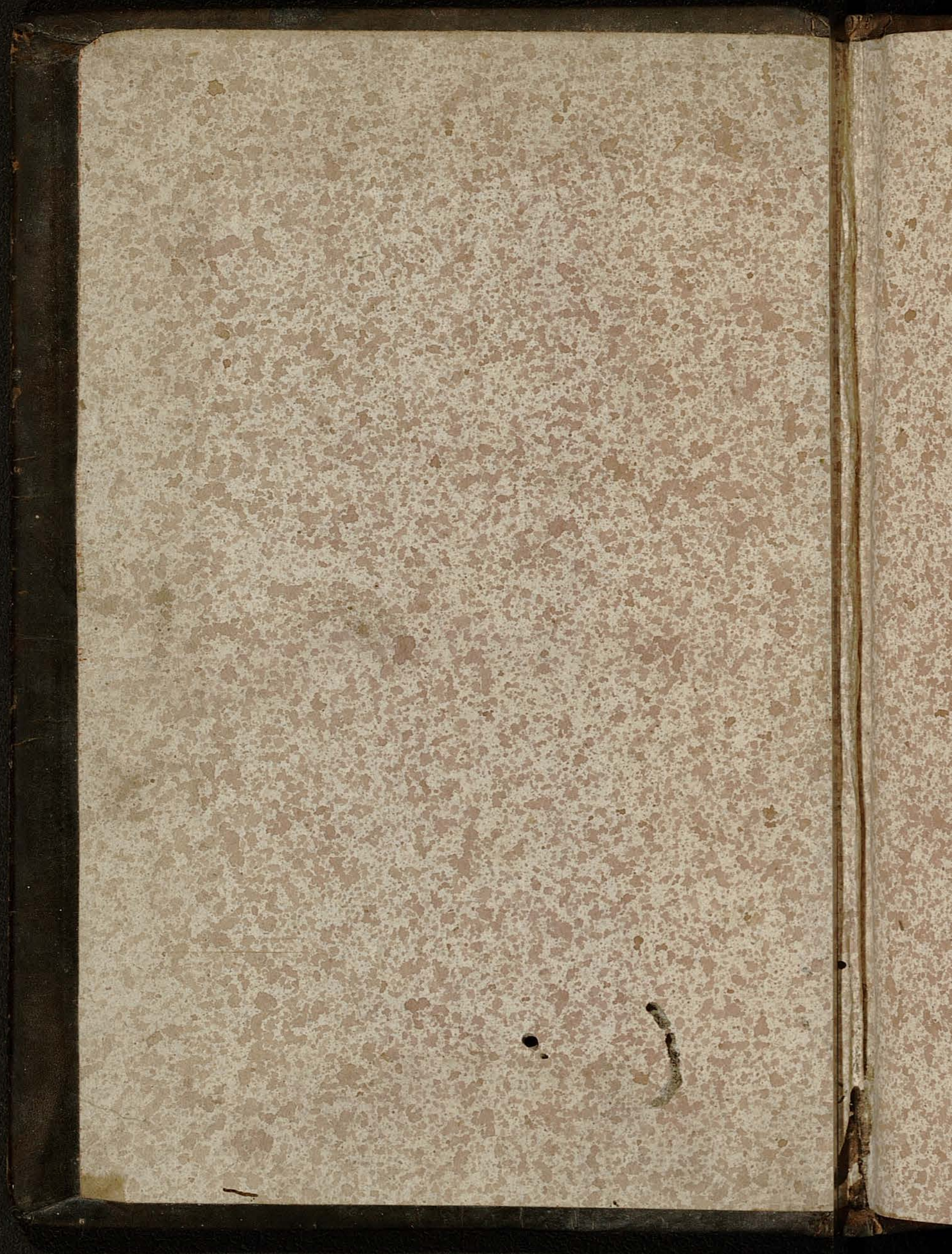
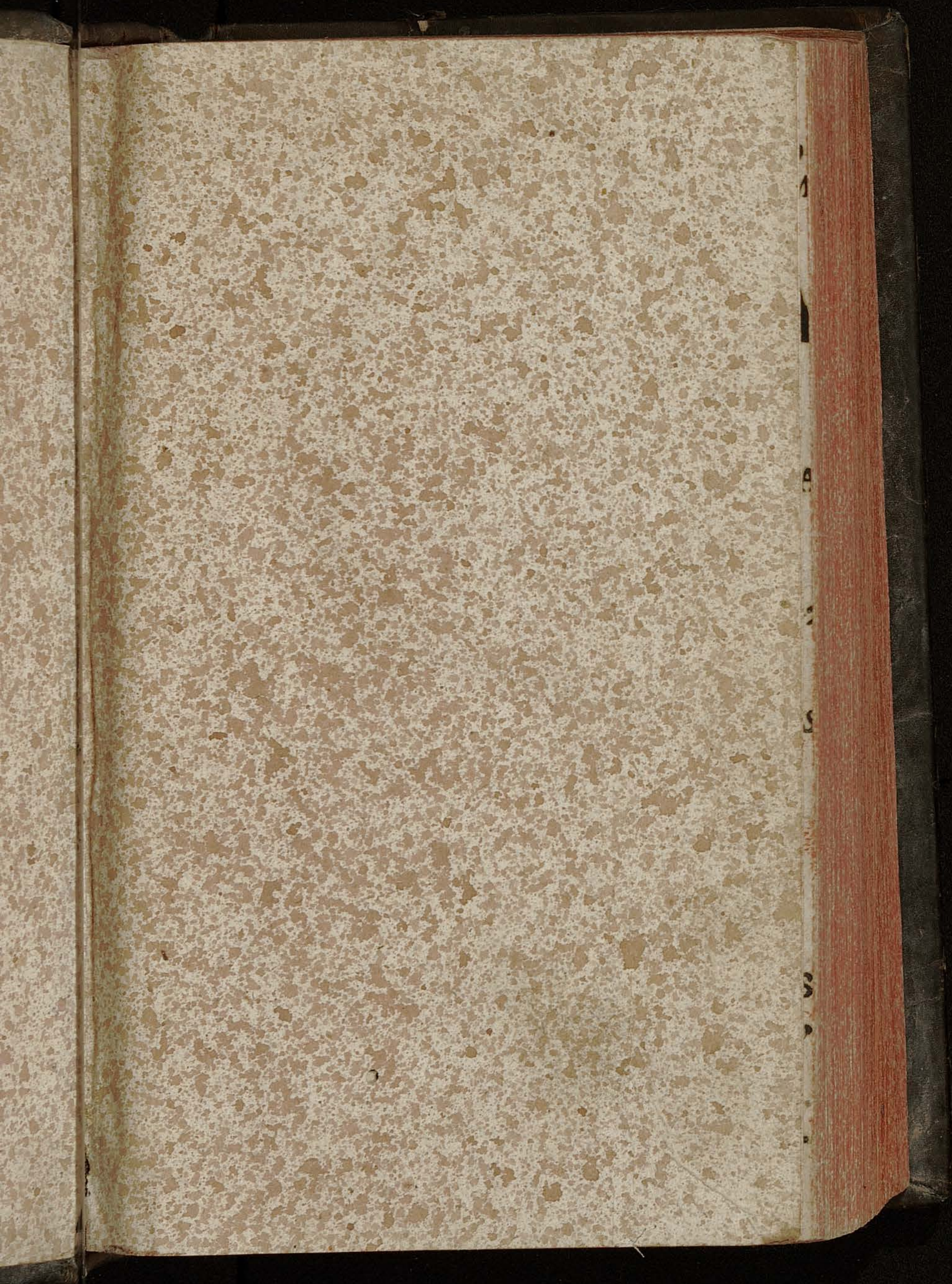

#

P.P. Eremitarum Camaldulensium
Eremi Vigrensis.

SUPPLEMENTUM
AD
THEOLOGIAM MORALEM
REV. P. F.
ANACLETI REIFFENSTUEL,
TOMULUS VIII.
COMPLECTENS SUCCINCTAM DECLARATIONEM PROPOSITIONM DAMNATARUM

AUTHORE

A.R.P.F. MASSÆO KRESSLINGER,
ORD. MIN. S. FRANCISCI REFORM.
PROVINCIÆ BAVARICÆ LECT. JUB.
ET TERTIÒ EX-PROVINCIALI.

Unà
CUM INDICE TOTIUS OPERIS.

Cum permissu Superiorum.

Pedeponti, vulgò Stadt am Hof, Sumptibûs
JOANNIS GASTL, Bibliopolæ.
Anno MDCCLVI.

PRA

Ad

CON

VE

PRÆFATIO

Ad RR. DD. & PP.

NEO-CONFESSARIOS.

VESTRO, ac communi ut ſerviam commodo, atque utilitati publicæ;

 ex

ex ordinatione & annutu Colendiſſimorum Superiorum meorum paucis abhinc annis ad Theologiam Moralem noſtri Reverend. P. Anacleti Reiffenſtuel, compoſui Additiones. Labor iſte meus, utut exiguus, ultra omne Auctoris meritum, adeo benigne receptus erat, ut plura millia earumdem Additionum Exemplaria in Germania aliisque locis iterato edita, diſtracta jam fuerint. Hæc eximia Lectorum benevolentia animum addidit, pro majori Neo-Confeſſariorum utilitate Suc-

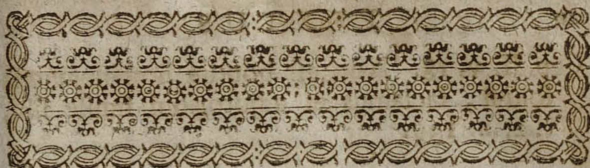
Succinctam hanc Damnatarum Propoſitionum Declarationem, tamquam ipſius Theologiæ Complementum, publicis, ex multorum conſilio, vulgandi typis, ut abſolutis feliciter veſtris ſtudiis, antequam actualem animarum curam exerceatis, opuſculum iſtud pro tempore bene viſo, attenta revolvatis mente, vobis exinde in tanta Sententiarum varietate ſolicite præcavendo, ne in ſacro Tribunali vel in ni-miam laxitatem, vel etiam in

nimium rigorem (utrumque enim Summus Pontifex in Propositionibus damnatis reprobat) declinetis. Unum adhucscire vos cupio RR. DD. ac PP. Neo-Confessarii, ni- mirum, me Declarationi Propositionum Damnatarum, *Theologiam Moralem* respicientium, ideò adjunxisse compendiosam Explicationem Propositionum ad Theologiam *Mysticam*, vel *Polemicam*, & ex parte ad *Speculativam* spectantium; partim ut, si forsan nonnulli, apud mundum famam sanctitatis occulte an-

anhelantes, veſtrum frequentent Confeſſionale (prout ſimiles ordinarie ſolent, ad fraudes magis tegendas, accedere minus adhuc in praxi expertos) Regulas habeatis ſaltem potiores, veras à falſis ac ſimulatis diſcernendi gratiis atque donis; partim etiam, ut inter medios in Romano Imperio Heterodoxos exiſtentes, compendioſam fidei veſtræ rationem reddere, vacillantes ſolidare atque inſtruere, & errantes in viam veritatis reducere valeatis. Hæc fuit unica

ca Scribentis intentio, cui ſi effectus non reſpondeat, communis illius Proverbii pro veſtra benignitate recordemini: *ut deſint vires, tamen eſt laudanda voluntas.* Valete.

TEXTUS SACRÆ SCRIPTURÆ

QUI IN HOC OPERE CONTINENTUR.

Pro quorum faciliori inventione ad finem Textus semper adnectitur Caput, cujuslibet & numerus, ubinam inquiri debeat.

GENESIS.

CAp. I. v. 2. Crescite & multiplicamini, vid. *cap.* 2. *hujus operis*, *num.* 104. *Item num.* 139.

Cap. II. v. 18. Non eſt bonum hominem eſſe ſolum, faciamus ei adjutorium ſimile ſibi, *c. 2. n.* 139.

Cap. XIV. v. 18. Melchiſedech. . . proferens panem & vinum; erat enim Sacerdos DEI altiſſimi, *c. 2. n.* 109. & *n.* 111.

Cap. XXVIII. v. 20. Vovit etiam votum. . . . Lapis iſte, quem erexi in titulum, vocabitur Domus DEI, *c. 2. n.* 136.

LEVITICI.

Cap. XIX. v. 18. Non quæras ultionem, *c. 4. num.* 29.

NUMERI.

Cap. XI. v. 15. Obſecro ut interficias me, *c. 4. num.* 49.

DEUTERONOMII.

Cap. IX. v. 21. Peccatum autem veſtrum, quod feceratis, id eſt vitulum, *cap. 2. num.* 16.

Cap. XXIII. v. 21. Cum Votum voveris Domino DEO tuo, non tardabis reddere; qui requiret illud Dominus DEUS tuus, & si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum. c. 2. n. 137.

Cap. XXX. v. 19. Teſtes invoco hodie cœlum & terram, quod propoſuerim vobis vitam & Mortem, Benedictionem & maledictionem. c. 2. n. 174.

REGUM I.

Cap. XV. v. 22. Melior eſt obedientia quam victimæ c. 2. n. 135.

II.

Cap. XII. v. 13. 14. Peccavi. . . Dominus tranſtulit peccatum tuum. c. 2. n. 48.

Cap. XVI. v. 10. Dominus præcepit ei, ut malediceret David. c. 2. n. 168.

III.

Cap. XIX. v. 4. Petivit animæ ſuæ, ut moreretur. c. 4. n. 79.

Cap.

Cap. XXII. v. 20. Quis decipiet Achab. &c. c. 2. n. 167.

TOBIÆ.

Cap. XII. v. 9. Eleemoſyna à morte liberat, & ipſa eſt quæ purgat peccata. c. 3. n. 45.

JOB.

Cap. V. v. 6. Ad aliquem Sanctorum convertere. c. 2. n. 86.

EX PSALMIS.

Pſal. II. v. 13. Beati omnes, qui confidunt in eo. c. 1. n. 19.

Pſal. V. v. 5. Non DEUS volens iniquitatem tu es. c. 2. n. 166.

Pſal. XXXI. v. 1. Beati quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt peccata. c. 2. n. 55.

Pſal. XXXIII. v. 8. Beatus Vir qui ſperat in eo. c. 1. n. 19.

Pſal. CXVIII. v. 112. Inclinavi Cor meum ad faciendas Juſtificationes tuas. . . propter retributionem. *c.* 3. *n.* 45.

Pſal. CXXV. v. 1. Beati omnes qui timent Dominum. *c,* 1. *n.* 19.

PROVERBIORUM.

Cap. I. v. 24. Vocavi & renuiſtis. *c.* 2. *n.* 179. & *c.* 3. *n.* 33.

ECCLESIASTIS.

Cap. IX. v. 5. Viventes ſciunt ſe eſſe morituros, mortui vero nihil noverunt amplius, *cap.* 2. *num.* 89.

Cap. XI. v. 3. Si ceciderit lignum ad Auſtrum; aut ad Aquilonem. *c.* 2. *n.* 153.

SAPIENTIÆ.

Cap. I. v. 13. DEUS mortem non fecit, nec lætatur in perditione vivorum, *cap.* 2. *num.* 156.

Cap.

Cap. XIV. v. 9. Odio sunt DEO impius, & impietas ejus. *c. 2. n. 166.*

ECCLESIASTICI.

Cap. III. v. 17. Melior est Mors quam vita amara. *c. 4. n. 77.*

Eod. v. 33. Eleemosyna resistit peccatis. *c. 3. num. 45.*

Cap. V. v. 8. Non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem; subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te. *c. 3. n. 57.*

Cap. XVI. v. 15. Unicuique secundum meritum operum suorum. *c. 2. n. 144.*

ISAIÆ.

Cap. XLIII. v. 25. Ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas. *c. 2. n. 55.*

Cap. LXIII. v. 16. Abraham nescivit nos, & Israel ignoravit nos. *c. 2. n. 89.*

JEREMIÆ.

Cap. XVIII. v. 8. Si pœnitentiam egerit gens illa à malo suo, agam & Ego pœnitentiam super malo, quod cogitavi ut facerem ei. *cap. 2. num.* 48.

EZECHIELIS.

Cap. XIV. v. 9. Ego Dominus decepi Prophetam illum. *c.* 2. *n.* 167.

Eod. v. 4. Anima quæ peccaverit, ipsa morietur. *c.* 2. *n.* 162.

Cap. XVIIII. v. 23. & 32. Numquid voluntatis meæ est mors impii, dicit Dominus. *cap.* 2. *num.* 165.

Eod. v. 24. & 26. Si adverterit se justus à Justitia sua, & fecerit iniquitatem. . Morietur. *c.* 2. *n.* 161.

Cap. XXXIII. v. 11. Convertimini a viis vestris pessimis. *c.* 3. *n.* 26.

OSEÆ.

Cap. XIII. v. 4. Jacob invaluit ad Angelum, . . . flevit, & rogavit eum. *c.* 2. *n.* 86.

Cap.

Cap. XIII. v. 9. perditio tua ex te Israel. *cap.* 2. *num.* 165.

MALACHIÆ.

Cap. I. v. 3. Dilexi Jacob, Esau autem odio habui. *cap.* 2. *num.* 169.

MACHABÆORUM II.

Cap. XII. v. 43. Duodecim millia Drachmas argenti misit Jerosolymam offerri pro peccatis mortuorum sacrificium. *c.* 2. *n.* 114.

Eod. v. 46. Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur. *c.* 2. *n.* 153.

EX EVANGELIIS MATTHÆI.

Cap. V. v. 22. Qui dixerit fratri suo *Raca*, reus erit concilio, qui autem dixerit *Fatue*, reus erit gehennæ ignis. *c.* 2. *n.* 153.

Cap. XIV. v. 31. Modicæ fidei quare dubitasti. *c.* 3. *n.* 83.

Cap. 15. v. 11. Non quod intrat in Os coinquinat hominem, ſed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem. *c.* 2. *n.* 127.

Cap. XVI. v. 18. Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam. *prol. q.* 1. *num.* 6.

Eod. v. 19. Tibi dabo claves Regni cœlorum. . . quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis. *cap.* 2. *num.* 155. & *c.* 3. *n.* 60.

Eod. v. 24. Si quis vult venire poſt me, abneneget ſemetipſum. *c.* 2. *n.* 135.

Cap. XVII. v. 27. Filius Hominis venturus eſt in Gloria Patris ſui cum Angelis ſuis, & tunc reddet unicuique ſecundum opera ejus. *c.* 2. *n.* 144.

Cap. XVII. v. 15. & ſeqq. Si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum. . . quod ſi non audierit eos, dic Eccleſiæ. *c.* 4. *n.* 13.

Eod. v. 17. Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Etnicus & publicanus. *c.* 2. *n.* 125.

Cap. XIX. v. 7. Ad duritiem cordis veſtri permiſit vobis dimittere uxores veſtras. *c.* 2. *num.* 168.

Eod. v. 17. Si vis ad vitam ingredi ſerva mandata. *c.* 2. *n.* 22.

Eod. v. 21. Si vis perfectus eſſe, vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cœlo. *c.* 2. *n.* 135.

Cap. XX. v. 16. Multi vocati, pauci electi. *c.* 3 *num.* 3.

Cap. XX. v. 28. Filius hominis venit. . . dare animam ſuam, redemptionem pro multis *c.* 3. *n.* 20.

Cap. XXII. v. 37. & 39. Diliges Dominum DEUM tuum &c. & diliges proximum tuum ſicut te ipſum. *c.* 4. *n.* 72.

Cap. XXV. v. 35. Venite benedicti Patris mei poſſidete regnum &c. eſurivi enim & dediſtis mihi manducare &c. *c.* 2. *n.* 80.

Cap. XXVI. v. 11. Me autem non ſemper habetis, *c.* 2. *n.* 187.

Eod. v. 26. & 28. Hoc eſt corpus meum. Hic eſt enim Sanguis meus, *cap.* 2. *num.* 34. & *num.* 182.

Eod. v. 28. Bibite ex hoc omnes: & v. 26. accipite & comedite, *c.* 2. *n.* 93. & 99.

Eod. v. 28. Hic eſt. . . Sanguis meus novi teſtamenti, qui pro multis effundetur, *cap.* 3. *num.* 29.

Eod. v. 53. Exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones Angelorum, *cap.* 4. *num.* 27.

Cap. XXVIII. v. 19. Docete omnes gentes, baptizantes eos, *c.* 2. *n.* 53.

Eod. v. 20. Ego vobiſcum ſum omnibus diebus usque ad conſummationem ſæculi, *cap.* 2. *num.* 118.

MARCI.

Cap. X. v. 5. Ad duritiam cordis veſtri ſcripſit vobis præceptum iſtud, *c.* 2. *n.* 168.

Cap. XVI. v. 23. Et biberunt ex illo omnes, *c.* 2. *u.* 93.

Cap. XVI. v. 16. Qui crediderit & baptizatus fuerit, *c.* 2. *n.* 32. & *n.* 53.

Cap. ult. v. 16. Qui non crediderit, condemnabitur, *c.* 4. *n.* 2.

LUCÆ.

Cap.VII. v.47. Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum, c. 2. n. 18.

Cap 9. v. 26. Qui me erubuerit, & meos sermones, hunc filius hominis erubeſcet, cum venerit in Majeſtate ſua, c. 4. n. 80.

Cap.X. v.8. Manducate quæ apponuntur vobis, c. 2. n. 127.

Cap. XI. v. 41. Quod ſupereſt date eleemoſynam, c. 4. n. 73

Cap. XII. v. 47. Servus qui cognovit voluntatem Domini ſui. . . . . & non fecit, vapulavit multis, c. 2. n. 162.

Cap. XIII. v. 3. Niſi pœnitentiam habueritis omnes ſimiliter peribitis, c. 2. n. 57.

Cap. XVII. v. 10. Vos cum feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite, ſervi inutiles ſumus, quod debuimus facere, fecimus, c. 2. n. 24.

Cap. XXII. v. 19. Hoc facite in meam commemorationem, c. 2. n. 98. 111.

Cap. XXIII. v. 34. Pater dimitte illis, *cap.* 3. *num.* 38.

Cap. XXIV. v. 30. Accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti ſunt oculi eorum*, & cognoverunt eum, *cap.* 2. *num.* 101.

JOANNIS.

Cap. I. v. 29. Ecce... qui tollit peccatum Mundi, *c.* 2. *n.* 55.

Cap. III. v. 5. Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non poteſt introire in Regnum DEI, *c.* 2. *n.* 165.

Eod. v. 26. Qui credit in filium habet vitam æternam, *c.* 2. *n.* 19.

Cap. VI. v. 50. Hic eſt panis de cœlo deſcendens, ut ſi quis ex ipſo manducaverit, non moriatur; & *v.* 51. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum; & *v.* 59 Qui manducat hunc panem vivet in æternum, *c.* 2. *n.* 102.

Eod. v. 51. & 52. Si quis manducaverit ex hoc pane vivet in æternum. Panis quem ego dabo Caro mea eſt pro Mundi vita, *cap.* 2 *num.* 54.

Eod. v. 54. Niſi manducaveritis Carnem filii hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis *c.* 2. *n.* 186. & 102.

Eod. v. 55. Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem habet vitam æternam *c.* 2. *n.* 186.

Eod. v. 64. Spiritus eſt qui vivificat, caro non prodeſt quidquam, *c.* 2. *n.* 186.

Cap. VIII. v. 44. Cum loquitur Mendacium ex propriis loquitur, *c.* 2. *n.* 74.

Cap. XVII. v. 9. Non pro mundo rogo, ſed pro his quos dediſti mihi, *c.* 3. *n.* 20.

Cap. XX. v. 22. 23. Inſufflavit, & dixit eis Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, *c.* 2. *n.* 38 46. & 98.

Cap. XXI. v. 16. Paſce agnos meos: paſce Oves meas, *c.* 2. *n.* 21.

EX ACTIBUS APOSTOLORUM.

Cap. II. v. 38. Baptizetur unusquisque vestrum in remiſſionem peccatorum, *cap.* 2. *num.* 54.

Eod. v. 42. Erant perſeverantes in doctrina Apoſtolorum, & communicatione fractionis panis, *c.* 2. *n.* 94.

Cap. III. v. 6. Argentum & Aurum non eſt mihi, *c.* 2. *n.* 102.

Eod. v. 19. Pœnitemini, & convertimini, ut deleantur peccata veſtra, *c.* 2. *n.* 18. & 57.

Cap. V. v. 15. Ut veniente Petro ſaltem Umbra illius obumbraret quemquam illorum, & liberentur omnes ab infirmitatibus ſuis, *c.* 2. *n.* 150.

Cap. VII. v. 51. Dura cervice & incircumciſis cordibus. . . Vos ſemper Spiritui Sancto reſiſtitis, *c.* 2. *n.* 180.

Cap. VIII. v. 12. Cum credidissent Philippo Evangelizanti de Regno DEI, in Nomine JEsu Christi baptizabantur, c. 2. n. 53.

Cap. X. v. 4. Orationes tuæ, & Eleemosynæ tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu, c. 3. n. 45.

Eod. v. 43. Remissionem peccatorum accipere per Nomen Ejus, omnes qui credunt in Eum, c. 2. n. 19.

Cap. XV. v. 20. Ut abstineant se à suffocatis & sanguine, c. 2. n. 131.

Cap. XIX. v. 12. Ita ut etiam super languidos deferrentnr à Corpore ejus (*Pauli*) sudaria vel semicinctia, c. 2. n. 150.

Eod. v. 18. Multique credentium veniebant confitentes & annuntiantes actus suos, c. 2. *num.* 39.

EX EPISTOLIS PAULI AD ROMANOS.

Cap. I. v. 16. Evangelium virtus DEI est in salutem omni credenti, c. 2. n. 53.

Cap.III. v. 25. JEſu Chriſto... quem propoſuit DEUS propitiationem per fidem in ſanguine ipſius, *c.* 2. *n.* 121.

Eod. v. 28. Arbitramur hominem juſtificari per fidem ſine operibus legis, *c.* 2. *n.* 20.

Cap.IV. v. 5. Ei qui non operatur, credenti autem in eum, qui juſtificat impium, reputatur fides ejus ad juſtitiam, *c.* 2. *n.* 20.

Cap.V. v. 1. Juſtificati ex fide pacem habemus ad DEUM per Dominum noſtrum JEſum Chriſtum, *c.* 2. *n.* 79

Eod. v. 18. Sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem; ſic & per unius Juſtitiam in omnes homines in juſtificationem vitæ, *c.* 3. *n.* 18.

Cap.VI. v. 9. Chriſtus Reſurgens. . . jam non moritur, *c.* 2. *n.* 92.

Cap.VII. v. 23. Video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, *cap.* 2. *num.* 15.

Cap.VIII. v. 13. Si ſecundum Carnem vixeritis, moriemini, *c.* 2. *n.* 161.

Cap. IX. v. 11. Ut ſecundum electionem propoſitum DEI maneret, *c.* 2. *n.* 169.

Eod. v. 16. Non volentis neque currentis, ſed miſerentis eſt DEI, *c.* 2. *n.* 169. & 179.

Cap. X. v. 10. Corde enim creditur ad juſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem, *cap.* 4. *num.* 80.

Eod. v. 15. Quomodo prædicabunt niſi mittantur, *c.* 2. *n.* 21.

Eod. v. 17. Fides ex auditu, auditus autem per verbum Chriſti, *c.* 2. *n.* 21.

Cap. XIII v. 2. Qui reſiſtit, poteſtati, DEI ordinationi reſiſtit, qui autem reſiſtunt ipſi, ſibi damnationem acquirunt, *c.* 2. *n.* 143.

Eod. v. 5. Ideo neceſſitate ſubditi eſtote, non ſolum propter Iram, ſed etiam propter conſcientiam, *ibidem.*

Cap. XV. v. 30. Obſecro vos. . . ut adjuvetis me in Orationibus pro me ad DEUM, *cap.* 2. *num.* 86.

AD CORINTHIOS I.

Cap. III. v. 13. Uniuſcujusque Opus quale ſit, ignis probabit, *c.* 2. *n.* 153.

Cap.

Cap. VI. v. 9. 10. Neque fornicarii, neque Molles, neque Adulteri. . . Regnum DEI possidebunt, *c.* 1. *n.* 7. & *c.* 4. *n.* 110.

Eod. v. 11. Sed. abluti estis, *cap.* 2. *num.* 15. & *num.* 55.

Cap. VII. v. 2. Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat, *c.* 2. *n.* 104. & 106. & 139.

Eod. v. 8. Dico autem non nuptis & viduis, Bonum est illis, si sic permaneant sicut & ego, *c.* 2. *n.* 135.

Eod. v. 9. Melius est nubere quam uri, *c.* 2. *n.* 104. & 106.

Eod. v. 38. 40. Qui matrimonio jungit Virginem suam, bene facit; qui non jungit melius facit. Beatior erit si sic permanserit secundum meum consilium, *c.* 2. *n.* 105.

Cap. X. v. 16. Panem quem frangimus nonne participatio Corporis Domini est, *c.* 2. *n.* 94.

Eod. v. 25. Omne quod in Macello venit manducate nihil interrogantes propter conscientiam, *c.* 2. *n.* 130.

Cap.

Cap. XI. v. 25. Hoc facite quotiescumque bibetis in meam Commemorationem, *cap.* 2. *n.* 98. & 100.

Eod. v. 29. Qui manducat & bibit indigne &c. *c.* 2. *n.* 102.

Eod. v. 34. Cætera cum venero diſponam, *c.* 2. *num.* 96.

Cap. XIII. v. 12. Si habuero omnem fidem, ita ut Montes transferam, Charitatem autem non habuero, nihil ſum, *c.* 2. *n.* 81.

AD CORINTHIOS II.

Cap. I. v. 21. Confirmat Nos Vobiscum in Chriſto, & qui unxit Nos DEUS, qui & ſignavit Nos, *c.* 2. *n.* 57.

Cap. V. v. 15. Pro omnibus mortuus eſt Chriſtus, *c.* 2. *n.* 172. & 180.

Cap. VI. v. 1. Ne in vacuum gratiam DEI recipiatis, *c.* 3. *n.* 31.

AD EPHESIOS.

Cap. II. v. 8. & ſeqq. Gratia ſalvati eſtis per fidem, & hoc non ex vobis, *c.* 2. *n.* 20.

AD

AD COLOSSENSES.

Cap. II. v. 16. Nemo. . . vos judicet in cibo & potu, aut in parte Diei festi, aut Neomeniæ, aut Sabbatorum, *c.* 2. *n.* 129.

Eod. v. 21. Ne tetigeritis, neque gustaveritis, *ibidem.*

Eod. v. 20. Si ergo mortui estis cum Christo ab elementis hujus Mundi: quid adhuc tamquam viventes in mundo decernitis? *cap.* 2. *num.* 143.

Cap. IV. v. 2. Orationi instate. . . orantes simul & pro nobis, *c.* 2. *n.* 86.

AD THESSALONICENSES I.

Cap. V. v. 16. Sine intermissione orate, *c.* 1. *n.* 7.

AD TIMOTHEUM I.

Cap. II. v. 3. &c. Obsecro igitur. . . . qui omnes homines vult salvos fieri, *c.* 2 *n.* 165. *&* 180.

Eod. v. 5. Unus est Mediator DEI & hominum Homo Christus JEsus, *c.* 2. *n.* 88.

Eod. v. 6. Christus qui dedit Redemptionem semetipsum pro omnibus, *c.* 3. *n.* 18.

Cap. III. v. 2. Oportet Episcopum. . . esse unius Uxoris virum, *c.* 2. *n.* 104. & 106.

Cap. IV. v. 3. Discedent quidam a fide attendentes *Spiritibus erroris*, & *Doctrinis Dæmoniorum*. . . prohibentium nubere, abstinere à cibis quos DEUS creavit ad percipiendum cum gràtiarum actione, *cap.* 2. *num.* 104. & 128.

Cap. V. v. 11. 12. Cum luxuriatæ fuerint in Christo nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt, *c.* 2. *n.* 137.

Cap. VI. v. 17. Divitibus hujus sæculi præcipe. . . facile tribuere, *c.* 4. *n.* 74.

AD TIMOTHEUM II.

Cap. II. v. 20. In Magna autem Domo non solum sunt vasa aurea & argentea &c. *c.* 2. *num.* 159.

AD TITUM.

Cap. I. v. 7. Oportet enim Episcopum esse. . . sobrium, sanctum, continentem, *cap.* 2. *num.* 106.

Cap.

Cap. III. v. 10. Hæreticum poſt unam, & ſecundam correptionem devita, *c.* 2. *n.* 189.

AD HEBRÆOS.

Cap. V. v. 1. Omnis Pontifex ex hominibus conſtituitur in iis quæ ſunt ad DEUM, ut offerat dona, & ſacrificia pro peccatis, *cap.* 2. *num.* 113.

Eod. v. 4. Nec quisquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à DEO, tamquam Aaron, *cap.* 2. *num.* 21.

Eod. v. 6. Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech, *c.* 2. *n.* 111.

Cap. IX. v. 28. Chriſtus ſemel oblatus eſt ad multorum exhaurienda peccata, *c.* 2. *n.* 120.

Cap. X. v. 10. Sanctificati ſumus per oblationem Corporis JEſu Chriſti, *ibidem.*

Eod. v. 14. Una Oblatione conſummavit in ſempiternum ſanctificatos, *ibidem.*

Cap. XI. v 4. Plurimam hoſtiam Abel obtulit DEO, *ibidem num.* 121.

Eod. v. 6. Sine fide impoſſibile eſt placere DEO, *c.* 2. *n.* 163.

Eod. v. 6. Credere oportet accedentem ad DEUM, quia eſt, & inquirentibus ſe remunerator ſit, *c.* 4. *n.* 84.

EX

EX EPISTOLA II. PETRI.

Cap. I. v. 10. Fratres magis ſatagite, ut per bona Opera certam veſtram vocationem & electionem faciatis, *c.* 1. *n.* 7.

EX EPISTOLA I. JOANNIS.

Cap. I. v. 7. Sanguis JEſu Chriſti emundat nos ab omni peccato, *c.* 2. *n.* 15.

Cap. III. v. 3. Videbimus Eum ſicuti eſt, & omnis qui habet hanc Spem in eo, ſanctificat ſe, ſicut & ille ſanctus eſt, *c.* 2. *n.* 18.

Eod. v. 15. Qui non diligit manet in morte, *c.* 2. *n.* 18. & *c.* 4. *n.* 2.

EX APOCALYPSI.

Cap. VII. v. 4. Et audivi Numerum Signatorum, & v. 9. ſtantes ante thronum, & in conſpectu Agni, *c.* 3. *n.* 46.

Cap. XXII. v. 11. Qui juſtus eſt juſtificetur adhuc, *c.* 1. *n.* 7.

PRO-

PROLEGOMENA

DE

PROPOSITIONIBUS DAMNATIS IN GENERE.

QUÆSTIO I.

De infallibilitate Summi Pontificis in damnatis Propositionibus quod materiam Fidei, & Morum.

NUMERUS I.

IN ECCLESIA ILLA, quæ ab Apoſtolo 1. Ad Tim. 3. pronuntiatur *Columna & firmamentum veritatis*, & adverſus quam, juxta infallibile Chriſti effatum Matth. cap. 16. *Portæ inferi non prævalebunt*, ſane neceſſarius eſt ſu-

premus Controverſiarum Judex, qui exortis ſæpiſſime in materia fidei, ac morum diverſis quæſtionibus, & utraque parte contradictoria, apparentes pro ſe adducente Sacræ Scripturæ textus, litibus hiſce finem imponat, ac Divino collustratus lumine, necnon adpromiſſo Eccleſiæ Joan. cap. 14. v. 17. *Spiritu veritatis* adjutus auctoritative decidat, quænam doctrina vera quænam falſa atque hæretica, quænam populo ſalutaris, quænam peſtifera, & in praxi noxia exiſtat.

II.

Judice hoc ſupremo, ad reſolvenda in materiis fidei & morum dubia, atque ad obtinendam exinde in credendo veritatem, & in operando ſecuritatem, adeo neceſſario, infelices carent Acatholici. Equidem pro deciſione ad ſacram refugiunt Scripturam; dum vero unus (E. G. Lutherus circa Euchariſtiam) ſic alius (puta Calvinus in eadem Controverſia priori contrarius) aliter textus ſacræ paginæ interpretantur; ambo plane, ſi rem ipſam adeo gravem, à qua ſalus æterna pendet, absque ulla animi paſſione inſpicere volumus, de veritate incerti manent, etſi cæteroquin potius Herculi clavum, quam pertinacibus hiſce, eorumque ſectatoribus ſuam cuilibet ſententiam extorqueres. Sic pari infelicitate intra ſemetipſos ad invicem pugnant Lutherani; rigidi contra moderatos: moderati contra rigidos. Alii bona opera præcepta, ac à Chriſto mandata ajunt; alii eadem pernitio-

ſa

a aſſerunt. Alii *Librum Concordiæ* (prout omnia patebunt ex dicendis Cap. II) recipiunt quaſi Symbolum ſuæ Fidei: alii autem eundem non ſolum non recipiunt, ſed mille etiam conviitiis dilacerant. En infelicitatem Acatholicorum!

III.

Feliciores cenſentur jure merito Catholico-Romani, quamvis enim etiam iſti tam in materia fidei, quam morum claros Sacræ Scripturæ textus omnino admittant, tanquam infallibilem credendi Regulam: quoniam verò jactata ab Heterodoxis claritas non ubique (alias enim ipſimet Hæretici magis inter ſe convenirent) in ſacra reperitur pagina, neceſſarium veri Catholici inſuper recognoſcunt ſupremum aliquem viſibilem in terris Judicem nimirum Summum Pontificem, Chriſti Vicarium, ac Petri ſucceſſorem, in reſolvendis, ac decidendis ſimilibus controverſiis, dum loquitur cum aliquo Concilio Generali, quatenus Eccleſiam univerſalem repræſentante, omnino infallibilem, ut vel ſic noſtra ſit Eccleſia, *Columna illa veritatis adverſùs quam portæ Inferni non prævalebunt.*

IV.

Dicitur notanter, *Summum Pontificem in Decretis fidei, & morum eſſe infallibilem, ſaltem ſi loquatur una cum Concilio Generali,*

quatenus universalem Ecclesiam repræsentante. Ubi advertendum, Summum Pontificem considerari posse, vel ut se solo loquentem, vel ut decidentem una cum Ecclesia consentiente, qualis consensus adesse censetur, si E. G. Consilium Generale repræsentans Ecclesiam, simul annuat. In *secunda* consideratione apud Catholicos contra Hæreticos, etiam post prima quatuor sæcula, in materia fidei & morum extra dubium est, decisionem fore infallibilem: In priori autem non desunt, etiam inter Catholicos, qui cum Gersone, à Castro, Adriano & aliis apud Dominicum Viva *I. part. Trutinæ Theologicæ quæst. prodroma num. VII.* negativam tenent, etsi gratis concedant, non facile præsumendum esse, Summum Pontificem ex Cathedra etiam extra Generale Concilium docere errorem; quæ sententia (si P. Paulo à Lugduno in sua Theologia positiva ante quadriennium Lugduni edita *Tom. I. Tract. de Romano Pontifice fol. apud me 359.* fides habeatur) in Galliis prævalere videtur. Cæteroquin tamen altera sententia D. Thomæ, Summo Pontifici, etiam extra consensum universalis Ecclesiæ, aut Generalis Concilii, Ecclesiam universalem repræsentantis, infallibilitatem adscribens, est communissima inter Catholicos Doctores, meoque Judicio verissima, quam Bellarminus *lib. 4. de Pont. cap. 2.* Suarez *lib. 3. de fidei defensione cap. 13.* pronuntiant fere tanquam de fide certam; Banez vero fidei proximam, & noster Mathæuccius in Cautela Confessarii *Part. 3. cap. 3. num. 89.* constan-

tantem omnium Theologorum , & Canoni-
tarum sensum, dummodo (quod pro semper
notandum) Summus Pontifex non ut Doctor
privatus, sed ex Cathedra tanquam Pontifex
oquatur. Pro quo

V.

Notandum ulterius ex Dominico Viva *loc.*
cit. num. III. Cardena in I. Crisi *dis. 9. a num.*
329. & Paulo à Lugduno *hic cap. I. Notand. 3.*
tunc loqui Papam ex Cathedra , quando tan-
quam Magister à Christo Domino constitutus
Ecclesiæ suæ universali proponit ea, quæ ab om-
nibus indubitanter credenda aut observanda
sunt. Hoc tamen fieri non solet , nisi re prius
maturè perpensa , ac cum Cardinalibus &
Theologis examinata. Quare si tantum inci-
denter , seu obiter absque prævio illo examine
quædam proferat, vel sermones suos solum-
modo ad unum alterumve Episcopatum, aut
Ordinem dirigat, non censetur loqui ex Ca-
thedra , sive sit quæstio Juris , sive quæstio fa-
cti : Hinc in similibus Ipsum , & Ecclesiam er-
rare possibile erit , uti in terminis docet S. Tho-
mas *quodlibet. art.* 16. dicens : *In sententiis ,*
quæ ad particularia facta pertinent , ut cum agi-
tur de possessionibus , de criminibus , vel hujus-
modi, possibile est Judicium Ecclesiæ errare propter
falsos testes &c.

VI.

Quod si verò Summus Pontifex in materia fidei, ac morum loquens de Cathedra dirigat Decreta sua ad universalem Ecclesiam, inconcussa manet superius num. IV. allegata Doctorum Catholicorum Cismontanorum [Galli nos ultramontanos vocant propter diversitatem situs] sententia de infallibilitate Summi Pontificis ex Cathedra loquentis, etiam extra Generale Concilium tam in quæstionibus Juris, quam facti talis, quæ necessariam habet connexionem cum aliqua quæstione Juris, prout de hoc sæpius adhuc in libello isto recurret mentio. Profecto primis tribus sæculis ante Concilium Nicænum I. Anno Christi 325. institutum, nullum fuit aliud, saltem Generale, celebratum, & tamen plurimorum hæreses E. G. Ebionistarum, Manichæorum, Montanistarum, Sabellianorum &c. fuerunt damnatæ; uti recte notat P. Paulus à Lugduno in dissertatione de Hæreticis, fol. 526. & noster Henno *Tom. I. fol. apud me 210.* Insuper Catholici antiqui indubitanter tanquam dogmata fidei receperunt Decreta, & Constitutiones illas quibus Summi Pontifices damnarunt Hæreses Pelagii, & aliorum, apud Bellarminum *lib. 4. cap. 3.* quamvis teste Dominico Viva *loc. cit. num. 7.* decisiones istæ per Summos Pontifices extra Generale Concilium contigerint. Item Concilia Arausicanum, Millevitanum, pluraque alia apud Bellarminum *loc. cit.* agnoscuntur tanquam Regula Fidei, non qui-

quidem quafi ex fe habuiffent aliquam infallibilitatem (utpote cum tantùm fuerint Provincialia, congregata pro certa aliqua Provincia) fed quoniam pro tota Ecclefia fuerunt à Summo Pontifice confirmata: nam Papa eft Petra, fuper quam fundatur Ecclefia, & non vice verfa: utpote cum ad Petrum & fucceffores [non ad ipfam Ecclefiam] Chriftus Matthæi cap. 16. v. 18. dixerit: *Tu es Petrus, & fuper hanc Petram ædificabo Ecclefiam meam.* En! Petrus *fundamentum*; & Ecclefia *ædificium: à fundamento* in fua firmitate, & duratione dependet ædificium, *non ab ædificio fundamentum.*

VII.

Porrò Summus Pontifex, etiam extra Concilium aliquod Generale ex Cathedra loqui cenfetur, uti recte advertunt Cardenas 2. *Crifi d. 1. c. 3. 4. 5.* & la Croix *lib. 1. num. 203.* dum five in materia fidei, five morum, Conftitutionem fuam dirigens ad univerfalem Ecclefiam, prævio maturo examine (uti communiffime de eodem præmiffo in ipfa Bulla damnationis teftari folet) quasdam profcribit Propofitiones velut *Hæreticas*, alias tanquam *Hærefi proximas*, vel *fufpectas*, feu *Hærefin fapientes*, vel tanquam *erroneas*, aut *laxas*, *fcandalofas*, *temerarias*, *malefonantes*, *piarum aurium offenfivas*, *blafphemas*, *impias*, *fchifmaticas* & *feditiofas*. De his omnibus occurrunt varia adhuc dubia fingillatim per diverfa quæfita folvenda hinc ponitur.

QUÆSTIO II.

Alia adhuc notabilia circa Propositiones damnatas in genere.

VIII.

QUÆR. I. quandonam Propositio aliqua damnata dicatur *Hæretica*, *Laxa* &c. Resp. *Hæretica* est propositio illa, quæ aperte sive contrarie, sive contradictorie opponitur alicui articulo fidei. *Hæresi proxima*, quæ magnam habet affinitatem cum aliqua propositione Hæretica. *Suspecta* seu *Hæresin sapiens*, quæ nimirum ex circumstantiis videtur innuere, latentem Hæresin, E. G. quando propositio aliqua opponitur Conclusioni Theologicæ non quidem evidenter, ac omnino certo erutæ ex præmissis de fide; bene tamen probabilissime, & juxta communem Theologorum. *Erronea*, quæ opponitur non quidem immediatè alicui propositioni revelatæ, bene tamen Conclusioni Theologicæ ex Revelatis præmissis, ita ut saltem una ex præmissis sit propositio revelata, & altera aliunde certa, deductæ. *Laxa* censetur, quæ in materia morum nimium relaxat frænum ad nocivam libertatem. *Scandalosa*, quæ præbet occasionem ruinæ spiritualis, unde & *pernitiosa* vocatur. *Temeraria*, quæ nullam pro se habet gravem asserendi rationem.

Mal

Male sonans, quæ abutitur vocabulis contra communem sensum Ecclesiæ: ejusmodi est propositio æquivocum habens sensum, quæ quidem potest suo modo etiam catholice intelligi, passim tamen, ut sic pronuntiata in sensu hæretico usurpatur.

Piarum aurium offensiva, quæ non solum male sonat, sed insuper in materia Religionis aliquod, si non falsum, saltem indecens affert, ex quo pietati dediti fideles merito offenduntur.

Blasphema, *impia*, *seu injuriosa*, quæ DEO B. Virgini, vel Sanctis, habentibus cum DEO habitudinem, est contumeliosa ac dehonorativa.

Schismatica, quæ nata est inducere scissionem inter supremum Ecclesiæ Caput ejusque membra.

Seditiosa, quæ nata est excitare tumultum in subditis contra suos legitimos superiores.

IX.

Quær. 2. Quando aliqua Propositio damnatur præcisè *prout jacet*, quomodo hoc sit intelligendum? Respond. ex la Croix *Tom. I. num.* 234. hos terminos sic esse intelligendos, quod propositio illa damnetur in eo sensu, quem

verba habent ſecundum ſe, quatenus ſeparata ab omni alio contextu; non autem in eo ſenſu, qui reperitur in libro Auctoris, fortaſſis per antecedentia, vel ſubſequentia ipſum ſenſum verborum modificantis. Nota hic incidenter, Propoſitiones Michaelis Baii, Cornelii Janſenii, & Paſchaſii Queſnelii à Pontifice damnari non præciſè *prout jacent*, ſed prout pariter reperiuntur in eorum ſcriptis ſeu libris, attendendo antecedentia, & conſequentia, ut ſic via præcludatur futili Sectariorum evaſioni de diſtinctione quæſtionum Juris & facti, &c.

X.

Quær. 3. An, ſi aliqua integra Propoſitio à Pontifice damnata plures ſub ſe contineat partes, cenſeantur ſemper omnes reprobatæ? Reſpondetur negative. Patet ab exemplo: Ponamus enim, quod aliquis docuerit ſic: *Chriſtus eſt verus homo, & Joſeph eſt verus Ejusdem Pater, non ſolum Nutritius.* Hæc propoſitio copulativa eſt damnata propter ſecundum membrum ejusdem, etſi primum membrum ſit veriſſimum ac de fide. Taliter etiam Alexander VIII. Anno 1690. die 24. Auguſti duas integras longiores propoſitiones de peccato Philoſophico & Theologico, ac de bonitate objectiva & formali damnavit, ubi tamen non ſingula contenta in ipſis reprobata cenſentur, prout patebit ſuo loco.

XI.

Quær. 4. Qualiter peccaret, qui aliquam propositionem damnatam adhuc defenderet quoad suam subsistentiam? Respondetur cum la Croix *lib. I. num.* 225. talem peccare graviter; quia virtualiter seu interpretative ipsam potestatem summi Pontificis aggreditur, neque datur hic levitas materiæ; quia semper grave est resistere doctrinæ supremi Pastoris ex Cathedra loquentis, ac in Virtute sanctæ obedientiæ præcipientis.

Accedit, quod ordinarie soleat annecti in Bullis Excommunicatio major contra eos, qui adhuc similes propositiones defendunt: Excommunicatio major non fertur, nisi propter grave peccatum, uti suppono ex Theologia notum: Ergo.

XII.

Quær. 5. An etiam peccaret, qui tantum disputationis gratia similem propositionem defenderet? Respondeo cum la Croix *lib. I. num.* 236. affirmative, saltem regulariter loquendo Ratio est, quia regulariter, quando à Summo Pontifice ex Cathedra loquente damnentur aliquæ propositiones, pariter inhibetur, ne de hisce deinceps *etiam disputatione tractetur, nisi forsan impugnando*, id est (uti recte La Croix) nisi ostendendo falsitatem harum propositio-

num.

num. Ex quo terminis formalibus infert La Croix. *Eum, qui rationes pro simili propositione damnata proponeret inter argumentandum, & non solveret, aut infirmaret, incidere in pœnas, quia sic defenderet, auctoritatem & robur addendo.* Ita ille, éstque bene notandum: nam aliàs apud Auditores vel etiam apud ipsos Defendentes similes propositiones damnatæ pluris æstimari solent, & successive Auctoritas Pontificis damnantis vilipendi.

XIII.

Quær. 6. An, & quomodo peccaret, qui talem propositionem damnatam in praxin deduceret, seu ipsemet ageret juxta doctrinam damnatam? Ratio dubitandi est; quia etiam praxis similium Propositionum ordinarie solet in Bullis prohiberi.

Respond. I. Si quis similes propositiones ideo in praxin deducat, quia credit occulte, easdem adhuc esse veras, & Pontificem in tali damnatione errasse, peccat graviter deducendo in praxin, quamvis ex se foret levis, E. G. *Comedere & bibere usque ad satietatem ex sola voluptate* ex se non videtur peccatum grave, sed tantum leve: si tamen aliquis ideo hoc faceret, quia judicaret omnino id nullum esse peccatum, ne quidem veniale, & Pontificem Innocentium XI. in damnatione hujus doctrinæ errasse &c. peccaret graviter. Ratio est supe-

ſuperiori Quæſito 4. aſſignata, quia nimirum virtualiter ſic impugnaret ipſam Poteſtatem Summi Pontificis: imo etiam totius Eccleſiæ, quæ per acceptationem ſimiles propoſitiones jam agnovit ut recte damnatas.

Reſpond. II. Si quis mente non diſſentiret à doctrina Decretorum Papalium, tales propoſitiones prohibentium, transgrederetur tamen illa Decreta practicando ea, quæ in damnatis propoſitionibus continentur, talis peccaret tantummodo leviter, ſi materia in illis propoſitionibus damnatis contenta foret levis, ſecus ſi eſſet gravis. Ita denuo la Croix in ſubſtantia *lib. I. num. 227.* Ratio eſt, quia veroſimile non videtur, quod Summus Pontifex in materia levi voluerit ſtatuere præceptum grave, dummodo ejus Poteſtas decidendi virtualiter non contemnatur. Totum magis eluceſcit in ſequenti exemplo. Doctrina eſt, quod non ſit licitum uti reſtrictione pure mentali; hoc non obſtante ſi quis eadem uteretur cum præcedentibus modificationibus in materia levi, foret tantummodo leve peccatum, ſecus ſi fieret in materia gravi, & tertio graviter præjudicioſa.

XIV.

Quær. 7. & ultimo, An, ut quis teneatur credere, & ſequi Bullas, ſeu Decreta, quasdam propoſitiones damnantia, requiratur, ut illa decreta, memoratas propoſitiones damnantia, ſint promulgata in ſingulis Epiſcopatibus? Ratio

tio dubitandi eſt: quia alias uti in Legibus civilibus, ita pariter in Eccleſiaſticis, ſaltem juxta probabilem ſententiam, ut obligent, requiritur promulgatio in ſingulis Provinciis. Hoc tamen non obſtante Reſpond. cum La Croix *lib. I. num. 230.* negative. Ratio diſparitatis eſt, quia, transmiſſa etiam illa ſententia, & paritate inter Conſtitutiones Eccleſiaſticas ac Leges Civiles (quæ tamen à quam pluribus Canoniſtis non admittitur) adhuc tamen negatur alia paritas inter ipſas Conſtitutiones Eccleſiaſticas, & illa Decreta in materia fidei & morum, in quibus ultimis (non vero in prioribus) loquitur Pontifex ex Cathedra, juxta jam dicta ex ſententia communiſſima infallibilis in decidendo. Ex quo ſequitur, certum eſſe, Propoſitiones damnatas exiſtere tales, quales easdem declarat Papa, cum loquens ex Cathedra in materia fidei & morum nequeat errare. Ad quid ergo opus foret promulgare in aliis Provinciis, quando NB. aliunde ſufficienter conſtet, ſimiles Bullas ſeu Decreta Romæ cum requiſitis ſolemnitatibus fuiſſe promulgata?

XV.

Viderint ergo quidam &c. (reſpective valde pauci) in Gallia, quomodo coram DEO ſufficientem rationem reddere valeant, dum Bullam *Unigenitus* ultra centum Propoſitiones Paſchaſii Queſnelii damnantem non recipiunt. Scio quidem ſolitam eorum cantilenam, Pontificem ſine aſſenſu Eccleſiæ non eſſe infallibilem. Sed præter-

terquam quod hoc ipsum juxta jam dicta, & adhuc dicenda negatur, etiam falsum est, quod Ecclesia non consenserit, cùm respiciendo universum orbem Catholicum nullus Episcoporum eam Bullam rejecerit (uti docte advertunt nostri Galli Franciscani) præter respective paucissimos Episcopos in Gallia &c. qui tam parum consensui totius Ecclesiæ obsunt, ac si in aliquo Concilio Generali unus tantum, vel alter Episcopus contradiceret.

CAPUT I.

Continens Propositiones damnatas à potiori respicientes Statum internum hominis, & Theologiam Mysticam.

THEOLOGIA Mystica, seu affectiva, equidem potius simplici mentis intuitu, intimoque cordis affectu, quam rationis discursu acquiritur, docente omnium scientiarum Magistro Christo Domino; aliqua tamen principaliora de eadem, ex celebrioribus in hoc puncto Auctoribus deprompta, adducere consultum inveni. Quare sit

§.

Quid sit Theologia Mystica, & quænam ejusdem principia?

1. Respondetur I. Theologia mystica So-

ror quidem Scholafticæ; magis tamen experientia, quam fpeculatione addifcenda, *eft facultas, quæ hominem ducit, ac inftruit ad apicem perfectionis Evangelicæ, & mediante vinculo charitatis valde intenfæ, ad intimam cum Deo conjunctionem.* Ex fancta hac cum Deo unione refultare dignofcitur, quod anima facultati huic practice, & in actu exercito debita (præfertim fi gratiam iftam in perfectiori gradu poffideat) omni prorfus nifu poft intimam illam & fupernaturalem à Dilecto fuo fibi immiffam conjunctionem, ad fe rediens profequatur ea, in quibus Dilectus majorem habere complacentiam oftendit; ab aliis autem tanquam à facie colubri fugiat, quæ vel à longe fpeciem offendendi Dilectum præfeferunt. Quod fi fubinde contrahat maculam leviffimi peccati, feu imperfectionis (prout DEUS apud fimiles animas ad majorem fui humiliationem etiam talia permittit) magna non raro, non tamen inordinata, fubfequitur triftitia, opera pœnitentiæ fæpe rigidiffima (fi tamen à Directore fpirituali fuerint conceffa) affumuntur, & cor Divino exæftuans amore ad intenfiores Virtutum actus accenditur, femperque anima talis majorem cum Dilecto familiaritatem contrahit. Intenfum hunc fponfæ fuæ charitatis affectum centuplicato refundit Clementiffimus DEUS amore reciproco, intimiùs aliquoties per extafes, vifiones, & revelationes fe communicando, eam

:andemque pretiofiffimis donorum, & gratia-um Thefauris replendo, etfi fuis temporibus .d probandam Amantis in dilectione conftan-iam &c. nec defint cruces, tribulationes, per-ecutiones, ariditates, internæ derelictiones, ac præviæ purgationes, uti in Theologia my-tica folent vocari.

2. Refpondetur II. Ad dirigendas fimiles Perfonas debet Director fpiritualis in genere Principia fequentia jam à me in fupplemento & additionibus ad Theologiam moralem P. Reif-fenftuel adducta obfervare. I. ut fefe informet præcedenter in Libris celebrioribus de hac ma-teria tractantibus, quales funt *Opera S. There-fiæ*, *Nox S. Joannis de Cruce*, *Prologus galeatus Ven. Mariæ de Agreda*, *S. Bonaventuræ*, ac *Car-dinalis Bona* in fpeciali de hac materia tractatu. Item *Paulus Zacchias* (præfertim fi Quæftio in-tervenit circa operationes miras, utrum fint ve-ra miracula) & *Didacus Lopez* in lucerna my-ftica atque *Matthæuccius* in fua Practica Theo-logico Canonica; aliíque plures II. Præditus effe debet non folùm fcientia, fed vel maximè circumfpecta prudentia, ac pariter indagare in emergentia cafus, quinam effectus ab ipfa na-tura poffint procedere, & quinam non? ubi fpecialiter deferviunt *Quæftiones Medico legales* Pauli Zacchiæ verfatiffimi Medici Romani, & Practica Theologico-Canonica ad caufas Bea-tificationum Auguftini Matthæuccii III. Debet effe profundè humilis; alias, quamvis doctiffi mus, fæpiùs impinget: Deus enim humilibus

dat gratiam diſcernendi ſpiritus, ac ſuperbis reſiſtit. IV. Non ſit facilis ad credendum. V. Teſte Gerſone non facile applaudat tali perſonæ, nec laudet præſentem, aut miretur quaſi ſanctam: quinimò ſubinde probandi cauſa eandem moderatè increpet, tentando, num fortè non lateat occulta ſuperbia, qualis apud homines elatos, præſertim ſi non advertant ſe probari, brevi manifeſtabitur, dum ægrè ferent increpationes, aut minùs æſtimatas aut laudatas ſuas revelationes. Profectò Dominicus Banez inſignis Theologus ſpiritum S. Thereſiæ exinde cognovit. *Ego* (inquit initio operum S. Thereſiæ) *per multos annos ejus confeſſiones excepi, eamque ſæpiùs examinavi, ſemper me erga illam valde aſperum & rigidum præbens: quo magìs autem illam humiliabam, & deſpiciebam, eò magìs ipſa ad meum conſilium animabatur, ita ſe exiſtimans tutiùs incedere. In nulla autem Perſona majorem animi ſinceritatem, ſimplicitatem, & humilitatem obſervavi.* Ita ille.

3. Reſpondetur III. Quoad Extaſin in ſpecie reſpiciat Director ſpiritualis ad puncta illico proponenda. I. Nequiter ſimulatam extaſim deprehendi poſſe partim ex vita, & moribus talis perſonæ, partim teſte Paulo Zacchía per applicationem ſternutamentorum, per fortes revulſiones, per doloroſas ligaturas, per cucurbitulas cum multo igne appoſitas, vel per inuſtiones & cauteria &c. Ubi brevi ex vi doloris tales perſonæ ad ſe redibunt, ſeu potiùs

ùs exinde indicabunt, ſe nunquam fuiſſe in
ẋtaſin raptas.

Obſervet II. Extaſin in genere deſcribi,
uòd ſit *Alienatio potentiæ imaginativæ ab aliis*
bus cnm fixa detentione in certa alicujus objecti
nſideratione. Hæc dividitur in *naturalem*, *dæ-*
oniacam, & *ſupernaturalem*, utì rectè Mat-
æuccius in ſua Practica Theologica Canoni-
a tit. 3. cap. 3. art 1. num. 2. advertit cum aliis,
rout nimirum ejusdem Auctor eſt natura, dæ-
ion, vel ipſe Deus. Oritur autem extaſis na-
ıralis teſte Matthæuccio *loc. cit.* ex valde in-
ənſa, & immoderata conſideratione objecti,
ve nimium dilecti, aut ſatis terrifici, ubi in
erebrum confluunt omnes, vel ſaltem potio-
es ſpiritus animales, aliàs ſenſibus externis,
& potentiæ locomotivæ deſtinati, quibus non
mplius miniſtrant vires ſufficientes, hìncque
rovenit, ut ſenſus externi, & potentia loco-
notiva pro eo tempore non ampliùs operentur,
isque dum ſpiritus animales denuo redeant.

Obſervet Confeſſarius III. ex Paulo Zac-
chias, quòd extaſis *naturalis* in fixa detentio-
ne potentiæ Imaginativæ poſſit verſari circa Cœ-
eſtia, Angelos, & Sanctos, antea forſan per
neditationem intenſam phantaſiæ repræſenta-
tos: & quo vehementior eſt imaginatio, eò
magìs, ac plus ſenſus interni ac externi deſtitu-
untur ſuis ſpiritibus animalibus. Item juxta
quantitatem, & qualitatem ſpirituum etiam
longius, vel brevius durat extaſis: ſic teſte Pau-
lo Zacchia *lib. 4. tit. 1. quæſt. 6. num. 7. & 8.*

quando cerebrum fuerit debile, & fpiritus mul ti, craffi, & melancholici, quos cerebrum debi le tam citò rejicere nequit per longiffimum tem pus poteft durare extafis naturalis, quæ etian degenerat fubinde in apoplexiam vel in Cata lepfin. Ubi,

Obfervet Confeffarius IV. quòd *catalepfis* fi ille morbus, qui fermè omnem fenfum, mo tum, & animalem virtutem, præfertim, fi for tis eft, deftruit, maximè quoad rationalen animæ partem. *Caros* eft fomnus profundu fine febri, vel fubfequens ad febrem; *Com vigil* eft propenfio ad fomnum, ubi tali morb laborantes, etfi facile dormiant, de facili ta men etiam iterum excitantur. *Coma fomnolen tum* eft fomnus profundus differens à *Caros*, qui Caros à frigido, Coma verò magis ab humid dependet. *Suffocatio uteri* eft morbus familia ris per confenfum cerebri cum utero proveni ens, qui, fi magnus fit, mulieres tanquam mo tuæ, alias tanquam femimortuæ apparent, lo qui non poffunt, fed tamen audiunt, quin etian transacto paroxifmo audita referunt. Hi omne paroxifmi in multis funt confimiles cum exta naturali, ac propterea hic defcripti.

Obfervet Confeffarius V. Quòd extafi diabolica tunc contingat, cùm vel diabolu immediatè, vel hujus ope magi mentes hom num à fenfibus externis alienant, figunt po tentiam imaginativam ad certum objectum diabolo præfentatum, in quo cafu dæmo vel externos fenfus modo infenfibili ligat, v

in

mpedit ne in easdem defluant ſpiritus animales d officia ſenſuum neceſſarii. Tales credit Matthæuccius *loc. cit.* fuiſſe duas extaſes, quas refert S. Auguſtinus *lib.* 14. *de Civ. Dei cap.* 24. & *ib. de cura pro mor. agenda, cap.* 12. Econtra verò extaſis ſupernaturalis à S. Bonaventura *ib. de* 7. *grad. contemplationis*, ex D. Dionyſio ic deſcribitur, quòd ſit quædam *voluptuoſa elevatio devotæ animæ ſupra ſe deſerto exteriori homine ad ſupernaturalem Divini amoris fontem.*

Obſervet Confeſſarius VI. ſigna diſcernendi extaſin ſupernaturalem à naturali & diabolica eſſe quidem difficillima; interea tamen tam à Paulo Zacchia *lib.* 4. *Q Q. Medico Legalium tit.* 1. *quæſt.* 6. quam à Matthæuccio in ſua Practica *Tit.* 3. *cap.* 3. *art.* 1. *num.* 12. aliqua aſſignantur, ex quibus efficaciora deſumo: nimirum in *extaſi naturali*, ſi non omnia, ſaltem aliqua ex ſequentibus occurrunt, nempe capitis diſcraſia ſeu intemperies, conſtitutio melancholica ſanguinis ac ſpirituum non naturalis conſtitutio. Exinde corpus, ea finita, patitur laſſitudinem, ac torporem, quandam intellectus offuſcationem, rerum præteritarum oblivionem, colorem converſum ad pallorem, vel livorem, ſeu fuſcedinem: Inſuper talis homo vexatur triſtitia absque ſufficienti cauſa, moleſtatur pandiculatione, & oſcitatione frequenti, & incurrit periculum Apoplexiæ, vel Paralyſis, aut Catalepſis &c. Econtra verò ſimilia, præſertim quæ animum concernunt, abeſſe ſolent ſaltem potiora ab extaſi ſupernaturali? Unde

Obſervet Confeſſarius VII. Conjecturar poſſe probabiliter, his abſentibus, præſertin quæ animum afficiunt, adeſſe extaſin ſuperna turalem, maximè ſi extaticus ille præditus he roicis virtutibus, poſt extaſin non glorietur ſed magis humilietur, & doleat, quòd ab alii videatur, à quibus extaſin, quantum eſt in ſu poteſtate, celare curat: aliàs enim extaſis et iam à diabolo provenire poteſt, vel immediat te, vel etiam mediante natura, qua uteretur tar quam Inſtrumento.

Obſervet VIII. Confeſſarius ex eodem Ma thæuccio & Zacchia, ſi extaſes valde frequen tes ſint, prudentem præſumptionem extaſis pc tiùs naturalis, niſi aliunde efficaciſſimè conſte de effectu ſupernaturalitatis; DEUS enim no ſolet ordinariè in tantum multiplicare miracu la: interea tamen, ſi talis homo noſcatur alià Virtutibus heroicis bene probatis exornatus & ſub extaſi a terra elevetur in altum, aut fact præcepto obedientiæ, etiam ſub terminis exta tico ignotis, aut in ſummo ſilentio, tantum men taliter propoſito (prout contingit talis probati apud Ven. Virginem Mariam de Agreca) illic ad ſe redeat crederem talem extaſin, adhuc ſup poſitis ſupponendis, eſſe potiùs ſupernatura lem, quam naturalem, aut diabolicam.

4. Reſpondetur IV. *Circa viſiones, & ap paritiones* talium Perſonarum attendat Directo ſpiritualis I. Quod alia ſit viſio *Corporalis*, ali

Ima

imaginatoria, & alia *intellectualis*. *Corporalis* immediatè procedit à fenfu externo, v. g. visu, vel auditu percipiente objecta fenfibilia externa vera, vel apparentia fibipropofita. *Imaginatoria* ea eft, quæ à potentia Imagninativa, feu à fenfu interno primo procedit, quin eo ipfo momento operatio aliqua in fenfu externo præcefferit. *Intellectualis* illa eft, quæ primo ab intellectu formatur per fpecies intelligibiles, quin originem fuam habeat ab his, quæ vel fenfus externi prius perceperint, vel phantafia feu potentia imaginativa procedentes cognoverit. Attendat Confeffarius II. Quòd ex parte caufæ efficientis alia dicatur vifio naturalis, alia dæmoniaca, & fupernaturalis. *Ultima* à DEO efficitur five immediatè, five minifterio Angelorum. *Dæmoniaca* prodit à poteftate dæmonis deludentis variis modis fenfus internos, & externos, vel per alterationem humorum, & fpirituum animalium, vel per fubtractionem realium rerum & oppofitionem aliarum, quas five ex aëre compofuit, five aliunde concepit. *Naturalis* vifio à naturali principio procedit, pro qua.

Attendat Confeffarius III. Hanc ipfam naturalem vifionem poffe effe vel corporalem, vel imaginatioriam. *Corporalis* contingit five propter vehementem imaginationem circa aliquod objectum adeo, ut humores corporis præter ordinem commoti irregularem fpirituum animalium copiam tum phantafiæ, tum fenfui externo deferant, propter quod quis cenfet e. g.

concentus Angelorum audire, aut oculis corporeis videre figuras Sanctorum sibi apparentium: sive talis visio corporea naturalis evenire etiam potest propter impedimentum in cerebro, quod confundit ordinem in sensu etiam externo, adeo, ut Imagines phantasticas observet, ac si essent vere corpora, prout frequenter fit apud graviter infirmos. apud sanos verò, testibus D. Bonaventura, & Gersone *tract. de probat. spirituum* prænuntiat periculum insaniæ. *Visio naturalis imaginatoria* suboritur, sive paritur ex spirituum animalium commotione, sive ex immoderato voluntatis affectu, vi cujus quis vehementer applicat potentiam imaginativam, efformantem sibi varias species sensibiles, seu phantasticas circa id, quod concupiscit &c. Ita quoad omnia doctissimè Mattheuccius *in sua Practica tract. 3. cap. 3. art. 1.* Attendat Confessarius IV. quod valde frequenter visiones seu apparitiones corporales, Imaginariæ, quæ creduntur provenire à DEO, & Sanctis, possint esse purè naturales, præsertim apud fortiter apprehensivos, & apud fæminas maximè certis temporibus, quæ præter matricem abundant passionibus admodùm acribus; hincque non raro, quòd à passione natum, à veritate profectum putant; súntque præterea fæminæ naturæ magis humidæ & viscosæ; humidum autem facilè commovetur, variásqua figuras recipit, & viscosum difficiliùs, ac seriùs à motu cessat. In emergentia difficilioris casus legatur desuper Delrio, præsertim *lib. 4. disquisit. mag. sect. 2. & 3.* atque apud

apud eundem bene notentur verba Gerfonis fequentis tenoris: *Hoc præcipue confiderandum, qualiter cum fuis confeffionibus & inftructionibus mulierculæ tales converfentur. Si collocutionibus continuis fub obtentu nunc crebræ confeffionis, nunc longæ narrationis vifionum fuarum, & nunc alterius cujuslibet confabulationis: expertis credite nominatim Auguftino, & Bonaventuræ, vix eft altera peftis vel efficacior ad nocendum, vel infanabilior* Ita ille vir non folùm doctiffimus, fed & fummè practicus. Attendat Confeffarius V. Quod equidem, fi talis perfona alias nofcatur, non multum dedita phantafiis &c. ac præterea fit probatæ Virtutis, maximè quoad cæcam obedientiam, & profundam humilitatem, poffit Confeffarius prudenter inferre, vifionem effe fupernaturalem, eo quidem magis, fi fuerit vifio purè intellectualis, aut fi vifioni etiam fenfitivæ fuerit conjuncta talis Revelatio, quæ vix potuit effe alia, quàm Divina. Econtra verò vifio, feu apparitio prudenter infertur deceptoria, fi conjuncta Revelatio fuerit falfa, feu fi res revelata fit parum utilis, excitativa difcordiarum &c. Item deceptoria & diabolica erit, fi in vifione apparens fugiat fignum Crucis, ac Sacramentalia, fi nolit pronunciare facra Nomina JESUS & MARIÆ, nec ipfis reverentiam facere, fi appareat forma non humana, feu bene formata, aut fi primo quidem lætitiam afferat, poftea tamen horrorem, turbationem, vel magnam defolationem, aut etiam tentationes ad impura: vel fi abeat cum magno fœtore ac ftrepitu. Notentur ultima-

tè verba formalia D. Bernardi *Serm. de utilit. Verb. Dom.* dicentis: *se transfigurat malignus ſpiritus aliquando in Angelum lucis, ut Virtutis ſimulatione plus noceat, ſed & tunc quoque ſi diligenter advertimus, nunquam niſi amaritudinis, & diſcordiæ ſemina ſpargit: ſuadet enim nonnullis ſingularia Jejunia quædam unde cæteri ſcandalizentur, non quia diligit Jejunium, ſed quia ſcandalo delectatur.*

5. Reſpondetur V. Circa prætenſas *Revelationes* Director ſpiritualis ſciat rectè inter Revelationem *Divinam*, *Imaginariam*, & *diabolicam* diſtinguere: ante omnia ſuæ memoriæ profundè infigat doctrinam Sancti Bernardi *de Perfect. Relig. lib. 2. cap. 26,* ubi ſic ait: *In omnibus revelationum & Viſionum generibus magna cautela habenda eſt, ne falſa pro veris, noxia pro ſalutaribus, exigua pro eximiis, & incerta pro certis recipiantur;* ſic utique, ſi extatica aliqua viſio deprehenditur naturalis, aut diabolica, Revelatio quoque ſub eadem facta non credetur Divina.

Porro Confeſſarius doctus, & verſatus poteſt Revelationem Divinam ab imaginaria, vel diabolica diſcernere per quatuor genera cauſarum.

I. *Ex parte cauſæ materialis* perpendat, an materia revelata nil contineat contra fidem, contra *communem* SS. PP. aut contra bonos mores &c. II. *Ex parte cauſæ formalis* attendat Confeſſarius ad modum, quo Auctor illas Re-

Revelationes proposuit, e. g. si ad aliquam personam profundæ humilitatis, & promptissimæ obedientiæ eadem fit derepente absque prævia intentione circa illud objectum, neque est in potestate animæ ipsam non attendere: Item, si in brevissima temporis morula multa sublimia; sacratissima & ad purum Divinum amorem excitantia docet, nec non ad heroica fortificat, signum est, Revelationem provenire à Deo, quando aliunde nihil obstat. III. *Ex parte causæ efficientis*, seu ex parte illius, qui proponit aliquam Revelationem, observet & probet Confessarius, etiam altero ipsam probationem non advertente, num sit valde virtuosus, præsertim fundatus in contemptu sui, & abnegatione propriæ voluntatis. Item num non nimium inclinet in melancholiam, nam teste Paulo Zacchia *lib. 4. tit. 1. à num. 14* temperamentum melancholicum plurimum ad similia propendet, etiam prophetando futura: cùm enim melancholici sint fortiter apprehensivi, & sæpe docti ex uno aliud conjecturantes, solent subinde credi prophetiæ, cùm tamen fuerint solummodo conjecturæ, quibus per accidens veritas erat conjuncta. IV. *Ex parte causæ finalis* respiciat confessarius, utrum similes Revelationes tendant ad majorem DEI gloriam, nec non ad notabilem utilitatem spiritualem propriam, aut proximi, & non potiùs introducat (quamvis ad speciem bona) aliquem teporem, scrupulos, anxietates, desperationes, vel quampiam partialitatem, atque exinde in Communitate varias murmurationes, discordias &c.

§. II.

§. II.

Quis fuerit Michaël Molinos, & quam turpiter à principiis Theologiæ Myſticæ aberraverit?

6. Reſp. I. Michaël Molinos erat natione Hiſpanus, dignitate Sacerdos, in modo agendi inſignis Hypocrita, qui longiori tempore Romæ moratus, ficta ſua pietate multos, etiam graves Viros æque, ac devotulas decepit, & non paucos peſtifera ſua lue eo citius infecit, quo magis natura humana poſt Adæ peccatum, ob fomitem concupiſcentiæ relictum alias fragilis, ad vitium carnis, cui plurimum favebat, inclinat. Tandem vulpina ejusdem nequitia fuit detecta, & Michaëlis Molinos doctrina ab Innocentio XI. Summo Pontifice Anno 1687. tanquam hæretica damnata, nec non Auctor ejusdem, poſtquam coram ſacro Senatu, & immenſa confluentium multitudine nefaria ſua Dogmata publicè retractavit, ad perpetuos carceres relegatus, in quibus etiam circa annum 1696. legitur mortuus.

7. Reſpondetur II. Michaël Molinos ex eo turpiter à principiis Theologiæ Myſticæ aberravit; quia peſſimè contra Sacram Scripturam docuit animam huic Sacræ Theologiæ practicè deditam in ſtatu perfectiſſimæ unionis cum Deo ita debere ſuas annihilare potentias, ut nihil etiam quoad actus Virtuoſos operetur, ſed tantummodo ſe habeat paſſivè, Deúmque ſolum ad intra ſupernaturaliter operari permittat,

tat, parum curando, utrum corpus interim ad extra etiam carnaliter cum altero ſexu commiſceatur, aliíque impudici actus exerceantur, dummodo interim anima in ſua exiſtat quiete, in qua tamen eadem perturbaretur, ſi potentiæ ſuperiores animæ inferioribus non omnia indulgerent. Ita ille. Ex quo peſſimo, ac vitio carnis totaliter addicto principio, Michaël Molinos ſectæ *Quietiſtarum* dicitur Coryphæus. Repugnat autem peſtiferæ huic doctrinæ Sacra Pagina multipliciter, dum non ſolùm *fornicarios, molles, & adulteros* à Regno Cœlorum *1. Corinth. cap. 6. v. 9.* clariſſimè excludit, verùm etiam Apocalypſis *cap. 22.* omnes exſtimulat, ut *qui juſtus eſt, juſtificetur adhuc, & ſanctificetur adhuc:* Item *Luc. c. 18.* admonet, *ut ſemper, & 1. ad Theſſalonicenſes, cap. 7. ut ſine intermiſſione* oremus, & conſequenter actus Virtutum exerceamus. Prout etiam exigit primus Chriſti Vicarius *2. Petri cap. 1. v. 1. ibi: Fratres magis ſatagite, ut per bona opera certam veſtram Vocationem & electionem faciatis.* Unde mirum non eſt, quòd diabolica hæc apparentium Catholicorum doctrina jam tempore antiquo fuerit ab Eccleſia rejecta, prout num. 9. & ſequent. percipies.

§. III.

Quænam fuerit Bulla Innocentii Papæ XI. peſtiferam hanc Michaëlis Molinos doctrinam rejiciens?

8. Reſpondetur eam poſſe videri in principio

pio Tomi primi, cum propositionibus damnatis.

§. IV.

Utrum Michaël Molinos ex praecedentibus haereticis, jam ab Ecclesia damnatis, & ex quibusnam, pessimam suam doctrinam circa Theologiam mysticam desumpserit?

9. Respondetur I. Uti alii Haeresiarchae, ita etiam *Michael Molinos*, Quietistarum Coryphaeus, haud dubiè ex haereticis praecedentibus, & quidem pessimis, sua desumpsit Principia. Fuêre hi nominatim *Beguardi*, *Beguini*, *Beguinae* & *Illuminati*.

10. Respondetur II. Juxta recentissimum Lexicon Polemicum Joannis Sianda Congregationis S. Bernardi Ordinis Cisterciensis primi Assistentis Generalis, Romae, cum approbatione Magistri S. Palatii Anno 1733. editum, *Beguardi* prope finem saeculi decimi tertii per inferiorem Germaniam grassari coeperunt, Auctore incerto, quem alii Bogonatum, alii Bononatum appellant: Alii verò putant extitisse prope Coloniam plures Viros Idiotas, qui absque Sedis Apostolicae licentia nostram Religionem induxerunt sub specie summae paupertatis, sub qua, ac ficta pietate multos deceperunt.

11. Respondetur III. *Beguini* cum priorum erroribus adeo concordant, ut à non paucis utiin re conveniunt, ita etiam cum Joanne Sianda ad unam sectam reducantur. Quidquid tamen

men de hoc ſit, Beguinorum Auctor, à quo forſan, vel aſſeclis, Inferioris Germaniæ ſectarii ſuam hauſerunt doctrinam, vocatur Hermannus Pongilupus Ferrarienſis, teſte Wadingo circa annum 1270. mortuus; in vita autem hypocrita tantus, ut poſt obitum ejusdem in Eccleſia Cathedrali. aliíſque, Tabulæ atque Imagines ad illius honorem fuerint appenſæ. Fraude tandem cognita equidem juſſit Summus Pontifex Bonifacius VIII. anno 1300. corpus exhumari, ac flammis abſumi: Memoria tamen nefarii Impoſtoris non potuit in tantum aboleri, quin progenies iſta Viperarum ſub ſanctitatis velamine, & habitu Religioſo ſatis rigido, hæreſes ſuas ubique terrarum dilatarit, jactando falſiſſimè genuinam imitationem mentis & Regulæ Seraphici Patris Franciſci, ac zelum ſtrictiſſimæ paupertatis, exinde *Fratres de paupere vita* alibi *Bizocchi*, aut *Fraticelli* vocati Ex quo non pauci, maximè plebei fuerunt redditi perplexi, eosdem cum veris Fratribus Minoribus confundendo. Nefarios hoſce, ac Pſeudo Religioſos, atque Eccleſiæ Catholicæ ſummè nocivos Hypocritas Seraphica Religio, quaſi ſingulariter illi Hæreſi à Deo oppoſita, diſputationibus publicis, ac privatis, errorum ſuorum convincere, ac larvam ſanctitatis detrahere adeo utiliter alaboravit, ut ſectam impiam Joannes XXII. graviſſima Bulla *Sancta, Romana*, & *Univerſalis Eccleſia* incipiente, & quæ in Jure Canonico inter Bullas dicti Pontificis Tit. *De Religioſis Domibus* invenienda damnaverit, nec non pertinaces ultricibus flammis tradiderit, cujus tandem ulti-

ultimas reſtantes SS. Joannes Capiſtranus, & Jacobus de Marchia Franciſcani, & Apoſtolici Inquiſitores contra hæreticam pravitatem omnino extinxerunt. Ita Lucas Wadingus in recentiſſima Editione Romana Annalium ex voluntate Sanctiſſimi Clementis XII. opera & ſtudio noſtri Reverendiſſimi totius Familiæ Ciſmontanæ Commiſſarii Generalis, Joſephi Mariæ Fonſeca ab Ebora &c. ordinata. *Tom. VI. fol. 279. num. 23. & ſeqq.*

12. Reſpondetur IV. *Beguinæ* erroribus Beguinorum, ſeu Beguardorum deditæ, vixerunt cum Beguardis ſub ementito Monialium ſtatu, ſine tamen aliqua votorum emiſſione. Originem traxiſſe dicuntur à quadam Margarita Porreta ex Hannonia, quæ librum compoſuit, plurimis equidem repletum erroribus, inter alia tamen ad propoſitum ſpecialiter tenuit, *animam annihilatam in amore Conditoris ſine ullo conſcientiæ metu aut remorſu poſſe, & debere naturæ indulgere, quidquid appetit & deſiderat.* Noluit ſua falſa retractare Dogmata pertinaciſſima mulier, híncque Pariſiis combuſta. NB. Interim tamen notes velim, benigne Lector, ad tollendam omnem æquivocationem *Beguinas* iſtas Hæreticas nullatenus eſſe confundendas (prout etiam ipſemet Pontifex vult, ne confundantur, Extravagant. *Ratio recta* inter communes. *de Religioſis Domibus*) cum aliis ejusdem nominis exemplariter viventibus in Belgio juxta conſtitutiones ſibi traditas vel à S. Bega, vel ab alio pio Sacerdote Bego nuncupato.

13. Re

13. Respondetur V. Cum Historia illa de
guardis ac *Beguinis* utriusque sexus fusiori
rtassis, quàm alias necesse fuisset, proposita
calamo, causa est, ut caute deinceps etiam
Catholicis legantur quidam Historici, qui scri-
int, mentionatos fuisse de sacro aliquo Ordine
Ecclesia jam approbato, puta, Minoritico,
iove cum tamen expresse summus Pontifex
xtravagant. *Sancta Romona* Joannis XXII. *de*
ligiosis Domibus attestetur, præfatos fuisse
ofanæ multitudinis Viros, qui habitum novæ Re-
gionis assumere &c. temeritate damnabili præ-
mpserunt. Equidem negari haud valet, quod
ulti eorum, ut plebem deciperent, magisque
dilatarent, taliter fuerint gloriati, e. g. nunc
jactando tanquam veros S. Francisci filios,
egulam litteraliter observantes, nunc de Ter-
o ordine, nunc aliter, prout magis ad pessi-
ium ipsorum intentum deservire crediderunt.
isuper contigisse faciter potuit, quod aliqui,
inquam membra quædam putrida, ex diversis
acris Religionibus, sive in obedientia Superio-
ibus refractarii, seu vitio carnis addicti, mor-
ido huic corpori se aggregaverint; ex hoc
amen nullatenus Sequitur, institutum illud
efarium fuisse de Religione ab Ecclesia appro-
ata; cum S. Pontifex expresse teneat contra-
ium. Id si scriptores isti annotassent, Acatho-
icis Historicis, alias Sacrorum Ordinum Osori-
ius, & acervatim talia exaggerantibus ansam
ion præbuissent similia suis inserendi libris in
contemptum Religionis, atque passim eosdem
tanquam præcisè Historicos etiam in locis Ger-

maniæ catholicis, venales exponendi, adjunctis simul figuris in cupro ad nauseam usque repræsentantibus pessima facta horum Hæreticorum, quos modo sub hujus, modo sub alterius sacri Ordinis habitu exhibent.

14. Respondetur VI. *Illuminati* æque ac ipse Michaël Molinos ortum suum habuerunt in Hispania Anno 1575. suppressi Cordubæ per Sacram Inquisitionem. Ast Anno 1623. Hispali reviviscentes denuo sub cinere sepeliri credebantur, cum septem illius sectæ flammis absumendi traderentur.

Paulo post repullularunt in Picardia Galliæ Provincia, Promotore Petro Querrino Parocho, ex quo etiam *Querini* appellantur. Anno 1634. pariter infestarunt Flandriam. Finaliter Anno 1635. sub Ludovico XIII. tanquam diversarum impuritatum defensores omnino extincti, saltem usque ad tempora *Michaëlis Molinos*.

15. Respondetur VII. *Beguardorum*, & *Beguardorum* errores teste Sianda à Clemente V. in Concilio Generali Viennæ in Gallis celebrato rejecti, ac iterum à Joanne XXII. in Bulla *Sancta Romana* &c. reprobati fuerunt inter plures alios ad nostrum propositum sequentes:

I. Homo in hac via tantum perfectionis gradum potest acquirere, ut reddatur penitus impeccabilis.

II. Homo non peccat fornicando, quia est secundum inclinationem naturæ.

III. *Ho-*

III. *Homo conſtitutus in perfectionis gradu non* *:netur obedire præceptis Eccleſiæ.*

IV. *Homo perfectus habet ſenſualitatem ita per-* *cte ſubjectam ſpiritui, & rationi, ut non amplius* *pus habeat orare, vel pia opera exercere.*

V. *Homo perfectus concedere poteſt corpori,* *uidquid libuerit.*

VI. *In actibus Virtutum ſe exercere eſt hominis* *nperfecti.*

16. Reſpondetur VIII. *Illuminatorum* dogma- ı ejusdem fuerunt cum prioribus farinæ, ſicque ıb eadem damnatione comprehenſa; docebant nim.

I. *Per orationem mentalem fit unio cum DEO* *a ſublimis, ut tali meditationi vacans amplius* *on egeat aliis bonis operibus, neque Eccleſiæ Sa-* *ramentis; Imo abſque veniali peccato poſſit fa-* *a unione mentis cum DEO, committere quodcun-* *ue, licet impurum peccatum.*

II. *Suppoſita hac unione opus eſt ſolummodo* *:linquere, ut DEUS agat in homine, homo vero* *ullatenus tenetur ad agendum.* Ita peſſimas Iæretici iſte poſuerunt præmiſſas, contra ex- reſſos Sacræ Scripturæ textus, contra vitam : doctrinam Chriſti ad omnia vendenda, & ad onſilia Evangelica, ſi velimus eſſe perfecti, nos xcitantis, contra præcepta Decalogi, contra xempla Sanctorum à primis temporibus uſque uc in diverſis Virtutibus, & quidem in gradu

valde heroico se exercentium, ac denique contra expressas Summorum Pontificum definitiones. His non obstantibus ex pessimis his præmissis suas *Michaël Molinos* deduxit pessimas conclusiones, cupiens nihilominus coram sæculo apparere & audiri verus Catholicus. Ad initium currentis sæculi attentavit Sacerdos quidam, cui nomen Beguarelli, sopitam jam hanc hæresim denuo Brixiæ resuscitare, quæ tamen statim in ortu suo superiorum vigilantia fuit iterum suffocata, prout testatur Sianda in suo Lexico Polemico, V. *Beguerelli.*

§. V.

Qualiter Franciscus Fenelon de Salignac inter Auctores Recentiores quoad Principia Theologiæ Mysticæ impegerit, & quisnam is fuerit?

17. Respondetur I. Franciscus de Salignac Fenelon, Clericus erat non minus pietate ac doctrina valde insignis, quem exemplaris sua vita, dirigendi alios prudentia præsertim Liber inscriptus *de l' Education des filles*, ac plurimæ, quibuus præluxit, virtutes adeo in Galliis celebrem reddiderunt, ut Catholici Hispaniarum Regis Philippi V. pro tunc Ducis Andegavensis, nec non Serenissimorum Prioris Fratrum Ducum Burgundiæ & de Berry Instructor præ omnibus aliis Canditatis fuerit selectus, cui tandem pro eximiis suis meritis in aliquam recognotionem Archiepiscopalis cessit Infula Cameracensis. Optimus hic Princeps ex libris suis alias valde famosus,

is, præſertim quoad illum, quem duci Burgundiæ ro faciliori inſtructione obtulit, vulgo *Telema-ue* dictum, tandem vulgavit idiomate Gallico lib-um quempiam *Explication des Maximes des Saints r la vie interieure* intitulatum, qui de non ſa-a doctrina, præſertim de ſuſpecto Quietiſmo per onnullos Galliæ Epiſcopos tantum excitavit repitum, ut rumor, maxime per libellos pro, t contra editos, dilatatus, tandem ad Curiam omanam, & ad aures Summi Pontificis Inno-entii XII. pervenit, qui præhabito, in pluribus ardinalium, ac Theologiæ Magiſtrorum Con-regationibus accurato examine, Librum ipſum ıb quavis editione aut verſione impreſſum, ſive mpoſterum imprimendum, ne fideles ſucceſſi-re in errores ab Eccleſia Catholica jam damna-os induci poſſent, ſeveriſſime prohibuit, atque Anno 1699. die duodecimo Martii viginti tres x eo excerptas Propoſitiones tanquam *temera-ias, ſcandaloſas, male ſonantes piarum aurium of-enſivas, in praxi pernicioſas, ac reſpective erroneas* lamnavit: cui etiam Fenelon, uti filius Eccleſiæ bediens ſe ſubmiſit, ac contra ſe Bullam Ponti-iciam ipſemet in ſua Diœceſi publicavit.

18. Reſpondetur II. Archi-Epiſcopum Ca-meracenſem Franciſcum Fenelon de Salignac in ſuo libro *de vita interiori* ducente ad ſtatum Vitæ contemplativæ, ſeu unitivæ &c. ideo im-pegiſſe in Theologiam Myſticam: *in primis* quia pro directione animarum in ſtatu perfectionis, ac vitæ contemplativæ ſeu unitivæ exiſtentium,

 talem

talem juxta communem verborum sensum posuit doctrinam, qua possent fideles (uti Summus Pontifex in Bulla damnationis advertit ex ejus Lectione & usu sensim induci in errores ab Ecclesia jam damnatos, maxime Quietistarum collocantium rationem perfectionis in mera quietate. seu in statu mere passivo sinendo solum DEUM in anima agere, absque exercitio Virtutum; Etenim Fenelon (saltem in modo loquendi & sensu obvio) parum quoad hoc distare videtur, dum etiam ipse statum animæ perfectæ vult esse passivum, & in sancta, (ut inquit) indifferentia, præscribens Propositione III. inter damnatas tanquam essentiale in directione talis animæ NB. *non aliud facere, quam sequi pedetentim gratiam &c.* Item se intra hos limites continere, *ut sinatur DEUS agere &c.* Item Propositione 21. ponit hæc formalia: NB. *Sancti Mystici excluserunt à statu animarum transformatarum exercitationem Virtutum.*

19. Respondetur III. Archi-Episcopus memoratus Cameracensis impegit in principia Theologiæ mysticæ *secundò*, ex ea ratione, quia (uti patet ex propositionibus damnatis 1. 2. 3. 4. 6. 21. 23. ac pluribus aliis) ab animabus & culmen perfectionis in statu viæ unitivæ attingentibus exclusit exercitium aliarum Virtutum, præsertim *spei*, quasi verò incompossibilis cum excellenti gradu perfectionis Evangelicæ, cum tamen Sacra Scriptura *Beatos NB. omnes* (nullo ne quidem perfectissimo excluso) pronuntiet, *qui*

ui *confidunt in Domino*, Pſal. 2. ℣. 14. & *qui* iment *Dominum*. Pſal. 127. ℣. 1. *ac ſperant in* ò Pſal. 33. ℣. 9. nec non SS. PP. atque TT. pem principalibus Virtutibus (nimirum Theoogicis) ſemper annumeraverint, uti etiam actus heroicos aliarum Virtutum ſummopere commendaverint, atque etiam (uti S. P. Franciſcus, S. Clara, S. Thereſia, S. Petrus de Alcantara, SS. Catharina Senenſis & Bononienſis, plurimique alii extatici, in opere ipſo exercuerint. Quinimo in proceſſu Canonizationis alicujus Sancti inter prima numeratur interrogatoria, *an conſtet de Virtute in gradu heroico?* Item Alexander VII. jam ante dictum Archi-Epiſcopum Fenelonem damnavit propoſitionem ordine primam ſequentis tenoris: *Homo nullo unquam tempore ſuæ vitæ tenetur elicere actum fidei NB. ſpei, & Charitatis &c.* conſequenter nec talis perfectus ab actu ſpei erit exemptus.

20. Equidem gratis admitto, poſſe ſæpius (non tamen neceſſario debere) à perfectoribus elici actus Charitatis abſque explicitis actibus *ſpei*, aliarumque Virtutum. Inſuper poſſe actus aliarum Virtutum (uti videndum in Theologia morali P. Reiffenſtuel *Tract.* I. *Diſt.* 2. *Q.* 3.) directè quoad ſuum objectum intendi, & ſimul à tali perfecto viæ unitivæ dedito ordinari, atque aſſumi tanquam media ad ipſam Charitatem, in quo caſu influunt ſimul cum Charitate actus diverſarum Virtutum Attamen à tali perfecto viæ unitivæ dedito, è medio tollere ſpem, omneſque alias Virtutes à charitate di-

 ſtinctas,

ſtinctas, conformiter dictis præcedentibus juſtiſſime reprobatur. Ut totum adhuc clarius intelligas, adjungo, quæ in Theologia morali Patris Reiffenſtuel *Tract.* 4. *diſt.* 6. poſt *n.* 9. addidi, ſuntque ſequentia.

21. Porro Charitas illa qua ſæpius in vita DEUM tanquam ſummum Bonum diligere tenemur, debet quidem neceſſario ſaltem interpretative ſic eſſe conſtituta, ut quamvis nec Cœlum nec Infernus exiſterent, nec ullum præmium ſperandum, aut pœna pertimeſcenda foret, nihilomi- ipſa DEUM amaret propter ſe (utpote cum DEUS quatenus in ſe infinite bonus ſit ſolummodo objectum formale, principale & eſſentiale ipſius Charitatis) exinde tamen non excludit neceſſario ſpem, quaſi cum Chritate incompoſſibilem. Quin è contrario ſpes ipſa, ſeu amor concupiſcentiæ perducit ſæpius ad charitatem, ſeu Amorem amicitiæ: dum enim video, DEUM mihi tam bonum, tam miſericordem &c. atque propterea dignum amore concupiſcentiæ exinde ulterius ad ipſum infinitæ bonitatis fontem, à quo cuncta procedunt, cogitatus dirigo: conſiderando, quantæ perfectionis ſupremum illud Ens, ex quo tanta bona ad extra promanant, eſſe debeat in ſe ipſo? quæ conſideratio finaliter trahit voluntatem ad amandum amore amicitiæ dictum ſupremum Ens perfectiſſimum propter ſe, tanquam motivum principale. Hinc merito La Croix *Tom.* I. *lib.* II. *num.* 152. approbat modum illum eliciendi actum Charitatis. „Amo te DEUS quia creaſti, & redemiſti me,

„&

„& quia Cœlum mihi vis dare: ſed magis adhuc „ideo, qui ipſe es propter te omni amore dignis- „ſimus, ita, ut licet non benefaceres, nec Cœlum „dares &c. tamen amarem, & actu amo Te, „quia propter infinitam tuam bonitatem & per- „fectionem es amabiliſſimus. *Vel aliter*: Amo te „mi DEUS, non ideò tantum quia creaſti me, „redemiſti, ſanctificaſti, conſervas, & innumeris „quotidie Beneficiis cumulas neque tantum ideò, „quia inſuper dare vis mihi æternam in cælo bea- „titudinem, ſed ideo maxime, & ſuper omnia „te amo. quia tu DEUS ob infinitas perfectio- „nes tuas es omni amore digniſſimus. Tu „es DEUS ſapientiſſimus, potentiſſimus, „ſanctiſſimus, pulcherrimus &c. „ Videſne ex dictis formulis, quomodo ſpes & Charitas, ſeu amor concupiſcentiæ & amor amicitiæ non ſint ad invicem incompoſſibiles, nec una alte- ram neceſſario excludat, ſed potius homo à pri- ma tanquam minus principali ad ſecundam prin- cipalem pervenire valeat? Bulla damnans illas propoſitiones Archi-Epiſcopi Cameracenſis, con- ſuli poteſt in principio Tomi primi.

CAPUT II.

Tractans de Propoſitionibus damnatis Martini Lutheri & Joaanis Calvini ad Theologiam Polemicam ſpectantibus.

THeologia Polemica, ſeu Dogmatica, tractat Controverſias Fidei, Catholicos inter & He-

terodoxos agitatas; objectum & finis est fides vera, ut asserenda, roboranda, & defendenda. Nos in præsenti hanc defensionem potissimum assumemus contra Hæreticos, in Romano Imperio toleratos, qui defacto generaliter *Protestantes* vocantur; quamvis singulari nomine Lutherani *Evangelici*, & Calvinistæ *Reformati* adpellari cupiant. His præscitis ponitur

§. I.

Quisnam fuerit Martinus Lutherus; ex quo ansam sumpserit non minus venenatam exrendi linguam, quam caluminosum stringendi calamum contra Papam & Ecclesiam?

1. Respondetur I. Martinus Lutherus erat natione Saxo, patria Isslebiensis. Lucem hujus Mundi aspexit Anno 1483. Et quia acris pro eo sæculo deprehendebatur Ingenii, mature applicabatur ab studia, in quibus eos fecit progressus, ut anno ætatis suæ vigesimo Magister Artium, & utroque Jure eruditus evaserit. Quondam cum dilecto suo contubernali in agro animi levandi gratia deambulans, subito videre debuit eundem, cadente de Cœlo fulminis ictu occisum. Insperato fatali hoc casu perterritus, votum, quod antea jam fecerat, ingrediendi sacrum aliquem Ordinem, statim exolvit, amplectendo Erfurthi anno ætatis suæ 22. celeberrimum Institutum Eremitarum Sanctissimi Ecclesiæ Doctoris Augustini, tanti Patris vere degener filius; ubi

ınno ætatis vigesimo quarto initiatus sacerdotio, ıc succeffive ad Cathedram Philosophicam & Theologicam promotus, brevi plura dedit pro- priæ arrogantiæ indicia, inficiando respective ıdhuc Juvenis Sanctos Patres quasi in modo lo- quendi valde incultos, &c.

2. Respondetur II. Præsumptuosa hæc super- bia, pariter aliis (uti superborum proprietas est) præferri cupido Luthero ansam dedit contra Papam, & Ecclesiam venenatam exerendi lin- guam, ac caluminosum stringendi calamum: cum enim anno Domini 1517. prædicandi in Germa- nia contra Turcas Bullam *Cruciatam*, populum- que ad contribuendum belli nervum de Cathed- a exhortandi ab Archi-Episcopo Moguntino ommissio demandata esset Joanni Tezelio Domi- licano, neglecto Luthero &c. Is per hanc præ- edentis prælationem se contemptum ratus, & rindicativa non minus, ac invida æmulatione percitus sæpius in pulpitis Ecclesiasticis contra officium suum nescio, quæ de Indulgentiarum busibus, & in congregandis pecuniis fraudu- entus effutiit; quin imò Wittembergæ in Saxo- lia, protectus ab ejusdem Duce Friderico, pu- blicas contra Indulgentias affixit Theses, cres- cente in dies tam apud Nobiles, quam Plebeos candalo, atque tumultu.

§. II.

Qualiter pestifera Lutheri Doctrina à Leone X. Summo Pontifice in Bulla, Exurge Do- mine,

mine, *fuerit reprobata, ac ab Imperatore Carolo V. Bulla damnationis executioni mandata; Item quomodo tandem Lutherus apostataverit à fidè?*

3. Respondetur I. Excitatus in tota quasiGermania, præsertim in partibus Septentrionalibus Lutheri tumultus ad aures quoque Summi Pontificis pro tunc Leonis X. pervenit, à quo Romam doctorum, & factorum suorum redditurus rationem fuit citatus; Intervenientibus tamen simul supplicibus litteris Friderici Saxoniæ Ducis ad Papam datis tantum effecit, ut potius causa sua Legato Pontificio Cardinali Cajetano, pro tuncAugustæ Vindelicorum moranti Anno 1518. pro ventilatione fuerit commissa; ast sine optato effectu: Lutherus enim post varios hinc inde habitos dicursus causæ suæ diffisus, clanculum intempesta nocte Augusta discessit, innixus denuo Tutelæ Saxonis, ac ad suspendendum Romanæ Curiæ ex communicationis fulmen, nunc à Cardinali ad Pontificem, nunc à Pontifice ad futurum Generale Concilium appellans. Demum post longam patientiam, ac præmissis diligenti trutinatione, matura deliberatione, & districto examine, supremus in terris Christi Vicarius, Leo X. Anno 1520. gravissimam, lectuque dignissimam edidit Bullam: *Exurge Domine* inchoantem, in qua quadraginta & unam ex Lutheri propositionibus damnavit, tanquam *hæreticas, scandalosas, falsas,*

falsas, piarum aurium offensivas, & Veritati Catholicæ obviantes.

4. Respondetur II. Pestifera doctrina in damnatis 41. Propositionibus contenta (eam ex ipsa Bulla citata *Exurge Domine* referendo in compendio) est sequens.

„I. Satis aperte innuit, quod concupiscentiam, juxta experientiam post Baptismum remanentem, reputet pro ipso peccato originali.

„II Tollit ab homine liberum arbitrium, quod dicit esse rem de solo titulo.

„III. Tenet, omne opus bonum etiam Justorum quamvis optime factum, esse peccatum.

„IV. Negat, pœnitentiæ tres esse partes, contritionem, confessionem, & satisfactionem.

„V. Ait, dolorem ex turpitudine peccati, vel ex amissione æternæ Beatitudinis, seu ex metu gehennæ conceptum facere hominem hypocritam, ac magis peccatorem.

„VI. Negat omnia mortalia esse confitenda.

„VII. Non obscure indicat, homini confitenti remitti peccata non vi absolutionis, sed per fidem, qua credit, & confidit se gratiam per merita Christi consecuturum.

„VIII. Defendit, in absentia sacerdotis etiam mulierem, aut puerum posse absolvere.

„IX. Communicationem Sacram sub utraque specie censuit pro Laicis statuendam per Generale Concilium.

„X. Indulgentias equidem, existentes pro tunc adhuc in Ecclesia, non audet absolute

rejicere:

„rejicere: negat tamen, easdem, vel ad remis-„sionem pœnæ pro peccatis actualibus adhuc „debitæ, vel pro mortuis prodesse.

„XI. Pariter non audet adhuc ex integro ne-„gare Purgatorium, ait tamen id ex Sacra Scri-„ptura, quæ sit in canone, probari non posse, „ac insuper plura de eodem alias adjungit fi-„ctitia.

„XII. Negat Pontificem Romanum esse Chri-„sti Vicarium super omnes totius mundi Ec-„clesias.

„XIII. Similiter Pontifici, imò & toti Ec-„clesiæ aufert potestatem statuendi articulos in „materia fidei ac morum.

„XIV. Defendit Ejusdem, vel etiam aliorum „Prælatorum Excommunicationes esse tantum „pœnas externas, neutiquam timendas, nec pri-„vare communibus Ecclesiæ orationibus.

„XV. Concilia Generalia ex una parte supra „Papam extollit, ex altera vero iterum depri-„mit, concedens homini libertatem enervandi „Auctoritatem Eorum, atque factis ibidem De-„cretis libere contradicendi, dummodo cuipiam „contrarium videatur verum.

„XVI. Arguit Concilium Generale Constan-„tiense gravissimi erroris in condemnando Jo-„anne Hus, cujus aliquos reprobatos Articu-„los pronuntiat verissimos, Christianissimos, & „Evangelicos, quos nec universalis Ecclesia pos-„set condemnare.

„XVII. Demum finaliter contra Sacros Or-„dines Mendicantes (ex quorum tamen nu-„mero ipsemet extitit) pestiferum evomit ve-

„nenum,

nenum, proterve aſſerens, Prælatos Eccleſia-
ſticos & Principes ſæculares non male factu-
ros, ſi omnes ſaccos Mendicitatis (ita per con-
mptum Regulares Mendicantes intitulat) de-
rent.

Hæc infernalis hic ſerpens exiſtens adhuc in
nu S. Matris Eccleſiæ & ſui ſacri Ordinis. Ex
uo facile concludes, qualis fuerit poſt ipſam
poſtaſiam ingratiſſimus iſte transfuga.

Refutationem differo uſque ad Articulos con-
ſſionis Auguſtanæ, ubi potiora redibunt.

5. Reſpondetur III. Carolus V. Romanorum
nperator Pontificiam hanc executurus Bullam
lebratis Wormatiæ Comitiis Martinum Luthe-
ım Anno 1521. publicari curavit tanquam
embrum ab Eccleſia ſeparatum, obſtinatum,
hiſmaticum, & notorium Hæreticum, ſicque
b omnibus S. R. Imperii ſtatibus haberi voluit.
Iil inde melior, imò deterior factus Lutherus
quoniam abyſſus abyſſum invocat) pejora pe-
oribus addidit in ſanctam Sedem, & fidem Ca-
nolicam, præſertim contra tremendum SS. Miſ-
e ſacrificium.

Tandem finaliter Anno 1524. ætatis ſuæ qua-
rageſimo primo factus Apoſtata habitum Re-
ularem ſacrilege depoſuit, & cum Catharina
e Bore Moniali Apoſtata ſcandaloſiſſimum
ontraxit Matrimonium.

§. III

§. III.

Quidnam Lutherus post Apostasiam ulterius egerit? ubi etiam de morte ejusdem.

6. Respondetur I. Lutherus post Apostasiam nactus commodiorem occasionem venenum pestiferæ suæ doctrinæ, in allegatis superius 41. propositionibus damnatis majori ex parte contentæ, liberius diffundendi, plures ad suas trahere partes, diabolo fideliter cooperante, allaboravit, inter fautores, etiam Principes Joannem Saxoniæ Electorem, Gregorium Marchionem Brandenburgensem, Philippum Hassiæ Landgravium (uti vocant) ac Wolfgangum Principem Anhaltinum, præter duas Civitates Imperiales Norimbergam & Reitlingam numerans.

Augustissimus Imperator Carolus, prævisо sapienter exinde aperto Rebellionis, jamjam inter cineres gliscentis, periculo, insuper imminentium Turcarum metu undique coarctatus, nova indixit Anno 1530. Augustæ Vindelicorum Comitia, præcipiens dissidentibus sacri Romani Imperii statibus, Lutheri sectatoribus, ut tandem mentem suam circa Religionem, ac gravamina, si quæ habeant, proponerent; quod & fecerunt, atque Lutheri doctrinam à Philippo Melanchton, germanice Terra nigra in certos Articulos redactam, Carolo Imperatori exhibentes, hanc doctrinam à loco *Confessionem Augustanam* intitularunt.

7. Respondetur II. Carolus Imperator libellum hunc à dictis Imperii statibus sese subscribenti-

ribentibus porrectum clementissime recepit, umdemque strictissime examinari fecit, ac post aturam deliberationem Articulos memoratæ onfessionis Augustanæ positive rejecit, tanuam in multis erroneos ac Hæreticos, huicque probationi præter Carolum sex Electores, iginta Principes Ecclesiastici, & sæculares iginta tres, plurimique Abbates, Comites, arones, ac Imperiales Civitates sese subscrierunt: Utrum omnes animo recto; DEUS overit scrutator cordium. Id saltem certum t, quod ante publicationem hujus Decreti nperialis dissidentes plerique Principes Augua abierint, & Catholicis dissidentes, particulas suos (uti Schwendfordii in Franconia &c. ræsertim Schmalcaldii in Turingiæ finibus) onventus celebrarint usque ad annum 1546. uo 17. Februarii infaustus Lutherus repentina orte (nonnulli volunt omnino raptum à Diaolo) infelicem Islebii in Patria sua efflavit nimam, annum agens criticum (uti vocant) i est, sexagesimum tertium.

§. IV.

uidnam contigerit in Romano Imperio post mortem Lutheri? ubi de fœdere Schmalcaldico, *Formula* Interim transactione Passaviensi & Confessione Augustana, *demum in Romano Imperio exerceri permissa?*

8. Respondetur I. Equidem non pauci ex

Catholicis sibi persuaserunt, Luthero defuncto, pariter cum eo sepeliendam esse Pessimam suam sobolem, novam nimirum Hæresin; ast aliter deplorabilis docuit eventus, dum Acatholici vi fœderis Schmalcaldici, contra Cæsarem Carolum, de tanta perduellione nil minus suspicantem, initi, junctis viribus ingentem Exercitum 80000. peditum, & 10000. Equitum in aciem duxerunt, Ingolstadium usque pervenientes: quos tamen illo, & longe notabilius adhuc anno sequenti (nimirum 1547.) magnanimus Imperator prope Mylbergam adeo prostravit, ut in bello isto Religionis (eo nomine illud appellabant) omnino ad internecionem usque deleri potuissent, nisi nimia in hoc Caroli clementia, maxime erga Coryphæos, eosdem mitiori via ad saniora ducendos fore Sectarios credidisset, prout illico patebit. Hinc

9. Respondetur II. Anno proximo post obtentam Victoriam, nempe 1548. humiliatis Hostibus Cæsar (non undequaque contenta Curia Romana, eo quod tanquam Laicus videretur mittere falcem in messem alienam) certam quampiam formulam in puncto Religionis *Interim* ab omnibus observandam, præscripsit, donec Concilium Tridentinum sententia definitiva lites hasce terminasset, quæ formula etiam exinde sortita est nomen *Interim*. Et licet in ea non nisi doctrina Catholica contineretur, & Confessio Augustana reprobaretur, exceptis Communione sub utraque specie quo-
ad

d Laicos, & conjugio quoad Sacerdotes, (quæ
uo uſque ad Concilii Tridentini deciſionem
ermittebantur) his non obſtantibus Proteſtan-
es plerique (nominatim S. R. I. Electores,
Mauritius, pro tunc Saxonicus, Joachimus
Brandeburgicus, & Fridericus Comes Palatinus)
memoratam formulam *Interim* receperunt. Ait
ua mentis ſinceritate, ſubſequens docuit la-
mentabilis experientia. Quare

10. Reſpondetur III. Dum Carolus Impe-
ator, rebus adeo pacifice (uti credebat) com-
poſitis, ſeſe omni ex parte quoad ſectarios tu-
um judicabat, præter omnem exſpectationem
Mauritius recens Saxoniæ Elector, Imperatori
ntea arcto junctus fœdere, ipſas Cæſaris co-
ias, ſibi ad gubernandum concreditas, contra
roprium Dominum, non indicto prius bello,
n aciem duxit, atque milite Marchionis Bran-
eburgici Alberti adauctus, quamplures Civita-
es (inter quas Auguſtam Vindelicorum) in
uam redegit poteſtatem. Exinde penetratis
aucibus Comitatus Thyrolenſis captaque
Erenberga, parum abfuit, quin ipſummet Impe-
atorem Carolum undique deſtitutum militibus,
& reſpective inermem cum Fratre ſuo Ferdi-
nando Oeniponti deprehendiſſet.

Fatalis hæc clades etiam permiſſionem liberi
exercitii *Confeſſionis Auguſtanæ* tandem poſt ſe
traxit; imo rectius loquendo, armis extorſit;
aliter enim diſſidentes cum Ferdinando Paſſavii
nullatenus transegiſſent, quam *Transactionem*
(germanice dicitur Paſſaveriſche Vertrag.)
anno 1552. factam (additis à Proteſtantibus

 eodem

eodem anno, teste Sianda, articulis Schmalcaldicis) Rex Ferdinandus perhibetur flentibus signasse oculis, eam tamen Imperator Carolus nunquam subscripsisse legitur, ne eo quidem tempore, quando eadem triennio post, nimirum 1555. in Comitiis *Augustanis* tanquam *Pax Religiosa* (uti appellabant) promulgari cœpit. Vi dictæ promulgationis publicum quidem ac liberum exercitium *Confessionis Augustanæ* demum in Romano Imperio Lutheranis permittebatur; Calvinistæ tamen necdum inclusi legebantur, quamvis & ipsi finaliter sub Pace Westphalica Osnabrugi 6. Augusti, & Monasterii 24. Octobris anno 1648. non obstante protestatione S. Pontificis inita, idipsum impetraverint, cæteris sectis more antiquo ex Romano Imperio proscriptis.

§. V.

Varia Notabilia circa ipsam Confessionem Augustanam, equidem vivente Luthero reprobatam: demum tamen, cogentibus armis, Anno 1555. sub aliis Comitiis Augustanis in Romano Imperio permissam. Item de libro Concordiæ.

11. Respondetur I. Originale *Confessionis Augustanæ* Anno Domini 1530. juxta jam dicta Carolo V. Imperatori à Protestantibus Principibus oblatum, non fuisse denuò Memoratis restitutum, sed potius (uti ex Didymo Hermovillano cum pluribus aliis testatur Pichler in suo Polemico Examine Confessionis Au-

gustanæ

 guſtanæ *art. X. num. 3.*) extraditum ad Archivia mperii: Latinum quidem *Bruxellis;* Germanicum autem *Moguntiæ;* Unde Proteſtantes non niſi Copias acquiſierunt; & quamvis Hi, lum typis vulgant, glorientur originali has ipſas conformes, atque *invariatas;* falſitas tamen de pluribus, ac contrarium patebit ex dicendis. taque

12. Reſpondetur II. Confeſſio Auguſtana ſub Comitiis Carolo V. oblata, quoad Copias ſuas fuit ſtatim in principio adeo variata, ut eſte Sianda in Lexico Polemico V. *Confeſſionitæ*, intra primum decennium (id eſt ab Anno 1530. uſque ad Annum 1540.) tria exemplaria ejusdem, ad invicem comparata, vix in uno Articulo ex integro concordarint cum ſuo Prototypo, Pater Forerus apud Pichler *loc. cit. num. 5.* inquit, ſe ſimul ad manum habuiſſe ultra 20. Editiones latini ſermonis, quarum tamen vix unica (nimirum Georgii Cœleſtini Authoris Lutherani) cum originali concors erat. Eminentiſſimus Cardinalis Leopoldus Colonitſch in libro, *Auguſtana & Anti-Auguſtana Confeſſio*, intitulato, comparavit unum Exemplare in Bibliotheca Cæſarea aſſervatum, & Originali Moguntino omnino conforme cum aliis tribus Wittembergenſibus, diverſo tempore vulgatis: & oſtendit clariſſime, quod plurimum inter ſe diſcrepent, quamvis ſingula pro Authenticis, & invariatis velint haberi. Wittembergenſes Theologi in Colloquio Altemburgenſi apud Pichler loc. cit. ipſimet fatentur, primam Confeſſionis Auguſtanæ edi-

tionem Wittembergæ adornatam nequaquam cum Archetypo Augustæ exhibito convenire.

Unde nec mirum, quod etiam aliqui ex ipsismet Protestantibus hanc suam Confessionem Augustanam contemptim *Cothurnum Polonicum* (calceamenti genus est utrique pedi adaptabile) Calvinistæ vero & Zwingliani, haud dubie ob suam obscuritatem *Sphingem* appellaverint.

13. Respondetur III. Lutherani quam plures, videntes, ex hac inter ipsosmet discordia sese apud suos anxiæ perplexitati, & apud Extraneos publico ludibrio, atque contemptui expositos, voluerunt malo huic, ne ulterius serpat, prævenire, conscribendo, ac Tubingæ in Ducatu Wurtemburgensi, Anno 1580. imprimendo Tractatum quem *Librum Concordiæ* nominarunt, Smidelino, Tubingensis Academiæ Cancellario vel Auctore, vel certo Promotore, accedentibus potentissimis Ejusdem Protectoribus Electore Saxoniæ, & Duce Wurtembergico, cui *Libro Concordiæ* Protestantium octo millia subscripserunt: quem tamen, etsi valde notabilem numerum, Heshusius Theologus Lutheranus sequentibus versibus exsibilat:

In Libro vitæ, qui non potuere notari,
Nomen in hunc librum composuere suum.

Hincque præfato Libro nec pauciores, imo plures, teste Osiandro apud Sianda, ex ipsis Protestantibus contradixerunt, uti Holsatia, Magdebur-

deburgum, Univerſitates Sueciæ, & Theologi Anhaltini. Brunſvicenſes ajunt, hoc libro deceptos fuiſſe Principes. Rex Daniæ Eum flammis adjudicavit, & Wittembergenſes (Benigne Lector, ne confundas *Wittemberg* in Saxonia, & *Wurttemberg* in Ducato Wurtembergico) defenſores hujus libri lapidibus obruerunt.

Compaſſivo hîc Amice Lector, conſidera affectu miſerum Hæreticorum ſtatum, dum ex una parte ſunt deſtituti ſupremo in materia fidei, ac morum emergentibus controverſiis Judice; ex altera vero ipſimet in ſymbolo fidei ſuæ (quale reputant Auguſtanam Confeſſionem) ad invicem non conveniunt. Hæc ipſa profecto inter confeſſioni Auguſtanæ addictos diſcordia unum inter principalia apud Sereniſſimum Principem Badenſem Jacobum extitit motivum, ad veram Religionem Catholicam ſeſe convertendi.

VI.

Viginti & unus Articuli fidei Confeſſionis Auguſtanæ Carolo V. Imperatori Anno 1530. Auguſtæ oblati.

ARTICULUS I.

De Unitate Eſſentiæ Divinæ.

14. *Confitentur conformiter Decreto Nicenæ Synodi, Deum unum in Eſſentia, & Trinum*

num in Personis sine ulla dubitatione credendum esse. Et hinc juxta Eorum formalia damnant omnes hæreses contra hunc Articulum exortas, ut Manichæos qui duo principia ponebant, Bonum, & Malum; item Valentinianos, Arianos, Eunomianos, Machomelistas, & omnes eorum similes. Damnant & Samosatenos veteres & Neotericos, qui cum tantum unam Personam esse contendant, de Verbo & Spiritu Sancto, astute & impie rhetoricantur, quod non sint personæ distinctæ, sed quod Verbum significet verbum vocale, & Spiritus motum in rebus creatum.

In hoc Articulo conveniemus etiam nos Catholico-Romani.

ARTICULUS II.

De Peccato Originali.

15. NOn *negant, quod post lapsum Adæ omnes homines secundum naturam propagati nascamur in peccato.* NB. Addunt tamen, hoc ipsum peccatum originale, seu (uti ipsi vocant) vitium originis ex magna saltem parte consistere in ipsa *concupiscentia.*

Quoad primam partem hujus Articuli in sano sensu omnino concordamus, si tamen ipsemet Christus & Beatissima Virgo Immaculata excipiantur. Quod si quis contra communissimam, & moraliter defacto certam sententiam præsumptuose assereret, etiam B. Virg. Mariam fuisset peccati originalis labe affectam, necdum foret pro nunc Hæreticus forma-

formalis; cum Ecclesia dictum Mysterium nondùm declaraverit expresse tanquam Articulum Fidei.

Quoad secundam partem, concedimus quidem nos Catholici, quod *concupiscentia*, seu passio illa partis sensitivæ in amorem boni delectabilis inclinans, neque amplius (uti in statu Innocentiæ) rationi, seu potentiæ intellectivæ perfecte subordinata sit qua talis, seu uti modo declarata, effectus, seu pœna peccati originalis, soleátque homines ad peccata etiam personalia alicere. Negamus tamen constanter, hanc ipsam concupiscentiam, quam fomitem peccati nominamus, ullatenus constituere formaliter ipsummet peccatum originale: Etenim imprimis *sanguis JESU Christi emundat nos NB. ab omni peccato.* 1. Joann. 1. v. 7. & tamen nos non emundat à *concupiscentia*, prout experientia docemur, & ipsemet conqueritur Apostolus ad Rom. c. 7. quod sentiat *in membris suis legem repugnantem legi mentis suæ:* ergo ipsa concupiscentia non erit peccatum. Deinde *secundo* Homines per Baptismum, tanquam *per Lavacrum Regenerationis*, ad Tit. c. 3. v. 5. *abluti, sanctificati, & justificati* pronuntiatur ab Apostolo 1. Cor. c. 6. v. 11. *in nomine Domini nostri JESU Christi, & in spiritu Dei nostri*, & tamen exinde abluti non sumus à *concupiscentia*, quæ sæpius etiam apud perfectiores pridem baptizatos exeundo in actum per motus primo primos rationem prævenit: ergo signum est, quod ipsa *concupiscentia* post Lavacrum Regenera-

nerationis atque ablutionis permanens formaliter non sit ullatenus ipsum peccatum originale.

16. Nec dicas, concupiscentiam vocari ab Apostolo ipsomet ad Romanos c. 6 & 7. & alibi sæpius in Scriptura *peccatum*. Respondetur enim, vocari tale nullatenus formaliter, sed vel *causaliter*, quatenus ex ea alliciente, & hominis libero consensu simul accedente, causatur aliquod peccatum personale, sic eo modo Deuteronomii c. 9. v. 21. *Vitulus aureus* nominatur in Sacra Scriptura *peccatum*, utpote aliquo modo causa Idololatriæ: vel appellatur peccatum *effective*, quia est effectus peccati originalis. Audiatur desuper S. Augustinus (utique majoris Auctoritatis; quam Fœdifragus Apostata Lutherus) lib. 1. c. 13. contra duas Pelagii Epistolas taliter loquens: *Concupiscentia vocatur peccatum, non utique quia peccatum est, sed quia peccato facta est &c.*

ARTICULUS III.

De Incarnatione Verbi Divini.

17. Concedunt, *quod Verbum (hoc est filius Dei) assumserit humanam naturam in utero B. V. Mariæ, ut sint duæ naturæ Divina & Humana in unitate personæ inseparabiliter conjunctæ, unus Christus vere Deus, & vere homo, natus ex Virgine Maria, vere passus, crucifixus, mortuus,*

tuus, & sepultus, ut reconciliaret nobis Patrem, & esset Hostia non tantum pro culpa originis, sed etiam pro omnibus actualibus hominum peccatis &c. &c. Idem Christus est palam rediturus, ut judicet vivos & mortuos &c. Juxta Sympolum Apostolorum.

Ita Confessioni Augustanæ addicti, neque in hoc sunt nobis Catholicis contrarii.

ARTICULUS IV.

De Justificatione Hominum.

18. A*Dmittunt cum Catholicis contra Pelagianos, quod nequeat homo propriis viribus justificari: adjungunt tamen insuper justificationem nostram soli fidei, qua creditur, nos in gratiam recipi, & peccata remitti propter Christum, esse adscribendam: Etsi præterea fateantur* (uti clarius Articulo VI. videbitur) *fidem istam justificativam debere bona opera, tanquam bonos fructus parere, ita tamen, ut non confidamus, quasi per hæc nostram coram Deo justificationem promereremur.* ita illi.

Econtra Catholici, etsi gratis admittant, fidem, in sensu sano acceptam, esse fundamentum nostræ justificationis, eamque inadæquate & partialiter influere ad eamdem, saltem tamquam conditionem; negant tamen de influxu adæquato & totali. Ratio est, quia in Sacra Scri-

Scriptura æque etiam aliis Virtutibus adſcribitur juſtificatio: ergo ſola fides non juſtificat. Antec. probatur: Sic enim inprimis de Virtute ſpei in Deum S. Joannes Ep. 1. cap. 3. v. 3. inquit: *Videbimus Eum* (intellige Deum) *ſicuti eſt, & omnis, qui habet hanc ſpem in eo, ſanctificat ſe, ſicut & ille Sanctus eſt.* Secundo legitur de Charitate Luc. c. 7. v. 47. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit, multum.* Item 1. Joan. 3. v. 14. *Qui non diliget, manet in morte:* & demum tertio, Actorum c. 3. v. 19. de Pœnitentia habetur: *Pœnitemini, & convertemini, ut deleantur peccata veſtra.*

19. Oppones diverſos textus Sacræ Scripturæ, quibus Juſtificatio ac vita æterna adſcribitur fidei ſine ulla mentione aliorum operum: ſic enim e. g. Joan. c. 3. v. 36. legitur: *Qui credit in Filium, habet vitam æternam, &c.* & Act. 10. v. 43. *Quicumque credunt in Chriſtum, accipiunt remiſſionem peccatorum.* Ac alibi ſæpius: ergo ſignum eſt, quod nulla opera, ſed ſola fides juſtificet. Reſpondeo I. alios opponendo textus Sacræ Scripturæ in noſtra probatione adductos, vi quorum *Charitati* & *Pœnitentiæ* adſcribitur juſtificatio absque mentione fidei expreſſa. Ut ergo hi textus concilientur ad invicem, & ſuo modo pariformi explicatione abſolvantur. Reſpondetur II. diſtinquendo Ant. textus allegati adſcribunt juſtificationem fidei præciſive, id eſt, hic & nunc abſtrahendo, ſeu non faciendo mentionem de operibus, conceditur; excluſive, negatur.

20. Im-

20. Impugnabis hanc diſtinctionem afferen-
o textus quibus poſitivè opera excluduntur
Virtute juſtificandi: ſic enim ad Romanos
.3. *v. 28.* inquit Apoſtolus: *Arbitramur homi-
em juſtificari per fidem NB. ſine operibus legis.*
tem ad Rom. *c. 4. v. 5. Ei NB. qui non ope
abitur, credenti autem in Eum, qui juſtificat im-
ium, reputatur fides ejus ad juſtitiam.* Simili-
er ad Epheſ. *c. 2. v. 8.* & ſeqq. *Gratia ſalvati
tis per fidem, & hoc non ex vobis &c. NB. non
x operibus &c.* Reſpondetur, ſimiles textus
el *contra Gentiles* excludere opera puris na-
uræ viribus, ſeu ſine fide in Chriſtum, aut
ne gratia Divina exercita. *Vel contra Judæos*
egregare opera legis antiquæ quoad Cæremo-
ialia, nullatenus autem quoad opera Mora-
a per gratiam Divinam, mediantibus Chriſti
eritis comparatam dignificata, & ſublimata.
udiamus ad noſtrum intentum Apoſtolum 1.
d Corinth. *c. 13. v. 2.* Charitatem ſupra om-
em fidem extollentem ſequentibus verbis: *Si
abuero omnem fidem, ita ut montes transferam,
haritatem autem non habuero, nihil ſum.* No-
entur verba: *omnem fidem:* nam ſi *omnis fides*
ne Charitate nihil eſt: ergo neque illa fides
articularis Promiſſionum (uti vocant) aliquid
rit ſine Charitate. Ubi adverte, quod Aca-
holici aliam appellent *Fidem Hiſtoricam*, qua
redimus, quæ in Sacra Scriptura referuntur,
aliam *promiſſionem*, qua nobis divinas pro-
iſſiones fiducialiter applicamus, quam ulti-
am vocant juſtificativam, non primam.

ARTI.

ARTICULUS V.

De Ministerio Evangelii.

21. ASserunt, *Ministerium Evangelii* (per quod Pastores & Prædicantes intelligunt) *esse institutum ad docendum Evangelium, & ad porrigenda Sacramenta, mediantibus quibus duobus tanquam instrumentis donatur Spiritus Sanctus, fidem illam justificantem superiori Articulo declaratam in nobis efficiens.* Ita illi.

Econtra Catholico-Romani in primis negant, Pastores & Præcones Lutheranos &c. posse constituere legitimum ministerium illud, cui competeret docere Evangelium, & porrigere Sacramenta; nam nulli competit hæc potestas, nisi vocato seu misso: *Nec enim quisquam sibi sumit honorem* (puta hujus ministerii) *nisi qui vocetur à Deo tanquam Aaron.* Hebr. *c. 5. v. 4.* Acqui Pastores & Præcones isti non sunt vocati seu missi à DEO, neque immediatè per se ipsum, neque mediatè per supremum ejusdem in terris Vicarium, sed potiùs vocantur, & mittuntur per Magistratum Laicalem, ac merè politicum, qui dare non potest quod non habet; non etiam alicui Laico, sed Petro Christus ter dixit: *Pasce Agnos meos, Pasce oves meos. Joan- c. 21. Quomodo ergo legitimè prædicabunt?* ad *Rom. c. 10. v. 15.*

Secun-

Secundò concedunt equidem Catholici per Verbum Dei prædicatum poſſe in nobis excitari aliquem actum fidei: *Nam fides ex auditu, auditus autem per Verbum Chriſti.* Ad Rom. . 10. v. 17. negant verò, quod his actus fidei it ille, cui tanquam unicæ cauſæ adſcribi deeat noſtra Juſtificatio, de quo vide Articulo ræcedenti.

Tertiò, negant Catholici, quòd Sacramena dicantur ex eo, quatenus per illa tanquam er Inſtrumenta (efficiente Spiritu ſancto, utauſa principali) in nobis excitatur fides illa uſtificans Acatholicorum, ſed potiùs cenſenur talia, quatenus intuitu meritorum Chriſti er ipſa ex opere operato cauſatur gratia prina vel ſecunda. De quo fuſiùs in ſequentibus gendo de Sacramentis Artic. XIII.

ARTICULUS VI.

De bonis operibus.

2. DOcent, *quòd ſuperiùs deſcripta fides juſtificans* (conformiter jam dictis Artic. V.) *debeat bonos fructus parere, & quod oporeat bona opera, mandata à Deo facere propter vountatem Dei, non ut confidamus per bona opera uſtificationem coram Deo mereri: nam NB.* (perende propoſitionem cauſalem) *remiſſio peccaorum, & juſtificatio fide apprehenditur.* Ita Lutherani.

Econ-

Econtra verò Catholici cum antiquissima Ecclesia contra Arrium jam anno Christi 353. (quo tempore Acatholici admittunt apud nos fuisse veram Ecclesiam) reprobatum, charitati, aliisque bonis operibus idipsum pariter appropriant, quod fidei; cùm juxta jam dicta Art. IV. S. Scriptura, uti de fide, ita suo modo loquatur de aliis bonis operibus: cur igitur non valemus æquè in Charitate, aliisque bonis operibus per gratiam Divinam & merita Christi sublimatis confidere, ac in ipsa fide? præsertim, cùm ipsa Æterna Veritas non solùm fidei, verùm etiam aliis operibus præceptis Cœlum adpromittat Matth. c. 19. v. 17. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.*

23. Ceterùm viderint ipsimet Lutherani, quomodo Articulus iste, volens, *ut opera à Deo mandata faciamus*, cohæreat cum doctina Magistri sui Lutheri, qui in Bulla Leonis X. defendit Art. 31. *Quod justus in omni opere bono peccet.* Art. 32. *quod opus bonum optimè factum sit peccatum veniale.* & Art. 36. quod *dum quis facit, quod in se est, peccet mortaliter;* si hæc vera, & omnia opera nostra peccata sunt, quomodo poterit hic Articulus nobis imponere, ut bona opera à Deo nobis mandata exequamur? Certè Deus infinitè Sanctus non mandat id, quòd à nobis non potest fieri sine peccato.

24. Objicit I. Confessio Augustana, juxta S. Scripturæ clarum textum *Luc. cap. 17. v. 10.* Christus instruit Apostolos, & per hos nosmetipsos, ut, *cùm omnia fecerimus, quæ præcepta sunt nobis, dicamus: Servi inutiles sumus*

umus, quod debuimus facere fecimus: Ergo ſi-
num eſt, quòd non debeamus confidere in
noſtra bona opera. Reſpondeo, id ipſum ar-
gumentum poſſe retorqueri quoad actum fidei;
cùm pariter hunc elicientes ſervi ſimus inutiles,
& tamen etiam per hunc, ſive de condigno, ſi-
ve de congruo mereamur: uti apud Pichler hìc
fol. apud me 452. teſtatur S. Aug. Ep. 105.
dicens, *Neque ipſa remiſſio peccatorum ſine ali-
quo merito eſt, ſi fides illam impetrat, neque enim
nullum eſt meritum fidei.* Unde ſicut poſſumus
ex Adverſariorum principiis, non obſtante
hoc, confidere in juſtificationem noſtram per
fidem, ita etiam per alia bona opera, median-
tibus meritis Chriſti dignificata: manemus ta-
men utrobique ſervi inutiles, partim, quia
exinde felicitatem realem, atque intrinſecam
Dei; ab æterno infinitè jam inexiſtentem non
augemus, partim, quia omnia iſta originalite
ac primario habemus ex gratia Divina præve
niente ac concomitante, per paſſionem & me-
rita Chriſti nobis comparata &c. &c.

25. Objicit eadem Confeſſio Auguſtana II.
Auctoritatem D. Ambroſii dicentis: *Hoc con-
ſtitutum eſt à Deo. ut qui credit in Chriſtum, ſal-
vus ſit ſine operibus, ſola fide gratis accipiens re-
miſſionem peccatorum,* Reſpondeo, in primis
optâſſem, ut Confeſſio Auguſtana citâſſet cla-
rè locum, in quo hic textus apud S. Ambro-
ſium reperitur: nam etiam non adeo pridem
fictus quidam Horallector Hæreticus ad hunc
ipſum finem citavit S. Ambroſium in Epiſtolam-

ad Romanos *c. 3.* in quo tamen loco S. Ambrosii teste Pichler hìc fol. apud me 477. illa formalia non inveniuutur. Deinde S. Ambrosius eodem modo, in quo ipsemet Apostolus ad Romanos *c. 3.* tantum excludit opera Legis Mosaicæ, non autem opera moraliter bona per gratiam divinam dignificata. Legamus in fonte hunc ipsum Ecclesiæ Doctorem in Epistolam ad Romanos *cap. 3.* se quasi explicantem, dum ait: *Gentilem dicit hominem pro certo haberi quòd justificetur credens nulla faciens opera Legis, id est sine Circumcisione, aut Neomeniis, aut veneratione Sabbati &c.* Audiamus eundem potiùs pro nobis, & in bonorum operum loquentem in Epist. 82. ibi. *Quæ salus nobis esse potest, nisi Jejunio eluerimus peccata nostra, cum Scriptura dicat Jejunium & Eleemosyna* NB. *à peccato liberant. Qui sunt Præceptores novi, qui meritum excludunt Jejunii:* Noret impinguator Lutherus hæc verba cum suis, Notent insuper Confessioni Augustanæ addicti pessimam sui Magistri doctrinam circa præsentem materiam apud Pichler, in Controvers. particul. *de Justificat. art. 3. §. 1. num. 30. ubi Lutherus ait: Fortiter pecca, sed fortiùs fide in Christo, ab hoc non avellet nos peccatum, etiamsi millies in uno die fornicemur, aut occidamus.* Siccine? Hæc sit inexistens fides justificativa, quæ bona debet, in ipsorum principiis, opera parere? *mille fornicationes, mille homicidia* in unica die commissa sunt boni hujus arboris fructus? absit: doctrina hæc est arbor pessima; exscindatur ergo, & mittatur in ignem, in quo malus ille Hortula-

lanus, qui plantaverat, jam ardet, & proh
olor! ardebit in æternum.

ARTICULUS VII.

De Ecclesia.

. DOcent primò, quòd *una sancta Ecclesia permansura sit.* Secundò, *definiunt clesiam* (supple eam, quæ est vera Ecclesia) *òd sit Congregatio* NB. *Sanctorum, in qua Evgelium purè docetur, & rectè administrantur cramenta.* Tertiò addunt, *ad veram unitan Ecclesiæ satis esse, conséntire de doctrina Evgelii, & administratione Sacramentorum: nec cesse est ubique esse similes traditiones humanas, ritus & Cæremonias ab hominibus institus.*

Ita Confessioni Augustanæ addicti. Quibus, verba in sano sensu accipiantur, & per *trationes humanas*, nil, nisi ritus & Cæremoniæ rticularium locorum, ac Diœcesium (quæ ique possunt esse diversæ) intelligantur, falè assentientur Catholici, excepto, quòd ipsis spliceat data ac absolutè prolata definitio ve Ecclesiæ, quæ non omnes *fideles*, sed tanmmodo *Sanctos* in eandem admittit: cùm taen Ecclesia Christi *Matth. c. 3. v. 12.* comparatur *Areæ*, in qua non solùm grana, sed etm paleæ reperiuntur. *Nos fatemur* (inquit

 S. Aug.

S. Aug. Tract. 6. in Joann.) *in Ecclesia Cath*
lica & malos esse, sed tanquam grana & Palea
Puto, quòd Acatholici Pastores ipsimet adve
terint hunc gravem suum errorem; hinc test
Pichler de Ecclesia *c. 1. num. 5. fol. 135.* in ed
tione Germanica, ut magis istum Articulu
cum sequenti, cui alias contradicere videtur
concordent, Ecclesiam Christi non ampliùs d
finierunt tanquam Congregationem *Sanctoru*
sed *omnium fidelium*: Ein Versamblung all
Glaubigen, scilicet, Unio eorum omnium qu
habent fidem bonam. Et profectò à Chris
Ecclesia excludere *fideles non sanctos* fuit err
Assuritanorum, ex secta Donatistarum, & S
mi Arianorum Anno 318. ex Africa prodeu
tium, de quorum rejecta doctrina mentione
facit D. August. Lib. 3. contra Epist. Parm
niani.

27. Cæterùm, cùm in præsenti de vera tr
ctent Ecclesia, in qua *Evangelium purè docetu*
& *rectè administrantur Sacramenta*, quæro e
ipsis æquè, ac proportionaliter ex Calvinisti
aliisque Hæreticis, ubinam hæc Ecclesia Chr
sti ante Lutherum exstiterit? Item quinam D
ctores hi fuerint, qui *purè docuerunt*, ante ip
sum Lutherum, *Evangelium*, *ac rectè admin*
strarunt Sacramenta? Si in Ecclesia Catholic
Romana; cur igitur ab eadem recessit Luth
rus? Si apud extraneos, puta Wicleffistas
Hussitas: quare ergo ad illorum sectam no
transivit? *Docere Evangelium*, & *administra*
Sacramenta, sunt utique actus sensu percept
biles

iles; cur itaque ad illam Ecclesiam, in qua æc rectè observantur, non confugit? Cur pud Eandem prætensos Ecclesiæ Catholicæ abfus non detulit quintus iste (si superis placet) vangelista; cùm tamen ipsemet Christus *Matth.* *18. v. 17.* expressè voluerit, ut errores in deactu spei emendationis dicantur *Ecclesiæ*? quis bi prudenter persuadere, aut ex quo textu . Paginæ probari poterit, quod vera Ecclesia hristi, sponsa adeo dilecta, ultra mille annos, l est, à primis quatuor sæculis usque ad noum Reformatorem Lutherum (Deformatoem potiùs dices, si vitam & discursus Ejusem mensales legeris) unà cum pura doctrina bscondita manserit, ita ut à fidelibus cognoi non potuerit, quorsum in his spiritualibus ecessitatibus, & dubiis recurrere debeant? bsit hoc nobis dicere: Ecclesia Christi est *sura Petram ædificata. Matth. c. 16. v. 18.* ac *Ciitas supra montem posita, quæ non potest absconi. Math. cap. 5. v. 14.* atque ibidem D. Auustinus Epist. 170. Monstrent igitur nobis andem sectatores Lutheri, vel Calvini aut vvinglii, si Aliam ante ipsorum Protoparenes sciunt præter Romano-Catholicam.

28. Item Ecelesia Romano-Catholica fuit vera Ecclesia primis quinque, vel saltem quauor sæculis, uti ipsimet moderni fatentur sectarii: ergo manet in hac sua possessione, usque dum clarè ostendatur contrarium. Demonstrent igitur Heterodoxi per claros textus sacræ Paginæ (nam alia vana effugia non au-

dio; quoniam volunt necessaria ad salutem haberi omnia clarè in Scriptura) Eandem post modum ab hac sua possessione deficiendo recessisse: quo tempore, quo anno id contigit? Ego sanè similes textus claros & convincentes in Hæreticorum libris etiam post longiorem inquisitionem invenire nunquam potui: si qui autem ab ipsis proponuntur apparentes, à Catholicis Romanis solvuntur, & explicantur, opponendo insuper sæpiùs textus textibus &c. manet ergo Ecclesia Romano-Catholica firma, & inconcussa in sua possessione antiquissima, supra Petram posita, contra quam Portæ Inferi post tot gravissimas persecutiones prævalere nunquam potuerunt, Miror, quòd Acatholici, inter quos alias florent plures egregii Juristæ in præsenti, ubi agitur de æterna salute, in odium Papæ nolint agnoscere Regulam Possessoriam.

ARTICULUS VIII.

De Sacramentorum administratione.

29. IN primis in isto Articulo admittunt *in hac vita in Ecclesia multos malos, & hypocritas admixtos bonis*, 2. Concedunt; *quòd liceat uti Sacramentis per malos administratis.* 3. Afferunt, *etiam talia Sacramenta esse efficacia. Unde damnant Donatistas & similes, qui negabant*

ant, *uti licere ministerio malorum in Ecclesia*, *& sentiebant ministerium malorum inutile & inefficax esse*. Ita illi. Et in substantia consen-
unt Catholici, docentes tamen insuper, à Sa-
ramentis per malos collatis, ideo non tolli ef-
caciam, quia causant effectum suam (nimi-
um gratiam) per se non ex opere operantis,
ed per merita Christi ex opere operato.

ARTICULUS IX.

De Baptismo.

o. DE Baptismo docent 1. *quod necessarius sit ad salutem, quodque per Baptismum* NB. *offeratur gratia Dei.* 2. *Quod pueri sint aptizandi, quia per Baptismum oblati Deo, recipiuntur in gratiam Dei.* 3. *Damnant Anabatistas, qui improbant Baptismo pueros salvos fie-*. Ita Lutherani: nec in his, prout jacent, issentiunt Catholici, excepto, quòd in eorum rincipiis per Baptismum non solùm *offeratur*, ed etiam *causetur*, saltem moraliter, gratia Divina. Redibit de Baptismo adhuc Quæstio Articulo XIII.

31. Interea tamen quæritur ex Lutheranis, uomodo hic Articulus IX. in ipsorum princiiis cohæreat cum Articulo IV.? Etenim Ariculo IV. volunt, ad omnium justificationem equiri actum fidei, qua apprehenditur justiia Christi nobis exinde imputata; hîc autem

tenent, parvulos posse baptizari, & exind justificari, seu recipi in gratiam Dei, cùn nondum sint capaces rationis, ut possint elice re aliquem actum fidei, quo nobis & nullo ali modo confertur justitia juxta eorum princi pia?

Scio quidem, quòd aliquo saltem modo re spondeant, & fingant sine ullo Sacræ Scriptur textu, solum Deum infundere parvulis aliquem actum talis fidei in Christum. Sed planè hc videtur prorsus gratis dictum, nec experimu facti adulti, quod unquam tanquam parvuli i Baptismo similem habuerimus actum fide. Qinimò si hic actus fidei inesset parvulis in B- ptismo; non ita in manibus, pedibúsque, dun affunditur aqua, reluctarentur, prout tame sæpissimè videmus contingere. Accedit, quò juxta Adversarios Art. VI. nulla ibi sit vera f- des, ubi nulla sunt opera bona tanquam sign fidei, & fructus gratiæ; sed in parvulis nul sunt bona opera: ergo neque fides illa actual à Lutheranis requisita.

32. Et quæso, Lutherane, dum te oppu- nat aliquis Anabaptista, qui vult, parvulos no debere baptizari, atque baptizatos debere ta- quam adultos iterum rebaptizari, ex eo fund- mento, quòd in Scriptura requiratur aliqua - des ad Baptismum, juxta illud *Marci cap.* . *Qui crediderit & baptizatus fuerit &c.* à parvu- lis autem tanquam incapacibus rationis fic s actualis elici nequeat; quomodo huic Anab- ptis

ptiſtæ ex Scriptura, ad quam ſemper appellas, clarè poteris probare, etiam parvulos credere actualiter per aliquem actum fidei à Deo ipſis communicatum?

Nos Catholici, qui præter Verbum Dei ſcriptum etiam admittimus traditum. & agnoſcimus ſupremum in fidei controverſiis ac dubiis dicendis Judicem, prætereáque inſuper ex notis Eccleſiæ oſtendimus, noſtram eſſe veram à Chriſto ſupra petram fundatam Eccleſiam, facilè convenimus dicendo cum Eccleſia, hunc textum, *Qui crediderit & baptizatus fuerit &c.* loqui non de parvulis, ſed adultis, apud quos prævie ante Baptiſmum (uti ponitur in ipſo ſacro textu,) gratis admittitur, requiri actum fidei, qui unà cum gratia Divina actuali de congruo diſponat ad Baptiſmum & Juſtificationem, non autem ſit, quæ primum etiam in parvulis excitetur per ipſum Baptiſmum.

ARTICULUS X.

De Cœna Domini.

33. D*E Cœna Domini docent, quòd corpus & ſanguis Domini verè adſint, & diſtribuantur veſcentibus in Cœna Domini, improbant ſecus docentes.* Ita illi in formalibus.

Quis ex iſta doctrina valde palliata non crederet, Confeſſioni Auguſtanæ addictos quoad hunc Articulum circa Euchariſtiam ex toto Ca-

tholicos, præsertim, cùm præcedenter ponant NB. *adesse corpus & sanguinem Christi*, ac subsequenter primum *distributionem ac sumptionem*. Ast longè aliter se res habet; negant enim contra Catholicos adesse Corpus & Sanguinem Christi ante ipsam actualem sumptionem: hincque apud Catholicos improbant expositionem Venerabilis Sacramenti, atque Processiones cùm Eodem, taliter instructi ab ipso Luthero, qui ad initium in Epistola ad Argentinenses omnino inclinabat absolutè negare realem præsentiam corporis & sanguinis Christi sub speciebus Panis & Vini: postea tamen persuasus à Martino Bucero, pariter Apostata, Patri Argentinensi, admisit; non quidem extra, sed in ipso usu actuali. Contra hos

34. Respondetur, Corpus & Sanguis Christi non solùm sub ipsa actuali sumptione, sed etiam jam antea post completè prolata verba consecratoria adsunt. Ita declarat Concilium Trident. *sess. 13. can. 4.* tanquam de fide. Probatur veritas Responsionis 1. ex consecratione panis. *Matth. 26. v. 26. & 27.* ubi Christus in Cœna illa ultima Apostolis porrigens panem, ait: *Accipite & comedite: Hoc est corpus meum.* NB. non dixit, *hoc erit* in ipsa manducatione, sed *hoc est* Corpus meum, adeoque ne cogamur vel verba Sacræ Scripturæ, in sensum valde improprium contra ipsos Lutheranos, volentes in similibus omnia ibidem clara detorquere, vel omnino admittere, Christum dixisse falsum, debebimus concedere, quòd illico

illico (nimirum post completam consecrationem) jam adfuerit Panis, seu Cibus hic Angelicus, *Corpus Christi.* Profectò dum Evangelicus ille Paterfamilias *Luc. c. 14. v. 16. & 18.* fecit Cœnam magnam, figurativam hujus Cœnæ maximæ, & invitavit multos, ut ad eam venirent, utique præsumebantur cibi ante ipsam manducationem existere: hoc enim in quolibet tali convivio præsupponitur.

Probatur 2. de consecratione Calicis; dum enim ibidem invitavit omnes Apostolos, ut biberent; pro majori ad bibendum incitamento adjunxit per particulam *enim* causam motivam, dicens *Matth. cap. 26. v. 28. Hic est NB. enim sanguis meus*, ergo sicut causa effectum, & incitamentum ad aliquam actionem præcedit ipsam actionem, ita sanguis Christi præcessit bibitionem, seu potationem. Sanè si in nuptiis illis Joan. c. 2. descriptis, & in Cana Galileæ celebratis, sponsus (qui teste Augustino *tract. 9. in Joann.* ad initium, figuravit Christum) voluisset Hospites incitare ad bibendum dicendo: bibite ex his sex hidriis; *hoc enim vinum bonum*, omnes supponerent vi hujus propositionis jam adesse tale, quando sponsus hæc verba completè pronuntiavit; non autem primum postea illud fieri, puta per conversionem &c. *Hic similiter panis*: loquitur optimè ad propositum antiquissimus Ecclesiæ Doctor S. Gregorius Nissenus Orat. Catech. *cap. 37. fuit, dicit Apostolus, sanctificatus per Verbum Dei, & Orationem, non NB. per cibum & potum*

tum procedet ad corpus Verbi, sed à Verbo, quemadmodum dictum est transmutatur, nempe, hoc est Corpus meum.

35. Dices: Christus illa verba: *Hoc est Corpus meum*: *Hic est Sanguis meus* primum protulit sub actuali sumptione Apostolorum: ergo primum pro tunc, cum Apostoli manducaverunt panem, & biberunt Vinum, adfuit Corpus & Sanguis Christi, & consequenter Eucharistiæ Sacramentum conficitur primum sub actuali usu, uti Baptismus sub actuali ablutione &c. Antecedens probatur. Juxta ordinem descriptum in sacro textu *Matth. c. 26.* Christus primo *accepit* panem, *benedixit*, ac *dedit* discipulis suis; postea legitur subjunxisse verba consecrationis, *Hoc est corpus meum* (idem dic de Calice Domini) ergo signum est, quòd etiam Apostoli eo porrecto pane inceperint aliquo modo manducare, & ex calice bibere antequam Christus illa verba omnino protulit.

36. Respond. neg. anteced. Imò id ipsum quoque non pauci Lutherani cum Gerardo Professore Jenensi, uno ex Principalioribus & doctoribus sectariis, similiter negant existimantes præallegata consecrationis verba fuisse prolata, non post, sed ante manducationem &c. Quoad probationem antecedentis, transmisso etiam, quod actiones superiùs descriptæ omnes (de quo tamen vide] Controversistas nostros hic) ante verba consecratoria contigerint, & quidem

dem eo ordine, quo ponuntur in ſacro textu; vi hujus tamen necdum ſequitur, quod ſub ipſa prolatione horum verborum Apoſtoli actuali, ter inceperint manducare, & bibere de porrectis. Sic dato etiam præcedentibus exemplis quod Paterfamilias diſcumbentibus panes diſtribuiſſet dicendo: *hic eſt panis optimus*, vel ſponſus in Cratere Hoſpitibus vinum porrexiſſet excitando, ut bibant, & addendo, *hoc eſt vinum bonum*; exinde tamen non infertur, quod ſtatim ſub actuali porrectione, vel verborum prolatione illico inceperint manducare & bibere. Quoad Baptiſmum, ſeu alia Sacramenta negatur paritas: etenim, uti Catholici Theologi in ſuis libris paſſim probant, alia Sacramenta conſiſtunt in *fieri*, ſanctiſſimum verò ſacramentum Euchariſtiæ in *facto eſſe* tanquam aliquid permanens: nam in hoc Sacramento quoque Chriſtus nobiſcum eſt Catholico-Romanis *omnibus diebus uſque ad conſummationem ſæculi. Math. cap. 28. v. 20.* Atque exinde juxta SS. PP. antiquæ quoque Eccleſiæ abſoluto cultu latriæ rectè hic Chriſtus adoratur non ſolùm ſub ipſa, ſed etiam ante manducationem: quòd tamen fieri nequiret, niſi præcederet manducationem caro, & ſanguis Chriſti. Audiamus brevitatis gratia ex pluribus unicum S. Auguſtinum in Pſalmum 98. ſic loquentem: *Nemo illam carnem manducat, niſi NB. prius adoraverit. Non ſolum non peccamus adorando, ſed peccamus non adorando.*

ARTI-

ARTICULUS XI.
De Confessione.

37. D*E Confessione docent, quòd absolutio privata in Ecclesiis retinenda sit quamquam in Confessione non sit necessaria omnium delictorum enumeratio: est enim impossibilis juxta Psalmum; Delicta quis intelligit?* Ita Lutherani. Econtra Catholici non solùm absolutionem, verùm etiam integram (supposito, quod status morbi, aliæque circumstantiæ admittant) confessionem omnium peccatorum gravium post Baptismum commissorum, & nunquam adhuc detectorum necessariam adstruunt quoad speciem & numerum, qualiter eadem post diligens examen occurrunt memoriæ. Dixi notanter *primo qualiter post diligens examen &c.* ubi nota, quod diligentia Examinis debeat mensurari juxta eam diligentiam quam homines in aliis respectivè gravibus negotiis solent adhibere, attendendo simul ad circumstantias temporis, personarum &c. non autem requiritur, ut nos nimium (sicuti solent multi scrupulosi vix non ad insaniam usque aliquoties facere) torqueamus, & defatigemus: nam Christi *jugum suave est*, *onus* ejus *leve* &c. de quo plura Moralistæ. Dixi notanter *secundo occurrunt memoriæ:* nam alia, quæ post diligens examen superiùs explicatum non occurrunt, seu incidunt, utique nec tenemur in confessione exponere, & nihilominus etiam ista, non quidem *directé*, sed *indirectè*, seu taliter remittuntur, ut, si postmodum nobis incidunt, & aliàs Confessionem deponimus, eadem

lem clavibus ſubjicere ſimus obligati. Et hæc
bligatio ſub iſtis moderationibus planè non eſt
mpoſſibilis: non enim ſomniarunt Doctores
Catholici adſtringere Pœnitentem ad confeſſio-
nem omnium gravium peccatorum in caſu im-
oſſibilitatis. Quinimò poſitivè contrarium
nnuunt, dum Theologi Catholici docent ex-
reſſè, quòd omnium gravium peccatorum
onfeſſio materialiter integra (utì vocant) non
it neceſſaria, quando eadem ob ſtatum mor-
i, vel alias circumſtantias redditur *moraliter*
mpoſſibilis, e. g, ſi quis ſubitò deſtituatur ſen-
ibus, ubi ſufficit confeſſio Generalis doloro-
à vel ore, vel ſaltem ſigno aliquo ſenſibili ex-
reſſa, quam confeſſionem adhuc formaliter
ntegram appellant. Perpende benignitatem
Catholicorum. Inſuper ad confeſſionem pec-
catotum venialium, aut imperfectionum Pœ-
nitentem Catholici nun obligant, quamvis Pœ-
nitens eadem ſe commiſiſſe intelligat, & confite-
ri poſſet. Idem à fortiori dicendum quoad mo-
tus primo primos appetitus tam concupiſcibilis,
quam iraſcibilis, deliberationem intellectus
prævenientes, in quibus juxta dicta, & dicen-
da ne quidem ratio peccati invenitur. His præ-
notatis.

38. Probatur Catholica Veritas ex ipſis Ver-
bis Æternæ Veritatis *Joann. c. 10. v. 23.* ubi
poſt Reſurrectionem ſuam Chriſtus per hæc ver-
ba, *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis,*
& quorum retinueritis, retenta ſunt, dedit Apo-
ſtolis poteſtatem *remittendi*, & *retinendi* pec-
cata

cata prout in Domino videbitur: sed hæc po-
testas esset inefficax, nisi ex parte Pœnitenti
foret vicissim obligatio confitendi omnia gravi
peccata: quomodo enim Confessarius tanquam
Christi Minister aliqua peccata retinere, aut
etiam prudenter discernere posset, utrum hæc
vel illa peccata retinenda, vel remittenda, ab-
solutio danda vel deneganda? si Pœnitens non
haberet obligationem eadem in Confessionali
manifestandi? *Sacerdos pro officio suo cum pecca-
torum audierit NB. varietates, scit, qui sit ligan-
dus, quive absolvendus*, inquit ex Ecclesia An-
tiqua Sanctus Hieronymus ad *c. 16. Math.* er-
go. *Itaque adstantem coram te Sacerdotem An-
gelum DEI existima &c. aperi ei penetralium tuo-
rum abditissima latibula, conscientarum verecun-
darum penitiora revela propagula. Non de pu-
deat coram uno dicere, quod te non puduit for-
tan coram multis, & cum multis facere.* Ita
Pœnitentem alloquitur S. Augustinus *de Visita.
Infirm. cap. 5.* Plures alios SS. PP. de antiqua
Ecclesia apud Bellarminum, aliosque Contro-
versistas passim reperiendos prætereo.

39. Dices: Neque Christus, neque Apo-
stoli audierunt Pœnitentes distinctè puoad spe-
ciem & numerum confitentes peccata sua: er-
go signum est, quod non sit obligatio (præsen-
tim ex præcepto Divino) eadem aperien-
Sacerdoti singulatim quoad speciem & nume-
rum.

Respondeo ex P. Pichler in sua Theologi
Pol-

olemica hic *fol.* apud me 626. quoad ipsum hristum, hoc remedium actualiter primum post uam Resurrectionem instituentem, non esse in- rendam paritatem, si is tanquam supremus ominus usus fuerit absoluta sua potestate, qui eccata non solum sine absolutione, sed etiam ne Baptismo dimittere potuit; qualis tamen po- stas illimitata non legitur data aliis, sed potius estricta ad formam Judicii; debent autem Ju- ici alia delicta aperiri non in genere dumtaxat, ed etiam in specie: quoad ipsos Apostolos pror- us incredibile est quod hi Judicialem hanc po- estatem sibi à Christo *Matth. c. 16. v. 19.* adhuc n vita sua promissam, & post mortem *Joan. c.* o. *vers. 22.* actualiter collatam, nunquam, exer- uerint. Quinimo de S. Paulo expresse in acti- us Apostolorum *cap. 19 v. 18.* habetur: *Quod enerint multi NB. credentium confitentes & an- unciantes* (Syriaca Editio habeat *numerantes*) *ctus suos.* Legatur Bellarminus *lib. 3. de Pœni- ent. a. c. 2. & seqq.* ubi permulta adducit loca . Script. Conciliorum, & SS. Patrum, Pœni- entiæ, & Confessionis necessitatem clare osten- dentium, eamque eodem modo, & ritu, uti nunc est, in usu semper fuisse comprobantium. Pariter annotetur ex P. Pichler *loc. cit.* in hac ipsa materia infidelitas Lutheri, circa citatum textum D. Pauli, qui, ne suæ doctrinæ, integram confessionem omnium peccatorum mortalium rejicienti, obstare videatur, pro ly *actus suos* posuit *miracula sua*, quasi nimirum credentes Paulo tantummodo sua annuntiassent miracula. Nec defendat Magistrum discipulus Lo-

merus dicendo, Lutherum in hoc fuisse secu-
tum S. Chrysostomum *homil. 41. in Acta*: falsissimum enim est, quod ibidem, uti legenti constat, S. Chrysostomus ly *annuntiantes actus suos* accipiat *pro miraculis*; quin potius ait. *annuntiantes actus suos* ibidem esse, ac *offensas suas*. Quare etiam *homil. 42. in Matth.* quemlibet Pœnitentem his alloquitur verbis: *Peccata tua NI. per singulas species recole.* Hoc equidem juxta dicenda §. VII. Art. IV. verum est, quod S. Chrysostomus improbet enumerationem specificam peccatorum in Confessionibus publicis; nullatenus vero in Confessione privata, seu auriculari; in qua Sacerdos strictissime obligatur ad silentium, seu sigillum.

ARTICULUS XII.

De Pœnitentia.

40. *De hac docent 1. quod post Baptismum lapsis possit remissio peccatorum contingere quocunque tempore, dum convertuntur, & quod Ecclesia talibus redeuntibus ad Pœnitentiam debeat absolutionem impertiri. Et in hoc puncto damnant partim Anabaptistas, negantes semel justificatum posse iterum amittere Spiritum Sanctum: partim Novatianos nolentes post Baptismum iterum lapsos & ad Pœnitentiam redeuntes, absolvere.*

Docent 2. quod Pœnitantia ista proprie duabus con-

onstet partibus, nimirum contritione, seu erroribus onscientiæ, agnito peccato, inclusis (in his enim onstituunt rationem contritionis) *ac fide illa, uæ ex Evangelio, seu absolutione concipitur, & ediante qua creditur propter Christum remitti obis peccata, sicque hac fide apprehenditur justitia hristi, seu gratia justificativa.*

Docent 3. Ex hac pœnitentia sequi bona opera, uæ dicuntur fructus Pœnitentiæ.

Docent 4. Non tamen per dicta bona opera, seu itisfactiones nostras nos promereri gratiam. Ita utherani.

41. Econtra Catholici quoad primum quidem unctum juxta bonam interpretationem acce-ptum, conveniunt, admittentes ultro peccato-em relapsum; & ad Pœnitentiam redeuntem debere absolvi, dummodo ceteroquin constet, quod debite sit dispositus. In reliquis punctis ex toto sunt contrarii doctrinæ Confessionis Augustanæ.

42. Ut hæc amplius capiantur, Antitheses ad invicem Cathelicos inter & Sectarios appono. *In primis* Catholici firmiter tenent, Pœnitentiam esse verum Sacramentum: Acatholici vero subinde id affirmant, subinde negant, uti videre est apud Pichler hic de numero Sacramentorum. Defacto tamen, teste Eodem, communiter saltem, tantum duo admittunt Sacramenta, *Baptismum nempe & Eucharistiam*, & consequenter Pœnitentiam à ratione Sacramenti excludunt.

Secundò, Catholici credunt indubitate, ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ necessario requiri tria: nimirum *dolorem cum proposito*; aliquam vel materialiter, vel in certis circumstantiis saltem formaliter integram *confessionem* & *absolutionem*: *satisfactionem* autem actualem esse quidem partem integralem, vi cujus in Virtute Sacramenti, & meritorum Christi delentur pœnæ temporales, sæpius post reatum culpæ remissum adhuc restantes; valere tamen adhuc Sacramentum quoad sua essentialia, si hæc satisfactio equidem habeatur in voto; in re autem ipsa non persolvatur, puta ob mortem subitaneam &c. &c.

E contra Sectarii putant, Pœnitentiam duabus tantum constare partibus nimirum *contritione* & *fide*. Absolutionem quidem etiam admittunt; negant tamen per eamdem peccata proprie remitti, sed potius denuntiari remissa per fidem in Christum in corde Pœnitentium excitatam, qua mediante apprehenditur gratia justificativa. Confessionem concedunt, ast omnium peccatorum enarrationem impossibilem adstruunt. Obtineri autem remissionem peccatorum per satisfactiones nostras, absolute rejiciunt.

Tertiò quoad dolorem ad Pœnitentiam requisitum, equidem etiam Catholici eundem communiter vocant contritionem, & longe aliter explicant, quam Lutherani Confessioni Augustanæ addicti. Nam priores dicunt contritionem supernaturalem in genere asse *dolorem animi, ac detestationem peccati commissi*

ex

ex motivo aliquo honeſto per fidem cognito &c. Quam deinde contritionem, vel pro varietate motivi, ſive juxta nonnullos, pro varietate majoris vel minoris intenſionis, dividunt in contritionem perfectam, & imperfectam, fatentes, ad Sacramentum Pœnitentiæ tantummodo deſiderari contritionem imperfectam. E contra poſteriores, nimirum Lutherani, in Confeſſione Auguſtana ajunt, quod contritio illa nihil aliud ſit, quam *terrores & pavores conſcientiæ incuſſi à lege, agnito peccato, & ira Dei:* nam (pergunt ulterius) per ipſam legem innoteſcit nobis peccatum, & ira Dei deſuper denuntiatur, ex qua conſideratione terrores conſcientiis incutiuntur, quæ exinde conteri dicuntur. Ita in his punctis Sectarii, contra quos (dum eoſdem quoad obligationem confitendi peccata jam ſuperius refutavimus) etiam circa tria reſidua puncta, nempe circa explicatam contritionem, abſolutionem & ſatisfactionem, Catholicam veritatem per tres Reſponſiones probamus. Itaque

43. Reſpondetur I. Superius à Lutheranis explicati, & conſcientiis incuſſi terrores formaliter & eſſentialiter non conſtituunt contritionem, ſeu dolorem requiſitum ad Pœnitentiam. Ratio eſt, quia tremores iſti non raro poſſunt reperiri etiam in impœnitentibus: nam etiam *dæmones credunt & contremiſcunt.* Jac. 2. Sic etiam reus homicidii poteſt timere futuras pœnas, & iram Judicis, quin conteratur de crimine: Imo poteſt adhuc gaudere, quod tru-

cidaverit e. g. suum Adversarium: ergo in hi tremoribus non consistit essentia contrition illius, quæ est pars Pœnitentiæ. Unde ne Sancti PP. antiquiores essentiam contritionis, seu doloris ad Pœnitentiam requisiti definierun per istos terrores. Ostendant itaque nob Adversarii clare ex Sacra Scriptura (ex qua su probationes desumi gloriantur) quo loco hæ definitio contritionis legatur.

44. Id summopere deplorandum (uti etia sæpius mecum ingemui) quod, dum Pastor Sectariorum ex una parte contritionem a Pœnitentiam essentialiter requisitam mirabi ter explicant, ex altera vero fidem suam j stificativam, una cum libertate conscient nimium quantum continuo in libris & pu pitis extollunt, de Contritione perfecta, ex m tivo Charitatis procedenti altum teneant sile tium, vel saltem pro captu non satis decl rent, facile contenti, dummodo errantes ov culæ suæ sciant contra Catholicos explicare dem suam justificativam, & in actum exer tum deducere. Insignis hæc est deceptio d boli, qui pauperculis maxime simpliciorib ignorantia forsan invincibili circa veram fide laborantibus, aliis tamen peccatis contra D calogum irretitis, exinde subtrahit unicur quod adhuc supereffet ipsis salvationis rem dium, nempe Charitatem & contritionem pe fectam. Vide hîc sæpius allegatum Patre Pichler, cujus Theologiam Polemicam u lissime leges, maxime si inter Acatholic

p-

ermixtim vivas; ubi pariter novas evasiones t distinctiones recentiorum Theologorum A-catholicorum præclusas invenies.

45. Respondetur II. Absolutio est Pars es-sentialis Sacramenti Pœnitentiæ, atque per Sa-cerdotem vi absolutionis vere remittuntur Pœ-nitentibus peccata, & non præcise denuntian-tur esse remissa per excitatam in Pœnitentibus fidem, quam Acatholici justificativam appel-lant. Ita Catholici omnes, quinimo ex Eo-rum Doctoribus, præsertim Scotistis, non de-sunt, qui, cum hoc Sacramentum se habeat per modum judicii, totam ejusdem essentiam con-stituunt in absolutione, ita tamen, ut dolor, & confessio requirantur, tamquam conditio-nes, sine quibus non haberetur essentia, eo fer-me modo, quo ajunt unionem inter materiam & formam non esse partem essentialem homi-nis, sed præcise conditionem sine qua non. Quidquid tamen de hoc sit in præsenti.

46. Probatur Veritas Catholica contra Hæ-reticos quoad I. partem taliter: Ex jam dictis artic. præc. confessio modo superius explicato est pars essentialis Pœnitentiæ (vel, si mavis dicere, conditio essentialiter requisita ad Sacra-mentum Pœnitentiæ) ergo multo magis abso-lutio erit pars essentialis, cum confessio sit or-dinata ad absolutionem impetrandam, atque insuper conformiter textui S. Joannis c. 20. *Quorum remiseritis &c.* Christus instituerit hoc Sacramentum per modum Judicii; Judicium autem essentialiter compleatur per sententiam Judicis. Ut autem adhuc in hoc puncto cla-

rius (obscuritatem enim, quantum possum, abominor) ad invicem intelligamur, notatum velim ab Adversariis, quod pro semper Catholici defendant, Pœnitentiam esse verum Sacramentum juxta dicenda Articulo sequenti, & ad id, qua tale, ut in sua constituatur essentia, requirunt absolutionem. Cæteroquin in suis Principiis gratis fatentur etiam extra actualem hoc Sacramentum posse aliquoties graves peccatores Fideles salvari per actum Charitatis, vel Contritionis perfectæ, in quibus tamen semper saltem implicite, confessio & absolutio, seu Sacramentum Pœnitentiæ includitur *in voto.*

47. Probatur nunc secunda Pars hujus Catholicæ Veritatis, quod nimirum per hanc absolutionem *vere remittantur peccata:* etenim Christus Joann. 20. absolute pronuntiavit: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis:* ergo per Sacerdotem in absolutione non solum *denuntiantur* remissa peccata per fidem, prout putant Acatholici, sed vere *remittuntur*, non quidem Auctoritate suprema & independenti (hoc enim soli DEO competit) sed delegata & dependenti: debemus enim Sacram Scripturam accipere in sensu proprio, quando sine implicantia & contradictione possumus, maxime in principiis Acatholicorum, qui dogmata sua conantur (utinam conatui correspondéret effectus) vel maxime demonstrare ex Scriptura. Et plane, si *remittere peccata* seu *absolvere à peccato* idem est, ac *denuntiare peccata esse remissa per fidem*, poterit quoque Laicus,

Laicus, ac fœmina abſolvere; nam & hæc excitando peccatorem ut credat in Chriſtum, & confidat in merita Ejusdem poterit dicere: *Si hanc fidem habeas, denuntio tibi remitti peccata.* Immo quis magis hanc denuntiationem remiſſionis peccatorum propter fidem in Chriſtum facere poterit, quam peccator ſibimetipſi, qui melius, quam exteriores, ſentiet, qualem in corde ſuo habeat fidem, & fiduciam in Chriſtum; ſicque peccator ſiſtendo in principiis Adverſariorum poſſet contra communem praxin, & ſenſum antiquæ Eccleſiæ ſe ipſum abſolvere.

48. Reſpondetur III. Per bona opera ac ſatisfactiones noſtras in meritis Chriſti & Divina gratia fundatas, obtinemus in Sacramento Pœnitentiæ condonationem peccatorum quoad pœnas temporales, ſæpius poſt reatum culpæ remiſſum abhuc reſtantes, & alias vel in hac vel in altera vita ſolvendas. Hæc Reſponſio duas in ſe continet partes: nimirum 1. quod culpa remiſſa ſæpius reſtet aliqua adhuc pœna temporalis. 2. Quod remiſſionem talis pœnæ poſſimus obtinere per bona opera & ſatisfactiones noſtras. Prima pars patet exemplo S. Scripturæ: ſic enim Rex David 2. *Reg. cap.* 12. *v.* 13. & 14. poſtquam perfecte corde contritio culpam ſuam de duplici graviſſimo peccato, *Homicidio* & *adulterio*, per verbum *peccavi* confeſſus fuit, obtinuit remiſſionem culpæ Pœnitenti Regi per Nathan Prophetam annuntiatam his verbis: *Dominus tranſtulit peccatum tuum*; quo non obſtante punitus eſt adhuc temporaliter,

 nimi-

nimirum morte filii sui unice dilecti. Secund[a] pars ostenditur ex sacro Codice, & SS. PP. qu[i] similibus *satisfactionibus*, seu (uti communite[r] vocantur) *Pœnitentiis* remissionem adscribunt. *Si pœnitentiam egerit gens illa a malo suo*, inqui[t] DEUS Jerem. c. 18. *agam & Ego Pœnitentiam super malo, quod cogitavi, ut facerem ei* &c. E[t] S. Augustinus in Enchirido ad Laurentium c. 71. ioquens de Oratione Dominica *Oratio dele[t] & illa* (supple peccata) *a quibus vita fidelium scelerate gesta, sed NB. pœnitendo in melius mutata, discedit. Quare Dominus orandus est*: Do*minus nostra satisfactione placandus est.* Concludit optimè S. Cyprianus *Serm. de Lapsis.*

49. Nec dicas: Satisfactio, ac merita Christi tanquam infiniti valoris sunt sufficientissim[a] ad remittenda peccata nostra tam quoad culpam quam quoad pœnam; ergo sunt injurii Christo & ejus gloriam diminuunt, qui aliquam insupe[r] remissionem pœnæ temporalis tribuunt meriti[s] & satisfactionibus nostris. Respond. Disting[uo] ant Merita & satisfactio Christi sunt sufficientissima ad remissionem &c. in actu primo con. i[n] actu secundo, nego. Etenim etsi ex se ipsi sint talia, attamen Christus in actu secundo nolui[t] Homini ista illimitato modo applicare, sed potiu[s] voluit, ut pariter ad merendum merita sua, & a[d] satisfaciendum satisfactiones suas jungat. *Qui si[c] DEO satisfecerit, non jam solum DEI veniam NB. merebitur, sed coronam*, ait in formalibus antiquissimus S. Pater Cyprianus *serm. de lapsis*

Ne[c]

Nec exinde diminuitur gloria Christi; cum ipsa hæc merita, & satisfactiones nostræ valorem suum habeant ex satisfactionibus & meritis Christi, intuitu quorum confertur nobis Divina gratia, opera nostra dignificans. Sic etiam in ipsis principiis Adversariorum, quamvis merita & satisfactiones Christi in se ipsis sint infiniti valoris noluit tamen Christus ea nobis applicare in actu secundo nisi dependenter à Sacramentis, & (uti ipsi inquiunt) à fide in Christum, qua apprehendimus justitiam.

ARTICULUS XIII.

De Usu Sacramentorum.

50. EXplicant in primis, *ac describunt Sacramenta in genere, quod sint signa & Testimonia voluntatis DEI, erga nos ad excitandam & confirmandam fidem in his, qui utuntur, proposita.* 2. *Dicunt, Sacramentis superius descriptis esse utendum ita, ut fides accedat, quæ credit promissionibus.* 3. *Damnant illos* (puta Catholicos) *qui docent, quod Sacramenta ex opere operato justificent.* Ita Lutherani. Ubi nota quod in Confessione sua Augustana à numero determinato Sacramentorum in specie adhuc abstraxerint, etsi defacto communiter tantum duo admittant, nimirum *Baptismum & Eucharistiam.*

51. Ceterum ex hac ipsa descriptione Sacramenti ut sic innuere volunt, tria principaliter in

in ipsorum principiis requiri ad rationem Sacramenti. Ut id, tanquam *signum* habeat externum aliquod materiale, quod vocant Elementum. 2. ut Elementum, seu signum illud habeat expressum mandatum Divinum, seu sit *Institutum*, à DEO 3. Ut habeat annexam *promissionem gratiæ:* taliter nimirum, ut per signum DEO institutum excitetur in nobis *fides in Christum*, qua, quasi aliqua manu, apprehendimus justitiam Christi; nobis exinde taliter imputatam ut per eam dicamur justi, Deoque grati & peccata nostra tegantur seu non amplius imputentur.

Ex quo facile deducitur, Acatholicos non admittere gratiam, per Sacramenta nobis collatam, esse aliquod positivum supernaturale, qualiter Catholici intrinsecam aliquam qualitatem supernaturalem (quam habitum vocant) defendunt, per Sacramenta saltem moraliter causatam in anima justi; ubi econtra Lutherani eam gratiam Sacramentalem tantummodo extrinsecam asserunt, quatenus nimirum præcise mediante fide elicita ipsa Justitia, seu sanctitas Christi nobis imputantur; quin aliqua positiva qualitas supernaturalis animæ infundatur.

§ 2. E contra Catholici longe aliter definiunt, & vi ipsius definitionis alias ad Sacramentum requirunt conditiones, quam Acatholici: describunt nimirum taliter ex Catechismo Romano, quod sit *invisibilis gratiæ visibile signum ad nostram justifi-*

stificationem institutum. Vel ex Scoto, *4. sent. dist. 1. quæst. 2.* quod sit, *signum sensibile gratiam DEI, vel effectum ejus gratuitum ex institutione Divina significans ordinatum ad salutem hominis viatoris.* Singulas particulas hujus descriptionis fusius declaratas vide apud Reiffenstuel *Tract. 4. Theol. Moral. dist. 1. q. 1. Secundò* ex hac ipsa definitione inferunt, Sacramenta dici talia, non quatenus fidem actualem in Christum excitant, sed quatenus causant instrumentaliter gratiam primam aut secundam, & quidem tanquam aliquam qualitatem supernaturalem animæ infusam. *Tertiò* Sacramenta causare illam gratiam ex opere operato, id est, immediate vi ipsius Sacramenti per merita Christi ad hanc causalitatem elevati, non autem intuitu meritorum alicujus operantis. *Quartò* talia Sacramenta statuunt septem, puta *Baptismum, Confirmationem, Pœnitentiam, Eucharistiam, Extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium.* His prænotatis.

§ 3. Respondetur I. Male describitur Sacramentum ut tale ex eo, quia excitat vel confirmat in nobis fidem in Christum, qua apprehenditur gratia justificativa. Ratio est *prima*, quia etiam aliqua concio, Liber spiritualis, vel devota Imago potest excitare fidem in Christum, præcipue verò ipsum Evangelium JESU Christi: nam *Evangelium virtus DEI est in salutem omni credenti.* Ad Rom. 1. ℣. 16. & tamen etiam juxta ipsos similia non sunt vera Sacramenta: ergo hæc definitio non convenit omni & soli, consequenter est mala.

Ratio

Ratio est *secunda*, quia fides potius præsupponitur in adultis, ante susceptionem Sacramenti; ergo non causatur, seu excitatur primum per Sacramentum; alias enim esset effectus simul prior, & simul posterior suâ causâ. Antec. probatur in Baptismo, quem etiam Acatholici tanquam verum Sacramentum agnoscunt ubi tamen fides præsupponitur ipsi in Scriptura sic enim legitur Marci cap. 16. *Qui NB. crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.* Matth cap. 28. *Docete omnes gentes, baptizantes eos &c.* Actor. cap. 8. ℣. 12. *Cum credidissent Philippo Evangelizanti de Regno* DEI, *in nomine JESU Christi baptizabantur.* Et ibidem ℣. 37. ac seqq noluit Philippus baptizare Eunuchum Reginæ Candacis, nisi *credat ex toto corde.*

Ratio est *tertia*, quia apud Lutheranos etiam Infantibus, & perpetuo amentibus rectè confertur Sacramentum Baptismi, & tamen ibidem Baptismus nequit excitare fidem actualem; cum sint incapaces rationis, sicque etiam incapaces eliciendi actum fidei, conformiter jam dicti Art. IX. licèt ceteróquin nullum ponant obicem huic Sacramento: ergo ad rationem essentialem Sacramenti necessarium non est, ut excitetur actualis fides in Christum. Quod si varias extortas contra hæc solidissima fundamenta Catholica adducant evasiones, & distinctiones, petuntur ab ipsis textus Sacræ Scripturæ ex quibus clare hæ eruantur: quoniam si ad salutem necessaria juxta eosdem eruuntur ex S. Scriptura præ omnibus id fieri debebit quo

a

ad Baptiſmum, per quem in Eccleſiam ingre dimur.

54. Reſpondetur II. Sacramentum optimè deſcribitur à Catholicis per hoc, quod ſit cauſativum gratiæ ſanctificantis ex opere operato. Ratio eſt; quia Scriptura tribuit Sacramentis ipſiſmet effectum gratiæ, atque peccatorum remiſſionem: ſic enim legitur de Baptiſmo. Act. 2. ℣. 38. *Baptizetur unusquisque veſtrum NB. in remiſſionem peccatorum.* de Euchariſtia autem Joan cap. 6. ℣. 50. & 52. *ſi quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum.* Item *panis, quem ego dabo, caro mea eſt NB. pro mundi vita &c.* Plures tales textus videri poſſunt apud Controverſiſtas. Unde non video, quomodo ex hoc capite (uti nec ex aliis) Lutherus potuerit improbare Eccleſiam, & ſumere anſam apoſtatandi.

55. Reſpondetur III. Gratia illa ſacramentalis cauſata per Sacramenta, tanquam per inſtrumenta, eſt vera aliqua qualitas poſitiva, ſupernaturalis, animæque inexiſtens, per quam homo fit vel formaliter juſtus, amicus & filius adoptivus DEI, vel ſaltem ut talis jam inventus, in hîs prædicatis confirmatur & creſcit.

Probatur 1. Ex illis textibus Sacræ Scripturæ, quibus gratia ſuperius explicata comparatur indumento, juxta illud ad Epheſ. cap. 4. *Induite novum hominem;* vel ſpecialiter *veſti nuptiali* Matth. cap. 22. vel *ſtolæ primæ* Luc. cap. 15. quæ omnia utique non ſunt quid pure extrinſecum, ſed ens poſitivum adhærens corpori:

ri: ergo pariter gratia erit ens aliquod positivum, tanquam accidens inhærens animæ.

Probatur 2. Quia Christus est justus & sanctus per justitiam & sanctitatem non præcise imputativam, sed positive sibi inexistentem: ergo etiam nos per Sacramenta, meritis Christi elevata, erimus taliter iusti & sancti: *Etenim omnis qui spem habet in eo* (id est Christo) *sanctificat se, NB. sicut & ille sanctus est*, 1. Joan. cap. 3. ℣. 3.

Nec dicas, per Baptismum & Pœnitentiam tantummodo tegi peccatum originale, & actualia juxta illud Psalmi 31. *Beati &c quorum tecta sunt peccata*: adeóque non requiriri aliquod ens positivum, quo in Sacramentis formaliter constituamur justi, sed sufficere, ut in tantum dicamur, e. g. per Baptismum & Pœnitentiam justificati, in quantum per umbraculum meritorum Christi, seu per ipsam Ejus Justitiam, mediantibus Sacramentis fide apprehensam, nostra peccata obteguntur quasi veste purpurea, sicque nobis non amplius imputantur. Nam contra hanc evasionem est, quod à Sacra Scriptura peccata dicantur tolli *Joan. cap. 1.* atque deleri, *Isai cap. 43.* Item nos exinde ablui & mundari, *1. Cor. 6.* atqui ista omnia non essent vera, si peccata tegerentur: nam tege leprosum toga, qua velis, pretiosa, lava sordidam vestem, qua potes, industria: si lepra adhuc in isto homine, vel sordes in veste remanent, homo hic erit à parte rei adhuc leprosus & vestis adhuc sordida, quantumcunque tegantur; nec in simili

casi

aſu vere loqui cenſeretur, qui diceret, lepram b illo homine eſſe ſublatam, maculas deletas, tveſtem mundatam. Cur igitur non pariſoriiter loquamur circa remiſſionem peccatorum? ræſertim cum juxta Acatholicos verba Scrituræ, quantum fieri poteſt, accipi debeant in nſu proprio, niſi evidenter conſtet contraum, & quidem ex ipſa Scriptura. Oſtendant rgo Adverſarii doctrinæ noſtræ circa Sacraientalem gratiam evidenter contrarium. Texis ab ipſis allegatus truncate profertur, ita nim habet: *Beati, quorum NB. remiſſæ ſunt iquitates, & quorum tecta ſunt peccata.* Cur *emitti peccata* nolunt recipere in ſenſu proprio, t cur præciſe *tegi peccata*? Audiamus ſuper unc textum non Lutherum, ſed magnum Ecleſiæ Lumen S. Auguſtinum, qui eumdem exlicat aſſumendo paritatem circa vulnera aninæ, & circa vulnera corporis: vulnera enim orporis dupliciter tegi poſſunt, nimirum vel b ipſo vulnerato, vel à Medico, ſeu Chirurgo. Vulneratus tegit ea pallio abſcondendo, non ollendo: Chirurgus emplaſtro ea tegit, & ſinul tollit. Idem contingit apud Peccatorem quoad vulnera animæ ſuæ; tegi hæc poſſunt vel ab ipſo peccatore, vel à Chriſto: peccator tegit, quando abſcondit vel diſſimulat; Chriſtus Medicus animarum tegit emplaſtro gratiæ divinæ, & ſimul per hoc emplaſtrum vulnera tollit. Videatur in hunc textum fuſius præſertim num. 21. Le Blanc.

56. Reſpondetur IV. Sacramenta cauſantia

gratiam, modo superius explicato, sunt nume-
ro septem, nimirum *Baptismus*, *Confirmatio*, *Eu-
charistia*, *Pœnitentia*, *Ordo*, *extrema Unctio*, &
Matrimonium. Ita *una*, *sancta*, *Catholica*, &
Apostolica, sicque juxta dicenda notis veræ Ec-
clesiæ (quæ nec in materia fidei propter certam
Christi assistentiam fallere potest, nec falli) præ-
dita Ecclesia Romana, cui etiam Ecclesia Græ-
ca schismatica, (quamvis alias ex diuturno odio
ubi vel apparentes minimæ apparent rationes
contradicat) in hoc puncto consentit, non ob-
stante, quod Lutherani Ejusdem Patriarcham
Hieremiam diversis artibus & blanditiis in suas
voluerint trahere partes, uti apud Controver-
sistas celebriores passim invenies, qui pariter
sanctorum Patrum antiquissimæ & primæ Eccle-
siæ sententias varias modo in favorem hujus,
modo alterius ex isto numero septennario Sa-
cramentorum adducunt. *Multa non inveniun-
tur in litteris Apostolorum, nec in Conciliis Poste-
riorum, & tamen quia per universam custodiuntur
Ecclesiam, non nisi ab ipsis tradita, & commendata
creduntur.* Inquit S. August. lib. 2. de Baptis-
mo contra Donatist. cap. 7.

57. Nec dicas I. In Sacra Scriptura de isto
numero septennario nihil inveniri, & conse-
quenter eumdem numerum male à Catholi-
cis, & gratis adstrui. Respondetur enim I.
ad hoc argumentum mere negativum, neque
ex una parte inveniri in Sacra Scriptura con-
trarium, & ceteroquin ex altera parte pro ve-
ritate hac stare consensum universalis, atque
e

x notis superius allegatis veræ Ecclesiæ una-
um Sanctis Patribus etiam antiquissimis. Re-
pondetur II. Neque in Sacra Scriptura repe-
ri numerum præcise binarium Sacramento-
um, uti moderni Lutherani solent adstruere,
mirum solummodo *Baptismum* & *Eucharistiam*.
cque hæc objectio fortius contra ipsosmet
ugnat Adversarios, qui omnia sua dogmata
olunt ex Scriptura probare. Cur enim ex-
udunt à ratione Sacramenti *Pœnitentiam*, cum
men illic quoque reperiatur *signum externum*,
ita confessio dolorosa, & absolutio? insuper
iti ipsimet ad rationem Sacramenti expo-
unt) ibidem reperiatur *institutio*, seu uti vo-
int, *mandatum* Divinum, & *adpromissio gra-*
e justificativæ, Joan. cap. 20. *Quorum remise-*
tis peccata, remittuntur eis. Item cap. 3. *Pœ-*
temini, & *convertimini*, *ut deleantur peccata*
stra. Rursum Lucæ cap. 13. v. 3. *Nisi Pœni-*
ntiam habueritis. Cur igitur (inquam) à ra-
one Sacramenti *Pœnitentiam* excludunt? scio
uidem, quod reponant apud P. Pichler hic, se
eo excludere, quia signum illud sensibile in
œnitentia tantummodo sensu *auditus*, non
utem sensu *visus* est perceptibile. Risum te-
eatis amici: si tamen in puncto tam arduo
ternam salutem concernente ridendum, & non
otius cæcitas ista deploranda est. Rogo,
stendatur Catholicis (citra tamen petitionem
rincipii) ex claro aliquo Sacræ Scripturæ tex-
u, quod ad rationem Sacramenti NB. *ut sic*,
eu *in genere* necessario requiratur, ut sit sig-
num *visu* (excludendo sensum *auditus*) perce-

ptibile. Respondetur III. Catholicos non esse adeo steriles, quin junctis simul dictis num. 56 pro septennario numero Sacramentorum inveniant quoque textus Sacræ Scripturæ. De *Pœnitentia* patet ex proxime dictis. De *Confirmatione* Corinthios suos *in fide jam stantes* alloquitur Apostolus 2. Corinth. cap. 1. v. 21. *Confirmat* (supple Deus) *nos vobiscum in Christo, & qui NB. unxit nos Deus, qui & signavit nos.* De ceteris tribus Sacramentis (nimirum *extrema Unctione, Ordine,* & *Matrimonio*) invenies passim textus sacræ paginæ apud Theologos & Controversistas, ad quos brevitatis gratia lectorem remitto notanter ad P. Pichler *Parte posteriori Theologicæ Polemicæ Controvers. 3. art. 2.* Henno *Tractatu de Sacramentis disput. 2. quæst.*

58. Nec dicas II. Sanctos Patres antiquæ Ecclesiæ, nominatim S. Augustinum Epistola 118. ad Januarium stare potius contra nos, adstruentes duo tantum Sacramenta, *Baptismum* nimirum & *Eucharistiam*, cui sententiæ pariter favet Ecclesia Græca in Confessione suæ fidei, quam Patriarcha Constantinopolitanus Cyrillus Liparus Anno 1633. imprimi curavit, ubi hæc leguntur formalia: *Credemus Evangelica Sacramenta esse ea, quæ Dominus instituit in Evangelio, & ipsa esse NB. duo, nempe Baptismum & Eucharistiam, ampliorem numerum Sacramentorum non habemus.*

Respondetur enim in primis quoad sanctos Patres, eosdem in ceteris textibus non qui-
der

em omnia ſeptem Sacramenta recenſere in mul ; facere tamen mentionem ſucceſſive, l eſt, de quibuſdam in uno, de aliis in altero oco. Paucis : in ſimilibus textibus, ſi qui con-ra nos ab Adverſariis adducuntur, loqueban-ur, Sancti Patres *præciſive*, non *excluſive;* prout imirum requirebat eorum propoſitum, vel nateria, quam tractabant, eo ferme modo, quo xplicavimus Articulo IV. textus Sacræ Scri-turæ, qui ad juſtificationem noſtram ſubinde olam fidem requirere videbantur. Sic in ſpe-ie, ac nominatim S. Auguſtinus, qui Epiſtola 18. ad Januarium meminit tantummodo duo-um Sacramentorum, Epiſtola ſtatim ſequenti eu 119. facit mentionem de tribus. Libro utem 5. de Baptiſ. contra Donatiſt. cap. com-nemorat quatuor, *Baptiſmum* nempe, *Unctio-em*, *Euchariſtiam* & *Ordinem*. Sacramentum Chriſmatis, ſeu Confirmationis contra Petilia-um adducit apud Pichler hic ſequentibus for-nalibus: *NB. Sacramentum Chriſmatis in gene-e viſibilium ſignaculorum ſacroſanctum eſt, ſicut pſe Baptiſmus.* Sacramentum Pœnitentiæ apud Franciſcum Henno *Tract. de Pœnit.* allegat. lib. de adult. conjug. cap. 28. his verbis : *Quæ au-em Baptiſmatis, eadem Reconciliationis eſt cau-a, ſi forte pœnitentem finienda vita periculum præoccupans eſt.* Subſumitur, ſed Baptiſmus juxta Divum Auguſtinum per modum Sacra-menti cauſat remiſſionem peccatorum : ergo etiam remedium reconciliativum, nimirum Pœ-nitentia, cum juxta D. Auguſtinum eadem re-conciliationis, ac Baptiſmatis ſit cauſa. De

Matrimonio ait lib. de fide & operibus cap. *In Ecclesia NN. nuptiarum non solum vinculu[m] sed etiam Sacramentum commendatur.*

Quantum ad Ecclesiam Græcam quod septem credat Sacramenta, clarissime patet Responsione Hieremiæ Patriarchæ ad litter[as] Acatholicorum, videnda in Examine Pol[e]mico P. Pichler Art. VI. Verum quidem e[st] quod Cyrillus Liparus in sua confessione d[uo] tantummodo admiserit Sacramenta: sciendu[m] tamen, quod ille declinaverit ad partes H[æ]reticorum, & propterea à suo successore A[n]no 1683. fuerit Anathematizatus his verbi[s] *Cyrillo dogmatizanti, & credenti, non esse N septem sacramenta Ecclesiæ &c. sed mentienti n[on] esse tradita à Christo in Evangelio, nisi solum B[a]ptismum & Eucharistiam, &c.* Videatur Fra[n]ciscus Henno Tract. de Sacrament. *Disputat. Quæst. 3.*

ARTICULUS XIV.

De Ordine Ecclesiastico.

59. D*E Ordine Ecclesiastico docent, quod n[e]mo debeat in Ecclesia publice docer[e] aut Sacramenta administrare, nisi rite vocatu[s].* Ita Lutherani, & absque hæsitatione confer[un]tiunt Catholici, repetentes tamen suam inte[r]rogationem ex ipsis, jam semel Articulo V factam, à quonam Eorum Pastores & Præc[o]-

n[o]

es ſint rite vocati ad publice docendum, ad
anda Sacramenta, & Abſolutionem Pœniten-
ibus adminiſtrandam? Certe deſtituti ſupre-
ŋo in terris Chriſti Vicario, etiam ſuperiores
orum Paſtores, ſeu Superintendentes, recur-
ere finaliter debent juxta jam dicta Art. V. ad
'oteſtatem Laicam; cum tamen nemo dat,
uod nec formaliter, nec eminenter in ſe habet.
ecordor in præſenti curioſæ cujusdam hiſto-
iolæ, quam Principem inter quempiam Aca-
holicum, & ejus ſuperintendentem contigiſſe
Vir quidam magnæ fidei, & Auctoritatis mihi
arravit: Interrogavit nempe Princeps ſub fa-
niliari quondam diſcurſu ſuum ſupremum Su-
erintendentem, à quo poteſtatem haberet,
pſum abſolvendi à ſuis peccatis? Reſponden-
e illo, *à ſua Sereniſſima Celſitudine ipſamet.*
Tandem repoſuit Princeps: *Si ita ſe res habet,
potero quoque eamdem poteſtatem uni ex infimis
meis ſtabulariis committere*, quod Principi vide-
batur abſurdum, & extra ſuam ſphæram: hinc-
que ad Catholicam ſeſe contulit Religionem,
ubi præſidet Chriſti Vicarius, & ſucceſſor D.
Petri, cui (& non Regi) *tradidit DEUS claves
Regni Cœlorum, ut quæcumque ſolverit ſuper ter-
ram, ſoluta ſint & in Cœlis.* Matt. cap. 16. v.
19. *Qui tenet Sedem Romæ &c. Ipſe primus eſt,
ſicut Petrus, cui data eſt poteſtas in omnes. NB. Prin-
cipes Chriſtianos, & omnes populos eorum &c.*
inquit Concil. Generale Nicænum, etiam ab
Adverſariis admiſſum Can. 39. uti citat Pichler
in ſua Theolog. Polem. *cap. 4. art. 1. §. 4 n. 23.*

ARTICULUS XV.

De Ritibus Ecclesiæ.

60. DOcent 1. *Quod Ritus Ecclesiastici ill[i] qui sine peccato servari possunt, & prosunt ad tranquillitatem & bonum ordinem [in] Ecclesia, sint servandi, cujusmodi ritus sunt cer[tæ] feriæ, festa, & similia.* 2. Addunt, *esse tamen ad-monendos homines, ne conscientiæ onerentur, tan-quam talis cultus sit ad salutem necessarius.* [3.] Ajunt, *dicere, traditiones humanas institutas es[se] ad placandum DEUM, ad promerendam gratiam, & ad satisfaciendum pro peccatis, adversari Evan-gelio & Doctrinæ fidei.* 4. Ex hoc ipso infe-runt, *Vota, traditiones de cibis & diebus insti-tutas, ad promerendam gratiam & satisfaciendum pro peccatis inutiles esse & contra Evangelium.* Ita Lutherani.

61. E contra Catholici firmiter tenent i[n] primis similes Ritus Ecclesiasticos (puta quoa[d] certa festa vel jejunia &c.) non solum obse[r]vari laudabiliter, verum etiam obligare i[n] conscientia, ita, ut voluntarius similium tran[s]gressor, si fiat sine sufficiente causa in materi[a] gravi, peccet mortaliter, neque æternam consequatur salutem, nisi perfecte contritu[s] aut confessus &c. 1. Defendunt, similia ope-ra moraliter bona, esse quoque meritoria vel de congruo, vel de condigno, atque sa-

tisfa

tisfactoria pro peccatis, seu rectius loquendo pro pœnis ex peccato adhuc residuis, uti notatur apud Reiffenstuel *Tract. 1. Dist. 2. post num. 48. Addit. I. & II.* Semper tamen (quod Acatholici bene notent, ut nos bene intelligant) concurrente aliqua gratia Divina, per merita, satisfactiones, & passionem Domini Nostri JESU Christi nobis comparata, similia contingunt, ita, ut finaliter omnia redeant ad mare rubrum Passionis Domini Nostri JESU Christi, omniúmque Ejusdem meritorum; atque satisfactionum, à quo tanquam fonte exierunt. 3. Ex hac ipsa doctrina consequenter asserunt, Vota, jejunia, etiam præscribendo certum genus &c. aliáque bona opera esse plurimum conducentia in ordine ad remissionem peccatorum, vitam æternam, augmentum gratiæ & gloriæ.

62. Porro probationes harum assertionum Catholicæ veritatis à potiori jam præcesserunt Art. 4. Ar. 6. & Ar. 12. quibus ostendimus non solam fidem, sed & charitatem, aliáque bona opera prodesse mediate, vel immediate ad justificationem, ad promerendam gratiam, & satisfaciendum modo superius indicato pro peccatis: de quibus pariter fusius agitur in Theologia speculativa Tractatu de gratia, & apud Reiffenstuel in Theologia morali *Tract. I. Dist. 2. q. 6.* Quoad Vota Religiosorum, & quoad præceptum, atque modum nostrum jejunandi recurret mentio §. sequenti. Hincque in præsenti nil restat, nisi ut ostendatur Ecclesiam habuisse potestatem, & potuisse juste subditos

suos ad Ritus Ecclesiasticos tales obligare, sicque eorum conscientias onerare, quod hic & nunc succincte taliter probatur. Ecclesia potest obligare in conscientia, & præcipere res & Ritus honestos: sed Jejunium & observantia certorum festorum sunt utique res & Ritus honesti, uti de se patet, & ipsimet Sectarii certis temporibus practicant: ergo, Major probatur ex eo; quia DEUS Ipsemet NB. *sub interminatione damnationis* injungit subditis *ad Romanos cap. 13. v. 2.* ut obediant Potestati (si Civili, utique magis Ecclesiasticæ) quod haud dubie non faceret tamquam infinite sanctus, justus & misericors, si inhonesta ab illis præciperentur, aut ipsi subditi obedire non tenerentur. Qualiter enim essem damnandus propter transgressionem illius præcise, ad quod servandum non sum obligatus? formalia loc. cit. sunt sequentia: *Qui resistit Potestati, DEI ordinationi resistit, Qui autem resistunt, NB. ipsi sibi damnationem acquirunt.*

ARTICULUS XVI.

De Rebus Civilibus.

63. IN compendio de his docent 1. *Quod Ordinationes legitimæ Civiles sint bona opera Dei.* 2. *Quod liceat Christianis gerere Magistratus, exercere Judicia, constituere supplicia &c.* 3. *Quod necessario debeant Christiani obedire Magistratibus suis & Legibus.* 4. *Quod liceat tenere pro-*

proprium. 5. *Pariter ducere Uxorem seu nubere.* Ita Lutherani, neque quoad omnia hæc puncta contrarii sunt Catholici, dummodo sub licentia nuptiarum Religiosos, Vota solemnia emittentes, vel Clericos in Sacris constitutos non subintelligant, de quibus §. sequenti.

ARTICULUS XVII.

De Judicio DEI.

64. ADmittunt, *Quod Christus appareat in consummatione mundi ad judicandum, & mortuos omnes resuscitet, piis & electis vitam æternam daturus; impios autem homines, & Diabolos condemnaturus, ut sine fine crucientur. Damnant exinde Anabaptistas, qui sentiunt, hominibus damnatis, & Diabolis finem pœnarum futurum esse &c.* Ita Lutherani, idémque fatentur Catholici.

ARTICULUS XVIII.

De libero Arbitrio.

65. DOcent 1. *Quod humana voluntas habeat aliquam libertatem ad efficiendam Civilem justitiam & diligendas res rationi subjectas.* 2. *Quoad bona naturalia, seu quæ de bono naturæ oriuntur, qualia sunt* (prout exemplificant in formalibus) *velle laborare in agro, velle manducare*

care & bibere, velle habere amicum, velle habere indumenta, velle fabricare domum, velle uxorem ducere, pecora nutrire, artem addiscere &c. 3. *Pariter libertatem admittunt in malis, qualia sunt, velle Idolum colere, velle homicidium &c.* 4. *Quoad justificationem autem seu justitiam spiritualem negant, quod voluntas habeat vim sine spiritu sancto efficiendæ justitiæ Dei, seu justitiæ spiritualis; quia animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei, sed hæc fit in cordibus, cum per Verbum spiritus concipitur.* Ita Confessioni Augustanæ addicti, qui, etsi distinguendo inter opera diversa respectu libertatis non tam obscure loquantur, uti eorum Magister Lutherus, atque Calvinus, quorum prior vi propositionis inter damnatas à Leone X. *ordine 36.* generaliter libertatem indifferentiæ à voluntate creata sustulisse videbatur, dum ait: *liberum arbitrium post peccatum est res de solo titulo;* posterior vero illud omnino *simulacrum* intitulabat. Nihilominus tamen etiam ex parte Augustanæ Confessionis optaretur adhuc major claritas. Quod enim ad remissionem peccatorum, & ad quodcumque opus vitæ æternæ sive de congruo, sive de condigno meritorium requiratur spiritus S. gratia, etiam Catholici admittunt; quæstio tamen adhuc remanet, utrum gratia Divina taliter influat, ut voluntas creata ad suam conversionem ne quidem tamquam per gratiam Divinam elevata, ac excitata possit partialiter concurrere. Pro cujus majori claritate,

66. Sciendum, qualiter Principaliores ex modernis Sectariis ſoleant circa præſentem materiam diſcurrere. Fatentur itaque 1. quod homo etiam infidelis, vel fidelis quidem, ſed gravis adhuc peccator, habeat *libertatem indifferentiæ* in naturalibus, politicis, imo etiam in moraliter ac ſpiritualiter bonis externis; negant tamen id quoad opera ſpiritualiter bona interna, ſeu quatenus conducentia ad vitam æternam, uti juxta ipſos ſunt *recte credere*, *Deum diligere* &c. &c. de quibus ultimis tenent 1. quod per peccatum originale, vel quodcumque mortale perſonale homo ſpiritualiter ita moriatur, ut ſe habeat adinſtar demortui Lazari, qui intra quatriduum mortis nullas amplius habuit vires, uſque dum ſolus Chriſtus, absque cooperatione Lazari, eumdem reſuſcitavit à mortuis: ita pariter (ajunt hi) apud talem peccatorem, ſpiritualiter mortuum prorſus nullæ amplius reſtant vires in ordine ad ſuam converſionem, ita, ut ad eamdem voluntas noſtra neque ut excitata, & colluſtrata Divino lumine ſupernaturali cooperari queat, usque dum à Chriſto ſolo, mediante gratia imputativa, per fidem apprehenſa, vivificetur ſpiritualiter. Atque hos peccatores vivificatos vocant *renatos*, ſi mundentur à peccato originali, econtra vero *renovatos*, ſi purificentur à mortali perſonali poſt Baptiſmum commiſſo. Ubi

67. Ulterius in ſuis principiis notandum volunt, quod poſt talem Regenerationem, ſeu renovationem homo converſus novis à DEO

donetur

donetur viribus, atque exinde consequatur aliam arbitrii libertatem, ita, ut voluntas in eo statu non amplius sit otiosa, sicuti prius ante conversionem, sed per istas vires de novo acquisitas postea cooperetur Spiritui sancto; sicque concurrat tanquam instrumentum liberum ad bonum spirituale etiam internum, puta ad continuationem rectæ fidei, dilectionis &c. Ita illi.

68. Econtra Catholici fundati (prout Controversistæ agendo de principiis generalibus Theologiæ Polemicæ efficaciter probant) in Verbo Dei scripto & tradito, nec non in auctoritate supremi in terris Christi Vicarii, ac Conciliis generalibus de libero arbitrio taliter sentiunt. 1 Supponunt, quod in statu innocentiæ, ubi homo adhuc erat præditus justitia originali, habuerit is vires eliciendi actus moraliter ac spiritualiter bonos, etiam internos, puta rectæ fidei, &c. 2. Fatentur, quod per peccatum originale vires istæ ob appetitum irascibilem & concupiscibilem plurimum rationi refractarios fuerint valde debilitatæ; negant tamen, ac pernegant, easdem omnino unacum libero arbitrio in ordine ad actus spiritualiter bonos internos fuisse extinctas, 3. Ajunt, Gratiam Divinam actualem excitantem æque ac concomitantem succollare liberum arbitrium, & vires imbecilles, instar luminis simul illustrando intellectum, & inflammando voluntatem, quo mediante homo adultus necdum baptizatus cum libertate indifferentiæ credere, & Deum (utor

utor verbis Concilii Trid. *Seſſ. 6.* de juſtificat. . 6.) diligere incipiat: Item baptizatus in gra-ia peccata relapſus de his ſalubriter contera-ur, ita nimirum, ut etiam liberum arbitrium nacum gratia, per merita Chriſti nobis com-arata, vere influat in ſimiles actus internos piritualiter bonos, ſicque etiam in ipſam con-erſionem, & quidem cum vera libertate à ne-eſſitate, ſeu indifferentiæ. Pro qua

69. Advertendum univerſim, quod in vo-intate alia libertas dicatur *à coactione*, & alia *neceſſitate*, *Libertas à coactione* adeſſe cenſetur, uando potentia in agendo non patitur vim ac eceſſitatem à principio aliquo extrinſeco. Ta-ter juxta communem exemplificationem Deus e ipſum, & Beati Deum amare dicuntur cum bertate à coactione; etſi enim potentia voli-iva in his exemplis neceſſario determinetur ad morem, ita ut Deus non poſſit non amare ſe pſum, nec Beati non amare bonum infinitum, ntuitive per Viſionem Beatificam cognitum; d hunc tamen actum amoris volitiva potentia on cogitur ab aliquo principio extrinſeco. *ibertas à neceſſitate* tunc intervenire dicitur, uando potentia nec ab extrinſeco, nec etiam b intrinſeco principio neceſſitatur, ita nimi-um, ut eadem, etiam poſitis omnibus ad agen-lum requiſitis, poſſit adhuc agere vel non age-e: E. G. amare Deum, vel non amare &c. Hæc libertas vocatur etiam *libertas indifferen-iæ:* item à multis Acatholicis *Libertas Rectitu-linis.* H. N.

70. Re-

70. Respondetur, homo post peccatum si ve originale, sive personale, etsi necdum rena tus, vel renovatus, habet liberum arbitrium seu libertatem à *necessitate* in spiritualiter bon etiam internis, & in ordine ad conversionem suam: puta quoad rectum actum fidei, vel d lectionis Dei & proximi &c. unacum gratia D vina illuminante ac inflammante eliciendum Hæc veritas Catholica probatur *primo:* Juxt Sacram Scripturam homo potest eligere v non eligere *vitam*, & *bonum*, prout sibi placue rit: ergo etiam homo nondum renatus, vel re novatus habet liberum arbitrium in ordine a vitam spiritualem, & ad actus spiritualiter bo nos: nam habere potestatem sibi quidpiam el gendi juxta suum beneplacitum, ex commun hominum persuasione, etiam in politicis & na turalibus, indicat liberum in ordine ad hoc ar bitrium, seu libertatem indifferentiæ. An prob. ex c. 15. Ecclesiastici v. 18. *Ante hom nem vita & mors, bonum & malum, quod pla cuerit ei, dabitur illi.*

Confirmatur 1. Homo nondum renatus v renovatus habet liberum arbitrium, ac liber tatem indifferentiæ quoad actus internos sp ritualiter malos, quales sunt (utor formal bus Confessionis Augustanæ hic) *velle idolu colere, velle homicidium &c.* Quomodo enim alias misericordissimus Deus posset talem æte na pœna castigare, si non foret in potestat illius hos actus malos omittere? ergo etiam habebit liberum arbitrium quoad actus inte
nc

os ſpiritualiter bonos, cum Sacra Scriptura loc. it. pariformiter quoad hoc loquatur de malo c bono, vita ac morte.

Confirmatur 2. Homo peccator habet liberum arbitrium ad eliciendos actus fidei, & internæ dilectionis DEI, qui actus etiam juxta adverſarios ſunt ſpiritualiter ac ſupernaturaliter boni: ergo datur liberum arbitrium ſeu libertas indifferentiæ cum prævia cognitione ad actus æternos ſpiritualiter bonos. Ant. probatur. Homo peccator, ſi hos actus non eliciat, in æternum damnabitur: nam *qui non crediderit, condemnabitur.* Marc. ultim, & *qui non diligit, manet in morte.* 1. Joan. cap. 3. ergo ſignum eſt, quod ſit in ejus libera poteſtate hos actus eliciendi: durisſimum enim videtur aliquem punire, & quidem pœna æterna propter omisſionem actus illius, quem eliciendi nullam habet poteſtatem. Profecto manibus, pedibuſque ligatus non afficitur gravi aliqua pœna etiam ſolumodo temporali ex eo, *quod non incedat*, idque propterea principaliter, quia in his circumſtantiis non eſt in ejus poteſtate *incedere* Poterit contigiſſe, quod homo hic etiam ex culpa præcedenri juſte vincula ſuſtineat; aſt vinculatum propterea de novo gradibus afficere pœnis, eo quod non incedat, videtur exuere omnem clementiam. Vide de hoc ulterius n. 75.

71. Dices cum Auguſtana Confesſione: Juxta S. Paulum Apoſtolum 1. Cor. æap. 2. ℣. 14. *Animalis homo non percipit ea, quæ ſunt ſpiritus:*

ergo peccator (qui *comparatus est jumentis, & similis factus est illis*, Psalm. 48. ℣. 13.) non habet vires sufficientes in ordine ad actus spiritualiter bonos internos. Respond. negando consequentiam; quod enim homo animalis, seu (ut alii loquuntur apud Cornelium à Lapide hic) homo sensualitatibus & concupiscentiis deditus, non sentiat actualiter ea, quæ sunt spiritus, ex eo haud provenit, quasi vero Divina gratia adjutus non haberet potentiam & vires sufficientes, sed potius, quia renuit ordinarie Divinæ gratiæ cooperari. Pulsat Christus ad ostium, & talis sensualis non aperit: gestit clarissimum Divinæ gratiæ lumen densissimas penetrare tenebras, ast concupiscentiis immersus sponte valvas occludit. Talis homo animalis non percipiens ea, quæ sunt spiritus, & à S. Juda Apostolo in sua Epistola ad vivum descriptus erat Confessionistarum Magister Lutherus, qui præcepta, saltem aliqua, Decalogi, præsertim illud *non concupisces*, servatu impossibile credidit, Jejunia Ecclesiastica sustulit, Sacerdotibus & Monachis contra sua vota expressa uxores concessit, ac ipsemet pessimo præivit exemplo, sacrilegum cum quadam Moniali contrahens Matrimonium. En hominem animalem, ex cujus Apostasia tanta mala, dissidia in Romano Imperio, diffidentia statuum inter se, Bella cruenta &c. &c. fuere exorta.

72. Dices 2. Juxta eundem Apostolum 2. ad Corinthios cap. 3. ℣. 5. *Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis sed*

d sufficientia nostra ex DEO *est* : ergo à for-
ori neque sufficientes sumus operari ex nobis
irituale bonum: *nam velle adjacet mihi, per-
ere autem bonum non invenio*: inquit iterum
postolus ad Roman. c. 7. Respondeo expli-
ndo textum primum: non sumus sufficientes
iquid cogitare ex nobis (supple spiritualiter
num) absque gratia Divina corroborante
stras vires imbecilles, conced. absolute lo-
endo; nego Ant. & pariformiter quoad *ope-
ri* distinguo consequens. Etiam multi infir-
i ob suam debilitatem dicuntur insufficientes
l ambulandum, non, quod nullas habeant
orsus vires sed quia vires sunt valde adhuc
becilles, ita, ut indigeant aliquo sustentan-
& adjuvante. Alter textus ad Romanos c. 7.
i Paulus videtur adscribere sibi *velle perfi e-*
, ne quidem loquitur de spiritualiter bonis, sed
otius ibidem Paulus discursum movet de mo-
bus concupiscentiæ primo-primis, rationem
ævenientibus, sicque in principiis Catholico-
m, juxta dicta & dicenda, rationem forma-
s peccati non habentibus, quos equidem me-
iante gratia Divina potest velle, seu optare
besse, ut autem actu semper maneant, fatetur
enes ipsum non stare: DEUS etenim eosdem
epe permittit apud homines quoque justos pro
ajori humiliatione. Sic conquestus est Paulus
. *Cor. cap.* 12. *v.* 8. de stimulo carnis; Re-
ponsum tamen ℣. 9. tulit à DEO, quod suffi-
iat sibi gratia sua, qua nimitum efficaciter ad-
uvante, omnem consensum deliberatum, ac
oluntariam delectationem excludat. Cætero-

quin DEUS non solum *perficere*, sed etiam *velle* in nobis operatur (mediante nimirum su gratia coadjuvante) uti clarissime attestatu Paulus ad Philipp. cap. 2. ℣. 13.

73. Dices III. Homo peccator comparatu in SS. Scriptura, & PP. *mortuo*, nam *stipendi peccati mors*, ad Rom. cap. 6. ℣. 23 Item assi milatur *servo* ad Rom. 6. ℣. 20. sed mortuu nullas prorsus habet vires in ordine ad vitam & actus vitales atque servus nullam libertate respectu sui Domini: ergo neque peccato. Resp. hoc argumentum probare nimium, quo nempe peccator neque haberet amplius liberu arbitrium in ordine ad actus naturales, & po- ticos, ac spiritualiter bonos externos; sicu mortuus nullas prorsus habet vires in ordin ad vitam, actusque vitales, & servus deperd libertatem respectu Domini etiam quoad bon naturalia, qualia ab adversariis adducuntur, *ux rem ducere*, *domum fabricare &c.* Item arg mentum hoc pariter probaret contra ipsosm Adversarios, quod neque justus à peccato ja liberatus haberet libertatem indifferentiæ in o dine ad actus internos spiritualiter bonos, etenin sicuti D. Paulus loc. cit. peccatorem vocat *servu peccati*, ita liberatum à peccato ℣. 18. appell *servum Justitiæ*: ergo si debemus adæquata instituere paritatem inter servum temporalem & inter hos, utrobique non erit libertas i differentiæ ad actus internos spiritualiter bo nos. Itaque inter mortuum & servum ex un

& inter peccatorem ex altera parte non eſt adæquata paritas in omnibus, ſed tantum in aliquibus, puta, quod ſicuti mortuus vitam perdit, ita peccator gravis gratiam habitualem ſanctificantem, quæ hominem vivicat: Item, ſicuti ſervus obedit Domino, ita peccator obediat concupiſcentiis, & liberatus à peccato obediat juſtitiæ in ſanctificationem. Hoc modo ſacer Textus *v. 16*, & *v. 22.* ſeipſum explicat, dummodo legatur in fonte.

ARTICULUS XIX.

De cauſa peccati.

74. DE *hac docent, quod, tametſi Deus creat & conſervat naturam, tamen cauſa peccati eſt voluntas malorum, videlicet Diaboli, & impiorum, quæ, non adjuvante Deo, avertit ſe à Deo*, ſicut Chriſtus ait *Joan. c. 8. cum loquitur mendacium, ex ſe ipſo loquitur;* Ita Lutherani, & libentiſſimè conſentiunt Catholici, quòd DEUS non influat ullatenus ad eſſe formale peccati, ſed ſola creatura ſit cauſa ejusdem: nam quoniam ex una parte *mandata Dei gravia non ſunt. 1. Joan. 5. v. 3.* idque præſertim verum, ſi Divina ſimul cooperatur gratia, quæ nulli hominum denegatur: ex altera verò parte in principiis Catholicorum quilibet homo rationis capax habeat liberrimum arbitrium ad obſervanda dicta mandata, conſequenter rectè ſoli homini malitia adſcribitur, ſi contra

 ſan-

sanctissimam voluntatem Divinam hæc mandata transgreditur.

75. Econtra verò in principiis Adversariorum ex una patte saltem aliqua mandata Di (In specie illud in Decalogo *non concupisces*) sunt servatu impossibilia; ex altera verò, non obstante hac impossibilitate, homo peccatorum talia mandata transgrediens committit formale grave peccatum, pœnæ æternæ damnationis subjectum, quamvis non libertatem indifferentiæ evitandi illud, ac servandi mandatum. Viderint modo Adversarii, qualiter stantibus his principiis defendere adhuc possunt, quòd nullatenus Deus, sed solus homo sit Auctor peccati. Numquid talis homo nondum *renatus*, vel necdum *renovatus* culpam potius in Deum conjiceret clamando: *Domine Deus, tu optimè noscens, insufficientiam meam. hoc non obstante mihi aliquando præceptum servatu impossibile imposuisti, nec vires novas tales dedisti, ut servare possem; ergo potiùs tu es causa transgressionis talis præcepti. quam ego: tu enim potuisses non præcipere, ego verò hoc præceptum semel à te positum non potui observare.* Revera si Rex aliquis malefactori, ob certum delictum in vincula conjecto (pone etiam, quòd stimulis conscientiæ agitatus talis Malefactor ipsemet suum delictum coram Judice manifestaverit, ac sponte vincula subierit) Si Rex, inquam, huic malefactori manibus, pedibúsque ligato de novo mandaret, ut illico suum thronum accederet, alias novam gravissimam subiturus pœnam talis Rex, nisi prius vincula solvi jubere

cen

censeretur immisericordissimus, nec malefactori (utpote in his circumstantiis impotenti) nullatenus adscriberetur culpa, seu tanquam peccaminosa transgressio hujus mandati de accessu ad Thronum Regium, sed potius Regi ipsimet impossibilitas mandati.

76. Non credis forsan Catholice, quod similia quæ de impossibilitate servandi nonnulla præcepta, ac de libertate post Adæ peccatum per concupiscentiam quasi vincula dicuntur, teneant atque defendant Lutherani? Audi Magistros eorum Gerandum, & Lomer, apud Pichler Part. II. Theologiæ Polemicæ Controv. I. Art. I. III. & IV. ubi I. admittunt definitionem S. Augustini peccati ut sic, *quòd sit dictum, factum vel concupitum contra legem Dei.* Cujus explicationem Catholicam, tu Lector benevole, vide apud Reiffenstuel *Tract. 3. Theol. Moral. dist. 1. q. 2.* II. jam ipsi dividunt peccatum ut sic in Mortale & Veniale, ast longè in alio sensu quam Catholici Nos enim Catholici veniale dicimus, quod vel ex parvitate materiæ (puta ablatio unius oboli apud divitem) vel ex imperfectione actus (puta ob defectum plenæ advertentiæ ac deliberationis) non solvit amicitiam Dei, etsi aliquam mereatur pœnam temporalem. E contra verò Acatholici ex genere suo, ajunt, omnes transgressiones legum esse peccata mortalia, sicque æterno supplicio digna, puta ablationem unius oboli, levissimam indignationem: imò (quod mireris) motus quoque primo primos rationem prævenientes, posito et-

iam, quòd in somno citra ullam causam prius i Vigiliis datam contingerent, dicunt esse tran gressiones contra præceptum Decalogi, *No concupisces.*

77. Quare afferunt III. circa divisionem pe cati in mortale & veniale respiciendum poti esse ad personam, quæ legem transgreditu quam ad parvitatem materiæ, qualem non a mittunt &c. si enim illa sit persona venia hau digna (quales inquiunt esse homines nondu per Baptismum *renatos*, vel renatos quiden ast per sua peccata iterum *Justitiam Christi d perdentes*) omnes transgressiones legis etiam i deliberatè, vel absque liberatè indifferent contingentes, apud hosce fore peccata mort lia, pœna æterna damnationis subjecta. E. apud Turcam, vel Judæum motus levissim indignationis, aut carnalis concupiscenti quamvis fuerit primo primus, ac rationem pr veniens; Econtra verò, si homo per fidem mel apprehendit justitiam Christi, nec eand iterum deperdidit, tales ipsissimi motus iras biles, vel carnales ex parte hujus, *veniam m rerentur*, ut sibi non imputarentur ad pœn æternam, sed per umbraculum meritorum Ch sti tegerentur, atque sic ex hoc capite ratio *veniæ* vocarentur *venialia* peccata. Ubi tame ut sint talia apud similes justos, IV. Req runt, ut transgressio contingat ex infirmitat vel ignorantia, aut prava concupiscentia si perfecta advertentia, & consensu, atque pe cator desuper doleat, & Mediatoris Chri

meri

meritis tegi petat, quod si hic lapsus (puta ab-
atio etiam unius oboli) fieret à justo scienter
meditato, cum complacentia, advertentia, ac
consensu, vel si, loquendo de præcedentibus
(puta motibus indeliberatis) nullus concipe-
retur dolor, etiamsi cognoscantur similes trans-
gressiones, tunc omnes istæ transgressiones juxta
ipsos forent peccata mortalia, imputarentur à
DEO, fides ac spiritus sanctus excuterentur, &
deinceps ipsos omnes motus etiam indeliberati,
concupiscibiles, ac irascibiles &c. imputatentur
pro gravi peccato, usque dum iterum per fidem
apprehenderent justitiam Christi. Ita Luthera-
ni, & quod hi dicunt de *renatis* seu *renovatis*, &
de *non renatis*, aut *renovatis*, idem tenent Cal-
vinistæ de *prædestinatis*, ac *non prædestinatis*, de
quibus omnibus adhuc recurret sermo, explican-
do Propositiones damnatas Jansenianas, & Ques-
nellianas. Interim solummodo notes velim, quam
difficulter (imò imperceptibiliter) memorati A-
catholici sistentes in dictis principiis, salvare que-
ant, DEUM non esse Auctorem peccati, saltem
quoad eas transgressiones, quæ non sunt in li-
bera potestate hominis, sicque peccata desuper
tali homini servatu impossibilia.

ARTICULUS XX.

De fide, & bonis Operibus.

78. IN compendium redigimus hunc articulum, utpote longiorem, fideliter tamen nihil substantiale de eorum doctrina intermittentes, quod

subinde in nonnullis quoque præcedentibus a ticulis (à potiori tamen verba formalia pon mus) pro majori claritate, & brevitate observ tum fuit. Qui totam Confessionem Augustana verbotenus videre cupit, eam in Theoligia P lemica P. Pichler prope finem reperiet. Igitu in præsenti.

79. Repetunt primo *Doctrinam suam d fide justificativa & bonis operibus Art. IV VI. & XII. ac alibi sæpius traditam, conque rentes, quod falsò accusentur, quasi bona oper prohibeant, cum tantum asserant, quod in ha confidere non debeamus.* Secundo *vituperan Concionatores Catholicos, quod olim de his rebu parum docuerint, tantum urgentes certas fe rias, certa Jejunia, fraternitates peregrina tiones, Rosaria, Monachatum, quæ vocant NE Opera puerilia.* Tertio *gloriantur novi Re formatores isti Ecclesiæ (si superis placeat quod Catholici ab ipsis admoniti non perinde uti olim, opera hæc inutilia atque puerili prædicent, atque insuper nunc fidei mentio nem faciant, de qua altum antea erat silentium* Quarto ajunt, *fidem hanc justificativam pavi dis conscientiis plurimum consolationis afferre quæ non possunt reddi tranquillæ per ulla bon opera, sed tantum fide; nam justificati per fi dem pacem habeamus apud DEUM per Domi num nostrum JEsum Christum, excitat nos*

Apo-

postolus ad Rom. cap.5.v.1. Quinto *admonent*
omines, quod hanc fidem justificativam non
ebeant sumere præcise pro fide Historica, qua-
is etiam est impiis, & diabolo, sed pro fidu-
ia, quæ consolatur, & erigit perterrefactas
ientes, quatenus firmiter credunt, & confi-
unt, sibi per merita, & justitiam Christi me-
iante hac fide apprehensam peccata sua non am-
lius imputari. Ita Lutherani: Ubi

80. Catholici ipsis ad singula puncta respon-
ent: *Ad primum* jam fuit ad Art. IV. VI. &
XII. probatum, quod sacra Scriptura non solum
idei, verum etiam dilectioni ac Pœnitentiæ, ali-
sque boni operibus adscribat remissionem pec-
atorum, augmentum gratiæ, & Regnum Cælo-
um vel de congruo, vel de condigno, media-
e, vel immediate, prout nimirum est status
romerentis ac qualitas operis, de quibus inte-
ger tractatus in Theologia speculativa habetur,
gendo de gratia & meritis. *Venite Benedicti*
Patris mei, inquit Christus apud Matth. c. 25.
v. 35. ac seqq. *Possidete Regnum paratum vobis*
a constitutione mundi. NB. esurivi enim & dedi-
stis mihi bibere. Illud sufficienter capere ne-
queunt Theologi Catholoci, quomodo Confes-
sionistæ volentes, fidem justificatam debere apud
illud, in quo existit ferre bona opera, tanquam
bonos fructus, quomodo (inquam) doceant con-
sequenter doctrinæ sui Magistri Lutheri, qui
inter propositiones à Leone X. damnatas 31.
voluit, quod etiam NB. *Justus in omni opere bo-*
no

no peccet; ubi ergo apud Justificatum vera, proprie talia bona opera? Quod si per bo opera velint peccata intelligere, gratis adm timus, in similibus nos non debere confidere.

81. *Ad secundum*, si aliqui fuerint Concion tores Catholici, qui nullam in pulpitis menti nem fecerunt (quod tamen ignoro) de fide bonis operibus, particulares hi homines ma fecerunt, longe pejus tamen Acatholici, si pr pter particulares hos abusus cum ingenti pe turbatione, & damno Ecclesiæ à fide apostat runt, nam *propter abusum non est tollendus usu* uti communiter receptum sonat proverbiu Ceterum falsitas hujus assertionis Augustan videtur ex ipsis ejusdem Verbis erui: si eni (uti fatentur) nostri Concionatores prædicaru de feriis ac Jejuniis observandis, de Confrate nitatibus, Rosariis, Monachatu &c. eo ipso præ dicarunt de bonis operibus. Vosne hæc ope *puerilia* publice pronuntiare, & sic in script Catholico Imperatori Carolo V. præsentare a si fuistis, cum ipsamet coronata Capita sæpiu eadem opera, quæ vos *puerilia* nominatis) sum ma devotione, ac populi ædificatione exercu rint? *pueriliterne* egit S. Basilius, qui tempo antiquissimo, id est circa annum Christi 369 (ubi veram adhuc agnoscitis Ecclesiam) cele berrimum suum Ordinem instituit? Puerilia e ercuerunt famosissimi sancti Patres, & Ecclesiæ Doctores, Hyeronimus, Chrysostomus Gregoriu Nazianzenus, qui primis adhuc sæculis mentio natum S. Institutum, seu, uti vos vocatis, *Mo nachatum* amplexi fuerunt? Absit ab impio fi

lio

o' ſuum ſanctiſſimum æque ac doctiſſimum Pa-
rem, nec non Eccleſiæ Columnam S. Augu-
inum nominare puerilem, eo quod ſanctiſſi-
nam fundaverit Religionem? Ut taceam jam
anctiſſimum Patriarcham Benedictum; pariter
rimis quinque ſæculis florentem, ſub cujus cu-
ullo quamplures Impetratores, Reges, & Prin-
ipes ſeſe abſconderunt. Iſtane exercere, aut
ro ſtimulo Virtutis in Cathedra Populo pro-
onere apud vos ſunt puerilia.

Ad tertium punctum patet reſponſio ex præ-
edenti: ſi enim mentionata puerilia non ſunt,
nec inutilia, potuerunt laudadiliter in Cathe-
dra Populo proponi. Quod ſi in aliquibus lo-
cis de neceſſariis fidei neque inpulpitis, neque
n inſtructionibus Catecheticis quidnam fuerit
adductum, error erat particularis, quales cor-
rexit quamplures Conc. Trid. tractando de Re-
formatione; exinde tamen nihil ſequitur ad in-
tentum: ſi enim in agro reperitur triticum, &
zizania, atque in vera Chriſti Eccleſia boni &
mali, mirandum non eſt, quod etiam in ali-
quibus locis mali ſubinde abuſus vigeant.

Ad *quartum* in primis non video, quomodo
fidem juſtificativam habens poſſit eſſe adeo tran-
quillus, & ſecurus de ſua ſalute, quoniam in
principiis Lutheri juxta propoſitionem à Leone
X. damnatam ordine 35. *nemo* NB. (adeoque
nec juſtus) *eſt certus. ſe non ſemper peccare mor-
taliter propter occultiſſimum ſuperbiæ vitium.* In-
ſuper ſi Domini Paſtores apud ſuas oviculas ſub-
inde Eccleſiæ Catholico Romanæ non affinge-
rent neſcio quæ falſa, qualia docere ne quidem
cogi-

cogitavit: si ipsis proponerent, quod sententi tenens *fidem sine operibus salvare*, fuerit ero Ætianorum, seu Eunomianorum, jam primi quatuor sæculis nimirum circa annum Christ 353. teste Joanne Sianda existentium: si insu per sincere adderent fundamenta Catholicorum cur hi negent, solam fidem salvare, nescio sane qualem consolationem & pacem, utrum no potius Conscientiæ stimulos atque anxietate essent habituræ dictæ oviculæ, commiseration dignissimæ. Pacem habeamus apud DEUM pe fidem, sed per fidem vivam, quæ sine operibu mortua est. *Si omnem* (NB. nulla hic excipi tur) *habuero fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum*, inqui Apost. 1. Corinth. c. 13. Commendent ergo Domini Pastores oviculis suis enixe charitatem habebunt enim exinde forsan circa fidem igno rantia invincibili laborantes, ac ceteroquin via mandatorum DEI graviter aberrantes sal tem hoc remedium restans salutis æternæ.

Ad *quintum* etiam nos Catholici volumus, ut fides sit conjuncta cum fiducia in DEUM, so lumodo negantes, quod hæc sola justificet. Audiant, quæso, errantes oviculæ verba formalia doctrinæ Catholicæ, & redeant ad ovile, in quo unus est Pastor. Textus igitur sic sonat: Sess. VI. Conc. Trid. c. VI. dr Justificatione, *Disponuntur ad ipsam Justitiam, dum excitati divina gratia, & adjuti, fidem ex auditu concipientes, libere moventur in DEUM, credentes, vera esse, quæ devinitus revelata & pro-*

omiſſa ſunt; atque illud in primis, à DEO ſtificari impium per gratiam ejus per re-mptionem, quæ eſt in Chriſto JESU; & m peccatores ſe eſſe intelligentes à Divinæ uſtitiæ timore, quo utiliter concutiuntur, ad nſiderandum DEI miſericordiam ſe conver-ndo, in ſpem erigunt, NB. fidentes, DEUM i propter Chriſtum propitium fore &c.

ARTICULUS XXI.

De Cultu Sanctorum.

2. DE hoc docent, *quod memoria Sanctorum proponi poteſt, ut imitemur fi-m eorum, & bona opera juxta Vocationem. Iti Cæſar imitari poteſt exemplum David in ello gerendo ad depellendos Turcas à Patria. ed Scriptura non docet, invocare Sanctos, aut etere auxilium à Sanctis, quinimo Chriſtum opulo nobis Mediatorem, Propitiatorem, Pon-ificem, & Interceſſorem &c.* Ita Lutherani.

83. Econtra vero Catholici, pro aris & focis oquentes, defendunt, poſſe Sanctos in Cœlis on ſolum coli, verum etiam invocari, atque b ipſismet auxilium peti, idque erui ſaltem de-uctive ex ſacra Scriptura. Et dato etiam, uod illic non haberetur, ſufficere deberet con-inua praxis etiam antiquiſſimæ Eccleſiæ, per

Testimonia SS. PP. primorum quinque sæcul-
rum, nobis manifestata.

84. Ut autem hæc veritas Catholica magis i
telligatur, ante probationem ejusdem pr
notandum, quid sit Cultus & quid *inv*
catio. Itaque cultus ut sic, est *excellent*
in altero relucentis agnitio, ejusque cum debita an
mi submissione contestatio. Solet is in sensu la
giori etiam dici *adoratio*, quamvis rigorose l
quendo adoratio competat soli DEO. Div
ditur autem cultus ut sic in *politicum* seu *Civile*
& in *Religiosum* pro diversitate excellentiæ
altero reçognitæ: nam si excellentia alteri
respicitur pure naturalis qualis est in Princip
bus, Magistratibus, Parentibus &c. etiam cu
tus exhibitus censetur mere *policitus* ac *Civil*
Sic solemus apud magnos Principes flectere g
nua, apud Illustres præsentes detegere caput &
Quod si vero excellentia alterius respiciat
supernaturalis, cultus exinde exercitus erga t
lem dicetur *Religiosus*, qui si exhibetur DE
est cultus *Latriæ*, si Beatissimæ Virgini, *Hype*
duliæ: si Sanctis, *Duliæ*, de quibus vide Re
fenstuel *Tract. 5. Theol. Moral. Dist.* 1. *q. 3. & 4*

Loquendo de *Invocatione*, eadem est *petit*
Auxilii vel patrocinii alterius cum aliqua fiduci
Addit igitur invocatio super cultum adhuc du
nimirum *fiduciam cordis, ac preces* ad illos, qu
colimus, & quorum patrocinium seu auxiliu
imploramus, directas, pro quo.

85. Sciendum ulterius, quod, dum DEU
invocamus, nullatenus *Patrocinium* (cu
ip

ɔse sit superiùs) sed potiùs *auxilium* humillimè agitemus ab Eodem, tanquam ab Auctore mnium gratiarum, & Donorum, qui ex proria sua Virtute, potestate, & Auctoritate, otest petita nobis clementissimè conferre. contra Sanctorum frequentiùs, saltem in petionibus, imploramus potiùs *Patrocinium*, ut ti tanquam singulares Dei amici sint Intercesɔres, Patroni, & Advocati nostri apud ipsum ɔeum, pro nobis & nobiscum orando, quaenus tanquam Auctor omnium gratiarum hoc el illud beneficium elargiri, seu hoc aut illud alum misericorditer avertere dignetur. Et inc ad Deum clamamus: *Miserere nobis;* ad anctos verò, *orate pro nobis.* Nolo tamen er hæc dicta negare, quod aliquoties Sanctoum non solum *Patrocinium*, verum etiam *auxilium* immediatè petatur, suspirando E. G. ad eatissimam Immaculatam Virginem pro dono astitatis; ad S. Antonium Paduanum pro inentione rerum deperditarum; ad S. Apolloiam pro avertendo dolore dentium &c. non uasi putaremus, Sanctos habere hanc potetatem largiendi similes gratias ex se ipsis, sed uia existimamus, Deum hisce tanquam speialissimis Amicis hujusmodi potestatem quasi ɔræmium accidentale dedisse, vel quia & hi in ita quoad talem Virtutem singulariter eminueunt, vel in simili parte corporis amore Dei ormenta principaliter sustinuerunt, ut hac raione aliis invocantibus similia dona conferre queant. Majoris claritatis gratia pro exemɔlo nobis serviat magnus aliquis in Aula Regia

Minister, quem Rex in signum æstimationis atque amoris sui plurimis cumulat muneribus apud talem Ministrum vel possum immediat rogare auxilium, supplicando E. G. pro al quo ex his pretiosis munusculis sibi à Rege do no datis, vel implorare patrocinium, quate nus meum agat Patronum apud ipsum Regem apud quem pro gratia supplico. Unde max mam Catholicis faciunt injuriam, qui eos qua Idololatras, & Ethnicos proclamant; nullate nus enim nos colimus Sanctos tanquam Deos cultu Latreutico, nec imploramus, quasi à s habentes Virtutem sanandi &c. sed veneramu tanquam amicos Dei, Patronos, vel auxilia tores mediante ipsomet Deo, qui honoratu in Sanctis suis, & à quo tanquam immenso o mnium donorum mari diversa gratiarum flum na principaliter exeunt, & ultimato iterum i illud mare redeunt. H. N.

86. Respondetur I. Saltem deductivè ex Sa cra Scriptura habetur, licitè invocari Sancto in Cœlis. Probatur *Primò*, Juxta Sacram Scri pturam possunt invocari pii homines in hac v ta adhuc degentes: ergo rectè exinde deduc tur, multò magis posse invocari Sanctos in a tera vita existentes: cur enim hi in gratia jam confirmati, atque singulares amici Dei essen deterioris conditionis, quam homines in te ris, non raro, quamvis cæteroquin pii, non nullis tamen imperfectionibus maculati? An teced. Probat. ex *cap. 15. ad Romanos v. 30.* ub S. Paulus ait: *Obsecro vos, ut adjuvetis me i ora*

rationibus pro me ad Deum, & ad *Coloss. cap.* .*v. 4. Orationi instate &c. orantes simul & pro* *obis.*

Probatur 2. Juxta Sacram Scripturam Angeli possunt invocari: ergo etiam Sancti; cùm eadem sit utrobique ratio. Anteced. probatur; sic enim Angelum invocavit Jacob Patriarcha Osee *cap. 12. vers. 4.* ibi: *Jacob invaluit ad Angelum, flevit, & rogavit eum*, sic Eliphas Job Amico suo *cap. 5. v. 1.* in miseriis sequens dedit consilium: *ad aliquem Sanctorum convertere.* Super quem textum D. Augustinus apud quendam per *Sanctos* intelligit *Angelos.* Nec obest Consilium Leodicense teste Theodoreto prohibens invocationem Angelorum. Etenim in primis illud erat Concilium præcisè particulare, quod non habet Auctoritatem fidei conformiter Quæst. Prolegom. nisi quoad ea, respectu quorum à summo Pontifice approbatur, aut à tota Ecclesia recipitur. Deinde prohibuit invocare Angelos non absolutè, sed tanquam Deos minores, qui fabricâssent mundum, prout voluit Simon Magus. Ita S. Paulum intelligunt SS. Hieronymus & Chrysostomus.

87. Respondetur II. Dato etiam (nullatenus tamen concesso) quod ex Scriptura non sufficienter colligeretur licita Invocatio Sanctorum, deberet pro hoc sancto exercitio sufficere Traditio Apostolica, quam declarat praxis continua Ecclesiæ ex Patrum antiquissimorum

Testimoniis nobis innotescens. Sic in *prim*
statim *sæculo* præter Liturgias S. Petri & Jaco
bi, Divus Dionysius Areopagita suasit, ut qui
suæ parvitatis conscius adeat ad aliquem Sanctum
ut se adjuvet, ac pro se roget. Sæculo II. S. Ire
næus *lib. 5. cap. 19.* Beatissimam Virginem Ma
riam proposuit tanquam *advocatam. Sæcul*
III. Origenes in Lament. inquit: *Incipiam m*
genibus prosternere, & deprecari universos San
ctos, ut mihi non audenti petere Deum propte
nimietatem peccati succurrant. Sæculo IV. & V
tot adsunt SS. PP. textus, ut nec Adversar
moderni, nominatim Lomer, audeant nega
re, pro tunc jam viguisse invocationem San
ctorum. *Ut efficax nostra sit oratio* (inquit S
Ambrosius precat. 2. præparante ad Missam
B. Mariæ V. suffragia peto &c. Apostolorum In
tercessionem imploro &c. Martyrum preces d
posco &c. Confessorum Orationes expostul
Cui adstipulatur S. Augustinus in meditat. *ca*
40. Exaudi me Trinitas Sanctorum per merita Pr
phetarum, per suffragia Apostolorum, per Constan
tiam Martyrum, per fidem Confessorum, per casti
tatem Virginum, & NB. per intercessionem omn
um Sanctorum. Plures similes textus & Oratio
nes reperies apud Controversistas, notante
apud Pichler *Part. 2. suæ Theolog. Polemicæ hi*
fundamentaliter refutantem Præconem Augu
stanum Lomer, qui per quaterniones plus
quam quinquaginta veritatem istam Catholi
cam impugnare præsumpsit: Recogitent Do
mini Pastores ultimam vitæ suæ luctam, ubi
antequam in longam eatur æternitatem, pug
nan

andum adhuc eſt cum potenti illo adverſario, qui tanquam leo rugiens circuit quærens, quem devoret, 1. Pet. c. 5. an non conſultum tunc foret cum SS. PP. Auguſtino, Ambroſio, & aliis B. Virginem Mariam, atque Sanctos conciliare ſibi tanquam adjutores, & Patronos, quam eosdem cum Luthero excludere?

88. Dices I. Chriſtus qua Homo, unicus eſt Mediator, Propitiator, Pontifex & Interceſſor noſter, per quem acceſſum habemus ad Deum juxta illud 1. Timoth. cap. 2. v. 5. *Unus eſt Mediator Dei & hominum, Homo Chriſtus Jeſus:* ergo Catholici non rectè invocant plures nimium Sanctos, tanquam Mediatores, & Interceſſores pro nobis ad DEUM. Reſpond. Explicando textum diſting. Ant. Chriſtus qua Homo unus eſt Mediator & Interceſſor noſter ad Deum principalis, & in quem ultimato omnia redundant: concedo; minus principalis, nego. Chriſtus itaque qua Homo in tantum eſt unicus Mediator noſter Principalis & in quem ultimato omnia redundant, quatenus ex Ejusdem meritis, ſanguine, & NB. Redemptione omnes Reliqui facti ſunt Sancti, amici Dei &c. valentes exinde ſuum pro Clientibus interponere Patrocinium, & quaſi Diſpenſatores Dei præſtare auxilium, prout textus, ſi integer ponitur, ſe ipſum declarare videtur ſequentibus formalibus: *Unus Deus, unus mediator Dei & hominum Homo Chriſtus Jeſus NB. qui dedit Redemptionem ſemetipſum pro omnibus.* Alias ſanè ſi per Chriſtum minus principales, & me-

diati Interceffores excluderentur, nec tales fu
rent pii in terris, nec Angeli in Cælo contr
ipfos textus Sacræ Scripturæ fuperiùs in Re
fponfione I. adductos. Sifte anteoculos tuo
in Aula Regia unicum Regis filium, omnia apu
Patrem valentem, fimul tamen etiam poten
tes Miniftros, & Regis amicos, quos Rex ho
norari cupit. Num malè, aut filio Regis in
juriam facit, qui equidem pro fuo principa
Patrono filium Regium fibi eligit, aliquoti
tamen etiam Regios amicos, & Miniftros a
cedit, ut vel fibi ulteriorem apud Regium Prin
cipem favorem, vel apud ipfum Regem Patre
Supplicatam impetrent gratiam?

89. Dices II. Sancti in tanta diftantia Cœ
à terra non vident, nec audiunt noftras pre
ces, neque intelligunt internè directa ad ipfo
fufpiria in particularibus noftris neceffitatibu
ergo non funt invocandi, cùm foret labor fru
ftraneus. Antec. Probatur ex illo *Eccl. c. 9*
Viventes fciunt fe morituros, mortui verò nih
noverunt ampliùs. Et ex *Ifaia c. 63. Abraha*
nefcivit nos; & Ifrael ignoravit nos. Refp.
Si etiam cum noftro Bernardino Vetvveis i
fuo Speculo transmitteretur, Sanctos nec au
dire in particulari noftra defideria & preces
necdum fequi, Hos non effe invocandos, e
quòd adhuc poffent generaliter pro omnibu
eosdem implorantibus fuam interponere inter
ceffionem apud Deum omnia videntem. Refp
II. Quamvis Sancti has hominum preces non
viderent, poffent tamen à Deo quafi audire
feu

ſeu percipere per ſpecialem Revelationem. Reſp. III. Sanctos ſimilia, uti ipſosmet Angelos, videre in Deo tanquam clariſſimo ſpeculo. Textus pro contraria ſententia adducti, ſi quid probarent, ſolummodo oſtenderent, quod in Antiquo Teſtamento non fuerint cognita iſta ſuſpiria, & invocationes in hac vita degentium, cùm Patres in Lymbo clariſſimum hoc ſpeculum, nempe eſſentiam Divinam ſimiles invocationes repræſentantem necdum intueri potuerint. Deinde præfati textus nec ſunt ad propoſitum; primus enim, uti ex contextu patet, ſolummodo vult, mortuos nihil ampliùs conducens ipſis ad bona opera, & ad peragendam Pœnitentiam noſcere, ſicut noſcunt viventes, ſe morituros, & exinde etiam remedium contra peccatum poſſunt aſſumere. Secundus textus declaratur, quod Abraham Iſraelitas non ampliùs noverit tanquam filios ob ſua peccata, ſic pariter ſponſus in Parabola Evangelica de decem Virginibus dicit ad fatuas, *Neſcio Vos.* Clementiſſimus avertat Deus, ne ſimilia ſuo tempore verba, *Neſcio Vos*, loquatur ad Acatholicos, dum Cœleſtes cum ſponſo celebraturi nuptias intrare volunt januam Regni Cœleſtis, non portantes ſecum oleum bonorum operum, & lumen veræ charitatis. *Qui rectè & credunt, & vivunt, juſtè aſſimilantur quinque prudentibus: qui autem profitentur quidem fidem in Jeſum, non autem præparant ſe bonis operibus ad Salutem, reliquis quinque aſſimilantur Virginibus fatuis*, in-

quit antiquissimus Origines Homil, 37. in Mat-thæum.

§. VII.

Septem prætensi, & à Confessione Augustana p[illegible] septem Articulos Catholicis imputati abusus re-futantur.

90. Antequam descendam ad refutationem sin-gulorum præmonendum censui, quod & ipsa Confessio Augustana, priusquam singulos re-ferat prætensos in Ecclesia Catholica quasi in-troductos abusus, incipiat à verbis verita[illegible] non consentaneis, & claudat verbis sibi con-tradictoriis, ut nimirum vel sic eorum Confes-sio, tanquam *symbolum fidei suæ*, sit conform[illegible] ipsimet illorum *fidei*. Initium itaque circa ab-usus in formalibus ponit memorata Confessi[illegible] Augustana taliter: *quòd de nullo Articulo fid[illegible] dissentiant ab Ecclesia Catholica*, cùm tamen i[illegible] superioribus Articulis circa *fidem justificativam*, *bona opera*, *causalitatem Sacramentorum ex ope-re operato*, *ac invocationem* totaliter à Catho-licis discrepent &c. En in principio falsitatem! Item in Epilogo post Articulum VII. ajunt *quod de pluribus abusibus dici potuisset &c*. & ta-men in principio inquiunt, *paucos tantum es[illegible] abusus*, quos ipsi tanquam novos, & contr[illegible] voluntatem NB. Canonum receptos omittun[illegible] En in fine contradictionem! pergamus nun[illegible] ad singulos.

AR

ARTICULUS I.

De utraque ſpecie.

91. *LAicis datur utraque ſpecies Sacramenti in Cœna Domini &c. Et tantum conſuetudo non ita vetus aliud habet &c. Hæc verò conſuetudo non ſolum contra Scripturam, ſed etiam contra veteres Canones & exemplum Eccleſiæ recepta eſt.* Ita Acatholici

Econtra verò Catholici, etſi ultro admittant, in Scriptura non eſſe prohibitum, ut Laicis diſtribuatur Euchariſtia ſub utraque ſpecie; addunt tamen, ſed neceſſe ibidem præceptum poſitivè à Domino, ut porrigatur ipſis ſub ſpecie utraque; Item porrigere Laicis Euchariſtiam ſub una tantum ſpecie nec pugnare contra veteres Canones, nec contra exemplum Eccleſiæ antiquæ, in qua modo ſub una, modo ſub duabus Euchariſtia ſpeciebus dabatur. Veritas hæc Catholica ut pateat magis.

92. Supponendum eſt, etiam ſub unica tantum ſpecie panis vel vini realiter contineri Chriſtum Dominum totum carne & ſanguine, corpore & anima, Divinitate & humanitate ita tamen, ut vi verborum in conſecratione panis ponatur immediatè *corpus*; alia verò concomitanter; in conſecratione verò vini vi verborum *Sanguis Chriſti*. Cur autem tam in conſecratione panis, quàm vini reliqua ponantur

post concomitantiam, sicque realiter totu Christus; ratio est, quia Christus utrobique nimirum sub speciebus æquè panis, ac vini adest non tanquam mortuus (etenim post re surrectionem non ampliùs moritur ad *Rom.* c. *6. v. 9.*) sed tanquam vivus, & quidem hom Deus, ac consequenter propter naturalem connexionem partium inter se, & propte unionem Hypostaticam, naturam inter huma nam & Divinam in qualibet specie existit to tus Christus. H. N.

93. Respondetur I. Nullum est assignabil in S. Scriptura mandatum Divinum, quo Chri stùs Laicis præcepisset sumptionem Euchari stiæ sub utraque specie. Probatur 1. si fore assignabile aliquod tale mandatum, esset dedu cendum ex eo, quòd Christus in ultima Cœ na, dum instituit sanctissimum Eucharistiæ sa cramentum sub utraque specie panis & vini adjunxerit hæc formalia *Matth. cap. 26. Bibit ex hoc omnes.* Sed ex his verbis non eruitur mandatum Domini pro laicis, ergo. Majo-rem ultro fatentur adversarii in sua Confessio-ne Augustana. Minor probatur ex eo, quia Christus ibidem ultimam Cœnam instituit non præcisè per modum Sacramenti, sed & insuper per modum sacrificii, direxítque mentionata verba, *Bibite ex hoc omnes* ad Apostolos, quos consecravit Sacerdotes; adeoque ex his ver-bis non eruitur mandatum Domini pro Laicis, ut sumant Eucharistiam etiam sub speciebus vini. Confirmatur. Illi, ad quos Christus di-rexit hoc mandatum obtemperantes biberunt omnes

mnes; ita enim legitur *Marci cap. 14. v. 13.* *biberunt ex illo omnes.* Ubinam autem vel S. Scriptura, vel ex communi antiquæ Ec- eſiæ perſuaſione habetur, quòd pariter præ- r Apoſtolos biberint ex illo calice E. G. Pa- rfamilias Cœnaculi, & alii inſervientes? uòd ſi non: ſignum eſt, ad alios extra Apo- olos illa verba non fuiſſe à Chriſto Domino recta.

94. Probatur 2. Si mandatum Chriſti Domi- i in ultima Cœna ſumendi Euchariſtiam ſub traque ſpecie fuiſſet directum præter Apoſto- s ad omnes etiam Laicos; tunc ipſimet Apo- oli nunquam porrexiſſent Euchariſtiam Laicis b una ſpecie, ſed ſic porrexerunt: ergo. Iajor patet, quis enim audeat dicere, Apo- olos in cauſa tam ardua fuiſſe transgreſſos andatum Chriſti Domini? minor probatur: tenim Apoſtoli fidelibus, ad audiendam eo- um prius doctrinam congregatis, diſtribuerunt otiùs Euchariſtiam ſub ſpeciebus panis, jux- a illud *Actor. cap. 2. v. 24. Erant perſeverantes i doctrina Apoſtolorum, & communicatione fra- ionis panis;* de qua fractione Apoſtolus *1. Co- inth. cap. 10. v. 16.* ait: *Panem quem frangimus, onne participatio corporis Domini eſt?* Ubi haud ubiè pariter de ſpeciebus vini mentio facta uiſſet, ſi in omni diſtributione panis Eucha- iſtici etiam calix Domini non ſolùm potuiſſet, ed etiam ex mandato Chriſti in Communione aicorum neceſſario addi debuiſſet. Profecto eque Iſraelitæ comedentes Agnum Paſchalem, el Mannam de Cœlo pluentem (quæ NB. erant figu-

figuræ *Eucharistiæ*) leguntur adjunxisse semp[er] ac necessario aliquem potum: cur ergo à figu[ra] non liceat hîc argumentari ad figuratum?

95. Probatur 3. Non solùm Apostoli, ve[rùm] etiam successores in primitiva Ecclesia, a primis quatuor sæculis sæpiùs porrexerun[t] Laicis Eucharistiam sub unica tantum speci[e] vel panis, vel vini: ergo signum est, quo[d] ex parte Laicorum non adsit mandatum Do[mi]ni semper sub utraque specie sumendi Eu[cha]ristiam. Consequentia patet, nam ex Con[fes]sione Adversariorum Ecclesia antiqua pr[i]mis quatuor sæculis erat adhuc in sua doctri[na] conformis Doctrinæ Christi, *sponsa immacu[la]ta*, ac *sine rugis*. Antecedens verò proba[tur]: sic enim I. jam ad annum Christi 57. itine[ran]tibus hoc Sacramentum datum fuit sub so[la] specie panis, ut in vitæ discrimine (Sacer[do]tibus pro tunc adhuc valde raris) Viati[co] muniri possent. Ita apud Franciscum Hen[no] testatur Baronius ad dictum annum. II. Græci per totam quadragesimam (exceptis die[bus] Sabbatinis & Dominicis, quibus Sacerdote[s] consecrabant) communicabant solummodo e[x] *præsanctificatis*, id est, ex illis tantummodo ho[s]tiis, quæ aliis jam diebus, puta Sabbatinis & Dominicis fuerant à Sacerdotibus consecratæ, de quo usu videantur Concilium Laodicense *can. 49.* Trullanum *can. 51.* & Innocentius I. in *Epistol. I. c. 4.* III. Pariter primis sæculis tradebatur Eucharistia Eremitis, ut in subtu[gu]guria deferrent, ac tempore sibi bene viso su[mer]merent, quod idem fiebat in navigatione lon[ga],

ı, aut gravi perſecutione quoad alios: non
ıtem eſt veroſimile, quòd ſpecies vini ſimul
ım hoſtia ſecum acceperint, tum quia præ-
rtim continuante diutiùs perſecutione, Eu-
ıariſtia aliquoties per integrum annum reſer-
ıbatur; tum quia ab Eremitis ſæpiùs ad remo-
ſſimos à loco receptionis receſſus defereba-
r: ubi interim ſpecies vini fuiſſent corruptæ.
a teſtantur Tertullianus, S. Cyprianus, Cle-
ens Alexandrinus, Baſilius, & alii paſſim apud
ontroverſiſtas videndi. IV. Infirmis, ſaltem
ıa, alteráve vice porrigebatur Euchariſtia
b ſola ſpecie panis, uti præter Euſebium Cæ-
r. *lib. 6. Hiſtor. Eccleſiaſt.* plures citat Cardina-
; Bellarminus hîc. Item infantibus necdum
otentibus ſolidum cibum comedere olim inſtil-
batur præciſè ſacratiſſimus ſanguis Chriſti ſub
eciebus vini &c. ergo à primo ad ultimum in
rimitiva Eccleſia non porrigebatur ſemper Eu-
ıariſtia ſub utraque, ſed aliquoties etiam ſub
nica tantum ſpecie.

96. Reſpondetur II. Cùm ſacra Communio
ıb utraque ſpecie non fuerit à Deo Laicis præ-
epta, ſed tantum permiſſa, prout jam ante
oncilium Conſtantienſe docuerunt Alexander
lenſis, Albertus Magnus, D. Bonaventura,
: D. Thomas apud noſtrum Boſco hic *diſt. 4.
ect. 8.* potuit exinde Eccleſia pro diverſitate
emporum & circumſtantiarum hanc commu-
ionem ſub ambabus ſpeciebus, vel adhuc per-
nittere, vel etiam poſitivè ex gravi cauſa præ-
ipere, aut prohibere, prout videbatur in Do.
mino

mino. Probatur 1. Ex Poteſtate Vicaria Chri-
ſti: ſi enim Rex in temporalibus poteſt ordina-
re ea, quæ ex una parte non ſunt contra man-
datum Divinum, & ex altera ſpectant ad bo-
num temporale Reipublicæ, cur non æquè Vi-
carius Chriſti S. Petrus, & ſucceſſores quoad
illa, quæ reſpiciunt bonum ſpirituale? Acce-
dit, quòd S. Paulus tanquam Miniſter Dei, &
Diſpenſator Myſteriorum ejus, partim non-
nulla, quæ non ſunt contra mandatum Divi-
num actualiter diſpoſuerit ſpectantia adhuc ad
Cœnam Domini, uti patet 1. *Corinth. cap. 11.*
v. 33. partim plura adhuc ordinare intenderit,
uti colligitur ex propriis *loc. cit. v. 34.* ibi: *Cæ-*
tera, cum venero, diſponam. Cur igitur hæc
poteſtas diſponendi denegetur Petro, & illius
ſucceſſoribus?

97. Reſpondetur III. Sacra Communio ſub
utraque ſpecie fuit defacto ab Eccleſia Catho-
lico Romana, præſertim à Concilio Conſtan-
tienſi *ſeſſ. 21. cap. 2.* & ibidem *Can. 2.* rectè Lai-
cis ordinariè prohibita ex cauſis valde gravi-
bus; hincque immerito eadem propterea tra-
ducitur ab Acatholicis, prout magis patebit
aſſignando nonnulla ex motivis prohibendi.
Itaque 1. porrectus antea Laicis ſanguis non
raro in Communione, præſertim apud pueros
Ruſticos, tremulos ſenes; vel in magna com-
munione compreſſione effundebatur cum ma-
gna irreverentia ſanctiſſimi Sacramenti, ad
quam evitandam etiam jam antea fuit apud In-
fantes ſublata conſuetudo ſumendi ſacratiſſi-

mun-

um Sanguinem. 2. Species vini non potue-
int, maximè in magis remotioribus & Eccle-
s filialibus, tam promptè haberi pro ægro-
s; nam reservatæ acescebant faciliter non si.
e gravi irreverentia SS. Sacramenti, maximè
n Regionibus calidioribus, & tempore æsta-
s. 3. Idem sæpe contingebat, quando in ma-
imis solemnitatibus, refrigescente in dies de-
otione, magna vini quantitas consecrata re-
ansit, quam deglutire Sacerdotes frequenter
bhorrebant, repertis in fundo Calicis variis
on raro sordibus, præsertim si & Vetulæ ex
aribus stillantes, lepra, aliísque deformitati-
us, quas natura abhorrere solet, affecti, vel
ehementi tussi molestati, præsertim alias agre.
tes homines ex illo calice biberunt. 4. Cessa.
at frequens usus Eucharistiæ, præsertim in
Ecclesiis pauperibus, & ubi vinum caro eme-
batur pretio. 5. Magna in hoc puncto inter
membra Ecclesiæ extabat difformitas, populo
n una regione sub una, in altera sub duplici
pecie SS Sacramentum Eucharistiæ sumente.
Hæc, præsertim periculum irreverentiæ, ut
meliùs evitentur, tandem Ecclesia præcepit,
ut Laicis deinceps, nisi ob novas circumstan-
tias aliter aliquando disponendum videatur,
SS. Eucharistia non nisi sub speciebus panis por-
rigatur, quamvis & hi antecedenter potuerunt
calicem sumere, non prohibente id Christo,
sed relinquente determinationem charissimæ
Sponsæ suæ Ecclesiæ. Ut autem hoc magis ca-
piatur ab Acatholicis, & eorum objectiones
clariùs solvantur.

98. Sci-

98. Sciendum 1. Catholicos omnino admittere hoc Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum fuisse institutum in ultima Cœna Domini; ibi enim post prolata verba consecratoria sub speciebus panis & vini verè continebatur SS. Corpus & Sanguis Christi, in quo principaliter consistit dictum Sacramentum, quod dein à fidelibus devotè acceptum per modum cibi spiritualis longè magis confortat animam, quam cibus naturalis ipsum corpus. 2. Defendunt Catholici cum Concilio Trident. *Sess. 22. de Sacrific. Missæ cap. 2.* Sanctissimam Eucharistiam non solùm in ultima Cœna habuisse rationem Sacramenti, verum etiam rationem sacrificii incruenti, repræsentantis cruentum in ara Crucis sacrificium, ubi utrobique Hostia, seu Victima pretiosissima est ipsemet Christus Cœlesti Patri oblatus. Docent, hanc cruenti sacrificii repræsentationem in eo vel maximè consistere, quòd mysticè ac vi verborum utriusque consecrationis separetur corpus à sanguine, quamis realiter loquendo tam in consecratione panis quam calicis adsint corpus & sanguis Christi cum anima & Divinitate, de quo vide Reiffenstuel *Tract. 14. Theolog. Moral. Distinct. 5. quæst. 1. 2. & 4.* Firmiter credunt conformiter Concilio Trident. *Sess. 22. de Missæ sacrif. Can. 2.* Apostolos in ultima Cœna à Christo fuisse simul consecratos novi Testamenti Sacerdotes, ipsisque traditam potestatem in corpus Christi verum, puta consecrandum, offerendum, & sumendum &c. ut

pos

oſt reſurrectionem eisdem complete fuit at-
ibuta poteſtas in corpus Chriſti myſticum,
uando Chriſtus Joan. cap. 20. v. 22. & 23. in-
ufflavit, & dixit eis: *Accipite Spiritum ſanctum, uorum remiſeritis peccata, remittuntur eis.* 5.
atentur cum Concilio Tridentino in formali-
us ſeſſ. 22. cit. c. 1. quod Chriſtus Apoſtolis
ı ultima Cœna tamquam novis Sacerdotibus
on ſolum *tradiderit corpus & ſanguinem, ut ſu- erent* (puta pro integrando ſacrificio) verum
tiam *eisdem, eorumque in ſacerdotio ſucceſſoribus, t offerrent, præceperit per hæc verba: Hoc facite ı meam commemorationem, uti ſemper Eccleſia atholica intellexit, & docuit.* Et licet hæc ul-
ma verba, *Hoc facite in meam commemoratio- em*, apud Evangeliſtas reperiantur ſolummo-
o penes conſecrationem panis; expreſſe ta-
ıen S. Paulus 1. Corinth. cap. 11. v. 25. teſta-
ur, eadem quoque à Chriſto fuiſſe addita in
onſecratione vini, prout de facto quoque in
Miſſa poſt conſecrationem calicis ad elevatio-
ıem dicuntur ſequentia: *Hæc quotiescumque fe- eritis, in mei memoriam facietis.* 6. Notant
Theologi Catholici, quod, etſi ex Concilio Tri-
dentino eruatur per verba, *Hoc facite in meam commemorationem*, Apoſtolis ac ſucceſſoribus
tanquam Sacerdotibus ſacrificantibus fuiſſe à
Chriſto præceptum, offerre hanc Hoſtiam, ni-
mirum SS. Corpus ac ſanguinem Chriſti, atque
etiam pro integritate Sacrificii ſumere illud:
diſputetur tamen adhuc inter Catholicos, utrum
pariter Laicis fidelibus, utpote non ſacrifican-
tibus, fuerit datum mandatum Divinum ſumen-

di illud saltem sub speciebus panis, sub quibus realiter præter corpus juxta jam dicta continetur concomitanter, sanguis Christi? ubi non defuerunt, præsertim ante Concilium Tridentinum graves doctores, uti noster Alensis, & D. Bonaventura apud Bosco, loco proxime citando, defendentes præceptum sumendi ex parte Laicorum esse præcise Ecclesiasticum, non Divinum, uti videre poteris apud Franciscum Henno, *Tract. de Eucharist. Disp. 9. quæst. 1.* La Croix *lib. 6. Theol. moral. Part. 1. num. 594.* & fusius apud nostrum Bosco hic *disput. 4. sect. 8. Conclus. 2.* 7. Advertunt Theologi Catholici de facto quidem Communiorem esse inter nostros sententiam quam etiam ex antiquioribus jam S. Scripturæ Expositoribus defendit noster Lyranus teste Sabino Bononiensi *part. 1. Lucernæ Mysticæ tract. 38. num. 93.* nimirum Laicis quoque à DEO mandari sumptionem Eucharistiæ, pro cujus tamen efficaciori probatione adducunt AA. potius alium textum Scripturæ, nimirum Joan. cap. 6. v. 54. *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis.* Hæc septem notanda si attente legantur, faciliter Adversariorum argumenta solvuntur, à quibus contra nostras resolutiones.

99. Objicitur I. Christus generaliter in ultima Cœna porrigens calicem dixit, *Bibite ex eo omnes:* ergo etiam Laicis datum est mandatum Divinum bibendi. Respondeo distinguendo Antec. Dixit ad assidentes mensæ Apostolos Testa-

eſtamenti novi Sacerdotes: atque ad eorum ccessores, *Bibite ex eo omnes*, conc. ad reli-os etiam non aſſidentes, ſeu præſentes, neg. tiones negandi ſunt allatæ in noſtris proba-nibus.

Urges: Sicut Chriſtus dixit in conſecratio-calicis, *Bibite ex eo omnes:* ita pariter in con-ratione panis ait: *accipite*, & *comedite*, Matt. p. 26. v. 26. ſed quoad manducationem cor-ris Domini Divinum mandatum intelligen-m eſt non ſolum de Sacerdotibus, verum et-n de Laicis, qui utique obligantur mandato vino ſumere corpus Domini: ergo etiam oad calicem Domini bibendum.

Reſpond. neg. minorem, uti enim manda-n *bibendi*, ita etiam *manducandi* erat directum ipſos Apoſtolos, atque ſucceſſores Sacerdo-, non autem ad Laicos; quod autem Laici ligentur mandato Divino ad ſumendam Eu-ariſtiam, Doctores illi Catholici, qui hanc te-nt ſententiam, non deſumunt ex allegatis riſti verbis, *manducate ex hoc omnes;* ſed prin-paliter ex aliis Joan. cap. 6. v. 54. præcedenti mero allegatis.

100. Objicitur II. Sicut Chriſtus in ultima ena dando panem præcepit comeſtionem per a verba: *Hoc facite in meam commemorationem;* per eadem verba porrigendo calicem man-vit bibitionem: ergo utrobique adeſt man-tum Divinum: Conſequentia tenet à parita-

te rationis: Antecedens vero probatur ex ec quia etsi Evangelistæ tractantes de ultima Cœ na in bibitione non æque, uti in comestione apposuerint illa verba: *Hoc facite in meam com memorationem*; testatur tamen Apostolus, factum fuisse à Christo utrobique; nam na rans Corinthiis suis Historiam; quæ contigit ultima Cœna. 1. Corinth. c. 11. v. 25. de Cali Domini ita loquitur: *Similiter & calicem po quam cœnavit* (supplet *accepit*) *dicens: Hic Ca novum Testamentum est in meo sanguine, hoc faci NB. quotiescumque bibetis: in meam commemor tionem.*

Ante Responsionem nota 1. tempore i Apostolorum fuisse Laicis permissum adhuc mere Eucharistiam etiam sub speciebus vi ut patet *loc. cit. v. 28.* Nota 2. Paulum n intendisse in illo *capite 11.* Corinthios suos struere, quasi non solùm permissio, sed eti mandatum Divinum esset, ut Laici sumant E charistiam sub utraque specie: nam de hoc hil pro tunc movebatur à Corinthiis. Vol igitur ibidem potius Corinthiis suis exprobr abusus, ab ipsis, dum celebrarunt hanc sacr Cœnam, introductos, & pro exemplo sobrii, que honesti convivii proponere Cœnam Do ni ipsiusmet. Videatur de hoc Cornelius à L pide in cit. c. 11. ad Corinth. H. N. Respo detur uti in priori objectione distinguendo A tec. sicut Christus in ultima Cœna præcepit c mestionem, ita etiam bibitionem præsentib Apostolis & aliis futuris Sacerdotibus conc Extraneis, atque Laicis, nego.

101. Ost-

101. Oſtendant igitur nobis Adverſarii in
ontroverſia tam famoſa aliquem Scripturæ
xtum, qui noſtra enervet ſuperius allegata
ndamenta, & clare probet, Chriſtum ſub his
erbis: *Hoc facite in meam commemorationem*:
oluiſſe etiam Laicis non ſacrificantibus man-
re poſitive ſumptionem ſanguinis ſub ſpecie-
us vini. Profecto nec Chriſtus Luc. cap. 24.
gitur dediſſe calicem diſcipulis euntibus in
mmaus, quando ibidem *accepit panem*, & *be-
dixit*, *ac fregit*, & *porrigebat illis*. *Et aperti
nt oculi eorum*, & *cognoverunt eum*. v. 30.
bi ex tam mirabili effectu apertionis oculo-
um mentis colligunt SS. PP. nominatim SS.
hryſoſtomus, Auguſtinus, Theophylactus, &
ieronymus apud Patrem Kedd in ſuo Con-
antino Magno, panem hunc non fuiſſe com-
unem, ſed Euchariſticum.

102. Objicitur III. Chriſtus Dominus, quan-
o Joannis c. 6. v. 54. præcepit univerſaliter,
cque etiam Laicis ſumptionem Euchariſtiæ,
on ſolum mandavit manducationem, ſed et-
m bibitionem calicis, & quidem ſub deperdi-
one vitæ ſpiritualis: ergo adeſt mandatum
Divinum bibendi ſanguinem etiam ex parte
aicorum. Antec. probatur ex ipſo textu ſe-
uentis tenoris: *Niſi manducaveritis carnem filii
ominis*, & *biberitis ejus ſanguinem*, *non habebi-
is vitam in vobis*: ubi pariformiter loquitur
acra Scriptura de carne ac ſanguine Filii Ho-
ninis. Ante Reſp. nota, quod primi, qui ex
is ipſis Chriſti verbis neceſſitatem Commu-
ionis ſub utraquè ſpecie ex mandato Divino

afferuerunt, dicantur circa annum Chri[s] 1409. vel 1412. Petrus Dredensis, & Jacobe[l]lus *Misnensis*, seu apud Sianda V. *Jacobellu[s]* melius *Misensis* in *Bohemia*, non in superio[ri] *Saxonia*. Hos Wicleffi erroribus contamin[a]tos secuti sunt Joannes Huss. cum suis, [&] ejus discipulus Hieronymus Pragensis à Co[n]cilio Constantiensi circa Annum 1415. dan[m]nati, ac subsequenter Lutherus & Calvinu[s] H. N.

Respondetur in primis, in allegato tex[tu] particulam & commode juxta phrasin Hebr[ai]cam alibi etiam sic usurpatam posse accipi di[s]junctive pro particula *vel*: sic pariter dix[it] Petrus Act. cap. 3. v. 6. *Argumentum & auru[m]* *non est mihi*, id est, argumentum vel aurum; sic Paulus 1. Corinth capit. 11. versic. 29. *Q[ui]* *manducat NB. & bibit indigne, judicium* (id e[st] damnationem teste D. Chrysostomo apud Co[r]nelium à Lapide) *sibi manducat & bibit*. Quan[t]vis ad damnationem hanc incurrendam n[on] necessario requiratur, ut *copulative*, seu sim[ul] indigne manducet & bibat, sed sufficiat *disju[n]ctive*, si alterutrum ex his indigne fiat, de qu[o] vide ulterius subtiliter discurrentem nostru[m] Bosco de Sacramentis *Part. 2. Disput. 4. sect.* *Conclus. 8.* His igitur stantibus, cur ob fu[n]damenta in nostris Resolutionibus allegata no[n] posset pariformiter discurri circa textum pr[æ]sentem?

Respondet. 2. Aliter distinguendo Ante[c]. Christus præcepit ibidem etiam bibitionem sa[n]guinis realiter, & quoad substantiam conce[do]

form[a]

rmaliter & quoad modum negatur. Id eſt, hriſtus quidem ibi præcepit, ut ſumatur à par- rei ſanguis Chriſti, quoad ſit etiam mandu- ndo panis vivus; non autem mandavit de- rminate in ordine ad Laicos quoad modum, nimirum expreſſe ſub modo bibitionis Chri- ſanguis accipiatur.

Hinc mirum non eſt, quod eodem capite 6. annis Chriſtus absque mentione alicujus bi- tionis ſoli manducationi hujus panis vivi, ſub o una cum carne ſumitur pariter ſanguis riſti, vitam æternam adſcripſerit. Sic enim gitur loc. cit. v. 50. *Hic eſt Panis de Cœlo de- ndens, ut ſi quis ex ipſo manducaverit, non mo- tur.* Similiter v. 52. *Si quis manducaverit hoc pane, vivet in æternum.* Item v. 59. *Qui nducat hunc panem, vivet in æternum.* In qui- s textibus nullibi ſit mentio de formali bibi- one.

103. Objic. IV. Gelaſius Papa expreſſe ndat. *Can. comperimus. 12. de Conſecrat. diſt.* ut Sacramentum Euchariſtiæ non dividatur liter, quatenus, *ſumpta tantummodo corporis cri portione, à calice Sacri cruoris abſtineatur;* go male à modernis Pontificibus prohibetur , quod Gelaſius fieri mandavit, & SS. PP. an- qui vel maxime commendarunt.

Reſpondeo in primis, hunc Canonem poſ- explicari conformiter priori Canoni undeci- o, quod nimirum loquatur de ſacrificantibus, n de Laicis communicantibus. Ita declarat . Thomas 3. *part. q. 80. Art. 12. ad primum.* tque etiam *Summarium* Canonis in Decreto

Gratiani sic habet. Deinde transmisso in A
tecedenti Adversariorum supposito, quod Po
tifex loquatur quoque de Laicis, negatur tame
consequentia quoad primam partem; etsi eni
Gelasius Papa secutus exemplum Divi Leon
serm. 4. de Quadrages. etiam sub grandi sacril
gio mandasset, ut pro suo tempore Sacra Co
munio sub utraque specie accipiatur, hoc t
men ideo factum fuisset, ut occulti plures M
nichæi, qui vinum abhorrent, credentes, ill
à diabolo creatum, exinde arceantur à Co
munione, ad quam alias, dum sub solis speci
bus panis Eucharistia porrigebatur, permixti
cum Catholicis non sine gravi irreverentia S
crilegi accedebant: quæ ratio apud nos his te
poribus jam cessat.

Sancti Patres, si qui ab Adversariis add
cuntur in contrarium, intelligendi sunt vel
illis temporibus, quibus Communio sub utr
que specie adhuc erat permissa, aut etia
præcepta, vel discurrunt de re sumenda, n
de modo sumendi, vel denique loquuntur
Sacerdotibus Sacrificantibus, non de Lai
communicantibus. Cæterum miror, Acath
licos adeo conqueri de subtractione Calici
cum tamen id ex gravissimis factum sit rati
nibus, & contra Lutherus hoc ipso Cali
carere paratus fuisset præcise in contemptu
alicujus Concilii, si ab eodem communio su
utraque specie præciperetur. Verba formal
Lutheri Tom. 3. Jen. de formula Missæ s
sonant: *Tunc* (id est, si præciperetur) *min*
me omnium vellem utraque specie potiri, imo tu
primu

'imum in despectum Concilii, vel statuti sui vel-
mus aut alterutra, aut neutra potiri.

ARTICULUS II.

De Conjugio Sacerdotum.

o4. DE hoc inquiunt, *quod ad evitanda publica scandala alias data, liceat Sacer-otibus illud instituere ex sequentibus*, 1. *quia 'aulus dicit: Habeat unusquisque uxorem suam ropter fornicationem. Item* 2. *juxta eumdem ielius est nubere, quam uri. Nam DEUS conjugi-m tanquam remedium humanæ infirmitatis insti-uit.* 3. *Quia idem Paulus* 1. *Timoth.* 4. *doctri-iam prohibentem conjugium vocat doctrinam Dæ-noniorum.* 4. *Quia pariter Paulus ait, Episco-um eligendum esse, qui sit maritus: cur ergo non tiam alius Sacerdos?* 5. *Quia Deus creavit ho-ninem ad propagationem, dicens: Crescite & mul-'iplicamini. Gen.* 1. *nec est humanæ potestatis sine ingulari dono, & opere Dei creationem mutare, & mandatum tollere Divinum.* 6. *Quia constat, in Ecclesia veteri Sacerdotes fuisse Maritos, & pri-num ante annos quadringentos (puta à Confessione Augustana computandos) vi coactos ad Cælibatum.* 7. *Quia ex antiquis PP. S. Cyprianus suadet Lib. I. Epistolarum Epistola undecima: adeoque à pari idem de virit.* 8. *Quia Cælibatus est res difficilli-ma, plerisque impossibilis, atque horrenda contra naturam parit flagitia & scandala.* 9. *Quia alias Ecclesiæ videntur aliquando defuturi Pastores, si*

 diu.

diutius prohibeatur Conjugium. Ita Pastores Acatholici loquentes pro Thalamo, & suis uxoribus, nec non, ut exinde Magistrorum, Lutheri & Calvini, defectionis causam præcipuam (amorem nimirum mulierum) saltem apparenter aliquo modo cohonestent.

105. Econtra Catholico-Romani inprimis quidem gratis admittunt, conjugium esse aliquid honestum & bonum. 2. Pariter in hoc rerum ordine ad propagationem generis humani necessarium. Atque 3. exinde respectu totius naturæ humanæ in communi præceptum, ita nimirum, ut saltem aliqui ex genere humano sint, qui illud contrahant, ne genus humanum deficiat. 4. Non autem obligari hoc præcepto singulos in particulari: alias enim Elias, Jeremias, Joannes Baptista, Joannes Evangelista, S. Paulus, pluresque SS. PP. antiquissimi cum primis fundatoribus SS. Ordinum violassent hoc mandatum. 5. Tenent, Cœlibatum esse meliorem conjugio: ita enim clare loquitur D. Paulus 1. Corinth. cap. 7. v. 38. & 40. *Qui matrimonio jungit Virginem suam, bene facit; qui non jungit, melius facit, Beatior erit, si sic permanserit secundum meum consilium, puto autem, quod & ego Spiritum Dei habeam.* 6. Afferunt, Cœlibatum esse naturæ humanæ gratia Divina (quæ facientibus, quod in se est, omnino non negatur) adjutæ observatu omnino possibilem; quomodo enim alias prudenter D. Paulus 1. Corinth. c. 7. v. 25. & loco proxime allegato tam absolute,

Vir-

irginitatem suadere potuisset? *Qui te horta-r, ut voveas, Ipse adjuvat, ut reddas*, inquit . August. in Psalm. 137. 7. Libenter con-edunt, quod de jure Divino non sit necessario œlibatus Sacerdotio annexus, cum defacto uoque Sacerdotes Græci, etiam non schis-atici, conformiter *cap. cum olim 6. de Cleric. onjugatis*, possint habere Uxores, quas ante cros Ordines duxerunt, licet post sacros Or-ines semel susceptos non liceat ipsis amplius ontrahere. 8. Defendunt, posse tamen ab cclesia Sacerdotio, & aliis sacris Ordinibus ecte annecti Cœlibatum; nam cum cœlibatus t res honesta, & bona, imo melior conjugio, simul observatu possibilis, cur Summo Pon-fici sit adempta potestas præcipiendi eundem casu, quo aliqui sponte & libere volunt su-cipere sacros Ordines? 9. Addunt aliquas ongruas rationes, cur Ecclesia actualiter alli-averit SS. Ordinibus Cœlibatum; ex quibus ræcipua est, quod primaria officia Ministrorum cclesiæ (puta *sacrificare & Sacramenta aliis inistrare*) melius administrentur à cœlibe, ut-ote magis mundo, quam à conjugato.

106. Hæc Catholicorum dicta si benè no-entur, facilis erit solutio rationum, quas in contrarium allegat Confessio Augustana; nam ad 1. Paulus 1. Corinth. cap. 7. v. 2. dum ait: *habeat unusquisque suam uxorem propter forni-cationem*; loquitur ad actualiter jam conjuga-tos, non ad solutos, ad quos ultimos primum v. 8. suum dirigit sermonem; in præsenti autem vult,

vult, ut unusquisque conjugatus penes se habeat, non autem repudiet uxorem suam *propter fornicationem*, id est, ne fornicetur cum altera. Ita textum istum explicat celeberrimus antiquissimæ Ecclesiæ Pater & Scripturæ Expositor S. Hieronymus Libro 1. contra Jovinianum. Aliam adhuc declarationem videre poteris apud Cornelium à Lapide in dictum textum. Ad 2. Verissimum est ibidem consilium S. Pauli illis adhuc solutis personis datum, quæ experientia doctæ putant, se non restituras tentationibus carnis, 1. Corinth. c. 7. v. 9. nempe, *quod melius sit nubere quam uri*, id est, *melius maritum ducere*, *quam fornicari.* Ita glossant S. Hieronymus Apolog. pro libris contra Jovinianum, Ambrosius, Augustinus & alii apud Cornelium à Lapide hîc. Ad 3. Doctrina absolute prohibens conjugium est doctrina dæmoniorum, hoc autem non facit Ecclesia Catholico-Romana, sed permittit libertatem, solummodo conditionate sacros assumentes Ordines adstringens ad Cœlibatum, idque propter excellentiam status & sanctitatem functionum. Ad 4. falsum est, quod Paulus umquam dicat, Episcopum eligendum esse, qui sit *Maritus.* Equidem 1. Timoth. cap. 3. sic habet, *oportet Episcopum esse unius uxoris Virum;* per hoc tamen nil aliud intendit, quam exclusionem Bigami, ut nimirum Episcopus eligendus non sit talis, qui duas successive habuerit ante Episcopatum uxores. Cæteroquin idem Apostolus ad Titum cap. 1. v. 8. desiderat Episcopum esse *sobrium,*

brium, justum, sanctum, & NB. continentem. ideatur de hoc S. Chrysostomus primorum eculorum Pater in 1. *Timoth. c. 3. & cap. 1.* l *Titum* Ad 5. etiam DEUS ad pisces & aves ixit: *Crescite & Multiplicamini*, non tamen uit hoc præceptum Divinum, sed potius beedictio. Dato autem, quod, censeatur manatum Divinum, non intendebat obligare singuos in particulari, sed solum genus humanum n communi. Ad 6. Quod Sacerdotes, qui ponte & voluntarie suscipientes sacros Ordines e submiserunt præcepto, quod fiant transgresores, æque parum injustum conseri debet, quam Violatores Legum Civilium ad observantiam ompellantur. Cæteroquin veritati omnino onsentaneum non est, quod hic usus primum nte quadringentos annos fuerit introductus; um Concilia in Germania habita, puta Aquisgrani, Moguntiæ, Wormatiæ &c. Cœlibatum nunc jam ante 800. annos statuerint. Quinimo S. Clemens primo statim sæculo præcepit, ut nullus Cœlebs ad Clericatum perveniens admittatur ad nuptias contrahendas, nisi Lectores & Cantores, uti expresse refertur in Jure Canonico inter Canones Apostolorum Canone vigesimo quinto. Ad 7. Verba formalia S. Cypriani vix credo esse fideliter allegata: apud Cornelium enim à Lapide in cap. 7. 1. Ep. ad Corinth. ℣. 9. sic sonant: *si perseverare nolint* (supple Virgines) *aut non possint, melius est nubere quam uri.* Ubi loquitur de Virginibus nondum DEO actualiter per votum dicatis, sed dicandis, quas monet, ne se DEO devoveant, si per-

si perseverare nolint. Cæteroquin eadem Epistola Virgines DEO per actuale votum jam dicatas vocat Christi NB. adulteras, si post votum castitatis Viris copulentur. En! sanctum Cyprianum potius pro nobis, quam contra nos. Ad 8. Cœlibatus perpetuus est quidem carni difficilis, non tamen impossibilis, accedente præsertim gratia Divina, observatisque ad Castitatem tenendam mediis, passim apud Ascetas reperiendis, inter quæ à SS. PP. vel maxime commendatur jejunium, quale profecto parum videtur curasse Lutherus, ignominose cum suis traducens abstinentiam à carnibus, & duplici refectione tempore Quadragesimæ, Angariarum atque Vigiliarum &c. à Catholicis præscriptam. Cæteroquin S. quoque Paulus sentit stimulum carnis; vicit tamen gratia Divina accedente, quæ si deesset, ex ipsis Acatholicorum principiis, & paritate rationis etiam conjugati reputandi forent adulteri in longiori morbo, vel absentia compartis, atque urgente simul concupiscentia ad alienam. Ad 9. Non advertimus nos Catholici propter annexum sacris Ordinibus Cœlibatum quempiam defectum Sacerdotum; nec propterea sanctissimam hanc Cœlibatum inter & Sacerdotium connexionem dissolvendam existimamus, eo quod hinc inde per accidens fiant abusus. Recogitent parum Acatholici, quæ flagitia apud ipsos aliquoties etiam ab Uxoratis, vel militibus, quibus matrimonium passim non conceditur, committantur.

ARTICULUS III.
De Missa.

7. DE hac ajunt 1. *Quod etiam apud ipsos Missa retineatur & summa re-*
rentia celebretur, nec non usitatæ ceremoniæ
e omnes observentur. 2. *Quod hæc habeatur*
lingua Germanica ad docendum populum.
Quod apud ipsos non admittantur Missæ pri-
tæ sed tantum publicæ, per quas ultimas in-
igi volunt Missas, sub quibus populus com-
nicet ad quam Communionem (subjungunt)
lli admittuntur, nisi antea explorati, & au-
i. 4. *Negant, quod ulla Missa etiam pub-*
a ex opere operato causet triplicem illum fru-
m à Catholicis assertum, nempe propitiato-
m, impetratorium & satisfactorium, quem
ristus potius contulit in Ara Crucis sacrifi-
crnento satisfaciens pro nobis, & nos Cœ-
i Patri suo iterum reconcilians. 5. *Exinde*
ant, in Missa contineri verum aliquod sac-
cium, docentes eam solummodo esse institu-
n, ut renovetur per ipsam memoria Christi,
mediante sumptione Eucharistiæ apud illum,
i utitur hoc Sacramento, fides excitetur, re-
morans, quanta per Christum accipiat Be-
icia; per quam memoriam hominis talis
scientia pavida erigitur, & nova afficitur
conso-

consolatione. 6. *Demum prætendunt varios Catholicis in Missis privatis introductos abusus ita, ut nulla res Divina ita videatur umquam ad quæstum collata fuisse, uti Missa.* Ita Acatholici, qua autem veritate, & fundamento videbimus infra successive respondendo ad singula. Interim

108. Prænotandum 1. ex Theolog. Moral. Patris Reiffenstuel Tract. 15. Dist. 5. q. 2. quod hæc vox *Missa* sit antiquissima. cujus jam meminit in Epistol. 6. ad Smirnenses S. Ignatius Antiochenæ Ecclesiæ tertius post S. Petrum Episcopus & Martyr, quod autem apud Latinos *Missa* idem apud Græcos est *Liturgia.* Porro juxta communem Catholicorum sensum Missa accipitur pro collectione omnium Orationum, quæ a principio ejusdem usque ad finem peraguntur. Principaliter vero Missa consistit in consecratione corporis & sanguinis Christi, mediante qua actione Sacerdos juxta dicenda verum peragit sacrificium incruentum, repræsentans nobis cruentum, sacrificium in Ara Crucis peractum, ex cujus Sacrificii cruenti virtute suam quoque vim obtinet. Pro quo

109. Prænotandum 2. Sacrificium ut sic proprie tale recte definiri, quod sit *Oblatio externa rei permanentis a legitimo Ministro exhibita DEO, qua significetur supremum illius Dominium mediante aliqua rei oblatæ destructione.* Ulteriorem hujus descriptionis declarationem reperies apud Reiffenstuel loc. cit. qu. 1. num. 4. & seq. Porro oblatio sacrificii semper erat in usu utpote

n ſolum in Lege Moſaica, verum longe an-
in ipſa lege naturæ exercita. Sic enim jam
mpore Adami legitur Abel obtuliſſe primoge-
tos gregis ſui, *Gen. cap. 4.* Noe de cunctis
coribus, & volucribus mundi poſt diluvium
n. 8. & Melchiſedech panem & vinum tan-
am *Sacerdos DEI Altiſſimi. Gen. cap. 14.*

110. Prænotandum 3. Sacrificium in Lege
oſaica fuiſſe diviſum tam ratione *materiæ*,
am ratione *formæ*. Ratione materiæ in Victi-
m, immolationem & libamen. *Victima* com-
ehendebat oblata, & in honorem DEI macta-
animalia. *Immolatio* res inanimatas ſolidas, pu-
panem, thus, fructus terræ &c. *Libamen*, res
nimatas liquidas per effuſionem in terram &c.
tione formæ ſacrificium dividebatur in Ho-
cauſtum, Hoſtiam pro peccato, & Hoſtiam
cificam. *Holocauſtum* erat ſacrificium DEO
tre in laudem, & ad cultum ſuum conſecra-
m in quo tota res oblata deſtruebatur, ſeu
mburebatur. *Hoſtia pro peccato* offerebatur
o peccatis, præſertim externis, atque legali-
is, vocabaturque *Sacrificium propitiatorium*;
bi res data partim cedebat in uſum Sacerdo-
m. *Hoſtia pacificorum* offerebatur vel in gra-
arum actionem pro aliquo beneficio impetra-
), & tunc alio nomine dicebatur *Sacrificium*
udis, vel pro beneficio impetrando, & erat
acrificium impetratorium, atque itidem una pars

comburebatur, altera Sacerdotibus dabatur, & tertia remanebat offerenti. H. N.

111. Respondetur I. In Missa, in qua à Sa cerdote offertur panis & vinum, verum pe agitur Sacrificium. Probatur ex S. Scriptu tali fundamento: A Christo; in ultima Cœn panem & vinum offerente, fuit peractum v rum Sacrificium: ergo etiam à Sacerdote e mandato DEI idem faciente in sui memorian juxta illud, *Hoc facite in meam commemoratio nem*, peragitur verum Sacrificium. Ante probatur: à Melchisedech offerendo panem vinum erat peractum verum Sacrificium: erg etiam à Christo in ultima cœna, antec. pat ex eo, quoniam, teste S. Scriptura Gen. 1 ℣. 18. protulit Melchisedech panem & vinun quia erat NB. *Sacerdos DEI Altissimi*, conseque tia vero principalis ostenditur; etenim Christ est *Sacerdos in æternum secundum ordinem Me chisedech*, teste Apostolo *ad Hebr.* cap. 5. ℣ adeóque pariter ab eodem in ultima Cœna p nem ac vinum offerente erat peractum veru Sacrificium; nam Melchisedech Sacrificans pane & vino fuit Typus offerentis Christi, u innuit ipsemet D. Paulus cap. 7. Hæb. v. 1 *Quis magis Sacerdos DEI summi* (loquitur o time ad propositum D. Cyprianus Lib. 2. Epist. *quam Dominus noster JESUS Christus, qui Sa rificium DEO Patri obtulit, & obtulit hoc qu dem, quod Melchisedech obtulerat: panem scil cet & vinum, hoc est suum corpus & sangu nem.* Plura de hoc reperies apud Bosc

Par

art. 2. Theolog. Sacrament. D. 5. §. 1. Conc̣lus. 1.

112. Confirmatur hæc veritas Catholica immediate de noſtra Miſſa taliter: Juxta Apoſtolum cap. 13. Hæb. ℣. 10. *Habemus altare de quo edere non habent poteſtatem, qui Tabernaculo deſerviunt*, nimirum Sacerdotes antiqui Teſtamenti: ſed ſi habemus verum Altare, etiam habemus verum Sacrificium: ergo *Subſumitur*: atqui nec tempore Divi Pauli, poſt peractum jam pro tunc cruentum Sacrificium, nec tempore noſtro aſſignabile eſt aliud verum Sacrificium, quam illud, quod peragitur in Miſſa: ergo. *Non taurorum carnes* (inquit Apoſtolus Andreas Preſtibus Achaiæ Presbyteris) *ego omnipotenti DEO Sacrifico, ſed immaculatum Agnum in altari.* Idem in ſuis Lyturgiis exprimunt Sancti Apoſtoli, Petrus, Jacobus, & Matthæus apud Coccium de Euchariſt. *Art. 4. Tom. 2. Lib. 6.* Idem ſentiunt SS. PP. plurimi, videndi apud Bellarminum, & noſtrum Berardium Vetweis hic. Cur igitur recedunt ſectarii noſtri temporis? forſan quid deeſt in Miſſa ad verum Sacrificium requiſitum? Abſit habemus altaria, habemus Victimam ſeu Hoſtiam, nimirum Chriſtum Dominum, Agnum Immaculatum, non quidem phyſice, moraliter tamen ac myſtice in conteſtationem ſupremi Dominii DEI occiſum, quatenus vi verborum conſecrationis ſanguis ſeparatur à carne, & Chriſtus modo ad operandum naturaliter inepto definitive,

compenetratis inter ſe partibus, utrobique ponitur.

113. Reſpondetur II. Miſſæ Sacrificium ex opere operato eſt propitiatorium, impetratorium & ſatisfactorium. *Propitiatorium* quidem quatenus cauſat ex opere operato gratias actuales, quibus peccator incitatur ad pœnitendum, ſibique DEUM iterum reddendi propitium: *Impetratorium* quatenus per id varia impetrantur beneficia ſpiritualia, & etiam temporalia, ſi ſint nobis utilia. *Satisfactorium*, quatenus delet pœnas pro peccatis quoad culpam jam dimiſſis ſæpe reſtantes. Probatur hæc Catholica veritas à pari: ſacrificium cruentum in Altari Crucis peractum cauſat enumeratos tres fructus, uti facile conſentiunt Adverſarii: ergo etiam Sacrificium incruentum: nam incruentum habet ſuam virtutem ex Sacrificio cruento, cujus eſt repræſentativum. *Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus pro hominibus conſtituitur in his, quæ ſunt ad DEUM; ut offerat dona, & Sacrificia pro peccatis*: inquit Apoſtolus ad Hæbreos cap. 5. ℣. 1. Vide de hoc Reiffenſtuel, *Tract. 14. Theolog. Moral. Diſtinct. 5 qu. 4.*

114. Reſpondetur III. Miſſæ ſacrificium applicatum pro defunctis prodeſt etiam ipſis ſaltem quoad fructum ſatisfactorium. Probatur: in Teſtamento antiquo Sacrificia applicata pro defunctis proderant ipſis: erpo multo magis Sacrificium Miſſæ in Teſtamento no-

vo

). Consequentia stringit à fortiori: nam uti-
ue Missa repræsentativa Sacrificii cruenti non
it minoris Virtutis, quam Sacrificia veteris Le-
s, quæ erant tantum umbra & figura Sacrifi-
i tam cruenti quam incruenti in Testamento
ovo, Anteced. vero probatur. Propterea
im Judas Machabæus 2. Machab. cap. 12.
43. & 46. *duodecim millia drachamas argenti*
sit Jerosolimam offerri pro peccatis mortuorum
crificium &c. ut à peccatis (quoad pœnas
mirum restantes) *solvantur.* Nec dicas, lib-
os Machabæorum non esse Authenticos, seu
nonicos: nam quod sint tales, probabitur alio
co, pro nunc vero sufficiat, quod saltem di-
a illa mereantur fidem Historicam, nimirum
idam Machabæum allegata ibidem fecisse;
out etiam teste Pichler Part. noster Theolo-
æ Polemicæ Controvers. II. Art. I. §. 1. ex-
de Lutherani eosdem libros ponunt in Codi-
: Bibliorum, & recte legi in Ecclesiis ajunt,
item *ad morum ædificationem.* Confirmatur:
primitiva jam Ecclesia erat in Missis facta
emoria & deprecatio pro Defunctis: ergo
gnum est, quod Ecclesia primitiva, quæ
iam ab Adversariis existimatur adhuc vera,
m senserit, Missæ sacrificium pro Defunctis
pplicatum ipsis prodesse. Antec. probatur:
a enim, tacendo quamplures SS. PP. in Ly-
ırgiis S. Jacobi ac S. Clementis reperitur, &
octrina Aerii negantis pro mortuis esse Sacri-
candum, fuit damnata jam ab Ecclesia anti-
ua circa annum Christi 340. tanquam Hære-
s, testibus SS. Augustino & Epiphanio, prout

desuper videri quoque poterit Joannes Siand in suo Lexico Polemico V. Aeriani.

Itaque negandum non est, Defunctorum anima pietate suorum viventium relevari, cum pro ill Sacrificium Mediatoris offertur &c. Concludi Augustin. in Enchirid. c. 109. apud nostrum Bosco *Part. 2. Theol. sac, Disp. 5. sect. 3. prope finem.*

115. Respondetur IV. Missæ non solum i læ quas Hæretici *communes* seu *publicas* intitu lant, eo quod sub iis populus actualiter com municet, verum etiam aliæ, quas Isti priva tas nominant, & sub quibus populus no communicat, sunt retinendæ in Ecclesia. It expresse Concil. Trident. sess. 22. de Sa crificio Missæ cap. 6. cujus verba, quia vald sunt notabilia, pono formalia sic sonantia *Optaret quidem Sacro sancta synodus, ut in sin gulis Missis fideles adstantes non solum spiritu ali affectu, sed sacramentali etiam Euchari stiæ perceptione communicarent, quo uberior a eos sanctissimi hujus Sacrificii fructus proveni ret: nec tamen, si id non semper fiat, pro pterea Missas illas, in quibus solus Sacerdos sa cramentaliter communicat, ut privatas & il licitas damnat, sed probat, atque commen dat, siquidem quoque illæ Missæ vere commu nes censeri debent, partim quod in eis popu us spiritualiter communicet; partim vero uod à publico Ecclesiæ Ministro non pro s tantum; sed pro omnibus fidelibus, qui a t*

rpus Christi pertinent, celebrentur. Ubi ecialiter nota ultima Concilii verba, quod mirum etiam illæ Missæ, in quibus solus Sardos sacramentaliter communicat, debeant ci communes, seu suo modo publicæ, quia *, tanquam publicus Ecclesiæ Minister non pro tantum, sed etiam pro tota Ecclesia offert.* ajorem vero ad rationem Missæ publicitam requiri, gratis ab Hæreticis asseritur, & onsequenter gratis Missa privata in illo Adrsariorum sensu ab ipsis excluditur. Non uidem me latet, quod Christus in ultima Cœ consecrans Apostolis quoque sacram Euchatiam distribuerit: at reflectendum est, quod hristus ibidem juxta jam dicta præcedentia Apoolos respexerit ut brevi post Cœnam ordinanos Sacerdotes, quibus, haud dubie competit, sacrificent, non solum consecrare Hostiam, erum etiam sumere, *can. relatum XI. de concrat. Dist. II.* Accedit, quod non omnia, ıæ Christus in ultima Cœna fecit, sint atim de præcepto: alias deberet pariter nobis sumptioni Eucharistiæ præmitti comeio Agni Paschalis, Lotio pedum, fractio pais distribuendi &c. quæ omnia in ultima Cœna ontigerunt.

116. Confirmatur: ex nullo textu Sacræ criptuæ potest ostendi, quod vel ad essentiam acrificii ut sic, vel ad integritatem Sacrificii Missæ requiratur, ut ipsi adstantes de Victima eu Hostia oblata participient: ergo gratis proterea Missa ab Adversariis *privata* appellata

 ex-

excluditur, eo quod nulli adſtantes commun-
cent. Quinimo neque in antiqua lege popul
ſemper in Sacrificiis de re oblata participaba
uti patet ex Notato n. 110. Accedit, quo
nec legitur in primitiva Eccleſia id ſemper,
quaſi de neceſſitate fuiſſe obſervatum, vol
bat quidem Concilium Agathenſe circa annu
Chriſti 506. ut ter in anno populus commun
cet, & ſingulis diebus Dominicis Miſſam audia
quod autem fuiſſet ab Eccleſia ſubjunctum pr
ceptum, ut aliqui neceſſario ſub his miſſis co
municent, non reperietur. Et dato, quod no
ſolum praxis (quam etiam optat Concilium T
dentinum) verum etiam poſitivum extitiſſet a
quando tale præceptum Eccleſiaſticum, potuit t
men illud à ſucceſſoribus ex gravi ratione iteru
caſſari, ſicut aliquando Chriſtiani ter in anno, n
mirum in Nativitate Domini, Paſchate & Pent
coſte debuerunt communicare, nunc vero ta
tummodo ſemel, tempore nimirum Paſchali.

117. Reſpondetur. V. Etſi potuiſſet Eccleſ
admittere Miſſam in lingua vulgari, puta Germ
nicam in Germania, Italicam in Italia &c. Recte t
men noluit, ferme ſemper ſolita adhibere unam e
tribus linguis ſacris, nempe vel Latinam, vel Gr
cam, vel Hebraicam; tum quia magis videb
tur lingua ſacra conducere ad Majeſtatem & r
verentiam ſacroſancti hujus Myſterii, quam al
quæcunque vulgaris: tum quia ſic magis conſe
vatur commercium Eccleſiarum particularium a
invicem inter ſe, ut nimirum Italus in Germ
nia, Germanus in Italia, Gallus in Polonia &

poſſin

ſſint celebrare Miſſas ſi illic proficiſcantur,
uod ſæpe ſub itinere fieri non poſſet, uti con-
deranti patet, ſi paſſim Miſſa in lingua vulga-
concederetur. Nec refert, quod populus ma-
s doceri poſſet in lingua vulgari, nam Miſſa
on eſt inſtituta ad docendum populum, ſed
l colendum DEUM, & impetrandos fructus.
veniuntur inſuper libelli precatorii paſſim
pud Catholicos ſub variis linguis, quibus varia
S. Miſſæ Myſteria Laicis explicantur &c.

118. Alia, quæ addit Confeſſio Auguſtana
ontra Catholicos, calumniæ ſunt, & tantum
beſt, quod Eccleſia Catholico-Romana ap-
robet quæſtum quoad Miſſas inſtituendum; ut
otius talem rigidiſſime prohibeat, injungens, ut
abentes curam animarum pro ovibus ſaltem
liquoties Miſſas offerant &c. ac cæteroquin
pud omnes taxa juſti ſtipendii titulo congruæ
uſtentationis non excedatur &c. quod ſi alicu-
i circa hoc irrepſerint nonnulli abuſus, parti-
ulares ſunt contra voluntatem Eccleſiæ, & con-
equenter in conſequentiam non trahendi. Cu-
erem inſuper reſcire, ubinam Catholicorum
igeat opinio, Chriſtum ſua paſſione ſatisfeciſſe
uidem pro peccato originis, Miſſam vero inſti-
uiſſe pro peccatis actualibus & quotidianis de-
ctis mortalibus atque venialibus, prout auda-
ter Noſtris imputat Confeſſio Auguſtana hic
&c. poteſt quidem ſimilibus ſimplex populus
ementari: falſis tamen hiſce impoſturis veritas
ujusdam Religionis neutiquam ſtabilitur.

119. Objicitur I. Principaliter probando in Missa non reperiri sacrificium proprie tale & consequenter nec fructus Sacrificii ex opere operato enumeratos, nimirum *propitiatorium impetratorium* & *satisfactorium*: Illud quod est proprie sacramentum, nequit esse simul proprie Sacrificium; sed Missa, seu Cœna Domini est Sacramentum proprie tale prout etiam fatentur Catholici: ergo non erit proprie Sacrificium. Major probatur ex eo, quia hæc duo *Sacramentum* & *Sacrificium* ad invicem opponuntur sicque unum excludit alterum: nam in Sacramento dicimur nos aliquid accipere à DEO nimirum ipsum Christum, ejusque gratiam, seu Justitiam; in Sacrificio autem aliquid offerimus DEO ipsimet, nimirum Hostiam, seu Victimam: sed accipere & dare respectu ejusdem entis sunt opposita: ergo.

Respond. neg. maj. ejusque suppositum quod nimirum *Sacramentum* & *sacrificium* sint duo opposita sese ab invicem excludentia: nam una eademque res potest habere hunc duplicem Respectum sub diversa consideratione: Offert Sacerdos qua sacrificans Patri Cœlesti Unigenitum suum Filium: accipit vero gratiam &c qua sumens ipsius SS. Corpus & Sanguinem sub speciebus panis & vini contentum. Et profecto, si *dare* & *accipere* absolute etiam sub diverso respectu sese ab invicem excluderent: tunc neque in antiquo Testamento potuissent offerri sacrificia: quid enim possumus dare DEO. quod

ꝗod non ſimul ab Eo tanquam ſupremo Domi-
n accipimus ?

120. Objic. II. Juxta Scripturam unica ob-
tione, nimirum peracta in Ara Crucis, ſan-
ficati ſummus: ergo defacto repetitæ ſæpius
iſſæ non amplius ſunt oblationes, ſeu ſacrifi-
ntia. Antec. probatur ex illo ad Hæbræos
. ℣. 28. *Chriſtus ſemel oblatus eſt ad multorum
haurienda peccata.* Item cap. 10. ℣. 10. *San-
ficati ſumus per oblationem Corporis JESU Chri-
nel* ac ℣. 14. *Una oblatione conſummavit in
npiternum ſanctificatos :* Ergo. Reſpond. Di-
ng. ant. & ſimul explicando ſimiles textus:
ica oblatione cruenta ſanctificati ſumus, quæ
men nobis utiliſſime applicari poteſt per ſacri-
ia incruenta, cruentum repræſentantia con.
æ non ſic poteſt applicari, nego Ant. & ſi-
iliter diſting. conſeq. Ergo defacto Miſſænon
nt amplius ſacrificia: cruenta, conced. in-
uenta, per quæ nobis cruentum utiliſſime ap-
icatur, neg. conſequent. Nec exinde digni-
s ſacrificii cruenti diminuitur, prout nobis
trudunt Adverſarii, quoniam gratis conce-
mus, Miſſam vim ac virtutem ſuorum fructu-
n productivam habere ex ipſo ſacrificio cru-
nto &c.) ſic etiam in ipſis principiis Acatho-
corum exinde vis ſacrificii cruenti non minui-
ır, quatenus primum per ipſum Baptiſmum
ediante fide nobis (uti loquuntur) Juſtitia
hriſti ſeu juſtificatio confertur.

121. Objic. III. Juxta proxime dicta ſacri-
ficium

ficium cruentum delet peccata nostra, nobisque prodest, quatenus nobis illud per alia media DEO præscripta applicatur: atqui illa applicatio sacrificii cruenti non fit mediantibus Missis ex opere operato, sed potius per fidem; nam *fide obtulit DEO plurimam Hostiam Abel* cap. 11. ℣. 4. & JESUM Christum *proposuit DEUS per fidem in sanguine Ipsius.* cap. 3. Rom. ℣. 25. Respond. nego min. Adducti autem textus sacræ Scripturæ solummodo ostendunt, quod in applicatione ista fides aliqua interveniat: non autem evincunt, quod sola fides cum exclusione Missæ nobis sacrificium cruentum in Ara Crucis peractum applicet. Itaque si adversariorum objectio aliquid roboris haberet, deberent probare, quod per solam fidem fiat applicatio sacrificii cruenti, & non etiam per alia media ex opere operato, vel per alios actus Virtutum dilectionis DEI &c. &c. ex opere operantis.

ARTICULUS IV.

De Confessione.

122. *Ajunt. 1. quod Confessio apud ipsos non sit abolita, nec soleat porrigi corpus Christi, nisi antea exploratis & absolutis. 2. Negant tamen Conscientias esse onerandas cura enumerandi omnia delicta.* Ita illi.

123. Quid autem reponant Catholici, sufficienter declaratum jam est §. præcedenti præsertim Articulo XI. & XII. quorsum Lectorem

rem remitto, & hic solummodo duo adjungo. *Inprimis*, quod S. Chrysostomus, quem Adversarii in puncto deobligationis enumerandi omnia peccata pro se citant, solummodo loquatur de Confessione publica singulorum gravium peccatorum in specie facta homini, non habenti potestatem absolvendi, qualem improbat, in hoc puncto ob ingens scandalum, occasione talis publicæ confessionis exortum, secutus Nectarii antecessoris sui exemplum, sicque statuens, ut confessio publica fiat potius Deo. Cæteroquin quoad confessionem privatim Sacerdoti faciendam non intendit improbare doctrinam Adversariorum, sed potius vult (utor verbis ipsis S. Chrysostomi hom. 42. in Matthæum) *ut peccata per singulas species recolantur.* *Secundo*, quod Confessio Augustana pro se alleget glossam Juris Canonici, negantem, quod enumeratio peccatorum omnium specifica sit Juris Divini: id etiam admissum non obesset; nam etsi foret hæc præcise Juris Ecclesiastici, prout vult Glossa, deberent sese tamen submittere Acatholici, nec propterea recedere ab unione cum tanta perturbatione. Deinde Advertendum ulterius, quod Glossa juxta notoria Juristarum non faciat auctoritatem Juris, & ipsi insuper resistat Concilium Tridentinum, cui haud dubie Glossator sese ultro submisisset, si eo tempore vixisset.

ARTI-

ARTICULUS V.

De Discrimine Ciborum.

124. I. *NOn absolute Jejunia improbant Lutherani, sed tantum illa, in quib fit discrimen ciborum, puta diebus Jejunii exclus carnium.* 2. *Carpunt Catholicos, quod in simi bus rebus ponant peccatum, si omittantur.* 3. *Qu iidem doceant, per Jejunia observata homines pr mereri gratiam, & remissionem peccatorum.*

125. Econtra Catholici opponunt I. e iam illa Jejunia, in quibus non solum à secu da refectione, verum etiam absolute à carnib abstinetur, esse rem bonam & honestam; cu appetitus exinde non solum in quantitate, v rum etiam in qualitate ciborum mortificetu quoniam cibi de carne de se alias non tantu communiter loquendo, magis, quam cibi J junales nutriunt; sed & insuper plerumqu præsertim pretiosiores (uti selectæ avicula carnes Sylvestres &c.) hominem, singularit acuendo appetitum, alliciunt ad comedendu II. Cum igitur abstinere à carnibus ex dictis res honesta, quærunt ex Adversariis, cur n possit certis diebus talem abstinentiam præ pere Ecclesia, cui à dilectissimo suo Spon Christo utique haud minor est potestas tradi in spiritualibus, quam alicui Regi in tempor libus? Neutiquam Regibus, sed Ecclesiæ sp cialis hæc data est prærogativa Matth. cap. 1 v. 17. uti si quis eam non audierit, sit habend *sicut Ethnicus & publicanus.* Videantur di Art. XV, præcedenti §.

III. A

III. Addunt, hunc jejunandi modum non
e novum, ſed jam obſervatum in primitiva
cleſia, à qua rigidiſſime fuit injunctum Jeju-
um quadrageſimale. Audiatur præ plurimis
is antiquiſſimus S. Clemens Romanus can.
poſtolorum 68. ſequentibus formalibus: *Si
is Epiſcopus aut Presbyter, aut Diaconus, aut
ctor, aut Cantor, ſacram quadrageſimam Pa-
hæ, aut quartam feriam, aut Paraſceven non
unaverit, deponitor* (id eſt *deponatur*: ta-
enim phraſis loquendi erat apud antiquos)
*æterquam ſi imbecillitate impediatur corporis.
Laicus ſit, Communione privator*: id eſt, *pri-
tur.*

126. IV. Mirantur Catholici, quod Aca-
olici Jejunium quadrageſimale tam quoad ab-
inentiam à carnibus, quam à ſecunda refectio-
e apud ſuos omnino tollant in praxi, cum ta-
en illud in primitiva Eccleſia, immo brevi
oſt diſceſſum Chriſti, ubi eadem vera etiam
xta ipſos adhuc extiterat, fuerit tam rigide
ræceptum, & à SS. Patribus tam frequenter
culcatum; imo (quod plus eſt) contraria do-
rina prorſus rejecta. Audiantur præ aliis
uaſi innumeris, ac bene notentur ab Adver-
riis verba S. Auguſtini de Hæreſibus cap. 53.
bi ſic loquitur: *Aerius in Arianam hæreſin la-
ſus propria dogmata affinxit nonnulla, NB. non
ſe ſolemniter celebranda ſtatuta Eccleſiæ Jejunia,
d cum quisque voluerit, jejunandum, ne videa-
ur ſub lege.*

V. Quod

V. Quod Jejunia æque ac alia opera bona sint satisfactoria pro peccatis, & meritoria de condigno, vel de congruo, mediate vel immediate pro diversitate personarum promerentium, & juxta operum qualitatem, probatum jam fuit paragrapho præcedenti Art. IV. VI. XII. XV. XVIII. & XX. ubi notanter ad præsentem materiam Art. VI. num. 26. adduximus S. Ambrosium Epist. 82. ita loquentem: *Quæ salus nobis esse potest, nisi Jejunio eluerimus peccata nostra; cum Scriptura dicat, Jejunium & Eleemosyna à peccato liberant?* VI. Demum non vident Catholici, quem effectum Acatholicorum modus jejunandi habeat, dum dies *precationis* & *pœnitentiæ*, uti vocant, subinde (rarius tamen) instituunt, abstinentes omni cibo usque ad noctem, qua postea comedere solent absque discrimine ciborum: etsi enim nos nec talem abstinentiam, si alias sit debite circumstantionata, reprobemus; reprobare tamen videtur eorum Magister Lutherus, dum à similibus bonis operibus plus, quam à peccato cavendum esse censeat. Verba illius formalia in sermone de Missa hæc sunt: *Caveamus à peccatis, sed multo magis à legibus, & operibus bonis, tantum attendamus Deum promissorem & fidem.*

127. Objicitur ab Adversariis I. Si recte sub peccato Ecclesia præcepisset abstinentiam à cibis carnalibus; tunc cibi isti sumpti diebus ab Ecclesia prohibitis coinquinarent hominem: sed non coinquinant hominem: ergo. Minor probatur, nam teste Matthæo cap. 15. dum

Christu

Chriſtus ibi improbat mandata & traditiones hominum, illico v. 11. ſubjungit: *Non quod intrat in os, coinquinat hominem, ſed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem.* Et hinc etiam idem Chriſtus apud Lucam cap. 10. v. 8. Diſcipulis ſuis licentiam comedendi appoſita ſine diſcrimine ciborum abſolute tribuit his verbis: *Manducate, quæ apponuntur vobis.* Reſpond. Diſting. Min. Cibi Carnales ex ſe ipſis non coinquinant hominem, conced. quando, & quo tempore ſunt prohibiti, neg. Certe Pomum in Paradiſo comeſtum non ex ſe, ſed quatenus prohibitum coinquinavit Adamum cum tota poſteritate. Cæteroquin Chriſtus ibidem non abſolute improbat mandata hominum, ſed tantum quasdam traditiones Phariſæorum, ad quas hi rigide attendebant, parum tamen curantes mandata Dei. Legatur in fonte. Quantum ad alterum textum Luc. cap. 10. Chriſtus ibidem præciſe docere intendit ſuos Diſcipulos, quod non debeant, exquiſitos exigere cibos, ſed eſſe contenti appoſitis, etſi fuerint viliores. Cæterum gratis admittimus, quod ipſemet Chriſtus non prohibuerit comedere carnes; præceptum enim Jejunii non eſt Divinum, ex quo tamen neutiquam infertur, non potuiſſe Eccleſiam id, quod Chriſtus interim permiſit, prohibere.

128. Objicit. II. Contra eamdem, D. Paulus 1. Timoth. *cap. 4. v. 3. & 4.* prædixit, eſſe venturos quosdam prohibentes veſci certis cibis, quos tamen Deus creavit, ut percipiantur cum gratiarum actione: à talibus homini-

bus jubet Apostolus ibidem caveri; ergo signum est, quod homines isti male præcipiant abstinentiam à certis cibis, puta carnalibus; nam alias Apostolus non juberet caveri à sic præcipientibus, quos vocat homines attendentes *spiritibus erroris*, & *doctrinis dæmoniorum*.

Respond. Apostolum esse intelligendum de Hæreticis illis, qui, uti textus ibidem loquitur, prohibebant nubere, ac quosdam cibos condemnabant tanquam impuros, & in se malos, quod non facimus nos Catholici, etsi nobis imputent Adversarii puncto VII. de abusibus, quasi doceremus, ipsos certos cibos polluere conscientiam, quod tamen ne quidem somniamus: non enim ignoramus, omnem Creaturam Dei esse bonam in se, hincque tantum ad certum aliquod tempus, seu ad certos dies comestionem carnis suspendimus ad refrænandam carnis petulantiam, ad satisfaciendum ex parte pro peccatis, & ad acquirendas varias gratias, Jejunantibus in sacra Pagina adpromissas.

129. Obj. III. Apostolus Paulus Epistola ad Colossenses toto capite secundo est contrarius discrimini ciborum, & exclusioni carnium in Jejuniis: ergo tale præceptum non est sustinendum. Antec. probatur: Etenim in primis ibidem v. 16. vult, ut Colossenses *nemo judicet in cibo & potu, aut in parte diei festi, aut Neomeniæ, aut Sabbatorum. Secundo* improbat ver. 21. & 22. præcepta & doctrinas hominum prohibentium: *Ne tetigeritis, neque gusta-*

gustaveritis. Respond. Apostolum non carpere locis citatis dies festos, & jejunia nostra, sed Sabbata, Neomenia, Jejunia Judaica, & Legalia, puta, *ne tetigeritis cadaver hominis*, *ne gustaveritis carnem suillam &c.* quæ à nonnullis adhuc obligatoria etiam post promulgationem Evangelii credebantur, quem errorem in præsenti voluit dedocere.

130. Objicitur IV. Si posset præcipi sub peccato diebus certis abstinentia à carnibus, tunc ex macello similes carnes ementes, & comedentes deberent sibi ducere conscientiæ, ergo. Major de se patet. Minor probatur ex Apostolo 1. Corinth. cap. 10. vers. 25. ubi Corinthios suos sic instruit: *Omne quod in macello venit, manducate, nihil interrogantes propter conscientiam:* ergo. Respond. negando minorem, & textum S. Pauli explico; manducantes non debent sibi ducere conscientiæ ex eo, quod hæ carnes in macello existentes fuerint fortassis aliquando idolis oblatæ, Conc. Non deberent sibi ducere conscientiæ, supposito quod dictæ carnes fuerint certis diebus prohibitæ, & tamen in iisdem comederentur, neg. Quare notandum hîc est, multos ex Corinthiis ausos non fuisse emere carnes ex macello, sicque emptas comedere, timentes ne forte jam fuerint hæ ipsæ aliquando immolatæ Idolis, sicque comedendo quasi se participes redderent immolationis Idolorum, atque Idololatriæ, à qua anxietate voluit eos S. Paulus eximere, resolvens, tales carnes ex macello emptas licite posse manducari; quia nimirum ad

commune macellum repositæ non amplius cen
sentur Idolothyta, sed moraliter iterum rede
unt ad profanum & communem usum, sicut
aliæ carnes. Secus foret dicendum, si dicta
carnes comederentur in ipsis templis, aris,
vel mensis, ubi proxime Idolis sacrificaba
tur. Idque solum (nil aliud) resolvere inten
debat D. Paulus, eáque resolutione apud Cor
nelium à Lapide hic usi sunt in simili casu Chri
stiani Antiocheni tempore Juliani Apostatæ
prout testatur antiquissimus Theodoretus *l. 1*
c. 14.

131. Cæterum occasione hujus ultimæ ob
jectionis formo positivum argumentum pro
veritate Catholica contra Adversarios taliter
Non obstante licentia Apostoli, loco superiu
citato, comedendi carnes emptas ex macello
erat adhuc Corinthiis, aliisque conversis pro
hibitum empta ex macello *suffocata* comede
re: ergo signum est, quod Apostolus per han
licentiam comedendi empta ex macello no
intenderit dare facultatem manducandi ex
macello quoque illa, quæ aliunde sunt pro
hibita. Antecedens probatur ex Actibus A
postolorum cap. 15. v. 20. ubi Apostoli ex
presse voluerunt, *ut* (Christiani) *abstineren*
à suffocatis & sanguine; quod mandatum Apo
stolicum utique pro tunc transgredi non li
cuit, etsi defacto ea lex usu abolita fuerit jam
tempore D. Augustini, uti testatur apud Cor
nelium à Lapide in cap. 15. Actuum Aposto
lorum.

132. Co-

132. Coronidis loco quæro ex Adverſariis, cur non liceat Eccleſiæ ponere abſolute præceptum certis diebus abſtinendi à carnibus, cùm licuerit Collegio Apoſtolico abſolute præcipere, ut Chriſtiani abſtineant à ſuffocatis & ſanguine?

ARTICULUS VI.

De Votis Monachorum.

133. I*Mprobant Vota Monachorum 1. quia* (uti inquiunt) *ſunt contra mandatum DEI præcipientis nuptias. 2. Quia ſunt de re impoſſibili. 3. Quia ſunt cultus impius ab hominibus* (nimirum regularibus Catholicis) *ſine mandato Dei inſtitutus & electus ad promerendam gratiam, atque juſtificationem, quod eſt detrahere de gloria Chriſti, & obſcurare, atque negare Juſtitiam fidei, ſicque hæc vota ſunt prorſus irrita & nulla: neque enim votum debet eſſe vinculum iniquitatis. 4. Addunt, quod tempore S. Auguſtini Monaſteria ita fuerint inſtituta, ut, qui voluerit, iterum libere egredi potuerit; nunc autem homines cogantur ibidem manere adſtricti ad Vota & Clauſtrum.* Ita Confeſſioniſtæ, ut vel ſic ſub allegato prætextu Laſciviam & turpitudinem Magiſtri ſui Lutheri ac ſequacium è diverſis ſacris Ordinibus perfidorum Apoſtatarum coram ſæculo aliquo modo ſaltem apparenti cohoneſtent. Aſt audiamus nunc, quod deſuper ſentiant Catholici: Hi itaque

134. Dicunt I. Quod *esse castum*, *relinquere sua*, & *voluntatem propriam propter Deum*, sint res honestæ, quæ DEO summopere placent. Ratio est *prima:* quia per ista tria à potiori impedimenta illa, quæ nos multum retardant à perfectiori vita, tolluntur: puta amor effusus in alterum sexum per *castitatem*; inordinata cura ad bona temporalia per *paupertatem;* & voluntas propria atque cæcitas Judicii per *obedientiam*. Ratio est *secunda:* quia si hæc non forent bona, atque honesta, Deus nobis illa non consuluisset in Evangelio; atqui eadem consuluit, ubi patebit illico; ergo. Igitur

135. Dicunt II. Enumerata tria equidem ob suam arduitatem à Deo clementissimo, & in regimine suo suavissimo non absolute præcipiuntur; attamen tanquam ad majorem perfectionem vel maxime conducentia suadentur in Evangelio, ut patet enumeratione: Castitas enim consulitur ab Apostolo 1. Corinth. cap. 7 v. 8. ibi: *Dico autem non nuptis, & viduis, bonum est illis, si sic permanserint, sicut & ego &c.* Paupertas Matth. cap. 19. v. 11. *Si vis perfectus esse, vade, vende, quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in Cœlo.* Obedientia Matth. cap. 16. *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum;* & 1. Reg. cap. 15. v. 22. *Melior est obedientia, quam Victima, & auscultare magis, quam offerre adipem Arietum.*

136. Dicunt Catholici III. cum hæc tria sunt laudabilia & possibilia (alias enim certe à Deo non suaderentur) poterunt ex consequent

quenti laudabiliter quoque voveri; quamvis cæteroquin non ſint res à Deo præceptæ, ſed tantummodo conſultæ. Ratio eſt, quia etiam in Antiquo Teſtamento potuerunt voveri gratuita Sacrificia, & vota hæc fuerunt accepta Deo, ut legitur Levit. cap. 22. v. 20. Cur igitur non æque, ſi quis nunc per votum ſacrificet ſe ipſum una cum tota ſua ſubſtantia? *Votum vovit Jacob, erexitque Lapidem in titulum, ut vocetur Domus Dei.* Gen. cap. 28. v. 20. nec legitur Deo fuiſſe inacceptum hoc votum, quamvis de re aliunde non præcepta. Quis igitur audeat aſſerere Deo inacceptum fore, ſi honeſta quædam puella Deo voveat ſuam Virginitatem, ut cum ſancta Lucia Virgine Syracuſana ſit etiam ſuo modo Domus Dei, & templum Spiritus ſancti?

137. Dicunt Catholici IV. Si qui hæc tria ſupererogatoria ſponte voverunt, tenentur etiam eadem obſervare: nam *cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere; quia requiret illud Dominus Deus tuus, & ſi moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum:* ait Æterna Veritas Deuteronomii cap. 23. v. 21. Et hinc Viduæ adoleſcentiores, quia fidem ſuam (puta quam Deo promiſerant per votum Caſtitatis) iterum fregerunt, volentes nubere, pronuntiantur ab Apoſtolo 1. Timoth. cap. 5. v. 11. & 12. habere *damnationem.* Legatur deſuper S. Auguſtinus in Pſalm. 75. taliter ſcribens: *Quid autem ait* (ſupple Paulus Apoſtolus) *de quibusdam, quæ voverunt, & non reddiderunt? habentes, inquit, damnationem, quia*

primam fidem irritam fecerunt. Quid est primam fidem irritam fecerunt? voverunt, & non reddiderunt.

138. Dicunt V. falsum esse, quod tempore S. Augustini Religiosi semel professi potuerint libere iterum è Monasteriis egredi nubendo, vel dominium suarum rerum iterum recuperando &c. Nam ipsemet D. Augustinus in Psalmum septuagesimum quintum, postquam plurimis laudibus extulit votum Castitatis & Paupertatis, hæc formalia subjungit: *Nemo positus in Monasterio frater dicat, recedo de Monasterio &c. quia vovit &c.* Hoc equidem gratis admittitur, quod plures ex Monasteriis tempore antiquo fuerint promoti ad dignitates Cardinalitias, & Infulas Archi-Episcopales æque, ac Episcopales assumpti: ex hoc tamen non sequitur, quod libere potuerint egredi juxta suum beneplacitum ad nuptias &c. transeundo. Id etiam velim notatum ab Adversariis, equidem alicubi, etiam in Germania reperiri nonnullos Cœtus, ex quibus iterum ad honestas nuptias egredi licet. Hæc tamen non sunt proprie Monasteria, nec deponuntur Vota Monastica.

139. Objicitur I. Non datur votum validum contra præceptum Divinum: sed vota Monachorum sunt contra præceptum Divinum: ergo. Major patet ex eo, quia nullum votum est vinculum iniquitatis, & consequenter neque stringit ad transgressionem alicujus præcepti Divini. Minor vero probatur nominatim de voto castitatis; quia nubere est de præce-

præcepto Divino juxta illud Apostoli 1. *Corinth. cap. 7. v. 2. Propter fornicationem unusquisque suam uxorem habeat, & unaquæque suum maritum.* Ergo vovere non nubere est contra præceptum Divinum. Accedit, quòd Deus statim ab initio creationis voluerit Matrimonium, utque per id genus humanum multiplicetur juxta illud Scripturæ: *Crescite, & multiplicamini: Gen. 1. v. 28.* Et hinc creavit masculum & fœminam, dicens *Gen. cap. 2. v. 18. Non est bonum, hominem esse solum, faciamus ei adjutorium simile sibi.* Respond. negando minorem. Textus allegatus Apostoli, juxta jam dicta Art. II. agendo de Conjugio Sacerdotum neutiquam loquitur de solutis, seu voto Castitatis obstrictis, sed de Conjugatis. Quoad confirmationem responsum pariter jam fuit præcedenter agendo de Cœlibatu Sacerdotum, nimirum præceptum propagationis humanæ per matrimonium intelligendum esse de natura humana in communi, non de singulis hominibus in particulari.

140. Objicitur II. Votum de re impossibili est nullum: sed tale est votum perpetuæ Castitatis; nam nemo potest esse continens sine speciali Dei dono, quale tamen pauci habent: nec quisquam sibi id, multò minùs ejusdem perseverantiam adpromittere potest: ergo. Respondeo *in primis* quærendo ex Adversariis, si vota Religiosorum sunt impossibilia, cur ergo Acatholici etiam in sua religione admittunt Lutheranos, vel Calvinistas Equites illustrissimi

Ordinis Equestris Teutonici, qui pariter (uti optimè mihi notum) sub Serenissimo suo Capite Magistro supremo existentes adstringuntur ad vota, maximè castitatis: num omnes & soli illi sunt præditi singulari illo dono unacum perseverantia perpetuæ Castitatis?

Respond. *secundò* directè ad objectionem negando minorem. Ad ejus probationem nego, quod specialis hæc gratia non detur Religiosis; spectat enim ad Providentiam Divinam, ut omnibus conferat Auxilia suo statui semel electo competentia: sic nec statui Conjugali desunt gratiæ particulares, ad eundem statum spectantes, cur ergo Religioso denegetur? Verum quidem est, utrobique multos sæpe huic auxilio clementissimè concesso non cooperari; ast defectus iste non gratiæ, sed socordiæ, vel etiam malitiæ hominum adscribendus venit. Si ingressus in Religionem contingit absque prævia matura deliberatione, vel ex fine vano & purè naturali, si in Religione vivitur tepidè, & otiosè, non applicando se litteris, vel honesto labori manuali, si sacræ meditationes, lectiones spirituales, & media ad conservandam puritatem efficaciter conducentia passim negliguntur, si nocturnæ compotationes, ac nimiæ cum altero sexu sensitivæ familiaritates frequentantur, si mandata superiorum ex superbia contemnuntur &c. Hæ sunt causæ transgressionum, ac subsequentis aliquoties Apostasiæ, non defectus Divini auxilii, & consequenter ista, ubi reperiuntur, sunt emendanda,

da, non autem Vota Monachorum annullanda. Perpendamus animo indifferenti, utrum tempore Lutheri & Calvini Apoſtantes Clerici ſæculares vel regulares non fuerint ſaltem uno alteróve ex enumeratis maculati? unde non habent, quòd ex eorum ſocietate multum glorientur Acatholici.

141. Obj. III. Vota Religioſorum continent cultum impium: ergo ſunt coram Deo nullius valoris; nam vota debent eſſe de bono meliori. Anteced. probatur: fingunt enim Religioſi, quòd Eorum Profeſſio, in qua Vota hæc fiunt, ſit alter Baptiſmus; Item quod quis per eandem obtineat gratiam & juſtificationem: quod eſt detrahere gloriæ Chriſti, & obſcurare juſtitiam fidei, & conſequenter impium: ergo. Reſpond. neg. Anteced. quod autem à nonnullis Catholicis Profeſſio Religioſa vocetur alter Baptiſmus, Eique ab aliquibus ſcriptoribus tribuatur remiſſio peccatorum, non provenit ex eo, quaſi utrobique intercederet adæquata paritas (ſcimus enim optimè, quòd Profeſſio Religioſa non deleat peccatum originale, ſicuti Baptiſmus &c.) ſed quia ſaltem aliqualis intervenit ſimilitudo, eò quòd homo in utroque explicitè renuntiet diacolo, & novam vitam ſpiritualem inchoet, ac inſuper, ſi in ſtatu gratiæ profeſſionem emittat, remiſſionem peccatorum ſuorum obtineat, non quoad culpam, ſed quoad pœnam, fortaſſis adhuc teſtantem, idque tum propter Indulgentias plenarias Profeſſioni Religioſæ per Sixtum IV. &

Pau-

Paulum V. summos Pontifices annexas, tum quia homo in eadem propriam voluntatem, donum aliàs præ omnibus rebus pretiosum, & charissimum Deo consecrat, atque amore ipsius in servitutem redigit, ex quo piè creditur, quod vicissim Deus intuitu hujus omnes pœnas, quas antea voluntas propria per transgressionem mandatorum Dei promeruerat, clementissimè remittat, hæcque omnia suam virtutem habeant à meritis & passione D. N. JEsu Christi. Videantur Suarez, *Tom. 3. de Relig. lib. 6. cap. 13.* & Kerchove in Commentariis *cap. 1. §. 14. num. 21.* qui ultimus *num. 22.* subjungit, etiam posse commodè defendi, quòd concomitanter saltem Professio Religiosa sit deletiva quoque peccatorum quoad culpam, in tantum nimirum, quatenus plerumque eandem concomitatur aliquis actus veræ Charitatis Dei deletivus peccatorum quoad culpam; cùm à potiori in illo primo fervore Deo propria voluntas, & tota substantia consecretur *ex puro ipsius amore.*

ARTICULUS VII.

De potestate Ecclesiastica.

142. DE *hac docent* 1. *Potestatem clavium, seu Ecclesiasticam de per se non esse confundendam cum potestate gladii.* 2. *Vi potestatis clavium competere facultatem prædicandi Evangelium, atque exinde doctrinam Evangelio dissen-*

tien-

tientem rejiciendi, remittendi, & retinendi peccata, & administrandi Sacramenta. 3. *Non autem acquiri exinde potestatem condendi præcepta Ecclesiastica obligantia sub peccato quoad Jejunia, dies festos &c.* 4. *Esse contra S. Scripturam asserere, quòd per eorum observationem possimus satisfacere pro peccatis, aut promereri justitiam.* Ita Lutherani.

143. Econtra nos Catholici equidem quoad prima duo puncta, si in sano sensu accipiantur, quòd nec potestas clavium ad enumerata præcisè restringatur, omnino convenimus, quoad tertium tamen sumus contrarii agnoscentes obligationem obediendi præceptis Superiorum Ecclesiasticorum etiam in conscientia: etenim libertas Evangelica seu Christiana, qua semper gloriantur Acatholici, neutiquam consistit in liberatione à peccatis, & à servitute Legum Judicialium, atque Cæremonialium Veteris Testamenti. Nec S. Paulus Apostolus, dum *cap.* 2. *Coloss. v.* 20. inquit: *Si ergo mortui estis cum Christo ab Elementis hujus mundi: quid adhuc tanquam viventes in mundo decernitis?* intendit exinde prohibere Decreta Ecclesiastica, sed potiùs illas Leges, quæ inhibebant, *ne tangatur cadaver, ne gustentur certi cibi quasi immundi &c.* prout ipsemet Apostolus v. 21. illico subjungit. Item voluit, ut Colossenses non decernant certa dogmata Philosophorum, eo tempore varia de Cœlis, de Angelis, eorumque superstitioso cultu, atque animarum purgatione fingentium. Cæteroquin verò Apostolus ex-

presse

preſſè mandavit, Superiorum præcepta non ſolùm propter iram, ſed etiam *propter conſcientiam eſſe ſervanda, atque reſiſtentem incurrere damnationem.* Verba formalia *cap. 13. Rom. v. 2.* ſic ſonant: *Qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit. Qui autem reſiſtunt, ipſi ſibi NB. damnationem acquirunt,* & *v. 5. Ideo neceſſitate ſubditi eſtote, non ſolùm propter iram, ſed etiam NB. propter conſcientiam,* de quo plura hinc inde jam tractavimus, uti pariter.

144. Quoad punctum quartum, oſtendendo ex variis Sacræ paginæ textibus, quod Jejunium, cultus Divinus ſpecialis diebus feſtivis, aliáque bona opera ſint tam ſatisfactoria, quam ſuo modo quoque meritoria remiſſionis peccatorum, & ſalutis æternæ, ídque vel de congruo, vel de condigno vel immediatè ac proximè, vel mediatè, & remotè juxta qualitatem operis, & conſtitutionem operantis, de quo conformiter jam dictis in Theologia ſpeculativa integer habetur Tractatus agendo de gratia & meritis. Quòd ſi compendium hujus doctrinæ exigitur, id legi poterit apud Reiffenſtuel *Tract. 1. diſt. 2. q. VI.* & apud Pichler *P. 2. Theologiæ Polemicæ Controverſ. 1. Art. 5. §. 4. & Controverſ. 3. Art. 4. §. 4. de ſatisfactione.* Nobis in præſenti ſufficiat, quòd Remiſſio peccatorum & Vita æterna tam in ſacra Scriptura, quam SS. PP. antiquæ Eccleſiæ non ſolùm fidei, verùm ſpei & Dilectioni, aliíſque bonis adſcribatur operibus, qualia utique etiam cenſentur cultus Divinus diebus feriatis, & Jejunium

junium, &c. *Filius hominis, quando venturus eſt in gloria Patris ſui cum Angelis ſuis, reddet unicuique ſecundum opera Ejus.* *NB.* non præciſè ſecundùm *fidem*, ſic loquitur Æterna Veritas *Matth. cap. 16. v. 27.* & *Eccleſiaſtici cap. 16. v. 16. Miſericordia faciet locum unicuique NB. ſecundum meritum operum ſuorum;* Vide de hoc plura Art. IV, VI. XII. XV. XVIII. & XX. præcedentis Paragraphi.

145. Quòd ſi ab Adverſariis in contrarium ex ſacra Scriptura, vel SS. PP. aliqui textus allegentur, qui opera bona à ratione meriti omnino excludere viderentur, loquuntur hi vel de gravibus peccatoribus quoad meritum *de condigno*, non quoad meritum *de congruo*; nam graves peccatores in principiis Catholicorum, neque per fidem, neque per alia bona opera juſtificationem & ſalutem æternam de condigno promerentur, ſed tantum de congruo: vel textus iſti intelligendi ſunt præciſè de operibus Cæremonialibus, ac Judicialibus Legis Moſaicæ, aut de operibus purè naturalibus, id eſt, quæ neque à gratia Divina ſupernaturali, atque à ſingulari promiſſione Divina ſuum valorem neque dependentiam habent, quam dependentiam nos Catholici ad meritum omnino requirimus; utpote cum iſta bona opera alias Deo ſint infinitis quaſi titulis jam debita.

146. Corollarii loco, occaſione *Poteſtatis Eccleſiaſticæ* Lutheranis finaliter conſiderandum relinquo, utrum non æquè ipſi, ac Catholici

in

in vera Ecclesia Caput quodpiam visibile *suprema Potestate Ecclesiastica* præditum tanquam necessarium, atque in solvendis dubiis circa controversias fidei infallibile cognoscere debeant? Quomodo enim alias certum aliquod, & in conscientia securum fidei symbolum concreditis poterunt proponere oviculis; cùm ipsimet Pastores Lutherani non raro extremè ad invicem inter se contrarii existant, & utraque Pars contradictoria diversos Sacræ Scripturæ textus in favorem suæ sententiæ allegare soleat? sic plura millia Lutheranorum receperunt *librum Concordiæ* tanquam doctrinam fidei suæ; Alii verò æquè Lutherani, numero non pauciores dictum librum tanquam erroneum reprobarunt; quinimo Dani juxta dicta §. V. *num.* 13. etiam flammis adjudicarunt. Item loquamur pressius de solis bonis operibus, de quibus aliqua ex parte etiam mentio facta est in hoc ultimo Articulo. Controversia circa eadem inter ipsosmet Lutheranos, teste P. Pichler *part.* 2. *Art.* 5. §. 3. oritur multiplex, utrum nimirum sint homini necessaria? Lutherani rigidi, seu qui strictius sequuntur Lutheri placita, putant contra moderatos, eadem nullatenus necessaria. Wigandus cum sociis ait, eadem ad salutem non esse necessaria; bene tamen arbitraria. Alii ex his contendunt, ea ne quidem esse arbitraria, sed noxia & ad salutem perniciosa; ita Theologi Ducales Saxoniæ in Altenburgensi colloquio cum Nicolao Ambsdorffio Adiaphoristarum Misnensium præcipuo Adversario, & Contradictore. Alii ex Lutheranis, uti

uti Theologi Electorales Saxonici afferunt, bona opera omnino esse necessaria, quam sententiam pariter tenet Confessio Augustana Art. IV. VI. At post absolutam *Quæstionem An*, nova inter ipsos Lutheranos denuo exurgit disceptatio, *quomodo* bona opera sint necessaria? Ubi nonnulii distinguunt dicendo, eadem necessaria esse *ad salutem*, sed non *ad justificationem*. Alii econtra cum Gerardo vix non eorum Primipilo, bona opera neque ad salutem, neque ad justificationem, sed præcisè ideò astruunt esse necessaria, quia à DEO expressè sunt mandata.

147. Quo in tanta sententiarum contrarietate, ubi unus affirmat *pernitiosum*, quod alter defendit *necessarium*, se vertet exinde perplexus redditus Lutheranus? Forsan *ad Scripturam?* sed hanc omnes enumerati pro se adducunt, nec unus cedit alteri. E. G. si Cònfessio Augustanæ pro stabilienda bonorum operum necessitate afferat sacræ Paginæ textus bona opera præcipientes, illico Lutherani rigidi generalem supremi Magistri sui Doctoris Martini Lutheri interpretandi hos textus Regulam opponent, dum Is *Tom. 43. Wirtemberg. fol. 143. in Ps. 5.* taliter loquitur: *Ubi Scriptura mandat, ut fiant bona opera, sic intelligas, quòd prohibeat, ne facias bona opera, cùm non sit in tua potestate opera bona facere.*

Quorsum igitur (repetito interrogo) de sua quidem salute sollicitus, ex tanta tamen opi-

nionum contrarietate perplexus Lutheranus pro quietanda conſcientia, & dubiorum ſolutione recurrere debet? Num ad *ſpiritum privatum*? ſed hic eſt generale omnium errorum aſylum: quo pariter Ariani, Pelagiani, Manichæi, Anabaptiſtæ &c uti poterunt. Num *ad Principes & Magiſtratus ſæculares*? aſt Iſti, præterquam quod ad decernendos vel explicandos articulos fidei à Deo non ſint deſtinati, ipſimet non raro inter ſe, vel maximè diffident, uti patet de libro Concordiæ à multis recepto, ab aliis reprobato. Non alius itaque finaliter patet refugii locus, quam Cathedra Petri, ubi ſedet Chriſti Vicarius, ſuprema ab Eodem præditus poteſtate Eccleſiaſtica, cui tradidit Deus claves Regni cœlorum, ut quæcunque ſolverit in terris, ſoluta ſint & in Cœlis.

§. VIII.

De vita & moribus Joannis Calvini alterius Hæreſiarchæ quoad ſuam Sectam in Romano Imperio tolerati.

148. Calvinus Anno 1509. Novioduni in Gallia natus, ibidem pariter ſcholas inferiores abſolvit, usque ad Jurisprudentiæ ſtudium cui partim Lutetiæ Pariſiorum, partim (ut fertur) Aureliæ animum applicuit. Inde Bituricum fuit profectus, ut apud celeberrimum eo tempore Legis peritum Alciatum adhuc magis perficeretur: dum tamen proficere voluit in ſcientia, defecit in fide, incidens enim in

Vo

Volmarum Lutheranum ibi morantem, & ami-
citiam cum eo contrahens, hoc Magistro non
solùm linguam græcam, verum & Hæresin di-
dicit, quo detecto (alii ajunt ob sodomiam) Bi-
turico exulare cogitur. Fugiens in alium locum
docendo linguam græcam qua per Volmarum
instructus erat, aliquo tempore sese sustenta-
vit. Inde absoluto circiter triennio, in Ger-
maniam abiit, ubi Basileæ libros erroribus ple-
nos, à se verò *Institutiones Christianæ Religio-
nis* appellatos, composuit. Subinde iterum
in Galliam rediens suos pictavis errores liberiùs
disseminare cœpit, pro adjutoribus assumens
quatuor præcipue in perversitate vix impares
Magistro discipulos nimirum *Antonium Dugvi-
um*, *Professorem Academicum*, *Philippum Vero-
nium Procuratorem*, *Albertum Papinottum*, &
Joannem Vernovium Pictavienses, quos, ut la-
tius noxiam spargerent Zizaniam, destinavit ad
Sanctones, *Angolismenses*, *Burdigalenses Aquita-
nos Tolosanos*; ipse verò *Genevam* sese contulit,
à qua Republica Promotore Guilielmo Farel-
lo, ad Cathedram Theologicam & Concionа-
toriam evectus, paulo post (id est Anne 1558.)
iterum pellitur, Asylum suum Argentorati quæ-
rens, in qua Civitate teste Sinada pariter fer-
tur uxorem duxisse.

Sedato Genevæ tumultu, & sopitis vel ex-
tinctis suis Adversariis, illuc iterum reversus
non cessavit latius pestiferum diffundere vene-
num, usque dum, juxta citatum Joannem Si-
nada in Lexico Polemico v. *Calvinus*, Anno

 1564.

1564. dæmones invocans, sibique maledicens, ac intolerabilem ex ulceribus emittens fœtorem, canis instar rabidi discessit, Cerberum nunc Infernalem acturus.

149. Hæresis Calvini in multas abiit sectas: alii enim dicuntur Calvinistæ *rigidi*, alii *molles*; alii Arminiani, seu Remonstrantes, alii Gomoristæ seu contra Remonstrantes. Priores à Jacobo Arminio Lugduni Batavorum Professore originem traxerunt. Gomoristæ, primis quoad plura, præsertim circa materiam de prædestinatione, & gratia contrarii, ortum suum adscribunt Francisco Gomaro pariter Professori Lugdunensi, qui 31. articulis Jacobo Arminic totidem graves imputat errores. In *Belgio* Calvinistæ vocantur *Geusii*, ab initio quidem fub Regia Gubernatrice Margarita à nonnullis ejusdem Ministris per ludibrium sic appellati, qu tamen successu temporis (excitata Bruxellis pe fœderatos quosdam Nobiles ob non concessan libertatem conscientiæ &c. horrenda seditione plurimum accrescentes hoc nomen retinuerun pro rei memoria. In Gallia intitulantur *Hugonotæ*, vel ab Hugone quodam Ludimagistro Pa risiensi, vel ab Hugone militiæ Reformatæ ii Gallia duce, vel à Porta Urbis Turonensis, qu *porta Regis Hugonis* dicebatur, & ubi Calvinist prima sua Conventicula instituere solebant In *Anglia* dividuntur in *Episcopales* & *Presbyte rianos*, quorum Priores retinent adhuc Episcc pos, & plures Cæremonias Ecclesiasticas; Poste riores verò utrumque rejiciunt, plurimum ub

qu

que ad invicem inter se contrarii, ut vel ex hoc solo capite eorum colligatur infelicitas, dum tanquam errantes oviculæ carent supremo Pastore, qui eas ducat ad Pascua veritatis.

§. IX.

Quænam sint propositiones, seu Articuli, in quibus Calvinus contra Catholicos convenit cum Confessione Augustana?

150. Respondetur: Calvinus cum Confessione Augustana in sequentibus convenit.

I. Etiam Calvinus admittit peccatum consistere in concupiscentia, dum *lib. II. Instit. cap. 2.* & *lib. Respons. contra Pighinum* dicit, in homine post Baptismum remanere concupiscentiam, quæ est peccatum. Refutationem vide supra in hoc capite *secundo num 16.*

II. Pariter soli fidei justificationem adscribit, dum *lib. 3. Instit. cap. 13. §. 15. & 16.* asserit, hominem non per gratiam sanctificantem, sed per solam fidem justificari. Rejicitur *num. 18. & seq*

III. Negat *in Antidoto contra Tridentinum Can.* 20. bona opera esse necessaria ad salutem sed contra loquitur Æterna Veritas, dum ait Math. 19. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* ubi bonis operibus à Deo mandatis adscribitur æterna Beatitudo. Videantur dicta *num. 22. & seqq.*

IV. Rejicit confessionem peccatorum coram Sacerdote, uti & satisfactiones pro peccatis. *lib. 3. Instit. cap. 4. §. 19.* Refutatur *à num. 57. usque ad num. 50.*

V. Similiter cum Confessione Augustana tenet, Sacramenta non conferre gratiam ex opere operato, sed solùm excitare fidem, *Lib.* 4 *Instit. cap.* 14. Reprobatur *num.* 53. & *seqq.*

VI. Rejicit numerum septenarium Sacramentorum; in hoc tamen contrarius Confessioni Augustanæ, quòd præter Baptismum & Eucharistiam etiam *Lib.* 4. *Instit. cap.* 8. admittat Sacramentum Ordinis. *Vide num.* 56.

VII. Conformat se cum Confessione Augustana, quod Ecclesiæ non competat potestas ferendi Leges obligantes in conscientia, & quod nequeat eadem sub peccato injungere opera supererogatoria, sed tantum aliàs jam à Deo mandata. *Lib.* 4. *Instit. cap.* 10. confutatur *num.* 62, & alibi sæpius, præsertim. §. VII.

VIII. Tollit quoque liberum arbitrium ab homine, *Lib.* 2. *Instit. cap.* 3. §. 7. & 11. eo audacior, quod dicto *Lib.* 2. *instit. cap.* 2. §. 4. fatetur, Sanctos Patres stare pro libertate indifferentiæ, quam, hoc non obstante, præsumit homini denegare. Reprobatur *à num.* 66. *usque ad num.* 73. Item specialiter de novo §. VIII.

IX. Propugnat, in hac carne impossibile esse Legis implementum. *Lib.* 2. *Instit. cap.* 7. vide dicta *num.* 75. & *seqq.*

X. Non patitur exhiberi cultum Angelis vel Sanctis: *Lib.* 2. *Instit.* 11. & *cap.* 14. §. 12 uti pariter negat *Lib.* 2. *Instit. cap.* 20. Sancto-

pr

pro nobis in cælis intercedere, aſt contrarium probatur *n. 82. & ſeqq.*

XI. Eodem modo *Lib. 1. Inſtit. cap. 11. §. 3. & Lib. 2. cap. 17.* docet, Sanctorum Reliquias, & Imagines non eſſe colendas, & peregrinationes ad loca Sanctorum dicit eſſe inanes. Error hic eſt Eudoxii, Armeni, & Eunomii Cappadocis, priori amiciſſimi, in perverſa doctrina Collegæ, qui ambo primis jam quatuor ſæculis fuerunt damnati. Refutatur dictus error iisdem principiis, quibus reprobatur doctrina præcedens: ſi enim Sanctis ipſis, pro nobis in cœlo intercedentibus, conformiter dictis *n. 82. & ſeqq.* ob excellentiam ſanctitatis, gratiæ ac gloriæ abnuendus non eſt cultus Religioſus *abſolutus*, cur eorum oſſibus, & imaginibus denegetur cultus religioſus *reſpectivus*?

Profecto de cultu politico, & civili loquendo, ſi homini præſenti e. g. Regi exhibetur abſolutus, pariter expoſitæ ſub baldachino Imagini Regem repræſentanti exhiberi poterit cultus politicus reſpectivus. Ubi notandum venit, quòd cultus *abſolutus* ſit ille, quo quis ob excellentiam ſibi adhuc actualiter inexiſtentem honoratur: *reſpectivus* verò, quo quis colitur ob excellentiam alterius, quam vel ipſa res honorata repræſentat, vel ſaltem in ordine ad eundem conſideratur. Priori cultu ſolum creaturæ rationales actualiter viventes; poſteriori verò res quoque inanimatæ coluntur. Sic ho-

noratur imago propter prototypon: Sacra Lipſana, quatenus fuerunt aliquando membra hujus, vel illius Sancti: Sacræ veſtes, ſeu inſtrumenta martyrii; quia Sanctorum adhuc in terris degentium in uſu, vel attactu extiterunt ſacrata, ex quo devoto cultu ſperantur, & ſæpius (prout teſtes ſunt antiquiſſimi Scriptores, S. Auguſtinus, & S. Gregorius Turonenſis) obtinentur quam plura beneficia. Cur ergo inanes ſint peregrinationes ad loca Sanctorum inſtitutæ? Umbra S. Petri adhuc in vita exiſtentis ſanabat infirmos, *Act. cap. 5. v. 15.* Similiter ſudaria, & ſemicinctia S. Pauli deferebantur ad languidos, & recedebant ab eis languores, *Act.* 19. v. 12. cur igitur Oſſibus Sanctorum in cœlis cum Chriſto glorioſè regnantium hæc virtus abnegetur? Quòd ſi opponas abuſus varios ſubinde in hoc cultu irrepentes, hi abrogandi ſunt, ſed propter abuſum non eſt tollendus uſus; alias deberet quoque tolli uſus Sacræ Scripturæ, utpote qua toties hæretici antiqui & moderni fuerunt abuſi. Videatur Reiffenſtuel *Tract. 5. Theologiæ Moralis diſt. 1. Quæſt. 4.* & Piehler, *Part. 2. Theo-Polemicæ Controverſ. 2. Art. 2. §. 3. & 4.*

XII. Quantum ad prætenſos ſeptem abuſus quaſi à Catholicis in Eccleſiam introductos conſpirant Calviniſtæ cum Lutheranis, nunquam citius concordes, quam ſi contra Catholico-Romanos agitur. Refutantur omnibus *illis* fundamentis, quæ in toto §. ſeptimo fuêre adducta.

§. X.

§. X.

An Calvinus cum Confeſſione Auguſtana conveniat circa Purgatorium, & Indulgentias?

151 Reſpond. I. Etſi Confeſſio Auguſtana in ſuo ſymbolo Carolo V. Imperatori oblato Art. XXI. expreſſè conteſtetur, quòd hæc ſit *Summa Doctrinæ* Lutheranorum, attamen de purgatorio, utrum detur, & an animæ ibidem detentæ precibus, ac piis fidelium operibus, vel indulgentiis juventur nihil prorſus decidit, prout pariter ego aſſumens præciſè in præcedentibus declarationem articulorum Confeſſionis Auguſtanæ ex hac ipſa ratione de induſtria circa illa duo puncta abſtraxi, & cum nec Confeſſio Auguſtana quidquam de his ſtatuat poſitivè contra Catholicos. Et quis non exinde inferret, circa memorata duo puncta Confeſſioniſtas adhærere Catholicis? eò quidem magis, cùm eorum Magiſter Lutherus in propoſitionibus à Leone X. rejectis, atque §. 2. in Compendio relatis ſaltem non abſolutè, & ex integro rejecerit indulgentias, atque purgatorium: quinimò de ultimo in Diſputat. Lipſienſi 8. Julii 1519. habita expreſſè ſic loquatur: *Credo fortiter; imò auſim dicere, ſcio purgatorium eſſe &c. ego nihil de purgatorio novi, niſi animas ibi pati, noſtris precibus, & orationibus juvandas.* Hoc tamen non obſtante,

Respond. II. Moderni Lutherani Confessionistæ in his duobus punctis quoad rem omnino contra Catholicos conveniunt cum Calvinistis, & eorum auctore Calvino, qui *Lib. 3. Instit. cap. 5.* asserit, indulgentias esse sanguinis Christi profanationem, & eodem Libro, §. 6. purgatorium esse execrabile Satanæ commentum, negans exinde consequenter orationes, & suffragia oblata pro mortuis ipsis proficere.

152. Quæres I. Quomodo contra Calvinum, & quoad præsens contra Calvino Lutheranos probetur existentia Purgatorii? ubi notetur, quòd Catholici per purgatorium intelligant illum locum, in quo animæ Justorum defunctorum ad tempus purgari debent vel igne, vel aliis pœnis, donec ab omni reatu, etiam pœnæ, ex integro emundatæ valent cœlum intrare; nam in cœlum *non intrabit aliquid coinquinatum.* Apocalyp. cap. 21. v. 27. Præscinditur autem in præsenti tam de situ hujus loci, quam de modo torquendi, ac qualitate pœnarum, de quibus (non de ipsa existentia purgatorii) jamolim inter SS. PP. atque inter Græcos, & Latinos tempore Concilii Florentini erat controversia; ubi de his Ecclesia nihil adhuc decidit H. N.

153. Respondetur. Existentia purgatorii ostendi potest ex Sacra Scriptura, & SS. PP. antiqua Ecclesia, & ratione. Probatur I. ex S. Scriptura, quæ etsi hoc nomen, ly *pur-*

ga-

gatorium explicitè non exprimat, in re tamen ipsa admittit, aliquos in altero sæculo posse fieri salvos; non tamen nisi *per ignem*, adeoque non nisi per *aliquam purgationem*. Textus 1. *Corinth. cap. 3. v.* 13. *&* 15. sic sonat: *Uniuscujusque opus quale sit, ignis probabit &c. si cujus opus arserit, detrimentum patietur: ipse autem salvus erit; sic tamen quasi per ignem.* II. Probatur ex SS. PP. quorum plures Græci, & Latini apud Bellarminum, & Salmeron. Intelligunt cum Concilio Florentino allegatum proximè Sacri Codicis textum expressè de Purgatoriò, signanter SS. Ambrosius, Theodoretus, & Augustinus *quinquaginta Homiliarum Homil.* 16. qui etiam in *Psal. 37.* invehitur in contemnentes hunc ignem, eò quòd adhuc salvus fiat, *quia dicitur* (ita S. Pater loquitur) *Salvus erit; hinc ignis ille contemnitur, sed gravior erit, quam quidquid homo pati potest in hac vita.* III. Probatur ex Ecclesia antiqua, quæ statim primis sæculis æquè, ac Judas Machabæus in antiquo testamento 2. *Machab. cap.* 12. *v.* 46. censuit quòd sit *Sancta, & salubris cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur:* consequenter judicavit, apud mortuos sæpius remanere adhuc aliquod vinculum (puta reatum pœnæ) à quo solvi possunt per suffragia, sacrificia & preces fidelium viventium, in quocunque demum loco pauperculæ hæ animæ post mortem detineantur. *In Machabæorum libris legimus* (inquit August. Lib. de cura pro mortuis cap. 1.) *oblatum pro mortuis sacrificium: sed etsi nusquam in Scripturis veteribus omnino lege-*

re-

retur, *NB. non parva est universæ Ecclesiæ, quæ in hac consuetudine claret, auctoritas.* Sic Clemens Romanus Summus Pontifex Apostolis Coævus Lib. 8. Apostol. Constitut. cap. 47. inquit: *Pro quiescentibus in Christo rogemus, ut Deus, qui animam defuncti suscepit, dimittat ei omne peccatum.* Similiter loquitur S. Dionysius Areopagita, qui apud Cornelium à lapide hic *cap. 7. p. 3. Ecclesiasticæ Hierarchiæ* testatur, se id accepisse ab Apostolis, *Statuerunt Apostoli* (subjungit D. Chrysostomus apud dictum Cornelium à Lapide Homil. 69. ad popul.) *ut in Missæ Sacrificio oretur pro defunctis.* Ad quid autem oretur pro defunctis, si omnes post mortem existerent vel in inferno, in quo nulla est redemptio, vel in cælis, ubi nostro non amplius indigent adjutorio in æternum jam felicissimi? Inde nec mirum, quòd Ecclesia antiqua Aerium, Suffragia pro defunctis irridentem, circa annum 340. condemnaverit, uti refert S. Epiphanius Hæresi 75. IV. Probatur ratione; quia non est credendum de misericordissimo Deo, quod hominem propter unicum obulum ditissimo deliberatè ablatum, vel propter levissimam impatientiam aliqualiter verbis ostensam in æternum damnet, si subitò præventus, puta apoplexia tactus moriatur, certè nec ab ipso Christo Domino *Matth. 5. v. 22.* aliqualiter iratus, vel qui dixerit fratri suo *Raca*, fuit illico declaratus reus Gehennæ, sed solum, qui dixerit *fatue.* Quorsum ergo talis cum ablatione unius obuli, vel cum levissima impatientia deveniet? non in infernum, uti proximè

dictum;

ictum : non in cœlum, in quod nihil coinquiatum intrabit : ergo in purgatorium, tanquam n locum tertium. *Nec refert*, quod Eccleſiaſtes *cap.* 11. *v.* 3. tantum de duobus locis alerius vitæ mentionem facere videatur, ſcilicet le inferno, & cælo. *Nam* præterquam quod 1ecdum ſatis conſtet, textum illum, quem Acatholici contra nos adducere ſolent, de futua vita altera intelligi debere; hoc tamen etam conceſſo reſponderi poteſt, quod ſacertextus de receptaculis in æternum etiam poſt extremum Judicii diem duraturis loquatur, qualia utique ſunt tantum duo, cœlum nimirum, & infernus; purgatorium autem pro tunc ceſſabit.

154. Quær. II. Quomodo contra memoratos adverſarios probetur valor indulgentiarum? Ante reſponſionem ab Adverſariis bene notentur tria nimirum quid ſit theſaurus Eccleſiæ, ex quo indulgentiæ ſumuntur : quid ipſamet indulgentia, & quomodo eadem diſtribuatur. Itaque *primo*, ſiſtendo in Catholicorum noſtrorum principiis, notetur, quod theſaurus ille ſpiritualis Eccleſiæ nihil aliud ſit, quam ſatisfactio Chriſti, & Sanctorum, ex quo theſauro tunc cenſetur depromere, & fidelibus diſtribuere Eccleſia indulgentias, quando Satisfactiones Chriſti, atque Sanctorum, fidelibus applicat. Ubi advertatur, quod Theſaurus iſte principaliter, & præ omnibus confletur ex Satisfactionibus Chriſti, & quod Satisfactiones Sanctorum pariter ſuam vim habeant ex ſatisfactionibus Chriſti. Notetur

tur *secundò*, quod in principiis Catholicorum indulgentia describatur, quod sit *remissio pœnæ temporalis peccatis actualibus quoad culpam jam remissis coram DEO adhuc debitæ, ab habente potestatem ex justa causa facta per applicationem sufficientis, & condignæ Solutionis ex communi thesauro Ecclesiæ.* Ulterior hujus descriptionis declaratio, uti pariter, quid sit thesaurus, ex quo Ecclesia sumit indulgentias, videri poterit apud Reiffenstuel *Tract. 12. Theolog. Moral. Dist. 3. Quæst. 1. & 2. Tertiò* notetur, quod summus Pontifex fidelibus adhuc vivis donet indulgentias per modum absolutionis, id est, quod ut Judex eosdem tanquam suos subditos etiam à pœnis peccatorum, sæpius post remissionem culpæ adhuc restantibus, absolvat, ac simul loco propriarum satisfactionum satisfactiones Christi, atque Sanctorum substituat; econtra vero fidelibus jam defunctis dictas satisfactiones applicat per modum suffragii, non immediate remittendo pœnam tanquam Judex, (utpote cum defuncti non amplius sint subditi Pontificis) sed tanquam constitutus Supremus Dispensator, atque Thesaurarius, offerendo DEO ex Satisfactionibus Christi, atque Sanctorum pretium aliquod æquivalens, ut exinde ipse DEUS remittat. Videri poterunt de suffragiis plura apud Reiffenstuel cit. *Tract. 12. Dist. 3. Quæst. 13.* H. N.

155. Respondetur. Valor indulgentiarum probari potest ex Sacra Scriptura, & antiquissima praxi Ecclesiæ. Ex Sacra Scriptura osten-

oſtenditur ſic: Juxta Eamdem valet remiſſio pœnæ temporalis à ſummo Pontifice intuitu Satisfactionum Chriſti conceſſa: ergo etiam valebunt indulgentiæ, Conſequentia patet, quia in hoc ipſo valor indulgentiarum conſiſtit. Anteced. vero probatur taliter: vi ſacræ Scipturæ valet remiſſio culpæ intuitu meritorum, & ſatisfactionum Chriſti: ergo etiam remiſſio pœnæ aliquoties poſt remiſſionem culpæ reſtantis, præſertim cum Chriſtus in verbis generalibus ad Petrum, exiſtentem adhuc ſuper terram, Matth. cap. 16. ỳ. 19. dixerit: *Tibi dabo calves regni cœlorum & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.*

Oſtenditur quoque ex praxi antiquæ Eccleſiæ: *Nam exſtat Romæ* (inquit Bellarmius de indulgent.) *in antiquiſſimis Eccleſiis memoria indulgentiarum à Pontificibus conceſſarum.* Sic jam S. Gregorius, qui vixit ſæculo ſexto, teſte D. Thoma in 4. *Diſt.* 20. conceſſit indulgentias Stationum &c. Quod ſi quæras, quare ergo Patres, & Pontifices adhuc Gregorio anteriores tantum teneant ſilentium de indulgentiis? Reſpondetur, id contigiſſe, vel quia antiquiſſimo tempore nullus impugnavit Easdem, vel quia pro tunc in rariſſimo uſu fuerunt, vigente adhuc ſeveriſſimo rigore in injungendis pœnitentiis per plures ſæpe dies vel etiam annos continuandis, in cujus rigoris ſupplementum propter majorem indies humanæ naturæ fragilitatem frequentiores ſucceſſerunt indulgentiæ. Ne ta-

men

men bona opera ſatisfactoria omnino negligantur ab hominibus, non ſolent indulgentiæ nimis profuſe, neque abſque gravi cauſa concedi, atque hæ inſuper ordinarie alligantur aliis bonis operibus, puta certis orationibus, confeſſioni, communioni &c. Cæterum ſi non obſtante hac mitigatione Sectarii noſtri conqueruntur contra rigorem Catholicorum in Sacramento Pœnitentiæ, quid feciſſent, ſi illis primis vixiſſent ſæculis?

Objectiones ex dictis facile ſolvuntur, & apud Controverſiſtas paſſim videri poterunt. Noviſſime D. Euſubius Amort in ſuo Tractatu de Origine & Progreſſu Indulgentiarium probare conatur fuſius, quod, etſi primis ſæculis hoc nomen *Indulgentia* non fuit ab Eccleſia ad præſens intentum applicatum; attamen relaxationes antiquæ Canonum pœnitentialium in ſubſtantia perinde fuerint, ac Indulgentia. Ex quo erui videtur, quod in ſeipſa (quidquid ſit de Nomine:) jam exſtiterit Indulgentia, etſi non tam copioſa.

§. XI.

Quænam ſint Propoſitiones ſpeciales Calvini ab Eccleſia Catholica damnatæ, circa prædeſtinationem Electorum ad vitam æternam?

156. Non eſt mens mea ſingula Calvini, & Calviniſtarum mala dogmata referre, atque ad refutandum aſſumere; exinde enim libellus iſte contra primum intentum in immen-

ſum

ium excresceret; quoniam errores sunt adeó copiosi, ut Franciscus Feuardentius apud Sianda v. *Calvinus*, mille, & quadringentos excussesit, & pariter noster le Grand apud Henno *Tr. de principiis act. Hum. Disp.* 2. *Conclus.* 5. Calvinum, & Calvinistas quoad errores tam fœcundum asseruerit, ut vix ad certum numerum redigi queant; cum nullus sit in Symbolo fidei articulus, nulla in oratione Dominica petitio, nullum sive DEI, sive Ecclesiæ mandatum, nullam Sacramentum, aut Cæremonia Sacramentalis, quam non ipse, aut ejus Sectatores vel exterminarint, vel mutilarint, vel depravarint. Ita ille. Quare ne Manuale hoc in integrum Tomum transmigret, brevitatis gratia tantummodo principaliores, & famosiores adduco propositiones Calvini ab Ecclesia rejectas, puta de *prædestinatione Electorum, ac reprobatione malorum, de libero arbitrio, & gratia efficaci*, nec non *utrum Corpus Christi in Eucharistia realiter existat?* Et quidem in præsenti §. tantummodo agitur de Prædestinatis. Ubi

157. Dicit Calvinus 1. *Eosdem fuisse efficaciter à DEO prælectos ad cœlestem gloriam & vitam æternam ante prævisum ullum meritum.* 2. *Ecclesiam veram constare ex solis his Electis, ac prædestinatis tanquam membris propriis.* 3. *Fidem veram, & justitiam propriam esse solummodo Electorum, seu horum prædestinatorum.* 4. *Hanc fidem semel vere acceptam nulla ratione amplius posse amitti.* 5. *Inde prædestinatis seu præelectis peccata ab Ipsis commissa non amplius, sicuti re-*

probis, à DEO imputari. 6. Infantes, ab his progenitos, fanctos effe, & veræ Ecclefiæ propria membra cenferi debere, etiam antequam baptizentur. Ita Calvinus in diverfis locis fuarum Inftitutionum notanter *lib. 3. cap. 2. §. 11. & 12.* atque *Admonit. II. contra Weftphalum*, nec non *Lib 4. Inftis. cap. 15.* Sed contra.

158. Refpondetur I. Utrum prædeftinatio efficax ad vitam æternam fuerit ante, vel primum poft prævifa merita, eft quidem controverfia inter ipfofmet Catholicos aciter difputata, & utriufque partis fundamenta apud Theologos in 1. Sententiarum paffim videri poffunt. Interim tamen etiam hac efficaci prædeftinatione Electorum ad Gloriam ante prævifa merita gratis pro hîc & nunc admiffa, necdum fequitur paritas circa reprobos, quoad præordinationem ad æternam damnationem ante prævifa demerita: nam actus prædeftinationis ad vitam æternam eft actus liberalitatis & mifericordiæ DEI, utique in prima fua intentione nobis elargiendi hanc fummam gratiam ad noftra opera non alligati. Econtra vero actus reprobationis ad mortem æternam, & pœnas inferni eft actus juftitiæ vindicativæ, quæ confequenter præfupponit culpam: nam etiam in humanis cenferetur Rex aliquis Tyrannus qui intenderet, & efficaciter decerneret gravem in Subditos pœnam independenter. à delictis, feu abfque reflexione ad delicta: etenim Rex ifte cenferetur interpretative ita difpofitus, quod ad Decretum fuum exe-

cution

utioni mandandum velit talem punire, sive de-
cta perpetret, sive non, vel saltem quod in-
endat misero huic talia præcepta imponere,
uæ nequeat subditus servare, ut Rex exinde
ccasionem habeat, eundem graviter castigan-
i, & per hoc suam in subditos potestatem
stendendi. Numquid hæc tyrannis?

159. Respondetur II. Vera Ecclesia non con-
tat tantummodo prædestinatis, tanquam solis
ropriis Ejusdem membris: Ratio est; quia in
mni Ecclesia videmus etiam malos, atque hy-
ocritas, & quidem aliquoties finaliter impœni-
entes, velut graves peccatores subitanea mor-
e extinctos: unde nec mirum, quod Aposto-
us 2. Timoth. cap. 2. ℣. 20. Ecclesiam com-
aret magnæ Domui, in qua *non solum sunt va-
a aurea, & argentea, sed & lignea, & fictilia,
& quædam quidem in honorem quædam NB. au-
em in contumeliam.* Nec dicatur, Apostolum
sse intelligendum de Ecclesia visibili, in qua
aud dubie præter præelectos tanquam vasa ho-
oris etiam continentur reprobi, seu vasa con-
umeliæ, non autem intelligi debere de Eccle-
a invisibili quæ existens teste Sacra Scriptura
*ota pulchra, Sancta, non habens maculam, & ru-
am*, eo ipso excludit reprobos tanquam fina-
iter maculatos &c. *Nam contra est*, quod
ratis adstruatur aliqua Ecclesia invisibilis;
am vel illa invisibilis foret præcise pars
otius Ecclesiæ, vel esset complete alia
Ecclesia, quam ea, quæ est visibilis. Si pri-
num: habetur intentum quod sumendo Eccle-

ſiam completam, & totalem, Eadem conſte partim Electis, partim reprobis. Si vero tenea tur, Eccleſiam inviſibilem totaliter eſſe diſtin ctam à viſibili: ergo duplex daretur in terri Eccleſia, quod aſſertum non habet ſolidum fun damentum in Scriptura, ex qua tamen Hære tici ſua omnia volunt deducere. Neque obeſt quod vera Eccleſia dicatur *tota pulchra &c. ſin macula &c.* nam ſimilia prædicata huic conve niunt non ratione ſingulorum membrorum, ſe ratione quorumdam: item inſuper ratione do ctrinæ, finis, mediorum, præceptorum & Sacra mentorum, quæ omnia ex integro ſancta ſunt pulchra ſunt, abſque ruga, & abſque macula Videatur de hoc Pichler Tomo priori Theo logiæ Polemicæ *cap. 1. art. 1.* & dicta præce dentia contra Lutheranos Art. VII. agendo d Eccleſia.

160. Reſpondetur III. Non ſolum præde ſtinati, ſed etiam reprobi potuerunt veram al quando fidem, & juſtitiam habuiſſe. Proba tur: omnes infantes legitimè baptizati fiun per baptiſmum juſti, ſive ſint proles Catho licorum, ſive Lutheranorum, ſive Calviniſta rum: atqui non omnes iſti ſunt ex numer prædeſtinatorum, adeóque etiam non præd ſtinati potuerunt aliquando habuiſſe fidem & juſtitiam, ſeu fuiſſe aliquando juſti per gratiam ſanctificantem vel (uti ipſi loquuntur) pe fidem, quæ apprehendit juſtitiam Chriſti. Ma jor patet, quia per Baptiſmum paſſim dicimu in Sacra Scriptura *abluti*, *mundati*, *ſanctiſi ca*

ati &c. Minor vero probatur: nam si omnes egitime baptizati, sunt pariter prædestinati fficaciter ad gloriam; ergo omnes isti, quanumcunque suo tempore adulti impie vivant alvabuntur; etenim efficaciter prædestinati ad loriam certo salvantur. Ad quid ergo Calvinistæ rejiciunt Lutheranos, & damnant Cathoicos? cur Calvinus defecit ab Ecclesia Cathoico-Romana, in qua legitime baptizatus, sicue in ejusdem principiis ex numero prædestiatorum (si Superis placet) collocatus potuiset certo salvus fieri?

161. Respondetur IV. Fides justificativa, eu (ut loquuntur Catholici) gratia sanctificans emel à prædestinatis acquisita potest iterum leperdi. *Probatur* I. ex jam dictis; quia alias mnes Prædestinati, legitime semel baptizati etinerent pro omni tempore vitæ suæ gratiam ustificativam, sicque finaliter certo salvarenur, quantumcunque impie viverent, & cujuscumque demum forent Religionis, supposito, uod fides justificativa semel acquisita nequiret mplius à Prædestinatis deperdi. Probatur 2. Quia generaliter in Sacra Scriptura habetur, er malam vitam animæ mortem superinduci, uæ utique non potest stare cum justitia, seu ratia sanctificante. Antec. ostenditur ex Ezechiel. cap. 18. v. 24. & 26. ibi: *Si averterit se ustus à justitia sua, & fecerit iniquitatem &c. Morietur.* Atque ad Rom. cap. 8. v. 13. *Si secundum carnem vixeritis, moriemini.* Nec opponas, hos textus esse intelligendos de morte

 natu-

naturali. non de morte animæ: *nam contra eſt* quod hæc non ſit ſpecialis pœna impiorum cum non ſolum impii, verum etiam pii naturaliter moriantur, & improbus ſæpe longius vitam naturalem protrahat, quam probus.

162. Reſpondetur V. Etiam prædeſtinatis Deus imputat peccata, ſi quæ committant nam generaliter de omnibus in Sacra Scriptur dicitur Luc. cap. 12. v. 47. *Qui cognovit voluntatem Domini ſui, & non fecit, vapulabit multis* Item Ezechiel cap. 18. v. 4. *Anima, quæ peccaverit, ipſa morietur.* Et ſane, ſi ſolis reprobis non autem prædeſtinatis peccata imputarentur, reprobus in Calviniſtarum principiis etiam propter leviſſimam, imo & indeliberatam indignationem, vel propter ablationem unius obuli ab homine alias ditiſſimo factam æterni addiceretur flammis; ubi econtra prædeſtinatus non obſtantibus ſuis homicidiis, furti graviſſimis, atque adulteriis ſalvaretur, quamvis ſubitanea tactus apoplexia de nullo horum pœnitentiam egiſſet, quod de DEO, præ omnibus aliis malis gravitatem peccati abominante præſumendum non eſt. Hoc equidem negari nequit, quod in ſententia illorum Catholicorum, qui tenent, DEUM in intentione Electos ſuos efficaciter prædeſtinaſſe ad gloriam ante præviſa merita, quod (inquam) in illorum Catholicorum ſententia ſimilis prædeſtinatus, cooperante efficaci gratia Divina, omnia ſuaviter æque, ac fortiter diſponente, non ſit conſenſurus in peccatum grave, vel, ſi jam pecca

eccaverit, ponendus in aliis circumstantiis, 1 quibus illud libere per pœnitentiam finalem rit retractaturus. Quod autem prædestina- o nullum grave peccatum tamquam tale im- utetur, numquam somniarunt Theologi Ca- holici, etsi in modo explicandi gratiam effi- acem, qua prædestinati certo à peccato gravi inali præservantur, sint adinvicem inter se ifferentes, utrum nempe hæc gratia sit intrin- ece, vel extrinsece solummodo efficax; ubi amen utraque pars omnino parata est sese sub- nittere Ecclesiæ, si quid positive circa hoc ecidat.

163. Respondetur VI. Nec parvuli à præ- estinatis progeniti salvantur absque aliquo Baptismo. Probatur: quia teste Sacra Scri- ptura Joann. cap. 3. v. 3. & 5. *Nisi quis renatus uerit ex aqua & spiritu Sancto, non potest introi- e in regnum Dei.* Ubi nulla fit distinctio inter proles prædestinatorum, & non prædestinato- um. *Noli* itaque *credere* (inquit S. Augusti- nus Lib. 3. de anima, & ejus origine cap. 9.) *noli dicere, noli docere, infantes, antequam bapti- zentur, morte præventos pervenire posse ad origi- nalium indulgentiam peccatorum, si vis esse Catho- licus.* Accedit, quod parvuli etiam prædesti- natorum rationis adhuc incapaces ante colla- tionem Baptismi nullam fidem habeant, neque habitualem infusam; quoniam primum com- municatur per Baptismum: sed absque ulla fi- de vel habituali, vel in re, vel in voto impos- sibile est placere Deo *cap. 11. Hebr. v. 6.* conse-

quenter nec parvuli prædeſtinatorum absque Baptiſmo Deo placere poſſunt, ſicque nec regnum cœlorum ingredi.

§. XII.

Quænam ſint propoſitiones ſpeciales Calvini, à Catholica Eccleſia rejectæ circa præordinationem reproborum ad mortem æternam?

164. Circa reprobationem Calvinus *docet* 1. *præordinationem ad mortem æternam æque factam fuiſſe à DEO ante præviſa peccata, uti facta eſt prædeſtinatio Electorum ad vitam æternam ante præviſa merita.* 2. *DEUM, ut actum juſtitiæ vindicativæ erga hos reprobos tamquam Supremus Dominus exercere valeat, ipſis non ſolum imputare ad peccatum quoscumque motus concupiſcentiæ etiam indeliberatos; verum etiam eosdem ad peccata impellere, ita ut impulſus iſte ſit quaſi effectus reprobationis.* 3. *DEUM imperare Satanæ, aliisque impiis hominibus, ut maleficia concipiant, ac hominem ad peccandum inducant: ſic Satanam juſſu DEI tentaſſe Job, & DEUM ipſum præcepiſſe Judæis, ut Chriſtum crucifigerent.* 4. *Similia tamen reſpectu DEI nec eſſe, neque dici poſſe peccata, ſed opera juſta; quia quod homines mala intentione, DEUS bono conſilio facit, ac proinde,* 5. *DEUM ipſum nec peccare, nec peccati auctorem dici poſſe.* Ita Calvinus diverſis in locis, præſertim *Lib. 1. Inſtit. cap. 17. §. 11. Lib. 2, cap. 4. §. 5. & cap. 18. §. 1. & 8. Item cap. 22. & 23.*

& 23. *Item l. 3. institut. c. 22. §. 11. ac cap. 23. §. 8.* sed contra à Catholicis.

165. Respondetur I. DEUS non reprobat, seu præordinat positive ad æternam mortem ante prævisa eorum peccata. Ita Catholici, idque Doctor subtilis, 1. Sentent. D. 14. Quæst. 1. jam suo tempore adeo certum judicavit, ut contrariam dixerit sententiam non posse sine crudelitate excogitari. Probatur 1. quia si præordinatio ad æternam pœnam fieret præprimis à DEO, tunc perditio nostra principaliter non esset ex nobis, sed potius ex DEO, utpote qui nos ad eamdem præordinasset, sicut ob eamdem rationem salus prædestinatorum præprimis est à DEO, quia electos ante merita præordinavit ad gloriam: atqui reproborum perditio præprimis non est ex DEO, sed potius ex nobis: nam *perditio tua* (id est tua culpa) *Israël*, inquit æterna Veritas *Osee cap. 13. v. 9.* ergo. Hinc DEUS protestatur sæpius in Sacra Scriptura, quod non fecerit mortem, nec lætetur in perditione vivorum, *Sap. cap. 1. v. 13.* & quod nolit mortem peccatoris, sed magis ut convertatur, & vivat *Ezech. cap. 18. v. 23. & 32.* Probatur 2. Salvator Deus non solum prædestinatos, sed omnes suo pretioso sanguine intendit redimere, ut omnes salvos faceret: ergo Deus antecedenter, nimirum ante prævisa nostra peccata, nullum voluit præordinare ad pœnam æternam. Anteced. patet ex sequenti clarissimo textu Sacri Codicis 1. Timoth. cap. 2. v. 1. 3. 4. 5. & 6. *Obsecro igitur,*

primum omnium fieri obſecrationes, &c. pro omnibus hominibus &c. hoc enim bonum eſt, & acceptum coram Salvatore noſtro DEO, qui omnes vult ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire: unus enim DEUS, unus & Mediator DEI, & hominum, homo Chriſtus JESUS, qui dedit Redemptionem ſemetipſum pro omnibus. Notentur ſingulariter verba illa: *omnes vult ſalvos fieri, & pro omnibus ſemetipſum dedit redemptionem;* ergo nec damnandos excluſit ante præviſa eorum peccata. Videatur circa hunc textum fuſius P. Herincx. *1. Sent. D. 8. Quæſt. 2. num. 20. & ſeqq.* Accedit pro confirmatione noſtræ ſententiæ auctoritas Sanctorum Patrum. *Bonus eſt Deus, juſtus eſt Deus* (inquit S. Auguſtinus Lib. 3. contra Julianum, cap. 18.) *poteſt aliquos ſine bonis operibus liberare, quia bonus eſt, non poteſt quemquam ſine malis meritis damnare, quia juſtus eſt.* Allego autem ex induſtria etiam contra Calviniſtas Patres antiquos, quia etiam apud ipſos Præfati cum antiquis Conciliis in veneratione exiſtunt, ſaltem uti ajunt in ſua confeſſione à Beza gallice conſcripta, & à noſtro Franciſco Feuardentio fideliter in latinum translata; ubi articulus 6. taliter ſonat: *Admittimus, quod determinatum fuit per antiqua Concilia, & deteſtamur omnes Sectas, & hæreſes, quæ rejectæ fuerunt per Sanctos Doctores, ut per Sanctum Hilarium, S. Athanaſium, S. Ambroſium, S. Cyrillum.*

166. Reſpondetur II. Deus non impellit ad peccata, multo minus aliis præcipit, ut ad eadem

eadem homines inducant. *Non eſt in Deo malum* (inquit in antiquiſſima Eccleſia S. Dionyſius de Divinis Nominibus cap. 4.) *ſed nec ex DEO eſt malum: aut enim bonus non eſt, aut bona facit.* Ulterius hæc Catholica veritas probatur ex teſtimonio Regis David Pſalm. 5. v. 3. dicentis: *Non DEUS volens iniquitatem tu es.* Probatur 2. Deus odio habet peccatorem: *nam odio ſunt Deo impius, & impietas ejus.* Sap. cap. 14. v. 9. ergo ad peccata non impellit per ſe, vel ex præcepto per alios; nam ea, à quibus habet aliquis efficacem averſionem, non ſolet ipſemet conſiliis, aliisque mediis promovere. Probatur 3. Deus in Sacra Scriptura ſeveriſſime prohibet peccata gravia, iisque annectit pœnam æternæ damnationis, uti patet ex præceptis Decalogi, & obviis S. Scripturæ textibus: ergo repugnat ejusdem ſanctitati & juſtitiæ, ut ſimul ad hæc ipſa peccata per ſe, vel per alios impellat. Probatur 4. Si Deus per ſe, vel per alios alliceret, imo impelleret ad peccatum, præſertim intrinſece tale, puta mendacium, vel Dei odium, cenſeretur cauſa moralis ipſius talis peccati, ſeu Auctor ejusdem: ſed juxta ipſum Calvinum num. 164. DEUS non poteſt dici cauſa, & auctor peccati: ergo. Sequela majoris probatur; quia etiam homo, qui alterum inſtigat, & impellit ad peccatum, puta ad mendacium, vel odium DEI, cenſetur cauſa moralis talis peccati: ergo etiam taliter reputaretur DEUS. Nec excuſaret bonitas intentionis, non enim ſunt ſuadenda intrinſece mala, ut eveniant bona. Videatur de

de hoc fusius adhuc Herincx *Lib. 1. sent. Disp. 7. Quæst. IV. num. 30.*

167. Respondetur III. Si afferantur loca Sacræ Scripturæ, quibus Deus videtur suasisse peccata, aut ad ea incitasse, vel etiam præcepisse juxta formalia antiquissimi Patris S. Damasceni Lib. 4. de fide cap. 20. *Non à Deo NB. ut agente, accipienda sunt, sed NB. ut permittente.* Quatenus nimirum Deus ob peccata, seu (ut vocat S. Augustinus) ob mala merita hominis non tollit, sed permittit illas occasiones, in quibus prævidet hominem talem libere esse lapsurum. Sic quando 3. Regum cap. 22. legitur, Deum immisisse spiritum mendacii in Prophetas. Item Ezech. cap. 14. decepisse Prophetam: hoc ipsum exemplum S. Augustinus de gratia, & libero arbitrio cap. 23. declarat modo sequenti: *Quando auditis dicentem Dominum, Ego Dominus seduxi Prophetam illum; & quod ait Apostolus: Cujus vult, miseretur, & quem vult, obdurat: in eo quem seduci, vel obdurari NB. permittit, mala ejus merita credite.*

168. Neque est insolitum in Sacra Scriptura tam ipsius peccati, quam occasionum permissionem exprimere verbo aliquo præseferente formam præcepti, vel consilii, uti Herincx *1. sent. Disp. 7. Quæst. 4. num. 35. ac seqq.* optime notat. Nam Pharisæis dicentibus Marci cap. 10. v. 4. *Moyses NB. permisit scribere libellum repudii*, respondit Christus v. 5. *ad duritiam cordis vestri scripsit nobis NB. præceptum istud.* Item vice

vice versa quando Matth. cap. 19. prior discursus de repudio v. 7. à Pharisæis repetebatur sapienti interrogatione: *Quid ergo Moyses NB. mandavit dare libellum repudii?* Christi responsio erat: *ad duritiam cordis vestri NB. permisit vobis dimittere uxores vestras.* v. 8. Si Deus 2. *Reg. cap. 16. v. 10.* dicitur præcepisse Semei, ut malediceret David, permittendo ex una parte amarum Semei animum erga David, & ex altera occursum ipsius David non impediendo, quem impedire quidem haud dubie potuisset, sed noluit, adprobandum David in patientia, quam ibi adeo exercuit, ut exemplum istud in toto mundo pro imitatione diligendi inimicos proponatur. Simili modo Deus concessit, seu permisit Satanæ, ut affligeret Job, eique plurima mala inferret; & Judæis, ac Gentilibus, ut crucifigerent Christum &c. Item legitur in Sacra Pagina Deum indurasse cor Pharaonis, quatenus in pœnam præcedentium delictorum extraordinaria gratiæ auxilia, quibus noverat cor Pharaonis emolliendum, subtraxit, variaque alia operatus fuit quoad Pharaonem, quibus ille (non obstante adhuc clementissima concessione gratiæ sufficientis) occasionem sumpsit indurandi semetipsum obstinata voluntatis malitia. Videatur de hoc utilissime noster P. Herincx Episcopus Iprensis, Loc. cit. & *Disp. 8. num. 90.*

169. Opponunt Calvinistæ contra dicta, præsertim contra responsionem primam, in qua negavimus, reprobationem positivam à DEO fieri ante prævisa peccata, opponunt (inquam) Cal-

Calvinistæ, & in contrarium proponunt exemplum Esau, & Jacob; ubi utrobique non ex meritis, vel demeritis, sed ex ordinatione potius Divina fuit respective primogenitus à privilegiis primogenituræ exclusus, & alter assumptus, *ut secundum electionem propositum Dei maneret*: prout loquitur Paulus cap. 9. Rom. v. 11. qui pariter ibidem totam illam historiam ad prædestinationem, & reprobationem referre videtur sequentibus verbis: *Cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali (ut secundum electionem propositum Dei maneret) non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei; Quia major serviet minori, sicut scriptum est* (nempe Malachiæ cap. 1.) *Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Quid ergo dicemus? numquid iniquitas apud Deum? absit. Moysi enim dicit: miserebor cujus misereor, & misericordiam præstabo, cujus miserebor. Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est DEI.* Ex quo textu tria ab ipsis eruuntur, 1. quod Deus præordinet, ac vocet ad vitam æternam absque meritis. 2. Quod pariter præordinet ad pœnam absque demeritis, cum Apostolus utrobique pariformiter loquatur. 3. Quod exinde non sit iniquitas apud Deum, sicque nec Deo tamquam auctori peccatum imputandum. Ita illi.

170. Ad hanc oppositionem Respondetur *in primis*, posse adversariis negari totum suppositum, quod nimirum in allegato textu sermo instituatur de particulari cujuslibet prædestinatione ad gloriam, seu exclusione ab eadem;

eadem; cum potius Doctor Gentium loqui videatur de præelectione Communitatis Christianorum præ Synagoga Judæorum ad constituendam in testamento novo veram Ecclesiam; etsi enim Synagoga repræsentata suo modo per Esau fuerit senior; hoc tamen non obstante communitas Christiana figurata per Jacob, erat præelecta, idque non ex operibus nostris, sed ex gratia miserentis DEI, relicta cæteroquin Judæis plenissima libertate transeundi à synagoga ad Communitatem Christianam, sicque veræ Ecclesiæ sese incorporandi. Videatur Cornelius à Lapide in hunc textum.

Respondetur *secundo*: Si etiam cum aliquibus Catholicis Theologis, prædestinationem ad gloriam ante prævisa merita defendentibus, admittatur, Divum Paulum ibidem loqui de prædestinatione, & reprobatione in ordine ad vitam æternam, posset adhuc congruenter explicari citatus textus, dicendo, Deum Electos præordinasse ad gloriam positive ante prævisa merita, & pro eo signo alios, respective loquendo, reprobasse *negative*, id est, *pro eo signo non simul cum præcedentibus positive elegisse*; in quo (non in omnibus aliis) stat paritas inter Jacob, & Esau ex una, & inter prædestinatos, ac reprobatos ex altera parte: nimirum quod, uti quoad temporales benedictiones Deus ante ulla opera Jacob elegerit præ fratre suo Esau, ita quoad cœlestia quosdam præ aliis ante merita prævisa destinaverit ad vitam æternam, circa reliquos pro eo signo se habendo negative, & primum

pro

pro alio post prævisa eorum peccata ipsos reprobando positive. Nec hæc distinctio inter reprobationem positivam, & negativam est novum recentiorum Theologorum inventum; cum de reprobatione negativa scholarum Principes Doctores, Angelicus, & Subtilis jam fecerint mentionem, ex quibus apud Henno *Tract. de Deo uno. Disp. 10. Quæst. 1. Conclus. 2.* Divus Thomas Part. 1. Quæst. 23. Art. 3. ad 1. sic loquitur: *In quantum DEUS quibusdam non vult bonum, quod est vita æterna, dicitur eos habere odio, vel reprobare.* Scotus *1. Sent. D. 41. Quæst. unica. §. contra istud*, postquam interrogavit, quid Deus velit Judæ in eo instanti, quo vult Petro Beatitudinem? sibimet ipsi respondet: *Dici potest, quod in isto primo instanti NB. nihil vult Judæ, sed tantum ibi est negatio volitionis gloriæ.*

171. Quæres, quid sentiendum sit de recentioribus illis Calvinistis, qui, ut magis errorem suum, ac Deo summe injuriosam de reprobatione Doctrinam coram hominibus honestis pallient, distinctionem faciunt inter peccatum originale, & inter peccata personalia, dicendo, quod prærordinatio positiva reproborum ad mortem æternam facta quidem fuerit à Deo ante prævisa eorum peccata personalia, & actualia; non autem ante prævisum peccatum originale? Priusquam respondeatur.

Notandum 1. quod hanc distinctionem excogitasse videatur synodus Calvinistica Dord-

rechta

'echtana; quæ teste nostro Pater Smising, *Tomo de Deo uno D. 6. num. 692.* causam primæ reprobationis statuit peccatum originale, cui, quantum ad præsens Calvinistæ ex Britannia, Gallia, ac Germania superiori, & inferiori subscripserunt. Ubi taliter discurrunt, nimirum quod Deus post prævisum Adæ peccatum, & corruptam inde totam massam generis humani quosdam ex massa damnationis gratuito ante ulla prævisa merita efficaciter elegerit ad vitam æternam, ut ostendat suam misericordiam; alios verò in massa æternæ damnationis positivè propter peccatum originale relinquere voluerit, ad exhibendam justitiam vindicativam, subtrahendo ipsis gratias ad Legis implementum necessarias, atque nihilominus has transgressiones Legum ipsis imputando, & æternis pœnis subjiciendo.

Notandum 2. Quòd pœnæ damnatorum communiter à Theologis dividantur in pœnam damni, & in pœnam sensus. Prior est privatio visionis, & fruitionis Dei in æternum: posterior autem diversa afflictio, & cruciatus potentiarum vitalium, puta per continuam alligationem localem, & intensionem ignis infernalis, vel, ùt loquitur D. Augustinus, per alios diversos, miros tamen modos. H. N.

172. Contra istam Calvinistarum persuasionem est præprimis eorum proprius Magister Calvinus, qui teste Sianda in Lexico Polemico *v. Calvinus*, *num.* 10. docuit expressè *Lib.*

3. *Inſtitut.* c. 23. quod non ſolùm peccata no ſtra perſonalia, verum etiam primum peccatun Adami à Deo decretum, & prædefinitum fue rit ante lapſum Adami, conſequenter in prin cipiis Calvini peccatum originale, ante præce dentem illam prædefinitionem necdum in men te Divina exiſtens, non potuit Deo præber cauſam generalem poſitivè reprobos damnandi & ſic manent priora contra Calviniſtas Catholi ca fundamenta in ſua firmitate.

Contra eſt *ſecundo*; quod, etſi cum noſtr P. Henno *Tract. de Deo uno Diſp. X. Qu.* 2. noi abnuatur, potuiſſe Deum de abſoluta ſua poten tia poſt prævifum peccatum originale quospian in tantum relinquere in maſſa damnationis, i quantum potuit illos afficere pœna damni, ni mirum poſitivè nolendo hiſce concedere o peccatum originale Viſionem beatificam: ne gatur tamen, miſericordiſſimum Deum in mo derno rerum Ordine taliter feciſſe, utpote qu omnes vult ſalvos fieri, & poſt prævifum quo que peccatnm originale ex hoc fine pro omn bus merita Paſſionis ſuæ applicavit, uti eju ſanctiſſima voluntas ex Scriptura 1. *Timoth.* c. 2 clarè conſtat, juxta dicta num. 165. conſequen ter ipſum peccatum originale prævifum no fuit cauſa generalis omnino reprobos exclu dendi a vita æterna; cùm Deus etiam poſt il lud prævifum voluerit adhuc pro omnibus mo ri, 2. *Corinth. c.* 5. *v.* 18. vide dicta *n.* 165.

Contra eſt *tertio*: Multi ſunt reprobi, qu

bu

us peccatum Originale per susceptum Baptis-
ıum tanquam per lavacrum regenerationis ab-
ɔlutè remittitur: ergo hi non damnantur ob
eccatum originale, adeoque neque ipsis da-
ınatio æterna est decreta propter peccatum
)riginale. Quomodo enim est perceptibile,
uod DEUS ab æterno decreverit omnibus in
ıturum recipientibus Baptismum (etsi isti non
ıerint ex positivè prædestinatis) remittere pec-
atum Originale; & tamen voluerit hos ipsos
ropter idem peccatum Originale per Baptis-
ıum delendum adhuc in æternum damnare?

Contra est *quarto*. Permisso etiam (nun-
uam tamen concesso) quod peccatum Origina-
e fuerit DEO generalis causa præordinandi
uosdam ad pœnas æternas, saltem ad pœnam
amni; repugnat tamen de novo sanctitati Di-
inæ, tales reprobos (forsan per Baptismum à
eccato originali jam mundatos) impellere po-
itivè ad peccatum grave personale; prout ta-
ıen voluit Calvinus *Lib.* 2. *Institut.* c. 21. & c.
3. docens expressè c. 18. §. 2. DEUM præce-
isse Judæis, ut Christum crucifigerent: ergo
vasio Recentiorum Calvinistarum adhuc non
ubsistit. Videantur dicta superius *num.* 166.
Poterit insuper de tota hac materia suo tempo-
e utilissimè legi noster P. Franciscus Bonal *in-
egra parte II. Christiani hujus temporis*: Cujus
ıuctoris præclarissimus Tractatus ob operis
ɔræstantiam à R. P. Udalrico Dirrhamer S. J.
e Gallico translatus est in idioma latinum.

§. XIII.

Propositiones damnatæ Calvini de Gratia efficaci & libero arbitrio referuntur, & refutantur.

173. 1. Negat Calvinus, dari liberum arbitrium *Lib. 2. Institut. cap. 3. §. 7. & 11.* quod tamen intelligit de libertate indifferentiæ, seu de libertate à necessitate: nam 2. si coactioni opponitur libertas, liberum arbitrium, id est, libertatem à coactione admittit *Lib. 2. de libero arbitrio contra Pighium*; & hinc 3. ait, liberum arbitrium non se habere mere passivè, sed pariter activè concurrere, ita tamen, ut influat solummodo tanquam instrumentum à DEO motum, quod aliud facere non potest, quam quod voluerit artifex. Ita eruitur ex *Lib. 1. Instit. cap. 7. §. 11.* & ex *Lib. 2. cap. 4. §. 5.* 4. tenet *Lib. 2. Institut. cap. 7.* quod extra controversiam sit, impossibile esse Legis implementum. 5. Addit tamen, prædestinatos propter non adimpletam Legem, seu propter transgressionem Legis non mereri mortem æternam, non quasi tales transgressiones in se ipsis mortalia non essent, sed quia hisce à DEI misericordia non imputantur. 6. in *caput sextum Joannis* docet hominem gratia efficaci motum non posse dissentire. Ita Calvinus cum suis, quorum omnia puncta ex se ipsis ruunt, si ostendatur, etiam post lapsum Adami hominem liberum arbitrium libertate indifferentiæ, seu libertate ne-

neceſſitate habere; taliter nimirum, ut poſitis omnibus ad agendum requiſitis, poſſit adhuc agere, vel non agere, facere malum, vel etiam, influente ſimul Gratia Divina (incitante, & cooperante, non tamen neceſſitante) præſtare bonum. Igitur cum Catholicis.

174 Reſpondetur: Homo etiam in ſtatu naturæ lapſæ liberum habet arbitrium libertate indifferentiæ; tam in ordine ad bonum, quam in ordine ad malum modo ſuperiùs declarato. Veritas hæc Catholica equidem jam ſuperiùs contra Lutherum, *§. VI. num. 65. ac ſeqq. Art. XVIII. & XIX.* fuit probata; quia tamen Calvinus circa præſentem materiam nonnulla ſpecialia immiſcet; ideo hic ſingulariter iterum contra Calvinum probatur 1. ex Sacra Scriptura, *Deut. cap. 30. v. 19.* ubi DEUS teſtes invocat cœlum & terram, quod Pòpulo Iſraelitico ad eligendum propoſuerit vitam & mortem, benedictionem, & maledictionem, ſuadens tamen, ut eligat vitam, ex quo ſequens formatur probatio: Si datur libera electio, datur etiam libertas indifferentiæ, ſed in ordine ad vitam, & mortem datur libera Electio, juxta textum citatum ergo. Confirmatur: Datur libertas indifferentiæ ad malum, quo quis mortem incurrit: ergo etiam ad bonum, quo quis vitam acquirit. Conſequentia tenet, quia Sacra Scriptura *loc. cit.* pariformiter loquitur de vita, ac morte: antecedens autem patet ex eo; quia alias ſi ad malum neceſſitor à DEO, DEUS potius eſſet auctor peccati, quam ego,

uti ostensum jam est §. VI. Art. XIX. & §. præcedenti.

175. Probatur 2. ex SS. PP. qui communissimè sentiunt, hominem etiam post lapsum libertatem indifferentiæ ad bonum, & malum retinuisse; pro quo testimonia clarissima, & quasi innumera recitat Bellarminus *Lib. 4. de gratia & libero arbitrio. cap. 9.* ac *Lib. 5. cap. 25. & seqq.* prout etiam fatetur ipsemet Calvinus apud Herincx *part. 2. Theologia Scholasticæ Disp.* *Quæst. 1. num. 9.* suæ in hoc puncto doctrinæ adversari SS. PP. tam Græcos, quàm Latinos: atqui communis SS. PP. utique Sacram Scripturam melius intellexisse, & in interpretando securiorem Spiritus Sancti assistentiam quam Calvinus, habuisse, prudentissimè præsumitur, præsertim si vita Calvini superius descripta simul legatur: ergo.

176. Nec dicant Calvinistæ, Calvino saltem favere S. Augustinum; nam contra est, quòd etiam hic S. Pater expressè contrarius exista, dum *Lib. de duab. animab. cap. 11.* sic habet: *Peccatum est voluntas retinendi, vel consequendi, quod justitia vetat, & unde liberum est abstinere*: ubi notetur, quòd egerit ibi contra Manichæos, qui NB. libertatem indifferentiæ negantes duplex in homine principium, seu duplicem animam statuebant, unam bonam necessario bona, alteram malam, necessario mala operantem, quam doctrinam S. Pater rejicit: ergo. Reponunt Adversarii, Augustinum ibidem intelligi debere de Adamo adhuc ante lapsum in stat

statu naturæ integræ existente, in quo statu libenter concedunt libertatem indifferentiæ. Ast denuo contra est, quod Manichæi, contra quos S. Augustinus ibi loquebatur, libertatem indifferentiæ ab homine vel maximè in statu naturæ lapsæ excluserint, consequenter etiam S. Augustinus contra Manichæos agens de statu naturæ lapsæ loqui censendus est. Unde finaliter contra Calvinistas tale formo argumentum: Si S. Augustinus voluisset homini in statu naturæ lapsæ denegare libertatem indifferentiæ, non efficaciter potuisset impugnare Manichæos, qui duas in homine animas, nempe bonam & malam adstruentes, pariter in statu naturæ lapsæ in eodem hanc libertatem indifferentiæ negarunt: adeoque ne sequatur, S. Patrem inefficaciter Manichæos impugnâsse, admitti debet, quod Is in allegato textu ac alibi voluerit, in homine, & quidem in statu naturæ lapsæ debere adhuc concedi aliquam libertatem indifferentiæ: neque quoad hoc punctum intendit improbare doctrinam Pelagianorum, sed ideo potiùs, quia addebant, liberum istud arbitrium operari meritoriè absque adjutorio gratiæ. Verba ejusdem formalia Lib. 2. de Nupt. & concupisc. cap. 3. sic sonant: *Liberum in hominibus esse arbitrium &c. Utique dicimus; NB. non hinc estis Pelagiani. Liberum autem esse quenquam ad agendum bonum sine adjutorio DEI &c. Hoc vos dicitis, hinc NB. estis Pelagiani.*

177. Objicitur I. ab Adversariis: S. Augustinus variis in locis expressè ait, per pecca-

 tum

tum Adami periiſſe liberum arbitrium: ergo in ſtatu naturæ lapſæ negat liberum arbitrium cum libertate indifferentiæ. Anteced. probatur; ſic enim inquit in Enchirid. cap. 30. *Libero arbitrio malè utens homo, & ſe perdidit, & ipſum &c. Cùm libero peccaretur arbitrio, victore peccato amiſſum eſt & liberum arbitrium.* Similiter epiſt. 107. ad Vitalem: *Liberum arbitrium ad diligendum DEUM primi peccati grandidate perdidimus.* Item Lib. de perfect. Juſtit. cap. 4. *Victa vitio, in quod cecidit, voluntate, caruit libertate natura.* Non utique libertate à coactione: ergo libertate à neceſſitate, ſeu indifferentiæ. Ante declarationem horum, & ſimilium D. Auguſtini textuum præſciendum eſt 1. quòd ſtrenuus ille Eccleſiæ Catholicæ Archiſtrategus non ſolùm Manichæis libertatem indifferentiæ negantibus, verùm etiam Pelagianis, omnia huic libertati, excluſâ gratiâ, adſcribentibus bellum indixerit, ſi impugnat Manichæos, in modo loquendi videtur ſubinde favere Pelagianis, ac quaſi omnia libertati humanæ attribuere: ſi certat contra Pelagianos, in modo loquendi, & niſi antecedentia, & ſubſequentia ad invicem connectantur, videtur ſubinde quaſi integram ab homine in ſtatu naturæ lapſæ cum Manichæis excludere libertatem indifferentiæ. Præſciendum eſt 2. quod homo in ſtatu naturæ integræ, ſeu in ſtatu innocentiæ habuerit liberum arbitrium, non qualecunque, ſed quod ſimul erat facile, & ad bonum expeditum; cùm pro eo tempore homo fuerit præditus juſtitia originali, quæ fuit donum ſuper-

na-

naturale, præter gratiam fanctificantem includens quoque alia beneficia, per quæ homo reddebatur facilis in omni occafione ad bene operandum, & impediebatur rebellio carnis ad fpiritum. H. N.

Refpondeo, Sanctum Auguftinum non intendiffe propter lapfum Adami in fimilibus textibus liberum arbitrium abfolutè negare in homine, prout nimirum liberum arbitrium eft potentia naturalis, pofitis omnibus ad agendum requifitis adhuc valens agere, vel non agere, fed potiùs voluit ibidem Auguftinus excludere poft lapfum Adami liberum arbitrium, quatenus antea tam facile expeditum ad operandum bonum, quod utique per peccatum originale fuit amiffum, fuccedente loco ipfius fomite peccati, quo homo non quidem neceffitatur, multum tamen ad peccandum allicitur. Videantur de hoc fufiùs Herincx *par. 2. Theolog. Scholaft. Difp. 2. Q. 1. Num. 9. ac feqq.* & *Francifcus Bonal. Part. 2. Chriftiani hujus temporis c. 14. & 15.*

178. Objicitur 2. DEUS præfcivit ab æterno omnia noftra Opera bona æquè ac mala; fed quæ DEUS femel ab æterno præfcivit, neceffario in tempore fic eveniunt, cum fcientia DEI fit infallibilis; ergo omnia noftra opera bona, & mala neceffario eveniunt, ficque non habemus libertatem indifferentiæ ad eadem facienda, vel non facienda.

Reſpondeo *in primis*, retorquendo argumentum quoad opera Adami, & Evæ elicita ante peccatum: in quo ſtatu juxta Calviniſtas homo adhuc habuit libertatem indifferentiæ, licèt DEUS ab æterno etiam illa opera, & eos actus præſciverit, quos primi parentes noſtri ante peccatum elicuerunt.

Reſpondeo *ſecundò* diſting. min. Omnia à Deo præſcita neceſſario eveniunt neceſſitate conſequente, Con. neceſſitate anteced. neg. min. & ſub ſimili diſtinctione conceditur & negatur conſequentia. Etenim quæ DEUS ab æterno præſcivit, equidem in tempore *infalli-biliter* ſic exiſtent, non tamen neceſſario neceſſitate antecedente aliquam determinationem liberi arbitrii; nam præſcientia DEI non ponit opus futurum creaturæ, ſed potiùs præſupponit illud, concurrente ſimul ante ſcientiam viſionis aliquo Decreto ex parte DEI, juxta diverſitatem ſcholarum, vel prædeterminante, vel condeterminante, vel permittente ſaltem creaturis liberis motus ſuos agere. De hoc fuſiùs in Theologia ſpeculativa, ac pulcherrimè deſuper diſcurrit noſter Franciſcus Bonal. *part. 2. c. 8. 9. & 10.*

179. Objicitur 3. Saltem prædeſtinati ad gloriam æternam non liberè operantur in ordine ad bonum, & malum: ergo non datur abſolutè in homine liberum arbitrium ad bonum, & malum. Probatur anteced. Prædeſtinatis ad vitam æternam datur gratia finalis efficax, qua

qua infallibiliter operabuntur bene: ergo isti non libere, seu cum libertate indifferentiæ operantur in ordine ad bonum, & malum. Respondeo neg. anteced. ad ejus probationem disting. anteced. Prædestinatis datur gratia efficax, qua infallibiliter bene operantur in tantum, in quantum à DEO ponuntur in his circumstantiis, in quibus prævidentur certò finaliter cooperaturi liberè gratiæ Divinæ, conc. anteced. quasi per gratiam Divinam efficacem, ad bene operandum necessitarentur, & ita prævenirentur, ut non haberent libertatem proximam, seu indifferentiæ ad bene operandum: neg. anteced. & sub data distinctione nego pariter consequentiam. Cur autem DEUS non omnes, sed tantum aliquos hac singulari afficiat gratia efficaci? hoc *non volentis, neque currentis, sed miserentis est DEI* ad Rom. cap. 9. ubi cum Divo Augustino in caput undecimum Apostoli ad Romanos exclamare necesse est: *O altitudo divitiarum Sapientiæ, & scientiæ DEI, quam incomprehensibilia sunt judicia Ejus!* Interea DEUS nec reliquos negligit, sed saltem gratiam sufficientem tribuit, qua pariter facilè salvari possent, dummodo cooperari vellent. *Vocavi, & renuistis* (inquit Largitor omnium gratiarum DEUS, Proverb. cap. 1.) *extendi manum meam, & non fuit, qui aspiceret.*

180. Non equidem me latet, quòd Calvinus *Lib. 2. Instit. c. 3. §. 10.* omnem gratiam sufficientem apud Herincx hic absolutè neget, solam pro prædestinatis gratiam efficacem admittens, ubi quoad infelicissimos residuos sensit,

eos-

eosdem à Deo ad ostendendam suam Omnipotentiam, & supremum in creaturas Dominium fuisse relictos in massa æternæ damnationis, subtrahendo ipsis omnia supernaturalia auxilia, utpote propter factam eorum præordinationem ad pœnam æternam, non habitura finaliter suum effectum. Sed contra est 1. quòd DEUS omnes velit salvos fieri, *1. Timoth. c. 2.* hincque pro omnibus sit passus *2. Corinth. cap. 5.* ergo etiam omnibus providit de gratiis supernaturalibus ad consequendam salutem necessariis; nam qui vult finem, etiam vult media ad consequendum finem, necessaria. Contra est 2. quòd Stephanus *Act. 7. v. 51.* increpet Judæos tanquam homines incircumcisos corde, ac semper resistentes Spiritui Sancto. Quomodo autem increpari potuissent, quòd quasi semper Spiritui Sancto resistant, si nullum S. Spiritus instinctum intrinsecus advertissent? Quomodo appellari potuissent homines *incircumcisis cordibus*, si cor eorum nullos sensisset ad bonum amplectendum internos stimulos? *Subsumitur:* atqui hi ipsi interni stimuli proveniunt à Gratia Divina, non quidem semper efficaci; aliàs enim huic liberè correspondissent: ergo saltem à sufficiente. Videatur desuper Herincx *Part. Tract. 4. Disput. 1. Quæst. 3. num. 17.* & audiatur Divus Augustinus *Lib. 2. de peccat. merit. c. 17.* ubi ait: *Cum voluntate, NB. gratia adjuvante Divina, sine peccato in hac vita possit homo esse, cur non sit, possem facillimè, ac veracissimè respondere; quia homines nolunt.* Quid clariùs pro gratia sufficienti.

§. XIV.

§. XIV.

De reali Præfentia Corporis Chrifti in Euchariftia.

181. Inter illos, qui equidem Chriftum in terris verum DEUM, & hominem ex una parte confitebantur; negabant autem ex altera, fub Euchariftia eundem verè ac realiter contineri, primus, qui publicè id afferere aufus fuit, communiter fcribitur fuiffe circa annum Chrifti 1050. Berengarius, exinde pariter Sacramentariorum Parens appellatus. Quamvis non defint alii, qui hunc errorem præcedenter jam aliis, præfertim alicui Joanni Scoto (non quidem noftro *Joanni Duns Scoto*, utpote realis exiftentiæ Corporis Chrifti in Euchariftia acerrimo propugnatori, ac primum ultra ducentos annos poft Berengarium nato, fed longè alteri, nimirum *Joanni Scoto Erigenæ*) adfcripferunt, ex cujus Libro, ad tempora usque Berengarii delitefcente, demum ipfemet Berengarius, Patria Turonenfis Gallus, fuum deprompfit venenum, & Andegavi, ubi erat Archidiaconus, ubique diffudit. Liber ille memorati Joannis Scoti tempore Berengarii factus famofior, in Concilio Vercellenfi productus, atque examinatus æquè, ac peftifera Beringarii Doctrina, fuit condemnatus, ac demum Berengarius, Divino afflante Numine hærefin abjuravit, & Turonem reverfus, in infula, quæ dici-

dicitur S. Cosmæ, per octo annos pœnitentiis corpus suum castigans, & in servitutem redigens, anno 1088. teste Sianda V. *Berengarius* in bona opinione decessit: impedire tamen non potuit hæreticæ hujus doctrinæ sectatores Albigenses, Wicleffistas, Zvvinglianos, & Calvinistas &c. Contra hos itaque.

182. Respondetur: Sub Eucharistia non tantum figurativè, & per modum signi, sed verè, ac realiter continetur Corpus, & Sanguis Christi. Probatur 1. Christus, quando in ultima Cœna porrexit Apostolis species panis, subjunxit Matth. cap. 26. & Luc. cap. 22. *Hoc est Corpus meum:* & non *hoc figurat Corpus meum*, ergo sub speciebus panis verè continetur corpus Christi, & non tantum figurativè uti volunt Calvinistæ: nam debemus Verba sacræ Scripturæ in sensu proprio accipere, quando citra aliquod absurdum sic sumere possumus; alias aperiretur porta Hæreticis, etiam ab antiquissima Ecclesia jam reprobatis, suos circa diversa Mysteria SS. Trinitatis, incarnationis &c. renovandi errores. Confirmatur 1. Christus in ultima Cœna porrexit Apostolis illud corpus, quod postea fuit traditum ad crucifigendum, item distribuit illum sanguinem, qui fuit in Sacratissima Passione effusus; atqui Corpus Christi traditum, & sanguis fuerunt verum Corpus & sanguis realiter, uti est de fide, neque negant Calvinistæ: ergo pariter fuit verum Corpus, & Sanguis in ultima Cœna. Major probatur; quia Christus teste

D. Pau-

D. Paulo 1. *Corinth. cap. 11. v. 24.* dum Apostolis in ultima Cœna ante suam Passionem porrexit corpus suum, hæc verba subjunxit: *Hoc est Corpus meum, NB. quod pro vobis tradetur;* & quando dedit sanguinem suum Matth. cap. 26. v. 28. *Hic est Sanguis meus, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Confirmatur Christus Apostolis in ultima Cœna & nobis in novo Testamento utique plus voluit dare, quam Israelitis in Testamento antiquo; cùm præcedentia fuerint præcisè umbra futurorum: sed in figura Christum obtinuerunt etiam Israëlitæ sub Agno Paschali, & sub Manna cœlesti in deserto &c. Ergo Apostoli, & nos defacto non obtinemus ampliùs præcisè in figura, ac signo, sicque realiter.

183. Probatur II. Ex praxi antiquissimæ Ecclesiæ; Etenim Ecclesia ante Berengarium, aut saltem ante memoratum Joannem Scotum Erigenam indubitatè in ea perstitit sententia, nimirum Corpus Christi realiter existere in Eucharistia; hincque sacram Hostiam in Liturgiis, seu Missis post peractam consecrationem adorare nunquam dubitavit: *Nemo illam Carnem manducat* (loquitur de suo tempore S. Augustinus in Psalmo 98.) *nisi prius adoraverit.* Est autem incredibile, quod Christus Ecclesiam suam sponsam dilectissimam etiam primis sæculis in tam gravi Idololatriæ errore reliquisset, si corpus Christi à parte rei non foret realiter præsens in Eucharistia. Scio quidem, quod Claudius non adeo pridem Sacramentariorum

Mini-

Miniſter in Gallia effutire non erubuerit, primum circa annum 820. Paſchaſium Monachum Corbejenſem in ſuo libro de Corpore, & Sanguine Chriſti introduxiſſe realitatem Corporis Chriſti in Euchariſtia antea in Eccleſia inauditam. Sed falſiſſimum hoc eſſe patet ex ipſis verbis dicti Paſchaſii, qui Lib. 12. in Matthæum apud noſtrum Franciſcum Henno *Tract. de Euchariſtia*, *Quæſt. proœmali Art. 3. concluſ. 3.* ſic loquitur: *Miror, quod velint NB. nunc quidam dicere, non in re eſſe veritatem Carnis Chriſti, vel Sanguinis, ſed in Sacramento virtutem Carnis, non carnem, virtutem ſanguinis, & non ſanguinem, figuram, & non veritatem, umbram, & non corpus.* En! Paſchaſius miratur, *NB. nunc* (id eſt ſuo tempore) NB. *eſſe quosdam*, qui velint negare exiſtentiam Corporis Chriſti in Euchariſtia: qua veritate ergo aſſeritur, præfatum Monachum primum introduxiſſe hanc ſententiam de exiſtentia reali Corporis Chriſti in Euchariſtia? qua prudentia credi poteſt, totam Eccleſiam illico abſque aliqua deciſione Pontificia, vel Concilii decreto unius Monachi opinioni acquieviſſe, ſi Eadem cum SS. PP. integris octo ſæculis antea contrariæ fuiſſet ſententiæ? Interim ex verbis formalibus dicti Monachi Paſchaſii colligo, quod vel Joannes Scotus Erigena jam vixerit ad initium ſæculi noni, id eſt circa annum 820. fueritque *inter illos aliquos*, qui negarunt exiſtentiam realem Corporis Chriſti in Euchariſtia vel quod eundem exiguo temporis ſpatio nonnul-

ulli minus celebres præceſſerint in peſtifera
ila doctrina Calviniſtica, quæ primum publice
amoſa fieri cœpit tempore Berengarii.

184. Probatur III. Ex antiquiſſimis Conci-
is & SS. PP. Sic enim Nicænum I. *Lib. 3. Cap.*
e ſacra menſa, ait: *Intelligamus, ſitum in illa ſa-*
ra menſa Agnum illum DEI, tollentem peccata
undi, incruenter à Sacerdotibus immolatum, &
retioſum Ejus Corpus & Sanguinem NB. vere ſu-
ientes credamus, hæc eſſe noſtræ Redemptionis
ymbola. Nicænum II. *actione 6.* poſtquam
uſe oſtendit, nullum Apoſtolorum, aut illu-
rium Patrum vocaſſe Euchariſtiam *imaginem*,
eu (quod idem eſt) *figuram* Corporis Chriſti,
andem ita concludit: *Dixit* (ſupple Chriſtus)
ccipite, edite, hoc eſt corpus meum &c. Non
utem dixit: ſumite, edite imaginem corporis mei.
'um Chriſtus ipſe ſic affirmet (inquit *S. Cyrillus*
'atecheſi 4. Myſtagogiæ) *atque dicat de Pane: hoc*
ſt corpus meum, quis deinceps audebit ambigere?
imiliter D. Damaſcenus Lib. 4. Orthod. fidei
ap. 14. *Nec panis, & vinum corporis Chriſti fi-*
ura ſunt (*abſit enim hoc*) *verum ipſummet Do-*
nini corpus Divinitate affectum. S. Chryſoſto-
nus loquens de Calice Domini in Epiſtola 1.
'aput 10. Apoſtoli ad Corinthios quærit? *Quid*
ſt in Calice? & ſibimet Ipſi reſpondet: *Quod*
x latere Chriſti fluxit. S. Auguſtinus Prologo
n Pſalmum 33. tamquam aliquod miratione
lignum proponit, quod Chriſtus in ultima Cœ-
na corpus ſuum in manibus ſuis portaverit;
ubi utique mirandum non fuiſſet, ſi ibi exti-

tiſſet tantummodo Chriſti Corpus figurativ tale; nam ſtatuam, ſeu imaginem ſe repræ ſentantem quilibet portare poteſt. S. Hilariu Lib. 8. de Trinitate: *Carnis, & Sanguinis no eſt relictus ambigendi locus; nunc enim & ipſiu Domini profeſſione*, & fide noſtra *NB. vere ca ro, & vere ſanguis eſt.* Notetur hic denuo ſu perius jam citata Confeſſio Calviniſtarum Ga lica apud Pichler de Conciliis num. 10. talite ponens 6. ſymboli ſui Articulum: *Admitt mus, quod determinatum fuit per antiqua Conc lia, & deteſtamur omnes Sectas, & hæreſes, qu rejectæ fuerunt per Sanctos Doctores, ut per NB Sanctum Hilarium, Sanctum Athanaſium, Sanctu Ambroſium, NB. Sanctum Cyrillum.*

185. Objicitur I. Chriſtus in ſacra Scr ptura dicitur etiam *Agnus, Leo de tribu Juda Vitis vera, Panis de Cœlo deſcendens* &c. & t men ſimilia prædicata ſumuntur tantum im proprie, utpote quæ Chriſto competunt ſo lummodo tropice, & ſub aliqua figura: erg etiam à pari ex eo, quod Chriſtus in ultim Cœna dixerit: *Hoc eſt Corpus meum*, non ſe quitur, fuiſſe ſub pane verum corpus rea Chriſti, ſed tantum improprie, & per modu ſigni rememorativi, atque figurative tale. R ſpondetur diſtinguendo Anteced. quoad ſecu dum membrum: Similia prædicata *Leo, Viti Agnus, Panis* (ſupple materialis) &c. &c. ſu muntur tantum improprie, & hoc ideo, qu aliunde ex S. Scriptura, & fide noſcitur, quo Chriſtus non ſit realiter *Leo, panis materiali*

v

vel *vitis* &c. sed potius verus Homo, Conced. secus negatur Anteced. & similiter distinguitur consequens: ex eo, quod Christus dixerit, *hoc est corpus meum*, non sequitur sub speciebus panis existere corpus reale Christi, si aliunde ex S. Scriptura, vel ex fide &c. sciretur contrarium; nimirum non contineri sub speciebus panis corpus Christi, conced. consequentia. Debemus enim juxta dicta in prima probatione verba sacræ Scripturæ tamdiu in sensu proprio sumere, quamdiu aliunde nos non cogit necessitas detorquendi in sensum improprium, qualis necessitas in præsenti non adest; cum ex una parte non possit ostendi implicantia replicationis ejusdem corporis juxta dicta in Philosophia; ex altera vero pro reali existentia Christi in Eucharistia stent textus Sacræ Scripturæ, plurima Concilia, SS. Patres veteres, & praxis antiquæ Ecclesiæ. Scio equidem, quod aliqui ex SS. PP. antiquis Sacramentum Eucharistiæ nominent *Symbolum*, seu *Signum*, &c. ubi tamen, ne sibi contradicant, non de Symbolo, seu signo speculativo, sed de signo practico, in quo ipsum signatum, nempe Christus realiter continetur, sunt intelligendi. Insuper potest sacra Eucharistia dici symbolum &c. quatenus est memoriale passionis, & mortis Domini nostri JESU Christi. Ex quo prorsus nil contra nos sequitur.

186. Objicitur II. Si caro Christi esset in Eucharistia realiter, tunc haberet aliquem specialem effectum utilitatis, ad quid enim alias

ibidem cum tanto miraculo poneretur? atqui nullum habet effectum utilitatis, nam *spiritus est qui vivificat* (quando nempe panis iste figurativus spiritualiter fide manducatur) *caro non prodest quidquam*, teste ipsomet Christo Joan. cap. 6. v. 64. ergo. Respondeo neg. min. etenim specialem hujus sanctissimæ carnis manducatæ utilitatem Christus ipsemet loco proxime citato indicat, dum v. 55. ait: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam.* Quod autem eodem capite v. 64. subjungat, *caro non prodest quidquam*, intelligendum id est de carne Christi sumpta absque spiritu, & absque fide: item de carne manducata sub specie visibili, & modo carnali, puta concisa dentibus &c. non autem de carne Christi sub speciebus panis modo spirituali, seu definitive, & compenetratis ubique ad invicem partibus existente, & tali modo sumpta. Videatur desuper fusius Cornelius à Lapide in citatum textum.

187. Objicitur III. Si Christus cum corpore, & anima, humanitate & Divinitate realiter existeret in Eucharistia; tum etiam post gloriosam ascensionem Christi in cœlos adhuc semper eumdem haberemus nobiscum in terris; sed post gloriosam ascensionem eumdem non semper habemus nobiscum in terris, teste Ipsomet Matth. cap. 26. v. 11. ibi: *Me autem non semper habetis*; ergo. Resp. Dist. Maj. haberemus nobiscum adhuc Christum modo visibili, & circumscriptive in terris existentem

stentem neg. Maj. modo invisibili, ac definitive Conced. Maj. & similiter distincta minori, negatur consequentia. Quod autem Christus semper nobiscum sit modo saltem invisibili, fatetur Is apud eumdem Matthæum c. ult. v. 20. *Ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi.*

188. Objicitur IV. Ex concessione realis existentiæ Christi in Eucharistia sequerentur plurima inconvenientia, atqui ea in reverentiam Christi utique non possunt admitti: ergo. Sequela Majoris probatur; sequereter enim 1. Christum per os hominis descendere in stomachum sæpe variis spurcitiis adhuc repletum. 2. Exinde emitti in secessum. 3. Integrum Virum cum carne, & ossibus intra brevissimum temporis spatium deglutiri. 4. Posse eumdem projici in Cloacam, putrescendo abire in vermes, &c. quæ omnia sunt inconvenientia: ergo. Ad has objectas absurditates, quasi ex admissione realis existentiæ Christi in Eucharistia sequerentur, terminis modestis, fundate tamen respondet Pichler hîc, negando absurdum esse id, quod Christus ipsemet juxta probationes jam in responsione allegatas fieri voluit, cupiens ex summo erga nos amore intime nobiscum uniri. Neutiquam à nostra abhorret vilitate, qui pro nobis quasi malefactor duos inter latrones voluit crucifigi; nec à nostro nauseat stomacho &c. cum Ipse nil amplius pati queat in Eucharistia, partim quia corpus ejusdem jam est gloriosum in cœlis: partim quia

compenetratis in ordine ad locum ad invicem inter se partibus modo quasi spirituali (uti loquuntur Theologi) in Eucharistia, imò etiam in minima particula existit, & consequenter facile deglutiri potest. Porro qui indigne tractant Corpus Christi, peccant quidem gravissime, à parte rei tamen Corpori ejusdem glorioso nullum realem dolorem causant. Si in Cloacam, vel alium immundum locum deveniat, tam parum fœdatur Christus, quam parum polluitur Deus qua talis ubique, & consequenter etiam in fœdissimis locis existens, aut radius solaris cloacam pertransiens. Nec Christus computrescit, aut in vermes abit. Similia enim non amplius Christum, in cœlis jam gloriosum afficiunt, sed duntaxat species Eucharisticas, ubi DEUS in defectum substantiæ panis, stante simili specierum corruptione aliam substituit. Plura videre poteris apud P. Henno Tract. de Eucharistia, fusius in Quæstione Procemiali desuper tractantem.

§. XV.

APPENDIX,

Continens modum disputandi cum Protestantibus Romani Imperii, puta cum Lutheranis, & Calvinistis; ubi etiam succincta, solida tamen pro veritate Catholica contra Protestantes inferuntur Principia.

189. Quær

189. Quær. I. An, & quomodo conſulatur Diſputatio cum Proteſtantibus? Reſpond. 1. Publicam & ſolemnem cum ipſis diſputationem inſtituere in Romano Imperio abſque ſpeciali licentia legitimorum tam in Eccleſiaſticis, quam Politicis Superiorum non licet. Ratio eſt; quia poſſet exinde oriri in fide proſtitutio, & magna quoad quietem publicam perturbatio, ideoque neceſſe eſt, prius ad utroſque recurrere Superiores. Reſp. 2. Equidem in Jure Canonico etiam privata diſputatio cum Hæreticis abſque Superiorum facultate inſtituenda prohibetur, Clericis quidem *Can. cum quibus 24. Q. 3.* Laicis autem *cap. quicumque 2. de Hæreticis in 6.* In Germania autem, ubi Proteſtantes ſunt tolerati, Decreta iſta non ſunt recepta, vel ſaltem quoad hoc punctum uſu contrario abrogata; cum paſſim videamus ſimiles Diſputationes inſtitui, etiam à timoratis, abſque ſcrupulo, & anxietate. Optandum tamen, ut ſemper debitæ adhibeantur cautelæ. Reſpond. 3. Si Hæretici ſunt materiales, ac tales, reſpectu quorum prudens affulget ſpes converſionis, ſalubriter (præcedente Divinæ gratiæ Invocatione) cum ipſis ex ſancto, non vano fine inſtituitur diſputatio; amicabilis tamen, &, ſi fieri poteſt, remotis aliis, ob quorum præſentiam fortaſſis alias, ne coram illis confundantur, preſſius ſuæ doctrinæ adhærerent. Ratio eruitur ex principiis Chriſtianæ Charitatis. Reſpond. 4. Si apud Hæreticos præciſe materiales non appareat prudens ſpes converſionis, conſultius diſputatio cum ipſis intermitti-

mittitur. Ratio eſt; quia in tali caſu nil bo ni, illud autem mali evenire poſſet, ut e materiali fieret Hæreticus formalis, ſicqu formaliter delinqueret, qui antea tantum ma terialiter peccavit. In hoc prudenter ages ſi talem materialem Hæreticum in diſcurſu fa miliari ſuaviter diſponas ad eliciendam ſæpiu de ſuis peccatis perfectam contritionem: it enim ſi forſan peccatorum quoque carnis, ve aliorum gravium præter defectum fidei reus eſ ſet, adhuc ſalvari poſſet. Reſp. 5. Si Hæ reticus fuerit formalis, effrons, & pertinax obſequendum eſt conſilio D. Pauli ad Titum c 3. v. 9 *Hæreticum poſt unam, & ſecundam cor reptionem devita.* Non enim foret ſpes alicu jus fructus niſi alii forſan præſentes utilitaten exinde caperent, vel nonnulli ex intermiſſio ne Diſputationis hujuſce inciperent in fide va cillare. Supponitur autem hîc, te alias capa cem, & ſufficienter pro ſimili certamine eſſ inſtructum.

190. Quær. II. An conſultius ſit in tali di ſputatione ſe habere potius defenſive, quan aggreſſive? Reſp. ordinarie loquendo melius ac conſultius aget, qui in tali certamine ſe potius defenſive, quam aggreſſive gerit, re jiciendo onus probandi in Proteſtantes. Cum enim hi dicant, noſtram Eccleſiam primis ſæ culis veram ſucceſſu temporis defeciſſe, fa ctamque eſſe meretricem illam Babylonicam, de qua in Apocalypſi, ipſis incumbit, aſſertum ſuum probare, nobisque in poſſeſſione exiſten-

tibus

tibus ex Sacra Scriptura defectum hunc, & errores contra fidem oſtendere.

191. Quær. III. Quomodo ſe gerere debeat Catholicus ille, qui in diſputatione cum Proteſtante ſe habet defenſive? Reſp. *in primis* ex Proteſtante interroget, ex quibus Principiis probet, noſtram Eccleſiam defeciſſe, & in errores contra fidem prolapſam eſſe. Illico reſpondebit ille: *ex Scriptura;* nam ad hanc Proteſtantes refugiunt, accumulantes, ac etiam capillis (uti dicitur) ad ſuum intentum attrahentes Sacræ Scripturæ textus. Sed ulterius quærendo urgeat Catholicus, cum ex terminis, & de fide per ſe notum non ſit, quod Codex ille, quem Sacram Scripturam ajunt, ſit verbum DEI, quomodo id contra Judæos, qui Thalmud, & contra Mahometanos, qui Alcoranum credunt potius eſſe Verbum Divinum, efficaciter ſuum intentum probare queant? Experieris, quod jam hallucinentur Proteſtantes, coacti ad traditiones, quas alias negant, refugere, & ad alias notas Eccleſiæ Chriſtianæ, quæ eamdem præ aliis tamquam veram diſtinguunt. Ulterius conceſſo contra Chriſtiani Nominis hoſtes Sacro Codice tamquam Verbo Divino, indaget: *ſecundo*, quoniam ante diſputationem cognoſci debet, quinam Libri Scripturæ ſint Canonici, undenam ſciant Proteſtantes, quod potius Eorum Canon, ſeu Catalogus librorum, quam noſter, contineat Verbum Divinum, cum tamen Catalogum noſtrum Concilium Tridentinum deſumpſerit ex Florentino:

tino: Florentinum à Romano, celebrato sub Gelasio I. Pontifice; Gelasius ab Augustino: Augustinus à Concilio Carthaginensi: Concilium Carthaginense ab Innocentio I. Papa in Epistola ad Exuperium, qui Innocentius vixit circa annum Christi *quadringentesimum secundum*, adeoque primis respective quatuor sæculis? Sane ex ipsa Scriptura Protestantes in æternum non probabunt legitimos Libros Canonicos sacræ Scripturæ; itaque refugere necesse erit ad Auctoritatem Ecclesiæ nobis hunc Canonem proponentis. Cur autem præ Ecclesia Catholica in hoc puncto deberet respici Ecclesia Protestantium?

Instet *tertio*, cum intra ipsum Corpus Religionis Christianæ exortæ sint variæ hæreses, ubi quælibet in suum favorem adducit textus sacræ Scripturæ, Cuinam competat Auctoritas authentice suos textus interpretandi? Nec Calvinus Luthero, nec inter Lutheranos rigidi moderatis, nec inter Calvinistas Remonstrantes, ac Sociniani Gomoristis in allegandis sacri Codicis textibus, atque apparentibus rationibus ullatenus cedent, nisi admittatur Caput supremum aliquod visibile, sine, vel saltem cum Ecclesia hæc dubia decidens. Cur ergo excludunt Summum Pontificem quasi Anti-Christum? Profecto in æternum Protestantes ex ipsa Scriptura non poterunt demonstrare Catholicis, solam fidem justificare, seu salvare, cum Hi illico alios copiosos opponent sacræ Scripturæ, & antiquorum Sanctorum Patrum textus

textus, qui similiter Charitati aliisque bonis operibus remissionem peccatorum, & æternam salutem attribuunt. Quorsum ergo pro resolutione recurrendum, nisi ad supremam Cathedram, à qua sese Protestantes sine sufficienti causa separarunt?

192. Quær. IV. Quid observare debeat Catholicus, qui cum Protestantibus disputat aggressive? Respond. talis non facile debet descendere ad materias particulares E. G. de Confessione auriculari, de Communione sub una specie, de reali præsentia Christi in Eucharistia &c. vel de transsubstantiatione &c. Itaque suadetur, ut potius regulariter loquendo, & nisi circumstantiæ aliud exigant, maneat in principiis generalibus; nimirum quod vera Ecclesia in fide non possit errare; Item quod nostra sit vera Ecclesia, & quod aliæ Religiones non habeant notas veræ Ecclesiæ &c. &c. nam ex his principiis generalibus possunt probari singuli articuli Catholicorum. E. G. sit disceptatio, utrum præter fidem bona opera sint necessaria ad justificationem, & salutem æternam, ut probetur sententia affirmativa, sequens argumentum formari, & ad quemlibet articulum fidei nostræ in *minori* applicari posset taliter proponendo;

Omnia illa, quæ vera Ecclesia Christi docet requiri ad justificationem, & salutem, sunt necessaria ad eamdem;
Sed vera Ecclesia Christi docet, requiri præter fidem

fidem bona opera ad justificationem, & salu tem.

Ergo præter fidem bona opera sunt necessaria a eamdem.

Major patet.

Quia juxta Sacram Scripturam vera Ecclesi est *columna Veritatis, posita supra Petram*, adver sus quam Portæ inferni non prævalebunt; con sequenter in iis, quæ concernunt fidem, seu quæ nostram concernunt justificationem, & sa lutem nequit errare, & falsum docere. Et pla ne alias Fideles in vera Ecclesia numquam quie te vivere possent, utrum non in præscriptis a Salutem consequendam ab Ecclesia Regulis de cipiantur, & inducantur.

Minor probatur.

Ecclesia Catholica Romana docet, præter fidem re quiri bona opera ad justificationem & salutem;

Sed hæc est vera Christi Ecclesia, uti ex notis ver Ecclesiæ mox ostendetur; ergo.

193. Quær. Itaque V. Quænam sint illa Notæ veræ Ecclesiæ? & quomodo probetur easdem habere Ecclesiam Catholicam? Ant responsiones præsciendum 1. Notam esse *signum quod ducit, vel ducere potest in cognitionem alte rius*; ex quo eruitur, quod Nota debeat respe ctu nostrum esse notior, quam id, cujus est no ta, seu signum. Præsciendum 2. Gratis Aca tholicis concedi, apud veram Ecclesiam existere purum

purum Verbum DEI, & legitimam Sacramentorum administrationem, utrum autem his competat definitio Notæ superius descriptæ, quætio est, ad quam

Respond. I. Notæ veræ Ecclesiæ non bene à Protestantibus assignantur pura, & inconcussa prædicatio Evangelii, atque legitima administratio Sacramentorum. Ratio est, quia quælibet secta ex Religione Christiana hæc duo sibi attribuit; ergo debet primum per aliquod notius ostendi, quænam ex his, utrum Calvinistica, vel Lutherana, aut Religio Catholica prædicet purum Verbum Divinum; & legitime administret Sacramenta. Confirmatur; ut prædicetur purum Verbum Divinum, debet illud prædicari juxta legitimam interpretationem textuum: ergo iterum debet primum ex alio constare, quisnam illos legitime interpretetur; nam æque Calvinistæ, ac Lutherani, Zwingliani, Ariani, & Sociniani &c. &c. sibi legitimam interpretationem sacræ Scripturæ attribuunt.

Respond. II. Notæ veræ Ecclesiæ sunt præcipue quatuor. 1. ut sit *Una*, 2. *Sancta*, 3. *Catholica*, & 4. *Apostolica*. Ita memorata prædicata Ecclesiæ veræ appropriat partim Symbolum Apostolorum, partim Nicænum, quod utrumque admittunt Protestantes. Accedit, Confessionem Augustanam Art. 7. ipsammet fateri, quod *una, sancta Ecclesia perpetuo mansura sit*: consequenter admittunt, veram Ecclesiam debere esse *unam, sanctam*, (& cum perpetuo man-

manfura fit). *Apoftolicam*, quam etiam Art. 21 vocant *Catholicam*. Videatur Reiffenftuel *Tract.* 4. *Theologiæ Moral. Dift.* 3. *Quæft.* 2. *num.* 12.

194. Refpond. III. Hæ quatuor Notæ competunt Ecclefiæ Romano-Catholicæ, prout patet fuccincta enumeratione. *In primis* enim eſt *una* unitate Fidei, nec aliud credunt in Indiis quam in Europa, nec diverfum in Afia, ac in Africa, ibidem exiftentes Romano-Catholici utpote ubique habentes eumdem fupremum Controverfiarum Fidei Judicem. Lites inter Catholicos Theologos non concernunt punctum Fidei, ac infuper utraque Pars fe fubmittit Ecclefiæ, fi aliter, ac fentiunt, decidatur. *Secundo* eft *fancta*, tum ob fanctitatem Doctrinæ magis coarctans, quam relaxans libertatem humanam, alias ob fomitem peccati ad mala proniffimam: Tum propter fanctiffimos Viros in hac Ecclefia exiftentes, quales funt Hieronymus, Ambrofius, Chryfoftomus, & Auguftinus, qui ultimus tanti eam, in qua vixit (id eft noftram) æftimavit Ecclefiam, ut Lib. contra Epift. fundam. c. 5. dicere non dubitaverit; *Evangelio non crederem, nifi me Catholicæ Ecclefiæ commoveret Auctoritas.* *Tertio* Ecclefia noftra eſt *Catholica*, feu per totum terrarum orbem diffufa, prout in omnibus quatuor mundi partibus invenietur ubique prædicans Evangelium, etiam cum copiofa fæpius effufione fanguinis. Quære in locis, in quibus cum Proteftantibus permixti vivimus, ubinam degant Catholici, vel quænam fit eorum Ecclefia, & illico tibi demonftra-

monſtrabitur ad noſtram. *Quarto* Eccleſia noſtra eſt *Apoſtolica*, ſeu à Chriſto, & Apoſtolis per continuam legitimam ſucceſſionem derivata. Probatur: Eccleſia noſtra primis ſæculis fuit Apoſtolica, & de facto non poteſt oſtendi, quod à Doctrina Chriſti, nobis per Apoſtolos communicata, ſucceſſu temporis receſſerit: ergo adhuc manet Apoſtolica. Anteced. quoad 1. partem admittitur ab ipſismet, in quantum ſcio, Adverſariis. Et quæſo, ad quam aliam Eccleſiam illo tempore pro audiendo puro Verbo Dei, & legitima adminiſtratione Sacramentorum debuiſſet recurri, niſi ad eam, in qua erat prima ſedes Petri? Unde cognoſci potuiſſet primis ſtatim duobus ſæculis, Ebionitas, Nicolaitas, Montaniſtas, Gnoſticos &c. Juſte fuiſſe ab Eccleſia reprobatos, ſi Caput Eccleſiæ fuiſſet illegitimum, & ſpurium? Quoad ſecundam partem, quod ſucceſſu temporis non defecerit noſtra Eccleſia, probatur; quia nec poteſt aſſignari tempus hujus defectionis, in quo aſſignando mire inter ſe diſconveniunt Proteſtantes; Neque locus, in quo illa vera Eccleſia ante Lutherum, & Calvinum poſt prima ſæcula exſtiterit, ſi noſtra defeciſſet: Inſuper argumenta contraria, quibus errores oſtendere conantur, facile ſolvuntur. Quare finaliter Eccleſia Romano-Catholica inconcuſſe in ſua manet poſſeſſione, & Proteſtantes unico conſtringuntur Syllogiſmo ſequenti:

Congregatio illa, quæ eſt Una, Sancta, Catholica, & Apoſtolica, eſt vera Eccleſia;

Sed

Sed Congregatio Romano-Catholicorum est Una, Sancta, Catholica, & Apostolica:
Ergo Congregatio Romano-Catholicorum est vera Ecclesia.

195. Quæritur ultimo, An non possint pariter afferri succincta aliqua Principia, quibus efficaciter impugnatur Secta Protestantium? Respondeo, sequentes Syllogismos efficaciter impugnare Sectam Protestantium.

SYLLOGISMUS I.

Illa Ecclesia non est vera, quæ docet errores jam ab Ecclesia antiqua primis sæculis proscriptos;
Sed Ecclesia Protestantium docet errores primis sæculis jam proscriptos:
Ergo Ecclesia Protestantium non est vera.

Minor probatur.

Protestantes in primis docent, solam fidem conferre justificationem, & salutem, non autem ullatenus ipsa opera bona. Idem docuit Simon Magus anno Christi 40. testibus S. Irenæo *adversus hæreses* cap. 20. & Theodoreto *Lib. 1. hæret. fab.* Idem Aetiani, seu Eunomiani teste S. Damasceno *Lib. de Hæres.* quos damnavit Ecclesia circa annum Christi 360. teste S. Augustino *hæresi 54.* *Secundo* Protestantes rejiciunt cultum Religiosum, & invocationem Sanctorum. Idem docuit Faustus Mani-

Ianichæus teſte S. Augnſtino, & Vigilantius
ɛſte S. Hieronymo, aliique plures, propterea
ɔ Ecclesia antiqua damnati, teſtibus Cederno,
: Nicephoro apud Pichler in Appendice Art.
. *Tertiò* irrident ſuffragia pro defunctis, quod
lem fecerunt Aeriani, referente Divino Au-
uſtuſtino circa annum 340. apud Sianda V.
.eriani. Nota hic, quod Aetiani ſint alii Hæ-
ɛtici, ac Aeriani.

SYLLOGISMUS II.

Illa Eccleſia non eſt vera, quæ non eſt Una;
Sed Eccleſia Proteſtantium non eſt Una:
Ergo Eccleſia Proteſtantium non eſt vera.

Major patet ex dictis ſuperius, uti pariter
ıinor, dum præcedentibus paragraphis jam in-
icavimus, quomodo Lutherani Calviniſtas, &
x ipſis Lutheranis Ambſdorffienſes Confeſſio-
iſtas &c. ex Calviniſtis Remonſtrantes Con-
:a-Remonſtrantes &c. &c. rejiciant, & graviſ-
morum errorum arguant. Convenerunt cir-
a annum 1568. ex ordinatione Auguſtini Ele-
toris Saxoniæ, & Joannis Guilielmi Ducis Sa-
oniæ duodecim Theologi Lutherani, ſex Ele-
torales, & totidem Ducales, ut finem impo-
ıerent periculoſis inter ſe litibus circa juſtifi-
ationem, liberum arbitrium &c. & aliud actum
ıon eſt, quam quod mutuis ſeſe dicteriis lacera-
ɾerint, vocando ſe adinvicem vel *Manichæos*,

vel *Epicureos, falſarios, impios, errorum,* & *corruptelarum palliatores* &c. &c.

SYLLOGISMUS III.

Illa non eſt Eccleſia vera, quæ non exſtitit tempore Chriſti, & Apoſtolorum; Sed Eccleſi Proteſtantium non exſtitit tempore Chriſt & Apoſtolorum:

Ergo Eccleſia Proteſtantium non eſt Eccleſi vera.

Major patet, quia Eccleſia vera debet eſſ Apoſtolica, & durare uſque ad conſummatio nem ſæculi. Minor probata fuit antecedente Nam Lutherani, & Calviniſtæ tempore Apoſto lorum nec quoad nomen, nec quoad doctrina ſuam extiterunt. Vel oſtendant nobis effic citer ex Sacra Scriptura, quod, Doctrina E. (adſcribens ſoli fidei juſtificationem jam fuer Doctrina Chriſti & Apoſtolorum &c. ergo.

SYLLOGISMUS IV.

Illa non eſt Eccleſia vera, quæ non eſt Eccle Sancta;

Sed Eccleſia Proteſtantium non eſt Eccle Sancta:

Ergo Eccleſia Proteſtantirm non eſt Eccle vera.

Minor probatur.

Etenim Eccleſia Proteſtantium non eſt Sa-

ƈta à ſuis Auctoribus Luthero, & Calvino, quorum vita ex authenticis Scriptoribus deſumpta ſuperius ad nauſeam uſque legi poterit: neque eſt ſancta ſanctitate Doctrinæ, qua Sacerdotibus uxores, Principibus bona Eccleſiaſtica multorum Epiſcopatum, ſingulis comeſtionem carnis tempore jejunii conceſſit, tollendo Quadrageſimam &c. Profecto non invenio ſanctitatem in illa doctrina, quæ in uno die mille non curat fornicationes, dummodo conſervetur fides in Chriſtum. Ita docet Lutherus, de quo vide hoc capite n. 25. Fuſius P. Pichler *Part. 5. Theolog. Polemicæ. c. 1. & 2. per totum.*

O. A. M. D. G.

CAPUT III.

Comprehendens

Propoſitiones damnatas Michaëlis Baji Cornelii Janſenii, & Paſchaſii Queſnellii, circa Liberum Arbitrium, Gratiam Divinam, & Charitatem, à potiori reſpicientes Theologiam Speculativam, & Dogmaticam.

ETſi Theologia ſpeculativa in contemplatione rerum Divinarum, DEI nimirum Unius in Eſſentia, & Trini in Perſonis, Verbi Divini incarnati &c. ſeſe potiſſimum occupet; non tamen juxta modernam Scholaſticorum methodum alias quoque à ſua ſpeculatione excludit materias, quin accuratius de iisdem E.G.

de gratia, & *libero arbitrio*, *de meritis*, atque *peccatis* examen inſtituat. Quare cum præſentes Propoſitiones damnatæ circa proxime allegatas materias ex una parte verſentur; ex altera vero Auctores ipſimet necdum ab Eccleſia (uti Lutherus, & Calvinus) tanquam formales hæretici declarentur, merito potius ad hoc tertium, quam ad ſecundum Caput reducuntur.

§. I.

Præmittuntur Notanda Generalia circa Propoſitiones damnatas Michaëlis Baji, Cornelii Janſenii, & Paſchaſii Queſnelii, ſeu (ut vulgo ſcribi ſolet) Queſnellii.

1. Notandum I. Omnes tres in titulo paragraphi allegatos ſeſe, ac Doctrinam ſuam Sanctæ Romanæ Catholicæ Eccleſiæ ſubmiſiſſe, ita tamen, ut Paſchaſius Queſnellius in ſua à Papa ad Generale Conſilium appellatione ad mortem uſque perſtiterit, cujus fidei profeſſio quatuor diebus ante obitum emiſſa ſic ſonat:

Ego infra ſcriptus Paſchaſius Queſnellius natus Pariſiis, Presbyter Oratorii Galliæ, lecto decumbens, graviter infirmus & fortaſſis brevi ſupremo Judici redditurus rationem omnium vitæ meæ actionum declaro, quod ſequitur: Credo omnes veritates, quas JEſus Chriſtus docuit Eccleſiam ſuam, cujus in ſinu mori volo, & cum qua damno omnes errores, quos illa condemnaverit. Agnoſco ſummum Pontificem

Primum

Primum JESU Chrifti Vicarium, & Apoftolicam fedem centrum unitatis. Declaro, quod nihil unquam intenderim dicere, nihil fcribere, nec cogitare contrarium illi, quod fancta Ecclefia Catholica credit aut docet: vel reverentiæ, quam humillimi Ecclefiæ Filii ejus decifionibus debent. Quod attinet ad meum librum Reflexionum Moralium in novum Teftamentum, declaro, quod, dum eum componerem nec minimam unquam cogitationem habuerim aliquid ibi ponendi, quod Ecclefiæ fenfui effet oppofitum, vel haberet connexionem cum perniciofis erroribus, aut perverfis intentionibus, qui mihi imputati fuere tum Romæ, tum in Galliis, quofque toto corde deteftor: fed quod fola intentio, quam habui eum componens, fuerit exhibere Ecclefiæ modicum quoddam obfequium inftruendo fideles: quod perfeverem in ea opinione quod nihil docuerim in meo libro Reflexionum Moralium, nec in aliis fcriptis meis, quod non fit fumme conforme Ecclefiæ fidei. Cafu quo tamen contra meam intentionem aliquid mihi excidiffet, quod effet illi contrarium, id revoco, atque deteftor, fubmittendo me infuper omnibus illis, quæ definiet Ecclefia circa fcripta mea, meamque perfonam: quod renovem meas querelas, ac proteftationes, quas feci contra injuftitiam manifeftam eorum, qui me con-

demnarunt, absque eo, quod me audissent, aut à me in meam defensionem scripta legissent quod persistam in appellatione ad futurum Generale Concilium, quam interposui à Constitutione N. S. P. Papæ, quæ incipit his Verbis Unigentius DEI filius *& ab omnibus gravaminibus, de quibus justitiam mihi fieri ab Ecclesia petii: quod tandem detester omnem spiritum schismatis, & divisionis. Hi sunt sensus animi mei, quibus immori volo in communione, & unitate Ecclesiæ Catholicæ, Apostolicæ, & Romanæ. Actum Amstelodami in præsentia Protonotariorum Apostolicorum, & testium requisitorum 28. Novembr. anno 1719.*

2. Notandum II. Paschasium Quesnellium in hac fidei Professione longe audaciorem fuisse suis antecessoribus Bajo, & Jansenio. Etenim Michaël Bajus, absque ullius appellationis ad aliquod Concilium interpositione anno 1580. 24. Martii ingenue fassus est, à Summis Pontificibus suarum *sententiarum damnationem, atque prohibitionem jure, meritoque, ac non nisi maturo judicio, & diligentissima discussione præmissis, factam, atque decretam esse;* ubi etiam in fine declarat, *se ab iis omnibus recedere, & damnationi à Sancta sede factæ acquiescere, neque posthac ullam earum docere, aut defendere velle,* prout totam confessionem verbotenus refert noster Herincx in appendice ad II. Sent. fol. 8. Item Cornelius Jansenius testamento, quod media ante obitum hora perfecisse scribitur, expresse has

fo-

formalia inſeruit: *Sentio quidem difficulter aliquid mutari poſſe: ſi tamen Romana Sedes aliquid mutari velit, ſum obediens filius illius Eccleſiæ, in qua ſemper vixi: uſque ad hunc lectum mortis obediens ſum. Iſta mea poſtrema voluntas eſt.* Quin imò etiam jam antea in ipſomet ſuo libro *Auguſtinus* intitulato, ſe ſuaque omnia ſubjecit cenſuræ ſupremi Paſtoris his verbis: *Quidquid ab iſta Petri Cathedra, NB. ab iſto univerſæ Eccleſiæ Capite Moderatore, Pontifice præſcriptum fuerit, hoc teneo: quidquid improbatum, improbo; damnatum damno: anathematizatum, anathematizo:* Ubi econtra Paſchaſius Queſnellius, etſi quoad Doctrinam ſuam preſſe inſiſtat veſtigiis Baji, ac Janſenii, noluit tamen ex integro quoad revocationem anteceſſorum ſequi exemplum, utpote renuens obedire Mandato Summi Pontificis Clementis XI. per famoſam Bullam *Unigenitus* expreſſe jndicato, contra quam Bullam ad futurum Concilium Generale (neſcio quo tempore futurum) appellavit.

§. 3. Notandum III. Hanc ipſam Queſnelli appellationem omnibus Hæreticis ſervire tanquam univerſale refugium: nam appellare ad futurum generale Concilium eſt appellare ad Judicem, qui nunc non exiſtit & probabiliſſime non exiſtet toto tempore, quo Appellantes vitam ſuam decunt; quoniam Generalia Concilia rariſſime, & non niſi cum ſummis expenſis, ac maximis difficultatibus celebrantur; hincque tales exinde haberent occaſionem ampliſſimam intra tantum temporis ſpatium latiſſime ſuam ulterius extendendi peſtiferam doctrinam. Videatur de

hoc Dominicus Viva, in *Trut. Thes. damnat. part* 1. *Quæst. Prodoma. n.* 7. Accedit insuper, quod similibus Appellantibus, etiam congregato jam Concilio Generali, facile foret, illud quoque, si advertant sibi contrarium, novo actu eludere quasi non esset legitimum, & liberum. Hoc refugio ad lucrandum tempus astute usus erat Martinus Lutherus, qui præprimis à Cardinali Cajetano ad Pontificem, exinde à Pontifice male informato ad melius informandum, ac demum à Pontifice ad futurum Concilium Generale appellavit, dumque advertit, neque hoc sibi fore favorabile contra istud quoque excepit. Videsne fructum talis appellationis? Quare.

4. Notandum IV. Dictum appellationis principium nullatenus à Catholicis esse admittendum, ne alias Ecclesia longiori sæpius tempore quoad controversias gravissimas fidei maneat incerta & dubia, indeque plurimæ in eadem oriantur confusiones, perturbationes, & schismata. Itaque vel absolute est tenendum, summum Pontificem in materia fidei & morum etiam se solo esse infallibilem, dummodo loquatur ex Cathedra, prout nos istam sententiam in Quæstionibus prolegomenicis defendimus, vel saltem, si cum non paucis Theologis Gallis summo Pontifici absque consensu Ecclesiæ hæc infallibilitas denegetur, adstrui debet ob rationes proxime allegatas, sufficere Ecclesiæ consensum quoad membra potiora etiam extra actuale Concilium Generale; Sic enim jam ante primum Generale Concilium (nempe Nicænum 1.) damnatæ fuerunt hæreses Ebionitarum, Nova-

tiano

tianorum, Sabellianorum &c. Item extra aliquod Generale Concilium damnata fuit hæreſis Pelagii teſte Proſpero in ſuo Chronico, nec non hæreſes Priſciliani, Vigilantii, Joviniani, & aliorum, apud Bellarminium *Lib. 4. cap. 3.* quæ omnes enarratæ hæreſes poſſent adhuc reclamare, ſi ad legitimam damnationem requireretur neceſſario congregatum Generale Concilium. Imò, quod plus eſt, nec ipſum Generale Concilium habet hanc infallibilem Spiritus ſancti aſſiſtentiam, niſi quatenus repræſentat totam Eecleſiam. Subſumitur: Atqui Eccleſia quoad membra potiora (pauciſſimis reſpective Epiſcopatibus exceptis) conſenſit in Bullam Clementis XI. *Unigentius*: ergo debet eadem recipi, & Doctrina Paſchaſii Queſnellii ibidem rejecta à veris Catholicis reprobari. In compendio contra Queſnellianos formatur ſequens Syllogiſmus:

Omnia, quæ ſummus Pontifex cum Eccleſia, in materia fidei, ac morum infallibilis, damnat, debent à veris Catholicis reprobari:
Sed ſummus Pontifex cum Eccleſia in materia fidei, & morum infallibilis, per Bullam, Unigenitus, *damnat* 101. *propoſitiones Paſchaſii Queſnellii:*
Ergo hæ centum & una propoſitiones debent à veris Catholicis reprobari.

5. Notandum V. Bajaniſtas, & Janſeniſtas, quo-

quorum Auctores summo Pontifici, etiam soli si loquatur ex Cathedra, non ausi sunt denegare infallibilitatem, saltem in materia Juris, possi impugnari sequenti argumento:

Quæcunque Summus Pontifex loquens ex Cathedra damnat, debent à veris Catholicis censeri legitime reprobata: Sed Summus Pontifex loquens ex Cathedra damnat septuaginta novem Propositiones Michaëlis Baji & quinque Jansenii:

Ergo à veris Catholicis debent dictæ Propositiones censeri legitime reprobatæ.

6. Non equidem me latet, quidnam ad hunc Syllogismum reponant Bajanistæ, & Jansenistæ nimirum has propositiones debere quidem à Catholicis censeri legitime reprobatas, *prout jacent in sensu obvio*, non vero *in sensu à Bajo & Jansenio intento.* Quoniam ultima non amplius est quæstio *juris*, in qua admittunt summum Pontificem etiam extra Generale Concilium infallibilem, sed potius est quæstio *facti*, respectu cujus, ajunt, summum Pontificem ex mala aliorum informatione falli posse. Sed contra est *primo*, quod hanc ipsam Adversariorum evasionem Successores Pontifices Alexander VII. Innocentius XII. & Clemens XI. de novo reprobaverint, expresse addendo, se propositiones prædictas damnare etiam in sensu à suis auctoribus intento; uti per extensum hæc Bulla refertur in principio Tomi primi.

Con

Contra eſt *ſecundo*: Quod illæ ipſæ Propoſitiones Bajanæ, Janſeniſticæ & Queſnellianæ, prout continentur in Bullis eas damnantibus, & uti reperiuntur in Libris horum Auctorum, ſint prorſus eædem in ſenſu communi ſignificationis ex una parte; ex altera vero neque ex immediate antecedentibus neque ex immediate ſubſequentibus per auctores ad alium, quam iſtum ſignificationis ſenſum communem reſtringantur, uti ſummi Pontifices poſt diligens examen, & accuratiſſimam ad invicem collationem optime adverterunt: ergo ſi recte fuerunt damnatœ in ſenſu obvio, ac prout jacent, pariter fuerunt recte damnatæ in ſenſu ab auctoribus intento, utpote prorſus eodem.

Contra eſt *tertio*: Quod etſi verum ſit, ſummum Pontificem in quæſtionibus particularibus facti, & non pertinentibus ad communem Eccleſiæ fidem, Religionem, ac morum ſanctitatem, poſſe falli, atque errare; hoc tamen falſum eſt in quæſtionibus facti, habentibus neceſſariam connexionem cum quæſtionibus juris in puncto Fidei, Religionis, & morum: alias enim eadem diſtinctione potuiſſent efficatiam damnationis facillime pariter eludere Pelagius, Vigilantius, & Jovinianus, ſicque in ſinu Eccleſiæ tanquam ſerpentes in gremio Matris cum ingenti Eccleſiæ detrimento conſervare ſectatores ſuos dicendo, propoſitiones quidem illas fuiſſe recte damnatas, *prout jacent*; non tamen *in ſenſu* ab his auctoribus *intento*.

Contra est *quarto*: Generale Concilium cum supremo Capite in materia fidei est infallibile non solum in materia juris, sed etiam in materia facti: ergo etiam summus Pontifex loquens ex Cathedra extra Concilium Generale. Consequentia eruitur ex jam dictis; cum textus Sacræ Scripturæ æque, imò respective magis Petro, ac Successoribus tribuant assistentiam Spiritus Sancti quam Concilio Generali repræsentanti Ecclesiam &c. Antecedens vero probatur: alias enim Ariani, & Nestoriani adhuc possent defendere suam perniciosam hæresim, dicendo se non bene à Conciliis, Niceno, & Ephesino, quæ in quæstionibus facti possunt errare, fuisse intellectos.

COROLLARIUM.

7. Ex prioribus notandis clare deducitur, quod contra propositiones damnatas Michaëlis Baji, Cornelii Jansenii, & Paschasii Quesnelli non tam necessariæ sint particulares cujuslibet Articuli probationes, quam earundem propositionum, ubi ratio exigit, declarationes: nam dum prædicti Romano-Catholicam veram agnoscunt Ecclesiam, neque ab ea sese separare intendunt; Ista vero propositiones horum Auctorum infra specificandas rejicit etiam in sensu ab Auctoribus intento; consectaneum est, ut si eorum submissio ex sincero corde procedat, pariter Ecclesiæ sese subjiciant Sectatores. Inde nihil superest, quam ut occurrente aliquo dubio explicetur, quomodo talis propositio sit intelligenda:

enda: quando autem ſenſus illius jam patet, à vero Catholico ſimilis propoſitio tamquam falſa eſpuatur, & in praxi talis Doctrina evitetur. Nunc agendo de quolibet trium memoratorum ſingulariter, ponitur.

§. II.

Vita Michaëlis Baji.

8. Michael Bajus Melini Ducatus Brabantiæ prope Nicellam in Confinibus Hannoniæ circa annum 1513. hanc lucem aſpexit. Ad maturiorem perveniens ætatem tam illuſtria ſcientiæ Theologicæ Lovanii (ubi 40. annis docuit) dedit ſpecimina, ut habitus tanquam Oraculum ad Sanctum Petrum Lovanii Decanus ac tandem etiam Univerſitatis Cancellarius fuerit proclamatus, quem ſupremus Hiſpaniarum Monarcha Philippus II. ſuum declaravit Theologum, & ad Concilium Tridentinum deſtinavit. Famam ſuam, alias valde eximiam, poſt hanc Legationem non parum obſcuravit datis ad typum ſcriptis plenis errorum, ex quibus 79. propoſitiones excerptæ à S. Pio V. Gregorio XIII. & Urbano VIII. fuerunt damnatæ. Ipſe tamen Bajus non declaratus tanquam Hæretieus, utpote qui juxta jam dicta paragrapho præcedenti ſeſe judicio ſupremi Pontificis ſubmiſit, ex hac vita decedens anno 1589. vel 1590. poſtquam ſeptuaginta ſeptem ætatis ſuæ annos numeravit.

§. III.

§. III.

9. *Propositiones LXXIX. Michaëlis Baji damna tæ à S. Pio V. per Constitutionem* Ex omnibus *& à Gregorio XIII. per Bullam*, Provisionis no stræ, *videantur in prinipio Tomi primi.*

10. Declaratio ulterior harum propositionun ideo in præsenti intermittitur, quia aliquarun falsitas de se patet; aliarum vero explicatio dif ffertur ad §. VII. & XIII. agendo de quinqu Propositionibus damnatis Cornelii Jansenii, & aliis Quesnellii. Item ad Cap. IV. tractand de propositionibus confixis ab Alexandro VIII Occurrente dubio particulari in præsenti nec dum perfecte soluto poterit quoque consuli Jo annes Martinez de Ripalda Tomo tertio, qu fuse dictas examinat propositiones.

§. IV.

Historia prævia de Cornelio Jansenio.

11 Ne Juniores decipiantur in nomine, præ scire oportet, duos esse Cornelios Jansenios, & ambos Lovanienses Doctores. Prior origin Flander, factus Decanus Lovanii ad S. Jaco bum, ac publicus Theologiæ Professor, tan dem à Philippo II. ad Concilium Trident num cum Michaële Bajo fuit destinatus; ub tanto Doctrinæ, ac Modestiæ encomio enituit ut reversus in Belgium renunciatus sit Episco pus Gandavensis, in quo officio plenus vi tutibus, & meritis anno 1576. decessit ætati

su

ſuæ 66. annorum; atque de hoc non amplius ſermo recurret. Alter Cornelius Janſenius, de quo in præſenti, in vico *Accoy* prope Leerdam in Hollandia ex communibus, & plebejis Parentibus ortum habuit ſub anno 2585. Humaniora abſolvit Ultrajecti; Superiora autem (puta Philoſophiam & Theologiam) Lovanii, Magiſtrum nactus (uti aliqui ſcribunt) occulte addictum Doctrinæ Michaëlis Baji. Exinde ſe contulit Pariſios, illic promotus à Joanne du Verger, poſtea Abbate San Cyrano, jam antea Ejusdem amico, cujus patrocinio pariter poſtmodum Directoratum Bajonæ (quæ Joannis Vergerii patria erat) obtinuit in Collegio recens erecto. Hic duo iſti Collegæ novam aliquam fabricare Theologiam deſignarunt, annis duodecim præprimis intenti legendo S. Auguſtino, maxime circa materiam de gratia, & libero Arbitrio, uſque dum denuo Cornelius Janſenius ex Decreto Philippi III. Hiſpaniarum Regis fuerit revocatus Lovanium ad interpretandam in celeberrima hac Univerſitate S. Scripturam, qua occaſione ſimul elaborare cœpit famoſum librum illum, *Auguſtinus, Cornelii, Janſenii* intitulatum, ubi ſibi propoſuerat univerſam Divini Auguſtini (utinam ad veram hujus Sanctiſſimi Eccleſiæ Patris mentem) Doctrinam in materia Gratiæ, liberi arbitrii, & Prædeſtinationis perſtringere. Interim creſcente Ejus Nominis fama anno 1635. renuntiatur Epiſcopus Iprenſis, qua conſtitutus in dignitate, dum Auguſtinum ſuum ex integro perficere voluit peſtilentiali morbo pro tunc graſſante correptus anno 1638. ſexto Maji finem

nem vitæ ſuæ & operi huic impoſuit, in hoc ſaltem laudandus, quod juxta jam dicta §. 1. n. 2. omnia cenſuræ, & Judicio ſanctæ Matris Eccleſiæ ſubjecerit. Virulentam illam Doctrinam intimus defuncti amicus Sancyranus, ſeu Joannes Vergerius equidem dilatare fortaſſis optavit, ob mala tamen pariter dogmata à Cardinali Richelio, anno mortem Janſenii præcedente (nimirum 1637.) Vicennenſi carceri additus, votum ſuum executioni dare haud voluit utpote in illa captivitate uſque ad obitum Cardinalis Richelii (nempe uſque ad annum 1642.) perſiſtere coactus. Recommendavit tamen Janſenius, antequam è vivis diſceſſit, Auguſtinum ſuum aliis duobus Lovanii Doctoribus Liberto Fromondo. & Henrico Caleno, à quibus opus anno 1640. prælo commiſſum erat; aſt non ſine maximo ſtrepitu, illico ex eodem excerptis diverſis propoſitionibus Bajanam doctrinam, à Summis Pontificibus jam proſcriptam redolentibus. Quare Urbanus VIII. dictum Janſenii librum fidelibus legendum prohibuit & Succeſſor illius Innocentius X. habitis hac de cauſa triginta duabus Cardinalium, & Conſultorum Congregationibus (ex quibus decem in præſentia Summi Pontificis celebratæ fuerunt) quinque propoſitiones ſolemniſſime damnavit per Bullam ſequentem cum occaſione.

§. V

§. V.

12, *Referuntur quinque Propositiones Jansenii ab Innocentio X. cum Bulla quâ damnantur, in principio Tomi primi.*

§. VI.

Effugia Jansenistarum, dicentium, has quinque Propositiones vel in Jansenii libro non reperiri, vel non in sensu ab eodem intento damnatas esse, excluduntur per aliam Bullam Clementis XI.

CLEMENS.

Servus Servorum DEI.

13. Vineam Domini Sabaoth, quæ est Catholica Ecclesia, pro commisso Nobis Divinitus Apostolicæ servitutis munere custodire, atque excolere omni studio, atque industria jugiter satagentes, ea, quæ à Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris ad succrescentes in illa perniciosarum novitatum Vepres radicitus evellendas, prudenti, salubrique consilio constituta esse noscuntur, ut quibusque inimici hominis molitionibus dejectis, firmius semper, atque exactius observentur, Apostolici muniminis nostri præsidio libenter laboramus, atque alias desuper soli-

citudinis, & providentiæ noſtræ partes interponimus, ſicut omnibus maturæ conſiderationis trutina perpenſis ad fidelem, ac totam Orthodoxæ veritatis Cuſtodiam, nec non animarum pretioſo Unigeniti DEI Filii Domini noſtri JESU Chriſti Sanguine Redemptarum ſalutem expedire in Domino arbitramur.

Sane, poſtquam fel. record. INNOCENTIUS Papa X. Prædeceſſor Noſter per quandam ſuam deſuper editam Conſtitutionem quinque famoſas propoſitiones ex libro Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis, cui titulus, *Auguſtinus*, excerptas Apoſtolici cenſura judicii rite confixerat, rec. mem. ALEVANDER Papa VII. etiam Prædeceſſor noſter ad ejusmodi jam damnatos errores è Chriſti fidelium mentibus prorſus abolendos, publicæque tranquilitatis perturbatorum ſubtili tectas calliditate Machinationes penitus evertendas, prædictam INNOCENTII Prædeceſſoris conſtitutionem, toto illius inſerto tenore, confirmavit, novarumque declarationum acceſſione conſtabilivit, ſua in id pariter edita conſtitutione tenoris, qui ſequitur videlicet:

ALEXANDER Epiſcopus Servus Servorum DEI. Univerſis Chriſti Fidelibus ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem. Ad Sanctam Beati Petri ſedem, univerſalis Eccleſiæ regimen, inſcrutabili Divinæ Providentiæ Diſpoſitione, nullis noſtris ſuffragantibus meritis evecti, nihil Nobis antiquius ex muneris noſtri debito eſſe duximus, quam ut Sanctæ Fidei noſtræ,

ac Sacrorum dogmatum integritas tradita nobis à DEO poteſtate opportune conſuleremus.

Ac licet ea, quæ Apoſtolicis Conſtitutionibus abunde fuerunt definita, novæ deciſioni, ſive declarationis acceſſione nequaquam indigeant; quia tamen aliqui publicæ tranquillitatis perturbatores illa in dubium revocare, vel ſubdolis interpretationibus labefactare non verentur, ne morbus iſte latius divagetur, promptum Apoſtolicæ Auctoritatis remedium cenſuimus non eſſe differendum.

Emanavit ſiquidem alias à fel. rec. INNOCENTIO Papa X. Prædeceſſore noſtro conſtitutio, & definitio tenoris, qui ſequitur.

Hic tenor Bullæ Innocentianæ inſeritur, quæ jam fuit verbotenus allegata §. 5. Præcedenti. Poſt eamdem pergit Bulla Alexandri ulterius.

Cum autem, ſicut accepimus, nonnulli iniquitatis Filii prædictas quinque propoſitiones, vel in libro prædicto ejusdem Cornelii Janſenii non reperiri; ſed ficte & pro arbitrio compoſitas eſſe, vel in ſenſu ab eodem intento non damnatas fuiſſe, aſſerere magno cum Chriſti Fidelium ſcandalo non reformident *

Nos, qui omnia, quæ in hæc re geſta ſunt ſufficienter, & attenter perſpeximus, utpote qui

ejusdem Innocentii Prædecessoris jussu, dum ad huc in Minoribus constituti, Cardinalis muner fungeremur, omnibus illis congressibus interfui mus, in quibus Apostolica auctoritate eaden causa discussa est, ea profecto diligentia, qua ma jor desiderari non posset, quamcumque dubita tionem super præmissis imposterum auferre vo lentes, ut omnes Christi fideles in ejus fidei uni tate sese contineant, ex debito nostri Pastorali officii, ac matura deliberatione præinsertam Inno centii prædecessoris nostri Constitutionem, decla rationem, & definitionem harum serie confir mamus, approbamus, & innovamus, & quinqu illas propositiones ex libro præmemorati Corne lii Jansenii Episcopi Iprensis, cui titulus est, *Au gustinus*, excerptas, ac in sensu ab eodem Corne lio Jansenio intento damnatas fuisse, declara mus, & definimus, ac uti tales, inusta scilice eadem singulis nota, quæ in prædicta declaratio ne, & definitione unicuique illarum sigillatim inu ritur, iterum damnamus, ac eumdem librum sæ pedicti Cornelii Jansenii, cui titulus, *Augustinus* omnesque alios tam manuscriptos, quam typi editos, & si quos forsan imposterum edi contige rit, in quibus prædicta ejusdem Cornelii Jansen Doctrina, ut supra damnata defenditur, v astruitur, aut defendetur, vel astruetur, damna mus itidem, atque prohibemus: Mandantes om nibus Christi fidelibus, ne prædictam doctrinar teneant, prædicent, doceant, verbo vel privatim palam vel occulte imprimant, sub pœnis, & cen suris contra hæreticos in jure expressis ipso fact absque alia declaratione incurrendis.

Præ

Præcipimus igitur omnibus. Venerabilibus Fratribus noſtris Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Achi-Epiſcopis, cæterisque locorum Ordinariis, ac hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus, Judicibus Eccleſiaſticis, ad quos pertinet, ut præinſertam ejusdem INNOCENTII Prædeceſſoris Conſtitutionem, Declarationem, ac Definitionem, juxta præſentem noſtram determinationem, ab omnibus obſervari faciant, ac inobedientes & rebelles prædictis pœnis, aliisque Juris, & facti remediis, invocato etiam, ſi opus fuerit, brachii ſecularis auxilio, omnino coerceant. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem anno Incarnationis Dominicæ 1656. 16. Octob.

Subinde vero, quo omnis Apoſtolicarum definitionum eludendarum aditus intercluderetur, memoratus ALEXANDER Prædeceſſor, priſcum Eccleſiæ morem ſecutus, certam edidit formulam ab omnibus Eccleſiaſtici Ordinis tam ſæcularibus, quam regularibus perſonis ſubſcribendam per aliam ſuam hac in re promulgatam Conſtitutionem tenoris ſequentis, videlicet:

ALEXANDER Epiſcopus Servus Servorum DEI. Ad perpetuam rei memoriam. Regiminis Apoſtolici Divina Providentia Nobis, quamvis immeritis, commiſſi ratio poſtulat, ut ad ea potiſſimum, quæ Catholicæ Religionis integritati, & propagationi, animarumque ſaluti, & fidelium tanquillitati conſulere apta, & idonea eſſe judicantur, animum & curam omnem, quan-

tum licet, in Domino applicemus: Quamobrem Cornelii Jansenii Hæresin in Gallia præsertim serpentem ab INNOCENTIO X. fel. rec. Prædecessore nostro fere oppressam ad instar colubri tortuosi, cujus caput attritum est, in varios gyros, & Cavillationum deflexus euntem singulari Constitutione ad hunc finem edita, altero Assumptionis nostræ anno extinguere conati fuimus.

Sed ut multiplices hostis hominum generis artes adhibet, nondum plene consequi potuimus, ut omnes errantes in viam salutis redirent, qui tamen unicus erat votorum, & curarum nostrarum scopus, quibus operam, & industriam suam egregio sane studio Venerabiles fratres nostri Archi-Episcopi, & Episcopi Regni Galliæ, earumdem Constitutionum Apostolicarum executioni præcipue intenti coluerunt, & Charissimus in Christo Flius noster Rex Christianissimus singulari pietate auxiliarem dexteram strenuo, & constantissimo animo porrexit.

Cum autem præfatus Rex Christianissimus eodem Religionis Zelo ductus per suum in Urbe Oratorem Nobis significari, exponique curaverit, nullum aliud opportunius remedium pestiferæ hujus contagionis Reliquiis extirpandis adhiberi posse, quam si omnes certam formulam subscriberent nostra Auctoritate firmatam, in qua quinque propositiones ex Cornelii libro, cui titulus, *Augustinus* excerptas, sincere damnarent, ac proinde illam à Nobis quantocyus expediri

ad quælibet effugia præcludenda, omnesque removendos Obtentus flagitaverit.

Nos tam piis dicti Regis Chriſtianiſſimi votis benigne annuendum eſſe ducentes, formulam infra ſcriptam ab omnibus Eccleſiaſticis, etiam Venerabilibus Fratribus noſtris, Archi-Epiſcopis, & Epiſcopis nec non aliis quibuscunque Eccleſiaſtici Ordinis tam regularibus, quam ſæcularibus, etiam Monialibus, Doctoribus, & Licentiatis, aliisque Collegiorum Rectoribus, atque Magiſtris ſubſcribi diſtricte mandamus, idque intra tres menſes à die publicationis, ſeu notificationis præſentium, alias contra eos, qui intra terminum prædictum non paruerint, irremiſſibiliter procedi volumus juxta Canonicas Conſtitutiones, & Conciliorum decreta.

Formula à ſupradictis ſub ſcribenda.

Ego N. Conſtitutioni Apoſtolicæ INNOCENTII X. datæ die 31. *Maji* 1633. *& Conſtitutioni ALEXANDRI VII. datæ die* 16. *Octobris* 1656. *Summorum Pontificum, me ſubjicio, & quinque propoſitiones ex Cornelii Janſenii Libro, cui nomen,* Auguſtinus, *excerptas, & in ſenſu ab eodem Auctore intento, prout illas per dictas Conſtitutiones Sedes Apoſtolica damnavit, ſincero animo rejicio, ac damno, & ita juro: ſic me DEUS adjuvet, & hæc S. Evangelia.*

Decernentes inſuper præſentes litteras ſem-per, & perpetuo validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuosque plenos, & integros effectus ſortiri, & obtinere, Sicque per quoſcumque Judices Or-dinarios, & delegatos ubique judicari; & defini-ri debere ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate: ac irritum, & inane, ſi ſecus ſu-per his à quocumque quavis auctoritate ſcien-ter, vel ignoranter contigerit attentari.

Quocirca Venerabilibus Fratribus Archi-Epi-ſcopis, Epiſcopis, aliisque locorum Ordinariis committimus & mandamus, ut ſinguli in ſuis Diœceſibus, ac locis ſuæ jurisdictioni ſubjectis præſentes litteras, & in eis contenta quæcum-que exequantur, & executioni mandari, ac ob-ſervari ab omnibus curent, & inobedientes quoſ-cumque per ſententias, & pœnas aliaque juris & facti remedia, appellatione poſtpoſita, invo-cato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, brachii ſæcu-laris auxilio, omnino compellant.

Volumus autem, ut præſentium tranſumptis etiam impreſſis, manu Notarii publici ſubſcrip-tis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccle-ſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem fides prorſus adhibeatur, quæ ipſis originalibus litteris adhi-beretur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtram Conſtitutionem, & Ordinationem in-fringere, vel ei auſu temerario contraire: ſi quis autem hoc attentare præſumſerit, indig-natio-

nationem Omnipotentis DEI ac BB. Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datæ Romæ apud Sanctam Mariam Majorem anno 1664. 15. Febr.

Sic equidem causa finita est; non tamen sic, ut par erat, finitus est error Apostolico toties mucrone percussus. Neque enim defuere, nec adhuc desunt homines veritati non acquiescentes, & nunquam Ecclesiæ contradicendi finem facientes, qui variis distinctionibus, seu potius effugiis ad circumventionem erroris excogitatis Ecclesiam ipsam turbare, eamque interminatis Quæstionibus, quantum in ipsis est, involvere, & implicare conantur; quodque deterius est, ipsamet Apost. Sedis decreta, redarguendis eorum pravis sensibus condita, ac præsertim quasdam piæ mem. CLEMEMTIS Papæ IX. die 19. Jan. 1669. ad quatuor Galliæ Episcopos, nec non binas similis memoriæ INNOCENTII Papæ XII. etiam prædecessorum nostrorum die 6. Febr. 1694. & die 24. Novembris respective datas litteras in erroris sui patrocinium advocare, temerario plane ausu non erubescunt, perinde, ac si memoratus CLEMENS Prædecessor, qui eisdem suis litteris se INNOCENTII X. & ALEXANDRI VII. Prædecessorum constitutionibus supradicticis firmissime inhærere, ac à dictis quatuor Episcopis veram, ac totalem Obedientiam, adeoque formulæ à præfato ALEXANDRO prædecessore, sicut præmittitur editæ sincere per eos subscribi voluisse declaravit, aliquam in tam gravi

negotio exceptionem, seu restrictionem, quam
nullam prorsus se unquam admissurum fuiss
protestatus fuit, reipsa admisisset: dictus ver
INNOCENTIUS XII. Prædecessor, dum sapien
ter ac provide prædictas quinque propositione
ex memorato libro Jansenii excerptas in sens
obvio, quem ipsamet propositionum verba ex
hibent, ac præseferunt, damnatas esse pro
nuncitavit, non de ipsomet obvio sensu, quem
in Jansenii libro habent, quive ab eodem Jan
senio intentus, ac à præfatis INNOCENTIO
X. & ALEXANDRO VII. Prædecessoribu
damnatus fuit, sed de alio quopiam divers
sensu cogitasset; dictasque INNOCENTII X
& ALEXANDRI VII. Prædecessorum Con
stitutiones temperare, restringere, aut alio quo
vis modo immutare voluisset, iisdem ipsis lit
teris, quibus eas in suo robore fuisse, & esse
seque illis firmiter inhærere verbis apertissimi
asserebat.

Præterea iidem inquieti homines sparsi
undequaque scriptionibus, ac libellis exqui
sita ad fallendum arte compositis, non sin
gravi Apostolicæ sedis injuria, maximoqu
totius Ecclesiæ scandalo docere non sunt ve
riti, ad obedientiam præfatis Apostolici
Constitutionibus debitam non requiri, u
quis prædicti Janseniani Libri sensum in an
tedictis quinque propositionibus, sicut præ
mittitur, damnatum, interius ut hæreticum
damnet, sed satis esse, si ea de re obsequio
sum

ſum (ut ipſi vocant) ſilentium teneatur. Quæ quidem aſſertio quam abſurda ſit, & animabus fidelium pernitioſa, ſatis apparet, dum fallacis hujus Doctrinæ pallio non deponitur error, ſed abſconditur; vulnus tegitur, non curatur; Eccleſiæ illuditur, non paretur: & lata demum filiis inobedientiæ via ſternitur ad fovendam ſilentio hæreſim, dum ipſam Janſenii doctrinam, quam ab Apoſtolica Sede damnatam Eccleſia univerſalis exhortuit, adhuc interius abjicere, & corde improbare detrectent.

Quin etiam eo impudentiœ nonnullos deveniſſe, compertum eſt, ut veluti naturalis honeſtatis, nedum Chriſtianæ ſinceritatis, obliti, aſſerere non dubitaverint, præfatæ formulæ à memorato ALEXANDRO prædeceſſore præſcriptæ ſubſcribi licite poſſe etiam ab iis, qui interius non judicant prædicto Janſenii libro doctrinam hæreticam contineri: Quaſi vero, contra quam ſcriptum eſt: *Qui loquitur veritatem in corde ſuo*, &c., *qui jurat proximo ſuo, & non decipit*, hujusmodi erroris ſectatoribus liceat Eccleſiam ipſam jurejurando decipere, ſimulque Apoſtolicæ ſedis providentiam fallere, dum ejusdem formulæ conceptis verbis loquuntur, quod Ecleſia loquitur, quod tamen ſentit ipſa, non ſentiunt; ſeque parere Conſtitutionibus Apoſtolicis profitentur, quibus animo contradicunt.

Hinc eſt, quod Nos ad opportunum, & efficax tam exitiali morbo, qui ut cancer ſerpit, & quo-

quotidie in deterius vergit, remedium adhiben-
dum, non minus demandatæ Nobis omniu
Eccleſiarum ſolicitudinis debito, quam plur-
morum Venerabilium Fratrum noſtrorum d-
verſaram partium, ac præſertim Regni Galli-
rum, Epiſcoporum Zelo, ac precibus excit-
ti, ne hujusmodi pravi homines Catholicæ E-
cleſiæ pacem ſubvertere impune pergant,
ſimplicium ac puſillorum mentibus imponer,
docentes quœ non oportet: neve ullus apud e
quoque, qui bona, ut aiunt, fide, ac falſis rum-
ribes decipi ſe fortaſſe patiuntur, de mente
ſententia Apoſtolicæ Sedis amplius ambigen
ſuperſit locus, Divino prius tam privatis n-
ſtris, quam publice indictis precibus, implor-
to præſidio, ac re mature diſcuſſa de nonnu-
lorum Venerabilum Fratrum noſtrorum S. R. E
Cardinalium conſilio, auditisque compluriu
in Sacra Theologia Magiſtrorum ſuffragiis; pr
mo quidem præinſertas INNOCENTII X.
ALEXANDRI VII. Prædeceſſorum Conſtitu-
tiones, omniaqne & ſingula in iis contenta Au-
ctoritate Apoſtolica tenore præſentium confi-
mamus, approbamus, & innovamus.

Ac inſuper, ut quævis impoſterum erroris o-
caſio penitus præcidatur, atque omnes Catho-
licæ Eccleſiæ filii Eccleſiam ipſam audire, no
tacendo ſolum (nam & impii in tenebris con-
ceſcunt) ſed & interius obſequendo, quæ ver
eſt Orthodoxi hominis obedientia, condiſcant
huic noſtræ perpetuo valituræ Conſtitutioni
obſequioſo illo ſilentio minime ſatisfieri, ſe

dam

damnatum in quinque præfatis propoſitionibus Janſeniani libri ſenſum, quem illarum verba præferunt, ut præfertur ab omnibus Chriſti fidelibus ut hæreticum, non ore ſolum, ſed & corde rejici, ac damnari debere, nec alia mente, animo, credulitate ſupradictæ Formulæ ſubſcribi licite poſſe; ita, ut qui ſecus, aut contra, quoad hæc omnia & ſingula, ſenſerint, tenuerint, prædicaverint, verbo vel ſcripto docuerint, aut aſſeruerint, tanquam præfatarum Apoſtolicarum Conſtitutionum transgreſſores. omnibus, & ſingulis illarum cenſuris, & pœnis omnino ſubjaceant, eadem Auctoritate Apoſtolica decernimus, declaramus, ſtatuimus, & ordinamus.

Decernentes pariter easdem præſentes, & præinſertas litteras ſemper, & perpetuo validas & efficaces exiſtere, & fore, ſuosque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ſicque per quoscunqe Judices Ordinarios, & delegatos ubique judicari, & definiri debere, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, auctoritate; ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis Auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari

Quocirca Venerabilibus Fratribus Archi-Epiſcopis, aliisque locorum Ordinariis, nec non hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus & Judicibus Eccleſiaſticis, ad quos pertinet, committimus & mandamus, ut ſinguli in ſuis reſpective Diœceſibus, ac locis ſuæ jurisdictioni ſubiectis ipſas

præ-

præsentes litteras, & in eis contenta quæcunqu exequantur, & executioni mandari, & observa ri ab omnibus curent, & inobedientes, & rebe les quoscunque per censuras, & pœnas præfa tas, aliaque juris, & facti remedia, appellation postposita, invocato etiam ad hoc, si opus fue rit, brachii sæcularis auxilio, omnino coe ceant, & compellant.

Volumus autem, ut earumdem præsentium transumptis, etiam impressis manu alicujus Nota rii publici subscriptis, & sigillo personæ in digni tate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem fide prorsus adhibeatur, quæ ipsis originalibus iitter adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc pa ginam nostræ Confirmationis, Approbationis Innovationis, Decretis Declarationis, Statuti, Ordinationis infringere, vel ei ausu temerari contraire. Si quis autem hoc attentare præ sumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, a Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum Ejus noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majore anno 1705. decimo septimo Calendas Augui.

§. VII.

Damnatæ quinque propositiones Jansenii succi cte declarantur.

14. *Prima propositio* ait: *Hominibus etia justis defacto aliqua præcepta esse impossibili* dee

deeſſe quoque ipſis gratiam, qua poſſibilia fiant. Hæc ipſiſſima fuit doctrina Martini Lutheri, & Joannis Calvini cap. præced. §§. 18. 19. 20. refutata. id ipſum quoque ante Janſenium docuit Michael Bajus, volens propoſitione 54. Deum homini aliquod impoſſibile præcepiſſe, & contrariam vocans ſententiam Pelagii. Miror, quod homines, qui adhuc volunt audiri Romano-Catholici, uti Bajus, & Janſenius, ſimilia docere præſumant; cum tamen Concilium Tridentinum Seſſ. 6. de Juſtificatione cap. 11. expreſſe dicat: *Nemo temeraria illa, & à Patribus ſub anathemate prohibita voce uti debet, NB. Dei præcepta homini juſtificato ad obſervandum eſſe impoſſibilia.* Item Canone 18. *Si quis dixerit, Dei præcepta homini etiam juſtificato, & ſub gratia conſtituto eſſe ad obſervandum impoſſibilia; anathema ſit*, Igitur cum Divo Auguſtino ſermone 191. de tempore: *Execramur blaſphemiam eorum, qui dicunt, impoſſibile aliquid homini à ſingulis, ſed ab omnibus in communi poſſe obſervari.*

15. *Secunda propoſitio Janſenii vult: Quod interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſiſtatur:* ex quo eruitur, quod ab homine in ſtatu naturæ lapſæ Janſenius excluſerit omnem gratiam interiorem ſufficientem, volens non dari niſi efficacem ſeu talem, cum qua ſemper connectitur effectus bonus. Idem cum Janſenio ſenſit Calvinus in antidoto Concil. Tridentini Seſſ. 6. cap. 6. dicens, *Motum Spiritus ſancti ſic eſſe efficacem, ut fidem ſemper gignat; conſtitue-*

stituere autem hoc in hominis optione, ut De[i] inspirationi, si velit, auscultet, hoc nullo mod[o] conciliari posse. Ita ille, cui tamen assertion[i] Concilium Tritendinum Sess. 6. de Justificat[ione] cap. 5. expresse contradicit sequentibus ver[bis]- *Tangente Deo cor hominis per Spiritus sanct[i] illuminationem, neque homo iste nihil omnino agit[,] inspirationem illam recipiens, NB. quippe qui il[-] lam abjicere potest.* En! Concilium Tridenti[-] num gratiam sufficientem, seu talem, quan[i] homo abjicere potest, vivis depingit coloribus[;] deberetque ejusmodi decisio Jansenio, tanquam homini Catholico, omnimode silentium impo[-] nere. Ulteriorem si cupis probationem, vi[-] dere poteris cap. II. §. XIII. prope finem.

16. *Tertia propositio Jansenii defendit: Ad me[-] rendum, & demerendum in statu naturæ lapsæ no[n] requiri libertatem indifferentiæ, seu à necessitate[,] seu sufficere libertatem à coactione.* Ast hæc fui[t] ipsissima Doctrina Lutheri circa nondum rena[-] tos, vel non renovatos; atque Calvini circ[a] reprobos quoad demerita, seu peccata ab ipsi[s] commissa; quam etiam doctrinam ambabu[s] manibus amplectitur Synodus Calvinistica Dor[-] drecensis.

Nec dicatur, in statu naturæ lapsæ ad ra[-] tionem demeriti sufficere libertatem indiffe[-] rentiæ in sua causa, quatenus nimirum potuis[-] set libere poni, vel non poni peccatum illuc[d] originale, quod postea in natura lapsa tant[a] mala causavit. Nam contra est quod eoden[m]
pror

rorsus modo respondeant Calvinistæ jam re-
ıtati præcedenti capite II. §. XIII. *Dicere, re-
m teneri quempiam, quia non fecit, quod facere
on potuit summæ est iniquitatis & insaniæ*, in-
uit Divus Augustinus *Lib. de duabus animabus
ap. 12.*

Nec oponas cum Jansenistis: Dæmones, &
amnati peccant Deum odio habendo, Eum-
ue maledicendo: Item Christus sustinendo
ortem promeruit, quamvis utrobique non
dfuerit libertas indifferentiæ, utpote cum Chri-
us habuerit à Patre Cœlesti præceptum mo-
endi, quod non potuit ob suam impeccabili-
ıtem transgredi. Respondetur enim negan-
o in primis quoad damnatos, & dæmones, quòd
on habeant libertatem indifferentiæ ad ponen-
um, vel non ponendum similes actus; unde
iam exinde peccant, quamvis ipsis similes
ctus ad rationem demeriti, seu ad augmentum
œnæ non imputentur; cum non amplius in
ia, sed jam existant in termino. Ita recte cum
oct. Subtil. P. Herincx *part. 2. Disput. 6. q. 1.
um 9.* Quoad meritum Christi autem in or-
ne ad mortem sibi à Patre suo præceptam,
otum contingit ex speciali dispensatione Divi-
a, uti notat Doct. Subtilis 4. *Sent. Dist. 22. Q.
nic. Art. 2.* Qualis dispensatio non constat
obis data. Videatur Henno Tract. de Incar-
at. *disput. 11. Q. 4.*

17. *Quarta propositio* Jansenii duas conti-
et partes. Quoad primam pronuntiat Janse-

nius, *Semipelagianos admittere prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei:* Quoad secundam partem inquit, *Semi-Pelagianos in hoc ipso fuisse hæreticos, quod voluerint eam gratiam talem esse, cui posset voluntas humana resistere, vel obtemperare.* Prior pars, utrum scilicet Semi-Pelagiani docuerint *gratiam aliquam requiri etiam ad initium fidei* spectat ad quæstionem facti; posterior vero num *per hoc assertum fuerint hæretici*, pertinet ad quæstionem juris. Quoad primam partem Jansenius aperte falsum asserit; nam Semi-Pelagiani potius docuerunt contrarium, nempe ad initium fidei, & justificationis non requiri aliquam gratiam internam, etsi quoad continuationem eam admiserint contra Pelagianos, qui gratiam internam tam quoad initium, quam quoad continuationem operum metitoriorum negaverunt. Ita Divus Augustinus, tam Pelagianis, quam Semi-Pelagianis summe contrarius, sæpius testatur apud Amatum, præsertim *Lib. de prædestinat. Sanctorum cap. 2.*

Quoad secundam partem, hæreticum est dicere, quod Semi-Pelagiani exinde fuissent hæretici, posito, si tenuissent, ad initium fidei influere talem gratiam, cui possit voluntas humana resistere, vel obtemperare. Nam excludere gratiam internam, cui voluntas possit resistere vel obtemperare, est excludere gratiam internam sufficientem, quod utique juxta jam dicta est hæreticum: Ipsissima enim Catholica docet veritas, etiam in statu natu-

æ lapſæ aliam reperiri gratiam *efficacem*, qua poſſumus ſalutariter operari, & ſimul operabimur; & aliam *ſufficientem*, qua poſſumus quidem ſalutariter operari, ſed vitio voluntatis non operabimur, reſiſtentes Spiritui ſancto, & in vacuum Gratiam DEI recipientes. Concilium Trident. Seſſ. 6. *de Juſtificat. Can. 6.* anathematizat illum, qui dixerit, liberum arbitrium NB. *à Deo motum, & excitatam* non poſſe diſſentire, ſi velit: adeoque agnoſcit aliquam Gratiam Divinam, cui tamen ex parte voluntatis creatæ non correſpondet optatus effectus, quæ eſt ipſiſſima gratia ſufficiens.

18. *Quinta propoſitio* Janſenii ait, *Semi-Pelagianum eſſe dicere, quod Chriſtus pro omnibus omnino hominibus mortuus fuerit, aut ſanguinem fuderit.* Aſt falſiſſima eſt hæc Janſenii aſſertio: non enim alicujus Semi Pelagianiſmi arguendi ſunt illi, qui tenent id quod ipſamet æterna Veritas docet, nimirum quod Chriſtus *dederit ſemetipſum Redemptionem pro omnibus.* 1. Timoth. cap. 2. Potius hæretica eſt doctrina Janſenii *Lib. 3. de gratia Salvatoris cap. 21.* volentis, Chriſtum pro ſolis Electis, non autem pro reprobis fuiſſe paſſum, quod ipſum tenuit Calvinus *Lib. 3. Inſtitut. in caput 17. Joannis.* Cujus doctrinam damnat Concilium Trident. Seſſ. 6. de Juſtificat. cap. 3. de Chriſto inquiens: *Ille pro omnibus mortuus eſt:* ergo etiam pro infidelibus, ac reprobis. Vide dicta Cap. II. num. 165. & 180.

Profecto primus Adam peccato fuo omne maculavit: ergo etiam fecundus Adam Chri ftus fanguine fuo omnes redemit: nam juxt Apoftolum Rom. cap. 5. v. 18. *Sicut per uniu delictum in omnes homines in condemnationem; fi & per unius juftitiam in omnes homines in juftifi cationem vitæ.* Judicabit aliquando Chriftu totum terrarum orbem, oftendendo etiam re probis, qualiter ipfis per fanguinem fuum pro curaverit gratiam fufficientem, quos apud D vum Auguftinum Lib. 2. de Symbolo ad Cathe chumenos cap. 8. fic alloquetur: *Ecce hominem quem crucifixiftis; ecce DEUM, & hominem, i quem credere noluiftis: videtis vulnera, quæ infl xiftis, agnofcitis latus, quod pupugiftis; quonia & per vos, NB. & propter vos apertum eft, tamen intrare noluiftis.* En! quam clare ft pro veritate Catholica Divus Auguftinus, q pariter in Pfalmum 95. *Judicabit orbem terræ æquitate*, addit: *non partem; quia non parte emit; totum judicare habet Orbem, quia pro to pretium dedit;* pretium nimirum facratiffimi f Sanguinis. Vide de hoc fufius Dominicu Viva *Part. 3. Trutinæ Theologicæ apud me fo 152. ac feqq.* & Francifcum Bonal. *Parte. Chr ftiani hujus temporis quafi per totum; præferti vero capite 27.*

19. Corollarii loco ad intelligendam pe fecte hanc quintam propofitionem damnata atque folvendos nonnullos Sacræ Scriptura & SS. Patrum textus, qui primo afpectu v dentur favere Janfenio, bene notabis, qu

ha

hæc Verba, *Chriſtus pro omnibus ad Patrem ſuum cœleſtem oravit; pro omnibus eſt mortuus* &c. &c. quod (inquam) hæc verba duplicem poſſint habere ſenſum. *Primo* ſic, quaſi Chriſtus æquali prorſus modo reſpectu omnium Orationes ſuas, effuſionem ſanguinis, & mortem voluerit applicare. *Secundo* taliter, quod quidem pro omnibus id feciſſe intelligatur, inæqualiter tamen, ita, ut intenderit, Orationes, Sanguinem ſuum, & mortem peculiari quodam affectu, & adhuc efficacius applicare pro Electis, ſeu prædeſtinatis, Ipſis non ſolum gratiam ſufficientem, verum etiam ſingularia auxilia, ſeu gratiam efficacem procurando. In ſecundo ſenſu tenent Catholici, Chriſtum pro omnibus oraſſe, & paſſum fuiſſe; primo autem ſenſu putant Semi-Pelagiani, Deum voluiſſe omnes ſalvos fieri, ac Chriſtum pro omnibus Orationes, & Paſſionem æqualiter applicaſſe. Contra quos S. Fulgentius Lib. de Incarnat. & grat. cap. 29. invehitur ſequentibus verbis: *Illud Apoſtolicum, ubi dicitur de Deo; qui vult omnes homines ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire; non ſicut oportet, intelligunt, qui hanc Dei voluntatem, ſicut in vaſis miſericordiæ, ſic & in vaſis iræ accipiendam exiſtimant.*

20. Ex hac diſtinctione de applicatione Orationum, atque Meritorum Chriſti reſpectu Prædeſtinatorum, & Reproborum (nimirum quod Chriſtus quidem pro omnibus oraverit, ac omnibus voluerit ſanguinem, & mortem ſuam applicare, ſpeciali tamen, & ſingulari quo-

dam modo Electis) ex hac, inquam, distinctio ne facile solvuntur textus Sacræ Scripturæ, & SS. PP. qui in favorem Jansenistarum innuer videntur, Christum non pro omnibus, sed tan tum pro multis orasse, atque passum fuisse, u habetur Joannis cap. 17. *Non pro mundo rog, sed pro iis, quos dedisti mihi:* id est, *non pro re probis, sed pro prædestinatis,* uti explicat Sanctu Augustinus Tract. 107. in Joannem. Ite Matth. cap. 20. *Filius hominis venit dare an mam suam Redemptionem pro multis.* Nec no cap. 26. *Hic est Sanguis meus novi Testament qui pro multis effundetur.* Respondetur eni declarando similes textus. Christus pro mu tis, id est pro prædestinatis, seu Electis tantu oravit, & passus fuit speciali quodam modo hisce singularia, & extraordinaria procuranc auxilia, Concedo. Taliter, ut absolute ali voluerit ab oratione, & Passione excluder atque gratias sufficientes subtrahere, neg nam Pater Cœlestis *proprio Filio suo non pep cit,* sed NB. *pro nobis omnibus tradidit illu* Ad Rom. Cap. 8. V. 32. Videantur di Num. 18.

§. VIII.

Quomodo Doctrina Jansenii, eo mortuo fue ulterius dilatata, maxime per Antonium A naldum, & per Paschasium Quesnellium, ej que Sectatores.

21. Sub-

21. Sublato per mortem Cornelio Jansenio, ac in carcere detento Ejusdem Collega Joanne Vergerio, aut sublata, aut saltem, ne ulterius sese diffunderet, coarctata videri posset Secta Janseniana: contrarium tamen ostendit experientia non satis deploranda, dum subintroeuntes alii duo (nimirum Arnaldus, seu Arnaudus, & Paschasius Quesnellius) præcedentium suffulti principiis, non minores in Ecclesia Catholica tumultus excitarunt. Erat Arnaudus anno 1612. nobili genere Parisiis natus, ibique absolutis humanioribus, & superioribus disciplinis Theologiæ Doctor creatus, vir acris quidem, sed simul tamen pertinacis ingenii, hincque successu temporis Societati Sorbonensi, cui anno 1643. fuit adscriptus, plurimum exosus. Cujus etiam librum, suppresso nomine, editum, atque *de magnitudine Ecclesiæ Romanæ, & Sanctorum Petri & Pauli supremo Pontificatu* inscriptum pariter Alexander VII. reprobavit, eo quod nullam inter hos duos Apostolos subordinationem, sed omnimodam in potestate æqualitatem defendere præsumpserit, occulte exinde rejiciens Suprematum Romani Pontificis Divi Petri successoris. Compulsus tandem excedere Galliis, Belgium adiit, quem Bruxellis morantem Paschasius Quesnellius Congregationis Oratorii Presbyter, ac amantissimus Patriota præcedentis (utpote pariter Parisiis anno 1634. genitus) inter mille gaudia invenit, ibique cum charissimo suo Arnoldo aliquot annis delituit, utpote cum nec Ipse Quesnellius in Galliis amplius securus fuisset, partim ob dis-

fertationes in opera Sancti Leonis Papæ, au-
ctoritatem summi Pontificis non parum dimi-
nuentes; partim ob refractariam renitentiam,
dum in comitiis Patrum Oratorii legitimorum
suorum Superiorum Propositiones Jansenii in
scholis suis severe prohibentium, assignatæ Do-
ctrinæ formulæ noluit acquiescere, posthabi-
tis non tantum horum Superiorum, sed & Ar-
chi Episcopi Parisiensis, ac Regiis mandatis.
Hoc igitur tempore exilii, ac Latibuli sui pa-
nobile fratrum (si Superis placet) furtivis ty-
pis in lucem protruserunt plurimos pestiferos
Libros, famosos libellos, aliosque partus Se-
ctæ Jansenianæ summopere faventes, usque
dum à Marchione de Castagna Generali Guber-
natore recogniti anno 1690. à totius Belgii
Catholici ditionibus exire jussi fuerunt, quæ-
rentes refugium apud Batavos Acatholicos,
atque ab his eadem promptitudine recepti,
ac ipsi libri Jansenii, quos præcedenter Cal-
vinistæ in Hollandia illico laborarunt in vul-
garem Patriæ suæ linguam traducere, altum
clamantes, nil aptius fore ad confirmanda
fidei suæ dogmata. A Batavis, seu Hollandis
migrarunt ad Leodienses: demum Paschasius
Quesnellius reversus est Bruxellas, & vero-
similius cum eodem indivisibilis socius Arnal-
dus, qui anno 1694. ætatis suæ 82. annorum
ex hac vita decessit, & huic agonizanti di-
citur Prior adstitisse. Solus igitur tamquam
principalis relictus Quesnellius non destitit
plures undique sibi socios, ac fautores præ-
sertim in Belgio, & Gallia conquirere, quo-
rum

rum etiam adjutorio anno 1693. & 1694. Pa-
risiis in statu completo prodiit famosus ejusdem
iber *Reflexiones morales in novum testamentum*
&c. intitulatus, diversis Jansenistarum scriptis
publicis defensus. Erat in libro hoc in primis
pse textu sacer (teste Clemente XI.) in non
Paucis vitiatus, à Vulgata editione multipliciter
discrepans, ac versioni Montensi jam antea à
Clemente IX. & Innocentio XI. rejectæ in mul-
tis conformis: deinde textus Scripturæ pluries
n sensus alienos, & sæpe adeo noxios detortus,
ut Clemens XI. anno 1708. 13. Julii non solum
ibrum illum prohibuerit, sed etiam anno 1713.
post maturissimum examen ex eo per Bullam
Unigenitus, 101. propositiones variis censuris
affecerit. Protestans Quesnellius à Papa ad
uturum Generale Concilium (nescio quo tem-
pore futurum) more Hæreticorum appellavit,
uicque appellationi etiam brevi ante obitum
uum conformiter jam dictis pertinaciter inhæ-
it, mortuus Amstelodami 1719. ætatis suæ 85.
nnorum.

§. IX.

22. *Bulla* Unigenitus, *Clementis XI. qua amnantur 101. Propositiones Paschasii Quesnellii, efertur in principio Tomi primi.*

§. X.

Damnatæ 101. propositiones Paschasii Quesnellii xplicantur.

PROPOSITIO I.

23. *Quid aliud remanet animæ, quæ DEUM atque ipsius gratiam amisit, nisi peccatum, & peccati consecutiones, superba paupertas, & se nis indigentia, hoc est, generalis impotentia a laborem, & orationem, & ad omne opus b num?*

DECLARATIO.

Docet in præsenti Quesnellius; *primo* ho minem peccatorem cum gratia deperdere om nia alia dona supernaturalia, nec remanere n si peccatum, & peccati consecutiones &c. ho tamen falsum est; quia in tali peccatore E. (deliberatam complacentiam veneream admi tente adhuc tamdiu remanent fides, & spes, u que dum talis peccatum committat his virtu bus directe oppositum. Unde Conc. Trid. se 6. de justif. can. 28. damnat illos, qui dicun *amissa per peccatum gratia simul & fidem semp amitti.* Docet Quesnellius *secundo*, hominen deperdita per peccatum mortale gratia, red impotentem ad omne opus bonum. Hoc it rum est falsum; quia alias, si exinde talis pe cator fieret impotens ad omne opus bonun non haberet amplius libertatem indifferent ad ullum actum bonum, mediante gratia Div na actuali incitante (non necessitante) elicie dum, sicque à tali peccatore tolleretur liberu arbitrium in ordine ad actus bonos, quæ præt

Ja

anſenium etiam eſt ipſiſſima Doctrina Lutheri, Calvini damnata, & ſuperiori Cap. II. jam ſæpius reprobata.

PROPOSITIO II.

24. *JESU Chriſti gratia, principium efficax boni cujuſcumque generis, neceſſaria eſt ad omne opus bonum: absque illa non ſolum nihil fit, ſed nec fieri poteſt.*

DECLARATIO.

Iſta propoſitio excludit ab homine gratiam ſufficientem, ſolamque hic, ac alibi per decurſum ſæpius concedit gratiam efficacem; cum gratiam JESU Chriſti in Communi definiat, quod ſit *Principium NB. efficax cujuſcumque boni, ſine qua nec aliquod bonum fit, nec fieri poteſt.*

Aſt hæreticum eſt, ſentire, gratiam efficacem ita ad omne opus bonum eſſe neceſſariam, ut ſine ea ne quidem aliquid boni fieri poſſit; nam multa opera bona ſunt, quæ etſi actualiter ab hominibus non peragantur, fieri tamen poſſent etiam meritorie cum ſola gratia ſufficiente, modo vellent homines cooperari: alias enim infideles, qui ſe non convertunt ad fidem, & Peccatores, ac reprobi, qui finalem non agunt pœnitentiam, merito ſe excuſare valerent; quoniam ſimilia ſine gratia efficaci in principiis

Queſ-

Queſnellii ex una parte facere nequeunt; e altera vero non eſt in ipſorum poteſtate haber gratiam efficacem, quam Deus non cuilibet ho mini largitur: alias enim quilibet ſemper ſtan te gratia poneret effectum.

PROPOSITIO III.

25. *In vanum Domine præcipis, ſi tu ipſe no das, quod præcipis.*

DECLARATIO.

Ut mens Paſchaſii Queſnellii circa hanc, plures ſubſequentes propoſitiones recte pene tretur: pro nunc & ſemper *Notandum eſt.* 1. i ordine ad opus bonum *meritorium* faciendum ſive illud ſit opus de præcepto, ſive tantum c conſilio, in principiis Catholicorum ſemper n neceſſariam eſſe aliquam gratiam actualem *Notandum* 2. gratiam actualem interiorem à C tholicis dividi in ſufficientem, & efficacem: pr ma eſt, cum qua poſſet quidem elici ab homin opus meritorium, ſed vel ex Socordia aut mal tia voluntatis humanæ, aliave ex cauſa actual ter non elicietur. Altera nimirum interna e ficax vocatur illa, cum qua non ſolum poteſt verum etiam actu ponetur certo opus merito rium cooperante cum Gratia Divina actualiter & cum libertate indifferentiæ voluntate creat *Notandum* 3. à Luthero, & Calvino gratiam ſu ficien

:ientem abſolute negari. Quod ſi vero ipſis
ɔjiciatur, ex hoc ſequi, legis implementum in
ıtu naturæ lapſæ homini eſſe impoſſibile; Re-
ondent concedendo totum; addunt tamen,
ɔc non obſtante, hominem transgrediendo Le-
:m, adhuc peccare, quoniam ad peccatum jux-
præfatos ſufficit libertas à coactione, & in
a cauſa ratione peccati originalis. *Notan-
ım* 4. Pariter à Janſenio omnem gratiam ſuffi-
entem negari; hinc *Lib. 3. de gratia Chriſti*,
·atiam ſufficientem intitulat *monſtroſam*, & pro-
ɔſitione inter damnatas II. ait generaliter gra-
am interiorem, eſſe illam, cui numquam reſi-
itur, quæ in re ipſa eſt gratia efficax. *Notan-
ım* 5. Paſchaſium Queſnellium in hoc puncto,
:i in aliis preſſe inſiſtere veſtigiis Janſenii, &
nc in homine peccatore adſtruere impoten-
am generalem ad omne opus bonum, &c. ut
ɔlligitur ex præcedentibus.

His igitur prænotatis in principiis Queſnel-
i propoſitio iſta tertia facit hunc ſenſum:
*omine ſi tu hominibus, quibus præcepta imponis,
on das ſimul gratiam efficacem, in vanum ponis
liqua præcepta, cum homines ſine gratia efficaci
ullum opus bonum poſſint facere.* Quis non in-
elligit in tali ſenſu dictam propoſitionem Deo
ſſe ſumme injurioſam? Nam cum Deus pluri-
us hominibus non det gratiam efficacem, &
amen ipſis præcepta imponat, hæc impoſitio
pud Queſnellium foret actualiter vana, utpo-
e de re ſervatu actualiter impoſſibili. Econ-
ra vero, ſi Queſnellius præter efficacem etiam
admit-

admitteret gratiam sufficientem, mentionat propositio in ordine ad opus aliquod præce ptum meritorium verissima existeret; utpot hunc sensum faciens. *Si tu Domine non dar simul aliquam gratiam in ordine ad opus quodpia præscriptum, ac simul meritorium, frustraneum f ret tuum præceptum, cum sine aliqua gratia (qua tamen saltem sufficientem Tu nulli denegas) no posset homo defacto aliquod opus NB. meritoriu facere.*

PROPOSITIO IV.

26. *Ita Domine omnia possibilia sunt ei, c omnia possibilia facis, eadem operando in illo.*

DECLARATIO.

Ista propositio alludit denuo ad gratiam e ficacem, consequenter facit hunc sensum: *tu omnia opera bona, ac præcepta sunt nobis possibili quando Tu Domine dando gratiam efficacem fac possibilia.* Ex quo sequeretur iterum, quo quamplures homines infideles, & fideles, quibu Deus non dat gratiam efficacem, haberent in potentiam sese ad fidem, vel ad salutarem pœ nitentiam convertendi. Ad quid ergo Deu omnibus præcipit impiis Ezech. cap. 33. *Co vertimini à viis vestris pessimis*, si illi, quibus d est gratia efficax, sunt impotentes sese conve tendi? Profecto *Deus impossibilia non jubet*; u sub anathemate docet Concil. Trid. *Sess. 6. d justificat. cap. 11.*

PRO

PROPOSITIO V.

27. *Quando DEUS non emollit cor per inte-orem unctionem gratiæ suæ, exhortationes, & ratiæ exteriores non inserviunt, nisi ad illud magis bdurandum.*

DECLARATIO.

Per unctionem interiorem gratiæ Divinæ in-elligit Quesnellius conformiter præcedentibus ictis gratiam efficacem, ita ut dicta propositio unc faciat sensum; *Nisi gratia interior efficax ccedat, exhortationes, & gratiæ exteriores non nserviunt, nisi ad magis cor hominis indurandum.* At denuo falsum est, quod exhortationes, mi-acula, aliæve gratiæ exteriores non inserviant, nisi ad cor hominis magis obdurandum, cum Clementissimus DEUS similia cum gratia inte-riori saltem sufficienti conjuncta immittat ad cor hominis emolliendum quod si quis, uti alter Pharao per miracula Moysis, magis exinde ob-duretur, malitia & culpa peccatoris est, non ipsius misericordissimi DEI.

PROPOSITIO VI.

28. *Discrimen inter fœdus Judaicum & Chri-stianum est, quod in illo exigit DEUS fugam peccati, & implementum Legis à peccatore, relin-quendo illum in sua impotentia: in isto vero*

DEUS peccatori dat quod jubet, illum sua gratia purificando.

DECLARATIO.

Propositio ista plura continet erronea. Inprimis enim falsum est, quod in fœdere Judaico DEUS exegerit Legis implementum, & tamen non dederit gratiam sufficientem, sed reliquerit Judæos in sua impotentia: sic enim iterum tolleretur libertas indifferentiæ, & nihilominus Judæis imputaretur peccatum. *Secundo* falsum est, quod nulli existentes in antiquo testamento Legem adimpleverint: multi enim cum Abraham, Isaac, Jacob, & Moyse per circumcisionem, vel per fidem in Messiam venturum, aut per aliud remedium à DEO institutum à peccato originali mundati Legem taliter observaverunt, ut concurrente simul gratia efficaci finaliter absque actuali aliquo gravi peccato ex hac vita decesserint, nunc æterna fruentes beatitudine. *Tertio* commentitium est, quod DEUS in lege nova cuilibet peccatori tribuat gratiam efficacem, quam Jansenistæ juxta jam dicta num. 25. subintelligunt in illis verbis: *Dat quod jubet.* Videmus enim etiam in Lege nova multos gravissimos peccatores impœnitentes, vel subitanea morte præoccupatos ex hac vita abire.

PROPOSITIO VII. & VIII.

29. VII. *Quæ utilitas pro homine in veteri fœ-ere, in quo Deus illum reliquit ejus propriæ infir-itati; imponendo ipſi ſuam legem? quæ verò fe-icitas non eſt, admitti ad fœdus, in quo Deus no-is donat, quod petit à nobis.*

VIII. *Nos non pertinemus ad novum fœdus, niſi i quantum participes ſumus ipſius novæ gratiæ, uæ operatur in nobis quod Deus nobis præci-it.*

DECLARATIO utriusque.

Duplex hæc propoſitio innititur iisdem fal-s principiis, quibus præcedens; quaſi nimi-um in lege veteri nulla fuiſſet data gratia inte-ior ad legem obſervandam; exiſtentibus au-em in lege nova tribuatur gratia efficax, at-ue per hoc Lex antiqua diſtinguatur à Lege no-a, quæ vocatur Lex gratiæ. Falſum autem ſſe, quod exinde deſumenda ſit diſtinctio in-er utramque Legem, jam patet ex dictis, cùm trobique tam gratia ſufficiens, quàm efficax Deo fuerit clementiſſimè conceſſa, cum hoc amen diſcrimine, quòd in Lege nova ob meri-a Chriſti actu exhibita Deus nobis largiatur opioſiores, atque uberiores gratias, quam in ege veteri ob merita Chriſti præciſè præ-iſa.

PROPOSITIO IX.

30. *Gratia Christi est gratia suprema, sine qua Christum confiteri nunquam possumus, & cum qua illum nunquam abnegamus.*

DECLARATIO.

Se denuo patefacit Quesnellius, quòd nullam aliam gratiam internam per merita Christi nobis comparatam admittat, nisi efficacem, sive illam, *cum qua nunquam Christum abnegamus* quæ est ipsissima gratia efficax. Erat autem Quesnellius in hoc, quia vult, absque hac gratia nos NB. neque posse Christum confiteri quod est falsissimum; possemus enim id etiam facere cum gratia sufficiente, dummodo vellemus juxta jam sæpius dicta. Unde æque ista Quesnellii, ac illa intimi sui amici Arnaldi doctrina merito tanquam hæretica rejici debet, dum nempe ille alius docuit, Sanctum Petrum ex defectu gratiæ efficacis non potuisse non abnegare Christum.

PROPOSITIO X. & XI.

31. X. *Gratia est operatio manus omnipotentis Dei, quam nihil impedire potest, aut retardare.*

XI. *Gratia non est aliud, qaàm voluntas omnipotentis Dei, jubentis, & facientis, quod jubet.*

DE

DECLARATIO.

In duplici hac propoſitione ad minus duplex graviſſimus error contra ſenſum Catholicæ Eccleſiæ reperitur. *Primo*, quia Quesnellius tam hîc, quàm adhuc clariùs propoſitione 19. conſtituit gratiam divinam generaliter in aliquo extrinſeco, nimirum in omnipotente voluntate Divina jubente, & faciente, quod jubet; cùm tamen Conciiium Tridentinum contra Lutherum, & Calvinum gratiam æque ac charitatem habitualem Seſſ. 6. *de Juſtificat. Can.* 11. agnoſcat tanquam ens poſitivum animæ inhærens. *Secundò*, quia iterum ab hominibus excludit gratiam ſufficientem, ſeu illam. cujus operatio poteſt libero arbitrio impediri: cùm tamen eandem agnoſcat Apoſtolus 2. Corinth. cap. 6. exhortando ſuos Corinthios, *ne in vacuum gratam Dei recipiant;* quæ admonitio foret ridicula, ſi non daretur aliqua gratia ſufficiens, ſeu talis, cujus operatio per liberum arbitrium poſſet impediri: Gratiam enim Dei in vacuum recipere nihil aliud eſt, quam gratiam quidem recipere, intentam tamen per gratiam operationem in effectum non deducere.

PROPOSITIO XII.

32. XII. *Quando Deus vult ſalvare animam quocunque tempore, quocunque loco, effectus indubitabilis ſequitur voluntatem Dei.*

DECLARATIO.

Ex hac propositione sequeretur, Deum non voluisse reprobos salvos facere; cùm Salvationis effectus apud hos non sequatur; quod equidem docuit Calvinus, & postea Jansenius; utriusque tamen hæresin jam superius refutavimus; cùm Deus velit omnes salvos fieri, pro omnibus se dederit in Redemptionem, & pro omnibus sit mortuus, & consequenter etiam pro reprobis.

PROPOSITIONES XIII. XIV. XV. XVI. XVII. XVIII. XIX. & XX.

33. XIII. *Quando Deus vult animam salvam facere, & eam tangit interiori gratiæ suæ manu ulla voluntas humana ei resistit.*

XIV. *Quantumcunque remotus à salute sit peccator obstinatus, quando JEsus se ei videndum exhibet lumine salutari suæ gratiæ, oportet ut se dedat, accurrat, sese humiliet, & adoret Salvatorem suum.*

XV. *Quando Deus mandatum suum, & suam æternam locutionem comitatur unctione sui Spiritus, & interiori vi gratiæ suæ, operatur illa in corde obedientiam, quam petit.*

XVI. *Nullæ sunt illecebræ, quæ non cedant illecebris gratiæ, quia nihil resistit omnipotenti.*

XVII. *Gratia est vox illa Patris, quæ homines interius docet, ac eos venire facit ad JEsum Chri-*

Chriſtum. Quicunque ad Eum non venit. poſtquam audivit vocem exteriorem Filii, nullatenus eſt doctus à Patre.

XVIII. *Semen Verbi, quod manus Dei irrigat, ſemper affert fructum ſuum.*

XIX. *Dei gratia nihil aliud eſt, quàm Ejus omnipotens voluntas: hæc eſt idea, quam ipſe nobis tradit in omnibus ſuis Scripturis.*

XX. *Vera Gratiæ idea eſt, quod Deus vult ſibi à nobis obediri, & obeditur; imperat, & omnia fiunt; loquitur tanquam Dominus, & omnia ſibi ſubmiſſa ſunt.*

DECLARATIO.

Omnes iſtæ propoſitiones denuo ſe fundant in eo, quod non detur gratia, niſi efficax, cui in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſiſtitur, uti docet Janſenius Anteſignanus Propoſitione II. & Quesnellius conſtanter erroneam hanc doctrinam proſequitur. Quæro autem ego ex ipſis, utrum, *dum multi ſunt vocati, pauci verò Electi*, Matth. 20. utrum, inquam, ſoli à Deo Electi, ſi aliquando peccent, habeant gratiam internam in ordine ad converſionem, vel non? ſi ſoli Electi: ergo alii fruſtra vocantur, cùm in Janſeniſtarum Principiis ſint impotentes ad omne opus bonum, conſequenter etiam ad converſionem: profectò, ſi quis non habens alas, vocaretur ad volandum, ridicula foret hæc vocatio, prout rectè obſervat Viva hîc. Quòdſi verò præter Electos etiam reliqui vocati

cati obtineant à Deo gratiam internam, talis gratia apud illos peccatores, qui vocem hanc Domini non sequuntur, erit sufficiens: nam si quoad omnes vocatos foret efficax; omnes illi vocati converterentur actualiter; cùm tamen contra multos conqueratur Deus Proverb. cap. I. v. 24. *Vocavi, & renuistis.*

PROPOSITIONES XXI. & XXII.

34. XXI. *Gratia JEsu Christi est gratia fortis, potens, suprema, invincibilis, utpote quæ est operatio voluntatis omnipotentis, sequela, & imitatio operantionis Dei incarnantis, & resuscitantis Filium suum.*

XXII. *Concordia omnipotentis operationis Dei in corde hominis, cum libero ipsius voluntatis consensu demonstratur illico nobis in Incarnatione, veluti in fonte, atque archetypo omnium aliarum operationum misericordiæ, & gratiæ, quæ omnes ita gratuitæ, atque ita dependentes à Deo sunt, sicut ipsa originalis operatio.*

DECLARATIO.

Postquam Quesnellius mentem suam clarius adaperuit, quidnam propriè per interiorem JEsu Christi gratiam intelligat, dicendo, quòd eadem nihil aliud sit, quàm voluntas Dei omnipotentis, seu potius operatio voluntatis

Divinæ *jubentis*, *quod vult*, & *dantis*, *seu effici-ntis quod jubet* : ulterius pergit, ut magis ca-piatur, instituendo aliquam paritatem inter In-carnationem, & Resurrectionem ex una, inter gratiam JEsu Christi ex altera parte, ut sic con-cordet omnipotentis Dei operationem cum li-bero ipsius voluntatis consensu: ait enim, uti Incarnatio, & Resurrectio activè sumendo est operatio omnipotentis voluntatis Dei, ita quo-que Gratia JEsu Christi tanquam fortis, potens, suprema invincibilis est imitatio operationis Dei Incarnantis, & resuscitantis filium suum. Ast planè, si aliàs omnis similitudo claudicat, hæc omnino utroque caret pede, dum non so-lùm gratiam sufficientem iterum excludit, ve-rùm etiam ipsum quoque conceptum formalem gratiæ efficacis destruit: nam, stante hac pari-tate, voluntas à libera cooperatione per gra-tiam efficacem omnino excluditur; cùm tamen gratia efficax juxta Catholicos liberum arbitri-um quoad cooperationem suam omnino admit-tat. Probatur hoc nostrum assertum taliter: Operatio Dei Incarnantis, seu producentis u-nionem hypostaticam inter Verbum Divinum, & humanam naturam: item operatio Dei Pa-tris resuscitantis Filium suum, seu reprodu-centis unionem inter animam, & corpus Ejus-dem, est operatio solius Voluntatis Dei Omni-potentis, cui nihil ullatenus ex parte hominis potest reluctari: ergo si est utrobique paritas, etiam operatio Dei circa affectum salutarem erit operatio solius Dei, cui ex parte volunta-tis hominis nihil potest reluctari. Sublumitur:

atqui hoc pugnat expressè contra Concilium Tridentinum, juxta superiùs dicta; éstque expressè sententia Lutheri, atque Calvini negantium libertatem indifferentiæ in ordine ad bonum spirituale: ergo.

PROPOSITIONES XXIII. XXIV. & XXV.

XXIII. *Deus ipse nobis ideam tradidit omnipotentis operationis suæ gratiæ, eam significans per illam, qua creaturas è nihilo producit, & mortuis reddit vitam.*

XXIV. *Justa idea, quam Centurio habet, de Omnipotentia Dei, & JEsu Christi in sanandis corporibus solo motu suæ voluntatis, est imago ideæ, quæ haberi debet de omnipotentia suæ gratiæ in sanandis animabus à cupiditate.*

XXV. *Deus illuminat animam, & eam sanat æquè ac corpus sola sua voluntate; jubet, & ipsi obtemperatur.*

DECLARATIO.

Ut Jansenistæ cum Quesnellio Ideam gratiæ JEsu Christi juxta suum conceptum hominibus magis imprimerent, adhuc duas instituunt paritates, sed æquè infelici eventu. Prima paritas est de Deo hominem ex nihilo producente, vel mortuum resuscitante: altera verò de Centurione solo motu omnipotentis Divinæ voluntatis corporaliter sanato: nam taliter etiam (inquiunt) Deus per gratiam suam creat spiritualiter ex nihilo, & sanat morbos ani-

nimæ humanæ. Aſt contra eſt; quia ambæ ræcedentes operationes ex integro non dependent ex cooperatione hominis; bene verò efectus, & operatio gratiæ etiam efficacis; etſi nim ſtante gratia efficaci infallibiliter, ac cerò ſequatur effectus; hoc tamen non provenit ndependenter à libera cooperatione hominis; ùm talis homo ponatur à Deo in iis circumſtantiis in quibus prævidet, eum liberè ſuæ gratiæ cooperaturum. *Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum nihil cooperari, aſſentiendo Deo excitanti, atque vocanti, quo ad obtinendam juſtificationis gratiam ſe diſponat, ac præparet, neque poſſe diſſentire, ſi velit &c. &c. anathema ſit,* inquit Concilium Trid. Seſſ. 6. de Juſtif. can. 4. toties jam anſeniſtis inculcatum.

PROPOSITIONES XXVI. XXVII. XXVIII. & XXIX.

36. XXVI. *Nullæ dantur gratiæ, niſi per fidem.*

XXVII. *Fides eſt prima gratia, & fons omnium liarum.*

XXVIII. *Prima gratia, quam Deus concedit peccatori, eſt peccatorum remiſſio.*

XXIX. *Extra Eccleſiam nulla conceditur gratia.*

DECLARATIO.

Docet hic Paſchaſius Queſnellius, quòd nullæ

læ dentur gratiæ per fidem, & quòd ipsa fides sit prima gratia, ac consequenter cum extra veram Ecclesiam non sit vera fides, neque extra eandem existat aliqua gratia, adjungit, quòd respectu peccatoris, ut iterum fiat justus, sit prima gratia ipsa remissio peccatorum. Ast omnia ista apertam continent falsitatem: nam *in primis* datur gratia præveniens, excitans adultos ad veram fidem amplectendam: ergo non omnes gratiæ dantur per fidem, sed potiùs debent aliquæ admitti præcedentes ipsam fidem. *Secundò* item nec Ethnici, Turcæ, & Judæi carent gratia Divina excitante ad veram fidem &c. quamvis existant extra Ecclesiam: ergo datur aliqua gratia etiam extra Ecclesiam. *Tertiò* per fidem, & spem, seu fiduciam in Deum &c. juxta Concilium Tridentinum *Sess. 6. de Justificat. cap. 6.* quis erigitur ad pœnitentiam, & detestationem peccatorum, quæ præcedit actualem eorum remissionem: ergo ex parte peccatoris remissionem peccatorum præcedunt alii actus salutares mediante gratia Divina eliciti, & consequenter ipsa remissio non est prima gratia peccatoris, ut iterum fiat justus.

PROPOSITIO XXX.

37. *Omnes, quos Deus vult salvare per Christum, salvantur infallibiliter.*

DECLARATIO.

Quesnellius, æquè ac Jansenius constanter

nimicus gratiæ sufficientis per hæc ipsa verba
:erum eandem rejicere, & solam interiorem
fficacem adstruere tacitè intendit; nam, cum
uxta Eum, quos Deus vult salvos facere, in-
allibiliter salventur, signum est, quòd Deus
relit solos Electos salvari: isti enim soli (non
eprobi) infallibiliter actu salvantur; sicque
Deus alios extra Electos non vellet salvare con-
equenter nec ipsis aliquod Salvationis reme-
lium, puta gratiam sufficientem procurare.
Et ita planè sentiunt Jansenistæ, addentes pro-
pterea, quod Christus pro solis Electis volue-
rit sanguinem suum fundere, ac mortem obi-
re, atque exinde solis Electis procurare gra-
tiam, & quidem efficacem, ne voluntas Dei
suo frustretur effectu. At contra hoc assertum
pugnant Sacræ Scripturæ textus sæpiùs jam al-
legati: nimirum quòd Deus velit omnes salvos
fieri, Christus se voluerit dare in Redemptio-
nem pro omnibus, ac pro omnibus voluerit
mori. Et licèt hoc desiderium sæpius ex parte
creaturæ suo frustretur effectu, ex parte
tamen Dei adhuc est omnino efficax, quatenus
simul procurat etiam pro reprobis talia reme-
dia sufficientia, seu gratias ut possent salvi fie-
ri actualiter, dummodo vellent his remediis co-
operari. Per dicta tamen nolo negare quod
voluntas Divina salvandi homines &c. respe-
ctu Electorum adhuc sit efficacior, quam respe-
ctu reproborum, utpote cum Electis ad hanc
salutem æternam obtinendam decreverit dare
gratiam finalem non solùm sufficientem, ve-
rùm etiam efficacem, qua stante infallibiliter
(abs-

(absque tamen præjudicio libertatis indifferentiæ in voluntate creata ex parte actûs primi proximi) sequeretur effectus. Utrum autem hæc gratia sit intrinsecè, vel tantum extrinsecè efficax, relinquitur discussioni ulteriori Theologorum, juxta jam dicta. Mihi ultimum (citra tamen præjudicium alterius sententiæ) longè præplacet; cùm exinde faciliùs infallibilitas effectus concilietur cum libertate humana ex una parte; ex altera verò adhuc salvetur profunditas Mysterii, uti consideranti patebit.

PROPOSITIONES XXXI. & XXXII.

38. XXXI. *Desideria Christi semper habent suum effectum; pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat.*

XXXII. *JEsus Christus se morti tradidit ad liberandum pro semper suo sanguine primogenitos, id est, electos de manu Angeli exterminatoris.*

DECLARATIO.

Manifestat se clariùs in præsenti Quesnellius, præsertim propositione 32. quod idem ac Jansenius propositione quinta circa Passionem Salvatoris sentiat: nimirum quòd Christus desideraverit pro solis Electis sanguinem fundere, & per sanguinem suum his solis (non reprobis) gratiam aliquam internam procurare. Id tamen falsum esse præcedenti numero, ac fusius

ùs numero 18. contra Janſenium oſtendimus. Chriſtus in cruce non ſolùm pro omnibus mortuus eſt, verùm etiam pro ſuis inimicis præſentibus ac futuris ibidem ſpecialiter oravit, dicens Luc. c. 23. *Pater dimitte illis:* & tamen non omnes etſi multi, ex inimicis Chriſti ſalvantur: quis ergo credat, deſiderium Chriſti per Orationem ad Patrem ſuum patefactum ſemper ſuum habuiſſe effectum? Sanctus Auguſtinus Serm. 4. de Sanctis, loquens de Oratione Chriſti pendentis in cruce, inquit: *Quando in cruce pendens orabat, videbat, & prævidebat omnes inimicos, ſed multos ex illis futuros amicos prævidebat, & ideò NB. omnibus veniam poſtulabat.* En! Chriſtus ex numero inimicorum ſuorum tantummodo *multos* (NB. non *omnes*) futuros prævidit amicos, & tamen *pro omnibus* oravit, conſequenter pro iis quoque, qui in inimicitia ſunt perſtituri, & ſic pro reprobis, licèt pro ultimis hæc oratio, & Paſſio Chriſti non habuerit deſiderarum Salvationis effectum.

PROPOSITIO XXXIII.

39. *Proh! quantum oportet bonis terrenis, & ſibimetipſi renuntiâſſe, ad hoc, ut quis fiduciam habeat ſibi, ut ita dicam, appropriandi Chriſtum JEſum, Ejus amorem, mortem, & Myſteria, ut fecit Sanctus Paulus, dicens:* Qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me.

DE-

DECLARATIO.

Ante declarationem nota, sibimetipsi renun-tiare idem esse, ac suæ propriæ utilitati aliàs e actibus bonis capiendæ abdicare; ita ut null jam operatio fiat intuitu mercedis æterna Vult itaque Quesnellius, ut quis possit habe re fiduciam appropriandi sibi mortem, & My steria Domini nostri JEsu Christi; debeat i uti S. Paulus, renuntiare omnibus terrenis, a etiam propriæ utilitati ex bonis operibus pe modum mercedis accipiendæ. Utrumque ho assertum non fundatur in Sacra Scriptura: nan in primis renuntiare omnibus Bonis terreni est quidem Consilium Evangelicum: non ta men præceptum. Operari autem intuitu mer cedis æternæ neutiquam in Sacra Scriptura pro hibetur quasi malum. Quinimo Concil. Trid Sess. 6. de Justificat. can. 31. anathematizat il lum, *qui dixerit justificatum peccare, dum intui tu mercedis æternæ bene operatur.*

PROPOSITIONES XXXIV. & XXXV.

40. XXXIV. *Gratia Adami non producebat ni merita humana.*

XXXV. *Gratia Adami est sequela Creationis, & erat debita naturæ sanæ, & integræ.*

DECLARATIO.

Collimat Auctor dictorum propositionum per hæc dicta iterum ad suam gratiam effica

cem

em, faciens propterea aliquam distinctionem
nter gratiam Adamo collatam in statu Inno-
entiæ, & inter gratiam nobis concessam. In
tatu Innocentiæ admittit quidem, quòd gra-
ia Adami non excluserit libertatem indifferen-
iæ ex parte hominis. additque hanc gratiam
uppositâ creatione esse naturæ sanæ, & inte-
ræ debitam, nec tamen producere, nisi meri-
a humana. Econtra verò in statu naturæ la-
sæ vult gratiam esse ab intrinseco efficacem,
uæ facit nos velle citra liberam nostram vo-
untatis electionem, & cooperationem, uti
atet ex præcedenti propositione ejusdem 21.
tribus sequentibus. Ait autem hanc gratiam
obis per Christum comparatam producere ta-
a opera supernaturalia, quæ propriè dici pos-
int merita gratiæ, & dona Dei. Sed contra
st, quòd in statu Innocentiæ præter vires, &
erfectiones naturales ipsi naturæ puræ, ac in-
egræ debitas Deus Protoparentibus concesse-
it multa alia privilegia naturæ indebita, quæ
ariter in nos fuissent derivata, nisi Adam pec-
âsset. Inter dicta privilegia principale erat
ratia sanctificans, quæ dabat jus ad Beatitu-
linem supernaturalem, seu ad visionem ac frui-
ionem beatificam, naturæ puræ ex se consi-
leratæ neutiquam debitam. Unde falsum est,
uòd gratia Adami fuerit sequela creationis,
ic naturæ debita, & quòd opera bona exinde
roducta fuissent merita mere humana; quo-
iiam ad illa præter voluntatem concurrissent
ratia tam habitualis, quàm actualis, sicuti de-
acto; etsi fortassis actualis non fuisset utrobi-
que

que collata in æquali gradu, cum defacto ob re-bellionem carnis, & fomitem peccati indigea-mus uberiori. Sanctus Augustinus in Enchiri-dio c. 106. de natura humana ante peccatum si loquitur: *Sine gratia tunc NB. nec ullum meri-tum esse potuisset, quia etsi peccatum in solo arbi-trio erat constitutum, non tamen justitiæ habendæ vel retinendæ sufficiebat liberum arbitrium, nisi par-ticipatione immutabilis boni Divinum adjutorium præberetur.*

PROPOSISITIONES XXXVI. & XXXVII.

41. XXXVI. *Differentia essentialis inter gra-tiam Adami & status innocentiæ, ac gratiam Chri-stianam est, quod primam unusquisque in propria persona recepisset: ista verò non recipitur, nisi in persona JEsu Christi resuscitati, cui non uniti su-mus.*

XXXVII. *Gratia Adami Sanctificando illum in semetipso, erat illi proprionata: Gratia Christia-na nos sanctificando in JEsu Christo est omnipotens, & digna Filio DEI.*

DECLARATIO.

Duplicem differentiam, & quidem essentia-lem, statuit Quesnellius inter gratiam Adami in statu innocentiæ, & inter gratiam nostram in statu naturæ lapsæ. *Prima est*, quòd gra-tia Adami recipiatur in persona JESU Christi cui nos moraliter sumus uniti. *Secunda*, quòd

grati

ratia Adami fuerit resistibilis: gratia vero notra irresistibilis, seu irrefragabilis. Hæc tamen xplicatio Jansenistica tribus falsis laborat supositis, 1. falsum est, quod gratia Adami, ac ostra essentialiter differant. Id quidem negai nequit: cuod gratia Adami ad constituendam ustitiam originalem completam habuerit aliqua nnexa defacto per peccatum oaiginale deperdia, præsertim subjectionem partis inferioris ad artem superiorem, ita, ut motus appetitus ensitivi subjicerentur appetitui rationali, nec pso invito consurgerent, prout defacto caro ebellat adversus spiritum &c. ex hoc tamen ecdum infertur, quod gratia Adami in se, & ntrinsece distinguatur essentialiter à gratia in tatu naturæ lapsæ. Falsum pariter est 2. quod ratia nobis collata non recipiatur vere in nois; nam utraque tam actualis, quam habituas animæ nostræ vere communicatur, cum hoc iscrimine, quod gratia habitualis sanctificans x sua natura sit qualitas permanens, animæ inærens per modum habitus; actualis vero sit uxilium Divinum iterum transiens, de quo plua Theologi in Tractatu de Gratia. 3. Similiter alsum & toties jam refutatum est suppositum llud, quod in statu naturæ lapsæ omnis interir gratia sit irresistibilis; cum defacto detur sufiiciens, cui resisti potest, imo actu resistitur ab ominibus.

Nota, quod si Jansenistæ velint per hæc sua licta, Justitiam, ac gratiam nostram nullam esse liam, quam Justitiam, & gratiam Christi nois in tantum imputatam, in quantum sumus

membra Christo tanquam supremo Capiti moraliter conjuncta, quod (inquam) in tali sensu non multum abludant circa nostram justificationem à Doctrina Lutheri, & Calvini, quin imo iisdem innitantnr principiis.

PROPOSITIONES XXXVIII. XXXIX. XL. XLI. & XLII.

42. *XXXVIII. Peccator non est liber, nisi ad malum, sine gratia Liberatoris.*

XXXIX. Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, nisi ad aberrandum; ardoris, nisi ad se præcipitandum; virium, nisi ad se vulnerandum. Est capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.

XL. Sine gratia nihil amare possumus, nisi ad nostram condemnationem.

XLI. Omnis cognitio DEI, etiam naturalis etiam in Philosophis Ethnicis, non potest venire, nisi à DEO & sine gratia non producit nisi præsumptionem, vanitatem, & oppositionem ad ipsum DEUM, loco affectuum adorationis, gratitudinis, & amoris.

XLII. Sola gratia Christi reddit hominem aptum ad sacrificium fidei, sine hoc nihil, nisi impuritas; nihil, nisi indignitas.

DECLARATIO.

Patet absque ulteriori explicatione ex ipsi

is propositionibus, quod Quesnellius per eas
ihil aliud intendat, quam ab homine in statu
aturæ lapsæ excludere omnem libertatem in-
ifferentiæ in ordine ad bonum, indeque insi-
uare necessitatem gratiæ efficacis ad illud. Sed
ontra est *primò*, quod hæc sit ipsissima Do-
trina Michaëlis Baji multis antea annis ab Ec-
lesia damnata, cui censuræ etiam Bajus humi-
ter se subjecit. Propositio Baji ordine 27.
c sonat: *Liberum arbitrium sine gratiæ ad-
utorio non nisi ad peccandum valet.* Con-
ra est *secundò*, quod exinde sequeretur, omnia
pera infidelium fore mera peccata, utpote in
rincipiis Quesnellii destituta gratia: nam juxta
sum propositione 27. *Fides est prima gratia,
& fons omnium aliarum;* hincque juxta eundem
ropositione 29. *Extra Ecclesiam nulla concedi-
ur gratia.* Subsumitur: atqui falsum est, quod
. G. *largiri Eleemosynam, honorare parentes* sint
pud infideles mera peccata; ergo, Minor sub-
mpta probatur: erat enim ista Doctrina Lu-
heri, Calvini, & Baji jam antecedenter ab
cclesia reprobata; nam Lutherus in caput 4.
pistolæ ad Galatas sic habet: *Opera extra fi-
em facta, ut maxime in speciem sancta videantur,
b peccato, & maledicto sunt.* Idem tenet Cal-
inus *Lib. 3. Instit. cap.* 4. Propositio Bajana
ter damnatas vigesima quinta taliter sonabat:
*mnia opera infidelium sunt peccata, & Philoso-
horum virtutes sunt vitia.*

PROPOSITIO XLIII.

43. *Primus effectus gratiæ baptismalis est fa-*

 cere,

cere, ut moriamur peccato; adeo, ut spiritus, cor, sensus, non habeant plus vitæ pro peccato quam homo mortuus habet pro rebus mundi.

DECLARATIO.

Uti in prima propositione damnata tenuit Quesnellius, deperdita per peccatum gratia nihil remanere in peccatore præter generalem impotentiam ad omne opus bonum; ita è contrario in præsenti docet, quod sublato per gratiam baptismalem peccato in justo tali remaneat impotentia ad peccandum, ita ut in ordine ad exercendas actiones peccaminosas plus vitæ non habeat, quam aliquis mortuus ad res mundanas. At contra *primo*, quod in principiis Catholicorum gratia baptismalis tanquam sanctificans equidem tollat actuale peccatum, non tamen potentiam peccandi, neque fomitem peccati; alias enim acquisita semel per baptismum gratia homines redderentur impeccabiles, qui error fuerat Joviniani, jam quarto sæculo ab Ecclesia rejecti. Videantur Joannes Sianda V. *Jovinianus*. Contra est *secundò*, quod baptizatus habeat potentiam amittendi gratiam baptismalem non solum per infidelitatem, sed etiam per alia gravia peccata: ergo homo baptizatus, non obstante gratia baptismali, habet magis potentiam liberam ad peccandum, quam mortuus ad exercendas operationes mundanas, utpote cum mortuus omni careat potentia quoad operationes vitales. Anteced. probatur

:ur ex Concil. Trident. Seff. 7. de Baptif. Can. 5. anathematizantis illum, *qui dixerit baptizatum non posse, etiamsi velit, gratiam amittere, quantumcumque peccet, nisi nolit credere.*

PROPOSITIONES XLIV. XLV. XLVI. XLVII. XLVIII. XLIX. L. LI. LII. LIII. LIV LV. LVI. LVII. LVIII. & LIX.

44. *XLIV. Non sunt, nisi duo amores, unde volitiones. & actiones omnes nostræ nascuntur; amor DEI, qui omnia agit propter DEUM, quem DEUS remunerat; & amor, quo nos ipsos, ac mundum diligimus, qui, quod ad DEUM referendum est, non refert, & propter hoc ipsum fit malus.*

XLV. Amore DEI in corde peccatorum non amplius regnante, necesse est, ut in eo carnalis regnet cupiditas omnesque actiones ejus corrumpat.

XLVI. Cupiditas, aut charitas, usum sensuum bonum vel malum faciunt.

XLVII. Obedientia Legis profluere debet ex fonte; & hic fons est charitas. Quando DEI amor illius est principium interius, & DEI gloria ejus finis, tunc purum est, quod apparet exterius; alioquin non est, nisi hipocrisis, aut falsa justitia.

XLXVIII. Quid aliquid esse possumus, nisi tenebræ, nisi aberratio, & nisi peccatum sine fidei lumine, sine Christo, & sine Charitate.

XLIX. Ut nullum peccatum est sine amore n-
stri, ita nullum est opus bonum sine amore DEI.

L. Frustra clamamus ad DEUM, *Pater mi: spiritus Charitatis non est ille, qui clamat.*

LI. Fides justificat, quando operatur; sed ip non operatur, nisi per charitatem.

LII. Omnia alia salutis media continentur fide, tanquam in suo germine, & semine; sed h fides non est absque amore, & fiducia.

LIII. Sola charitas Christiana modo facit (acti nes Christianas) per relationem ad DEUM, *& JEsum Christum.*

LIV. Sola charitas est. quæ DEO loquitur, ea solum DEUS audit.

LV. DEUS non coronat, nisi charitatem, q currit ex alio impulsu, & ex alio motivo, in v num currit.

LVI. DEUS non remunerat, nisi charitate quoniam charitas sola DEUM honorat.

LVII. Totum deest peccatori, quando ei de spes, & non est spes in DEO, ubi non est amor DE

LVIII. Nec DEUS est, nec Religio, ubi non Charitas.

LIX. Oratio impiorum est novum peccatu & quod DEUS illis concedit, est novum in judicium.

DECLARATIO.

Reassumit hic Quesnellius errores pridem b Ecclesia rejectos, docendo, quod inter am- rem Divinum, & inter amorem mundanu nihil mediet, ita quidem, ut omnia ope fint

sint peccaminosa, nisi fiant ex motivo Charitatis DEI, quatenus in se ipso infinite boni; consequenter si credo in DEUM, quia infinite verax est, si spero in ipsum intuitu mercedis, quia nobis bonus est, si abstineo à venereis ex motivo castitatis, vel si sustineo ærumnas absque ulla querela ex motivo patientiæ vel do pauperibus ex motivo misericordiæ, vel obtempero Legi ex motivo obedientiæ, &c. omnes isti actus mali sunt, nisi fiant ex imperio, seu motivo charitatis, vel saltem habeant actum charitatis concomitantem.

45. Ast contra est *primo*, quod idem doceatur à Calvino in Antidoto ad Sess. 6. cap. 25. dicente: *DEI judicio nihil est sincerum, nec probum nisi quod ex perfecto Ejusdem amore manat.* Contra est *secundo*, quod Concilium Tridentinum Sess. 6. de Justificat. Can. 31. anathematizet illos, qui dicunt peccatum esse operari intuitu mercedis. Formalia sic habent: *Si quis dixerit, justificatum peccare, dum intuitu mercedis operatur, anathema sit.* Contra est *tertio*, quod Sacra Scriptura ipsamet invitet sæpius ad exercitium bonorum operum intuitu mercedis, & præmii æterni: *Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas NB. propter retributionem*, inquit David. Psalm 118. & S. August. in Psalm. 14. *Non faciamus aliquid, nisi spe cœlestium præmiorum; ipsa est enim altitudo, non hic quærere mercedem, sed sursum.* Contra est *quarto*, quod ex hac doctrina, si inter charitatem, & vitia nihil mediaret, sequeretur, peccatorum

gravium opera misericordiæ, & orationes a
DEUM esse nova peccata, quam sequelan
Quesnellius propositione 59. ultro quidem cun
Bajo propositione inter damnatas trigesim
quinta admittit; Sacra tamen Scriptura contra
rium clamat, volens, quod Eleemosyna potiu
resistat peccatis *Ecclesi. 3. v. 33.* nec non
morte liberet, & peccata purget, *Tob. c. 12. v.*
9. Item Orationes, Eleemosynæ procurarun
Cornelio Centurioni lumen veræ fidei, & sa
crum Baptisma, uti testatur Angelus Domin
Act. cap. 10. v. 4. Contra est *quinto*, quod hæ
opinio Quesnellii de Charitate fuerit ipsissim
Doctrina Michaëlis Baji jam centum annis, &
ultra ante Quesnellium à summis Pontificibu
S. Pio V. & Gregorio XIII. damnata. Sic enim
Bajus propositione inter reprobatas 16. doce
bat: *Non est vera Legis obedientia, quæ fit sine cha
ritate.* Et propositione 38. *Omnis amor crea
turæ rationalis aut vitiosa est cupiditas, qua mun
dus diligitur, quæ à Joanne prohibetur: aut lau
dabilis illa Charitas, qua per Spiritum Sanctum in
corde diffusa DEUS amatur.*

PROPOSITIONES LX. LXI. LXII. LXIII. LXIV. LXV. LXVI. & LXVII.

46. LX. *Si solus supplicii timor animat pœni
tentiam, quo hæc est magis violenta, eo magis du
cit ad desperationem.*

LXI. *Timor non nisi manum cohibet, co
auten*

utem tamdiu peccato addicitur, quamdiu ab amo-e juſtitiæ non ducitur.

LXII. *Qui à malo non abſtinet, niſi timore œnæ illud committit in corde ſuo, & jam eſt reus oram DEO.*

LXIII. *Baptizatus adhuc eſt ſub lege, ſicut udæus, ſi legem non adimpleat, aut adimpleat ex olo timore.*

LXIV. *Sub maledicto legis nunquam fit bonum, uia peccatur ſive faciendo malum, ſive illud non iſi ob timorem evitando.*

LXV. *Moyſes, Prophetæ, Sacerdotes, & Doctores Legis mortui ſunt abſque eo, quod ullum DEO dederint filium, cum non effecerint niſi man-ipia per timorem.*

LXVI. *Qui vult DEO appropinquare, nec de-et ad Ipſum venire cum brutalibus paſſionibus, eque adduci per inſtinctum naturalem, aut per ti-norem ſicuti filii.*

LXVII. *Timor ſervilis non ſibi repræſentat DEUM, niſi ut Dominum durum imperioſum, in-uſtum, intractabilem.*

DECLARATIO.

Senſum harum octo propoſitionum facile capies, ſi principia Queſnellii, & Janſeniſtarum bene percipias. Itaque Is conformiter jam di-ctis propoſitione I. & ſeqq. putat 1. Abſque gratia efficaci homines omnes in ſtatu naturæ conſtitui in generali impotentia ad omne opus

bonum, & consequenter etiam ad legis impl
mentum. 2. Equidem non negare videtu
posse quaspiam leges observari intuitu merc
dis, vel ex timore pœnarum, addit tamen id i
sum non esse legis implementum, sed novu
peccatum, quia hæc non fiunt ex vera cha
tate. 3. Existimat gratiam JEsu Christi e
irresistibilem, ita quidem, ut si quis eam à DE
acquisierit, irresistibiliter debeat operari ben
hincque à S. Augustino appellari gratiam *Vict
riosam*, &c. &c. 4. Inquit, eamdem gratiam
novo Testamento, tanquam in lege gratiæ, o
tinere multos, non tamen omnes, prout e
iam Ipse Christus pro multis, sed non pro o
nibus, (uti putat) sanguinem suum fudit.
Ait, in Lege Judaica, seu veteris Testamen
gratiam illam JEsu Christi nondum fuisse co
cessam; unde 6. Israëlitas vixisse sub malec
cto legis, seu (ut asserit) sub peccato, & g
nerali impotentia adimplendi legem; etsi eni
aliqui eandem observarint, id tamen vel intu
tu mercedis, vel timore pœnarum contigisse c
cit, ita, ut semper peccaverint, tam facienc
malum, quam declinando illud ob merum p
narum metum. Et hinc 7. (pergit Quesnellius
Moyses, Prophetæ, & Doctores legis antiqu
nullum dederunt DEO Filium, cum non ef
cerint nisi mancipia per timorem. 8. Pari m
do manere sub maledicto Legis baptizatos,
cut Judæos, si legem adimpleant ex sole tim
re. Ita cum Jansenistis Quesnellius.

47. Hæc tamen doctrina pluribus labor
fal

alſis ſuppoſitis ab Eccleſia, & ſummis Pontifi-
ibus pluribus abhinc annis reprobatis. *In pri-
nis* enim, quod etiam mediante gratia ſufficien-
i quis conſtituatur in potentia proxima obſer-
vandi legem meritorie, patet ex declaratione
primæ propoſitionis, & alibi ſæpius. *Secundò*,
quod non ſit peccatum obſervare legem intui-
u mercedis, oſtenſum eſt numero antecedenti.
nſuper ſervare Legem ex timore pœnarum
lias infligendarum, neutiquam eſſe peccami-
noſum, ſed potius utile, & præparatorium ad
gratiam (ſubintellige ſanctificantem) ſæpius de-
cidit ſuprema Sedes: Nam Alexander VIII. ſe-
quentes duas confixit Theſes Cap. IV. adhuc ad-
ducendas. Prima ordine 14. ſic ſonabat: *Ti-
mor Gehennæ non eſt ſupernaturalis:* altera Or-
dine 15. *Attritio, quæ ex Gehennæ, & pœnarum
metu concipitur, ſine dilectione benevolentiæ DEI
propter ſe, non eſt bonus motus, ac ſupernaturalis.*
Prout etiam Concilium Tridentinum Seſſ. 6. de
Juſtificat. Can. 8. anathematizavit quemlibet, *qui
dixerit, gehennæ metum &c. peccatum eſſe, aut pecca-
tores facere.* Item Can. 5. Seſſ. 14. de Pœnitentia
fulmine Apoſtolico percuſſit illum, *qui dixerit, eam
contritionem, quæ paratur &c. in amaritudine animæ
ſuæ, ponderando peccatorum ſuorum gravitatem,
multitudinem, fœditatem, NB. amiſſionem æternæ
beatitudinis & æternæ damnationis incurſum, non eſſe
verum, & utilem dolorem, nec præparare ad gra-
tiam.* Ubi principaliter intendit reprobare po-
ſitionem Lutheri inter propoſitiones damnatas
à Leone X. *Ordine ſextam* cap. II. §. 2. jam re-
latam; in qua poſitione dictus hæreſiarcha de-
fen-

fendere nitebatur talem dolorem facere homi
nem hypocritam, & magis peccatorem, ni
processerit ex affectu charitatis, prout apud Do
minicum Viva hic limitat in Epistola ad Sulpi
tium. Mirandum itaque est, quod Quesnelliu
mori cupiens ut Catholicus crambem hanc hæ
reticam recoquere præsumpserit, etiam qua
in articulo mortis appellando ad futurum Ge
nerale Concilium. Experietur nunc hanc ap
pellationem in supremo Tribunali DEI fuiss
rejectam, tanquam illegitimam. *Tertiò* Que
nelius supponit falsum, quasi gratiam JESU
Christi semper esse irresistibilem, quam etian
propterea male vocat *Victoriosam*: nam grati
efficax à SS. PP. appellatur *Victrix*, non qua
libertatem vincat, eandem subjugando, se
quia superat tentationem, Diabolum, & con
cupiscentiam, uti recte notat noster Bon
Part. 2. *cap.* 17. *n.* 17. Item *quarto*, quod Chr
stus sanguinem suum tantummodo pro multi
fuderit, de quibus punctis videantur dicta pa
tim propositione II. partim n. 18. & 38. *Quin*
to falsum pariter est, quod in Lege veteri no
fuerint à DEO intuitu meritorum Christi pra
visorum concessæ gratiæ tam sufficientes quan
efficaces: cum Christus juxta jam dicta antece
dentia post perpetratum Adæ peccatum nullun
à summo Redemptionis beneficio excluserit
Sexto æque veritati Catholicæ consentaneum
non est, quod omnes in veteri Testament
vixerint sub maledicto legis, seu sub peccato
In primis enim etiam *in statu veteris Testamen*
juxt

juxta formalia D. Thomæ p. 2. Quæſt. 17. art. . ad 2. *fuerunt aliqui habentes Charitatem, & Gratiam Spiritus Sancti:* ergo nec ibidem præcluſa fuit omnis via ad Charitatem. Deinde quamvis legem ſervaſſent ex metu pœnarum, necdum per hoc conformiter dictis antecedentibus peccatum commiſiſſent, dummodo non ſimul retinuerint conditionatum affectum ad peccandum, ita, ut parati fuiſſent illud perpetrare, niſi pœnæ abſterrerent. Exinde *ſeptimo* patet, falſiſſimum quoque eſſe quod Moyſes, & Prophetæ nil niſi mancipia per timorem effecerint Num mancipia dicenda ſunt ex qualibet Tribu Filiorum Iſraël duodecim millia ſignati, quos vidit Joannes Apocalypſ. cap. 7. *Stantes ante Thronum in conſpectu Agni*? Ex eodem fundamento nec alicujus peccati arguendi ſunt baptizati, qui ex timore pœnarum legem adimplent, dummodo non ſimul affectum retineant ad peccatum, quod bene pro ſemper notandum; Sancti Patres enim, qui timorem ſervilem tamquam peccaminoſum rejiciunt, loquuntur de timore ſerviliter ſervili, ſeu illo, qui ſimul retinet amorem ad peccatum. Vid. *Cap. IV. num. 165. & ſeqq.*

PROPOSITIO LXVIII.

48. *DEI Bonitas abbreviavit viam ſalutis, claudendo totum in fide, & precibus.*

DE-

DECLARATIO.

Nisi Quesnellius velit doctrinæ suæ propriæ aliis duabus propositionibus, nimirum 51. & 52. contentæ, luculenter contradicere, debe hanc intelligere de fide non nuda, sed format charitate, ita, ut sensum faciat sequentem DEI bonitas abbreviavit, seu in compendium redegit viam salutis, omnia claudendo inte duos terminos fidei nempe, charitate formatæ ac precum. In hoc tamen Quesnellii assert præcipuus error in eo consistit: quod, dum omnia quoad salutem æternam obtinendam præcise intra hos duos terminos concludit, alia media ad salutem conducentia, uti gratias actuale infidelem ad fidem amplectendam excitantes, vir tutem spei, misericordiam erga pauperes, absti nentiam, consilia Evangelica &c. excludere vi deatur. *Nec dicatur*, similes virtutes neut quam excludi, dummodo ex imperio charita tis procedant, vel saltem eam virtutem supre mam sibi conjunctam habeant. *Nam contr est*, quod etsi majus comparetur meritum quando taliter ista fiunt, id tamen ad contra hendam bonitatem ex parte dictarum virtu tum necessarium non sit; cum singulæ ab in vicem specie distinctæ habeant proprium ob jectum formale moraliter bonum, nec desi gratia divina præveniens, & concomitans me moratos actus moraliter bonos. Videantu dicta *num.* 44. *& seqq.* Item cap. IV. *num* 154. & *num.* 158.

RRO

PROPOSITIO LXIX.

Fides, usus, augmentum, & præmium fidei, totum est donum puræ liberalitatis DEI.

DECLARATIO.

Negare, quod fides, usus, & augmentum
lei, aut præmium per actus fidei obtentum
: liberalissimum donum misericordissimi DEI,
rent summa ingratitudo, merito cum Doctri-
ı Pelagianorum, & semi-Pelagianorum ab
cclesia condemnanda; hi enim propterea fue-
reprobati quia priores salutem nostram ex
oto, posteriores vero saltem initium nostræ sa-
tis, excluso supernaturali dono gratiæ, puris
aturæ viribus adscribunt. In hoc tamen errat
uesnellius, quod asserat, similes actus fidei ex
oto ita esse purum liberalitatis Divinæ donum,
t simul eosdem actus excludat à ratione meri-
: etsi enim actus boni mediante Divina gratia
bere à nobis eliciti in radice sint pura DEI
ona (quatenus nimirum DEUS primam gra-
am tanquam radicem omnium meritorum nul-
confert intuitu operum naturalium, sed præ-
ise gratuito) formaliter tamen habent etiam
pud DEUM suo modo rationem meriti in or-
line ad præmium cœleste vel proxime, vel sal-
em remote; quando nimirum dicti actus boni,
cooperante simul gratia Divina, libere ab ho-
ninibus eliciuntur, ita quidem, ut post primam

supernaturalem illuminationem eliciti actus fidei cujuspiam Catechumeni baptizari cupientis censeantur meritorii de congruo; dum vero memorati actus repetuntur post receptum baptisma ab homine justo, sint quoque quoad augmentum præmii æterni meritorii de condigno: hinc Concil. Trident. Sess. 6. de justificat. can. 32. loquens generaliter de omnibus actibus, & operibus bonis hominis per gratiam sanctificantem justificati, recte anathematizavi eum, *qui dixerit, hominis justificati bona oper ita ita esse dona DEI, ut non sint etiam bona ipsiu justificati merita.*

PROPOSITIO LXX.

50. *Nunquam DEUS affligit innocentes, af flictiones semper serviunt vel ad puniendum peccatum, vel ad purificandum peccatorem.*

DECLARATIO.

Verum quidem est, quod sæpe DEUS nos affligat propter nostra peccata &c. falsum tamen, quod hæc sola sit causa; cum DEUS etiam sanctis hominibus ob alios altissimo suæ Providentiæ fines, puta ad majorem spiritualem profectum, ad æternæ gloriæ incrementum, similes afflictiones immittat. Quis sanctior Christo Domino? Et quis majores I lo sustinuit ærumnas? Quænam post Christu

p

rior Dolorosissima Virgine MARIA ? & quan-
s pertulit afflictiones, quamvis omni macula,
iam originali, caruerit ? Suspicor, erroneam
am Quesnellii doctrinam esse desumptam ex
ichaele Bajo, qui, ut similes instantias magis
eclinare posset, Beatissimam Virginem à Labe
iginali immunem negavit. Propositio ejus-
em duplex inter damnatas 72. & 73. ita sona-
it: *Omnes omnino Justorum afflictiones sunt ul-*
ones peccatorum ipsorum : unde Job, & Marty-
s, quæ passi sunt, propter sua peccata passi sunt.
em : *Nemo præter Christum est absque peccato*
iginali ; hinc beata Virgo mortua est propter
ccatum ex Adam contractum, omnesque ejus af-
ctiones in hac vita, sicut & aliorum justorum
erunt ultiones peccati actualis, vel originalis.

PROPOSITIO LXXI.

I. *Homo ob sui conservationem potest sese dispensare ab ea lege, quam Deus condidit propter Ejus utilitatem.*

DECLARATIO

Sunt alias Jansenistæ in Doctrina moralium,
t in absolutione Sacramentali valde rigidi, in
ræsenti autem valde laxi, dum universaliter abs-
ue distinctione præceptorum Dei à præceptis
Ecclesiæ, Legum Juris naturalis à Legibus Juris
ositivi adstruunt, hominem ob sui conservatio-
nem posse secum ipso dispensare quoad eam le-
em, quam Deus condidit propter ipsius utilita-
em; Nam *contra est*, quod ex hac illimitata pro-

poſitione ſequeretur, hominem ſæcularem, ve
etiam Clericum voto ſolemni caſtitatis adſtri
ctum ſecum ipſo poſſe diſpenſare E. G. in præ
cepto naturali non fornicandi, ſeu nullam pollu
tionem voluntariam procurandi, ſi talis actu
immunditiæ ex medicorum ſententia conduce
ret ad conſervandam ſanitatem, vel ex eaden
ratione, ſive etiam ne diffametur, poſſe puellam
gravidam ſecum diſpenſare ad procurandum
abortum &c. & ſic tandem ex principiis huju
doctrinæ excuſari poſſent Acatholici Paſtore
ob datam à ſe Landgravio Haſſiæ facultaten
duas ſimul habendi uxores &c. Quæ, & ſimil
quam abſurda ſint, nemo non videt. Ex me
parte credo, Janſeniſtas ideo principaliter lax
ſſimam hanc excogitaſſe ſententiam, ut Cenſur
Eccleſiaſticas, quibus alias compellerentur pi
guia dimittere beneficia, & Profeſſuras, à ſe m
gis amoveant; de quo vide plura adhuc nun
59. & ſeqq.

PROPOSITIONES LXXII. LXXIII. LXXI
LXXV. LXXVI. LXXVII. & LXXVIII.

52. LXXII. *Nota Eccleſiæ Chriſtianæ e
quod ſit Catholica, comprehendens & omnes A
gelos Cœli, & omnes electos, & juſtos terræ,
omnium ſæculorum.*

LXXIII. *Quid eſt Eccleſia, niſi cœtus Fili
rum Dei manentium in ejus ſinu, adoptatoru
in Chriſto, ſubſiſtentium in Ejus Perſona, r
demptorum Ejus ſanguine, viventium Ej
ſ*

piritu, agentium per Ejus gratiam, & ex-pectantium gratiam futuri ſæculi.

LXXIV. *Eccleſia, ſive integer Chriſtus, In-arnatum Verbum habet ut caput, omnes vero anctos ut membra.*

LXXV. *Eccleſia eſt unus ſolus homo, com-poſitus ex pluribus membris, quorum Chriſtus eſt Caput, vita, ſubſiſtentia, & perſona unus lus Chriſtus compoſitus ex pluribus ſanctis, uorum eſt ſanctificator.*

LXXVI. *Nihil ſpatioſius Eccleſia Dei, quia mnes Electi, & Juſti omnium ſæculorum il-um componunt.*

LXXVII. *Qui non ducit vitam dignam Filio Dei, & membro Chriſti, ceſſat interius habere Deum pro Patre, & Chriſtum pro Capite.*

LXXVIII. *Separatur quis à populo electo, ujus figura fuit populus Judaïcus, & Caput eſt JESUS Chriſtus, tam non vivendo ſecundum Evangelium, quam non credendo Evangelio.*

DECLARATIO.

Ovum ovo ſimilius eſſe vix poteſt, quam Do-ctrina Calvini, & Quesnellii ad invicem quoad hoc, quod uterque ab Eccleſia Chriſti excludat reprobos; Eamque ex ſolis prædeſtinatis, atque Electis conſtituat: addendo, quod pro his ſolis Chriſtus ſuum ſanguinem fuderit &c. Cæterum Quesnellius ultra Calvinum adhuc progredi vi-

detur in eo quod Ecclesiam non ex quibuscunque prædestinatis (utpote ex quibus aliqui possunt pro nunc esse impii per finalem demum pœnitentiam convertendi) sed ex iis præcise componat Electis, qui manent in sinu Christi, aguntur per Ejus gratiam, ac vivunt Ejus spiritu secundum Evangelium. *Contra* tamen est, quod conformiter Apostolo 2. Timoth. cap. 2. v. 20. juxta jam dicta contra Calvinum Ecclesia sit illa magna Domus, *in qua sunt vasa aurea, & argentea, & lignea, & fictilia, quædam in gloriam, & quædam in contumeliam.* Sic Judas proditor teste Divo Augustino *Lib. de unitate Ecclesiæ cap.* 13. fuit in Ecclesia, sicuti Petrus, & reliqui Apostoli, & tamen erat reprobus. Vide de hoc fusius Cap. II. agendo de Visibili Christi Ecclesia contra Lutheranos, & Calvinistas.

PROPOSITIONES LXXIX. LXXX. LXXXI. LXXXII. LXXXIII. LXXXIV. & LXXXV.

53. LXXIX. *Utile, & necessarium est omni tempore, omni loco, & omni personarum generi studere, & cognoscere spiritum, pietatem, & Mysteria Sacræ Scripturæ.*

LXXX. *Lectio Sacræ Scripturæ est pro omnibus.*

LXXXI. *Obscuritas sancti Verbi Dei non est Laicis ratio dispensandi seipsos ab ejus Lectione.*

LXXXII.

LXXXII. *Dies Dominicus à Christianis debet sanctificari Lectionibus pietatis, & super omnia sanctarum Scripturarum. Damnosum est, velle Christianum ab hac Lectione retrahere.*

LXXXIII. *Est illusio sibi persuadere, quod notitia Mysteriorum Religionis non debeat communicari fœminis Lectione sacrorum Librorum. Non ex fœminarum simplicitate, sed ex superba virorum scientia ortus est Scripturarum abusus, & natæ sunt hæreses.*

LXXXIV. *Abripere é Christianorum manibus novum Testamentum; seu illis clausum tenere, auferendo eis modum illud intelligendi, est illis Christi os obturare.*

LXXXV. *Interdicere Christianis Lectionem S. Scripturæ, præsertim Evangelii, est interdicere usum luminis filiis lucis, & facere, ut patiantur speciem quamdam excommunicationis.*

DECLARATIO.

Sensus quidem harum propositionum videtur ex ipso textu satis clarus; Ecclesiæ tamen Catholicæ hic est summe injuriosus: Nam si Lectio sacræ Scripturæ est pro omnibus, atque insuper damnosum, velle Christianum ab hac lectione retrahere; tunc plane deberet Ecclesia (nisi velit esse noverca) filiis suis pro intellectu, ac captu faciliori passim versiones linguæ talis populi commodatas procurare, & Lectionem non

non solum concedere, verum etiam eandem cunctis, & quidem sedulam efficaciter inculcare; Cum tamen Sacri Concilii Tridentini Patres Regula quarta indicis Librorum prohibitorum experientia longe aliter docti Lectionem aliam neutiquam passim admittant absque consilio Parochi aut Confessarii &c. Verba formalia loco cit. sunt sequentia: *Cum experimento manifestum sit, si Sacra Biblia vulgari lingua passim sine discrimine permittantur, plus inde ob hominum temeritatem detrimenti, quam utilitatis oriri, hac in parte judicio Episcopi, aut Inquisitoris stetur, ut cum consilio Parochi, vel Confessarii Bibliorum à Catholicis Auctoribus versorum Lectionem in vulgari lingua eis concedere possint, quos intellexerint, ex hujusmodi Lectione non damnum, sed fidei, atque pietatis augmentum capere posse.* Ex quo utique supponit Concilium Tridentinum, non omnes ex hac lectione augmentum fidei, atque pietatis capere; ad quid enim alias Episcopis commisisset, ut ipsi primum discernant, utrum, & quinam ex illa lectione prædictam hauriant utilitatem? consequenter hæc prohibitio debet præsumi rationabilis. Cur igitur Quesnellius in præsenti repetit antiquam hæreticorum Cantilenam, qui eodem prorsus modo contra Ecclesiam Romano-Catholicam murmurare solent, ut eandem apud simpliciores, plebejos, & curiosas mulierculas magis odiosam reddant?

PROPOSITIO. LXXXVI.

54. *Eripere simplici Populo hoc solatium jungendi vocem suam voci totius Ecclesiæ, est*

usus

ſus contrarius praxi Apoſtolicæ, & intentioni Dei.

DECLARATIO.

Propoſitio iſta mutuata eſt à Proteſtantibus, ui pariter volunt, ut officia Divina pro inſtrutione, & conſolatione ſimplicium peragantur ngua vulgari, quatenus exinde populus quoque uam valeat Sacerdoti adjungere vocem, atque *ilii intelligant* (prout ſubjungit Queſnellius in uis reflexionibus paulo ante hanc propoſitioem) *quod Mater facit, & poſtulat pro ipſis.* ſt duo contra hæc dicta occurrunt bene noanda. *In primis*, quod haud inficias eamus, cclesiam poſſe, ſi vult, officia in lingua vulari permittere. Solummodo negamus ad id eneri, & agere contra praxin Apoſtolorum &c. non concedat. *Secundo* notandum, quod fiis primarius ſeu principalis Officii Divini tam. uam alicujus actus Religionis ſit ipſemet culus Dei: & licet conſolatio populi poſſit ſuo nodo dici finis ſaltem ſecundarius; hic tamen xinde ſufficienter obtinetur, quod devote præentes Divinis officiis, præſertim Sacroſanctis Miſſæ Sacrificiis ſpecialem fructum acquirant, quamvis ſenſum verborum in Divinis officiis non intelligant. *Nec dicat* Queſnellius cum hæ reticis, Divinum officium eſſe quoque inſtitutum, ad inſtructionem populi, quæ tamen deeſſet, ſi divinum officium non celebretur in ingua vulgari: *Reſpondetur enim* negando illatum, loquendo de fine principali, conformi-

 ter

ter jam dictis. Porro instructionem populi, quæ ex officio Divino, vulgari lingua celebrando, speratur, abunde atque efficacius supplevit Consilium Tridentinum Sess. 22. de Sacrificio Missæ Cap. 8. sequenti notabili decreto: *Etsi Missa magnam contineat populi fidelis eruditionem: non tamen expedire visum est patribus, ut vulgari passim lingua celebraretur. Quamobrem NB. retento ubique cujusque Ecclesiæ antiquo & à Sancta Romana Ecclesia, omnium Ecclesiarum Matre, & Magistra, probato ritu, ne oves Christi esuriant, neve parvuli panem petant, & non sit, qui frangeret eis; mandat Sancta Synodus Pastoribus &c. ut frequenter inter Missarum celebrationem per se, vel per alios ex iis, quæ in Missæ leguntur, aliquid exponant, atque inter cætera sanctissimi hujus Sacrificii Mysterium aliquod declarent, diebus præsertim Dominicis, & festis.* Volui referre verba omnia, quia singula singulare pondus habent, eaque non solum ad Quesnellianos, sed quoad executionem etiam ad alios diriguntur Catholicos.

PROROSITIONES LXXXVII. & LXXXVIII.

55. *LXXXVII. Modus plenus sapientiæ lumine & charitate, est dare animabus tempus portandi cum humilitate, & sentiendi statum peccati, petendi spiritum pœnitentiæ & contritionis, & incipiendi ad minus satisfacere justitiæ Dei, antequam reconcilentur.*

LXXXVII.

LXXXVIII. Ignaramus, quid ſit peccatum, & vera pœnitentia, quando volumus ſtatim reſtitui poſſeſſioni bonorum illorum, quibus nos peccatum ſpoliavit, & detrectamus ſeparationis iſtius ferre confuſionem.

DECLARATIO.

Prior ex his duabus propoſitionibus conficis reſpicit directe ipſum Confeſſarium; altera vero directe pœnitentem. In priori Queſnellius docet ſpectare ad charitatem, Sapientiam, & lumen Confeſſarii, ut non illico pœnitenti largiatur abſolutionem, ſed potius præfato det ſpatium portandi cum humilitate, & ſentiendi ſtatum peccati, petendi inſuper ſpiritum contritionis, & aliquatenus ſatisfaciendi juſtitiæ, antequam DEO reconcilietur. In poſteriori Propoſitione Queſnellius vult, ut ipſemet peccator non ſtatim petat poſſeſſionem bonorum illorum, quibus eum antea peccatum ſpoliavit: ubi principale utique bonum, quo homo per peccatum grave privatur, eſt ipſamet gratia ſanctificans; hanc itaque juxta Queſnellium peccator non debet ſtatim petere. Ita ille; ſed quam male, patebit illico.

56. Itaque loquendo de propoſitione inter has duas prima, verum quidem eſt, Confeſſarium qua Judicem, vel qua medicum ſpiritualem rectiſſime agere, ſi ſubinde, puta apud re-

cidivos, vel in occasione proxima constituto &c. absolutionem suspendat, quando, gravibu circumstantiis simul confluentibus, plurimum dubitat de efficacia propositi; de quo vide inte propositiones ab Innocentio XI. damnatas ordi ne *sexagesimam capite quarto.* Ast communite absolutionem suspendere ex eo motivo, ut pec cator habeat spatium portandi, & sentiendi sta tum peccati, atque ut exinde jam ante recon ciliationem incipiat satisfacere justitiæ Divinæ est ordo præposterus, & doctrina ab Ecclesi rejecta, antequam Quesnellius suas Parisiis an no 1693. & 1694. edidit reflexiones in novum testamentum. Sic enim apud Cardinalem d Lugo *Disp.* 12. *de Pœnitentia* Petrus de Osm docens ex Christi lege, & præscriptione satis factionem debere præmitti absolutioni, fui damnatus pridem antea: Item Alexander VII anno 1690. quorumdam Jansenistarum propos tiones reprobavit. Una ordine 16. taliter so nabat: *Ordinem præmittendi satisfactionem abso lutioni induxit &c. ipsa Chisti Lex, & præscriptio natura rei id ipsum quodammodo dictante.* Ali ordine 17. *Per illam praxim mox absolvendi or do pœnitentiæ est inversus.* Videsne, quam cla ris terminis hæc Quesnellii de Pœnitentia doctr na fuerit jam antecedenter ab Ecclesia rejecta ita ut mirari satis nequeam, quod Quesnellius hoc non obstante, eamdem denuo reassumere & defendere ausus fuerit; cui neutiquam suf fragatur antiqua Ecclesiæ praxis, vi cujus so lummodo absolutio Cannonica à censuris, & pœnis pro foro externo non dabatur statim; se

cu

us vera abſolutio Sacramentalis à peccatis or-inarie loquendo, ac quanto alias ſufficienter ıerunt inſtructi in principiis fidei.

57. Circa alteram propoſitionem directe con-ernentem ipſum pœnitentem, debuiſſet Queſ-ellius potius aſſerere immediate ſuæ doctrinæ ontrarium: nimirum quod ille ignoret, quid t peccatum, & vera Pœnitentia, qui non quo itius, eo melius, ſe diſponit, ut beneficio Sa-ramentalis abſolutionis iterum recipiat poſſeſ-ionem bonorum deperditorum, præſertim gra-iæ ſanctificantis, qua erat per grave peccatum rivatus. Talis enim peccator, quamdiu cum Deo non reconciliatur; manet miſerum diabo-i mancipium, ruitque communiter loquendo le uno ſcelere in aliud: nam teſte D. Gregorio Homil. 11. in Ezech. *Peccatum, quod per pœ-itentiam non deletur, ſuo pondere trahit ad aliud.* nſuper intra illud temporis ſpatium omnia ejus-lem opera, quantumque moraliter bona, jux-a Theologos ſunt mortua, id eſt, nullatenus le condigno meritoria vitæ æternæ, ubi alias i citius adeptus fuiſſet gratiam ſanctificantem, ootuiſſet intra illud temporis ſpatium ingentem ibi per eadem comparare theſaurum. Adhuc nfelicior, imo omnium infeliciſſimus dicendus oret gravis ille peccator, qui noxiam ſequens Queſnellii Doctrinam differret reconciliationem cum Deo, & interim vel uſu rationis privare-tur, aut ex infortunio aliquo, vel apoplexia, aliove accidenti ſubito mortem oppeteret. Ne-que iſti caſus forent valde rari, ſi ordinarie à

pec-

peccatoribus deberet differri reconciliatio cu DEO, & propterea Confessarii communit suspendere absolutionem, ut antea incipia peccatores satisfacere. Longe aliter, ac Qu nellius suasit Spirtus Sanctus *Ecclesiastici capi quinto* quemlibet admonens peccatorem, quentibus verbis notatu dignissimis: *Non tard converti ad Dominum, & ne differas de die diem; subito enim veniet ira illius, & in temp re vindictæ disperdet te.*

PROPOSITIO LXXXIX.

58. *LXXXIX. Quartus decimus gradus co versionis peccatoris est, quod, cum sit ja reconciliatus, habet Jus assistendi Sacrific Ecclesiæ.*

DECLARATIO.

Dum propositio ista peccatori reconcilia concedit jus assistendi sacrificio, eo ipso su ponit, quod ante reconciliationem, median absolutione obtinendam, prædictum jus neu quam habeat, sicque ab audienda Missa, u excommunicatus abstinere debeat; cum t men Ecclesia generaliter diebus Dominicis, festivis auditionem Missæ præcipiat, nequ peccatores, nisi fuerint specialiter excomm nicati, atque exclusi, excipiat. Et profecto si peregrina illa Quesnellii doctrina vera esset ten

mpla sæpius diebus festivis plurimum evacua-
ntur, atque facile ex intermissione Missæ di-
osci posset, quinam sint graves peccatores;
m homines ad audiendas Missas à potestate
clesiastica diebus præceptis cogi nequirent,
suspensa ad certum tempus absolutione, ab-
nere à Missis forent obligati.

PROPOSITIONES XC. XCI. XCII. & XCIII.

59. *XC. Ecclesia auctoritatem excommuni-
ndi habet, ut eam exerceat per primos Pasto-
s de consensu saltem præsumto totius corporis.*

*XCI. Excommunicationis injustæ metus
nquam debet nos impedire ab implendo debito
stro: nunquam eximus ab Ecclesia, etiam
ando hominum nequitia videmur ab ea ex-
lsi, quando Deo, JESU Christo, atque ipsi
clesiæ per charitatem affixi sumus.*

*XCII. Pati potius in pace excommunicatio-
m, & anathema injustum, quam prodere ve-
tatem est imitari Sanctum Paulum: tantum
best, ut sit erigere se contra auctoritatem, aut
indere unitatem.*

*XCIII. JESUS quandoque sanat vulnera,
uæ præceps primorum Pastorum festinatio in-
igit, sine ipsius Mandato: JESUS restituit,
uod ipsi inconsiderato Zelo rescindunt.*

DECLARATIO.

Ut intentum Quesnellii circa dictas quatuo propositiones magis penetretur, recolligendum & notandum est ex dictis §. V. *In primis* In nocentium X. prævia maturissima deliberation damnasse quinque propositiones ex Jansenii L bro quodam, quem *Augustinum* appellavit, ex cerptas. Notandum *secundo*, non obstante ha damnatione quamplures adhuc maxime in Ga lia, & Belgio exstitisse, hæresi Jansenisticæ præsertim in occulto, adhærentes, qui etiar hanc suam congregationem vocarunt *Ordine Jansenistarum*, constituentes in ea unum *Abb tem*, alterum *Priorem*, Generales, quo offici ultimo Quesnellius longo tempore fungebatu Notandum *tertio*, ut præfati, hucusque su pelle ovina adhuc latitantes, magis dignosc rentur, ad instantiam Regis Christianissimi a Alexandro VII. summo Pontifice præscripta fuisse certam formulam, cui omnes Galliæ A chi-Episcopi, & quicumque Ecclesiastici O dinis tam sæcularium, quam Regularium se subscribere debuerunt, ac cum juramento a firmare, quod quinque propositiones ex Co nelii Jansenii libro, cui nomen *Augustinu* excerptas, *sincero animo, etiam in sensu a Auctore intento*, rejiciant. Fuit insuper a nexa à Summis Pontificibus excommunicati latæ sententiæ, incurrenda ab aliis, qui a quam ex his quinque propositionibus, qu fuerunt damnatæ tanquam hæreticæ, docer vel defendere ullatenus præsumpserint. N tandum *quarto*, Jansenistas exinde in magn fu

uiſſe redactos anguſtias, utrum ſalva con-
ciencia cum Juramento ſeſe huic formulæ ſub-
ſcribere, ac nihilominus adhuc interne poſſint
enere, & etiam, in occulto ſaltem, & clancu-
o doctrinam illam Janſeniſticam dilatare, nec
on verbis, & ſcriptis defendere, quin coram
Deo aliquam incurrant excommunicationem?
nde notandum *quinto*, quod pro ſolvendo
lubio recurrerint veroſimiliter ad eorum Prio-
em Generalem Paſchaſium Quesnellium: Sal-
em is in allegatis ſupra propoſitionibus damna-
is talia ſuggeſſit ipſis principia, ex quibus de-
lucere potuerunt, ſe cum certa interna reſtri-
tione, ſeu æquivocatione poſſe, ne cathe-
lras, & beneficia ſua deperdant &c. formulæ
ubſcribere; nec teneri veritatem, quam in-
erne in doctrina Janſenii quaſi pure Auguſti-
niana inveniunt, exterius prodere, neque ex-
communicationem propterea coram DEO in-
currere, ſi eamdem adhuc manuteneant, &
n occulto defendant &c. nam (uti propoſitio-
ne 90. inquit Prior iſte Generalis) ad valorem
excommunicationis requiritur conſenſus Eccle-
ſiæ, ſaltem præſumptus, qualis in præſenti
non adeſt; cum præter aliquot Epiſcopos ex-
preſſe non pauci contradicant Ordinis Eccle-
ſiaſtici &c. &c. ubi autem excommunicatio eſt
invalida, taliter excommunicatus coram DEO
juxta *propoſitionem* 91. non excluditur ab Ec-
cleſia; quin potius conformiter *propoſitioni* 92.
ſtans pro veritate imitatur Sanctum Paulum
optantem pro Fratribus ſuis *anathema eſſe*, *ad
Romanos c. 9.* Sanabit JESUS vulnera illa,
quæ

quæ per excommunicationem præceps primo rum Pastorum Festinatio inflixit sine ipsiu mandato. Ita in substantia Quesnellius, e quibus facile benignus Lector harum proposi tionum sensum intelliget.

60. Sed contra est 1. quod Deus Matth. cap 16. & cap. 18. per illa verba: *Quodcunque li gaveris super terram, erit ligatum & in cœlis* dederit Pero, & Successoribus potestatem ex communicandi independenter ab Ecclesiæ con sensu. Contra est 2. Quod, dum Jensenista semper ad Concilia Generalia appellant, ipsum Concilium Trident. *Sess. 25. de Reform. c. 3.* lo quens de excommunicationibus: quæ ab Ep scopo feruntur, eam potestatem huic indepen denter à consensu Capituli, vel Parochorum ad scribat. Formalia sic habent: *Totum hoc in eju arbitrio & conscientia sit positum, quando ipse pr re loco, persona, aut tempore eas decernendas es judicaverit:* ergo à fortiori idem erit dicendum de Papa tanquam Episcopo Episcoporum: Con tra est 3. quod in emergentia talium casuum præ sumi debeat pro Superiore excommunicationem statuente, nisi *certo* constet contrarium: *na* (uti inquit Bernardus de Præcept. & Dispensa cap. 9.) *Quidquid vice Dei præcipit homo, quo non sit certum displicere Deo, haud secus accipien dum est, quam si præcipiat Deus*; atqui in æte num nobis Jansenistæ non ostendent, excom municationem maturissimo prævio examin latam in eos, qui tenent & defendunt qui que propositiones damnatas Jansenii, *certo* d splice

licere DEO, ergo. Contra est 4. quod per
nc Quesnelii Doctrinam lata quibuscumque
ereticis, vel malevolis aperiretur porta ob ex-
gitatas tales umbratiles rationes passim con-
mnendi fulminatam in eos excommunicatio-
em, uti consideranti patet. Unde Jansenistæ
r similia effugia Potestatem Ecclesiasticam
udere, atque quoad effectum frustrare alla-
orantes, non Paulum Apostolum, sed adhuc
ulum spirantem minas, & persequentem Ec-
esiam imitantur.

ROPOSITIONES XCIV. XCV. XCVI. XCVII. XCVIII. XCIX. C. CI.

61. XCIV. *Nihil pejorem de Ecclesia opinio-
em ingerit ejus inimicis, quam videre illic domina-
m exerceri supra fidem fidelium, & foveri divi-
ones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores.*

XCV. *Veritates eo devenerunt, ut sint lingua
uasi peregrina plerisque Christianis, & modus eas
rædicandi est veluti idioma ignotum: adeo re-
otus est à simplicitate Apostolorum, & supra com-
unem captum fidelium; neque satis advertitur,
uod hic defectus sit unum ex signis maxime sensibi-
bus senectutis Ecclesiæ, & iræ Dei in Filios suos.*

XCVI. *DEUS permittit, ut omnes potestates
nt contrariæ prædicatoribus veritatis, ut ejus vi-
toria attribui non possit, nisi Divinæ gratiæ.*

XCVII. Nimis sæpe contingit membra illa, qua magis stricte unita Ecclesiæ sunt, despici, atque tra-ctari tanquam indigna, ut sint in Ecclesia, vel tan-quam ab ea separata; sed justus vivit ex fide, & non ex opinione hominum.

XCVIII. Status persecutionis, & pœnarum quas quis tolerat tanquam hæreticus, flagitiosus, & impius, ultima plerumque probatio est: & maxi-me meritoria, utpote quæ facit hominem magis con-formem JESU Christo.

XCIX. Pervicacia, præventio, obstinatio in no-lendo, aut aliquid examinare, aut cognoscere, fuisse deceptum, mutant quotidie quoad multos i odorem mortis id, quod DEUS in sua Ecclesia posui ut in ea esset odor vitæ, V. G. bonos libros, instru-ctiones, sancta exempla &c.

C. Tempus deplorabile, quo creditur honora DEUS, persequendo veritatem, ejusque discipulo Tempus hoc advenit . . . haberi, & tractari à R-ligionis Ministris tanquam impium, & indignu omni commercio cum DEO, tanquam membrum p-tridum, capax corrumpendi omnia in Societa Sanctorum, est hominibus piis morte corporis mo terribilior Frustra quis sibi blanditur de suarum i-tentionum puritate, & Zelo quodam Religioni persequendo flamma, ferroque viros probos, si pr-pria passione est excæcatus, aut abreptus alien propterea, quod nihil vult examinare. Freque-ter credimus sacrificare DEO impium, & sacrific-mus diabolo Dei servum.

CI. N

CI. Nihil ſpiritui DEI, & Doctrinæ JESU Criſti magis opponitur, quam communia facere amenta in Eccleſia, quia hoc eſt multiplicare oc-iones pejerandi, laqueos tendere infirmis, & Idio-, & efficere, ut nomen, & veritas DEI aliquando erviat conſilio impiorum.

DECLARATIO.

Immerito in iſtis propoſitionibus conque-ur Queſnellius, falſiſſime imponendo Eccle-, quaſi abuſive dominatum exerceret ſupra em fidelium, diviſiones foveret, modos præ-candi antiquæ Eccleſiæ abrogaret, ipſos veri-is Prædicatores (Janſeniſtas nempe, & Queſ-llii Sectatores; injuſte perſequeretur, mem-a Eccleſiæ ſtrictius unita (nimirum denuo nſeniſtas) gladio excommunicationis pecca-noſe ſepararet, bonos libros, inſtructiones, ſancta exempla (Janſeniſtarum) obſtinate iceret, ac examinare negligeret, ſicque ea, æ à Deo ſunt poſita in odorem vitæ, conver-ret in odorem mortis, nec non contra ſpiri-m DEI, & Doctrinam JESU Chriſti commu-a exquireret juramenta (puta præſcribendo rmulam abjurandi quinque propoſitiones Jan-nii) ſicque occaſiones multiplicaret pejeran-, laqueos tenderet infirmis, & efficeret, ut no-en & veritas Dei aliquando deſerviant conſi-impiorum. Neſcio ſane, quomodo imma-latam Chriſti Sponſam veritatis fulgore ni-ntem, vel ipſe Lutherus, aut Calvinus magis nigrare, & obfuſcare potuiſſent. Calumniæ

hæ sunt hæreticorum, non effata eorum, qui Catholici audiri, & in sinu Matris suæ, Catholicæ videlicet Ecclesiæ, mori cupiunt. Videantur occurrente aliqua speciali difficultate præter plures alios Dominicus Viva *Tom. 2. Trutinæ Theologicæ*, & Crescentius Krisper in suo speciali Tractatu, *Nubila Jansenismi, & Quesnellianismi &c. dispulsa*, intitulato: vel si succinctum desideretur declarationis harum propositionum compendium; illud, & quidem satis clarum adducit Felix Potestas *in Examine Ecclesiastico post Tomum tertium in appendice.*

§. Ultimus.

An Bajanistæ, Jansenistæ, & Quesnelliani in suis principiis quoad substantiam conveniant cum Lutheranis, & maxime cum Calvinistis, præsertim quoad Gratiam, & Liberum arbitrium?

Item.

Annectitur ad Finem succinctus modus disputandi cum ipsis.

62. Respondetur I. Quamvis prædicti non semper quoad terminos, ac phrases, item quoad accidentia conveniant cum Lutheranis, ac Calvinistis, concordant tamen cum ipsis sæpius quoad materiam de Gratia, & Libero arbitrio. Hæc Responsio etsi erui queat ex jam dictis in declarationibus Propositionum Jansenii, & Quesnellii, singulariter tamen quoad materiam de Grati

ratia, & Libero arbitrio adhuc ſuccincte pro-
itur ; ubi ex cap. 2. Recolligendum venit,
m Lutherum, quam Calvinum negaſſe, quod
atia divina cohærere queat cum libero arbi-
io tali, quale ſibi annexam haberet non ſolum
ertatem à coactione, verum etiam libertatem
differentiæ: erat tamen Lutherum inter, &
alvinum hoc diſcrimen, quod Lutherus te-
eat, liberum arbitrium ſe habere mere paſſive
u eſſe rem de ſolo titulo, juxta propoſitionem
iter damnatas à Leone X. *trigeſimam ſextam*.
contra vero Calvinus equidem admittat con-
urſum activum liberi arbitrii cum gratia; tali-
r tamen, ut voluntas præciſe ſe habeat per
odum inſtrumenti, quod ab artifice motum
perationem impedire nequit; hinc uterque
ult, in ſtatu naturæ lapſæ ad rationem pecca-
ſufficere libertatem à coactione. Errorem
unc Concilium Tridentinum *ſeſſ. 6. de juſtifica-
one* reprobat ſequentibus formalibus.

Canone IV.

*Si quis dixerit, liberum arbitrium à Deo mo-
um, & excitatum nihil cooperari &c. neque NB.
oſſe diſſentire, ſi velit &c. mereque paſſive ſe ha-
ere; anathema ſit.*

Canone V.

*Si quis liberum hominis arbitrium poſt Adæ pec-
atum amiſſum, & extinctum eſſe dixerit, aut rem*

 eſſe

eſſe de ſolo titulo &c. anathema ſit. His præſu-
poſitis.

63. Probatur Reſponſio: Tam Bajus, qua
Janſenius, ac Queſnellius docuerunt, ad rati
nem meriti, & demeriti ſufficere libertatem
coactione, nec requiri libertatem à neceſſita
in ſtatu naturæ lapſæ: ergo in ſubſtantia co
veniunt cum Luthero, & Calvino, qui neu
quam negantes libertatem à coactione, circa a
teram libertatem indifferentiæ idem, ac præc
dentes ſentiebant, & exinde à Concilio Tride
tino allegato duplici Canone fuerunt rejec
Antecedens probatur allegando ex quolib
eorum duas propoſitiones damnatas:

Inter rejectas Michaëlis Baji duæ ſic ſonabar

XXVIII.

Pelagianus error eſt, quod liberum arbitri valet ad ullum peccatum vitandum.

LXV.

Non niſi Pelagiano errore admitti poteſt aliq uſus liberi arbitrii bonus, ſive non malus, & gra Chriſti injuriam facit, qui ita ſentit.

Inter Propoſitiones Janſenii.

I.

Aliqua DEI præcepta hominibus juſtis, v lentibus, & conantibus ſecundum præſentes, qu

habet

abent vires, ſunt impoſſibilia; deeſt quoque illis ratia, qua poſſibilia fiant.

III.

Ad merendum, & demerendum in ſtatu natu-e lapſæ non requiritur in homine libertas à neceſ-tate, ſed ſufficit libertas à coactione.

Inter Propoſitiones Queſnelii.

I.

Quid aliud remanet animæ, quæ Deum, ac ipſius ratiam amiſit, niſi peccatum &c. & generalis im-oteatia &c. ad omne opus bonum?

II.

JESU Chriſti gratia, principium efficax boni ujuſcumque generis, neceſſaria eſt ad omne opus onum; abſque illa non ſolum nihil fit, ſed nec fieri oteſt.

Nota hìc I. quod ab iſtis nulla concedatur ratia interna ſufficiens, ſed ſolummodo efficax, uæ non omnibus datur, & conſequenter illi, ui ea gratia carent, carent quoque libertate in-ifferentiæ ad ſervanda mandata Decalogi. Nota II. benigne Lector, quomodo in ſuis prin-ipiis, & quoad ſubſtantialia Bajus, Janſenius, & Queſnellius ad invicem cohæreant tam inter ſe, quam cum tertio, nimirum Calvino.

64. Reſpondetur II. Etiam ipſimet moder-nì Calviniſtæ agnoſcunt, ſibique gratulantur,

quod Janſeniſtæ in Subſtantialibus cum eorur doctrina conveniant, id unice optantes, ut quo que cum ipſis Romanæ Eccleſiæ aperta front renuntient: ad hoc ultimum apud Antoniur Mayr in ſuo Auguſtino Doctore gratiæ *parte* *Num.* 101. eosdem animat Labadius primo Ca tholicus, inde Janſeniſta, & demum Calvinian Hæreſis Genevæ miniſter, qui ſuis antea reſcr pſit, non poſſe negari, quod circa grandia pra deſtinationis, & gratiæ dogmata eadem fid ſit Calviniſtarum, ac Janſeniſtarum. Optim noſcunt Janſeniſtæ (inquit Jurieu apud May *loc. cit. n.* 103.) quod gratia invincibilis in ſen Calvini, & efficax in ſenſu Janſenii, eadem ſit quodque nulli gratiæ interiori aliter reſiſtatu in Syſtemate Janſeniano, quam Calvinian Sic pariter Grotius cordate aſſeruit apud May *loc. cit num.* 68. ſi Catholici Janſenianas op niones reciperent, duas Eccleſias, Romana ſcilicet, & Calvinianam mox in unam coalit ras. Et hinc Præcones Calvinianæ Sectæ Hollandia librum Janſenii, cui nomen *Auguſti nus*, mox in vulgarem Patriæ ſuæ linguam tr ducentes alte clamarunt, nihil hoc libro aptiu fore ad confirmanda fidei ſuæ dogmata. Ne videntur ipſimet Janſeniſtæ defacto circa m teriam de gratia inficias ire; *Super materiam d gratia non eſt amplius ſolidum diſſidium inter Ca tholicos, & Calviniſtas*, inquit auctor Traditio nis Eccleſiæ Romanæ, quem Auctorem Illu ſtriſſimus Archi-Epiſcopus Cameracenſis apu Mayr *loc. cit.* aſſerit, fuiſſe ipſummet Queſne lium.

65. Quære

65. Quæres finaliter, quidnam sit observandum, si occurrat aliqua occasio disputandi cum Jansenistis? ubi per Jansenistas æque Michaëlis Baji, ac Jansenii, & Quesnellii Sectatores in principiis suis omnino convenientes intelligimus. Respondetur eodem ferme modo, quo præcedenti Capite circa Acatholicos. *In primis*, non facile digressionem esse faciendam ad materias particulares, sed sistendum in principiis generalibus, in Quæstionibus prolegomenicis, & hinc inde per discursum jam allegatis. *Secundo* principaliter inhærendum, quod Pontifex in materia fidei, ac morum loquens ex Cathedra sit regula infallibilis, non solum in materia Juris, sed etiam in materia facti talis, quod habet connexionem cum Quæstione juris. *Tertio* quod si multum contenderent, ad constituendam aliquam doctrinam in materia fidei infallibilem præter decisionem Pontificis requiri etiam consensum Ecclesiæ; dato etiam hoc (nunquam concesso) talis consensus in præsenti adest, cum Bullam Innocentii X. contra Jansenium, & alteram *Unigenitus* Clementis XI. contra Quesnellium omnes ferme Episcopi totius mundi (paucissimis respective exceptis, qui attendendi non sunt) omni cum submissione receperint. *Quarto*, Si ulterius vellent Jansenistæ, consensum hunc Ecclesiæ debere exprimi in aliquo Concilio generali, id esse falsissimum non solum in Quæstionibus prolegomenicis, sed etiam superius §. 1. Num. 3. & seqq. demonstratum jam fuit. Audiatur desuper S. Augustinus, quo potissimum, etsi falso, glo-

gloriantur Janſeniſtæ. Hic itaque Sanctus Antiſtes *Lib. 4. cap. 12.* contra duas Epiſtolas Pelagianorum ſequentia habet formalia: *Aut vero Congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur, quaſi NB. nulla hæreſis aliquando niſi Synodi congregatione damnata ſit; cum potius rariſſime inveniantur, propter quas damnandas neceſſitas talis extiterit &c. Verum iſtorum ſuperbia &c. tantum ſe extollit &c. ut propter illos Orientis, & Occidentis Synodus congregetur.* *Quinto* accedit, quod eorum quoque doctrina in Concilio Generali Tridentino quoad plura puncta fuerit damnata, uti in declarandis propoſitionibus ſæpius per decurſum oſtendimus. *Sexto* dum non raro ex ipſis querelam percipies, ſe nil unquam aliud tenuiſſe quam doctrinam puram, quin ſæpius formalia verba Divi Auguſtini, ut Auguſtinianos ſe vivere, & mori velle; cum Magnum Auguſtinum ipſamet Eccleſia antiqua cum Prædeceſſoribus Pontificibus, & SS. PP. unanimi voce maximis honorum, ac Laudum titulis ſemper extulerit. Tu Catholice ad hæc Janſeniſtis reſpone, neminem, niſi invidum, vel Sanctiſſimi hujus Antiſtitis eximia in Eccleſiam merita ignorantem altefato memorata laudum prædicata abnegare poſſe. Aſt, ut cum Summorum Pontificum Oraculis, & Generalium Conciliorum Decretis par Eidem adſcribatur infallibilitas, hoc nec ipſe hic humillimus Eccleſiæ filius, ſi adhuc in terris exiſteret, pateretur nec verus Catholicus manutenere præſumeret præſertim poſtquam Alexander VIII. ſimile

aſſertum

ssertum *propositione 30. juxta dicenda cap. IV.* eprobavit. Verum quidem est, quod Jansenistæ sæpius verba etiam adducant formalia Divi Augustini, non tamen juxta sensum, & mentem ejusdem, quæ longe alia foret, si textus integros proferrent, & simul antecedentia cum subsequentibus connecterent. Notandum insuper est ex D. Thoma *Lect. 7. in 1. capit. Joannis*, quod Divus Augustinus, dum oppugnat Pelagianos, omnia puris naturæ viribus adscribentes, videatur in modo loquendi prima fronte omnia attribuere soli gratiæ, sicut econtra, dum certat contra Manichæos, nullum liberum arbitrium agnoscentes, crederetur in modo scribendi favere Pelagianis.

CAPUT IV.

Declarans

Propositiones damnatas, à potiori pertinentes ad materiam Morum, seu ad Theologiam moralem.

THeologia moralis *est illa facultas, quæ principaliter ordinatur ad actus humanos laudabiliter dirigendos, & ad casus conscientiæ ocurrentes recte resolvendos.* Ne autem utilissimæ, & ad excipiendas Confessiones necessariæ hujus facultatis limites sive per excessum, sive per defectum excedantur, proscripserunt summi Pontifices ex ejusdem finibus varias propositiones, quæ vel nimiam laxitatem, vel excessivum

vum rigorem continebant. In præsenti ambæ declarabuntur succinctè, & Lectores pro majori notitia sæpius ad Theologiam moralem Patris Reiffenstuel remittentur.

§. I.

Viginti octo Propositiones damnatæ ab Alexandro VII. cum Decreto eas damnante legi possunt in principio Tomi primi.

§. II.

Damnatæ viginti octo Propositiones declarantur.

PROPOSITIO I.

2. *Homo nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum Fidei, & Spei, & Charitatis, ex vi præceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium.*

DECLARATIO.

Non defuerunt Doctores Catholici, qui cum Bannez, Serra, & Sancio docuerunt, memoratas virtutes Theologicas quoad exercitium suorum actuum nunquam obligare per se, ac directe, sed tantum per accidens, & indirecte, nimirum præcise pro tunc, quando alia quædam, quæ sine his virtutibus subsistere nequeunt peragere tenemur. Exemplificant hanc suam indirectam obligationem in aliquo peccatore gravi

qu

qui adstringitur suo tempore amissam per peccatum mortale gratiam iterum vel per contritionem perfectam, vel per Sacramentum Pœnitentiæ cum attritione recuperare; talis enim peccator indirecte, & per accidens etiam tenetur elicere actum fidei; quoniam nequit hanc contritionem vel attritionem tanquam iterum reconciliativam cum DEO elicere, nisi simul credat in DEUM, atque confidat, ab Ejus infinita Bonitate sibi peccatum denuo remittendum. *Ast contra est*, quod Sacra Scriptura non solum per accidens, ac in ordine ad alias virtutes, sed absolute, & immediate quoque, uti alia præcepta Decalogi, injungat exercitium harum virtutum: Nam, *qui non crediderit, condemnabitur*. Marc. cap. ult. v. 16. Et *qui non diligit, manet in morte*. 1. Joan. c. 3. v. 14. Unde etiam dilectio DEI Matth. c. 22. dicitur *primum, & maximum mandatum*. Vide de hoc fusius Reiffenstuel *Tract. 4. Dist. 2. num. 27. ac Dist. 6. n. 9. & Dist. 6. post Num. 9. in Additione.*

PROPOSITIO II.

3. *Vir equestris ad duellum provocatus potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat.*

DECLARATIO.

Quoniam in Ordine Equestri Divi Jacobi à Sancta Sede Apostolica approbato Candidatus

tus aſſumendus jurare debet, ſe nunquam recuſaſſe duellum, ad quod fuerit provocatus; exinde aliqui Theologi intulerunt, licitum eſſe acceptare duellum provocato, ne recuſans notam timiditatis apud alios incurreret: alias enim circa hoc punctum Regulam dicti Ordinis Sacra Sedes magis iniquam approbaſſet. Hoc tamen ipſum fundamentum, cui propoſitio à Summo Pontifice damnata innititur, laborat falſo ſuppoſito: non enim Candidatus Ordinis hujus Equeſtris ab eodem repellitur, ſi recuſaverit acceptare duellum, *ut DEUM duellando graviter offendat*, quamvis exinde forſan per accidens apud homines improbos, & vulgares incurrat aliquam notam timiditatis, quæ tamen nota curanda non eſt; dum econtra apud alios, Mandata Dei, & Eccleſiæ timentes, duellum acceptans judicatur potius imprudens, utpote vitæ propriæ non minus, quàm alienæ cum maximo Reipublicæ detrimento valde prodigus. Fugere invaſorem provocantem ex mera timiditate, videtur Viro Equeſtri equidem ignominioſum, non autem recuſare duellum, ne Deum graviter offendat; unde primum, non ſecundum teſte Mendo apud Viva hic exigitur à Candidato Ordinis Equeſtris Divi Jacobi. *Videatur Reiffenſtuel Tract. 9. Diſt. 3. Num. 45. & ſeqq. Additionibus.*

PROPOSITIO III.

4. *Sententia aſſerens, Bullam Cœnæ ſolum prohibere abſolutionem hæreſis, & aliorum criminum, quan*

uando publica sunt ; & id non derogare facultati
identini , in qua de occultis criminibus sermo est,
nno 1629. 18. Julii in Consistorio Sacræ Congre-
tionis Eminentissimorum Cardinalium, visa &
lerata est.

DECLARATIO.

Duplex Quæstio moveri posset : *Prima*, trum de facto sit vere probabile, Episcopum xtra specialem aliquam facultatem posse ab-lvere ab hæresi occulta, & ab aliis Casibus ullæ Cœnæ Domini necdum publicis ? *Se-nda* an sententia affirmans fuerit in Consisto-o Sacræ Congregationis Eminentissimorum ardinalium visa, & tolerata ? Ultima quæstio cile resolvitur, dicendo, quod testante Ipso-et Summo Pontifice in præsenti falsum sit, lam Doctrinam fuisse aliquando à Cardinali-us ad Trutinam revocatam, & toleratam. trum autem per hanc ipsam propositionem ltem indirecte quoque damnata fuerit Senten-a Ledesmæ, Cordubæ, Vegæ, & Emanue-s Sa &c. volentium, Episcopum posse absol-ere à Casibus Bullæ Cœnæ occultis, eo quod oncilium Tridentinum *sess. 24. de Reform. cap.* . tribuerit Episcopis facultatem absolvendi in oro conscientiæ ab omnibus Casibus occultis, tiam Sedi Apostolicæ reservatis, adhuc dubi-atur ? Ad quod Respondeo, quod opinio il-orum Auctorum, qui Episcopis quidem tri-uunt hanc facultatem ; non tamen addunt,

quod

quod præfata sententia fuerit à Consistorio Cardinalium tolerata &c. quod (inquam) illa opinio in præsenti pariter fuerit damnata, ex ipsis verbis formalibus tam clare non constat; videtur tamen eadem jam aliunde carere solida probabilitate; quoniam Bulla Cœnæ Domini extra Romanum Pontificem omnibus adimit potestatem absolvendi à Casibus ibidem contentis, idque cum clausula: *non obstantibus NB. cujusvis Concilii Decretis.* Accedit, quod apud Viva hic sæpe Pontifices S. Pius V. Gregorius XIII. & Clemens VIII. declararint, non posse amplius Episcopos uti ea facultate à Tridentino concessa. Quam declarationem, & quidem diversorum Pontificum ab omni suspicion falsitatis esse immunem ex eo liquet, partim quia ea reperitur in gravissimis Auctoribus partim, quia eamdem in suis responsionibu secutæ sunt tam sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, quar Suprema Inquisitio quoad factas in hoc sacr Tribunali Decisiones, prout videri poterun apud Eminent. Crdinal. Vincentium Petra i suis Commentariis *Tom. 3. Constitut. 18. Innocentii IV. num. 19. & seqq.* Et quis credet tot responsiones, & Decisiones in causa tar ardua semper contigisse inconsulto aliquo Por tifice? unde à primo ad ultimum admiss quod Episcopis à Concilio Tridentino ante Bu lam Cœnæ Domini hæc fuerit potestas etiar quoad hæresin occultam concessa: defacto ta men per Bullam Cœnæ Domini eadem de ju re Ordinario fuit sublata; quamvis de specia

priv

rivilegio ſoleat Epiſcopis Germaniæ indulge-
ad eorum inſtantiam facultas abſolvendi ab
mnibus caſibus reſervatis etiam Bullæ Cœnæ;
locis tamen, ubi impune graſſantur hæreſes.
ideatur Reiffenſtuel in Jure Canonico *Lib.* 5.
.7. §.7. num. 367. & *in Theologia morali Tract.*
diſt. 4. *num.* 29. & 30. Videri quoque pote-
t P. Pichler *Lib.* 5. *Decret. Tit.* 7. defendens,
Germania Epiſcopis etiamnum *de jure ordi-*
rio competere poteſtatem abſolvendi ab Hæ-
ſi occulta non obſtante Bulla Cœnæ, cui ta-
en ſententiæ ob tot Declarationes, & Deci-
ones Supremorum Tribunalium contrarias
ſtipulari nequeo. Et quamvìs in Germania
feriori, ſeu Belgio juxta aliquos AA. tam Epi-
opi, quàm deputati ab his alii Sacerdotes ſo-
ant absque ullo ſcrupulo ab Hæreſi occulta,
ò etiam publica abſolvere, id tamen ſi con-
ngat, non fit de jure ordinario, ſed teſte
lenno ex ſpeciali privilegio ipſis à Gregorio
III. ad inſtantiam Philippi II. Hiſpaniarum Re-
is conceſſo.

5. Quæres I. An Epiſcopi ab hæreſi, & aliis
aſibus Bullæ Cœnæ Domini queant ſaltem in
liquibus caſibus extraordinariis per ſe, vel per
eputatos abſolvere, quamvìs non habeant il-
ud ſpeciale privilegium? *Reſpond.* Eosdem et-
am non ſpecialiter privilegiatos poſſe ſic ab-
ölvere non ſolùm in articulo, vel periculo
nortis; verùm etiam quando ex parte eorum,
qui tale peccatum perpetrarunt, intercedit per-

petuum, aut ſaltem longo tempore durans impedimentum, perſonaliter accedendi Summum Pontificem, vel Nuntium Apoſtolicum, aliúmve Delegatum hac facultate abſolvendi prædictum. Ubi tamen inter Epiſcopum Germaniæ habentem ſingularem poteſtatem ſuperiori numero declaratam, & inter alium, hac ſingulari poteſtate non præditum, ſequens intercedit diſcrimen, quod poſterior in ſimili caſu apud laborantes impedimento longiori quidem tempore, non tamen in perpetuum durante, debet exigere cautionem juratoriam de ſe ſiſtendo in loco debito ceſſante impedimento: quale juramentum non requiritur, ſi Epiſcopus obtinuerit hanc ſingularem facultatem abſolvendi ſpecialiter. Ita communiſſima contr nonnullos; & ratio eſt, quia juxta Regular communiter à Theologis receptam ob longiu impedimentum intercedens perſonaliter acce dendi Summum Pontificem Caſus Papalis f Epiſcopalis, *ne* alias intra tantum temporis ſpa tium ſuſpendendo abſolutionem *pro dilatio Pœnitentiæ periculum immineat animarum.* u loquitur Papa cap. *Mulieres.* cap. *Quamvis.* cap. *de cætero, de ſententia Excommunicationi* Item cap. *eos qui de ſententia Excommunicati nis in 6.* Et quamvis ibidem ſolummodo fi ſermo de incurrente excommunicationem r ſervatam ob percuſſionem Clerici; quia tame ratio *periculi animarum* illic allegata pugnat e iam pro aliis excommunicationibus reſervati pariformiter de illis erit diſcurrendum, nam *u eadem eſt ratio, eadem eſt Juris diſpoſitio. Le id*

eo 27. *ff. de Legibus.* Et *de similibus idem est* *bendum judicium.* cap. 2. *de TranslationeEpi-* *pi.* Quod maximè verum est quoad Leges, Canones respicientes salutem animarum, & i ratio Legis est contenta in ipsa Lege, pro- : in præsenti; etenim ratio in Lege expressa t anima Legis. *Can. consuetudo. Dist.* 1. & *L.* 7 *de Portion. quæ Liberis &c.*

6. Quæres II. Quinam censeantur perpetuo, el saltem longiori impedimento laborare, ut xcusentur à personali accessu ad Curiam, vel d specialiter delegatos à Summo Pontifice, uoad casus Bullæ Cœnæ? *Respond.* Eosdem ommuniter recenseri infirmos, valetudinarios, ecrepitos, Religiosos, mulieres, alterius po- estati subjectos (uti sunt filiifamilias &c.) & opes tanta paupertate pressos, ut ad Curiam e nequeant: nam hi omnes, præsertim, si sum- nus Pontifex, vel Nuntius Apostolicus sint in alde notabili distantia remoti, censentur ha- ere moralem saltem impotentiam adeundi; ùm vel absolutè non, vel saltem non nisi cum naxima difficultate possint accedere. Porro aliter impediti personaliter adire Papam, pos- unt hoc beneficio absolutionis Episcopalis cum autela superiori numero adjuncta uti, quin eneantur Romam mittere Procuratorem ali- quem, vel supplicam scribere illuc ad S. Pœ- nitentiariam pro obtinenda absolutione à cen- uris Papæ reservatis: nam Jura solummodo xigunt personalem accessum, quando Reus ccedere potest, atqui in simili casu non potest:

 ergo.

ergo. Videantur Reiffenstuel in Jure Canonico cit. lib. 5. *Tit.* 7. *§§.* 7. 8. & 9. ac Dominicus Viva hic.

7. Quæres III. Quanto tempore debeat impedimentum aliquod, quod alias non est perpetuum, durare, ut censeatur per illud quis excusatus à personali accessu ad summum Pontificem, Nuntium &c. pro absolutione hæresis, vel aliorum Casuum Bullæ Cœnæ? *Respond.* I. Si impedimentum illud, v. g. infirmitas, aliis non habens simul annexum periculum mortis, duret solummodo per aliquot dies, vel menses, exinde quis non excusatur à personali accessu, sed tenetur expectare, usque dum reconvalescat, nisi velit sibi per litteras Romæ procurare dispensationem, ut ab aliis cæteroquin non præditis hac facultate à simili censura absolvi queat. Ratio est, quia alias passim posset eludi vigor Bullæ Cœnæ, & damnationis propositionis tertiæ, uti consideranti patet. *Respond. II.* Si tale impedimentum prudenter creditur duraturum pluribus annis, puta quinquennio, vel decennio, censetur excusari implicatus censuris Bullæ Cœnæ à personali accessu ad Curiam &c. Ita communis: & ratio est; quia tale impedimentum verè censetur longo tempore durare. In dubio, prudentis judicio, ac perpensis simul circumstantiis spectanda est moræ hujus longitudo, ratione cujus possit Episcopus cæteroquin speciali facultate non præditus per se, vel per Deputatum à talibus Casibus, & censuris Bullæ Cœnæ absolvere

cum

cum onere se sistendi cessante impedimento. Videatur Viva hic *num.* 6. & simul reflectatur, quòd in Germania eò minor sit difficultas, quo Episcopi majorem habent facultatem absolvendi per se, & per alios.

PROPOSITIO IV.

8. *Prælati Regulares possunt in foro conscientiæ absolvere quoscunque sæculares ab hæresi occulta, & ab excommunicatione propter eam incursa.*

DECLARATIO.

Quod Prælati Regulares post Bullam Cœnæ Domini non habeant ampliùs facultatem in foro conscientiæ absolvendi sæculares ab hæresi occulta, clarè patet ex terminis propositionis damnatæ; Utrum verò idem de aliis casibus Bullæ Cœnæ sentiendum sit, adhuc dubitari posset. Ratio dubitandi est; quia propositio ista damnata præcisè illis adimit potestatem absolvendi ab hæresi occulta quoad sæculares; ergo quoad alios casus videtur eandem adhuc concedere. Respondetur tamen, hanc facultatem etiam quoad alios casus Bullæ Cœnæ, quamvis non per hanc propositionem, attamen per Ipsam Bullam Cœnæ, Prælatis Regularibus, æquè ac Episcopis adimi; quia memorata Bulla §. finali expressè abrogat omnia indulta, & Privilegia Regularium quoad hanc absolutionem, uti rectè notat noster Sabinus Bononiensis in

suæ Lucis moralis appendice, seu brevi notitia &c. *Quæsito 4. num.* 4. Videatur Reiffenstuel *Tract. 13.*, Theolog. Moral. *Dist. 2. post num. 75. Addit. VI.*

9. Quæres, An Prælati Regulares saltem non habeant facultatem per se, vel per suos substitutos absolvendi sæculares in foro interno ab hæresi occulta, alióve peccato in Bulla Cœnæ reservato, si talis Casus ob interveniens impedimentum conformiter dictis *num. 5.* & seqq. ex Papali fiat Episcopalis? *Respondeo*, extra imminens periculum mortis negativè: quamvìs non desint Doctores affirmativam tenentes. Ratio mea principalis est; quia in casu intervenientis impedimenti summus Pontifex *c. de cætero*, & cap. *Ea noscitur*, ac alibi *de sententia excommunicationis* solummodo Episcopis quoad suos subditos dat hanc facultatem: ergo non Prælatis Regularibus quoad sæculares extraneos. Videatur Reiffenstuel *Lib. 5. Decretal. Tit. 7. §. 1. num. 396.* qui tamen *num. 97.* adjungit, quod, si adesset impedimentum adeundi non tantum Pontificem, verùm etiam Episcopum, seu alios speciali hac facultate præditos, possit talis habens casum Bullæ Cœnæ à quovis Confessario approbato absolvi.

10. Insuper pro praxi Confessariis specialí hac facultate absolvendi equidem non præditis adhuc deservire poterit, diversas posse influere circumstantias, propter quas talis hæresis, vel alius casus ne quidem amplius censeatur com-

pr-

prehendi ſub caſibus Bullæ Cœnæ, & ſic conſequenter poſſit abſolvi quoque ab aliis. Enumerantur utiliſſimè dictæ circumſtantiæ à Viva hic *num. IX. In primis*, ſi hæreſis, vel alius caſus in Bulla Cœnæ reſervatus fuerit tantum internus: nam Eccleſia defacto merè interna, præſertim cum annexa excommunicatione, non ſolet reſervare. *Secundò*, ſi peccatnm tale exterius poſitum ſit tantummodo leve, quamvis internum foret grave. Sic à pari juxta Cardinal de Lugo, Suarez, & alios, ſi percuſſio Clerici conſideratis omnibus circumſtantiis adhuc fuerit revera levis non incurretur excommunicatio lata in percuſſores Clericorum, quamvis talis habuiſſet intentionem data opportuna occaſione graviter percutiendi, adeoque talis percuſſor poſſet abſolvi à quolibet Sacerdote. *Tertiò.* Si prudens foret dubium, utrum peccatum commiſſum còmprehenderetur ſub Caſibus Bullæ Cœnæ: nam *Odia ſunt reſtringenda, & favores ampliandi. Regula 16. Juris in 6. Quarto.* Si ignorantia non craſſa, aut ſupina à committente peccatum, ignoretur excommunicatio peccato annexa: nam ſtante hac ignoràntia peccans non cenſetur contumax, ſicque excuſari à cenſura, propter quam talis caſus in Bulla Cœnæ reſervatur. *Quintò.* Si e. g. hæreſis, aliàs in Bulla Cœnæ reſervata, fuerit præciſè externa, non tamen interna, puta, ſi quis ex metu, vel vehementi ira quædam verba hæretica protulerit, licèt internè in intellectu non ſic crediderit: nam quamvis talis in foro externo præſumeretur hæreticus; in foro tamen conſcien-

tiæ non eſſet talis, ſicque juxta Toletum, Suarez, Sanchez, noſtrum Matthæuccium, & alios non incurreret Caſum reſervatum in Bulla Cœnæ licèt cœteroquin graviter peccaret, contra confeſſionem extetnam fidei. Plura adhuc circa hanc materiam vide apud Reiffenſtuel *Tract. 4. Diſt. 4. Quæſt. 3.*

PROPOSITIO V.

11. *Quamvis evidenter tibi conſtet, Petrum eſſe hæreticum, non teneris denuntiare, ſi probare non poſſis.*

DECLARATIO.

Ratio, cur hæc propoſitio fuerit damnata, eſt; quia talis denuntiator ab omni periculo pœnæ talionis, aliáve immunis eſt; quoniam coram tribunali ſacræ Inquiſitionis (apud quos, ubi viget, illa denuntiatio fieri debet) hoc crimen uon tenetur probare tanquam actor, ſed tantum deponere, quod audivit veluti teſtis, ac ſufficit præfato ſacro Tribunali hæc denuntiatio ſaltem ad diligentiam adhibendam pro ulteriori inquiſitione, & ponendis Cautelis. Ita Felix Poteſtas *tom. 2. num. 595.* & Viva hic, ambo Itali.

An autem etiam in Germania, ubi non viget ſacra Inquiſitio, & ubi hæretici cum Catholicis permixti vivunt, ſit facienda denuntiatio Epiſcopis cum tanto rigore, & qua-

do crimen hæresis probari nequit, examinat la Croix, *Lib.2. num.215.* atque inclinat in negativam quando exinde non imminet periculum grave seductionis aliorum &c. dum autem ipsi objicitur allegata propositio damnata, ait, illam esse intelligendam tantummodo quoad loca, in quibus viget officium Inquisitionis, seu ubi Bullæ in tanto rigore usu receptæ sunt; non autem quoad Germaniam fuisse cum tanto rigore receptas, testantur plures Viri eximiè docti.

12. Dixi autem notanter: *La Croix inclinat in negativam, quando NB. exinde non imminet periculum grave seductionis aliorum &c.* nam stante gravi periculo perversionis aliorum; quis non solùm jure positivo, sed etiam ex Lege naturali obligatus esset ad talem denuntiationem, cùm quodlibet membrum teneatur sub gravi avertere notabile damnum, vel grave periculum notabilis damni Reipublicæ, quantum potest, etiam cum aliquo incommodo proprio. Censetur autem tale grave periculum seductionis semper adesse, si similes hæretici fuerint Pastores, vel alii Emissarii in terris Catholicis Romani Imperii occultè latentes, & nescio quos libellos venenatos in abscondito in populum spargentes, prout misera sæpius, & quidem novissimè docuit experientia.

13. Quæres I. An apud talem Hæreticum, respectu cujus imminet periculum seductionis aliorum, teneatur quis ante denuntiationem præmittere aliquam correctionem Fraternam?

Ratio dubitandi est; quia ipsemet Christus hunc ordinem correctionis præscripsisse Matth. cap. 18. v. 15. & seqq. *Si peccaverit in te Frater tuus, vade, & corripe eum inter te, & ipsum solum &c. Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos &c. quod si non audierit eos, dic Ecclesiæ.* Hoc tamen non obstante Respondeo cum nostro Matthæuccio *in Cautela Confessarii Lib. 1. cap. 4. num. 3.* absque prævia hac fraterna correctione faciendam esse denuntiationem talis periculosi hæretici, partim quia præmissa etiam hac privata correctione remaneret gravis formido, atque prudens dubium, utrum exinde se emendet, & non potiùs cum majori deinceps cautela venenum hoc ulterius in occulto diffundat non sine gravi Reipublicæ Catholicæ detrimento; quo stante prudenti dubio semper magis ad bonum totius Communitatis, quàm ad particulare ejusdem membrum respici debet: partim quia ordo correctionis singularis præmittendæ non concernit crimina Reipublicæ noxia, sed particularia, seu privata, uti apud Matthæuccium *loc. cit.* in terminis docet D. Thomas 2. 2. *q. 33. art. 1. in corpore ad 3.* ubi taliter loquitur: *Quando imminet periculum multitudini, non habent ibi locum hæc verba Domini* (nimirum: si peccaverit in te Frater tuus &c.) *quia tunc frater peccans non peccat in te tantum, &c.*

14. Quæres II. An similem hæreticum quis teneatur denuntiare, si non certo sciat, eum periculosè dilatare hoc venenum, sed id tantum

tummodo ab aliis audierit? Ratio dubitandi eſt; quia in hac propoſitione damnata ſolummodo fit mentio de illis, qui *evidenter* ſciunt, talem eſſe hæreticum, & tamen non denuntiant; eò quòd non poſſint probare; atqui ille, qui tantum ab aliis audivit, exinde non evidenter ſcit, utrum dicta hæc aliorum à parte rei ſint vera, nec ne? ergo. Reſpondeo ad hoc dubium. Quamvis talis intermittens denuntiationem non incideret in hanc propoſitionem damnatam ob cauſam in ratione dubitandi allatam; tenetur nihilominus, ſi à Viris fidedignis intellexerit, ſimilem periculoſum hæreticum (nihil tamen augendo; vel minuendo ex propriis) denuntiare. Ratio eſt partim, quia ſi manifeſtantes ſunt viri fidedigni, manet adhuc grave periculum notabilis damni à quadam communitate Catholica incurrendi, ubi etiam ex lege naturali Charitatis vel juſtitiæ, præſcindendo à particularibus conſtitutionibus, Bonum commune præponendum eſt bono privato; partim, quia in Edicto apud Dianam *Part. 4. Tract. 5. Reſolut.* 29. videndo, præcipitur denuntiatio, *ſi quis ſciverit, vel audierit ea delicta.* Et ita ſentiunt apud Dianam *loc. cit.* Fagundez, Thomas à JESU, Rodriquez, Portell. &c. Quinimò Diana *loc. cit.* quoad ſimile vitium Reipublicæ ſummè noxium vult, ut debito loco indicetur, quamvis neſciatur poſitivè, utrum manifeſtantes ſint fidedigni, nec ne, ubi tamen nil addi debet, per aliquam auxeſin, nec poſitivè credi, quòd E. G. in ſimili caſu quis ſit talis Emiſſarius; utpote cum necdum habeatur grave funda-

damentum id afferendi; proderit tamen simili denuntiatio ad ulteriorem indagationem in re ista præ aliis Reipublicæ noxia cum summa prudentia, cautela, & circumspectione taliter instituendam, ut tamen exinde indicatus apud alios, qui juvare nequeunt, non diffametur, antequam in majorem notitiam criminis per fundamenta graviora deveniatur.

PROPOSITIONES VI. & VII.

15. VI. *Confessarius, qui in Sacramentali Confessione tribuit pœnitendi Chartam postea legendam in qua ad venerem invitat, non censetur sollicitâsse in Confessione, ac proinde non est denuntiandus.*

VII. *Modus evadendi obligationem denuntiandæ sollicitationis est, si sollicitatus confiteatur cum sollicitante, hic potest ipsum absolvere absque onere denuntiandi.*

DECLARATIO.

Pro faciliori utriusque damnatæ propositionis intellectu tria occurrunt notanda, quorum *primum* est, quòd Gregorius XV. sapientissime perpendens, quanta mala ex sollicitatione ad turpia in confessionali sequantur, severissimam contra tales Sollicitantes emanare fecerit Bullam, incipientem, *Universis Dominici Gregis* & an

& anno 1623. 30. Aprilis editam. In hoc omnes Sacerdotes Sæculares, & Regulares denuntiari mandat. I. *Qui* (sunt formalia Bullæ) *personas, quæcunque illæ sint ad inhonesta sive inter se, sive cum aliis quomodolibet perpetranda in actu Sacramentali Confessionis. II. sive ante, vel post immediatè, seu* III. *occasione, vel prætextu confessionis hujusmodi, etiam Sacramentali Confessione non secuta, sive* IV. *extra occasionem Confessionis in Confessario* (seu Confessionali) *aut loco quocunque, ubi Confessiones Sacramentales audiuntur, seu ad Confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire, sollicitare, vel procurare tentaverint, aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, sive tractatus habuerint.*

16. Notandum II. Quòd hæc denuntiandi obligatio sollicitatis ideo tam exactè fuerit imposita, partim ut similia enormia delicta, si quæ fiant, rigidissimis castigentur pœnis: partim ut ea perpetrantes non solùm emendentur, verum quoque alii, videntes indeclinabilem talium delictorum denuntiationem, in futurum à gravissimo hoc peccato coerceantur, & deterreantur: partim ut periculo prostitutionis alicujus sacræ communitatis, aut vilipensionis Sanctissimi Sacramenti Pœnitentiæ efficacius in futurum præcaveatur. Et licet dicta Bulla Gregoriana in Germania, ubi non viget Tribunal Inquisitionis, dicatur non ubique recepta; adhuc tamen tales ibidem in Confessionali sollicitatæ personæ, si non vi hujus *Constitutionis*,

ad

ad minus *ex Lege Charitatis* tenentur ad denuntiationem, saltem in illis circumstantiis, in quibus denuntianti ex una parte non imminet prudens periculum gravis exinde damni; ex altera verò ex omissione denuntiationis Bonum publicum subit periculum prostitutionis ob tale membrum putridum alias incurrendæ: nam si obligor ex fraterna Charitate, dum facile possum avertere verè grave periculum, notabilis damni à privato, multò magìs id procedit respectu alicujus integræ Communitatis: ordinata enim Charitas exigit, ut Bonum comune præferatur bono privato, præsertim respectu talis membri putridi, apud quod privata correctio non proficit *ordinariè* loquendo; ubi in dubio secundum ordinariè contingentia judicari debet, maximè quando agitur simul de periculo Boni publici. Cæterùm redeundo iterum ad Bullam Gregorianam, ut vim, & efficaciam sauctissimi Intenti Summi Pontificis elidant, & eludant, varii varia excogitarunt, inter alia dicendo, cessare hujusmodi obligationem denuntiandi, quando sollicitans pœnitenti dat schedam ad turpia allicientem primum postea legendam; vel si ex parte post persona sollicitata ipsimet huic sollicitanti confiteatur &c. quam utramque evadendi viam Alexander VII. præclusit damnando antedictas duas propositiones.

17. Notandum III. Ex hac ipsa Constitutione Gregoriana, uti etiam ex præced. num. 1 & 14. luculenter erui, quod præmissa corr-

ct

ctio Fraterna privata non ſit ſemper de præcepto Divino, quoad delicta Communitati valde noxia; nam alias neque Summi Pontifices immediatam denuntiationem Superiori, intermiſſo illo ordine faciendam, potuiſſent præcipere; cum nec ipſi aliquid agere queant contra præcepta Divina. Porro in dubio, quænam crimina Communitati ſint valde noxia, Superiorum eſt, ea declarare, & ſubditorum ſeſe humiliter Eorum judicio ſubmittere, niſi evidenter conſtet de injuſtitia Legis, quæ præſumi neutiquam debet, præſertim quando aliunde de Scientia, prudentia, & pietate Legislatorum conſtat: alias profecto brevi bonus Ordo laudabilis Gubernationis, & rectæ ſubordinationis Caput inter & membra in aliqua Republica ſubverteretur, uti rectè obſervant melioris notæ Doctores, Canoniſtæ, Theologi, & ex parte etiam Aſcetæ tractando de obedientia. Nec credant ſubditi ſimilis Communitatis ſuggeſtioni diabolicæ; quaſi nimirum illicò denuntiationibus adhibeatur fides, & ad executionem pœnæ etiam coram Deo Innocens trahatur. Abſit hoc præſumere de prudentia Superiorum, qui prævie omnes circumſtantias denuntiati, ipſius modi denuntiandi &c. bene perpendere, ac potius conſervationem Boni publici, & evitationem delicti, quam confuſionem delinquentis reſpicere debent. Ulteriora adhuc circa hanc materiam vide in Theologia Morali P. Reiffenſtuel *Tract. 14. Diſt. 8. Quæſt. 5.* Vel in caſu aliquo extraordinario apud noſtrum Felicem Poteſt. in ſuo *Examine Eccleſiaſtico Tom. 2. per totum.*

PRO-

PROPOSITIO VIII.

18. VIII. *Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licitè accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentem, idque post decretum Urbani VIII.*

DECLARATIO.

Urbanus VIII. in suo Decreto, *Cùm sæpe contingat &c.* de celebratione Missarum §. mandavit, & præcepit *sub obtestatione Divini judicii, ut absolute tot NB. Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ Eleemosynæ præscriptæ fuerint, ita, ut alioquin ii, ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant; quin imò graviter peccent, & ad restitutionem teneantur.* Ex quo consectaneum videtur, non posse pro una Missa duplex stipendium recipi, sed esse obligatorium danti E. G. stipendium proportionatum pro una Missa omnes ejusdem fructus applicare. Ast non defuerunt Theologi, etiam post dictum decretum cum Molfesio, & Bartholomæo de Angelis, distinguentes inter fructum specialem, & specialissimum; quoad primum concedunt conformiter Decreto Urbani VIII. eundem applicari debere ex integro ad intentionem dantis stipendium; negant autem quod fru-

ructum ſpecialiſſimum, qnem putant poſſe in adem Miſſa attribui alteri, & novum deſuper ecipi ſtipendium. Ubi notat, quod fructus pecialis, ſeu medius is dicatur, qui cedit in bonum illius, pro quo ſacrificium offertur. *Specialiſſimus* autem, qui cedit in bonum celebranis, unde etiam à nonnullis vocatur fructus perſonalis. Utrum autem hic ultimus poſſit etiam ro altero applicari, valde dubium, & inter Theologos controverſum eſt. Inſuper neſciur determinate an fructus ſpecialiſſimus in ſuo alore, ſit æquivalens fructui ſpeciali; ubi Fill. & Nav. apud Viva hîc exiſtimarunt, fructum pecialiſſimum trium Miſſarum æquivalere fructui medio unius Miſſæ. In hac itaque ſententiarum ncertitudine merito damnata fuit opinio eorum, ui in non leve præjudicium petentium pro ſtiendiis certas Miſſas putarunt, poſſe pro una Miſſa duplicatum recipi ſtipendium, unum pro medio, & alterum pro fructu ſpecialiſſimo. Vide Reiffenſtuel *Tract. 14. Diſt. 5. num. 52. & ſeqq.*

PROPOSITIO IX.

19. *Poſt Decretum Urbani poteſt Sacerdos, cui Miſſæ celebrandæ traduntur, per alium ſatisfacere, collato illi minore ſtipendio, alia parte ſtipendii ſibi retenta.*

DECLARATIO.

Summus Pontifex Urbanus VIII. loco ſupe-rius allegato §. 4. *Omne damnabile lucrum a Eccleſia removere volens, prohibuit Sacerdoti qui Miſſam ſuſcepit celebrandam cum cert Elemoſyna, ne eamdem Miſſam alteri, part ejusdem Elemoſynæ ſibi retenta, celebrandam committat.* Merito itaque damnata eſt Do-ctrina eorum, qui hanc ipſam ſententiam adhu poſt dictum Decretum Urbani VIII. defender præſumpſerunt; cum tamen ordinarie loquen-do dantes ſtipendium habeant intentionem, u illud celebranti Miſſam, prout datum eſt, a tribuatur, non autem alteri reſpectu cujus ſin-gularem non habent obligationem. Videatu deſuper cum ſuis exceptionibus Reiffenſtu *Tract.* 14. *Diſt.* 15. *n.* 95. *& ſeqq.*

PROPOSITIO.

20. *Non eſt contra juſtitiam pro pluribu Sacrificiis ſtipendium accipere, & Sacrificiu unum offerre; neque etiam eſt contra fidelita-tem, etiamſi promittam, promiſſione etiam ju-ramento firmata, danti ſtipendium, quod p nullo alio offeram.*

DECLARATIO.

Ex infinito valore Sacrificii Miſſæ Thom Hurtadus apud Viva hîc, & nonnulli alii apu Mendo *Diſſert.* 13. *Quæſt.* 5. deduxerunt, n

e

esse contra Justitiam, pro pluribus stipendiis etiam congruis, unicam tantummodo offerre Missam; quia ob infinitatem Valoris Sacrificii nullus ex aliorum consortio patitur detrimentum, sed tantumdem accipit, quantum accepisset, si pro se solo fuisset oblatum Sacrificium; quoniam exinde Thesaurus ille infinitus non exhauritur. Sed contra est *primò* quod etsi Sacrificium sit suo modo infiniti Valoris, quantum est in se, & sic in actu primo, non autem sit tale in ordine ad nos, & in actu secundo, id est DEUS non voluit nobis infinito modo applicare. Simili distinctione expediuntur Hæretici, quando Catholicis objiciunt, quod merita Christi sint infiniti valoris, adeoque merita nostra nihil amplius contribuere possint in ordine ad vitam æternam consequendam. Contra est *secundò*, quod Urbanus VIII. juxta formalia n. 17. allegata expresse dicat, talem *graviter peccare*, & *ad restitutionem teneri*: ergo signum est, quod peccaverit contra justitiam; quomodo enim alias teneretur ad restitutionem? Vides igitur, quam merito hæc propositio fuerit damnata.

PROPOSITIO XI.

21. *Peccata in confessione omissa, seu oblita ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam non tenemur in sequenti confessione exprimere.*

DECLARATIO.

Hanc reperies apud Reiffenstuel *Tract.* 14.

 Dist

Dist. 7. n. 45. Illud insuper pro aliquo peccatore gravi pluribus E. G. annis vel omnino non, vel sacrilege confitente superaddo consolatorium, quod nimirum, si nunc serio pœnitentiam agat, omnia gravia peccata necdum directe remissa, quantum memoriæ occurrunt, clavibus Ecclesiæ subjiciat, & nihilominus non nulla ex oblivione ob multitudinem intermittat; quod (inquam) eadem ita sint indirecte remissa, ut juxta communiorem cum Suarez, Victoria, Dominico Viva, & aliis, non teneatur statim postea, quam primum memoriæ occurrunt, confiteri, sed sufficiat intentio eadem suo tempore clavibus Ecclesiæ subjiciendi; adeo quidem, ut, si intra illud spatium subitanea morte præoccupatus absque novo aliquo dolore obiret, adhuc salvaretur; supposito tamen, quod non commiserit nova gravia peccata, nunquam adhuc indirecte remissa. Exinde Confessarius ad infirmum gravissimis subjectum peccatis vocatus, facile cognoscit, quidnam respondere debeat, si E. G. talis ægrotus deposita dolorosa peccatorum suorum confessione eundem taliter alloquatur: *Pater Reverende, quid mihi agendum, si in vestra absentia adhuc aliqua mihi incidant gravia peccata, ex oblivione usque nunc necdum confessa? & quorsum venirem, si, postquam similia delicta memoriæ occurrunt, subito phrænesi correptus, aut propter febrem acutam ratione privatas in tali statu in longam abirem æternitatem?* Tali gra-

pe-

peccatori itaque, ne ex suggestione diaboli fiat pusillanimis, aut omnino in desperationem incidat, Confessarius confidenter reponat, eundem propter illa peccata jam indirecte remissa neutiquam fore filium perditionis, quamvis subitanea morte præoccupatus exspiraret, dummodo defacto habeat voluntatem seriam eadem, si quæ occurrerent adhuc ante mortem suam, quantum moraliter potest, confitendi. Suadeat insuper anxio simili pœnitenti ægroto, ut, dum incidunt de novo similia gravia peccata oblita, conetur elicere contritionem, & vocare Confessarium: posito autem, quod accelerata mors hos omnes bonos conatus in effectu impediret, pro consolatione subjungat, se neutiquam propter eadem tanquam jam indirecte remissa fore damnandum.

PROPOSITIO XII.

22. *Mendicantes possunt absolvere à Casibus Episcopis reservatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate.*

DECLARATIO.

Concessa olim dicebatur Regularibus mendicandibus &c. vel immediate, vel per communicationem Privilegiorum potestas absolvendi à Casibus reservatis Episcopalibus, uti inter alias deducunt ex Bulla Pauli III. *Cum inter* edita anno 1545. Et quamvis multi Locorum Ordinarii contenderent, hanc facultatem à Gregorio

XIII. fuisse iterum sublatam, altefatus tamen Summus Pontifex apud Viva hic anno 1583 Ipsemet declaravit contrarium. Successu autem temporis Urbanus VIII. expresse prohibuit, ne Regulares deinceps virtute suorum Privilegiorum absolverent à Casibus Episcopo Reservatis.

Hoc tamen Decretum aliqui Regulares ex variis Rationibus non satis solidis quoad suum Valorem revocarunt in dubium, sustinentes illam facultatem absolvendi adhuc subsistere quam tamen doctrinam in præsenti reprobavit Alexander VII. & denuo Clemens X. per Bullam *Superna* &c. editam 21. Junii anno 1670 Videantur de Casibus Episcopo reservatis plura apud Reiffenstuel. *Tract.* 14. *Dist.* 7. *Quæst.* 2.

PROPOSITIO XIII.

23. *Satisfacit præcepto annuæ Confessionis qui confitetur Regulari, Episcopo præsentato, sed ab eo injuste reprobato.*

DECLARATIO.

Dato etiam, quod ante Concilium Tridentinum Bonifacius VIII. in Bulla *Super Cathedram* & Clemens V. in Clementia *Dudum de Sepulturis*, concessissent, uti plurimi volunt, quod Regulares Ordinariis præsentati, & ab ipsis injuste reprobati, habeantur eo ipso pro appro-

bat

batis, Pontifice eosdem protunc admittente; hæc tamen ſententia videbatur correcta per Concilium Tridentinum *Seſſ. 23. de Reformat. c. 15.* ubi ad evitanda varia incommoda abſolute ſtatuit, ut nullus Regularium deinceps Confeſſiones ſæcularium abſque Epiſcopi approbatione excipere *queat Privilegiis & conſuetudine quacunque etiam immemoriali non obſtantibus;* quod ipſum Decretum cum expreſſa annullatione omnium, & ſingulorum privilegiorum roboravit Urbanus XIIJ. Bulla *Cum ſicut accipimus* &c. Quoniam igitur tanquam neceſſarium quodpiam requiſitum deſideratur approbatio Epiſcopi, eadem abſente, etſi injuſte denegata abſolvi non poterunt ſæculares, quamvis Epiſcopus injuſte negans peccaret. Videatur Reiffenſtuel *Tract. 14. Diſt. 8. Quæſt. I. cum appendice.*

PROPOSITIO XIV.

24. *Qui facit Confeſſionem voluntarie nullam; ſatisfacit præcepto Eccleſiæ.*

DECLARATIO.

Explicatio hujus propoſitionis jam invenitur apud Reiffenſtuel. *Tract. 10. Diſt. 3. n. 10.* Solummodo adhuc quæri poſſet, an ſuppoſita probabilitate illius ſententiæ, quod Sacramentum Pœnitenriæ poſſit eſſe validum, & informe, an (inquam) ſtante probabilitate hujus ſententiæ ſatisfaciat præcepto annuæ Confeſſionis, qui re-

cepit hoc Sacramentum tanquam validum, ſe[d] informe? ubi Suarez, Dicaſtillo, Medina, a[c] Sotus reſpodent affirmative, ea ratione; qui[a] Eccleſia injungens receptionem annuam huju[s] Sacramenti videtur præcipere tantum ejusde[m] valorem, non autem fructum. Saltem hæ[c] Reſponſio non videtur comprehendi ſub Pro[-] poſitione damnata.

PROPOSITIO XV.

25. *Pœnitens propria auctoritate ſubſtitue-re ſibi alium poteſt, qui loco ipſius Pœniten-tiam adimpleat.*

DECLARATIO.

Regula illa 68. Juris 6. *Poteſt quis per alium quod poteſt facere per ſe ipſum*, non procedit i[n] iis, in quibus ex ſpeciali ratione exigitur indu[-] ſtria perſonæ, ſeu actio perſonalis, uti fit re[-] gulariter in ſatisfactione Sacramentali impoſit[a] partim ad novæ vitæ cuſtodiam, partim a[d] præteritorum peccatorum vindictam, atqu[e] Caſtigationem. Sic etiam in multis aliis, put[a] in jejunio, recitatione Horarum Canonicarum, vel auditione Miſſæ nequit ſubſtituti alius, qu[i] pro nobis his præceptis ſatisfaceret. Vide Rei[-] fenſtuel *Tract.* 14. *Diſt.* 10. *n.* 15.

PRO

PROPOSITIO XVI.

26. *Qui Beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in Confessarium simplicem Sacerdotem, non approbatum ab Ordinario.*

DECLARATIO.

Ut quis agere queat Confessarium juxta Concilium Tridentinum *Sess.* 23. *cap.* 15. Unum ex his tribus necessario requiritur, nimirum, ut *vel* curatum Beneficium obtineat, quo concesso censetur eo ipso etiam concessa cum approbatione jurisdictio in concreditas oves, *vel* ut ab Episcopo per examen, *vel* si hoc non videbitur necessarium, alias idoneus judicetur, sicque approbationem, quæ gratis debetur, obtineat: ergo curatus non poterit sibi eligere pro Confessario aliquem simplicem Sacerdotem; cum ille simplex Sacerdos nec habeat curatum Beneficium, nec sit pro excipiendis Confessionibus ab Ordinario approbatus. *Videatur Reiffenstuel Tract. 14. Dist. 8. n. 14. & 15.*

PROPOSITIO XVII.

27. *Est licitum Religioso, vel Clerico calumniatorem gravia crimina de se, vel de sua Religione spargere minantem occidere; quando alius modus defendendi non suppetit: uti sup-*

petere non videtur, fi calumniator fit paratu vel ipfi Religiofo, vel ejus Religioni publice & coram graviffimis viris prædicta impingere, nifi occidatur.

DECLARATIO.

Juxta dicenda, ne Laicis quidem eft licitum occidere calumniatorem; nam inter damnatas ab Innocentio XI. Propofitiones ordine trigefima fic fonat: *Fas eft viro honorato occidere invaforem, qui nititur calumniam inferre fi aliter hæc ignominia vitari nequit*: ergo multo minus id licebit Religiofis, vel aliis Clericis, qui honoribus mundanis nuntium remiferunt, ut veftigiis Chrifti inhærentes Ejusdem manfuetudinem, & lenitatem imitarentur: Unde falfum adeo eft, quod Clerici occidendo defendant proprium, vel Religionis fuæ honorem; quin potius è contrario eundem apud viros prudentes, & DEUM timentes exinde deperdant. Exhibuiffet Filio Pater Cœleftis ad defendendum honorem fuum plus quam duodecim Legiones Angelorum, fi rogaffet, Matth. c. 26. ℣. 53 Aft noluit; & numquid propterea honor Ejusdem fuit diminutus? Abfit. Dantur longe alia remedia honorem hunc defendendi; quare propofitio ifta merito fuit damnata, utpote laborans falfiffimo fuppofito. Vid. Reiffenftuel *Tract. 9. Dift. 3. n. 23. & feqq. cum quinque additionibus.*

PRO-

PROPOSITIO XVIII.

28. *Licet interficere falſum accuſatorem, falſos teſtes, ac etiam Judicem, à quo iniqua certo imminet ſententia, ſi alia via non poteſt innocens damnum vitare.*

DECLARATIO.

Non apparet ullum ſolidum fundamentum, cur talis accuſatus poſſit occidere accuſatorem, aut teſtes, vel judicem: nam vel talis accuſatus probare poteſt iniquitatem accuſantis, aut teſtium productorum, ſeu Judicis, vel non poteſt probare? Si *primum*: dantur alia Juris remedia, puta exceptionis, oppoſitionis aliorum teſtium pro ſe, appellationis &c. Quodſi nequeat probare iniquitatem, ipſemet occidendo gravius incurreret periculum ſuæ propriæ vitæ per carnificem deperdendæ, cum ſimilia homicidia ordinarie fiant palam ſaltem ſucceſſu temporis. Accedit, quod, ſi illico liceret delatorem, teſtes, vel judicem occidere ideo, quia delati judicant, ſibi imminere periculum ſententiæ ſua opinione certo injuſtæ pauci invenirentur, qui cum tanto vitæ peticulo veridicos teſtes, vel indifferentes Judices agere vellent, non ſine magno juſtititiæ vindicativæ, & ex conſequenti Reipublicæ detrimento; cum facile homini in jure non perito, vel paſſione amoris proprii excæcato ſententia poſſit apparere certo iniqua, dum aliis apparet eadem valde probabilis,

bilis, vel etiam certo juſtiſſima. Videatu Reiffenſtuel *loco ſuperius citato.*

PROPOSITIO XIX.

29. *Non peccat maritus propria auctoritat occidens uxorem in adulterio deprehenſam.*

DECLARATIO.

Ratio hujus damnationis eſt; quia talis occaſi non tam ſe haberet per modum moderamin inculpatæ tutelæ, quam vindictæ, quæ priv tis perſonis eſt interdicta juxta communem, juxta illud Levitici cap. 19. ℣. 18. *Non quæ ras ultionem &c.* idque maxime verum ſi ex t li vindicta imminet periculum æternæ damn tionis, uti in caſu præſenti reſpectu uxor adulteræ, ſi deprehenſa in adulterio occider tur. Unde jam pridem ante dictam propoſitio nem Nicolaus Papa *Can Inter hæc 6. cauſ. 3 quæſt.* 2.talem occiſionem prohibuit, utpot quæ ſuſpicioſis, & Zelotypis maritis portar aperiret contra omnem juris ordinem inaudita mactandi uxores. Neque Leges, quæ in con trarium ſolent allegari, tribuunt ſimili marit auctoritatem occidendi adulteram, ſed tantum modo in foro externo admittunt remiſſione illius pœnæ, quæ aliis homicidiis juxta jura eſſe infligenda &c. Vide Reiffenſtuel. *loc. cit.*

PRO

PROPOSITIO XX.

30, *Restitutio à Pio V. imposita Beneficiatis nen recitantibus, non debetur in conscientia ante sententiam declaratoriam Judicis, eo quod sit pœna.*

DECLARATIO.

Jam eadem fusius data est à Patre Reiffenstuel *Tract. 2. dist. 2. additione post num.* 43. Item *Tract. 6. dist. 1. uum. 34. ac seqq. additionibus*, quorsum Lectorem Brevitatis gratia remitto.

PROPOSITIO XXI.

31. *Habens Capellaniam collativam, aut quodvis aliud Beneficium Ecclesiasticum, si studio litterarum vacet, satisfacit suæ obligationi, si officium per alium recitet.*

DECLARATIO.

Rosella, Lopez, Angelus & alii apud Sanchez *Lib. 2. cons. cap. 2. dub. 62.* docuerunt, posse in actualibus studiis à Beneficiatis studentibus satisfieri per alios recitationi Horarum Canonicarum: quia ob paritatem rationis potest quoque in simili casu satisfieri per alios obligationi residendi in loco Beneficii, *cap. fin. de Ma-*

Magistris. Item pariformiter quoad Capellaniam collativam oneri Missarum. Sed contra est, quod obligatio recitandi officium Divinum sit onus personale, sicut auditio Missæ, nec datur Beneficium, nisi propter officium, prout etiam Concil. Trid. Seff. 24. de Reform. cap. 12. vult, *ut omnes Divina per se, & non per alios compellantur obire officia*. Nec est paritas cum residentia; nam dum studia sunt incompatibilia cum residentia ordinarie loquendo, etiam leges quæ attendunt ad ordinarie contingentia nolunt studentes ad residentiam obligare: è contra vero ordinarie non est incompatibilis cum studiis recitatio Horarum Canonicarum. Quod autem in Capellania collativa possit oneribus Missarum satisfieri per alios, provenit ex præsumpta voluntate fundatoris; ubi tamen quoad recitationem Horarum potius ex Concilio Tridentino; & consuetudine eruitur voluntas contraria: Unum adhuc adverte in præsenti, quod Capellania collativa, de qua mentionem facit propositio damnata, sit illa, quæ erigitur auctoritate Prælati Ecclesiastici: Quando vero relinquunt præcise Laici absque auctoritate Ecclesiastica bona sua cum eo onere, ut quo annis certa pensio detur alicui Clerico pro tot Missis celebrandis &c. vocatur Capellania non collativa, quæ nec proprie est Beneficium: unde obtinens talem Capellaniam non tenetur ad Horas Cannonicas, nisi alias jam fuerit Subdiaconus vel id singulariter in litteris fundationis exigatur.

PRO

PROPOSITIO XXII.

32. *Non est contra justitiam Beneficia Ecclesiastica non conferre gratis, quia Collator conferens illa Beneficia Ecclesiastica pecunia interveniente non exigit illam pro collatione Beneficii, sed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.*

DECLARATIO.

Loquitur hæc Thesis confixa de illis Beneficiis, respectu quorum Collator non est adstrictus ad unum certum, sed spectat ad liberum arbitrium ejusdem, utrum hunc velit alteri præferre. Itaque pro ipsa electione, seu determinatione unius præ altero volunt Auctores thesis confixæ cum Vincentio Candido *Tract. 1. de Benefic. Disquisit. 18. art. 39.* citra læsionem justitiæ aliquid exigi posse; cum id non petatur pro Beneficio, sed potius pro libera hujus præ altero electione, quæ electio utique pretio est æstimabilis, partim quia Collator se privat illa libertate, quam ante determinationem habuit: partim quia præ alio electus exinde magnum capit emolumentum, neque neglecto per hoc fit injuria, si præcedens interveniente pecunia præ ipso ad dictum temporale emolumentum ex electione proveniens determinetur: etenim eo ipso, quia libera est electio, nulli ex justitia quidquam debetur. Ita illi. Sed contra est, quod à parte rei prætextus iste sit palliata

Simonia; cum in effectu detur, & accipiatur pecunia pro ipso Beneficio. Insuper per illam sententiam lata aperiretur porta sæpius excedendi terminos justitiæ distributivæ, ac intromittendi cum maximo Ecclesiæ detrimento in Ecclesiastica Beneficia minus dignos & divites, exclusis dignioribus, & pauperibus. Falsum prætere est suppositum, quod electio illa unius præ alio sit pretio æstimabilis; cum Collator alicui indeterminato saltem, debeat conferre Beneficium ex officio; & licet nullus ex determinatis habeat in dato casu jus ad ipsum Beneficium, habet tamen quilibet Jus, ut non petatur ab eo pecunia propter determinationem ad Beneficium. Nec dicatur, pecuniam à determinato dari sponte: Respondetur enim dari sponte coacte. Accedit adhuc, quod Ecclesia pariter habeat jus, ut à simili Collatore nullum temporale pro ipsa determinatione in maximum prædictæ Ecclesiæ detrimentum exigatur. Et plane si ex eo, quod quis habeat liberum arbitrium determinandi unum præ alio, inferri posset, quod pro illa determinatione ad unum peccunias accipere valeat, tunc in casu, quo quis ex officio tenetur alicui pauperi nobili puellæ ad augendam dotem dare mille florenos, esset licite à Titia quam eligit præ aliis in ordine ad dotem, accipere quingentos florenos; quia Titia mavult adhuc habere residuos quingentos, quam ut hæc summa non ipsi, sed alteri puellæ conferatur. Vide Reiffenstuel *Tract. 5. Dist. 3. n. 45.*

PRO

PROPOSITIO XXIII.

33. *Frangens jejunium Ecclesiæ, ad quod tenetur, non peccat mortaliter, nisi ex contemptu, vel inobedientia hoc faciat; puta quia non vult se subjicere præcepto.*

DECLARATIO.

Quod Ecclesia nequeat extra præcepta Divina quidpiam de novo sub peccato gravi præcipere, inquiunt quidem Acatholici *Cap. II.* jam refutati; ast nullus Catholicorum id asserere audet, apud quos in confesso est, Ecclesiam posse sub gravi obligare, si velit; quæstio solummodo à nonnullis movebatur, utrum voluerit actu sub gravi peccato fideles ad jejunium servandum adstringere, necne? Ubi, quod fuerit Summorum Pontificum voluntas quoad jejunium æque, ac quoad reliqua Ecclesiæ præcepta, graviter obligandi, patet tum ex Canone, *non liceat. de consecrat. Dist. 3. & Can. Quadragesima Dist. 5.* tum ex ipsa damnatione hujus propositionis, quam non reprobasset, si non intendisset graviter obligare ad observantiam jejunii. Vid. Reiffenstuel *Tract. 10. Dist. 1. n. 39.*

PROPOSITIO XXIV.

34. *Mollities, Sodomia, Bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infimæ, ideoque sufficit dicere in confessione, se procurasse pollutionem.*

DECLARATIO.

Adſcribitur à Dominico Viva hìc ſententi illa, ſub iſta propoſitione contenta, Caramue in ſua Theologia fundamentali num. 1199. cu præter Armillam, & Canum adſtipulatur Gra ſis cum decem Doctoribus Lovanienſibus. Cor tra tamen eſt, quod licet hæc tria turpiſſima ſin contra unicam virtutem Caſtitatis, ipſi tame opponantur ſecundum ſpecie morali diverſa adinvicem rectitudines. Vide Reiffenſtuel *Tra 9. Diſt. 4. num. 66. & 68.*

PROPOSITIO XXV.

35. *Qui habet copulam cum ſoluta, ſatisfac Confeſſionis præcepto dicens: commiſi cum ſolut grave peccatum contra caſtitatem, non explicand copulam.*

DECLARATIO.

Nonnulli, qui tenent circumſtantias præ ciſe aggravantes non neceſſario exprimi debe in confeſſione, exinde intulerunt, intra ſpecie ſimplicis fornicationis non eſſe neceſſario in dicandum, utrum fuerit exercita actualis copu la cum ſoluta, vel ſolummodo intervenerin impuri aſpectus, aut impudici tactus, vel etia præciſe impura deſideria: etenim (uti ſenti bant) tactus, aſpectus, & ipſa copula, uti etia deſ

desiderium respectu alicujus solutæ solummodo ntra speciem fornicationis distinguuntur ad in- vicem secundum magis & minus, ac consequen- ter se habent per modum circumstantiarum ag- gravantium, quas juxta probabilem sententiam necesse non est confiteri: sicque sufficit in Con- fessione dicere E. G. *commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem semel;* cum sic expli- caretur species, & numerus: sicuti à pari in peccato furti ob eamdem rationem sufficeret in Confessione se accusare: *abstuli summam gra- vem semel*, non addendo, utrum fuerint centum vel mille floreni, quia hæ tantum sunt circum- stantiæ aggravantes. Et ita docuerunt cum Caramuele in Theologia fundamentali *funda- mento 25. num. 45.* nonnulli Recentiores Com- plutenses apud Turrianum *de Pœnit. Quæst. 9. art. 2. disp. 29.*

36. Ast contra est, quod *Inprimis* Scotistæ illi, qui cum Reiffenstuel *Tract. 1. Dist. 2. q. 4.* actui externo adscribunt propriam aliquam bonitatem, vel malitiam, negent, actum in- ternum, & externum fornicationis &c. non distingui ab invicem specie, quamvis ultro fa- teantur, has species adinvicem esse subordi- natas, ita, ut actualem copulam præter im- pura desideria ordinarie etiam oscula, tactus impudici &c. præcedere, vel comitari, aut saltem brevi subsequi soleant; adeoque expri- mens in Confessionali ipsam copulam sufficien- ter censeatur implicite exprimere desiderium, & tactus impudicos: quamvis econtra per alia

verba in propositione damnata contenta: *peccavi contra castitatem cum soluta*, non sufficienter indicetur; utrum peccaverit vel solo impuro desiderio absque aliquo tactu impudico, vel præcise tactu impudico absque copula; vel demum per ipsam perfectam copulam fornicariam. Contra est *secundo*, quod etsi cum Viva hîc, & plurimis aliis propugnetur in actu externo alicujus tactus impudici, vel actualis copulæ non relucere malitiam moralem specialem, & distinctam ab actu interno; adhuc tamen juxta præfatos Doctores exponi debeat à pœnitente, utrum solo desiderio, vel tactu impudico, aut etiam per ipsam copulam fornicariam peccaverit; quia alias non manifestaretur entitas actus, seu ipsum individuum peccati commissi: *Tenemur enim* (inquit Viva ferme in formalibus) *numerum peccatorum taliter explicare, ut unumquodque simul explicetur secundum individuationem suam, supposito, quod illa individuatio speciali alio, & alio modo* (prout contingit in præsenti) *participet ipsam malitiam specificam peccati. E. G. licet non teneamur aperire, num peccatum commissum contra Castitatem diu duraverit, vel qualiter fuerit internum, eo quod hæc spectent ad circumstantias, non ad entitatem, seu substantiam actus: explicanda tamen est diversitas actuum eorum, qui diverso modo peccati speciem participant; atque adeo explicandum est, num peccatum patratum cum soluta contra Castitatem fuerit merus tactus, vel an fuerit copula: cum hujusmodi duo actus in æstimatione morali per diversos modos individuandi contrahan-*

trahan-

trahant eamdem speciem luxuriæ. Ita Dominicus Viva.

PROPOSITIO XXVI.

37. *Quando litigantes habent pro se opiniones æque probabiles, potest Judex pecuniam accipere pro ferenda sententia in favorem unius præ alio.*

DECLARATIO.

Expositum jam fuit propositione XXII. quod obligatus ad aliquid agendum, seu conferendum nequeat propter liberam determinationem unius præ alio pecunias exigere, idque fortissime stringit apud Judicem, qui, si stante utrinque paritate rationum posset inclinare in plus offerentem, eo ipso redderet sententiam venalem, quod in omni jure prohibetur, conformiter Baldo *in cap. super eo de Transact.* Item posset licite esse acceptator personarum; cum tamen *in judiciis non sit acceptio personarum habenda*, Juxta Reg. 12. Juris in 6. Quare in simili casu si nullus litigantium existat in possessione, & cæteroquin attentis omnibus circumstantiis rationes utrobique sint quasi æquales, Judex debet pro æqualitate dubii rem litigiosam inter litigantes dividere, vel si indivisibilis est, & uni datur, alteram medietatem saltem in æquivalenti secundo reddere, vel consensu partium arbitros statuere, aut alio modo inter

litigantes (nisi ipsimet ad invicem amicabilite componere velint) transactionem proponere, uti recte Suarez, Herincx, Layman, Bannez & Sporer, ac communior contra nonnullo apud Dianam *Part. 2. Tract. 2. Resolut. 3.* tenentes in tali casu posse judicem adjudicare causam cui voluerit. Vide Reiffenstuel *Tract. 1. Dist. 3. n. 61. & seqq.*

PROPOSITIO XXVII.

38. *Si liber sit alicujus junioris, & moderni debet opinio censeri probabilis, dum non consta rejectum esse à Sede Apostolica tamquam improba bilem.*

DECLARATIO.

Non hîc reprobatur illa sententia, quæ de fendit unum Auctorem omni exceptione majo rem posse reddere aliquam opinionem extrinsi ce vere probabilem, cum Auctor omni exce ptione major censeatur ille, qui est valde per tus juris naturalis, tum positivi, qui insupe ordinarie suas conclusiones solet gravibus fi mare rationibus; & præterea fundamenta co traria bene discutere, atque veritatem potiu quam novitatem amare. Econtra verò illic & absque ulteriori discussione censere aliqua opinionem vere probabilem præcise ex eo, qu liber est alicujus Junioris, & moderni, idem es ac aperire januam omnibus laxitatibus. Quo enim

enim ſunt Auctores moderni novitatum potius, quam veritatum amatores! quot rationum pondera pro & contra adducta non æqua lance perpendunt! quot apud modernos ſcribendi libros pruritus, dum aliquam umbratilem, & mere ſpeculative, non practice probabilem adinveniunt favorabilem rationem, ideo absque ulteriori hæſitatione actionem licitam pronuntiant! Ipſæmet propoſitiones à modernis Pontificibus damnatæ, quæ continebant ſæpius doctrinam aliquot Juniorum Auctorum, teſtes noſtri effati agere poſſunt. Revolve modernos Catalogos Librorum prohibitorum juſſu Sacræ Congregationis Indicis impreſſos, ibique non ſolum antiquos, ſed quoque Juniores reperies reprobatos. Nec refert, quod libri moderni defacto ordinarie non ſoleant vulgari Typis, niſi antea à Cenſoribus approbati: nam contra eſt, quod etiam defacto non raro ex culpabili negligentia ſuperficialiter tantum ſimiles libri, præſertim ſi fuerint grandiores, à Cenſoribus relegantur, vel ex humano reſpectu erga Auctores, & ex conniventia absque ulteriori rationum examine quædam diſſimulentur. *O! ſi libri tranſirent per ignem rigoroſi examinis, antequam imprimerentur, non haberemus tot propoſitiones damnatas, neque tot libros prohibitos!* Exclamat noſter Sabinus Bononienſis in ſua Luce morali *part. 2. ad finem* ſcribens in dictam propoſitionem damnatam.

PROPOSITIO XXVIII.

39. *Populus non peccat, etiamsi absque ulla causa non recipiat Legem à Principe promulgatam.*

DECLARATIO.

Teste Dominico Viva hîc num. II. Cajetanus, Valentia, Filliucius, Lessius, Navarrus, & Sa contra Suarez, Vasquez, & alios docuerunt, acceptationem, & consensum populi esse essentiale requisitum ad Legis validitatem; ex quo haud dubie alii intulerunt, consequenter non peccare populum, si absque ulla causa Legem Principis non recipiat, dummodo cæteroquin Auctoritatem ejusdem non contemnat. Ego quidem quoad Leges Civiles in Statu Democratico, in quo potestas ferendi Leges residebat penes populum, facile id admitto, conformiter Leg. 32. *de quibus ff. de Legibus &c.* Quoad Leges vero Ecclesiasticas, & quoad Civiles in Statu Monarchico, & Aristocratico, ubi potestas ferendi Leges competit Principi, vel certis Optimatibus, omnino negandum existimo. Ratio est, quia loquendo de Constitutionibus Ecclesiasticis Christus Superioribus Ecclesiasticis dedit hanc potestatem independenter à consensu populi; quoad Leges autem Civiles in Statu Monarchico Populus Lege aurea in Imperatorem omne suum Dominium, & Potestatem contulit *L. 1. ff. de Const. Princip.* quod idem suo modo dici poterit in statu Aristocratico in ordine ad Ducem, & primarios Optimates &c.

juxta

juxta diversitatem Regiminis in tali Republica. Videatur Reiffenstuel *Tract.* 2. *Dist.* 1. *num.* 36. & in Jure Can. *Lib.* 1. *Decret. Tit.* 2. *§.* 6.

§. III. & IV.

40. *Damnatæ quindecim Propositiones explicantur.*

PROPOSITIO XXIX.

41. *In die jejunii qui sæpius modicum quid comedit, etsi notabilem quantitatem in finem comederit, non frangit jejunium.*

DECLARATIO.

Uti plura furta minuta unam summam gravem, ita plures modicæ comestiones consti tuunt unam notabilem quantitatem. Ratio est, quia in similibus moralibus, quæ parvitatem materiæ admittunt, datur inter partes aliqua unio moralis, ad complendum aliquod totum notabile graviter prohibitum: Sic E. G. plures partes non notabiles Officii Divini intra unum diem intermissæ faciunt tandem unam notabilem partem ejusdem, uti similiter plura opera servilia modica eodem festo sæpius replicata conficiunt tempus notabile. Duo tamen hîc bene observanda occurrunt. *In primis*, quod quantitas, ut dicatur notabilis, major debeat esse, si ponatur per plures actus interpolatos, quam si fiat simul unico actu; uti patet in ma-

teria de furtis. *Secundo*, quod debeat adverti per similia minuta deveniri tandem ad quodpiam notabile. Vid. Reiffenstuel *Tract.* 10 *Dist.* 2. *num.* 7. & *post num.* 37. *additione II.*

PROPOSITIO XXX.

42. *Omnes Officiales, qui in Republica corporaliter laborant, sunt excusati ab obligatione jejunii, nec debent se certificare, an labor sit compatibilis cum jejunio.*

DECLARATIO.

Eugenius IV. apud Silvestrum, Navarrum & Tabiennam quoad præsens dubium sibi propositum expresse declaravit, eos duntaxat officiales à jejunio excusari, *qui laboriosa opera exercent:* ergo non omnes indifferenter, qui corporaliter laborant, erunt exempti ab observatione jejunii. Censentur autem *laboriosa opera* exercere *Fabri lignarii, Ferrarii, Fossores, Agricolæ opera ruralia exercentes, Textores pannorum, Figuli Lapidum, vel Fœni Sectores, Trituratores*, & omnes alii laborantes cum magna agitatione membrorum, in qua multi spiritus vitales consumuntur: non autem *Pictores, Scribæ, Sartores*, aliive, apud quos, ut artem suam exerceant, notabilis membrorum agitatio haud requiritur. In dubio inquiri poterit apud Tamburinum *Lib. 4. in Decalogum c. 5. §. 7.* vel apud Spore

Sporer in Præcepta Decalogi *Tract. 3. in Appendice Sect. 4. num. 57. & seqq.* aut apud Reiffenstuel *Tract. 10. Dist. 2. n. 68. & seqq.*

PROPOSITIO XXXI.

43. *Excusantur absolute à præcepto jejunii omnes illi, qui iter agunt equitando, utcumque iter agant, etiamsi iter necessarium non sit, & etiamsi iter unius diei conficiant.*

DECLARATIO.

Quoniam juxta proxime dicta ad jejunium obligantur opifices illi, qui non exercent laboriosam artem; à fortiori pariter adstringentur illi, qui iter breve instituunt ex oblectamento, & sine notabili defatigatione &c. Vid. Reiffenstuel *Tract. 10. Dist. 2. n. 70. & 71. cum Additione sequenti.*

PROPOSITIO XXXII.

44. *Non est evidens, quod consuetudo non comedendi ova, & lacticinia in Quadragesima, obliget.*

DECLARATIO.

Merito hæc propositio rejecta fuit, cum obligationem in Quadragesima abstinendi ab ovis, & lacticiniis Jura satis insinuent. Sic enim Can. *Denique* Dist. 4. D. Gregorius Papa inquit: *Par est, ut qui his diebus à carnibus animalium*

malium abstinemus, ab omnibus quoque, quæ semen tinam trahunt originem Carnis, jejunemus: à lact videlicet, Caseo, & ovis. Item Can. 56 sexta Synodi Trullanæ edentes in Quadragesima La cticinia excommunicationi subjiciuntur. In tellige tamen id totum quoad loca, in quibu ex defectu ciborum jejunalium legitimus usu contrarius non fuit introductus. Reiffenstue *loc. cit. n. 9. & 10.*

PROPOSITIO XXXIII.

45. *Restitutio fructuum ob omissionem hora rum suppleri potest per quascumque eleemosynas quas antea Beneficiarius de fructibus sui Benefic fecerit.*

DECLARATIO.

Ratio damnationis est, quia donatio, ipsa omissionem Horarum præcedens, fuit omnin liberalis, per quam res absolute donata trans in dominium pauperis donatarii, adeoque pe eamdem non poterit satisfieri obligationi nova primum post hanc donationem supervenient Vide Reiffenst. *Tract. 6. Dist. 1. n. 34. & seqq. A ditionibus.*

PROPOSITIO XXXIV.

46. *In die Palmarum recitans officium Pascha le satisfacit præcepto.*

DECLA

DECLARATIO.

Cum S. Pius V. in Bulla sua, ordinarie Breviariis præfixa, in virtute S. Obedientiæ injungat, ut non aliter Horæ Canonicæ recitentur, quam juxta ritum in Breviario præscriptum; consequens est, graviter peccari, si die Palmarum recitetur brevissimum Officium Paschale; quoniam sic plane notabiliter deflectitur à ritu Breviarii, & alias singulis diebus per totum annum absque gravi peccato possent dici brevissimæ Vesperæ Sabbati Sancti, & Matutinum succinctum Paschatis. Vid. Reiffenstuel *Tract. 6. Dist. 1. n. 60.*

PROPOSITIO XXXV.

47. *Unico Officio potest quis sati-facere duplici præcepto pro die præsenti, & crastino.*

DECLARATIO.

Ex eo, quod in aliquibus Casibus per unicum actum satisfieri possit duplici præcepto, intulerunt nonnulli, quod etiam unico officio aliquis satisfacere queat duplici præcepto recitandi Horas, nimirum pro die præsenti, & crastino. Si quis enim auditione unius Missæ satisfacit, dum in Dominicam incidit simul Festum SS. Apostolorum Petri, & Pauli, quamvis in eo casu occurrat duplex præceptum, nempe ratione Dominicæ, & ratione diei Festivi SS. Apostolorum, cur non pariformiter recitatione

tatione unius officii possit satisfieri duobus præceptis Ecclesiasticis, uni pro hodierno, & alteri pro crastino obligantibus? Sed contra est, quod dentur quoque non pauca, quibus non satisfit per unicum actum; sic enim unica solutione non extinguo duplex debitum, nec tempore Quadragesimæ unico jejunio satisfacio duplici præcepto jejunandi pro hodierno, & crastino die. Ratio est, quia nonnulla præcepta sunt adeo affixa certo diei, ut quilibet dies habeat sibi annexam suam distinctam obligationem cum ipso die expirantem, nec in alium diem transferibilem: talia sunt præcepta jejunandi, & Horas Canonicas recitandi. Vid. Reiffenstuel. *Tract. 6. Dist. 1. n. 74.*

PROPOSITIO XXXVI.

48. *Regulares possunt in foro conscientiæ uti Privilegiis suis, quæ sunt expresse revocata per Concilium Tridentinum.*

DECLARATIO.

Non defuerunt Theologi, qui cum Henriquez, Virginio Alvifet, & Brunone Chassaing censuerunt, Regulares Privilegiis suis etiam explicite per clausulam *non obstantibus Privilegiis &c.* à Concilio Tridentino revocatis, adhuc uti posse, non quidem in foro externo; cum id vetitum fuerit à Gregorio XIII ad vitanda inter Episcopos, & Regulares dis-

fidia

fidia, sed præcise in foro interno, & conscientiæ. Ast hæc doctrina quoad Privilegia à Tridentino per clausulas derogatorias cassata (secus dic quoad alia) merito in præsenti fuit reprobata; cum Concilium Tridentinum, approbante Summo Pontifice, quædam Privilegia Regularium per clausulas derogatorias absolute, & indistincte revocaverit, ideoque non solum pro foro externo, sed etiam interno. Inter hæc per clausulas derogatorias specialiter revocata numerantur illa, quæ continentur *sess.* 23. *de Reform. cap.* 12. de promotione ad Presbyteratum ante inchoatum annum vigesimum quintum. Item ibidem *cap.* 13. de recipiendis duobus Sacris Ordinibus eodem die. Item *cap.* 15. de Confessionibus sæcularium excipiendis independenter ab approbatione Ordinarii &c. quæ omnia defacto nequeunt amplius à Regularibus etiam in foro interno practicari. Eodem modo cuncta Privilegia, quæ opponuntur dispositioni Concilii Tridentini quoad integram *sessionem vigesimam quintam de Regularibus*, censentur defacto abrogata, eo quod Concilium Tridentinum capite ultimo, seu *vigesimo dictæ sessionis* 25. expressè præceperit, ut omnia, & singula in superioribus decretis contenta observentur *non obstantibus eorum omnium, & singulorum Privilegiis, sub quibuscumque Verborum formulis conceptis &c.* Videatur utilissime Reiffenstuel in Jure Canon. *Lib.* 5. *Decret. tit.* 33. *præsertim §.* 6.

PRO-

PROPOSITIO XXXVII.

49. *Indulgentiæ conceſſæ Regularibus, & revocatæ à Paulo V. hodie ſunt revalidatæ.*

DECLARATIO.

Quod Paulus Quintus Pontifex anno 1606 die 23. Maij per Bullam: *Romanus Pontifex* omnes & ſingulas indulgentias quibuscumqu Inſtitutis, & Perſonis Regularibus anteceden ter directe, ac immediate conceſſas revocave rit, ac nonnullas novas ſubſtituerit, patet e Theologia morali Patris Reiffenſtuel *Tract.* 12 *Diſt.* 3. *Quæſt.* 6. Putarunt tamen nonnull Academiæ Salmanticenſis Doctores cum Rodri quez *Reſol.* 77. *n.* 45. eas omnes indulgentia ſucceſſu temporis iterum fuiſſe revalidatas quam ſententiam Alexander VII. in præſent damnavit; cum nulla queat afferri Bulla nova hanc generalem revalidationem clare, ac ſolid demonſtrans.

50. Hoc tamen non obſtante verum eſt quod nonnullæ indulgentiæ poſt revocationen iſtam fuerint de novo vel à Paulo V. ipſomet vel à Succeſſoribus revalidatæ. Sic enim o hanc rationem adhuc valet indulgentia plena ria conceſſa per Leonem X. Pauli V. Ant ceſſorem tam Franciſcanis, quam per com municationem Monialibus, Tertiariis, ac Co digeris ſub poteſtate, ſeu directione Genera lis noſtri conſtitutis, ſi Roſarium Franciſca norum ſeptemplici decade conſtans recitav rin

int. Uti Paulus V. anno 1609. apud Latuſca
V. Indulgentia, & in Rubricis noſtris particulari-
us num. 89. (apud alios num. 90.) poſt ſuam
evocationem generalem de novo conceſſit, &
nnocentius X. in Brevi: *Exponi Nobis*, edito
5. Maji anno 1688. confirmavit. Eodem mo-
o reſpectu ſuperius memoratorum adhuc ſub-
ſtunt maximæ illæ indulgentiæ Stationis San-
ctiſſimi Sacramenti, vi quarum Fratres Mino-
es (idem dic de Monialibus, Tertiariis, & Cor-
igeris ſuperius indicatis) poſſunt teſte Domini
o Viva hic *n*. 8. lucrari ex conceſſione Leonis
. omnes indulgentias conceſſas Eccleſiis Ro-
nanis, Hieruſalem, Compoſtellæ, & Portiuncu-
e, dummodo coram Sanctiſſimo Sacramento
x Pater, & Ave cum totidem Gloria Patri &c.
; ultimum quidem pro Sanct. Papa recitave-
nt, quem ingentem theſaurum per Paulum
. vel non fuiſſe revocatum, vel per Urba-
um VIII. iterum revalidatum, teſtantur cum
ommuni noſtrorum Theologorum Rodriquez,
: Quintanad. apud viva hic. Idem tenent
ubricæ noſtræ particulares *n*. 88. & 89. re-
erentes ſingulare quoddam Breve Apoſtoli-
um Innocentii XII. die 19. Maji anno 1694.
manatum, quod incipit: *Debitum Paſtorale.*
Nec dictis contrarium exiſtit Breve quodpiam
liud Innocentii XI. relatum à Patre Reiffen-
tuel Tract. XII. Diſt. 3. Quæſt. 7. in quo Sum-
nus Pontifex §. *ac demum*, declarat, *omnes in-
dulgentias conceſſas ante Breve Pauli V. editum
. Maji anno 1606. Perſonis Regularibus qua-
umcumque Religionum, & Ordinum etiam*

Mendicantium esse nullius roboris & moment
Etenim altefatus expresse subjungit: *nisi fu-*
rint deinde Romani Pontificis auctoritate innov-
vatæ, aut confirmatæ; inter quas computa-
tur indulgentiæ superius adductæ. Cæteroqui
tamen nequit ex dictis adhuc inferri sub term-
nis generalibus, *indulgentias à Paulo V. ren-*
vatas hodie esse revalidatas.

PROPOSITIO XXXVIII.

51. *Mandatum Tridentini factum Sace-*
doti sacrificanti ex necessitate cum pecca
mortali, confitendi quamprimum, *est con-*
lium, non præceptum.

DECLARATIO.

Concilium Tridentinum *sess.* 13. *de Euch-*
ristia cap. 7. quoad Sacerdotes in speciale
Reverentiam tremendi Missæ Sacrificii ha
ponit formalia: *Si necessitate urgente Sacerd*
absque prævia confessione celebraverit NB. quan
primum confiteatur. Cum autem *ly confite-*
tur non necessariò videatur involvere pr-
ceptum, quin possit quoque importare pr-
cise consilium; Villalobos, Machado, & L-
desma inclinabant potius ad consilium, qu-
niam juxta notam Regulam Juris; *odia opo-*
tet potius restringere, quam ampliare. S-
contra est quod communis usus, & DD. co-
sensus magis per allegata verba indicet in
pc

ortari præceptum, quam consilium, ut idipsum militer Rubricæ Missalis clarius per verbum *ebet* insinuare videntur, dum Trid. de defectibus ispositionis animæ ita legitur: *Si quis in casu ecessitatis non habens copiam Confessoris in pecto mortali absque contritione celebret, graviter eccat. Secus, si conteratur: debet tamen, cum rimum poterit, confiteri.* Vide Reiffenstuel *act. 14. Dist. 2. n. 33. & seqq.*

PROPOSITIO XXXIX.

52. *Illa particula* quamprimum *intelligiur, cum Sacerdos suo tempore confitebitur.*

DECLARATIO.

Agnoscentes alii in illis verbis Concilii Trientini *ly quampurimm confiteatur*, contineri uodpiam præceptum id adeo laxe explicarunt, in effectu non sit præceptum, sicque in re sa cum prioribus coincidant. Inquiunt enim ræfatam particulam *quamprimum* intelligi, uando alias Sacerdos confitebitur suo tempo-, puta dum iterum celebrabit Missam de no-o. Sed contra est, quia taliter contra comunem sensum Ecclesiæ hoc non esset speciale ræceptum quoad Sacerdotes: quia etiam Lai- habentes grave peccatum tenentur confite-, quando suo tempore communicabunt; hinc ante hac laxa declaratione æque parum Sacer-os, ac Laicus peccaret, si in simili casu, nimi-

rum post tres menses à Sumptione Eucharistiæ cum sola contritione peracta computandos, confiteretur, posito nimirum, quod de novo post trimestre sacrificare, & communicare vellet. Vide Reiffenstuel *loco superius cit.*

PROPOSITIO XL.

53. *Est probabilis opinio, quæ dicit, esse tantum veniale, osculum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem, quæ ex osculo oriatur, secluso periculo consensus ulterioris & pollutionis.*

DECLARATIO.

Distinctio est facienda inter oscula causa amicitiæ juxta morem Patriæ contingentia, & inter ea, quæ obiter fiunt ex levitate animi absque delectatione aliqua. Item supposito etiam, quod oscula imprimantur ex aliqua delectatione, iterum attendendum, num delectatio fuerit purè sensibilis, vel simul carnalis? Oscula amicitiæ juxta morem Patriæ possunt carere omni culpa. Oscula ex levitate animi plerumque sunt venialia, uti pariter oscula ex sola delectatione sensibili. Quod si vero pariter accedat delectatio Carnalis deliberate impressa erunt mortalia; quia æque, imo magis disponunt ad copulam, quam sola delectatio morosa. Unde Summi Pontifices Clemens VIII. & Paulus V. apud Vivahi

ric *num.* 1. jubent Inquisitoribus Fidei denunciari illos, qui asserunt, similia oscula, amplexus, aut tactus non esse peccata mortalia. Vid. Reiffenstuel *Tract. 9. Dist. 4. num. 71. & sequentibus ac præsertim Additionibus post numero 78.*

PROPOSITIO XLI.

54. *Non est obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, si hæc nimis utilis esset ad oblectamentum concubinarii, vulgo* regalo, *dum deficiente illa nimis ægre ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficereut, & alia famula nimis difficile inveniretur.*

DECLARATIO.

Quod gravis peccator absolvi nequeat, nisi verum habeat propositum evitandi gravia peccata in futurum, extra controversiam est: nam *dolor, seu detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero*, est ex necessariis requisitis ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ juxta Concilium Trid. *Sess. 14. de Pœnitent. cap. 3. & 4.* Alia autem quæstio est, utrum concubinarius censeatur habere verum tale propositum necessario ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ requisitum, quando equidem Confessario promittit, quod nolit amplius peccare cum sua concubina, non tamen eandem vult di-

mittere ex sequentibus motivis; quia nimirum nimis utilis est ad oblectamentum, vel quia alia famula nimis difficulter invenitur, vel quia epulæ ab alia famula præparatæ magno tædio ipsum afficerent, vel demum; quia ex absentia nimis ægre vitam ageret. In quibus, & similibus casibus Joannes Sancius cum Vivaldo apud Dianam *Part.2. Tract. 6. Resolut. 45.* putat adesse adhuc verum propositum, & quod consequenter talis sit absolvendus toties quoties &c. quamvis etiam (quod mirari satis nequeo) nullus profectus appareat. Sed contra est, quod motiva similia necdum hominem talem carnalem constituant physice, vel moraliter impotentem ad dimittendam concubinam, sed potius sint vanæ excusationes, quas caro, & sanguis, ac cæcus amor subministrant. Unde nec signum prudenter credibile apud tales apparet, alicujus efficacis propositi, dum cœlum, & æternam Salutem cujus amittendæ periculo manifesto se exponunt, talibus oblectamentis posthabere videntur. Dico *oblectamentis*: nam *ly Regalo* quod in propositione damnata pro excusatione proponitur, est teste Sabino Bononiensi hic nomen Hispanum, & latine sonat *blandimentum*, *delicium*, seu *suavitas epularum*. Vim inferant Venerei isti circa dimissionem Concubinæ effrœnatæ suæ passioni, & palbabiliter experientur assistentem sibi gratiam Divinam; nam ***Regnum Cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*** Matth. cap. 11. v. 12. Vide Reiffenstuel fusius de hac materia agentem *Tract.14. Dist.8. Quæst. 4. cum Additionibus.*

PROPOSITIO XLII.

55. *Licitum est mutuanti aliquid ultra rtem exigere, si se obliget ad non repetendam rtem usque ad certum tempus.*

DECLARATIO.

Ipsimet contractui mutui intrinsece inest, se gratiam mutuatarii ad tempus dominio, & u pecuniæ mutuatæ privare: ergo præcise opter ipsum certum tempus exigere plus ula sortem idem est in re, ac propter hunc ontractum, seu intuitu talis mutui aliquid pete- ultra sortem, quod tamen ultimum juxta nnes apertam continet usuram, nisi lucrum essans, aut damnum emergens, vel periculum, onsideratis circumstantiis amittendi capitale, u sortem, aliusve justus titulus excuset. Vierint ergo illi, qui commune interesse quinque orenorum per annum pro centum mutuatis ccedentes, singulis mensibus pro unico floreno utuato exigunt denarium; ita ut interesse nius floreni, superet ad finem anni medietam ejusdem floreni, utpote ad duodecim denaos ascendens. Aperta hæc est usura, plus uam Judaica, & neutiquam in aliqua Republiea oleranda. Vide Reiffenstuel *Tract. 8. Dist. 4. um. 40. & 41.*

PROPOSITIO XLIII.

56. *Annuum legatum pro anima relictum on durat plus, quam per decem annos.*

DECLARATIO.

Ratio damnationis dictæ propositionis est quia annuum illud legatum pingue E. G. & proportionatum stipendio potuit esse factum absqu restrictione ad certum tempus; ergo non debe annuum legatum indefinite factum illico restrin gi ad decennium. *Dices;* Juxta Sotum, & alio Doctores nulla anima ultra decennium detine tur in purgatorio: ergo nec præsumendum est quod fundator ultra decennium petierit persolv contenta in litteris fundationis. *Respond.* In primis antecedens gratis asseri, atque esse fa sum, & contra communem persuasionem fide lium, ac contrarium apud Dominicum Viva hi patere ex Historiis Ecclesiasticis, vi quarum plu res animæ longe ultra decennium in hoc ergastu lo sunt detentæ. Deinde dato etiam, quod e revelationibus in uno, alterove casu consta ret, animam fundatoris certo jam frui beatitu dine, adhuc hæredes tenerentur satisfacere le gato annuo perpetuo; quia ex Ecclesiæ com muni praxi censetur voluntas fundatoris, u suffragium illud, si non sibi, saltem aliis de fami lia proposit.

PROPOSITIO XLIV.

57. *Quoad forum conscientiæ reo correct ejusque contumacia cessante cessant censuræ.*

DECLA

DECLARATIO.

Non eſt quæſtio de foro externo, in quo etiam mortuus indiget abſolutione, ſi deceſſerit cum cenſura publica, etſi obierit verè contritus juxta *Capitulum, à nobis*, & *Cap. Sacris, de ſentent. Excommunicat.* Item *cap. Is, cui. eodem in 6.* Sermo itaque ſolummodo inſtituitur quoad forum conſcientiæ, in ordine ad quod nonnulli putarunt, reo correcto, & ceſſante contumacia eo ipſo ſtatim ceſſare cenſuras absque ulteriori abſolutione. Ratio eſſe potuit; quia cenſura ſe habet juxta communem inſtar medicinæ; curato autem infirmo non ampliùs Medicus applicat temporalem Medicinam; adeoque nec Judex Eccleſiaſticus ſpiritualem: nam ceſſante cauſa motiva ceſſat Effectus. Sed contra eſt, quòd cenſura non ſolùm ſit medicina verùm etiam pœna; unde etiam *pœna medicinalis* vocatur. Subſumitur, atqui pœna ſtat etiam in contrito; ergo pariter cenſura, niſi tollatur aliunde à poteſtatem habente. Vide Reiffenſtuel, *Tract. 13. Diſt. 1. num. 42.*

PROPOSITIO XLV.

59. *Libri prohibiti*, Donec expurgentur, *poſſunt retineri, uſque dum adhibita diligentia corrigantur.*

DECLARATIO.

Notandum ex Viva hîc, quod Libri Hære-

ticorum hæresin continentes, vel de Religione tractantes, in Bulla Cœnæ prohibeantur absolutè sub excommunicatione reservata; alii verò passim prohiberi soleant sub clausula: *Donec Corrigantur.* De his itaque ultimis aliqui Theologi docuerunt, retineri posse, donec opportunè eorum correctio aut expunctio fuerit indulta, cui tamen Doctrinæ repugnant Regulæ Indicis præscriptæ in Concilio Tridentino, in quibus absolutè prohibetur à Pontifice, ne quis apud se habeat, vel retineat Libros quovis titulo interdictos, & consequenter parendum est Pontifici mandanti, ut dicti Libri deferantur Inquisitori S. Officii, ubi id viget, ùt rectè observat Sabinus Bononiensis, dum scribit in dictas propositiones damnatas. Quid in Germania quoad libros prohibitos secundæ classis sentiendum? Vide Reiffenstuel, *Tract. 4. Dist. 4. n. 42.*

§. V.

60. *Damnatio Sexaginta quinque Propositionum per Decretum I. Innocentii XI. Videatur in principio Tomi primi.*

§. VI.

Declaratio prædictorum 65. Propositionum.

PROPOSITIO I.

61. *Non est illicitum in Sacramentis confe-*

ren-

rendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, niſi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc ſententia probabili tantum utendum non eſt in collatione Baptiſmi, Ordinis Sacerdotalis, aut Epiſcopalis.

DECLARATIO.

Doctrina, quæ in hac propoſitione damnata continetur primarium fundamentum ſuum deſumpſit ex illo Probabiliſtarum principio: *quicunque probabiliter operatur, prudenter operatur; quia operatur ex ratione gravi.* Ita rectè advertit Dominicus Viva hic *num. II.* Quare Theologi illius Doctrinæ (inter quos à Diana *Part. I. Tract. 13. Reſol. 2.* numerantur Lorca, Serra, Ledeſma &c.) taliter ſecum diſcurrebant: operatio directa per actum prudentiæ utique non eſt peccaminoſa, quoniam vitia non diriguntur per virtutes, inter quas numeratur prudentia; atqui collatio ſacramenti cum opinione probabili de valore ejusdem, eſt operatio directa per actum prudentiæ: nam qui probabiliter operatur, prudenter operatur, ergo. Sed contra eſt *primò*, quòd ex hoc diſcurſu ſequeretur, licere etiam in collatione Baptiſmi, & ſacramenti Ordinis ſequi ſententiam probabilem relicta tutiore; quod tamen nec ipſi hi Theologi aſſerere auſi fuerunt. Contra eſt *ſecundò*, quòd pariter ſequeretur, licitum fore in collatione Sacramentorum ſequi ſententiam mi-

minus tutam, non solùm quando ista est probabilior; verùm etiam, si simul est minus probabilis, uti consideranti patet. Igitur negatur suppositum, quod ubi agitur de valore alicujus Sacramenti, operatio directa per opinionem probabilem relicta tutiori sit operatio directa à virtute prudentiæ; etenim transmisso etiam, quod in materia honestatis, & ubi agitur præcisè de liciditate, seu licentia actionis, *prudenter operetur, quicunque probabiliter operatur*, id tamen falsum est in quæstionibus de valore Sacramentorum, in quibus ex una parte dictus valor non dependet ex determinatione collatoris, sed potius ex voluntate institutoris Sacramentorum, ex altera verò parte collator sequendo opinionem præcisè probabilem relicta tutiori exponit recipientem tale Sacramentum gravi periculo, ne frustretur gratia sanctificante, aliàs moraliter certo acquirenda, si collator secutus fuisset sententiam probabiliorem. Accedit, quòd etiam loquendo in materia honestatis axioma illud: *quicunque probabiliter operatur, prudenter operatur*, multis sit subjectum difficultatibus, explicationibus, & distinctionibus; ita, ut non pauci ex Theologis nolint in hoc fundare suum ultimum dictamen de formali honestate actus, uti advertit in libello quodam *Disquisitio Theologica* intitulato *Qu. 2. §. 3. num. 58. & seqq.* ac fusius per integrum tomum examinat Christophorus Rasler in sua *Norma recti.* Vid. Reiffenstuel, *Tract. 1. Dist. 3. num. 58. & seqq.*

62. Quæ

62. Quæres I. An in materia Valorem concernente collator Sacramentorum poſſit liberè, relicta tutiore, ſequi ſententiam probabilem, ſi eadem non ſolùm æque probabilis, ſed etiam probacilior appareat tutiore? E. G. controvertitur inter Theologos in Tractatu de Pœnitentia, utrum ad eſſentiam formulæ abſolutoriæ pertineant ſola illa Verba *abſolvo te*, vel etiam alia tria, *à peccatis tuis*? Ubi Scotiſtæ cùm pluribus RR. defendunt tanquam probabilius, ſola priora duo *abſolvo te* eſſentialiter requiri. Quæritur ergo, an in praxi Confeſſarius poſſit licitè ſequi hanc ſententiam probabiliorem, uti ſupponimus, vel utrum obligetur addere *à peccatis tuis*, ſequendo ſententiam tutiorem? Reſpond. Confeſſarium obligari in praxi ad ſententiam tutiorem addendo formulæ abſolutoriæ etiam illa verba: *à peccatis tuis*. Probatur *primò*; quia alias pœnitentem exponeret Confeſſarius probabili periculo, ne invalide reciperet hoc Sacramentum cum ingenti ſuo detrimento: eo ipſo enim, quòd ſententia requirens ad valorem etiam expreſſionem verborum *à peccatis tuis*, ſit probabilis, adeſt ratio gravis pro eadem, etſi minoris ponderis, & ſic pariter adeſt periculum grave proportionatum ponderi rationum. Probatur *ſecundò*, quia in propoſitione damnata indefinitè dicitur, in Sacramentis Collatorem non poſſe ſequi ſententiam probabilem relicta tutiore; atqui ſententia probabilior adhuc continetur ſub genere probabili, ſicut album ſub genere albi; ergo.

63. Quæ-

63. Quæres II. An ſaltem recipiens Sacramenta non poſſit in quæſtionibus, valorem concernentibus, eligere ſibi ſententiam æquè probabilem, vel etiam probabiliorem, minus tamen tutam, relicta tutiore, ſimul & adhuc verè probabili? Reſpond. Imprimis quoad Sacramentum *Baptiſmi*, *Ordinis Presbyteratus*, vel *Epiſcopalis &c.* omnino negativè: incurreret enim taliter recipiens grave periculum maximi damni tam ex parte ſui, quam aliorum; quia poſito, quòd a parte rei non eſſet validè baptizatus (uti adſunt graves id aſſerendi rationes, licèt minus probabiles) exinde conſectaneum foret, quòd invalidè quoque reciperet alia Sacramenta non ſine gravi irreverentia, item talis, vel etiam invalidè ordinatus in Presbyterum, quoque invalidè celebraret, & abſolveret, ſeque ipſum in grave periculum conjiceret, an validè à ſuis peccatis abſolvatur. Reſpond. *ſecundò* quoad Sacramenta vivorum augmentum gratiæ cauſantia, an recipiens ea poſſit ſibi eligere ſententiam probabilem minus tutam relicta tutiori, ſimulque verè adhuc probabili, majus eſt dubium, ac dependet ab alia quæſtione circa collatorem Sacramenti, utrum is ad tutiorem verè probabilem relicta probabiliori minus tuta obligetur præcisè ex charitate erga proximum &c. vel an etiam ex virtute Religionis erga Sacramenta, ne eadem periculo invaliditatis, & ſic irreverentiæ exponatur? *Si prius*, tunc eo ipſo recipiens, ſi ipſemet ſponte velit eligere probabiliorem minus tutam, videtur non graviter peccare

care; quia sponte cedit juri suo circa augmentum gratiæ, prout etiam certis temporibus potest licitè intermittere Communionem, etsi exinde gratia augeretur. Quòdsi verò collator Sacramentorum obligetur conficere, & aliis conferre Sacramenta ex virtute Religionis (puta ex reverentia erga ipsamet hæc Sacratissima Mysteria) patet, quod ex tunc neque recipiens se absque ulla necessitate exponere queat periculo invaliditatis, relinquendo in praxi sententiam tutiorem verè adhuc probabilem, & sequendo minus tutam Probabiliorem. Et hoc ultimum cum Soto, Valentia, & aliis tenet Suarez, *Tom. 3. in 3. part. Disp. 16. Sect. 2.* contra Pontium, Salas, Machado, Salonium &c. Quidquid tamen de hoc sit, illud mihi certum videtur, quod defendens recipientem, non obligari ad tutiorem &c. necdum incurrat damnationem hujus propositionis, utpote quæ de conferente, non de recipiente loquitur.

64. Quæres III. An in materia Valorem Sacramentorum concernente possint, tam conferens quàm recipiens sequi sententiam moraliter certam, sicque absolutè tutam, etsi contraria adhuc sit tutior? Exemplum ponamus denuo de Sacramento Pœnitentiæ, ubi inter Doctores movetur quæstio, utrum ad attritionem necessario requisitam debeat intervenire aliquis actus dilectionis DEI, ut summi Boni in se, vel non? Et licèt non pauci Theologi talem dilectionem exigant, nobis tamen citra ullam censuram hujus sententiæ in Supplemento Patris Reiffenstuel

Tract.

Tract. 24. Dist. 6. num. 47. sententia negativa post Concilium Tridentinum videbatur moraliter certa. Data ergo hac hypothesi, quæritur, utrum non obstante ista morali certitudine adhuc sit obligatio eliciendi cum attritione aliquem actum Dilectionis Dei super omnia, vel non? Respond. quamvis eliciens hunc actum dilectionis Dei haud dubiè magis meritoriè operetur non tamen datur obligatio eundem eliciendi. Ratio est quia concesso illo supposito (de quo latius in supplemento, & adhuc suo loco) sententia negans requiri hanc dilectionem, jam est satis tuta, utpote moraliter certa, sicque practicè excludens omnem formidinem, NB. fundatam in gravi ratione: ergo non datur obligatio sequendi adhuc tutiorem uti rectè cum Viva tenet Matthæuccius in cautela Confessarii *Lib. 2. cap. 1. num. 6.* & plane aliàs omnes deberent exire ex hoc mundo; quoniam tutius est, in aliqua Religione vivere, ubi viridis floret observantia, quàm in mundo; quippe in Religione juxta S. Bernardum: *Homo vivit purius, cadit rarius, surgit velocius, incedit cautius, irrigatur frequentius, securius quiescit, moritur fiducius, purgatur citius, præmiatur copiosius.*

PROPOSITIO II.

65. *Probabiliter existimo, Judicem posse judicare juxta opinionem etiam minus probabilem.*

DECLARATIO.

Quod in causis criminalibus, præsertim ca- italibus, debeat Judex favere Reo, etsi ipsi ationes allegatæ pro Reo quoad principia di- ecta appareant minus probabiles præ opposi- is, Doctores teste Viva hîc communiter ad- truunt cum Reiffenstuel *Tract. 1. Dist. 3. addit. ost num. 62.* Neque id intendit summus Pon- ifex in præsenti damnare, sed tantummodo lorum doctrinam improbat, qui admiserunt, tiam in causis civilibus posse Judicem pro suo eneplacito ferre sententiam secundum opinio- em suam minus probabilem, quando aliqua ubietas ex diversitate opinionum circa jus ex- ritur. Taliter quidem Salonius, Ledesma,)elrio, Lorca, ac alii plures apud Dianam *'art. 1. Tract. 13. Resol. 3. & Part. 11. Tract. 2. 'esolut. 60.* voluerunt ex ea ratione; quia Ju- ex in simili casu se determinans ad minus pro- abilem aphuc prudenter operatur; nam qui robabiliter agit, prudenter agit. *Sed falsum st*, quòd Judex in eo casu prudenter agat, eò uòd Jura in casu, quo nulla pars litigantium xistit in quieta possessione rei litigiosæ: ex- ressè eundem obligent, ut sententiam pronun- iet juxta opinionem, quæ omnibus conside- andis consideratis ipsi videtur probabilior, ta enim *L. ob carnem §. 3. ff. de testibus &c. i testes 4. Quæst. 2. & 3.* expresse habetur *con- rmabit Judex motum animi sui ex argumentis & testimoniis, quæ rei aptiora, & verò proxi- iora esse compererit.* Item cum moveretur

quæstio de ætate hominis, Legislator *L. 13. ff de probationibus* respondit: *Causa cognita veritatem excuti oportere, & ex eo potissimum annos computari, ex quo præcipuam fidem ea re constare NB. credibilius videtur. C. Capellanus de feriis.* juncta glossa eligitur sententia, quæ validiore, & meliore nititur ratione. Ex quo patet, quam merito propositio his Legibus ex diametro contraria fuerit damnata. Videatur Reiffenstuel *Tract. 1. Dist. 3. num. 61. & seqq.*

66. Dices: Si Judex videat, quod una pars litigantium afferat quidem pro se rationes probabiliores; altera verò præter rationes minus quidem, verè tamen adhuc probabiles, adducat in sui favorem Regulam possessoriam, licitè Judex pronuntiat in favorem possidentis, uti tenet Figuera apud Kugler in sua Drisi hîc: ergo licitè potest Judex sequi sententiam minus probabilem. Respondeo inprimis, Antecedens non esse omnino certum: Legitur quidem in Jure Reg. 95. in 6. *in pari casu potior est conditio possidentis;* nulla autem fit ibidem mentio, si alterius causa sit notabiliter melior, seu probabilior: admittamus tamen Antecedens supposito, quod allegans pro se regulam possessoriam habeat possessionem legitimam, certam, seu cum justo titulo. Negatur tamen consequentia, quod nimirum Judex statim pro libitu suo possit sequi sententiam minus probabilem, vel majoris claritatis causa distinguitur consequens: Potest Judex sequi sententiam minus probabilem, supposito, quòd alter al-

legans rationes ſpeculativas probabiles ſimul exiſtat in certa legitima poſſeſſione, conced. conſequentia. Si nullus litigantibus exiſtat in tali poſſeſſione, negatur conſequentia. Sive adhuc aliter: poteſt Judex ſequi ſententiam, quæ ſit minus probabilis attendendo præciſè ad principia directa, & ſpeculativa, conced. conſequentia, quæ ſit & maneat minus probabilis reſpiciendo pariter ad principia practica, & reflexa, negat. conſequent. Inſtantia dari poteſt in cauſis criminalibus, in quibus eodem modo diſcurritur. Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 1. *Diſt.* 3. *Addit. poſt num.* 26.

PROPOSITIO III.

67. *Generatim dum probabilitate ſive intrinſeca, ſive extrinſeca, quantumvis tenui, modo à probabilitatis finibus non exeatur, confiſi aliquid agimus, ſemper prudenter agimus.*

DECLARATIO.

Quænam dicatur tenuis probabilitas, fuſius explicat Reiffenſtuel *Tract.* 1. *Diſt.* 3. *num.* 45. & 46. Ego puto, inter terminos tenuis probabilitatis comprehendi quoque eam, quæ quidem aliquibus Auctoribus apparet gravis, pluribus autem non; ita ut neque per auctoritatem extrinſecam, neque per rationem intrinſecam intellectus meus aliquo modo alliciatur,

seu moveatur ad assensum, E. G. judicant aliqui Auctores apud la Croix *Lib. 6. part. 1. num. 260.* aquam rosaceam, & similes succos distillatos esse materiam validam Baptismi; communissima tamen Doctorum id negat, eò quòd hic humor per distillationem extractus non amplius existat vera aqua elementaris, sed potius succus rosaceus, in quem aqua naturalis affusa, seu attracta per nutritionem plantæ, fuerat conversa, sicut à pari vinum adustum per distillationem ex aliquo vino extractum non amplius est verum vinum, sicque nec materia consecrabilis: quia tamen aliqui Auctores defendunt, succum illum rosaceum extractum esse substantialiter adhuc aquam naturalem, licèt nonnullis qualitatibus permixtam, poterit illorum Theologorum sententia mihi apparere tenuiter probabilis. Vi autem hujus propositionis damnatæ non possumus sequi sententiam tenuiter probabilem, *generatim*, seu *regulariter*, loquendo: interim tamen in casu necessitatis etiam in collatione Sacramentorum id non censetur prohibitum, dummodo fiat sub conditione, qua posita valor Sacramenti periculo irreverentiæ ex una parte non exponitur; ex altera verò recipienti accrescere potest notabilis utilitas, nec aliunde aliquod (uti suppono) sequitur absurdum. Et hinc in defectu alterius aquæ apud infantem necdum baptizatum & morti proximum rectè (Charitate proxim id volente) adhibetur aqua rosacea, vel idem infans, si aliter fieri nequeat, in minima parte corporis, E. G. digiti baptizatur, cum conditio-

ditione tamen, *si valeat.* Inde miror, quod aliqui Confessarii in praxi sint adeo difficiles moribundum Catholicum sensibus destitutum conditionatè absolvere, cùm sententia talem Absolutionem admittens sit saltem tenuiter probabilis. Absque dubio censeretur prudenter agere ille, qui infantem necdum baptizatum conditionatè baptizaret, etsi tantum foret tenuiter probabile, quod adhuc vivat: cur igitur moribundus Catholicus non possit in allegato casu conditionatè absolvi? Vid. Reiffenstuel *Tract. 14. Dist. 7. num. 69. & seq.*

PROPOSITIO IV.

68. *Ab infidelitate excusabitur infidelis non credens, ductus opinione minus probabili.*

DECLARATIO.

Testibus Dominico Viva, & Augustino Matthæuccio Auctor hujus Thesis confixæ erat Joannes Sanctius in suis Selectis *Disp. 19. num. 7. & 9.* scribens, quòd sicut homo in aliis materiis, & præceptis excusatur à peccato, si sequatur opinionem minus probabilem, ita etiam in præcepto credendi veritates Fidei Catholicæ excusabitur infidelis à peccato infidelitatis ductus opinione minus probabili. *Sed contra est,* quod tractando de vera Religione agatur de summo puncto, à quo pendet æterna nostra

felicitas: nam deficiente Religione deficiunt vera Sacramenta, & consequenter etiam illa facilia remedia, quibus gratiam sanctificantem deperditam iterum recuperare, & recuperatam augere possumus. Si itaque in ipsis Sacramentis juxta jam dicta nequimus sequi sententiam minus probabilem, multò minùs in puncto veræ Religionis, ubi variæ quæstiones circa numerum, & valorem Sacramentorum solent intervenire. Agitur enim hîc de gravissimo præjudicio, V. G. an Pastores sint legitimè ordinati; an valide absolvant suos pœnitentes; an sola fides justificet; an in illa Religione habeatur, & oviculis præscribatur id, quod est necessarium necessitate medii ad Salutem &c. Quis igitur sibi persuadeat, in his maximi momenti quæstionibus, in quibus agitur de gravissimo præjudicio, & ubi veritas rei non dependet ex determinatione nostri intellectus posse quempiam sequi opinionem minus probabilem? Potius talis infidelis, seu Hæreticus, cui videtur sua Religio probabilius falsa, tenetur implorato Divino auxilio in puncto hoc maximi momenti sedulo ulteriorem indagare veritatem, quæ certo eidem patefiet, si in inquirendo non fuerit culpabiliter negligens. Imo (uti tenent duo Scholarum Principes Doctores Angelicus, & Subtilis) si quis infidelium in sylvis enutritus ea, quæ sibi lumine naturæ nota sunt rectè observet, Deus, qui non deficit in necessariis ad salutem, tali etiam Angelum, vel Missionarium Apostolicum mitteret, qui ipsum Mysteriis credendis imbueret, uti Petrum de-

sti-

tinavit ad Cornelium *Act. cap. 10.* Vide Reif-
fenstuel Tract. *4. num. 30. & 31.*

PROPOSITIONES V. VI. & VII.

69. V. *An peccet mortaliter, qui actum di-
lectionis Dei semel tantum in vita eliceret, condemnare non audemus.*

VI. *Probabile est, ne singulis quidem rigo-
re quinquenniis per se obligare præceptum Cha-
ritatis erga Deum.*

VII. *Tunc solum obligat, quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam, qua justificari possimus.*

DECLARATIO.

Has propositiones rejectas jam cernes ab Alexandro VII. unde mirum, quod adhuc Catholici Doctores inventi fuerint, qui easdem etiam post illam reprobationem manutenere præsumpserint. Ulteriorem explicationem vide supra §. 1. *num.* 2. ac apud Reiffenstuel *Tractat. 4. Distinct. 6. num. 9. & Additione sequenti.*

PROPOSITIONES VIII. & IX.

70. VIII. *Comedere, & bibere usque ad satietatem ob solam voluptatem non est peccatum, modo non obsit valetudini; quia licitè potest appetitus naturalis suis actibus frui.*

IX. *Opus conjugii ob solam voluptatem exercitum omni penitus caret culpa, ac defectu veniali.*

DECLARATIO.

Dictæ duæ propositiones apud Reiffenstuel *Tract. 1. Distinct. 2. Quæst. 5. præsertim addition post num. 36.* taliter explicantur, ut tamen nullatenus obsint Doctrinæ plurimorum Theologorum, actus indifferentes in individuo admittentium: nam utique omittere auditionem Missæ die, quo nullum adest præceptum audiendi, non erit peccatum; cùm talis omissio non sit contra præceptum, sed tantummodo contra consilium; sed neque eadem omissio Missæ erit bona, uti consideranti patet, consequenter est indifferens. Econtra verò quia delectabilitas illa, quæ intervenit in comestione & copula, per naturam ordinatur quasi medium ad conservationem individui, & speciei humanæ tanquam ad suum finem, deordinate agit, qui cibo vel copula utitur propter solam delectabilitatem, cùm hoc habeat pro fine actionis suæ, quòd potiùs deberet esse medium ejusdem: sicque saltem venialiter peccat. *Conjugalis concubitus generandi causa non habet culpam: concupiscentiæ verò satiandæ tantum venialem*, inquit Augustinus *Lib. de Bono conjugal cap. 6.* prout allegatur à Matthæuccio in Cautela Confessarii, quem vide *lib. 2, cap. 6. & 7.*

71. Quæ

71. Quæres incidentaliter, an, si non obstante damnatione hujus utriusque propositionis adhuc admitti possint alii actus indifferentes in individuo, an (inquam) tales actus debeant censeri ita indifferentes, ut etiam excludant omnem imperfectionem? Ante Responsionem nota, quod imperfectio, prout distinguitur ab omni peccato etiam veniali, definiatur, quod sit *actio; vel omissio repugnans consilio in re ad mores spectante.* H. N.

Respond. Actus indifferentes in individuo non necessario excludunt imperfectionem, quin cum ea stare possint. Probatur exemplis: sic enim conformiter jam dictis intermittere Missæ auditionem die non festo: item non sequi inspirationes Divinas ad opera de consilio tendentes, communiter censentur aliqua indifferentia, utpote omissiones rei nec præceptæ, nec prohibitæ, & tamen similes intermissiones reputantur passim imperfectiones (quid enim alias esset imperfectio?) ergo indifferentia aliqua non necessario imperfectionem, sed tantummodo rationem veri alicujus peccati excludit. Quare pro actibus indifferentibus posset adhuc formari sequens probatio; imperfectio est aliquid, quod nec est moraliter in individuo bonum, nec moraliter aliquod peccatum; utpote cùm non sit materia sufficiens pro Sacramentali absolutione; sed non potest sufficienter explicari talis imperfectio, nisi admittatur actus inter moraliter bonum, ac pecca-

minosum medius per quem intelligimus actum indifferentem: ergo,

PROPOSITIONES X. & XI.

72. X. *Non tenemur proximum diligere actu interno, & formali.*

XI. *Præcepto proximum diligendi satisfacere possumus solis actibus externis.*

DECLARATIO.

Inter omnium prima mandata DEUS nobis hæc duo Matth. cap. 22. v. 37. & 39. posuit: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua; & in tota mente tua, & diliges proximum tuum sicut te ipsum:* ergo sicut Deum tenemur diligere non solùm externè, verùm etiam internè, ita pariter proximum: nam proximus diligendus est propter DEUM. Item solemus nos ipsos diligere actibus non solùm externis; verùm etiam in mente nostra actibus internis; cur igitur non pariformiter proximum, cùm eundem diligere teneamur sicut nosmet ipsos; Vide Reiffenstuel *Tract. 4. Dist. 6. n. 12.*

PROPOSITIO XII.

73. *Vix in sæcularibus invenies, etiam in Regibus superfluum statui, & ita vix aliquis tenetur ad Eleemosynam, quando tenetur tantùm ex superfluo statui.*

DE-

DECLARATIO.

Scandalosa hæc sententia divitibus avaris latam aperit portam, quam pauperibus immisericorditer claudit. Quis enim non videt, exinde facile eludi posse omnium obligationem succurrendi pauperibus, quam tamen sacra Scriptura sæpius tam efficaciter inculcat? *Quod superest, date Eleemosynam*, inquit Christus Luc. cap. 11. & 1. Timoth. cap. 6. *Divitibus hujus sæculi præcipe, facile tribuere &c.* ac alibi sæpius. Ast avari, si vera foret propositio damnata, illico respondere possent nihil superflui sibi superesse, consequenter ad præceptum pauperibus etiam gravi necessitate pressis de superfluis statui erogandi se neutiquam fore obstrictos; cùm defacto in sæcularibus, etiam Regibus, vix inveniatur superfluum statui. En fructum pessimum ex mala arbore! O si cessaret nimius luxus in Christianis, quam multa superflua statui restarent applicanda pauperibus! Vide Reiffenstuel *Tract. 4. Dist. 0. n. 12. & Additione seuuenti.*

PROPOSITIONES XIII. XIV. & XV.

74. XIII. *Si cum debita moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita alicujus tristari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & desiderare, non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum.*

XIV. *Licitum est absoluto desiderio cupere mortem Patris; non quidem ut malum Patris, sed ut bonum cupientis; quia nimirum ei obventura est pinguis hæreditas.*

XV. *Licitum est filio gaudere de Patricidio parentis, à se inebrietate perpetrato, propter ingentes divitias, inde ex hæreditate consecutas.*

DECLARATIO.

Quòd non liceat generaliter ob qualecunque etiam leve emolumentum proprium gaudere de morte alterius, vel econtrario ob qualecunque damnum exiguum proprium de proximi vita tristari, clare eruitur ex tribus allegatis propositionibus damnatis. Et ratio hujus est: quia, uti rectè observat noster Sabinus Bononiensis hìc, similibus affectibus gaudii, vel tristitiæ deliberatè volitis nostrum emolumentum temporale in affectu præfertur vitæ proximi, quæ tamen est Ordinis longè altioris, quàm bona temporalia: consequenter sic præponendo bona temporalia vitæ alterius, notabiliter læderetur Ordo Charitatis erga proximum. Confirmatur, juxa Mandatum Christi *Matth. cap.* 22. tenemur proximum diligere sicut nosmet ipsos: atqui nemo prudenter bonum inferioris Ordinis per malum superioris Ordinis sibi obtinendum exoptat, E. G. divitias per mortem propriam; quid enim sibi mortuo prodessent divi-

livitiæ? ergo. His tamen non obſtantibus nultos apud Moraliſtas reperies caſus, in quibus ſimilis lætitia de bono proprio, vel triſtitia le bono alterius pronuntiatur licita. Quæſtio gitur remanet, ex qua Regula dignoſci queat; icitum eſſe, de incommodo, ac damno alterius b commodum, & emolumentum proprium exnde oriturum gaudere, vel è contrario triſtai de bono, & commodo alterius ob malum ſibi propterea graviter timendum?

75. Ante reſolutionem Notandum I. quòd *liud* ſit gaudere de incommodo, malo, ac damno alterius (V. G. de morte immatura Parentis) quatenus id alteri damnoſum eſt, ita, ut pſum damnum alteri obveniens ſit motivum gaudendi; & *aliud* gaudere de malo &c. alterius, quatenus [illegible] hoc ipſimetipſi obvenit aliquod emolumentum. Primum gaudium juxta omnes abſolutè non eſt licitum, quia foret odium inimicitiæ, ſeu abominationis perſonæ, iti rectè advertit Reiffenſtuel *Tract. 4. Diſt. 7. num. 7.* Dubium igitur ſolummodo reſtat quoad ſecundum, quando bonum, ac emolumentum exinde obveniens eſt motivum gaudendi; ubi Notandum II. quod emolumentum obveniens tanquam motivum gaudendi (puta in præſenti hæreditas paterna) poſſit *inprimis* ita nfluere *qua bonum reduplicativè*, ut tamen de medio acquirendi illud (puta in præſenti de immatura morte parentis) prorſus præſcindatur. *Secundò* taliter, ut per iſtud gaudium, ac complacentiam pariter ipſa E. G. mors immatura pa-

parentis immediatè attingatur, non quidem tanquam finis ac motivum, sed tanquam medium acquirendi. Sic etiam in alio exemplo discurrendo de voluntate efficaci, si volo sumere medicinam, ut acquiram sanitatem, hac voluntate immediatè, ac directè attingo non solùm sanitatem, sed etiam medicinam, sanitatem quidem tanquam motivum, ac finem; medicinam verò tanquam medium acquirendi hunc finem. Porro præcedens gaudium præcisivum à damno alterius in similibus non videtur illicitum, sicque nec comprehensum sub propositione damnata; cùm depuret suum gaudium totaliter à malo alterius, uti cum Cardena hìc *num. 4.* Kugler in dictas propositiones docet, atque inservit ad multos tollendos scrupulos, ac solvendos casus, præsertim in Primogenituris, Majoratibus, & Canonicatibus certum numerum Capitularium habentibus; ubi Secundo Geniti Familiæ, & Domicellares exspectare debent, usque dum per mortem locus aliquis vacet. De altero vero gaudio, quando malum proximi directè etiam attingitur tanquam medium, adhuc remanet dubium, ad quod.

76. Respond. Ad dignoscendam liceitatem similium actuum debet quasi ponderatio ab intellectu per libram Charitatis instrui inter commodum, seu emolumentum ex una, & damnum ex altera parte. Si emolumentum proprium sit præponderans damno alterius, licèt gaudere etiam immediatè de damno tanquam de medio, per quod bonum acquiritur, dummodò

citra

citra peccatum alteri hoc damnum acciderit: quoniam de ipſo peccato nunquam licèt formaliter gaudere. Item, ſi incommodum, ac damnum proprium eventurum ſit valde grave, quaſi præponderans emolumento alterius, licitum erit tibi de bono alterius triſtari. Econtra verò ſi malum alterius multum præponderet bono proprio, non licebit tibi de damno alterius lætari: ſicut neque licitum erit triſtari de adepto alterius emolumento, ſi tibi exinde tantummodo exiguum comparativè incommodum oriatur. Ratio utriusque partis eſt; quia inſtituendo ad invicem in libra Charitatis ponderationem inter bonum, & malum, prior modus gaudendi, & contriſtandi non videtur invertere ordinem dilectionis inter objecta, bene verò poſterior, uti rectè cum aliis notat Dominicus Viva *Part. I. Trutinæ Theologicæ propoſitione 13. Innocentii XI.*

77. Exemplificatur pro majori claritate in ſequentibus Caſibus. Sic I. Filia à Patre, vel Uxor à Fratre ſui maiti multum ſolicitata ad peccatum Carnis poteſt gaudere de immatura morte Parentis, vel Fratris Mariti ſui propter conſervationem ſalutis ſpiritualis propriæ animæ: nam ſalus animæ eſt præponderans ſaluti corporis. II. Licitum eſt triſtari, ſi homicidæ, aliique malefactores paſſim tolerentur impune in non leve detrimentum Reípublicæ; nam bonum Reipublicæ moraliter eſt præponderans vitæ privatæ malefactorum. Econtra III. Eſt prohibitum matri gaudere de morte

ſuæ

suæ Filiæ, eò quòd à marito eadem subinde fuerit acerbioribus aliquo modo verbis increpata, & exinde apud Matrem querula, à qua Molestia Mater nunc est libera: nam modicæ hujus molestiæ liberatio non est bonum præponderans malo mortis filiæ. Aliter foret sentiendum, si præcedentes ærumnæ suæ filiæ fuissent valde graves, & sic vita valde amara; etenim moraliter discurrendo *melior est mors, quàm vita amara*: Ecclesiast. cap. 30. v. 17. IV. Pariter illicitum est de Victoria à Catholicis contra hæreticos reportata tristari ex eo, quia unus ex occisis hisce hæreticis erat tuus consanguineus, solitus singulis annis quasdam tibi conferre gratias, nunc per mortem ejus sublatas; nam bonum Reipublicæ Catholicæ est præponderans tuo damno privato, quod ex morte occisi nunc suffers.

78. Quæres: an, ubi permissum est de incommodo alterius ob emolumentum proprium ex postfacto gaudere, pariter ex hoc fine liceat antecedenter alteri hoc incommodum optare, seu inefficaciter desiderare? Ante Responsionem nota, quòd desiderium inefficax non sit voluntas absoluta, quæ taliter vult objectum, ut simul inquirat media obtinendi illud: hoc enim non foret licitum. Quare desiderium inefficax est tantummodo voluntas conditionata, quæ exoptat, ut, si malum præponderans aliter tolli, vel bonum præponderans aliter acquiri haud posset, id fieret (absque tamen tua cooperatione) mor-

t

e illius, qui hoc malum causat. H. N. Respon-
et Vasquez apud dictum Dominicum Viva,
d fore licitum; nam hoc desiderium inefficax
n effectu non aliter influit, quam gaudendo de
lo objecto, uti apud eumdem advertit D. Tho-
nas. Sic Filia à Patre blanditiis allecta sæpius
d peccatum carnis, etsi nequeat Patrem oc-
idere, potest tamen ejusdem mortem natura-
em inefficaciter desiderare. Insuper mem-
rum Reipublicæ potest optare, ut malefacto-
es Reipublicæ noxii è medio tollantur. Item,
uando quis ducit vitam valde amaram, etsi
equeat se vita privare per varia media, po-
est tamen sibi mortem optare, prout taliter
Elias 3. Reg. cap. 19. *Petiit animæ suæ, ut mo-
eretur* ad evadendas Jezabelis insidias. Simile
etitum ad Dominum legitur à Moyse factum
Num. cap. 11.

PROPOSITIONES XVI. & XVII.

79. *XVI. Fides non censetur cadere sub præ-
eptum speciale, & secundum se.*

*XVII. Satis est, actum fidei semel in vita eli-
ere.*

DECLARATIO.

De utraque hac propositione satis dictum
am fuit in expositione primæ inter Theses con-
ixas ab Alexandro VII. quorsum Lectorem re-
nittimus, vel ad Reiffenstuel, *Tract. 4. Dist. 2.*
. 13. & 28.

PROPOSITIO XVIII.

80. *Si à Potestate publica quis interrogetur fidem ingenue confiteri, ut DEO, & fidei glorio sum consulo, tacere, ut peccaminosum per se no damno.*

DECLARATIO.

Quia Potestas publica sæcularis est ordina ta tantum ad bonum politicum, non autem a bonum spirituale, sicque jus interrogandi no habere videtur nisi in ordine ad bonum poli ticum, exinde intulerunt nonnulli, non ess peccaminosum ad ejusdem interrogationem cir ca fidem, maxime si interrogans fuerit Tyran nus, tacere, vel cum aliqua æquivocation eludere, sicuti fieri potest in aliis casibus, quan do Reum illegitimus Judex interrogat. *Se contra est*, quod dicta obligatio candide respon dendi non tam descendat ex Jure, quod habe similis Potestas publica interrogans, quam e mandato Divino affirmativo. *Qui me erubueri & meos sermones* (inquit Christus Luc. cap. 9 v. 26.) *hunc Filius hominis erubescet, cum ven rit in Majestate sua, &c.* In quæ verba noste Lyranus taliter glossat: *Non solum credere e necessarium ad Salutem, sed etiam confiteri or secundum quod dicitur Rom. 10. v. 10. Corde eni creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad S luten*

tem. Hæc autem confeſſio pertinet ad præce-tum affirmativum &c. Videantur Dominicus Viva hic, & Reiffenſtuel, *Tract. 4. Diſt. 2. um. 45.*

PROPOSITIO XIX.

81. *Voluntas non poteſt efficere, ut aſſenſus fi-i in ſe ipſo ſit magis firmus, quam mereatur pon-is rationum ad aſſenſum impellentium.*

DECLARATIO.

Etſi in iſto Syllogiſmo: *Quidquid DEUS re-lavit, eſt infallibiliter verum; ſed DEUS reve-vit, ſe eſſe Unum in eſſentia, & Trinum in Per-nis, ergo id eſt infallibiliter verum*: Etſi (in-iam) in iſto Syllogiſmo Major ſit ſumma cer-udine vera, cum DEUS nec fallere, nec lli poſſit; minor tamen, *quod DEUS ſit loco-s, ſeu id revelaverit*, nobis non conſtat imme-ate, ſed tantum mediate ex motivis credibi-atis, quæ ſunt rationes extrinſecæ prævie os impellentes ad affirmandum, quod DEUS locutus; unde quia motiva illa extrinſeca pellentia ad aſſenſum fidei eliciendum, nos ntum moraliter certos reddunt de locutione EI; exinde nonnulli intulerunt, voluntatem r piam affectionem non poſſe efficere, ut aſ-nſus fidei ab his motivis præviis aliquo modo pendens ſit in ſe ipſo magis firmus, quam ereatur pondus rationum, ſeu motivorum

credibilitatis ad affenfum fidei impellentium. *Sed contra eft*, quia ex hoc fequeretur, quod tantum moraliter certum fit, DEum effe unum in effentia, & trinum in perfonis, ficque certius foret, quod *Petrus fit animal rationale* quam quod *detur Trinitas Perfonarum;* cum prima Propofitio evidenter, ac Phyfice &c. fi certa; altera vero tantum in eorum principii foret certa moraliter, utpote dependens à mo tivis credibilitatis, quæ nos tantum moralite certificant, quod DEUS ita fuerit locutus & fic fimpliciter loquendo adhuc poffet ta propofitioni fubeffe falfum, quam fequela nullus Catholicorum aufus eft admittere; cu actui fupernaturali nequeat fubeffe falfun Unde in articulis fidei, qui non clare fed ol fcure proponuntur, poteft voluntas media te pia aliqua affectione intellectui in obfequiu fidei imperare, ut fe captivet, & firmius a hæreat, quam mereatur pondus rationum e trinfece impellentium; maxime cum propt hæc ipfa motiva non habet ullam rationem gr vem prudenter dubitandi, utrum DEUS fuerit locutus, feu revelaverit, vel non? I de talis debet effe paratus potius vitam, qua fidem fupernaturalem de tali myfterio E. G. S Trinitatis perdere, exclamando cum Sanc Auguftino Lib. 7. confeff. cap. 10. *Facilius d bitarem me vivere, quam vera non effe, quæ divi in corde.* Vid. Reiffenftuel *Tract. 4. D 3. num. 55. & feqq.*

PR(

PROPOSITIO XX. & XXI.

82. XX. *Poteſt quis prudenter repudiare aſ-
nſum, quem habebat ſupernaturalem.*
*XXI. Aſſenſus fidei ſupernaturalis, & utilis ad
ılutem ſtat cum notitia ſolum probabili revelatio-
is; imo cum formidine, qua quis formidet, ne
on ſit locutus Deus.*

DECLARATIO.

Si aſſenſus fidei ſupernaturalis cum notitia
ılum probabili revelationis, & cum formidine
ındata in gravi ratione de oppoſito ſtare poſ-
t, confectaneum quoque foret, talem aſſen-
ım poſſe prudenter repudiari. Falſum autem
ſt antecedens; nam aſſenſus fidei concurren-
e ſimul habitu fidei infuſo, aut gratia actuali di-
ina elicitus, eſt actus ſupernaturalis, *cui non
oteſt ſubeſſe falſum*, uti inquit Concilium Tri-
ent. *ſeſſ. 6. de Juſtificat. cap. 9.* Itaque quando
licitur fides actualis ſupernaturalis circa ali-
uem articulum fidei, V.G. de SS. Trinitate,
liter ſe res habet: *In primis* propoſitis moti-
is moraliter evidentibus excitatur intellectus
er gratiam divinam ad formandum judicium
redibilitatis, quo affirmatur, eſſe evidenter
redibile, Deum, qui nec fallere poteſt, nec falli
evelaſſe tale myſterium. Deinde *ſecundo* Vo-
ıntas ſupernaturali lumine accenſa per piam
ffectionem in obſequium fidei imperat intelle-
tui, ut huic Myſterio per aſſenſum fidei firmiſ-

ſime adhæreat, actualiter credendo, E. G. Trinitatem perſonarum ex eo motivo; quia Deus, qui revelavit, eſt ſumme verax in dicendo. Et demum *tertio* intellectus concurrente ſimul habitu fidei infuſo, vel alia ſaltem ſupernaturali gratia talem in ſubſtantia, vel ſaltem quoad modum ſupernaturalem aſſenſum fidei præſtat E. G. circa altefatum Myſterium SS. Trinitatis paratus potius principia naturaliter evidentia quam tale Sacratiſſimum Myſterium negare, & potius vitam, quam talem articulum deſerere. Debet autem hic bene attendi, ne iſti duo actus intellectus, *primus*, quo judico evidenter eſſe credibile DEUM revelaſſe, quod ſit Trinus in perſonis, & *alter*, quo propter ſummam Ejusdem veracitatem actualiter affirmo, quod ſit Trinus in perſonis, ad invicem confundantur: nam prior pertinet ad judicium credibilitatis; poſterior vero ad actus fidei ſupernaturalis.

83. Dices: Saltem fides adhuc imperfecta poteſt ſtare cum dubio, vel formidine gravi; ergo dicta in duabus propoſitionibus adhuc ſubſiſtunt ſaltem quoad fidem imperfectam. Anteced. probatur *in primis*, quia ipſemet Chriſtus Matth. cap. 14. v. 31. taliter allocutus eſt Petrum: *Modicæ fidei, quare dubitaſti?* En! fidem ſaltem modicam ſtantem cum dubio. *Secundo* Pater energumeni Marc. cap. 9. v. 23. dum JESUS eum excitavit ad fidem, exclamavit: *Credo Domine: adjuva NB. incredulitatem meam;* quam fidem S. Chryſoſtomus in illum

textum

textum vocat introductivam, ac incipientem. *Tertio* fides rusticorum, simplicium, vel puerorum nititur dicto unius Parochi, vel Ludimagistri, quod utrique non est motivum convincens, & moraliter certificans Deum sic fuisse locutum: Responderi posset quoad omnia ista tria puncta in compendio distinguendo antecedens: fides imperfecta naturalis, & humana stare potest cum tali dubio, & formidine, Conced. supernaturalis Divina, Neg. Respondetur tamen adhuc aliter absolute negando antecedens; vocatur autem fides Petri, & Patris energumeni (supposito etiam, quod fuerit supernaturalis) adhuc imperfecta, incipiens, & introductoria, non quod actualis gravis formido, & incredulitas simul steterit cum fide, sed quia dicta fides nondum fuit ita radicata, quin facile iterum amitteretur succedente dubio, vel incredulitate. Paucis, fides Petri fuit modica, quia dubitavit, non componendo fidem cum dubitatione, sed amittendo illam per dubitationem. Quantum ad dictum unius Ludimagistri vel Parochi, etsi non sit motivum moraliter certificans absolute; est tamen relative, nimirum in ordine ad pueros, & simplices nullatenus dubitantes, quin ea, quæ sibi proponuntur, contineant veram doctrinam Ecclesiæ. Quod si graviter de hoc formidarent, & nihilominus crederent, hæc illorum fides non esset supernaturalis, & divina, sed mere humana, tenerenturque magis adhuc apud sapientiores indagare veritatem, vel in eorum absentia defectum DEUS supplebit collustra-

tione divini Luminis. Vide Dominicum Viva hic.

PROPOSITIO XXII.

84. *Non nisi fides unius DEI necessaria videtur necessitate medii, non autem explicita Remuneratoris.*

DECLARATIO.

Divus Paulus ad Hebræos *cap. 11. v. 6.* dum ad justificationem requirit fidem tanquam necessariam, æqualiter loquitur de DEO in se ipso, ac de DEO tanquam Remuneratore: ergo, si requiritur necessario necessitate medii fides explicita DEI unius, etiam requiretur eodem modo fides explicita Remuneratoris. Unde practice prudentissime agunt illi Parochi, Missionarii, ac alii, qui postquam ex pueris vel simplicibus ad præviam interrogationem de Deo tulerunt responsum, *quod unus sit DEUS & tres Personæ*, illico alterum subjungunt interrogatorium: *Quorsum deveniant, si mali sint, seu DEUM graviter offendant*, & quorsum, *si boni, & legem observent?* ubi bene instructi respondebunt: *Si bonus sum, veniam in cœlum, si malus, in infernum*: exinde ergo similes jam agnoscunt DEUM etiam ut remuneratorem, & quidem in ordine ad Munera, & dona supernaturalia, sicque habent ea, quæ juxta DD. Catholicos defacto sunt certo

nece

necessaria necessitate medii. Vide Reiffenstuel *Tract. 4. Dist. 2. n. 16. & seqq.*

PROPOSITIO XXIII.

85. *Fides late dicta ex testimonio creaturarum similive motivo ad justificationem sufficit.*

DECLARATIO.

Fides, quæ defacto, ac in moderna Providentia disponit ad justificationem, debet inniti revelationi DEI, in dicendo summe veracis, uti nobis innotescit ex Concilio Trident. Sess. 6. de justificat. cap. 6. sequentibus Verbis: *Disponuntur autem ad ipsam justitiam, dum excitati divina gratia, & adjuti, fidem ex auditu concipientes libere moventur in DEUM, NB. credentes vera esse, quæ divinitus revelata, & promissa sunt*; adeoque fides late dicta non est sufficiens dispositio ad justificationem, utpote quæ non innititur testimonio ipsius DEI revelantis, sed creaturarum, similive motivo. Et hinc etiam rusticus E. G. circa mysterium Sanctissimæ Trinitatis non habet pro motivo formali actus fidei ipsum testimonium Parochi, sed potius auctoritatem DEI revelantis summe veri; quamvis per judicium credibilitatis affirmet, DEUM sic revelasse, eo quod Parochus id attestetur, de cujus fidelitate non dubitat. Vide Reiffenstuel *Tract. 4. Dist. 2. n. 20. & 21.*

PROPOSITIO XXIV.

86. *Vocare DEUM in teſtem mendacii levis, non eſt tanta irreverentia, propter quam velit, aut poſſit damnare hominem.*

DECLARATIO.

Ex eo, quod multi doctores apud Reiffenſtuel *Tract. 6. Diſt. 2. num. 32.* videndi, contra Leſſium, Medinam, & Valentiam &c. probabiliſſime teneant, in juramento promiſſorio admittendam eſſe parvitatem materiæ à gravi peccato excuſantem, nonnulli intulerunt, idem eſſe ſentiendum in juramento aſſertorio, ſi DEUS vocetur in teſtem mendacii levis. Aſt contra eſt, quod in violato juramento aſſertorio gravitas perjurii non deſumatur ex re, circa quam juratur, ſicuti fit in juramento promiſſorio, ſed potius eruatur ex illa irreverentia, quæ irrogatur primæ Veritati, adducendo eamdem in teſtem alicujus falſi, quæ malitia, & gravis irreverentia ſemper habetur, quantumcunque levis ſit res, circa quam Deus falſo adducitur in teſtem: Sic à pari gravitas peccati Simoniæ non deſumitur ex gravitate materiæ temporalis pro rei ſpiritualis contemptu, qui cenſetur ſemper, imo magis intervenire, dum temporale etiam leviſſimum datur pro re ipſa ſpirituali, quaſi nimirum pretium temporale rem ſpiritualem in æſtimatione adæquare poſſet &c. Videatur Reiffenſtuel *Tract. 6. Diſt.*

Dist. 2. n. 29. & n. 31. & 32. Item *in additionibus post n. 40.*

PROPOSITIONES XXV. XXVI. XXVII. & XXVIII.

87. *XXV. Cum causa licitum est jurare sine animo jurandi, sive res sit levis, sive gravis.*

XXVI. Si quis vel solus, vel coram aliis sive interrogatus, sive propria sponte, sive recreationis causa, sive quocumque alio fine juret, se non fecisse aliquid, quod revera fecit, intelligendo intra se aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum, revera non mentitur, nec est perjurus.

XXVII. Causa justa utendi his amphibologiis est, quoties id necessarium, aut utile est ad Salutem corporis, honores, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita, ut veritatis occultatio censeatur tunc expediens, & studiosa.

XXVIII. Qui mediante commendatione, vel munere ad Magistratum, vel officium publicum promotus est, poterit cum restrictione mentali præstare juramentum, quod de mandato Regis à similibus solet exigi, non habito respectu ad intentionem exigentis, quia non tenetur fateri crimen occultum.

DECLARATIO.

Propositiones istæ damnatæ fundantur potissime in restrictione pure mentali, quam ex causa

cauſa gravi plusquam quinquaginta Auctores apud Lumbier, *Tom. 3. Sum. num. 1825.* teſte Patre Joanne Kugler *in ſua Criſi Theologica* hìc pronuntiarunt eſſe licitam. *Sed contra eſt*, quod talis utens reſtrictione pure mentali aliud exterius ſentiat, ſicque mentiatur; quoniam mentiri eſt contra mentem ire: atqui mendacium ex communi Theologorum eſt intrinſece malum, repugnans Societati humanæ, ſicque nunquam licitum, *ne pro vita quidem defendenda*, ut inquit Pontifex, cap. *Super eo, de uſuris*: ergo. Aliter ſubinde diſcurrendum venit in reſtrictione non pure mentali, de qua vide fuſius Reiffenſtuel *Tract. 6. Diſt. 2. num. 38. 39. & 40. cum ſequentibus quinque additionibus.* Poteris etiam occurrente circa hanc materiam aliquo caſu notabiliori inquirere apud Dominicum Viva hic, dum ſcribit in propoſitionem XXVIII. & num. III. in nonnullis contradicit opinioni Patris Cardenas, & Lumbier.

PROPOSITIO XXIX.

88. *Urgens metus gravis eſt cauſa juſta Sacramentorum adminiſtrationem ſimulandi.*

DECLARATIO.

Ratio hujus damnationis eſt, quia ſimulare Sacramentorum adminiſtrationem ponendo externe omnes partes Sacramenti; interne autem

autem nullam habere intentionem administrandi Sacramentum, idem eſt, ac mentiri; non enim refert, utrum quis mentiatur verbo, vel facto, prout notat Divus Thomas. 22. *Quæſt. III. Art. I.* atqui ob metum gravem mentiri non licet, ne quidem pro defendenda vita. *cap. ſuper eo, de Uſur.* ergo nec licebit ſimulare ex metu gravi Sacramentorum adminiſtrationem. *Confirmatur*: Non licet ob metum gravem ſacrilege adminiſtrare Sacramentum; cum non liceat ob metum gravem peccare: ergo non licebit ob metum gravem ficte, ſeu ſimulate adminiſtrare Sacramentum; quoniam majus peccatum eſt ſimulate adminiſtrare Sacramentum, quam ſacrilege; juxta *cap. 7. de celebratione Miſſarum, juncto Summario*, hinc non licet formulam abſolutoriam: *Ego te abſolvo à peccatis tuis*, proferre ſuper aliquem ſcienter incapacem Sacramentalis abſolutionis. Itaque quando abſolute negando abſolutionem foret periculum, ne Confeſſarius Sigillum Confeſſionis exinde frangat, deberet ſub formatione crucis alia oratio E. G. *Miſereatur &c.* tacite proferri, aut ſub obſcuro dici: *Ego te neutiquam abſolvo à peccatis tuis*, ita ud adverbium *neutiquam* non perciperetur ab adſtantibus, uti advertit Kugler in cit. propoſit. Videatur fuſius Cardenas, & Dominicus Viva, quando ſcribunt in dictam propoſitionem.

PROPO-

PROPOSITIONES XXX. XXXI. XXXII. & XXXIII.

89. XXX. *Fas est viro honorato occidere invasorem, qui nititur calumniam inferre, si aliter hæc ignominia vitari nequit; idem quoque dicendum, si quis impingat alapam, vel fuste percutiat, & post impactam alapam, vel ictum fustis fugiat.*

XXXI. *Regulariter occidere possum furem pro conservatione unius aurei.*

XXXII. *Non solum licitum est defendere defensione occisiva, quæ actu possidemus, sed etiam ad quæ jus inchoatum habemus, & quæ nos possessuros speramus.*

XXXIII. *Licitum est tam hæredi, quam Legatario contra injuste impedientem, ne vel hæreditas adeatur, vel legata solvantur, se taliter defendere, sicuti & jus habenti in Cathedram, & præbendam contra eorum possessionem injuste impedientem.*

DECLARATIO.

Quoniam omnes istæ actiones excedunt moderamen inculpatæ tutelæ, ideo merito prohibentur, prout etiam jam ante Innocentium XI. similem propositionem ordine 17. damnavit Alexander VII. Reiffenstuel, *Tract. 9. Dist. 3. Quæst. 2. per totum, junctis simul Additionibus.*

PROPOSITIO XXXIV.

90. *Licet procurare abortum ante animationem fœtus, ne puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur.*

DECLARATIO.

Nunquam licet ponere talem actionem quæ directe esset ordinata ad procurandum abortum fœtus animati, quia nunquam licet privatis directe occidere, nisi per modum inculpatæ tutelæ; unde etiam si talis puellæ gravidæ, abortum procurantis, motivum sumendi medicinam ex se ordinatam ad abortum promovendum neutiquam foret ipsa occisio prolis, sed potius conservatio vitæ, vel famæ propriæ, aut etiam totius familiæ; hoc tamen non obstante neutiquam liceret sumere medicinam ex se immediate ordinatam ad procurandum abortum; quamvis enim in tali casu puella non intenderet occisionem prolis tanquam finem, ac motivum, eamdem tamen vellet directe tanquam medium, quo conservatur sua vita, aut fama propria, vel familiæ &c. Sicuti enim medicina talis ex natura sua ordinatur ad procurandum abortum, ita procuratio abortus ordinaretur ad conservandam vitam, vel famam, sicque utrumque assumeretur directe, non quidem quasi finis, sed tanquam medium, quod homini privato extra moderamen inculpatæ tutelæ nunquam licet, Exempli gratia, si Tyrannus tibi minaretur,

tur, quod velit te simul cum fratre tuo interficere, nisi tu fratrem proprium, vel alium tibi Charum occidas, exinde tibi permissum non est occidere fratrem tuum, ex fine, ut tuam exinde conserves vitam. Plura, & quidem utilissima de abortu videre poteris apud Sporer *Part. 4. Theologiæ Sacramentalis integro cap. 4.* His igitur suppositis quæstio remanet, an idem sit sentiendum, si fœtus necdum fuerit animatus; ubi Bordonus, Zambellus, Torreblanca, & alii apud Dianam, *part. 6 Tract. 8. Resol. 37.* putarunt, in simili casu procurationem abortus ob tam gravem causam, præsertim ad evitandam mortem licere, cum exinde fœtus nec vita temporali, nec æterna, utpote necdum informatus anima rationali, privaretur, prout tamen utrumque contingeret, si fœtus jam esset animatus, ac nondum baptizatus.

91. Sed *contra est primo:* non licet procurare pollutionem directe ad declinandum periculum mortis, uti apud Catholicos est in confesso; ergo neque licebit procurare directe abortum ad declinandum periculum mortis; & multo minus ad evitandam infamiam. Consequentia probatur: ideo præcipue non licet procurare pollutionem; quia semen ex sua natura est ordinatum ad propagationem speciei naturæ humanæ: sed fœtus inanimatus adhuc proximius à natura est ad eundem finem ordinatus, quoniam ex semine primum fit embrio &c. ergo. *Contra secundo:* quia in Jure Canonico

iico tam qui fœtui viventi adimit vitam, quam qui fœtum necdum animatum à vita impedit, censetur reus homicidii: ergo si non licet per medicinam directe expulsivam procurare abortum fœtus animati, neque licebit quoad fœtum inanimatum. Anteced. probatur ex *cap. si aliquis de Homicidio* ibi: *Si aliquis causa explendæ libidinis &c. mulieri ad potandum dederit, ut non possit generare, aut concipere, vel nasci soboles, de homicidio tenetur.*

92. Dices: Potest summi pharmacum directe expulsivum fœtus necdum animati, atque procurativum abortus, si matri alias periculum intrinsecum mortis per ipsum talem fœtum imminat, nisi expellatur: ergo etiam ob paritatem rationis similiter erit dicendum, si imminet periculum extrinsecum mortis infligendæ ab alio, nisi idem contingat. Antecedens est doctrina communissima teste Sanchez, *Lib. 9. de Matrim. Disp. 20. num. 10.* quam sententiam pariter defendit Dominicus Viva hic, supposito, quod fœtus adhuc sit inanimis: secus si foret animatus; quia tunc prolem privaret altiori bono, quam est vita temporalis, nimirum vita pariter spirituali, ac æterna ob defectum baptismi. Respond. transmisso antecedenti negando consequentiam, & paritatem. Disparitas est, quia stante periculo vitæ alias per ipsum fœtum inanimatum adimendæ, talis fœtus habet se per modum aggressoris vitæ; potest autem injustus aggressor vitæ per modum moderaminis inculpatæ tutelæ etiam vivus, & alias ratio-

ne privatus (multo magis nondum habens animam rationalem) occidi, si aliter periculum hoc grave declinari nequeat, præsertim si occidendus in bonis altioris ordinis, quam sit ipsa vita temporalis, exinde damnum non incurrat, prout certo non incurrit fœtus, adhuc inanimatus, utpote necdum habens vitam spiritualem. Econtra vero, quando alicui periculum deperdendæ vitæ non per ipsum fœtum, sed ab alio aliquo extrinseco imminet, talis fœtus non censetur aggressor vitæ alterius; unde procurans ejusdem abortum excedit limites justæ defensionis per modum moderaminis inculpatæ tutelæ. Dixi notanter: *Transmisso antecedenti*; etenim nec illud adeo evidens apparet, ut non inveniantur nonnulli cum Navarro contrarii. Hoc certum omnino est, quod etiam stante periculo illo intrinseco illud extremum remedium licite applicari nequeat, si supersint alia, quibus periclitanti Matri succurri queat, puta per incisionem venæ, vel per medicinas non directe ad expulsionem fœtus ordinatas &c. quamvis per eas subinde per accidens abortus contingat.

PROPOSITIO XXXV.

93. *Videtur probabile, omnem fœtum, quamdiu in utero est, carere anima rationali, & tunc primum incipere eamdem habere, cum paritur; ac consequenter dicendum erit, in nullo abortu homicidium committi.*

DECLA-

DECLARATIO.

In primis probabile non eſt fœtum carere anima rationali, quamdiu in utero exiſtit; quoniam procurans abortum talis fœtus, E. G. quatuor menſibus poſt conceptionem, verum committit homicidium, uti cum Julio Claro, Gomez, Covarruvias, & Juriſtis communiter ſentit Stephanus V. Papa, *Can. conſuluiſti 20. Cauſa 2. Quæſt. 5.* prope finem; quidquid nonnulli, præſertim ex iis, qui Sectam Stoicorum ſequuntur, contradicant. Deinde dato etiam, quod hæc ſententia ſpeculative probabilis eſſet; contraria tamen foret longe communior, ſicque ille, qui in tali dubio, & in conflictu duarum ſententiarum adhiberet ultimis menſibus ante nativitatem quodpiam pharmacum directe expulſivum fœtus, conſequenter ſe exponeret deliberate periculo, utrum non exinde occideret fœtum jam anima rationali informatum, adhuc coram DEO eſſet reus homicidii; ſicuti à pari alius, qui in dumetis latitantem Globo trajiceret, dubius utrum hic ſit homo, vel aliqua fera, ob tam manifeſtum periculum, cui ſe voluntarie exponeret, coram tribunali Divino à culpa homicidii non excuſaretur. Unde allegata propoſitio dupliciter errat: *in primis*, quod defendat tanquam probabile, fœtum carere anima rationali, quamdiu in utero eſt. *Secundo*, quod ex Speculativa aliqua probabilitate ſtatim, etiam in re tam graviter præjudicioſa tertio quoad praxin inferat, talem in nullo abortu eſſe reum homicidii; cum tamen

se manifesto exponat periculo occidendi fœtum jam animatum.

94. Quæres ergo, quo die censeatur fœtus in utero materno animari? Respond. de hoc jam factam esse mentionem apud Reiffenstuel, *Tract. 9. Dist. 3. num. 35. & seqq.* Diana *Part. 7. Tract. 5. Resol. 6.* apud Dominicum Viva hìc pronuntiat tanquam moraliter certum, nullum fœtum ante diem quadragesimum animari. Quinimo si fœtus fuerit sexus fœminei, quod animatio non contingat juxta Viva ante diem octuagesimum. Quodsi præmissa etiam diligenti inquisitione adhuc dubitetur, an fœtus ille expulsus mas, vel fœmella fuerit, teste eodem, juxta praxin Sacræ Pœnitentiariæ talis procurans abortum censetur, effectu secuto, irregularis. Alii vero apud Sporer, *Tract. 4. Cap. 4. num. 751. & seqq.* mitius de hoc sentiunt, eo quod in tali casu dubitetur de ipso corpore delicti, utrum revera aliquis vivens fuerit occisus? Secus foret dicendum in aliis casibus, in quibus constat de corpore delicti, puta, quod aliquis fuerit interfectus; dubitetur autem, num per tuam, vel alterius actionem; tunc enim juxta clara jura *Cap. ad audientiam 12.* & *Cap. significasti 18. de Homicidio*, deberes te gerere tanquam irregularem. Vide Reiffenstuel, *Tract. 9. Dist. 3. num. 34. & seqq.* Item *Tract. 13. Dist. 3. Quæst. 2. Additione 6.* & post *quæst. 4. in Appendice Additione 5.*

PROPOSITIO XXXVI.

95. *Permiſſum eſt furari non ſolum in extrema neceſſitate, ſed etiam in gravi.*

DECLARATIO.

Ex eo, quod divites conſtitutis in gravi neceſſitate teneantur dare eleemoſynam de ſuperfluis ſtatui, nonnulli intulerunt, ea denegata poſſe talem pauperem uti occulta compenſatione, nec divitem quoad hanc ablationem eſſe prudenter invitum, eo quod alias obligetur ad erogandum. Sed *contra eſt*, quod dives in ſimili caſu non obligetur ex juſtitia, ſed tantum ex miſericordia, ſeu charitate, & quidem non huic determinate, qui aufert, ſed ſolummodo indeterminate illis, quos in ordine ad ſuperflua ſtatus ipſemet conſideratis conſiderandis elegerit; unde, qui privata auctoritate talia auferrent, peccarent contra juſtitiam, foretque Dominus prudenter invitus circa hanc ablationem privata auctoritate factam. Vide Reiffenſtuel, *Tract. 9. Diſt. 5. num. 13. & 14. & Additione poſt num. 104.*

PROPOSITIO XXXVII.

96. *Famuli, & Famulæ domeſticæ poſſunt occulte Heris ſurripere ad compenſandum operam ſuam, quam majorem judicant ſalario, quod recipiunt.*

DECLARATIO.

Non damnatur in præsenti illa sententia, quæ ait, posse famulos uti occulta compensatione, si aliunde ex communi peritorum sensu aperte constet, salarium, famulis datum, omnibus consideratis considerandis, esse improportionatum, atque injustum. Itaque solummodo reprobatur ea opinio, quæ dimensionem illam inter operas ex una, & mercedem ex altera parte committit judicio ipsorum famulorum, quales amore proprio excæcati, nec conditiones alias, ad licentiam utendi occulta compensatione requisitas, respicientes, facile sibi persuadent, operas suas esse majores salario, &c. Ex quo amplissima famulis janua aperiretur de fraudandi Heros suos. Vide Reiffenstuel, *Tract. 9. Dist. 5. n. 39.* & fusius in Jure Canonico, *Lib. 3. Decretal. Tit. 18. §. 4.*

PROPOSITIO XXXVIII.

97. *Non tenetur quis sub pœna peccati mortalis restituere, quod ablatum est per pauca furta, quantumque sit magna summa totalis.*

DECLARATIO.

In præsenti damnantur illi, qui docebant, non obligari sub gravi ad restitutionem eum, qui post præmissa plura levia furta adjungit ultimum de se quidem leve, in sensu tamen com-

compoſito cum prioribus notabilis quantitatis conſtitutivum. Putarunt autem prædicti, ideo talem furem non obligari ad reſtitutionem ſub gravi, quia ſingulis furtis peccavit tantum venialiter; videtur autem adeſſe improportio inter culpam levem, & pœnam gravem, ſeu inter peccatum veniale in damnificando commiſſum, & inter onus damnum reſarciendi ſub peccato gravi: prout patet à pari in illo, qui ex aliqua incuria venialiter peccaminoſa non extinxit candelam, ſi exinde fuerit exortum incendium, & combuſta domus &c. Sed *contra eſt*, quod omnino falſum ſit, per ultima furta minuta peccari tantum venialiter, ſi quis advertat, per conjunctionem horum cum præcedentibus deveniri ad ſummam notabilem. Deinde ponamus, quod talis in ultimis furtis fuiſſet immemor furtorum præcedentium, nec intendiſſet unquam per furta minuta aſcendere ad ſummam gravem; in hoc quidem caſu per talia furta minuta non peccaret graviter; hoc tamen non obſtante, poſtquam reflectit ſe ſuper ea, & quando res illæ leves ſæpius ablatæ apud ipſum adhuc in ſe, vel in æquivalenti exiſtunt, tenetur non tam titulo *injuſtæ acceptionis*, quam titulo *rei acceptæ* ſub mortali ad reſtitutionem; quia videt per ſimilia furta minuta, ad invicem moralem unionem habentia, ſe ditari; proximum autem, vel Rempublicam graviter damnificari. Unde non eſt paritas inter hunc furem plura minuta ſucceſſive auferentem, & inter alterum ex incuria venialiter peccaminoſa incendentem domum; nam prior tanquam factus

exinde ditior tenetur restituere, *titulo rei acceptæ;* alter vero, cum ex incensa domo nihil acceperit, obligaretur tantummodo *titulo injustæ acceptionis*, seu damnificationis. Ubi quoad hoc ultimum (non quoad primum) videtur multis Theologis difficile, quod ante sententiam Judicis detur obligatio resarciendi sub gravi damnum illatum ex culpa Theologice levi, absque eo, quod damnificans exinde ullatenus factus fuerit ditior. Vide Reiffenstuel *Tract. 9. Dist. 5. Quæst. 2. cum Additionibus.*

PROPOSITIO XXXIX.

98. *Qui alium movet, vel inducit ad inferendum grave damnum tertio, non tenetur ad restitutionem illius damni illati.*

DECLARATIO.

Sicuti si quis alios per malum suum exemplum movet ad damnificandum, exinde talis non obligatur ad restitutionem damni illati, ita pariter nonnulli intulerunt, idem esse dicendum, si per verba, & consilia sic moveat, cum parum referre videatur, utrum quis verbo, vel exemplo alterum moveat, ut damnum inferat. Sed *contra est* quod prior dans malum exemplum non peccet contra justitiam, sed peccato Scandali contra Charitatem, cum non intendat positive (uti supponitur) suum

malum

malum exemplum ordinarie ad inducendum alterum, ut similiter tertium damnificet, sicque nec censeatur causa moralis influens in damnum tertii; Econtra vero consilium dans, & inducens per verba, ut tertius damnificetur, eo ipso sua verba dirigit ad damnificandum tertium, sicque censetur causa moraliter influens in simile damnum; & consequenter tenetur ad restitutionem, supposito, quod alterum per suum consilium actualiter moveat, & alter realiter tertio damnum inferat. Vide Reiffenstuel, *Tract. 9. Dist. 5. Quæst. 3. & 4.*

PROPOSITIO XL.

99. *Contractus Mohatra licitus est, etiam respectu ejusdem personæ: cum contractu revenditionis prævie inito cum intentione lucri.*

DECLARATIO.

Mohatra, seu *Baratra* testibus Sabino Bononiensi, & Matthæuccio, est nomen Hispanicum. Apud quosdam Italos juxta eosdem vocatur *Stocco*. Porro contractus Mohatra à Patre Reiffenstuel *Tract. 8. Dist. 4. n. 26.* sic exemplificatur: Petit quis mutuos centum florenos à mercatore, & mercator non vult pecuniam mutuare, paratus tamen est illi vendere merces credito, sed summo pretio, V. G. centum quinque florenis, ex fine, ut eas iterum revendat numerata pecunia, prout etiam alter res sic

emptas denuo offert mercatori, qui tamen hafce non aliter emit, feu potius redimit, quam pretio, ponamus, infimo, V. G. nonaginta quinque florenis. Talis contractus, fi contingat venditio cum pacto revenditionis prævie inito, eft illicitus, & confequenter merito prohibitus, utpote palliatam continens ufuram; cum in effectu idem fit, & talis mercator totidem acquirat, & quidem vi pacti prævie initi; ac fi in mutuo pro nonaginta quinque florenis mutuatis centum ac quinque accepiffet, uti confideranti patet. Quod fi pactum de revendendo non intercederet, præfatus contractus non contineretur fub præfata propofitione prohibita, quamvis etiam tunc practice poffet effe periculofus, cum fimile pactum faltem implicitum illic fæpe reperiatur.

PROPOSITIO XLI.

100. *Cum numerata pecunia pretiofior fit numeranda, & nullus fit, qui non majoris faciat pecuniam præfentem, quam futuram, poteft creditor aliquid ultra fortem à mutuatario exigere, & eo titulo ab ufura excufari.*

DECLARATIO.

Si non interveniat fimul lucrum ceffans, vel damnum emergens, neque fit ullum periculum fortis principalis amittendæ, nec ulla difficultas pretio æftimabilis in acquirendo illo capi-

capitali, quod alteri mutuatur &c. falſum eſt, quòd ipſa pecunia numerata, utpote in ſe ipſa ſterilis, ſit pretioſior numeranda. Quod ſi dicas, per pecuniam numeratam, & præſentem potuiſſe mutuantem inſtituere negotiationem cum ingenti lucro, quo debet nunc carere, usquedum ſibi iterum hoc capitale à mutuatario in futurum numeretur, ſeu reſtituatur. Reſpondeo, id eſſe extra ſtatum quæſtionis: ſupponitur enim hic, pecuniam præſentem alias manſuram in arcula prorſus otioſam absque interventu alicujus lucri ceſſantis. Nec opponas cum Caramuele contrario: Chirographum, in quo mille floreni primum in futurum numerandi continentur, eſſe minoris pretii, quam mille florenos præſentes in numerata pecunia; Et hinc etiam juxta communem praxin talia Chirographa minoris emuntur: ergo pecunia numerata eſt pretioſior primum numeranda. Nam *contra eſt*, quod hic contractus non ſit amplius contractus mutui; ſed potius emptionis & venditionis, ubi Chirographa propterea minori pretio emuntur, vel quia ordinarie adeſt aliquod periculum, aut difficultas in acquirenda ſorte principali in dictis Chirographis, expreſſa, vel quia ſimilia Chirographa ſunt quaſi merces ultroneæ, ſeu ultro oblatæ ad emendum: juxta Theologos autem ex utroque capite ſolent merces decreſcere in pretio. Cæterum plura adhuc de Chirographis videre poteris apud Reiffenſtuel, *Tract. 8. Diſt. 4. poſt n. 102. Additione 5. & 6.*

PRO-

PROPOSITIO XLII.

101. *Usura non est, dum ultra sortem aliquid exigitur tanquam ex benevolentia, & gratitudine debitum sed solum si exigatur tanquam ex Justitia debitum.*

DECLARATIO.

Quod præter onus restituendi iterum ipsum capitale Mutuatarius simul aliquam naturalem obligationem antidoralem gratitudinis contrahat erga Mutuantem, in præsenti non negatur: ex hoc tamen nonnulli Theologi apud Dianam, *Part. 1. Tract. 8. Resol. 62.* & *part. 11 Tract. 7. Resol. 23.* male inferunt, eam obligationem gratitudinis posse à mutuante deduci in pactum, taliter, ut Mutuatarius promittat, se daturum auctuarium in gratitudinem, non ex obligatione justitiæ, sed veracitatis, & fidelitatis, ut proin possit deinde illud exigi tanquam debitum ratione promissionis. Nam *contra est*, quod etsi; dum Petrus Paulo in gravi necessitate constituto mutuat mille florenos, Paulus præter onus restituendi cum tempore Capitale contrahat obligationem antidoralem cujusdam gratitudinis; hæc tamen obligatio antidoralis non determinate consistat in auctuario pecuniæ mutuatæ, sed in aliquo indeterminato juxta arbitrium Mutuatarii, qui potest huic obligationi antidorali satisfacere etiam orando pro Mutuan-

Mutuante, vel eum apud alios laudando &c. sicuti eodem modo discurritur in collatione, & præsentatione ad Beneficia. Et plane alias, si adversariorum doctrina subsisteret, Usuris, & Simoniis immensum ostium pateret, uti consideranti patet. Quare generaliter committitur Usura expressa, vel palliata, quandocumque extra lucrum cessans, vel damnum emergens, aut similes reales titulos præter sortem principalem quodpiam auctuarium in pactum deducitur, & Auctoritate privata constituitur.

102. Dixi notanter: *Auctoritate privata*, per quæ verba nolo impugnare in præsenti eorum sententiam, quæ defendit, *Auctoritate publica* id fieri posse taliter, quatenus nimirum vi dominii alti (uti proportionaliter discurritur in materia de præscriptione) Potestas publica, maxime suprema, determinatum, atque moderatum in mutuo constituit auctuarium ad tollendas lites, anxietates, & dubia, alias sæpius eventura, utrum hic & nunc, in isto vel illo mutuo vere interveniat lucrum cessans, vel damnum emergens, & quantum vi hujus prætendi queat &c. qua determinatione absoluta multi ad mutuandum aliis promptiores redduntur, ac lites diminuuntur, quoniam ordinarie apud Judicem in illo determinato auctuario sisteretur, nisi evidenter constaret, lucrum cessans, vel damnum emergens &c. id excedere. Quod non leviter videretur promovere Bonum publicum. Plura de usuris vide apud Reiffenstuel, Tract. 8. *Dist.* 4. *Quæst.* 2. 3.

2. 3. & 4. Item fusius in Jure Canonico *Lib.* 5. *Decret. Tit.* 19.

PROPOSITIONES XLIII. & XLIV.

103. *XLIII. Quidni non nisi veniale sit, detrahentis auctoritatem magnam sibi noxiam falso crimine elidere?*

XLIV. Probabile est, non peccare mortaliter, qui imponit falsum crimen alicui, ut suam justitiam, & honorem defendat. Et si hoc non sit probabile, vix ulla erit opinio probabilis in Theologia.

DECLARATIO.

Mendacium juxta jam dicta est malum intrinsecum, quod dicitur leve, si fiat in materia levi; grave autem si contingat in materia gravi: quoniam autem juxta communem non sunt facienda mala, ut eveniant bona, consequenter neque per mendacium potest alicui imponi falsum crimen, ut evitetur nocumentum proprium, alias in bonis fortunæ, vel famæ incurrendum. Nec retorqueatur argumentum in Homicidio, quod pariter juxta Doctores est malum intrinsecum, & tamen licet per modum moderaminis inculpatæ tutelæ ad evitandum grave damnum in bonis fortunæ; adeoque idem dicendum esse cum proportione quoad

quoad mendacium. Reſpondetur enim negando conſequentiam, & paritatem. Diſparitas eſt; quia mendacium ita eſt intrinſece malum, ut in nullis liceat circumſtantiis, etiamſi per hoc Reſpublica liberaretur à graviſſimis malis; econtra vero non eſt taliter intrinſece malum homicidium, utpote quod in aliquibus circumſtantiis permittitur, puta Principibus jus gladii habentibus occidendo malefactores in vindictam publicam, vel privatis per modum moderaminis inculpatæ tutelæ. Accedit, quod læſio famæ alterius per calumnioſum mendacium contingens ordinarie nec ſit remedium efficax, nec unicum ad conſervanda bona fortunæ, vel famæ propriæ; cum per calumnias, & mendacia ordinarie non obtineatur honor, ac bona fama, ſed potius deperdatur, & alter, ſi reſciat, tantummodo magis ad detrahendum exinde accendatur; ac inſuper multa ſuperſint alia media, dummodo amor proprius excæcans non aliter male ſuggereret, adeoque committens tale mendacium excedit limites moderaminis inculpatæ tutelæ, & conſequenter non eſt præſumendum, quod natura, vel potius DEUS Auctor naturæ mendacium ordinaverit, ac permiſerit adhiberi tanquam remedium pro conſervatione famæ propriæ, vel bonorum fortunæ, ſicque mendacium manet mendacium leve in materia levi, & grave in materia gravi. Vide Dominicum Viva hic, & Reiffenſtuel, *Tract. 9. Diſt. 6. n. 11. & 12.*

PROPO-

PROPOSITIONES XLV. & XLVI.

104. *XLV. Dare temporale pro spirituali non est Simonia, quando temporale non datur tanquam pretium: sed duntaxat tanquam motivum conferendi, vel efficiendi spirituale, vel etiam, quando temporale sit solum gratuita compensatio pro spirituali, aut contra.*

XLVI. Et id quoque locum habet etiamsi temporale sit principale motivum dandi spirituale; imo, etiamsi sit finis ipsius rei spiritualis, sic, ut illud pluris æstimetur, quam res spiritualis.

DECLARATIO.

Simonia est, si temporale principaliter detur pro spirituali, aut vice versa spirituale pro temporali, interveniente simul aliquo pacto explicito, prout clare decisum reperitur in *cap. Tua Nos, 34. de Simonia;* idque in præsenti non controvertitur: inquiritur tamen ulterius, utrum pariter Simoniacum censeatur, si temporale pro spirituali nec detur tanquam pretium, nec signo aliquo exteriori expresso in pactum deducatur, sed solummodo sit motivum propter quod obtinendum datur temporale?

105. Notandum ulterius, quod motivum illud obtinendi spirituale pro temporali possit habere tacite annexam adhuc intentionem obligandi alterum ad dandum spirituale desideratum, V. G. Beneficium; vel non possit habere annexam hanc intentionem obligandi alterum

alterum, V. G. aliquis Moderator instruens filium cujusdam Nobilis, habentis jus præsentandi ad pingue Beneficium, potest per suam instructionem velle tacitè obligare Nobilem, ut ipsum præsentet ad tale Beneficium, vel potest non habere hanc intentionem obligandi, etsi speret, se citius tempore Vacaturæ præsentandum, si nunc diligens fuerit quoad instructionem filii. In hoc secundo casu Simonia non intervenit; bene tamen in primo: & quidem si alter accipiens temporale pro spirituali ex circumstantiis advertit, quòd dans temporale intendat per hoc tacitè obligare ipsum ad reddendum spirituale, atque nihilominus id recipiat, conferendo vicissim spirituale, vel saltem illud promittendo, erit Simonia mutua ex utraque parte. Quodsi verò non advertat, erit Simonia solummodo mentalis ex parte dantis non quidem pœnis Canonicis, uti Simonia realis, bene tamen districto Dei Judicio subjecta. Totum hoc clarè deducitur ex dispositione Juris Canonici *cit. cap. Nos. 34. de Simonia.* ubi Innocentius III. circa Clericum quempiam Ecclesiæ conferentem bona sua, ut in Canonicum recipiatur, talem notatu dignissimam ponit resolutionem: *Tua Nos duxit discretio consulendos &c. &c. Devotioni tuæ taliter respondemus, quod, si quis Clericus cum conditione, vel pacto largiatur, aut offerat bona sua, ut illa postmodum pro præbenda retineat, & in Canonicum admittatur, hujusmodi oblatio, vel receptio fieri non poterit sine vitio Simoniæ; cùm in talibus omnis pactio, &*

conventio ceſſare debeat juxta Canonicas Sanctio-nes. Si verò purè, & ſine pacto, vel conventio-ne qualibet offerat, rogans humiliter ut in Cano-nicum admittatur; & bona ſua retineri ſibi liceat pro præbenda, & Clerici ejusdem Eccleſiæ purè con-ſentiunt; hujusmodi receptio fieri poterit absque ſcrupulo Simoniacæ pravitatis; NB. licèt haud ta-liter duximus reſpondendum; quia nobis datum eſt de manifeſtis tantummodo judicare: ſi tamen is qui talem donationem facit, ea intentione duca-tur, ut per temporalia bona, quæ offert, ſpiritua-lia valeat adipiſci, & Clerici, qui eum in fratrem admittunt, non eſſent eum, niſi commoda tempo-ralia perciperent, admiſſuri; ſine dubio tam ille quàm iſti apud diſtrictum Judicem (qui ſcrutator eſt cordium, & cognitor Secretorum) culpabiles judicantur. Ita Summus Pontifex; idque cum proportione applicat, ſi viciſſim detur ſpiritua-le, ut obtineatur temporale. Cæterum ut utra-que propoſitio damnata adhuc magis intelliga-tur, ſequentia formantur Quæſita.

106. Quæres I. Quandonam motivum pro-ximè explicatum cenſeatur tacitè annexam ha-bere intentionem viciſſim alterum obligandi? Ante Reſolutionem nota. Motivum per tem-porale obtinendi ſpirituale, vel vice verſa per ſpirituale acquirendi temporale, poſſe eſſe vel intrinſecum, ac primarium, vel extrinſecum,

ſ

[se]cundarium. H. N. Respond. Si motivum [ill]erit intrinsecum, ac primarium, censetur ta[ci]tè contineri intentio obligandi alterum, at[q]ue in hoc sensu censetur reprobata utraque [pr]opositio superius allegata; non verò, si fue[rit] motivum tantummodo extrinsecum, aut se[cu]ndarium, atque impulsivum, ut citius, prom[pt]ius, vel in hoc, non in alio tempore spiri[tu]ale fiat &c. Ita Dominicus Viva hîc *n. 5.* & [se]q. atque expressè sic tenet Divus Thom. in [ill]su, quo pro actu spirituali datur aliquod tem[po]rale, ubi exemplum adducit cujusdam Cano[ni]ci euntis ad Ecclesiam, in qua accedentibus [dis]tribuuntur præsentiæ, uti vocantur; ubi [Qu]odlibet *18. art. 11.* ita loquitur: *Si huiusmodi [dis]tributionem recipiat quasi finem suæ operationis [&] B. principaliter intentum, Simoniam committit; [si a]utem principalem finem habet Deum, ad hujus[mo]de distributiones verò respicit secundario, non [ta]nquam in finem* (supple uti superius *principa[le]m*) *sed sicut in id, quod est necessarium ad suam [sus]tentationem, constat, quod non vendit actum [spi]ritualem, & ita Simoniam non committit, nec [pe]ccat: Sic enim acceptio distributionum non erit [ca]usa, quare ad Ecclesiam vadat, sed propriè hu[ju]smodi* (supple *frequentationis Ecclesiæ*) *deter[mi]natio; quare nunc vadat, & non alia vice.* [Pa]riformiter est discurrendum de Sacerdote ali[qu]o, qui hodie V. G. Missam legit, quia se of[fer]t occasio acquirendi stipendium, alias for[sa]n hodie non celebraturus. Talis enim Sacer[do]tis hodie celebrantis finis primarius adhuc [es]t cultus Divinus, uti supponitur, etsi secun-

dario intendat stipendium titulo sustentationis, ex quo etiam determinat hodie celebrare primario ad promovendum cultum divinum, secundario verò ut stipendium titulo honestæ sustentationis acquirat. Viderint autem hîc, quomodo coram Deo excusentur illi Canonici, & Sacerdotes, qui nunquam, aut vix unquam compareant, nisi adsint præsentiæ valde pingues, vel rarissimè legunt Missam, quando non offertur stipendium: videtur planè apud Hosce non raro ipsa utilitas temporalis fuisse primarium motivum accedendi Ecclesiam, aut celebrandi Missam.

107. Quæres II. An honoraria data, vel pro
missa ante repræsentationem Patronis habenti
bus jus præsentandi ad Beneficia &c. censean
tur interpretativè indicare ex parte dantis mo
tivum primarium obtinendi per hæc aliquo
Beneficium: Item an talia honoraria possint
Patronis &c. recipi? Respondeo, utrum tal
ter donantes coram Deo, & in foro interno ha
buerint pro motivo primario, & intrinseco pe
honoraria obtinere Beneficium, indifferenti exa
mine conscientiæ ipsimet donantes dijudicar
debent. In foro autem externo id in dubio e
circumstantiis dijudicatur; ubi ad hæc tria m
ximè attenditur, nimirum ad personam *dant*
& accipientis, ad *quantitatem muneris*, & *ad te*
pus donantis. Illud autem Patronis, seu Co
latoribus Beneficiorum præcipue notandum v
nit, quod, sicuti si Judicibus absque expressio
mutuæ obligationis offeruntur tantummodo

v

ia, puta esculenta, & poculenta, paucis die-lus consumabilia, illa non præsumantur data um intentione obligandi Judicem ad favora-bilem sententiam, sicque juxta plurimos Theo-logos *arg. L. Plebiscito. ff. de officio Præsidis*, & *ap. statutum. §. Insuper. de Rescriptis in 6.* lici-è recipiantur, ita pariter admitti possint in ca-a quæstionis, quamvis haud dubiè securius sit, etiam similia ante præsentationem respuan-ur; econtra verò, quia ob periculum univer-sale sententiæ venalis absolutè prohibetur Ju-dicibus recipere munera in considerabili quan-titate, *L. 18. ff. de officio Præsidis*, & *cap. 11. §. . de Rescript. in 6.* quia nimirum dantes præsu-muntur velle obligare Judicem ad pronuntian-dum in favorem dantis; ita ob idem universa-le periculum inhibetur Patronis, & similibus ante præsentationem &c. recipere notabilia ho-noraria, vel promissa de dandis; hæc enim so-lent homines mirabiliter excæcare, & trahere ad favorem intentum largientis. Vide Viva hîc *num. 6.*

108. Quæres III. An, si divites Religiosis, vel pauperibus largiantur pecunias, vel alia temporalia, ut pro ipsis certas preces persol-vant, censeatur talis largitio Simoniaca? Ra-tio dubitandi est: quia videtur sic intervenire primarium motivum accipiendi pro temporali aliquod spirituale, quod juxta dicta censetur tacitè continere pactum Simoniacum. Hoc ta-men non obstante Respond. talis elargitio non est Simoniaca, quamvis etiam Religiosi, vel

mendici sese obligarent ad persolutionem illarum precum. Ratio est; quia similis Eleemosyna non datur ex motivo primario pro ipsis precibus quasi venalibus, sed potius per modum stipendii pro sustentatione, ita, ut exinde accipientes sese sustentare, sicque illas preces persolvere queant, eo fermè modo, quo Sacerdoti celebranti aliquot Missas tribuitur taxata pecunia. Et planè, si talis elargitio foret Simoniaca, deberent omnes fundationes piæ anniversariorum, aut similium bonorum operum ex eadem ratione censeri Simoniacæ. Item non possent licitè Religiosi sese propterea obligare ad preces persolvendas, quæ tamen doctrina pridem fuit ab Ecclesia reprobata, dum Eadem inter alios Wicleffi errores etiam sequentem propositionem ordine 25. damnavit: *Omnes sunt Simoniaci, qui se obligant orare pro aliis, eis in temporalibus subvenientibus.* Vide Reiffenst. *Tract. 5. Dist. 3. num. 43. ac sequentibus*, & adhuc fusius in Jure Canonico *Lib. 5. Decret. tit. 3. præsertim.* §§. V. VI. IX. & X.

PROPOSITIO XLVII.

109. *Cùm dixit Concilium Tridentinum, eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, ad Ecclesias promovent, Concilium vel primo videtur per* digniores *non aliud significare velle, nisi dignitatem eligendorum sumpto comparativo pro posi-*

poſitivo; vel ſecundo locutione minus propria ponit digniores, ut excludat indignos, non verò dignos; vel tandem loquitur tertio, quando fit concurſus.

DECLARATIO.

Intendebat Concilium Tridentinum concretis oviculis providere de Paſtoribus dignioribus, id eſt, Eccleſiæ, conſideratis conſiderandis, magis proficuis; inde abſque reſtrictione ad concurſum *Seſſ. 24. de Reform. cap. 1.* abſolutè præcipit, ut non niſi digniores, & Eccleſiæ utiliores ad ſimilia officia promoveantur, quam ſumme ſollicitam Supremi Paſtoris cum univerſali Eccleſia vigilantium nonnulli Theologi ſine ſolido fundamento, & in non leve Eccleſiarum particularium præjudicium vel eluſerunt impropriando ſenſum verborum, vel ad ſolum limitarunt concurſum: hinc merito reprobati à ſummo Pontifice. Vid. Reiffenſt. *Tract. 11. Diſt. 1. Quæſt. 4.*

PROPOSISITIONES XLVIII. & XLIX.

110. XLVIII. *Tam clarum videtur, fornicationem ſecundum ſe nullam involvere malitiam, & ſolum eſſe malum, quia interdicta, ut contrarium omnino rationi diſſonum videatur.*

XLIX. *Mollities jure naturæ prohibita non*

 eſt;

est; unde si Deus eam non interdixisset, sæpe esset bona, & aliquando obligatoria sub mortali.

DECLARATIO.

Concedunt quidem Adversarii ultro, tam fornicationem, quam mollitiem prohiberi Jure Divino positivo: cùm S. Paulus *1. Corinth. cap. 6. v. 9. & 10.* expressè dicat: *Neque fornicarii &c. Regnum Dei possidebunt.* Negant tamen cum Caramuele *Lib. 4. Theologiæ intentionalis num. 1960. & 1965.* hanc prohibitionem esse pariter juris naturalis. Ast contra est *primo*, quòd S. Paulus æquè loquatur de fornicariis, & mollibus, uti de Masculorum concubitoribus, seu Sodomitis; atqui peccatum Sodomiticum est utique contra lumen naturæ; cùm etiam bestiæ alias instinctum naturæ sequentes, ordinariè abhorreant congressum intra eundem sexum: ergo Contra est *secundo*, quod, sicuti lex naturalis ad propagationem generis humani intendit bonum prolis, ita econtra censeatur prohibere omnia ea, quæ sunt impeditiva hujus boni, atqui tam mollities, quàm fornicatio sunt impeditivæ hujus boni: ergo. Min. probatur, & quidem de Mollitie patet per se, cùm semen ad propagationem generis humani à natura ordinatum per mollitiem effundatur extra vas debitum; & licèt per fornicationem propagatio prolis potius promoveri videatur; quia tamen, si jure naturæ & in lege naturali liceret indistinctim fornicatio, sicque etiam concubitus vagus, passim negligeretur cura vitæ, & bonæ educationi

pro

prolis; cùm nullus vellet ordinariè esse Pater ejusdem; adeoque signum est, quod etiam per eandem in supposito, quod foret licita, impediretur bonum prolis: ergo. Contra est *tertiò*; quod mollities, & etiam fornicatio ordinariè non soleant, uti matrimonium, ex fine prolis habendæ, sed potius ex vehementia delectationis venereæ exerceri; unde contra ordinem naturæ intellectus nimium quantum absorbetur, & sensibus prorsus subjicitur, cum maximo damno, & quidem eò magìs, quia Deus non solet fornicariis, & mollibus tribuere illa specialia auxilia, quæ concedit conjugatis tam ut Auctor gratiæ, quam naturæ: oportuit igitur jure naturæ prohiberi, quod ordinariè fit contra ordinem Juris naturæ, dum potentia superior (nempe intellectus) adeo vehementer, & cum tanto damno subjicitur potentiis inferioribus, nimirum sensitivis. Contra est *quartò*, quod illa sit operatio intrinsecè mala, sicque jure naturali prohibita, quæ ex se est principium cæcitatis mentis, præcipitationis, & aliorum pessimorum effectuum; sed talis operatio est mollities & fornicatio, utpote quæ teste D. Gregorio *Lib. 31. Moral.* producit octo filias, quæ sunt *cæcitas mentis, inconsideratio, præcipitatio, inconstantia, amor sui, tædium Dei, affectus præsentis sæculi, & horror, vel desperatio futuri:* ergo. Vide Reiffenstuel *Tract. 9. Dist. 4. n. 12. & n. 45.*

PROPOSITIO L.

111. *Copula cum conjugata consentiente marito non est adulterium, adeoque sufficit in Confessione dicere, se esse fornicatum.*

DECLARATIO.

Adulteram committere duplex peccatum, nimirum fornicationis, & injustitiæ, si viro invito admittat copulam cum altero, gratis concedunt ipsimet adversarii; quoniam tunc præter malitiam contra virtutem castitatis etiam lædit jus, quod habet vir in corpus uxoris suæ. Quia autem juxta Regulam 27. Juris in 6. *scienti, & consentienti non fit injuria*, putant nonnulli, peccatum injustitiæ tolli, si vir in talem Copulam cum alieno consentiat, sicque remanere solum peccatum fornicationis in Confessionali exprimendum, eo ferme modo, quo, si virgo vi, ac contra suam voluntatem fuerit violata, committitur à stupratore duplex peccatum, contra castitatem nempe & contra justitiam: ubi tamen alterum peccatum injustitiæ cessat, si Virgo in copulam sponte consentiat. *Sed contra est*, quòd in Sacra Scriptura indefinitè ad Roman. cap 7. mulier vocetur *adultera*, quæ *vivente Viro fuerit cum alio Viro*. Unde jus Viri in corpus uxoris ex præcepto Divino non est remissibile, ac in alium transferibile; utpote quod non tam bonum particulare conjugum, quam bonum commune status conjugalis, ac prolis rectè educandæ respicit. Itaque, sicuti ob hanc

hanc rationem adhuc facit injuriam ſtatui Clericali, qui Clericum etiam conſentientem percutit, ita pariter facit injuriam ſtatui conjugali, qui etiam cum conſenſu utriusque conjugis copulam cum alterius Uxore exercet. Nec eſt paritas inter hanc, & alteram copulam cum Virgine exercitam: etenim virgo habet jus in corpus ſuum transferibile in alium; alias enim nec poſſet matrimonium contrahere: & quamvis cæteroquin virgo jus illud extra conjugium illicitè tradat alteri: id tamen adhuc fit valide; unde ſpontaneo virginis conſenſu in copulam tollitur injuria alias Virgini per ſtuprum inferenda. Vid. Reiffenſtuel *Tract. 9. Diſt. 4. num. 8. & num. 22.* Item *Recentiſ. Tract. de Reg. Juris in Reg. XXVII. fol. apud me 75.*

PROPOSITIO LI.

112. *Famulus, qui ſubmiſſis humeris ſcienter adjuvat herum ſuum aſcendere per feneſtras ad ſtuprandam Virginem, & multoties eidem ſubſervit deferendo ſcalam, aperiendo januam, aut quid ſimile cooperando, non peccat mortaliter, ſi id faciat metu notabilis detrimenti, puta, ne à domino malè tractetur, ne torvis oculis aſpiciatur, ne domo expellatur.*

DECLARATIO.

Quoad influxum in peccata aliena dantur cer-

certi quidam gradus, ita ut unus per actionem suam in eadem tantum remote, alter suo modo, & comparativè loquendo propinque, ille adhuc propinguius, & demum iste omnino immediatè, & intrinsecè concurrere censeatur, prout totum patebit consideranti exempla inferius ponenda. Porro immediatè, & intrinsecè influere in peccatum nunquam licet ex quacunque causa, cùm non sint facienda mala, ut eveniant bona. Quod si autem influxus non sit immediatus, propinquius tamen, quo major est propinquitas concursus, eo gravior requiritur causa ponendi similem actionem. Hinc quia Herum ascendere volentem per fenestras ad constuprandam Virginem adjuvare *submittere humeros*, vel *deferre scalam &c.* quia (inquam) similes actiones sunt valde propinquæ (si non omnino intrinsecè concurrentes ad peccatum constuprationis) hinc non licet famulis easdem exercere ex causa, *ne torvo vultu à suis Heris aspiciantur, suo modo malè tractentur, vel etiam domo expellantur*; Quoniam ordinariè tales famuli iterum alios Dominos absque gravissima difficultate pro famulitio acquirere possunt, dummodo alias se bene gerant &c. cooperante præsertim ad hoc singulariter Divina gratia, utpote cum ex amore erga Deum, ne eundem offendant, talem famulatum dereliquerint. Hæc itaque certa sunt; ast difficultas adhuc remanet, quidnam circa hanc propositionem damnatam sentiendum sit, si famulus, negans has actiones, manifestum incurrat periculum, ne à Domino furioso *occidatur*, vel

vel *usque ad mortem verberetur*, aut *membrum amputetur*: Item si domo expulsus non acquirat alium Dominum, exinde coactus subire *mendicitatem gravissimam*, morte ipsa amariorem &c? Ad quod

113. Respondeo, non deesse Doctores, qui cum Lumbier, & Dominico Viva hic sentiunt, tales actiones neque imminentibus his gravissimis malis esse immunes à propositione damnata, & consequenter neque sic licere famulis; eò quòd judicent, easdem esse intrinsecè malas, atque immediatè influere in constuprationem Virginis: Sicuti ergo (pergunt ulterius) juxta communem ob pariformem influxum immediatum non est permissum Catholicis apud Mauros, vel Turcas captivis etiam *ob periculum mortis* admovere ignem tormentis bellicis ad occidendos Christianos, neque vocare concubinam expressè ad peccandum, ita pariformiter neque famulis licebunt superius allegatæ actiones; eò quòd utrobique immediatè, & intrinsecè videantur influere in peccatum; in quam sententiam multum quoque inclinat P. Reiffenstuel *Tract. 4. Dist. 7. num. 23. & 24.* si consideratè legatur. Econtra non desunt quoque alii Theologi, qui cum Castropalao valde probabiliter tenent contrarium, existimantes illas actiones famulorum non æque immediatè, & intrinsecè influere in ipsum peccatum, sicuti tamen immediatè in illud influit immediata admotio ignis ad tormenta &c. &c. versus præsentes Christianos. Etenim quamvis etiam prio-

res

res actiones famulorum multum appropinquent peccato, non tamen sunt immediatè perpetrativæ actus alicujus ex se peccaminosi; nam posset Herus his ipsis famulorum actionibus utì ad subveniendum virgini, si forsan constupraretur ab alio; sicque ad operandum laudabiliter &c. Profecto ex eadem ratione juxta Suarez, Sanchez, Lessium, & alios licitum est Christianis captivis in Triremibus Maurorum, vel Turcarum ob grave periculum mortis, aut alterius mali ipsa mortis acerbioris remigare contra Christianos, Sarcinas, & arma necessaria convehere, propugnacula ædificare &c. quamvis enim hìc & nunc ista omnia à Mauris vel Turcis ordinentur ad delendos Christianos; ex se tamen prædictæ actiones possunt ordinari pariter ad eosdem defendendos. Atque hanc sententiam quòque Cardenas apud Kugler hìc judicat esse probabilem; optat tamen, desuper esse decisionem à Sede Romana.

114. Quæres, quænam sint Regulæ compendiosæ, pro praxi, ex quibus erui queat, utrum similes actiones, ex quibus alter occasionem peccandi sumit, poni queant? Respond. apud Dominicum Viva hìc prudenter poni sequentes I. quod nunquam liceat ponere actionem talem, quæ immediatè, & intrinsecè influat in verum peccatum alterius; sic nunquam licet famulo, vel cubiculario citare concubinam expressè ad peccandum cum Hero, vel nomine ejus scribere litteras invitatorias ad peccandum, vel agere internuntium deferendo ad concubi- nam

am litteras, in quibus ſcit, expreſſè ſimilem
ocationem contineri. Ita Rebellus, Sanchez,
Viva hìc. II. Si actio tua non ſit de ſe ma-
l, ulterius adverte, quomodo hæc, & in quo
radu propinquitatis ad peccatum alterius jux-
a prudens Judicium (hoc enim in ſimilibus de-
let potiſſimum agere) concurrat; nam juxta
m dicta quo propinquior eſt concurſus, eò
ravior requiritur cauſa concurrendi; hinc te-
e Viva *loc. cit.* cauſa, quæ excuſat locatorem
locanda domo certæ meretrici, non ſufficit
amulo ad aperiendum hìc proſtibulo obſera-
um oſtium, ſi veniat moraliter certò ad pec-
andum cum Hero ſuo: item quæ cauſa ſuffi-
it famulo ad comitandum Dominum pergen-
tem ad Amaſiam, eſt inſufficiens ad deferendam
calam, ſeu ſubmittendos humeros. III. Re-
ecte ad quantitatem damni proprii, ſi hanc tu-
m actionem intermittas: nam quo majus eſt
amnum proprium aliàs eventurum, eò citius
xcuſatur tua actio ab influxu peccaminoſo:
c conformiter dictis juxta Caſtropalao, & alios
ericulum mortis excuſat à peccato famulum
eferentem ſcalam Hero ſuo &c. non item
orvus ejusdem vultus IV. Attende ad ipſam
ravitatem peccati occaſione tuæ actionis ab al-
ero perpetrandi: quo enim majus eſt iſtud eò
ajor ex parte tua requiritur cauſa actionem
uam ponendi.

PROPOSITIO LII.

115. *Præceptum ſervandi feſta non obligat*

ſub

sub mortali, seposito scandalo, si absit contemptus.

DECLARATIO.

Quòd possit Ecclesia similia præcipere sub mortali, in secundo capite contra Acatholicos diversis in locis ostensum jam fuit; quòd autem actu sic intenderit præcipere, vel ex eo patet; quia aliàs Acatholici non ita murmurarent quoad similia contra summum Pontificem. Et planè communis sensus est fidelium, quinque præcepta Ecclesiæ obligare etiam in conscientia, & quidem sub gravi in materia notabili. Hinc denuo mirandum, quòd Theologi quidam Catholici, postquam intellexerunt, quoad jejunium Ecclesiasticum similem doctrinam ab Alexandro VII. propositione ordine 32. præcedenter jam fuisse damnatam, nihilominus eandem quoad observationem Festorum resuscitare præsumpserint. Nescio sane, qualem similes intrinsecus erga Sedem Apostolicam habeant submissionem. Vide Reiffenstuel, *Tract.* 10. *Dist.* 1. *n.* 24.

PROPOSITIO LIII.

116. *Satisfacit præcepto Ecclesiæ de audiendo sacro, qui duas ejus partes, imo quatuor simul à diversis celebrantibus audit.*

DECLARATIO.

Citantur à Diana, *Part.* 2. Tract. 17. *Resolut.* 18. & *Part.*

& *Part.* 10. *Tract.* 15. *Resol.* 3. quamplures Auctores pro hac sententia; quoniam autem eadem nunc exprèsse à Summo Poniifice damnata fuit, exinde nobis clare constat de mente ejusdem nimirum; quod, dum nobis præcipit diebus festivis auditionem Missæ, nolit, ut plures partes Sacerdotum simul celebrantium ab invicem combinentur. Ratio à priori esse potest; quia Missa combinatur ex partibus successivis: ergo non conflatur per unionem moralem aliqua Missa ex partibus simul existentibus. Sicuti enim ex hac ipsa ratione non censeretur unicum Missæ Sacrificium fieri si duo Sacerdotes simul & semel celebrarent, & quidem unus ab introitu usque ad consecrationem calicis usque ad finem simul & semel cum priori inciperet: ita ob paritatem rationis non censeretur una Missa audiri, si partes hujus entis successivi simul & semel existentes combinarentur. Vide Reiffenstuel, *Tract.* 10. *Dist.* 1. *n.* 40. & 41.

PROPOSITIO LIV.

117. *Qui non potest recitare Matutinum, & Laudes, potest autem reliquas Horas, ad nihil tenetur, quia major pars trahit ad se minorem.*

DECLARATIO.

Equidem sententia, quæ impotentem recitare Matutinum, & Laudes adhuc obligabat ad Horas minores, fuit jam ante Thesin hanc con-

fixam inter Doctores communior; non tamen defuerunt, qui contrarium tenuerunt, eo quod major pars trahat ad se minorem. *Cap. 1. de iis, quæ fiunt à majori parte &c.* Contra tamen est, quod Officium Divinum unius Diei confletur ex talibus Horis, quarum singulæ contineant integram aliquam orationem; ita ut etiam seorsim, seu ab invicem separatim recitari possint: sicuti ergo aliquis debitor in materia justitiæ non potens solvere centum, obligatur adhuc solvere decem, si potens sit, ita etiam in materia Religionis, qui nequit solvere pensum Canonicum quoad Matutinum & Laudes, obligatur tamen adhuc, si potest, quoad Horas minores: nam in similibus ab invicem etiam moraliter separabilibus procedit illud axioma commune; *Qui non potest solvere totum, quod debet, tenetur solvere totum, quod potest.*

118. Unde illa Regula: *Major pars trahit ad se minorem*, desumpta ex *cap. 1. de iis, quæ fiunt à majori parte*, &c. procedit quidem in ferendis suffragiis; ubi regulariter loquendo V. G. in Electionibus proceditur secundum majoritatem votorum, non autem in aliis ab invicem divisibilibus, & unum morale totum in se ipsis constituere valentibus: Sic qui vovit DEO vaccam, & vitulum dare, supposito quod Vacca interim interierit, obligatur adhuc offerre vitulum; & qui quatuor septimanis Quadragesimæ ex legitima causa nequivit jejunare, tenetur adhuc cessante hac causa

legitima ad jejunium ultimis duabus Hebdomadis: nam quamvis jejunium quadrageſimale v. G. ſit unum integrum morale, conflatur tamen illud ex talibus partibus ad invicem ſeparabilibus quæ ipſæmet in ſe ipſis iterum poſſint conſtituere aliquod totum.

119. Dices: Qui non poteſt integro die jejunare ex communi Doctorum non obligatur jejunare uſque ad prandium, quamvis commode poſſet: Item, qui non poteſt totam Miſſam audire, neque tenetur audire partem minorem Miſſæ: Similiter qui non poteſt recitare majorem partem unius Horæ Cannonicæ, neque obligatur ad minorem ejuſdem Horæ; ergo etiam à pari, qui nequit recitare Matutinum & Laudes, tanquam majorem partem Officii Divini neque adſtringitur ad minorem, quoniam *major pars trahit ad ſe minorem.* Reſpondeo, jam ſuperiori numero fuiſſe notatum, quod aliud ſit unum integrum morale habens partes ab invicem moraliter ſeparabiles &c. & aliud unum totum moraliter individuum, ſeu non habens tales partes juxta moralem prudentum æſtimationem ab invicem ſeparabiles. In ſecunda claſſe comprehenduntur tam jejunium ejuſdem diei, quam Horæ Canonicæ; ubi conſequenter multi Auctores non improbabiliter admittunt, procedere allegatam Regulam de parte majori ad ſe trahente minorem. Totum autem Officium Divinum in ordine ad partiales Horas Canonicas reponitur in prima claſſe. Quoad Miſſam ſciendum, quod ibidem principale, imò eſſentiale ſit conſecratio Corporis & Sanguinis

Christi & saltem integrale ipsa sumptio; hinc puto cum Sanchez & Viva, eum, qui potest iis assistere, teneri, quamvis à reliquis cogatur abesse.

120. Quæres: An sententia illa, quæ tenet, excusatum quoad Matutinum & Laudes excusari quoque quoad alias Horas, sit etiam damnata quoad ægrotos? Ad hoc quæsitum in hanc ipsam propositionem num. I. Dominicus Viva respondet in formalibus: *Sententia illa Suarezii, tom. 2. de Relig. Lib. 4. cap. 28. n. 27. Sanchez, Palai, Lessii, quod nimirum ægrotus certo impotens majorem partem Officii recitare simpliciter deobligetur, ne redigatur ad angustias perplexitatis non videtur carere solida probabilitate, præsertim quia firmata est consuetudine, quæ vim habet tacitæ dispensationis.* Ego tamen in similibus suaderem pro majori securitate petitionem dispensationis à Superiore, vel Confessario; nec debent hi in illa danda multum esse scrupulosi, præsertim si advertant periculum perplexitatis, alias ex parte ægroti eventuræ.

PROPOSITIO LV.

121. *Præcepto Communionis annuæ satisfiit per sacrilegam Domini manducationem.*

DECLARATIO.

Substantiæ præcepti Ecclesiastici posse satisfieri aliquoties per actus, ad quos intervenit etiam

ciam grave peccatum exemplis patet: ſic enim luxurioſus ſatisfacit præcepto audiendi Miſſam; quamvis ſub ea impura foveat deſideria erga præſentem amaſiam, quæ ipſam non parum ad hanc traxit Eccleſiam: item avarus ſatisfacit præcepto jejunii Quadrageſimalis, etſi eundem propria quoque ad id incitet avaritia, quatenus exinde, detrahendo ſuis quoque ſecundam refectionem, plures coacervet peccunias &c. Pari modo ante damnationem hujus propoſitionis intulerunt multi, per graviter peccaminoſam manducationem Corporis Domini ſatisfieri præcepto Eccleſiaſtico annuæ Communionis, quoniam adhuc valide ſuſcipitur Corpus Chriſti. Sed *contra eſt*, quod Eccleſia Can. *Omnis utriuſque ſexus de Pœnitent. & remiſſ.* præcipiat, ut non ſolum valide, ſed etiam NB. *reverenter* ad minus in Paſchate ſuſcipiatur Euchariſtiæ Sacramentum: atqui reverenter non ſuſcipit, qui illud ſumit ſacrilege; cum hæc ſacrilega ſuſceptio numeretur inter maximas irreverentias DEO exhibitas; ergo. Vide Reifenſtuel *Tract. 10. Diſt. 3. n. 28. & 29.*

PROPOSITIO LVI.

122. *Frequens Confeſſio, & Communio etiam in his, qui gentiliter vivunt, eſt nota Prædeſtinationis.*

DECLARATIO.

Judas apoſtata per ſuam indignam Euchari-

ſtiæ ſuſceptionem certe non cenſetur habuiſſe notam prædeſtinationis; imò potius poſt buccellam panis intravit in eum ſatanas, quomodo ergo in his, qui gentiliter vivunt, frequens Communio poteſt eſſe nota prædeſtinationis, cum SS. PP. etiam tepidorum frequentem Communionem improbent?

123. *Decretum II. Innocentii XI. circa quotidianam Communionem refertur in principio Tomi primi.*

PROPOSITIO LVII.

124. *Probabile eſt ſufficere attritionem naturalem, modo honeſtam.*

DECLARATIO.

Juxta Concilium Tridentinum *Seſſ. 14. de Sacramento Pœnitentiæ cap. 4.* attritio, quæ ad DEI gratiam in Sacramento Pœnitentiæ diſponit eſt *donum DEI, & Spiritus Sancti impulſus*: conſequenter non ſufficit attritio pure naturalis, utpote puris naturæ viribus elicita. E. G. ſi quis dolet de peccato ob infamiam, aut ob pœnas temporales à Poteſtate politica inferendas, talis attritio eſſet pure naturalis, ſicque non foret ſufficiens; utpote ex toto improportionata formæ introducendæ ſupernaturali, id eſt, gratiæ juſtificativæ, ſeu ſanctificanti. Eodem modo dicendum foret, ſi

si doleret de *trupitudine peccati*, quatenus hæc turpitudo importat *disconvenientiam cum natura rationali*: secus dicendum si similia referantur ad DEUM NB. *offensum*, ac *Vindicem* hujus offensionis lumiue fidei supernaturali cognitum &c. Vide Reiffenstuel, *Tract. 14. Dist. 6. n. 41.* & Dominicum Viva hic.

PROPOSITIO LVIII.

125. *Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem.*

DECLARATIO.

Confessarius Judex simul est, & Medicus quia *Judex* debet præsens vi sui officii non solum discernere inter speciem & numernm gravium peccatorum; verum etiam attendere, utrum Pœnitens suus habeat reliqua necessario requisita ad valorem Sacramenri Pœnitentiæ, inter quæ haud dubie computantur verus dolor, & serium propositum Vitam suam emendandi. Qua *Medicus* similiter vi officii sui obligatur invigilare in futurum spiritualiter, ac in anima ægrotis, præscribendo salubria remedia præservativa, ne deinceps tam cito in priora relabantur peccata. Hinc si Confessarius Pœnitentem inierrogat de consuetudine alicujus peccati, non debet interrogatus suo fidere judicio proprio, sic E. G. secum discurrendo: *Ego Confessus sum omnia mea gravia peccata quo-*

 ad

ad ſpeciem , & numerum, una cum ve o dolore, & firmo propoſitio; hinc male adhu inſuper me interrogat Confeſſarius de conſuetu ne, cui non teneor reſpondere. Abſit ſimilis diſcurſus, quem amor proprius ſuggeſſit; nam tal s interrogatus debet præſumere, quod Confeſſarius ex circumſtantiis prudenter dubitet, vel de ſerio propoſito ; vel ſibi perſuadet relapſum certo iterum ſubſecuturum, niſi aliqua præſcribantur præſervativa, & conſequenter tenetur Confeſſario ad mentem ſuam reſpondere, eo quod ille tam qua *Judex*, quam qua *Medicus* juſte interroget vi ſui officii, ſicque habeat jus interrogandi Idem à fortiori eſt ſentiendum de eo, qui non ſolum eſt conſuetudinarius, verum etiam in occaſione proxima conſtitutus, ſi de eadem à Confeſſario interrogetur. Vide Reiffenſtel, Tr*act*. 14. *Diſt*. 7. *num*. 53.

126. Quæres: An poſſint dari caſus, in quibus pœnitens etiam non interrogatus teneatur in Confeſſionali dicere, quod ſit conſuetudinarius ? Reſp. Poſſe ſimiles caſus omnino contingere, maxime, ſi ex una parte pœnitens non adhibuerit media deponendi hanc conſuetudinem; ex altera vero Confeſſarius judicaret , peccata pœnitentis potius eſſe materialia , quam formalia , niſi addatur conſuetudo. Ita ſub his terminis communis. Ratio eſt; quia alias graviter deciperetur Confeſſarius, credens pœnitentem tantum materialiter, non formaliter, vel tantum venialiter, non mortaliter deliquiſſe. Caſus pro majori

majori claritate poteſt eſſe ſequens: Titius ſolet ex præcipitantia, & indeliberatione, vel tantummodo ſemi deliberate intra diem decies, vel ultra blaſphemare, nulla tamen adhibens remedia, hanc conſuetudinem extirpandi. Exinde Titus non ſufficienter ſe accuſaret in Confeſſionali dicendo; *Ego ab ultima Confeſſione ante menſem peracta, quolibet die circiter decies blaſphemavi indeliberate tamen vel ſemideliberate*, ſed deberet inſuper, quamvis à Confeſſario non interrogatus addere: *nec ſum conatus per aliqua ſalubria remedia hanc blaſphemandi conſuetudiuem deponere, quamvis meam cognoverim obligationem*: ſuppoſito nimirum, quod eandem ſciverit. Ratio eſt; quia exinde propter *conſuetudinem* in his circumſtantiis omnes blaſphemiæ fiunt indirectè voluntariæ ſicque graviter peccaminoſæ, quod neſciret Confeſſarius, ſi circumſtantia *conſuetudinis* non adderetur. Cæteroquin generaliter loquendo in illa ſententia, quæ cum Reiffenſtuel tenet, circumſtantias mere aggravantes non eſſe neceſſario in Confeſſione detegendas, omnino defendi poteſt, non eſſe obligationem manifeſtandi Confeſſario conſuetudinem, per ſe loquendo, niſi pœnitens à Confeſſario interrogetur; cum illa præter ipſum numerum peccatorum nil addat, quam circumſtantiam aggravantem, dummodo cæteróquin habeatur efficax dolor cum ſerio Propoſito.

PROPOSITIO LIX.

127. *Licet Sacramentaliter absolvere dimidiate tantum confessos ratione magni concursus pœnitentium, qualis V. G. potest contingere in die magnæ alicujus festivitatis, aut indulgentiæ.*

DECLARATIO.

Impotentiam physicam, vel moralem excusare ab integritate materiali Confessionis, communis est Theologorum sententia; ita quidem, ut licite pro hic & nunc ea peccata etiam gravia taceantur, respectu quorum talis impotentia intercedit, & nihilominus dari Absolutio Sacramentalis, E. G. si ex Confessione alicujus peccati merito timeatur grave damnum vel proprium, vel alienum, sive corporale, sive spirituale, illud licite reticetur, atque non obstante hac dimidiata Confessione licite datur Absolutio Sacramentalis; quoniam in simili casu censetur adhuc adesse impotentia moralis similia confitendi peccata, prout plura talia exempla adducit Sporer *Part. 3. Thelog. Sacrament. cap. 3. Quæst. 6. §. 2. & duobus sequentibus.* Ex hoc, quia nimirum grave damnum alias incurrendum importat impotentiam moralem, nonnulli intulerunt, quod in magno confluxu populi liceat dimidiare Confessionem, & nihilominus accipere Absolutionem Sacramentalem; nam cum in simili concursu, præsertim si simul famosæ sint Indulgentiæ, plerumque accedere soleant varii quoque graves

ès peccatores, diutius Confeſſionem protra-
entes deberent vel hi, vel alii abſtantes, plu-
es abſque Abſolutione, & ſic abſque lucra-
ione Indulgentiarum diſcedere, ſi in ſimili ca-
u licitum non foret Confeſſionem dimidiare:
uod utique reputatur magnum damnum, ni-
nirum theſauro iſto indulgentiarum, & ſimul
ratia Sacramentali, alias per abſolutionem
btinenda, privari. Sicque conſequenter in-
ercedit impotentia moralis reſpectu Confeſſio-
ais materialiter integræ. Ita ante propo-
itionem damnatam diſcurrebant nonnulli, cen-
uitque Gobat apud La Croix *Lib. 6. Part. 2.*
n. 1149. eorum ſententiam probabilem.

128. Sed contra eſt *primò*, quod falſum ſit
pſum concurſum Pœnitentium in aliqua feſti-
vitate conſtituere (uti voluit Theſis confixa)
aliquam impotentiam moralem; cum ſæpius
tam hi graves peccatores, quam alii abſtantes,
licet cum aliquali longiori expectatione vel ab
hoc, vel aliis Confeſſariis adhuc expediri que-
ant; præſertim ſi Confeſſarius prudenter rem
agrediatur, & ſuperflua intermittat interroga-
toria. Et poſitio etiam, quod nonnulli ex
Pœnitentibus abſque Abſolutione domum re-
dire deberent, hæc necdum foret cauſa dimi-
diandi Confeſſionem ob ſequelas infra videndas.
Contra eſt *ſecundo*; dato etiam quod aliquis
graviſſimus Peccator deberet absque Abſolu-
tione diſcedere, talis non tam grave damnum
incurret, quam carentiam potius magnæ gra-
tiæ

tiæ alias acquirendæ, deberetque ſibi imputare, quod hanc ſarcinam peccatorum vel non præcedente die, vel adhuc anterius depoſuerit, poteritque id præſtare alio commodiori tempore. Quod ſi ſupponas, interea, ſi absque abſolutione dimittantur, intervenire ſimul periculum proximum mortis, aut alterius valde gravis mali, vel adeſſe in bello imminentem jam cum hoſte conflictum &c. &c. haud dubie poterit dimidiari Confeſſio, & nihilominus dari abſolutio, cum vera, uti ſuppono, intercedat impotentia moralis, in qua ſufficit Confeſſio formaliter integra. Quæſtio autem hic ſolummodo agitatur, an præciſe propter confluxum populi poſſint dimidiari Confeſſiones; Contra eſt *tertio*, quod, ſi præciſe propter concurſum poſſet abſolutio dari dimidiate confeſſis, aperiretur oſtium pluribus laxitatibus, & inconvenientiis, E. G. tempore magnæ feſtivitatis poſſet in pagis Parochus, vel alius Confeſſarius, Officium Divinum, vel concionem peragere adſtrictus, dimidiatas ferme ſemper audire Confeſſiones, cum ordinarie prævideat, multos alios ſine abſolutione diſceſſuros. Idem poterit contingere ultimo die Paſchatis, ubi non raro ſolent intervenire graves peccatores toto anno non confitentes. Item graviſſimi peccatores ferme ſemper evenirent cum dimidiata Confeſſione, qui non ſolent niſi in his magnis feſtivitatibus, indulgentiis, vel peregrinationibus &c. ſuam deponere Confeſſionem. Et quomodo taliter Confeſſarius qua Medicus poſſet cognoſcere ſtatum ſic ſpiritualiter ægroti, ac

: congruam præſcribere Medicinam ? Vide
eiffenſtuel, *Tract. 14. Diſtinct. 7. num. 7.
& ſeqq.*

129. Quæres; An, ſi in magno confluxu
nter alios Pœnitentes accedat aliquis jam plu-
imis annis, vel omnino non, vel ſemper ſa-
rilege confeſſus qui creditur non reditu-
us, niſi modo abſolvatur, exinde poſſit à
Confeſſario cum dimidata Confeſſione abſolvi?
Ad hoc dubium reſpondet Lumbier etiam poſt
propoſitionem affirmativè apud Cardenas *in 2.
Criſi D. 38. n.* 14. Econtra vero ipſe Cardenas
oc. cit. num. 16. negative, eo quod talis poſſet
edire, ſi vellet; quod autem ex malitia non
it rediturus, non facit neceſſitatem phyſicam,
vel moralem abſolvendi dimidiate confeſſum.
Ego vero, ſi viderem apud talem peccatorem
cor contritum, ac humilitatum, eundem non
dimitterem ſine Abſolutione Sacramentali, ſi
bona fide acceſſiſſet credens, ſe tantummodo
obligatum detegendi peccata ex erubeſcentia
intermiſſa; non autem alia in Confeſſionibus
ſacrilegis jam detecta. Nec forem anxius cir-
ca nimis exactam enumerationem ſpecierum &
numeri forſan non ſine magna pœnitentis per-
turbatione nova exquirendam, adderem tamen,
ut pro majori quiete conſcientiæ ſuæ
alio tempore magis commodo adhuc exactius
ſe examinet, & vel mihi, vel alteri peccata
gravia necdum directe remiſſa, quæ defacto
memoriæ non occurrunt, de novo confiteatur;
quoniam probabiliſſime ex oblivione in talibus
cir-

circumstantiis plura remanebunt. Et fortassis in similibus circumstantiis nec Cardenas foret contrarius, videturque cum Lumbier sentire Dominicum Viva *hic num.*

PROPOSITIO LX.

130. *Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra Legem DEI, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis nulla spes appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio, dummodo ore proferat, se dolere, & proponere emendationem.*

DECLARATIO.

In hoc sacro Tribunali juxta communem Theologorum pœnitens dicitur accusator simul reus, & testis; unde, quia Judex allegatis à reo in sui favorem testibus fidem habere debet, exinde Joannes Sanctius apud Arriaga *Disp. 38. de Pœnit. n. 29.* intulit, quod à fortiori Confessarius Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi debeat credere, nimirum quod *vere doleat* & *serium habeat propositum* emendandi vitam suam, si ille ita asserat, seu ora proferat: etenim juxta S. Thomam *Quodlib. 1. art. 12.* in foro Pænitentiæ creditur homini pro se, & contra se. Supposito ergo, quod Confessarius Pœnitenti teneatur sic credere, pariter obligatur talem absolvere; cum omnis sufficienter dispositus jus habeat ad absolu-

lutionem. Ita in ſubſtantia Joannes Sanctius. d *contra eſt*, quod, etſi in hoc Sacro Tribuli Judex, ſeu Confeſſarius Reo loquenti pro ipſo, & agenti teſtem in cauſa propria, teatur credere, ſi non adſint aliqua ſigna, quæ hac materia valorem actus concernente, udenter dubium reddunt Confeſſarium, utrum enitens nimirum habeat omnia ad valorem ablutionis requiſita, nec ne? ſecus tamen dindum, ſi talia ſigna, ex una parte adſint, ex tera vero prudenter judicetur, per ſuſpenſioem abſolutionis ad tempus magis ſolidari firitatem propoſiti, deque eodem magis certificari onfeſſarium ex ſubſequentibus effectibus. Acedit, quod Confeſſarius juxta Theologos non lum ſit *Judex*, verum etiam *Medicus*, cujus ficium eſt curare vulnera præſentia, & impeire futura; id eſt, non ſolum invigilare, ut ficax habeatur deteſtatio peccatorum de prænti, ſed ut quoque in executione ſequatur mendatio actualis in futurum, prout pariter ixta Concil. Trid. *Seſſ. 14. de Pœnitent. cap.* . in hunc ipſum finem injungitur ſatisfactio: imirum *ad caſtigationem præteritorum*, & ſimul d *novam vitæ cuſtodiam*, & *infirmitatis medimentum*. Vide Reiffenſtuel. *Tract. 14. Diſt.* . *num. 48. & seqq.*

131. Cæterum, ne aliqui Juvenes Confeſrii, non recte dicta intelligentes, in erroem deducantur, paſſim conſuetudinarios, etm illos, qui non habent conjunctam ſimul ali-

aliquam occaſionem proximam extrinſecam, abſque abſolutione dimittentes, antequam aliquoties tentarint per præſcripta remedia, utrum forſan non ſubſit ſpes emendationis: ne (inquam) ſimiles in errorem deducantur, ſequens Doctrina aliquantulum fuſius proponitur, bene notanda; nimirum, quod efficacia doloris, vel propoſiti neutiquam conſiſtat in aliquo judicio de futura ipſius propoſiti continuatione, ſed potius in ſeria voluntate actuali exiſtente de præſenti, tempore nimirum confeſſionis; unde juxta communem Theologorum poteſt ſtare firmitas propoſiti cum credulitate relapſus, id eſt, E. G. Petrus de præſenti poteſt habere in confeſſionali voluntatem non peccandi graviter ita firmam, ut, ſi hic & nunc præſens foret prior tentatio, vel occaſio, perſiſtente adhuc hac voluntate per Divinam gratiam non peccaret graviter; quamvis cæteroquin tanquam incertus, quamdiu in futurum hæc præſens voluntas efficax ſit duratura, relapſum timere poſſit: Et licet in ſimili caſu, ne fiat puſillanimis in reſiſtendo tentationibus, vel omnino deſperet, ſit erigendus à Confeſſario in ſpem firmam adjutorii Divini, dummodo etiam ſua addere velit; hoc tamen non obſtante, ſi pœnitens reſpondeat, ſe habere quidem nunc firmam voluntatem aſſumendi remedia: conſiderata tamen ſua fragilitate ex jam expertis adhuc non poſſe ex integro hunc ſuum repellere timorem, exinde præfatus timor de futuro non excludet firmitatem propoſiti de præſenti. Quod ſi ergo timor, vel credulitas de re-

relapſu non impedit firmitatem propoſiti, ſi ſe teneat ex parte pœnitentis, nihilo minus impedire cenſetur, ſi ſe teneat hic timor, aut credulitas de oppoſito ex parte Confeſſarii; & conſequenter præciſe per hoc, quod timeat Confeſſarius relapſum ſui pœnitentis, non debet ipſi propterea illico denegare abſolutionem, dummodo habeat peccator ſerium propoſitum in præſenti, ubi propoſitio damnata voluit juxta jam dicta, ſemper id à Confeſſario præſumi debere, quotieſcumque pœnitens ſic dicit: quæ tamen opinio fuit reprobata in iis circumſtantiis, in quibus Confeſſarius ex aliis gravibus rationibus ſive omnino credit contrarium etiam quoad efficaciam propoſiti de præſenti, aut ſaltem prudenter dubitat, utrum dicta pœnitentis in re ipſa ita ſubſiſtant, uti ait, vel potius amor proprius, & excæcatum exinde pœnitentis judicium taliter ſuggeſſerint? Quibus ſtantibus tum *qua Judex* ut ex ipſis effectibus ſe magis certificet de firmitate propoſiti præſentis, tum *qua Medicus*, ut præcaveat ipſis de actualibus peccatis pro futuro, poterit ad tempus ſuſpendere abſolutionem, ſi ſpes ſit futuræ emendationis, nec interea immineat periculum mortis.

132. Quæres I. Quænam ſint illa ſigna, ob quæ Confeſſarius vel aſſerto Conſuetudinarii non credere, vel ſaltem prudenter de efficaci dolore, & ſerio propoſito ejuſdem dubitare, ſicque abſolutionem ad tempus ſuſpendere poſſit, quamvis ille ore proferat, ſe

habere verum dolorem cum ſerio propoſito? Reſpondeo, maxima hîc opus eſſe Confeſſariis circumſpectione, ne in nimium rigorem, vel in exceſſivam laxitatem declinent: in *rigorem* quidem, dum nimium ſunt proni ad ſuſpenſionem abſolutionis, ſicque multos gratia Sacramentali, vel remiſſione pœnarum in indulgentiis alias obtinenda injuſte privant, qui coram oculis Divinæ Majeſtatis fuiſſent abſolutionis omnino capaces. In *laxitatem* vero, dum omnes indiſcriminatim abſolvunt, dummodo ore proferant, *ſe firmum habere propoſitum*: ubi, ſi ſubinde ſaltem apud aliquos ſuſpendiſſent ad breve tempus abſolutionem, mirum fructum emendationis actualis reportaſſent. Quare ſequentes regulæ ſingulariter præ oculis ſunt habendæ. I. Frequens relapſus non ſemper eſt ſignum inefficacis doloris, aut propoſiti, alias enim væ! habentibus ordinaria ſola peccata venalia, in quæ ſæpe poſt Confeſſionem relabuntur: verum quidem eſt, quod frequens relapſus ſemper ſit ſignum inconſtantis, & mutabilis voluntatis; non tamen ſemper inefficacis doloris vel propoſiti antecedentis. Vide de hoc La Croix *Lib. 6. part. 2. Num. 1731.* ubi etiam explicat nonnullos SS. PP. qui apparenter videntur contrarii. II. Tunc frequens relapſus eſt ſignum valde probabile inefficacis doloris & propoſiti, quando ab experientia habetur, quod talis conſuetudinarius in re tam ardua vix ullam habeat curam præſcripta exequendi remedia; hincque ſæpe cum iisdem ſpecie, &

& numero peccatis, quin etiam multiplicatis redeat. Nonulii Practici apud Sporer *Part. 3. Theol. Sacrament. cap. 2. num. 332.* cum eadem specie, & cum eodem, imo majori numero ter, vel quater absque ullo conatu emendationis redeuntes dimiserunt ad tempus absque aliqua Sacramentali absolutione, nisi in ultima Confessione specialia, qualia antea nunquam ostenderunt, exhibuerint doloris &c. indicia: Pater Sporer autem *loc. cit.* id non practicavit, nisi post sex, vel octo Confessiones sine ulla emendatione peractas. III. Signa pro spe secuturæ emendationis enumerantur inter alia à Claudio La Croix *loc. cit. num. 1821.* sequentia: si pœnitens à Confessione facta rarius, vel difficilius peccarit: si sæpius sibi vim fecerit contra tentationem: si adhibuerit remedia præscripta contra relapsum: si ex professo ad Confessarium accesserit, quem putat suggesturum efficaciora remedia: si offerat se sincere ad priora remedia serius, ac studiosius adhibenda &c. IV. Semper mitius, agendum cum peccatore relapso propter habitus malos ante contractos, quos statim nequit deponere, quam cum alio habente occasionem proximam extrinsecam.

133. Queres II. Quid agendum sit Confessario cum consuetudinariis in periculo mortis constitutis, vel alias, nisi absolvantur, in barathrum desperationis sese præcipitantibus, eundo de vitio in vitium, ut vel sic abyssus abyssum invocet? Respond. I. Si talis pœnitens sit constitu-

ſtitutus in periculo mortis, tunc ſi ex gravibus rationibus Confeſſarius prudenter dubitat de efficacia doloris, vel de firmitate propoſiti in præſenti, debet ipſum abſolvere conditionate; quia dubitaretur de aliquo reſpiciente valorem actus, & cæteroquin in ſimili caſu ob periculum mortis ſuſpenſio Abſolutionis ſummum poſſet pœnitenti afferre damnum. Reſpond. II. Si talis conſuetudinarius necdum morti proximus ex ſpectabilibus gravibus circumſtantiis prudenter timeatur ex denegata abſolutione deterior futurus; tunc vel Confeſſarius dubitat de ipſa firmitate, & efficacia propoſiti præſentis, vel præciſe de continuatione propoſiti in futurum? Si primum; meo judicio recte aget talis Confeſſarius, ſi eundem conditionate abſolvat; quia utique melius eſt, eundem conditionate, & ſic absque periculo irreverenntiæ exhibendæ Sacramento, abſolvere, quam per denegatam abſolutionem in Barathrum deſperationis cum multiplicatione peccatorum præcipitare? Si vero Confeſſarius præciſe dubitet de continuatione propoſiti in futurum, tunc iterum imprudenter huic denegaret abſolutionem: Nam quatenus eſt Judex, potius reſpicere debet ad propoſitum præſens, quod ſi videret abſolute validum, abſolute in præſenti caſu abſolvat? ſi dubium, conditionate. Econtra vero qua Medicus imprudenter adhiberet pro præſervativo remedium illud, quod prævidet, hic & nunc potius obeſſe, quam profuturum.

134. Quæ-

134. Quæres III. Quid ſentiendum ſit de Conſuetudinariis illis, qui quidem ordinarie ad Confeſſionale mera afferunt peccata venialia? in quæ tamen frequenter iterum relabuntur, Reſp. I. Si hi fuerint homines tepidi, qui, dummodo non relabantur in aperte mortalia, cæteroquin de venialibus vitandis nullam curam habent, ſoliti ſæpe potius propter hanc vel illam feſtivitatem, quam ex fine emendandi confiteri, circa tales conſuetudinarios Confeſſarii juſtam habent cauſam timendi de inefficacia doloris, ac propoſiti; quamvis in dicenda juxta formulam jam aſſuetam ſua culpa ſimiles pœnitentes ore proferant, ſe dolere de peccatis ſuis cum firmo propoſito; ita ut facile contingere poſſit, quod tales conſuetudinarii cum venialialibus confeſſionale intrent, & cum mortali Sacrilegio exeant. Ratio eſt, quia ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ abſolute requiritur efficax dolor cum ſerio propoſito, ſaltem virtualiter in dolore efficaci incluſo. Reſp. II. Quoad alios conſuetudinarios circa peccata venialia Confeſſario, ut ſe ab anxietate de invalida abſolutione eximere valeat, ſequentia pro praxi deſervire poſſunt. *In primis*, quod, ſi firmitas propoſiti poſſit ſtare cum credulitate relapſus quoad mortalia, multo magis quoad venialia, utpote in quæ ob fragilitatem humanam quis citius, & facilius labitur, quam in mortalia. *Secundo*, quod in venialibus peccatis non requiratur ad valorem Sacramenti dolor, ac propoſitum efficax ex motivo univerſali, & de qualibet ſpecie illorum, ſed ſufficiens ſit par-

ticulare, & de hac ſpecie &c. *tertio*, quod etiam intra unicam ſpeciem peccati venialis ſufficiat, ſi quis doleat præciſe de tanto numero, ac proinde proponat præciſe ipſam frequentiam emendare; quamvis non quælibet individua intra eandem ſpeciem. *Quarto*, quod prudentiores pro majori ſecuritate efficaciæ doloris, & firmitatis ſui propoſiti ſoleant in genere omnia ſua peccata in aliis Confeſſionibus jam detecta includere, & ad ea quoque dolorem ſuum cum propoſito extendere; item eundem adhuc firmius ad peccata venialia; quæ contingunt ex malitia, quam quæ ex mera humana fragilitate; plus ad proximiora peccatis mortalibus, quam ad remotiora; magis ad deliberata, quam ſemideliberata dirigere. Videantur Sporer *Part. 3. Theolog. Sacramentalis Cap. 2. Sect. 4. Q. 2. §. 4. num. 334. ac ſeq.* La Croix *Lib. 6. part. 2. num. 681.* Item *num. 902. usque ad num. 915.* Boſco *Tract. de Pœnitentia num. 245. & ſeqq.* pluresque alii.

135. *Corollarium:* Circa relapſos in peccata venialia, & nunc, dum infirmi morti ſunt proximi, quoad firmitatem propoſiti anxios ponitur ſequens notabilis Caſus. Petrus Religioſus ex humana fragilitate ſæpius in peccatis venialibus recidivus, nunc vero in periculo mortis conſtitutus optaret ante mortem adhuc lucrari perfecte, ac integre per confeſſionem ſuam E. G. tempore Portiunculæ indulgentias plenarias, ut absque pœnis pur-

purgatorii ad Deum Salvatorem ſuum recta poſſet venire; aſt ex parte factus puſillanimis ita ſecum diſcurrit: *Scio ex una parte, quod indulgentiæ plenariæ non obtineantur, niſi quis præter efficacem dolorem ſibi proponat omnia etiam leviſſima ac ſemideliberata peccata evitare; ex altera vero parte moraliter prorſus ſum certus quod ſupervicturus iterum relabar; quoniam etiam juſtus ſepties in die cadit, & juxta Conc. Triden. ſeſſ. 6. de juſtificat. Can. 23. nemo poteſt cavere omnia peccata ſine extraordinario aliquo Privilegio Dei rariſſime conceſſo, quodque nemo ſibi ſpondere poteſt; quomodo ergo poſſum elicere vere efficax, & ſerium propoſitum evitandi omnia peccata venialia, ſicque lucrari indulgentias plenarias?* Reſpondeo *in primis*, tali ſuadendum eſſe, ut ſuum propoſitum vitandi omnia venialia principaliter dirigat ad quædam certa, & deliberata &c. uti dictum numero ſuperiori. *Secundo* poterit ipſi à Confeſſario proponi doctrina Patris La-Croix *Lib. 6. part. 2. num. 908.* nimirum ſufficere, quod ſuum propoſitum ſit efficaciter *affectivum*, etſi non ſit efficaciter *effectivum*, id eſt, quod de præſenti hoc actualiter exiſtens propoſitum ſit incomponibile cum omni peccato, quamdiu illud durabit; quamvis jam prævidetur, quod, ſi ſupervivat, hæc ſeria voluntas non ſemper ſit permanſura. Et quis hunc actum ſimilis Religioſi improbabit, ſi ita diceret: *Domine Deus, habeo voluntatem ſeriam omnia peccata etiam minima venialia evitandi, ita, ut ſi nunc oc-*

curreret occasio quodpiam perpetrandi, nollem: optime tamen nosco ex Concilio Tridentino, quod moraliter certo hæc mea seria voluntas non sit semper duratura, sit supervixero Opto igitur citius mori, quam illud in vita superstes attingere momentum, quo prævides me relasurum fore, si adhuc viverem.

PROPOSITIONES LXI. LXII. & LXIII.

136. *LXI. Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere, quinimo directe, & ex proposito quærit, aut ei se ingerit.*

LXII. Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis & honesta non fugiendi occurrit.

LXIII. Licitum est quærere directe occasionem proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi.

DECLARATIO.

Jam præcedenter agendo de Thesibus ab Alexandro VII. reprobatis hæc materia propositione ordine 41. examini subjecta, & ad trudinam Theologicam appensa fuit; ubi ulterior explicatio invenietur, uti etiam apud Reiffenstuel, *Tract. 14. Dist. 8. Quæst. 4.*

PRO-

PROPOSITIO LXIV.

137. *Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantia Mysteriorum fidei, & etiamsi per negligentiam culpabilem nesciat Mysterium Sanctissimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini nostri JEsu Christi.*

DECLARATIO,

Absolvendum non esse illum, qui vincibiliter vel etiam invincibiliter ignorat, quod *Deus sit*, & *quod accedentibus ad se remunerator sit*, nemini est dubium, cum hæc duo apud adultos rationis capaces sint necessario credenda necessitate Medii; econtra vero quoniam Mysteria SS. Trinitatis & incarnationis juxta quamplures Doctores tantummodo sunt necessario credenda necessitate præcepti, videtur de his mitius sentiendum, ac tales absolute absolvendi præsertim si ob copiam confitentium desit tempus memoratos ignorantes, & de sua inscitia dolentes ante absolutionem instruendi. Sed *contra est*, quod etsi valde probabile sit, allegata Mysteria esse tantum necessaria necessitate præcepti; attamen etiam sententia adstruens contrarium apud Reiffenstuel *Tract.4. Dist.2. n.17.* pariter est valde probabilis, unde sic absolvens exponeret Sacramentum periculo invaliditatis quod juxta dicta propositione I. non licet.

138. Quæres, quid ergo agendum sit Confessario, si in confessionali deprehendat pue-

ros, vel alias rudes laborare ignorantia circa principalia Mysteria fidei SS. Trinitatis, & Incarnationis Dominicæ, qui tamen serio promittunt, quòd velint ea proxime addiscere, sicque ignorantiam suam deponere? Ante responsionem suppono, quod tales absolvi non possent, si laborarent ignorantia vincibili, & nollent eam, quam possent, deponere; uti per se patet; cum tales forent in actuali voluntate peccatum suum continuandi; sicque incapaces absolutionis. Quod si autem serio adpromittant, se velle proxime hanc ignorantiam deponere, de qua nunc sincere dolent, quæstio adhuc remanet: Ad quam Respon. I. Extra articulum mortis neque tales esse absolvendos, antequam eosdem Confessarius breviter pro modulo & capacitate pœnitentium instruat de Mysterio *SS. Trinitatis & Incarnationis.* Ratio est; quia juxta dicta præcedentia saltem probabile est, hæc duo Mysteria esse necessario credenda necessitate medii; sicque absolvendo absque aliqua prævia instructione, Sacramentum Pœnitentiæ exponeretur periculo probabili invaliditatis. Respond. II. Si tales pœnitentes de suis peccatis omnibus, sicque virtualiter saltem etiam de hac ignorantia vincibili (supposito, quod fuerit talis) doleant; nec tamen ob periculum imminentis mortis amplius instrui queant, absolvi debent, non quidem absolute, ob probabilitatem sententiæ, fidem SS. Trinitatis, & Incarnationis defendentis necessariam necessitate medii: bene tamen adhuc conditionate,

nate, cum ſic ex una parte talis abſolutio non obſit reverentiæ Sacramenti ex altera vero eadem morti proximus ſumme videatur indigere. Ita cum Cardenas P. Dominicus Viva hìc num. 9. contra Matthæuccium in cautela Confeſſarii, qui ultimus, ſcribens in iſtam propoſitionem n. 10. nimis rigide pronuntiat, talem peccatorem ne quidem conditionate poſſe abſolvi, addens, contrariam doctrinam ſub propoſitione damnata comprehendi. Sed contra eſt, quod ſententia, defendens notitiam Myſteriorum SS. Trinitatis & Incarnationis eſſe tantummodo neceſſariam neceſſitate præcepti, ſit adhuc vere probabilis: ſi ergo in materia etiam tenuiter tantum probabili poſſum in ſumma neceſſitate conditionate baptizare, & dato ſigno tantum tenuiter probabili alicujus doloris ſenſibilis conditionate abſolvere, cur non æque laboranti ignorantia dictorum Myſteriorum potero in tali mortis periculo impertiri abſolutionem conditionate, ſi is doleat de ſuis peccatis cum propoſito, & deficiat tempus in his punctis ipſum ulterius inſtruendi? Vide Reiffenſt. loc. cit. n. 24. & Viva hìc.

PROPOSITIO LXV.

139. *Sufficit illa Myſteria ſemel credidiſſe.*

DECLARATIO.

Obligationem ſæpius in vita eliciendi actum fidei jam ſuperius oſtendimus, ſcribendo in propo-

propoſitionem inter damnatas ab Alexandro VII. ordine primam. Quoniam autem Sanctiſſima Myſteria SS. Trinitatis, & Incarnationis ſunt principalia, per quæ à Judæis, & Mahometanis diſtincti agnoſcimur, merito hæc fides principaliter ad ea ſeſe debet extendere: nec puto in hoc practice eſſe difficultatem: dum enim nos ſæpius ſigno crucis munimus, & imaginem Crucifixi in templis, vel alibi repræſentatam aſpicimus, quis credat, quod non ſubinde ſaltem exercite circa Myſteria repræſentata aliquem actum fidei pro modulo capacitatis eliciamus?

§. VII.

140. *Decretum I. Alexandri VIII. Circa duas Propoſitiones de Peccato Morali, legi poteſt in principio Tomi primi.*

§. VIII.

Prædictæ duæ propoſitiones explanantur.

PROPOSITIO I.

141. *Bonitas objectiva conſiſtit in convenientia objecti cum natura rationali: formalis vero in conformitate actus cum regula morum: ad hoc ſufficit, ut actus moralis tendat in finem ultimum interpretative: HUNC homo non*

non tenetur amare, neque in principio, neque in decursu vitæ suæ moralis.

DECLARATIO.

Thesis ista ab Alexandro VIII. rejecta, jam fuit explicata superius, agendo de prima propositione damnata ab Alexandro VII. Ubi nota, istam propositionem esse propter ultima ejus verba propterea reprobatam: quia tenuit, HUNC finem ultimum non debere necessario amari, nec in principio, nec in decursu vitæ, quæ propositio non solum ab Alexandro VII. sed etiam Innocentio XI. ordine 5. & 6. anathemate jam antea fuerat confixa, prout propterea Alexander VIII. lamentatur in præfatione, unam ex præfatis duabus propositionibus NB. resuscitari in majorem fidelium perniciem.

PROROSITIO II.

142. *Peccatum Philosophicum, seu morale est actus humanus disconveniens naturæ rationali, & rectæ rationi, Theologicum vero & mortale, est transgressio libera Divinæ Legis. Philosophicum quantumvis grave, in illo, qui Deum vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, est grave peccatum, sed non est offensa Dei, neque peccatum mortale dissolvens amicitiam Dei, neque æterna pœna dignum.*

DECLARATIO.

Hæc videri poterit vel apud Reiffenstuel, *Tract. 3. Dist. 1. post num. 2. in Additione*, vel apud Viva hìc.

§. IX.

143. *Decretum II. Alexandri VIII. damnans* 31. *Propositiones, maximè circa Sacramentum Pœnitentiæ, legere est in principio Tomi primi.*

§. X.

Prædictæ 31. *propositiones declarantur.*

PROPOSITIO I.

144. *In statu naturæ lapsæ ad peccatum mortale, & ad demeritum sufficit illa libertas, qua voluntarium, ac liberum fuit in causa sua peccato originali, & voluntate Adami peccantis.*

DECLARATIO.

Docuerunt Lutherus, & Calvinus, libertatem indifferentiæ, qua positis omnibus requisitis potest quis agere, vel non agere &c. post Adæ peccatum esse extinctam, & nihilominus actionem aliquam malam imputari ad peccatum; quia (inquiebant asseclæ priorum Michaël Bajus conformiter propositionibus damnatis 65. 66. & 67. ac Jansenius juxta propositionem ex damnatis ordine tertiam) ad peccandum

candum ſufficit libertas à coactione, ita ut quis aliunde per extraneos non cogatur, ſed eligat malum per ſuam propriam potentiam volitivam: non autem exigatur libertas à neceſſitate, ſeu libertas indifferentiæ ſuperius explicata, quæ excluderet neceſſitatem peccandi. Sententia iſta tam à Concilio Trident. *Seſſ. 6. Can. 5. & 6.* quam à Summis Pontificibus Pio V. Gregorio XIII. Innocentio X. & Alexandro VII. fuit rejecta ſub fulmine excommunicationis: Rationes rejiciendi fuſius inveniuntur apud Controverſiſtas. Ut autem hoc fulmen excommunicationis ſaltem apparenter in foro externo evadant, ſubintroierunt alii, concedentes quidem requiri ad merendum aliquam libertatem indifferentiæ, non tamen formalem, ſed virtualem in ſua cauſa, quam cauſam taliter declarant, ut pro eadem aſſignent peccatum originale, & libertatem Adami; ſed plane hæc libertas indifferentiæ, prout ab his Auctoribus explicatur, non excludit neceſſitatem ex parte operantis; cum juxta hanc explicationem etiam motus indeliberati voluntatis provenientes ex concupiſcentia, & actus cum ignorantia invincibili exerciti forent nihilominus peccaminoſi, utpote procedentes ex potentia volitiva; cujus ignorantiæ, & concupiſcentiæ non raro cauſa eſt ipſum peccatum originale, utpote per quod intellectus noſter magis obcæcatus fuit, & fomes peccati ortum traxit. Sicque hæc ſententia tantum in Verbis differt à Doctrina Calvini, Baji, Janſenii, & hinc merito fuit pariter rejecta ab Alexandro VIII.

VIII. Vide *Cap. II. & III.* ubi plura circa præsentem materiam invenies.

PROPOSITIO II.

145. *Tametsi detur ignorantia invicibilis juris naturæ, hæc in statu naturæ lapsæ operantem ex ipsa non excusat à peccato formali.*

DECLARATIO.

Cum nihil libere sit volitum, quin præcognitum, non poterit operatio censeri libera libertate indifferentiæ sicque imputabilis ad demeritum, quando invincibiliter, seu inculpabiliter ignoratur malitia actus; hincque merito Doctrina illa, quæ voluit, posse peccatum personale stare cum ignorantia invicibili, fuit rejecta, ex quo ipso fundamento fuit damnata propositio ordine 68. Michaëlis Baji, taliter sonans: *Infidelitas pure negativa in iis, quibus Christus non est prædicatus, peccatum est.* Vide dicta præcedentia.

PROPOSITIO III.

146. *Non licet sequi opinionem vel inter probabiles probabilissimam.*

DECLARATIO.

Sinichius, & alii Tutiorismi Sectatores errorem hunc ex principiis Jansenii desumpserunt,

runt, quo via ad ſalutem ob moralem impoſſi-
bilitatem amplectendi ſemper tutiſſimum omni-
no intercluditur, uti recte advertit Viva hìc.
Et quid exinde ſequitur? quærit Sabinus Bo-
nonienſis in iſtam propoſitionem, ſibiquemet-
ipſi taliter reſpondet: *Experientia demonſtrat,*
quod ſequatur ruina, & pernicies debilium, qui
nimio preſſi onere onus ipſum excutiunt, dicen-
tes viam Mandator: Dei, & Eccleſiæ eſſe im-
poſſibilem greſſibus humanis, onus, & jugum
Chriſti tali modo eſſe intolerabile, ſicque deſperan-
tes ſe vitiis, & libertati omnimode committunt;
ubi conſequenter hos nimia ſeveritas perdit, quos
temperata lenitas ſervaſſet. Ex communiſſimo
Theologorum etiam rigidiorum conſenſu ſal-
tem in materia honeſtatis, qui juxta probabi-
liorem operantur, prudenter operantur.
Quomodo ergo contra communiſſimam do-
centes contrarium, & exinde quamplures fa-
cientes perplexos poſſunt ſecure ſibimetipſis
perſuadere, quod ſic docendo, & aggravando
ſuave jugum Chriſti quoad propriam conſcien-
tiam tutius agant? aliud eſt NB. *tutiora ſequi,*
aliud, quod ſemper ad tutiora obligemur. Et
quomodo tali modo Thomiſtæ caſtra Angeli-
ci, & Scotiſtæ Doctoris ſubtilis, in multis Di-
vo Thomæ contrarii, ſequi poſſent? quomo-
do Milites, à fortiori Belli duces pugnare va-
lerent? cum, etſi fundamenta pro ſuo Rege
Ipſis appareant validiora, ſæpius tamen nec
iſti de juſtitia belli, nec illi de veritate ſuæ Sen-
tentiæ ita certi ſint, ut fundamenta alterius par-
tis ipſis neque amplius ullatenus probabilia ap-

pareant? Vid. Reiffenstuel *Tract. 1. Dist. 3. num. 50. &c.*

PROPOSITIO IV.

147. *Dedit semetipsum pro nobis oblationem DEO, non solis Electis, sed pro omnibus &c. solis fidelibus.*

DECLARATIO.

Non solum Calvinus, verum etiam Jansenius negarunt, Christum esse mortuum pro reprobis; cum hac tamen distinctione, quod prior etiam neget, quæcumque beneficia, ac dona supernaturalia conferri reprobis ex meritis Christi. Econtra vero Jansenius ipsis multa beneficia supernaturalia ex meritis Christi concedit, sicque in hoc sensu Christum esse mortuum pro reprobis admittit, non tamen pro æterna illorum Salute. Ambo rejecti sunt à Summis Pontificibus; ut autem hanc damnationem eludant, subintroierunt alii admittentes quidem, Christum etiam mortuum pro reprobis; ast pro solis fidelibus, non tamen pro infidelibus reprobis, hincque subjunxerunt aliam sequentis tenoris.

PROPOSITIO V.

148. *Pagani, Judæi, Hæretici, aliique hujus generis nullum omnino accipiunt à JESU Christo influxum, adeoque hinc recte inferes, in illis esse volun-*

voluntatem nudam, & inermem ſine omni gratia ſufficienti.

DECLARATIO.

Hæc propoſitio merito, uti & prior, in qua fundatur, rejecta fuit: DEUS enim *illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*, Joan. 1. qui & *pro omnibus mortuus eſt* 2. Corinth. cap. 5. & *dedit redemptionem ſemetipſum pro omnibus.* 1. ad Timoth. cap. 2. v. 6. Eſtque *propitiatio pro peccatis noſtris, non pro noſtris autem tantum, ſed etiam pro totius mundi.* 1. Joan. cap. 2. Videantur dicta circa Calvinum, *Cap. II.* & circa Janſenium *Cap. III.*

PROPOSITIO VI.

149. *Gratia ſufficiens ſtatui noſtro non tam utilis, quam pernicioſa eſt, ſic, ut proinde merito poſſimus petere: à gratia ſufficiente,* libera nos Domine.

DECLARATIO.

Janſenius ſtatim in prima ex ſuis quinque propoſitionibus damnatis non ſolum gratiam ſufficientem in ſtatu naturæ lapſæ negavit in ordine ad certa præcepta; ſed & in ſubſequentibus docuit, gratiam interiorem quamcunque per Chriſtum Salvatorem datam, eſſe unicam, efficacem, ſeu illam, cui nunquam reſiſtitur. Novatores alii equidem ſufficientem abſolute

non negant; dicunt tamen, illam perniciosam, eo quod conjungatur semper cum omissione culpabili actus præcepti. Merito exinde damnatur. Absit enim à Christiano asserere, quod Christus Dominus, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, nobis per suam sanctissimam mortem, & sacratissima merita quippiam perniciosum procuraverit. Quod autem homines huic gratiæ non cooperentur, nullatenus DEO, sed propriæ malitiæ adscribendum est. Certe etiam in ordine naturali est beneficium neutiquam perniciosum habere oculos: sibi autem imputet, qui claudendo palpebras noluerit iis uti ad videndum &c.

PROPOSITIO VII.

150. *Omnis humana actio deliberata est DEI dilectio, vel mundi; si Dei, Charitas Patris est: si mundi, Concupiscentia Carnis, hoc est, mala est.*

DECLARATIO.

Per doctrinam propositionum Joannis Sinnichii, & Macarii Havermans, ac nonnullorum aliorum Lovaniensium resuscitatur error Michaëlis Baji à S. Pio V. & Gregorio XIII. reprobatus per damnationem propositionis trigesimæ octavæ, quæ sic sonabat: *Omnis caro creaturæ rationalis aut vitiosa est cupiditas, qua mundus diligitur &c. aut laudabilis illa Charitas, qua per Spiritum Sanctum in corde diffusa Deus amatur.*

Vid

Vide de hoc plures propositiones *sequentes*, atque *undecim*. Et quis dicet, Ethnicos Principes, qui plura in Jure Civili statuerunt ex motivo, ut suum cuique tribuerent, exinde mala fecisse?

PROPOSITIO VIII.

151. *Necesse est, infidelem in omni opere peccare.*

DECLARATIO.

Denuo hæc doctrina videtur jam damnata antecedenter, quando propositio Michaëlis Baji ordine vigesima quinta proscripta fuit sequentis tenoris, *Omnia opera infidelium sunt peccata, & virtutes Philosophorum sunt vitia.* Quinimo etiam prius rejecta fuit per Concilium Trid. anathematizans Sess. 6. Can. 7. illum, *qui dixerit opera omnia, quæ ante justificationem fiunt, quacumque ratione facta sint, vere esse peccata.* Et quis tenebit, esse peccatum, si infidelis misericordia motus pauperi dederit Eleemosynam, cum tamen ipsemet Nabuchodonosor *Danielis cap. 4.* fuerit admonitus, ut peccata sua Eleemosynis redimat?

PROPOSITIO IX.

152. *Revera peccat, qui odio habet peccatum mere ob ejus turpitudinem, & disconvenien-*

tiam cum natura; sine ullo ad DEUM offensum respectu.

DECLARATIO.

Turpitudo alicujus peccati dupliciter ab homine potest considerari; nimirum, vel prout ea idem est, ac disconvenientia cum creatura rationali; vel aliter, prout nimirum est difformitas ad Legem, quo modo consideratur, si quis in Sacramento Pœnitentiæ doleat de turpitudine peccati. Si stante prima cognitione, turpitudo illa adhuc committitur, vocatur *peccatum Philosophicum*; in secunda autem consideratione, si nihilominus perpetratur, *peccatum theologicum*, quatenus nimirum cognitio difformitatis ad Legem eo ipso involvit simul saltem confusam aliquam cognitionem Ipsius Legislatoris per transgressionem Legis offensi. Et quamvis (uti eruitur ex dictis §. præcedenti) quoad peccata contra naturam, ac intrinsece mala istæ duæ cognitiones, ordinarie saltem, concurrant; demus tamen casum, quod aliquis in sylvis enutritus saltem ad aliquale tempus possit habere ignorantiam invincibilem DEI, etiam tunc, quando, ex puro lumine naturæ cognoscit, E. G. occisionem innocentis esse disconvenientem alicui creaturæ rationali, data hac hypothesi, si talis ex hoc motivo evitet occisionem innocentis, hic utique vitando non committit peccatum; non *Philosophicum*, quia non contra, sed conformiter dictamini luminis naturalis operatur, neque *Theologicum*; quia, uti

uti ſupponitur in hypotheſi, habet ignorantiam, & quidem invincibilem ſupremi Legislatoris offenſi. Credo, quod docentes hanc damnatam propoſitionem, eamdem, uti priores, deſumpſerint ex principiis Michaëlis Baji, volentis, omne, quod non ex amore Dei procedit, malum eſſe, uti pariter tenuit apud Dominicum Viva hìc Calvinus in Antidot. ad Seſſ. 6. C. 25. dicens: *DEI judicio nihil eſt ſincerum, nec probum, niſi quod ex perfecto ejus amore manat.*

PROPOSITIO X.

153. *Intentio, qua quis deteſtatur malum, & proſequitur bonum, mere ut cœleſtem obtineat gloriam, non eſt recta, nec Deo placens.*

DECLARATIO.

Sane obſtupeſcendum, quod homines, qui volunt eſſe Catholici, ſimilia docere audeant; cum tamen Concil. Trident. Seſſ. 6. Can. 31. rejecerit tale aſſertum ut hæreticum his verbis: *Si quis dixerit, juſtificatum peccare, dum intuitu æternæ mercedis operatur; anathema ſit.* Ac præterea Regius Pſaltes *Pſalm. 118.* expreſſe exclamat ad Deum: *Inclinavi cor meum ad faciendas Juſtificationes tuas in æternum NB. propter retributionem.*

PROPOSITIO XI.

154. *Omne, quod non eſt ex fide Chriſtiana ſupernaturali, quæ per dilectionem operatur, peccatum eſt.*

DECLARATIO.

Uti bene notat Dominic. Viva hic: ex deliramento Michaëlis Baij ſuperius jam allegato, & refutato (quod ſcilicet inter charitatem & iniquitatem nihil mediet) denuo deſcendit hæc Theſis confixa, quod videlicet peccaminoſæ ſint noſtræ operationes, ſi non procedant ex fide ſupernaturali, quæ per dilectionem operatur. Vide dicta Propoſit. VII. atque Propoſit. VIII. & dicenda Propoſit. XIII. ac ſeq.

PROPOSITIO XII.

155. *Quando in magnis peccatoribus deficit omnis amor, deficit etiam fides, etiamſi videantur credere, non eſt fides Divina, ſed humana.*

DECLARATIO.

Aſſertum errorem jam proſcripſerat Concilium Trid. *Seſſ. 6. cap. 15.* ubi docet, fidem infuſam non amitti per quodvis mortale (ſicut tamen amittitur gratia) ſed per peccatum infidelitatis; tum *Can. 28.* in quo ponit ſequentia: *Si quis dixerit, amiſſa per peccatum gratia ſimul & fidem ſemper amitti &c. aut eum, qui NB. fidem ſine charitate habet, non eſſe Chri-*

Christianum; anathema sit. Accedit Auctoritas Divi Pauli in peccatore fidem sine charitate subsistere posse agnoscentis, dum ait 1. *Cor. c. 13. Si habuero NB. omnem fidem, Charitatem autem non habuero, nihil sum.* Ubi utique agnoscit fidem sine Charitate posse dari.

PROPOSITIO XIII.

156. *Quisquis etiam æternæ mercedis intuitu Deo famulatur, Charitate si caruerit, vitio non caret, quoties intuitu solius beatitudinis operatur.*

DECLARATIO.

Quam juste hæc propositio fuerit damnata, equidem jam superius, *num. 155.* propositione X. ostensum fuit quorsum etiam finaliter Lector remittitur: interim tamen pro majori claritate circa præsentem, & duas subsequentes propositiones adhuc sequentia occurrunt advertenda.

157. *Primo* notandum, quod vera virtus, quatenus ab altera distincta, habeat objectum formale aliud, ac prior: nam habitus ab actibus, & actus specificantur ab objectis, potestque in virtutibus in medio consistentibus peccari vel per *excessum*, vel per *defectum* contra eamdem virtutem, E. G. contra virtutem *liberalitatis* per excessum peccatur *prodigalitate*, per defectum *avaritia.*

158. *Secundo* notandum, quod unica virtus possit habere ex unico, eodemque motivo formali distinctos actus: nimirum prosecutivos sui boni, & aversativos mali, quatenus oppositi huic bono: sic castitas prosequendo bonum elicit actus Castitatis, per aversionem autem detestatur actus impudicitiæ: Sic etiam, ut proximius accedamus ad nostrum intentum, Charitas tanquam virtus suprema Theologica actibus amoris prosequitur Deum ut summum ac infinite bonum in se: & actibus aversativis detestatur peccatum, quatenus malum offensivum hujus summi Boni infiniti in se, qui actus detestativi etiam contritio perfecta vocari solent.

159. *Tertio* notandum, tam ex Concilio Trid. quam communi Catholicorum sensu, quod Fides, Spes, & Charitas sint tres veræ virtutes Theologicæ ad invicem inter se distinctæ, & sic habentes distincta ab invicem objecta, seu motiva formalia: nam fidei motivum formale est *Deus summe verax in dicendo;* Virtutis Spei *Deus* supernaturaliter lumine prævio fidei cognitus, *quatenus nobis summe bonus;* Charitatis, *Deus quatenus infinite bonus in se.* Sicut autem juxta præcedens notatum quoad virtutem charitatis prosequor infinitum bonum in se, & detestor peccatum grave quatenus oppositum huic infinito bono in se, ita pariter quoad virtutem spei desidero possessionem DEI per visionem, & fruitionem beatificam mihi summe boni, & detestor peccatum grave, ac pœnas gehennæ exinde promeritas, quatenus sunt opposita, & impeditiva hujus summi boni alias possidendi.

160. *Quar-*

160. *Quarto* notandum, quod cujuslibet virtutis qua talis motivum, formale, ac ſpecificativum debeat eſſe bonum, & honeſtum in ſe; alias enim ſi objectum eſt indifferens, niſi aliunde ex altiori fine extrinſeco, V. G. ex amore Dei juxta conſilium Divi Pauli imperetur, atque ſic elevetur: quod ſi ergo objectum aliquod fuerit bonum, ac honeſtum in ſe, etiam actus tendens in illud objectum erit bonus, & honeſtus in ſe, niſi circumſtantiis extrinſecis per accidens vitietur. E. G. quia ſublevare miſeriam egeni eſt objectum honeſtum, & moraliter bonum in ſe, etiam elargitio eleemoſynæ facta ex dicto fine eſt actus bonus, & honeſtus in ſe: neque eſt neceſſarium ad contrahendum hanc bonitatem moralem, ut ſimul alia motiva extranea aſſumam, puta, ut dem eleemoſynam poſitive ex motivo charitatis, dummodo illa alia motiva poſitive non excludam.

161. *Quinto* notandum, exinde juſtiſſime fuiſſe damnatos Bajaniſtas, Janſeniſtas, & Queſnellianos, eo quod putaverint, nullum actum poſſe eſſe bonum, & honeſtum, niſi imperetur à ſuprema virtute Theologica nimirum charitate, quaſi vero omnes alii actus forent vitioſi; cum tamen lumine fidei ex Sacra Scriptura cognoſcatur, Deo alias quoque virtutes placere; cum etiam iſtæ habeant propria & ab invicem diſtincta objecta formalia moraliter bona.

162. His ergo prænotatis cum reliquarum virtutum actus ſint in ſe ipſis boni, & honeſti,

ac

ac etiam suo modo meritorii, dummodo fuerint à gratia actuali, & lumine fidei directi, cur non æque poterit dici de virtute spei Theologicæ? & consequenter quo fundamento solido asseritur, operari intuitu æternæ beatitudinis esse vitiosum? Volui hæc fusius proponere, quia meo judicio ex istis prænotatis plurimum dependet recta intelligentia hujus, & sequentium duarum Thesium confixarum.

PROPOSITIO XIV.

163. *Timor gehennæ non est supernaturalis:*

DECLARATIO.

Illi, qui putarunt, timorem conceptum ex acerbitate pœnarum esse vitiosum, eo ipso intulerunt, eumdem non esse supernaturalem: ens enim supernaturale dicit aliquem ordinem, & respectum ad æternam gloriam, qualem utique nequit habere vitium. Quod autem timor gehennæ sit vitiosus, putarunt ex ea ratione, quia crediderunt, hunc timorem adhuc includere affectum ad peccatum, atque detestantem grave peccatum propter metum gehennæ taliter esse constitutum, ut adhuc peccatum continuaret, si gehenna non esset, sicut projiciens merces in mare ob periculum naufragii interne adhuc habet animum retinendi merces, si naufragium non foret, de quo ultimo videatur Reiffenstuel, *Tract. 1. Theol. Mo-*

Moral. Dist. 1. *num.* 28. *& seqq.* Sed *contra est*, quod falsissimum dicatur, timorem gehennæ includere affectum adhuc peccandi, si gehenna non esset; cum enim lumine fidei bene cognoscatur, per affectum ad peccatum grave includi novum peccatum grave ex timore gehennæ alias subeundæ, ita est saltem interpretative, constitutus, ut ex timore gehennæ absolute nolit ullum tale peccatum, quo gehennæ pœna incurritur. Econtra vero projiciens merces in mare ad evitandum naufragium bene prævidet, internum affectum ad merces suo fini intento neutiquam obesse, modo in actu exercito merces projiciat in mare, ut navis suo pondere exoneretur, sicque censetur ad merces affectum retinere. Quod si eodem modo ex circumstantiis specialibus pariter peccator retineret affectum ad peccandum, si gehenna non esset, haud dubie talis timor non esset honestus, & consequenter nec supernaturalis.

164. Ut hoc magis intelligatur, sciendum, quod in ordine ad propositum *duplex* sit timor, unus filialis, alter servilis. Filialis est, quo quis timet peccatum, quatenus est offensa Dei infinite boni in se, filiorum quippe est timere offensam Patris; atque hic timor ortum trahit à charitate. Timor servilis est, quo quis culpam fugit, ne pœnam subire cogatur: & hic est iterum duplex, nempe unus est servilis cum nulla inclusione affectus ad peccatum, seu, uti Dominicus Viva ait, materialiter servilis, alius vero formaliter talis, seu, uti alii loquuntur,

servi-

ferviliter fervilis, id eft, cum inclufione affectus ad peccatum. Prior abfolute, faltem virtualiter omne defiderium ad peccatum excludit, paratus interpretative affumere fibi aliud motivum deteftandi peccatum, fi infernus non foret. Econtra vero pofterior retinet adhuc defiderium faltem conditionatum ad peccatum. Hic ultimus timor, qui forfan aliquoties intervenit apud confuetudinarios, & in occafione proxima conftitutos &c. reprobatur à fancto Auguftino, & aliis SS. PP. non autem prior, qui potius originem habet à virtute fpei, uti timor filialis à charitate, atque inculcatur, *Luc. cap.* 12. *v.* 5. ac alibi fæpius à Sacra Scriptura, nec non à Concilio Tridentino *feff.* 14. *de Pœnitentia*, *cap.* 2. vocatur *donum DEI*, *& Spiritus Sancti impulfus.* Timere, ne quis mittatur in gehennam, *bonum eft*, *& utilis eft timor*, inquit D. Auguftinus *in Pfalm.* 127.

PROPOSITIO XV.

165. *Attritio, quæ gehennæ, & pœnarum metu concipitur, fine dilectione benevolentiæ DEI, propter fe non eft bonus motus, ac fupernaturalis.*

DECLARATIO.

Si timor gehennæ eft bonus, & fupernaturalis, eo ipfo quoque dolor peccati ex eo timore gehennæ elicitus, erit pariter bonus, & fupernaturalis; & hinc Carolus ab Affumptione fub nomi-

nomine ficto *Philaleti* cum Bajanis & Janſeniſtis ut in ſuis abſurditatibus conſequenter loquatur, tam unum negavit, quam alterum, bene prævidens, ſi conceſſerit primum, debere quoque admitti ſecundum tanquam conſectaneum. Quamplures autem ante damnationem hujus propoſitionis defenderunt, attritionem ex gehennæ, & pœnarum metu conceptam ſine dilectione benevolentiæ Dei propter ſe non eſſe bonam; quia vel crediderunt cum Bajaniſtis &c. nullum actum eſſe bonum absque CharitateDei, vel quia putarunt, ſimilem actum attritionis ſemper continere aliquem affectum ad peccatum, quod utrumque jam ſuperius fuit reprobatum. Profecto capere ſatis nequeo, quomodo homines Catholici, qui ſummo Pontifici ſaltem cum Concilio generali, vel conſenſu univerſalis Eccleſiæ adſcribunt infallibilitatem, talia propugnare audeant, cum Concilium Tridentinum, nempe *ſeſſ. 14. de Pœnitent. cap. 4.* expreſſe doceat, quod attritio, quæ ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu concipitur, non ſolum non faciat hominem magis hypocritam (uti voluit Lutherus) verum etiam adDei gratiam cumSacramento diſponat, ſitque bonus motus, ſine quo gratia in Sacramento non confertur. Quomodo autem malum poteſt diſponere ad bonum? Item quomodo affectus ad peccatum eſt componibilis cum vero actu charitatis, ut conjunctim diſponant ad gratiam juſtificativam? Præterea quo fundamento ad excludendum in timore gehennæ affectum ad peccatum neceſſario requiritur

actus

actus charitatis? quare non posset dictus affectus etiam excludi per actum spei, considerando, quod affectus ad peccatum sit incompossibilis cum evitatione gehennæ, & consecutione beatitudinis æternæ?

166. Incidentaliter hic etiam ad illos Doctores Catholicos me converto, qui equidem tum propter satis claros textus Concilii Tridentini superius ex parte jam allegatos, tum propter has propositiones damnatas gratis admittunt, talem attritionem esse bonum motum, ac supernaturalem; addunt tamen, eamdem absque aliquo actu charitatis benevolentiæ ad Sacram. Pœnit. tantum disponere *remote;* ut autem disponat *proximè*, requiri simul aliquem actum amoris Dei benevoli, saltem in aliquo gradu remisso. Econtra vero extra Sacramentum Pœnitentiæ, ut talis amor Divinus, vel contritio perfecta proxime disponat ad remissionem peccatorum gravium, exigunt similem actum in gradu intenso. Ita illi. Hæc quidem sententia per propositionem præsentem necdum confixa reputatur; quin imo Alexander VII. in Decreto anno 1667. die 5. Maii edito, & Benedictus XIII. in Concilio Lateranensi anno 1725. celebrato in Appendice, *Part.3. Instruct. Sacramen. ad Sacramental. Confess.* severissime prohibuerunt, ne dicta sententia aliqua censura afficiatur. Interim tamen, etsi laudem omnino, quando dolor tali modo elicitur; adstruere tamen obligationem sic eliciendi, ita ut alias Sacramentum exponi censeatur probabili periculo invaliditatis, non possum penetrare, quo solido fundamento hæc asser-

io defacto nitatur: nam plures rationes ante Concilium Tridentinum in hujus favorem ad-ductæ (puta, quod talis attritio ſit inordinata, quod contineat affectum ad peccatum &c.) de-facto cadunt; quia tam Concilium Tridenti-num, quam ſummi Pontifices declararunt, il-lam attritionem etiam abſque actu dilectionis eſſe honeſtam, & ſupernaturalem. Inſuper Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 14. *de Pœnitentia cap.* 3. *&* *cap.* 4. dum ſollicite enumerat partes Sacramenti Pœnitentiæ, atque ad ejusdem va-lorem exigit attritionem, vel *ex turpitudinis peccati conſideratione*, vel *ex gehennæ, & pœ-narum metu* conceptam, nullam facit mentio-nem de aliquo actu dilectionis DEI benevolæ, quaſi ſimul ad attritionem requiſito: ergo ſig-num eſt, quod talis actus non requiratur, ne cogamur alias concedere, quod Concilium in re tam ardua, & adeo nobis neceſſaria doctri-nam tradiderit mutilam, & valde mancam, qua poſſemus induci, &c.

167. Dices *primo*: Ex ipſo Concilio Triden-tino citata *Seſſ.* 14. *cap.* 4. ſufficienter erui, quod præter timorem gehennæ vel aliquis actus pro-ſecutivus amoris DEI ſuper omnia, vel averſa-tivus offenſæ propter DEUM ſumme dilectum ſuper omnia debeat intervenire: nam Concil. loc. cit. ait: *Hoc timore utiliter concuſſi Ninivi-tæ &c. plenam terroribus pœnitentiam egerunt, & miſericordiam à Domino impetrarunt:* ſubſumi-tur; ſed miſericordiam, ſeu veniam ſuorum peccatorum utique Ninitivæ non impetraſſent, niſi interveniſſet aliquis actus amoris DEI

super omnia: utpote pro eo tempore, quo Sacramentum Pœnitentiæ necdum erat institutum summopere necessarium ad remissionem peccatorum; ergo. Sed *contra* est, quod argumentum hoc laboret malo supposito, quasi nimirum per Impetratam exinde à Ninivitis, Misericordiam intelligatur *remissio peccatorum.* Quis enim credat, quod omnes omnino Ninitivæ elicuerint veram ibidem contritionem, sicque omnes omnino à suis peccatis gravibus fuerint liberati? Quare per virtutem pœnitentiæ in cinere & cilicio peractæ potius omnes impetrarunt misericordissimam remissionem pœnæ temporalis, alias ipsis universaliter per Prophetam Jonam intentatæ; quæ remissio pœnæ temporalis fieri potuit absque aliquo actu amoris DEI, vel contritionis perfectæ. Et plane alias, si illa Ninivitarum pœnitentia fuisset necessaria, & ordinata ad immediatem remissionem ipsorum peccatorum exinde sequeretur; quod sicuti apud Ninivitas ad remissionem peccatorum requirebatur perfecta contritio, & quidem in sententia Adversariorum, valde intensa, ita pariter talis exigatur in Sacramento Pœnitentiæ; cum talem dolorem ad Sacramentum pœnitentiæ requirat Concilium Tridentinum, qualem habuerunt Ninivitæ in Cinere & Cilicio agentes pœnitentiam. Vides amice Lector; quomodo hoc adversariorum fundamentum sit potius pro nobis, quàm contra nos, si hoc responsum attente consideres.

168. Dices *secundo:* Saltem ex aliquo alio prævio textu Concilii Tridentini deduci, quod

cum

cum timore gehennæ debeat ad ſalutarem pœnitentiam concurrere aliquis actus initialis amoris DEI: nam *Seſſ. 6. de juſtificat. cap. 6.* habetur; quod peccatores præparentur ad recipiendam gratiam juſtificativam! tunc, quando Juſtitiæ Divinæ timore utiliter concuſſi Deum tanquam *omnis juſtitiæ fontem diligere incipiunt.* Reſpond. Diſtinguendo anteced. peccatores præparantur ad juſtitiam, quando Deum diligere incipiunt, vel amore amicitiæ, vel amore concupiſcentiæ, conced. neceſſario, ac determinate amore amicitiæ, Nego. Amor concupiſcentiæ, qua DEUS amatur ut nobis ſumme bonus, &c pertinet ad virtutem Spei; amor autem amicitiæ ad virtutem Charitatis Theologicæ. Si amamus fontem, quatenus dulces pro nobis ex eo profluunt aquæ, amamus illum ut nobis bonum. Legant Adverſarii textum in fonte, agnoſcent DEUM *Fontem omnis juſtitiæ* non deſervire ad ſuum intentum, præſertim, cum inſuper ibidem DEUS proponatur accedentibus ad ſe tamquam *Remunerator*, quod motivum denuo ad virtutem Spei Theologicæ reducitur. Alias adhuc ſolutiones memorati textus invenies apud Viva hîc; ubi etiam reperies, quod non omnes actus ibidem enumerati requirantur neceſſario formaliter, & explicite tanquam *conditiones ſine quibus non* ad juſtificationem ponendi. Vide etiam de tota iſta Quæſtione Reiffenſtuel, *Tract. 14. Diſt. 6. Quæſt. 4. ac in ſupplemento ibidem.*

169. Cæterum omnia dicta præcedentia in

compendium redigendo erues ex his amice Lector *primo*, quod deteſtatio doloroſa de peccato gravi vel ob amiſſam exinde æternam beatitudinem, vel ob acerbitatem pœnarum propterea incurrendarum, ut ſit ſalutaris, nunquam poſſit includere ſimul affectum ad peccatum. *Secundo*, quod talis deteſtatio doloroſa poſſit habere ſimul conjunctum aliquem actum dilectionis DEI benevolæ, cum Spes, & Charitas non ſint virtutes ad invicem incomponibiles. *Tertio*, quod tamen talis conjunctio non ſit neceſſaria ad hoc, ut memorata doloroſa deteſtatio ſit moraliter bona, & ſupernaturalis. *Quarto* demum, quod illa conjunctio cum actu dilectionis DEI ſuper omnia neque requiratur ad valorem doloris in Sacramento Pœnitentiæ: nam dum Concilium Trident. *Seſſ. 14. cap. 4.* enumerans conditiones neceſſarias ad valorem hujus Sacramenti illam unionem non requiſivit, neque nos debemus exigere.

Nec poſſum mihi perſuadere, quod ſententia illa communis, tenens, non requiri ad dolorem Sacramentalem amorem benevolum DEI, fuiſſet à Summis Pontificibus Alexandro VII & Benedicto XIII. tolerata, ſi in Sacramento tam neceſſario quoad praxin fuiſſet judicatum, ſubeſſe grave periculum invaliditatis Sacramenti Pœnitentiæ; prout tamen revera ſubeſſet, ſi contraria opinio conſideratis omnibus conſiderandis judicaretur adhuc practice niti ſolido & valde gravi fundamento. Quod ſi opponas, memoratos Summos Pontifices toleraſſe quoque opinio-

ppinionem illam, quæ ad valorem dolorosæ Con-
essionis requirit aliquem actum amoris
micitiæ DEI: Respondeo, tolerantiam illam
acilius capi posse ex ea ratione; quia, quam-
vis etiam non requireretur; attamen in praxi
ion noceret, nec valori Sacramenti obstaret,
i simul conjungatur in Confessione dolorosa
ctus amoris DEI benevoli, seu amicitiæ, econ-
ra vero plurimum obesset, ac maximi pecca-
ores non pauci exponerentur gravi periculo in-
validæ absolutionis, si actus amoris DEI super
omnia necessarius foret ad Sacramenti Pœniten-
iæ valorem, quem tamen actum multi pœni-
entes intermitterent, decepti ex doctrina com-
nuni, quæ eundem amorem amicitiæ etiam pra-
ctice nullatenus requirit.

170. Quæres. An, dum rustici, vel pueri
nterrogati à Confessario, *quare doleant de pec-
catis* reponunt: *quia DEUM offendi*, an (in-
quam) talis dolor reducendus sit ad virtutem
Spei, vel Charitatis? Respondeo id debere
cognosci ex modo quo *DEUM offensum* tales
implices apprehendunt: nam si apprehendunt
DEUM offensum ut justum scelerum vindicem,
ex his offensis ad infligendas pœnas commo-
um, sicque, ne has pœnas subire debeant, de-
estentur grave peccatum, quod esset inducti-
vum harum pœnarum, talis dolor pertinebit ad
virtutem *Spei;* sicuti si econtra sibi sistunt Deum
ut infinite bonum in se, nunc per peccata of-
fensum, ad *Charitatem*. Ego sæpius similia in-
terrogatoria instituendo expertus sum, quod
i potiori DEUM sibi ræpræsentent, quatenus

Redemptorem pro nobis flagellis cruentatum, ſpinis coronatum, & ignominioſe cruci affixum, ubi vix efficacius, & intenſius ad ſerium dolorem commoveri poterunt, quam ſi ipſis hac occaſione proponatur ingratitudo erga tantum Redemptorem, & Clementiſſimum diverſarum gratiarum Collatorem, quem per gravia peccata oſtentui habent, & de novo Cruci affigunt. Meo autem judicio dictus dolor pertinet potius ad amorem concupiſcentiæ, & ad virtutem Spei, quam ad Charitatem, cum DEUS repræſentetur *quatenus nobis bonus*; quamvis cæteroquin gratis admittatur, quod etiam ſimiles actus ſint quaſi ſcintillæ, vel flammam Charitatis excitantes, vel jam excitatam ulterius foventes &c.

Dicere autem cum Joanne Pontas Eccleſiæ Cathedralis Pariſienſis Pœnitentiario in ſuo Dictionario V. *Contritio caſu 3.* & cum Euſebio Amort ibidem, quod Charitas benevola feratur in DEUM etiam *prout eſt noſtrum ſummum Bonum*, ac inſuper, quod amor ille initialis jam contineatur *in propoſitio ſervandi præcepta* &c. ſeu (quod in re ipſa plane ibidem eſt) *in propoſitio non amplius graviter peccandi:* Hoc (inquam) dicere, eſt nobiſcum in re ipſa loquendo quoad praxin convenire: cum etiam nos requiramus dolorem ſerium ex motivo aliquo univerſali extenſivo ad omnia peccata mortalia elicitum cum firmo propoſito non amplius graviter peccandi, ſeu (quod in effectu idem eſt) nullum amplius transgrediendi præceptum graviter obligans. Sed tali modo loquendo

amor

mor concupiſcentiæ, & amor amicitiæ item Spes
:Charitas ad invicem confunduntur in ordine ad
ræſens tam quoad actus proſecutivos, quam quo-
d averſativos, de quibus ſupra *n.* 160. Item per
ictam explicationem non attingitur mens Illu-
triſſimi Epiſcopi Torphyrienſis le Drou, & ad-
ιœrentium. qui cum eodem tam *in ſuis Diſſer-
ationibus de Attritione & Contritione*, quam
n *confutatione diſcuſſionis Theologicæ* volunt,
ttritionem eſſe ſincerum animi dolorem de pec-
atis propter DEUM, NB. habito reſpectu ad
pſum *propter ſe ſuper omnia dilectum*; exinde
ddentes, quod attritio, & contritio, tantum
liſtinguantur ſecundum magis, & minus, id eſt,
ecundum majorem, vel minorem intenſionem
ctus, & quod actus Charitatis, benevolentiæ,
eu amicitiæ ſit ſeparabilis à gratia juſtificativa,
quando nimirum ille à gravi peccatore extra
Sacramentum Pœnitentiæ elicitur in gradu val-
de remiſſo qualem actum ſolent vocare *Chari-
atem imperfectam*. Atque contra hos potiſſi-
num procedunt dicta præcedentia.

PROPOSITIONES XVI. & XVII.

171. *XVI. Ordinem præmittendi ſatisfactionem
abſolutioni induxit non politia aut inſtitutio Ec-
cleſiæ, ſed ipſa Chriſti Lex, & præſcriptio, natu-
ra rei idipſum quodammodo dictante.*

*XVII. Per illam praxin mox abſolvendi ordo
Pœnitentiæ eſt inverſus.*

DECLARATIO.

A noſtro Sixto IV. antea Ordinis Generali,
deinde Summo Pontifice error iſte, qui erat

Petri de Osmo, damnatus fuit, ubi testatur Cardinalis de Lugo *Disput. 12. de Pœnitentia num. 42.* Accedit ratio, quod hoc Sacramentum sit institutum ad formam Judicii proferentis sententiam, sed hæc solet proferri ante executionem pœnæ decretæ: ergo. Quando autem adducuntur Orosius Cardinalis, S. Cyprianus, & Abbo Archi-Episcopus Rhemensis, testantes in antiqua Ecclesia satisfactionem ordinarie præstitam ante absolutionem, Præfati, & alii Auctores, intelligendi sunt de Absolutione Canonica, qua olim delinquentes in foro Canonico absolvebantur à residuis pœnis Canonicis, & publicis, non autem de Absolutione Sacramentali à peccatis occultis, uti recte ex Francolino advertit Eusebius Amort *parte 1. Historiæ Indulgentiarum in Dissertat. prælim. §. VI. num. 40*, ubi insuper num. 41. subjungit rationes, cur in foro quoque externo Canonico hic rigor pro nunc moderationem acceperit. Vide de his ipsis duabus propositionibus cap. III. num. 55. Item P. Fontana *parte 3. in Constitut. Unigentius proposit.* 87. & P. Francolinum lib. 7. de pœnitentia, ac D. Eusebium Amort loc. cit.

PROPOSITIO XVIII.

172. *Consuetudo moderna quoad administrationem Sacramenti Pœnitentiæ, etiamsi eam plurimorum hominum sustentet auctoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominus ab Ecclesia non habetur pro usu, sed abusu.*

DE-

DECLARATIO.

Gratis, & temerarie Novatores Rigoristæ finxerunt quod moderna praxis administrandi Sacramentum Pœnitentiæ habeatur pro abusu, cum nunquam ostendi queat, dictam praxin esse contra præceptum Divinum, vel Ecclesiasticum, Vide Dominicum Viva hìs *num. V.*

PROPOSITIO. XIX.

173. *Homo debet agere tota vita pœnitentiam pro peccato Originali.*

DECLARATIO.

Contenderunt teste Viva hìc num. 2. Lutherus, & Calvinus, Concupiscentiam, seu fomitem peccati esse ipsum peccatum originale; ex quo haud dubie sequeretur, sicuti apud nos etiam post baptismum remanet concupiscentia, ita & permanere ipsum peccatum originale; quod idem videntur occulte sentire rigidi hi Novatores, atque exinde inferre, quod homo debeat tota vita sua agere Pœnitentiam pro peccato originali, utpote quod in principiis Lutheri & Calvini adhuc remanet etiam post Baptismum, cum remaneat pro tunc fomes peccati seu concupiscentia, in qua constituunt rationem peccati originalis. Ast falsum est, quod ipsa concupiscentia sit peccatum originale juxta clarum textum Concil. Trident. *Sess. 5. de peccato originali. Can. Sev. num. 6.* Præterea

rea (uti bene advertit Matthæuccius iu sua cautela Confessarii *Lib. 3. Cap. num. 42.*) ista propositio enervat efficaciam Baptismi, per quem, etsi remaneat concupiscentia, nihilominus plene, & integre remittitur peccatum originale, & actualia ante Baptismum commissa juxta Tridentinum *Sess. 3. Can. 5. in Decreto de peccato Originali*, ac *Sess. 14. de Pœnitentia in Cap. 2.* Item remittitur omnis pœna *Can. per Baptismum de Consecrat. Dist. 4.* Propterea Baptizatis nulla pro peccatis Præteritis injugenda est satisfactio, sed morientes, si post susceptum Baptismum aliam culpam non committant, statim, ad Regnum Cœlorum, & DEI visionem pervenient, uti loquitur expresse Concilium Florentinum *in decreto Eugenii*. ac Tridentinum *Sess. 6. de Justificat. cap. 14.* definit in baptismo totam pœnam semper remitti. Ad quid ergo opus est agere tota vita pœnitentiam pro peccato originali?

PROPOSITIONES XX. & XXI.

174. XX. *Confessiones apud Religiosos factæ pleræque vel sacrilegæ sunt, vel invalidæ.*

XXI. Parochianus potest suspicari de Mendicantibus, qui eleemosynis communibus vivunt, de imponenda nimis levi, & incongrua pœnitentia, seu satisfactione ob quæstum seu lucrum subsidii temporalis.

DECLARATIO.

Sunt Rigoristæ in Sacramento Pœnitentiæ erga alios nimis severi, uti patet ex damnatis antecedentibus propositionibus; hìc autem erga

ga ſeipſos nimium laxi, dum publice ſine ſcru-
pulo, & anxietate conſcientiæ talia abſolute,
& generaliter Regularibus mendicantibus de
ReligioneCatholica, in cujusGremium plures mil-
liones animarum etiam in Indiis tanquam ex-
tremis orbis partibus adduxerunt, eximie me-
ritis, falſiſſimè impingere præſumunt, quæ cer-
te ſine graviſſima detractione aſſeri nequeunt,
imò nec ſine nota temerarii judicii cogitari.
Videatur Dominicus Viva hìc.

PROPOSITIO XXII.

175. *Sacrilegi ſunt judicandi, qui jus ad Communionem percipiendam prætendunt, antequam condignam de delictis ſuis pœnitentiam egerint.*

DECLARATIO.

Etſi non negetur; aliquando conſultum eſſe, ut Pœnitentia perſolvatur, antequam ſacra Communio percipiatur: attamen ſi id non fiat, Sacrilegium committi ex nullo textu Sacræ Scripturæ aut Concilii Oecumenici probari poteſt. Scio quidem, quod Paulus Apoſtolus requirat, ut quis antequam ad has Epulas Divinas accedat, ſe ipſum probet, id tamen non ita intelligendum venit, quaſi neceſſario præcedenter ante acceſſum ad S. Communionem prævia condigna ſatisfactio requireretur, ſed potius de prævia confeſſione debet fieri interpretatio. Audiatur deſuper Concilium Tridentinum *Seſſ. 13. de Euchariſtia Cap. 7.* taliter loquens: *Eccleſiaſtica conſuetudo declarat, eam probationem neceſſa-*

ceſſariam eſſe, ut nullus ſibi conſcius mortalis peccati, quantumvis ſibi contritus videatur, absque præmiſſa Sacramentali Confeſſione ad Sacram Euchariſtiam accedere debeat. Item quomodo conſultum invenitur, ut V. G. conſuetudinarius, cui ſingulis diebus per aliquot hebdomades brevis oratio tanquam pœnitentia medicinalis imponitur ut (inquam) talis conſuetudinarius à cibo hoc alias ſingulariter confortante abſtineat, uſquedum per hanc pœnitentiam condigne pro ſuis peccatis ſatisfaciat.

PROPOSITIO XXIII.

276. *Similiter arcendi ſunt à Sacra Communione, qubus nondum ineſt amor DEI puriſſimus, & omnis mixtionis expers.*

DECLARATIO.

Datur etiam ſuo modo in abſurdis aliqua cohærentia, ita nimirum ut ex uno abſurdo ſequantur plura. Sic quia Bajani juxta jam dicta conformiter propoſitioni 38. damnatæ Michaëlis Baji docuerunt, omnem actionem humanam deliberatam, quæ non eſt Charitas Patris, eſſe dilectionem mundi, & concupiſcentiam carnis, exinde occulti aſſeclæ Michaëlis Baji, ac Novatores conſequenter inferunt, præparationem illam, qua juxta Apoſtolum Paulum homo ſeipſum probat, ut de pane illo edat &c. debere neceſſario procedere ex puriſſimo amore Divino, alias autem fore dilectionem mundi,

pec-

peccaminosam, & consequenter tales à S. Communione arcendos. Ast reprobantur partim ex jam dictis antecedentibus, partim ex Concilio Tridentino, quod *Sess. 13. cap. 7.* declarans illam præparationem ad sacram Communionem ab Apostolo Paulo desideratam non facit ullam mentionem Charitatis purissimæ quasi necessario prærequisitæ, sed potius Sacramentalis Confessionis, supposito, quod quis in peccato gravi exstiterit.

PROPOSITIO XXIV.

177. *Oblatio in templo, quæ fiebat à B. Virgine MARIA in die Purificationis suæ per duos Pullos Columbarum, unum in holocaustum, & alterum pro peccatis, sufficienter testatur, quod indiguerit purificatione, & quod filius, qui offerebatur, etiam macula Matris maculatus esset secundum verba Legis.*

DECLARATIO.

Equidem hæc Thesis confixa directe non spectat ad Theologiam moralem, uti consideranti patet; ut tamen nulla ex propositionibus ab Alexandro VIII. rejectis absque aliquali saltem declaratione relinquatur, succincte explicatur. Prænotandum itaque ex Origine *Hom. 14. in Lucam*, à fœminis parturientibus post tempus purificationis, (id est triginta diebus post partum duos Pullos Columbarum à pauperibus; à ditioribus autem unum agnum anniculum, & unum pullum columbæ in Lege veteri fuisse

fuisse in templo oblatos, & quidem pullus columbæ semper offerebatur pro peccato, id est, pro immunditia contracta à genitrice, & ab infante, tum ob conceptionem impuram ex concupiscentia carnis ortum trahentem, tum ex vi nativitatis sordidæ: nam cum novem illis mensibus in utero Matris aliqua excrementa, & copia sanguinis congregentur, in enixu partus expelluntur; & quia tota hæc miseria NB. ex infectione peccati, ac concupiscentia tanquam formite peccati oritur, idcirco Sacrificium illius pulli pro peccato offerri dicebatur, uti bene notat Dominicus Viva *hic num.* 3. Jam autem ter immaculata, ac purissima DEI Genitrix MARIA juxta Isaiam *Cap.* 7. tanquam Virgo peperit filium, & quidem conceptum de Spiritu Sancto; prout Symbolum Apostolorum nos docet, consequenter his immunditiis ex concupiscentia carnis, & concubitu cum viro evenientibus subjecta neutiquam fuit: *Nequaquam immunda judicatur, quæ Sancto Spiritu obumbrante totius munditiæ, & Sanctitatis auctorem genuisse probatur: n.* 7. S. Eligius; & S. Augustinus, *Lib. de Hæresib. Cap.* 5. *contra Manichæos* ait: *Stulte, unde sordes ex Virgine Matre- ubi non est concubitus cum homine Patre; nihil plane in hoc conceptu, nihil in partu impurum fuit, &c. &c. Vere ô Beata Virgo, vere non habes causam, nec tibi opus est purificatione:* Concludit Sanctus Bernardus *Serm.* 1. *de Purificatione.* Neque ex eo quod offerendo duos pullos columbarum antiquæ Legi purificationis sese subjecerit, sequitur, quod puri-

rificatione indiguerit; alias pariter ex circumcisione Christi deberet inferri in ipso macula originalis peccati, & ex dato tributo subjectio Christi ad Cæsarem colligeretur, uti recte notat Matthæuccius *in Cautel. Confess. Lib. 3. cap. 3. num. 56.*

PROPOSITIO XXV.

178. *DEI Patris sedentis simulacrum nefas Christiano in templo collocare.*

DECLARATIO.

Videtur hæc propositio renovare errorem Iconoclastarum in VII. Synodo Generali ad annum 787. sub Adriano Papa damnatum quæ damnatio denuo renovata fuit à Concilio Trid. *Sess. 25. in Decreto de invocat. Sanct.* contra Lutheranos, & Calvinistas statuente imagines Christi, Deiparæ, & aliorum Sanctorum non solum in templis habendas, sed etiam eis debitum honorem, & venerationem impertiendam. Nec dicatur cum his Navatoribus, in isto alisque Conciliis equidem fuisse definitam retentionem imaginum Christi, Deiparæ & Sanctorum; nihil autem esse decisum de imaginibus repræsentantibus ipsummet DEUM. Nam *contra est*, quod eadem videatur ratio, uti consideranti patet: Si enim DEUS Pater sub figura corporea apparuit Danieli, prout ipsemet testatur *Cap. 7. Ibi aspiciebam, donec Throni positi sunt*

funt, *& Antiquus dierum fedit*; & Spiritus Sanctus fub fpecie columbæ *Matth. cap. 3.* cur non poterit DEUS etiam fub figura corporea repræfentari, & in templo collocari; Nec obeft, quod DEUS fit incorporeus: nam etiam Angeli funt incorporei, & tamen conftat ex DEI imperio *Exodi cap. 25.* Angelos fculpta fimilitudine expreffos fuiffe, & in VII. Synodo definitum effe, imagines Angelorum poffe depingi. Confule de hoc ulterius Theologiam Polemicam.

PROPOSITIO XXVI.

179. *Laus, quæ defertur MARIÆ, ut Mariæ, vana eft.*

DECLARATIO.

Errorem hunc Leo Ifauricus inter hæreticos poft Gentiles, & Mahumetanos omnium primus jam docuit, quem refufcitaverunt Wiclephiftæ tefte Valdenfi, T. *3. cap. 118.* nullam aliam falutationem honorificam B. V. concedentes, quam civilem, qualis etiam Regibus & Magnatibus exhibetur. Errori huic repugnat perpetuus Ecclefiæ ufus, & Traditio, ac noviffimè Concilium Trident. *Seff. 25.* fuperius citatum, præcipiens non folum laudem, fed etiam honorem ac cultum B. Virgini, ac Sanctis exhiberi, qui quidem non fit cultus Latriæ, fed Hyperduliæ refpectu Beatæ Virginis, & Duliæ refpectu aliorum Sanctorum. Videantur dicta Patris Reiffenftuel, *Tract. 5. Dift. 1. Quæft. 3. & 4.*

PROPOSITIO XXVII.

180. *Valuit aliquando Baptismus sub hac forma ollatus;* In Nomine Patris &c. *prætermissis illis: Ego te baptizo.*

DECLARATIO.

Cùm ad valorem Baptismi requiratur, ut exprimatur actio Ministri, sicuti ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ, hinc sicuti in Sacramento pœnitentiæ, si ommitteretur: *Ego te absolvo*, nunquam repetitum legitur validum Sacramentum Pœnitentiæ, ita pariter discurrendum, si in Baptismo intermissum fuit: *Ego te baptizo.* Et hinc Alexander tertius (prout refertur cap. 1. de Baptismo) jam anno 1175. declaravit Baptismum tanquam invalidum, in quo sub expressione formæ non continentur hæc verba: *Ego te baptizo.* Vide Reiffenstuel *Tract.* 14. *Dist.* 3. *Quæst.* 3.

PROPOSITIO VIII.

181. *Valet Baptismus collatus à Ministro, qui omnem ritum externum, formámqae baptizandi observat; intus vero in corde suo apud se revolvit: Non intendendo facere, quod facit Ecclesia.*

DECLARATIO.

Expressè Concilium Trid. *sess.* 7, *de Sacram. in genere Can.* 11. hæc posuit formali: *Si quis dixerit, in Ministris dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia; anathema sit.* Quod idem jam antecedenter statuit Concil. Florent.

in Decret. Unionis. Textum hunc torte explicarunt aliqui, ut ſuam adhuc opinionem aliquo modo manutenere valeant: dicendo nimirum, vi allegati textus requiri quidem intentionem materialiter faciendi, quod facit Eccleſia, non autem formaliter, id eſt, præcipi quidem intentionem ponendi ritus externos, prout ponit Eccleſia, non autem requiri intentionem internam, neque implicitam conficiendi Sacramentum Nomine Chriſti tanquam Principalis, prout facit Eccleſia; quinimo (inquiunt) internè poterit haberi expreſſè intentio contraria; nimirum nullum conficiendi Sacramentum dummodo hæc poſitiva contraria intentio non prodeat exterius. Ita illi. Videtur tamen torta hæc explicatio reprobata per confixionem allegatæ 28. propoſitionis ex ea ratione; quia Miniſter Sacramenti operatur nomine Chriſti tanquam principaliter operantis, adeoque ſaltem implicite debet ſe conformare intentioni ipſius Chriſti, quæ erat non ſolùm ritus externos, ſed ipſum Sacramentum conficiendi. Et hinc etiam in Sacramento Pœnitentiæ juxta Concilium Trid. *Seſſ. 14. de Pœnitentia cap. 6.* Sacerdos tanquam Miniſter & Judex conſtitutus à Chriſto debet in abſolutione habere non ſolùm intentionem ponendi verba abſolutoria, ſeu actionem illam externam *animo ſerio*, & non præciſè modo jocoſo, verum etiam debet inſuper habere voluntatem *vere abſolvendi*, & conſequenter nequit internè dicere, *Non intendo abſolvere.* Solutionem objectionum invenies paſſim apud Theologos, no-

stanter apud nostrum Henno *Tract. de Sacramentis Disp.* 4. *Q.* 2. *Art.* 2. ubi ex professo refutat P. Juenin, & nonnullos Recentiores Doctores Sorbonicos, & Lovanienses.

PROPOSITIO XXIX.

182, *Futilis, & toties convulsa est assertio de Pontificis Romani supra Concilium Oecumenicum Auctoritate, atque in fidei quæstionibus decernendis infallibilitate.*

DECLARATIO.

Auctoritas Romani Pontificis supra Concilium Oecumenicum, seu Generale, & ejusdem infallibilitas in decernendis quæstionibus fidei desumitur ex illo Christi Domini ad Petrum Matthæi cap. 16. *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam.* Nam si Ecclesia fundatur supra Petrum, non autem Petrus supra Ecclesiam, ipsemet Petrus erit fundamentum nostræ fidei; non autem Ecclesia, seu Concilium Oecumenicum, & consequenter Petro Major auctoritas deferenda. Deinde si contra Petrum, & successores prævalere nequeunt portæ inferi, consequenter Papa nequit falli in decernendis articulis fidei; aliàs multum prævalerent contra ipsum portæ inferi. Taceo alias graves, quas pro se habent, rationes hæc duo asserta de Pontificis in materia fidei infallibilitate, & ejusdem supra Concilium auctoritate; hinc merito propositio 29. damnata fuit; quia hanc ipsam duplicem assertionem NB. futilem, & to-

ties convulsam pronuntiare ausa erat. Vide dicta *quæstionibus prolegomenicis*, ac *cap. III. n. 3. & seqq.*

PROPOSITIO XXX.

183. *Ubi quis invenerit doctrinam in Augustino clarè fundatam, illam absolutè potest tenere, & docere, non respiciendo ad ullam Pontificis Bullam.*

DECLARATIO.

Magna quidem est Auctoritas Divi Augustini non tamen irrefragabilis, nisi relata ad ea, quæ à Conciliis, & summis Pontificibus approbata sunt. Quare haud dubiè pariter ad Bullas Pontificias respici debet; cùm teste Sacra Scriptura quoad materiam fidei summus Pontifex loquens de Cathedra non autem Divus Augustinus inveniatur habere promissam infallibilem assistentiam spiritus Sancti. Quinimo Divus Augustinus ipsemet aliqua retractavit, prout fatetur *Lib. de Dono perseverantiæ cap. 21.* Interea confixa hæc Jansenistarum propositio ortum trahit à Bajanis, qui ut facilius se subtrahere possent Bullis Pontificiis, suam doctrinam reprobantibus, contenderunt (licet falsissimè) multas Michaëlis Baji propositiones indubitanter ab Augustino doceri, sicque easdem ob auctoritatem Divi Augustini tantis laudum Encomiis ab Ecclesia recommendati manuteneri posse, non respiciendo ad Bullas Pontificum, quibus eædem damnantur. Hoc ipsum suspicor occultum fuisse intentum Cornelii Jansenii toties libros

bros Divi Augustini revolventis ; & opus suum, postea ab Ecclesia prohibitum juxta dicenda non aliter, quam nomine *Augustini* typo divulgantis. Idem erat finis Sectatorum doctrinæ hujus operis, qui etiam exinde seipsos *Augustinianos* appellare consueverunt ; quem tamen gloriosum titulum præfatis genuini Clarissimi Hujus Africani Luminis Filii neutiquam concedent, nisi forsan eo modo *Augustiniani* vocari velint, quo Scipio cognominabatur *Africanus* ; ideo sic dictus, quia totam Africam destruxit.

PROPOSITIO XXXI.

184. *Bulla Urbani VIII.* In Eminenti, *est subreptitia.*

DECLARATIO.

Sciendum est, quòd Bulla isthæc Urbani VIII. confirmaverit constitutiones adversus 79. Propositiones Michaëlis Baji à S. Pio V. & Gregorio XIII. proscriptas, ac præterea prohibuerit aliquem Librum Jansenii *Augustinus Cornelii Jansenii* intitulatum, utpote continentem nonnullas ex dictis 79 propositionibus damnatis, & harum principiis insistentem. Quare occulti Bajanorum, & Jansenistarum Fautores videntes se exinde confusos, ut omnem vim huic Bullæ adimant, ausi sunt eandem dicere subreptitiam, id est, dolo extortam per expositionem falsi. Sed contra est *primò*, quòd Pontifex direxerit eam Bullam ad universalem Ecclesiam, damnando doctrinam Bajanam, & Jansenisti-

 cam

cam tanquam hæreticam, scandalosam, & periculosam, & consequenter locutus sit de Cathedra, ubi nec errare, nec decipi potest in materia fidei. Contra est *secundò*, quod ipsemet Pontifex in ea Bulla fateatur NB. ex matura illius libri, cui titulus *Augustinus* &c. lectione compertum esse, multos ibi errores Baji contineri.

Conclusio Finalis.

Et hìc tandem benigne Lector exiguo meo opusculo, præcipue in favorem juvenum Confessariorum conscripto, finis imponitur, cujus singulas periodos; imò & quælibet verba, syllabas, litteras, & apices Sacræ Romanæ Ecclesiæ Judicio, atque Censuræ humillimè subjicio.

Omnia ad majorem Dei, Deiparæque Virginis immaculatæ Gloriam & Honorem.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

Ubi Lit. C. Caput &c. Lit. N. Numerum denotant.

A

Cir-

Non

Be-

C.

Cæli-

Con-

D

D

Ejus-

F

Ejus

M

Me-

Sunt

N

O

P

Pur-

S

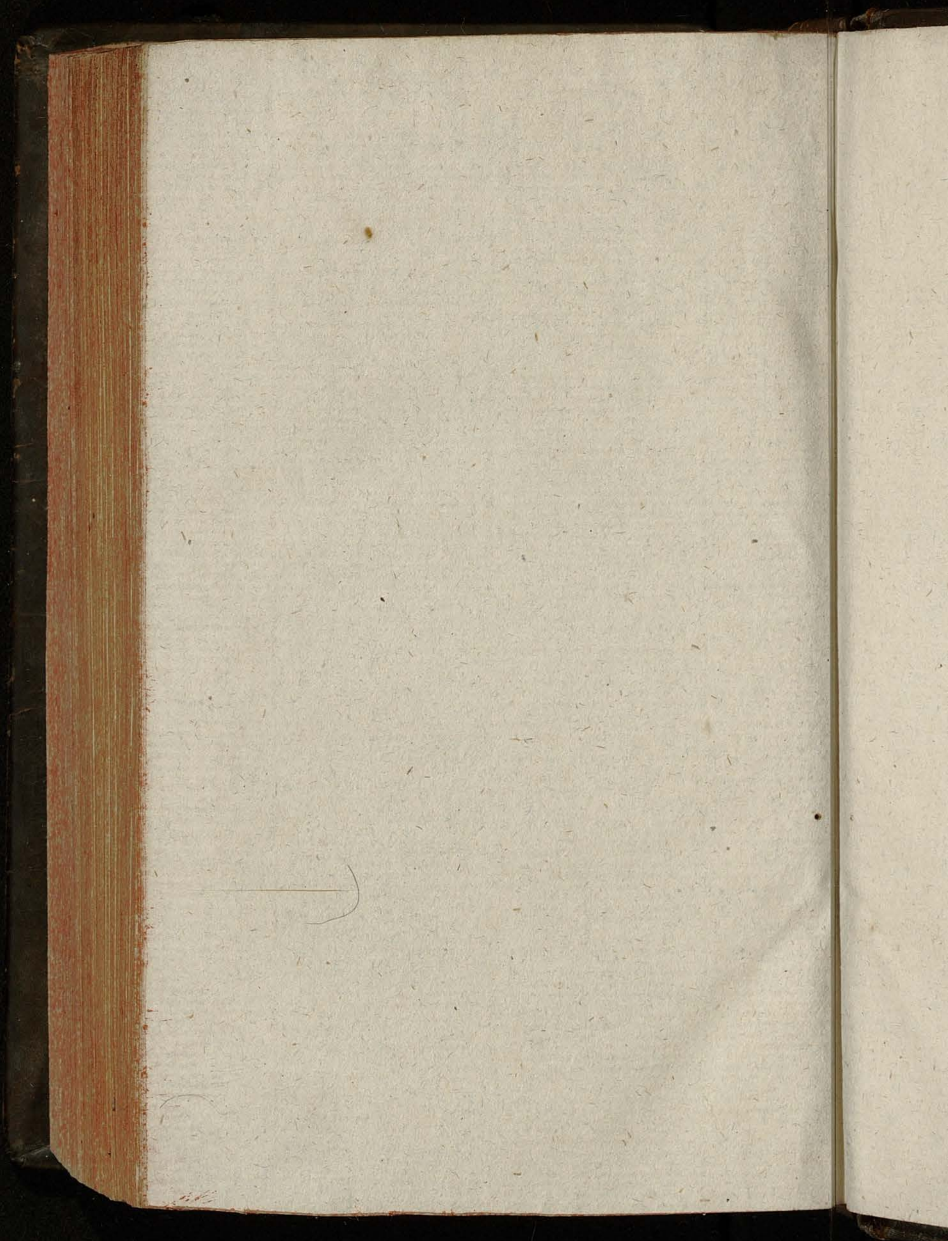
Quid

Quo-

FINIS.

Biblioteka Jagiellońska
stdr0028818

REIFFENSTUEL
THEOLOGIA
MORALIS

TOM VII. VIII.